

Lars S. Vikør

INN I

Norsk
ORD
BOK

*Brukarretteiing og
dokumentasjon*

LARS S. VIKØR

Inn i Norsk Ordbok

Brukarrettleiing og dokumentasjon

Samlaget
Oslo

© 2018 Det Norske Samlaget

Omslag: Samlaget

Førtrykk: ord & form, Gudbrand Klæstad

Trykkeri: Renaissance Media AS

Printed in Norway

ISBN 978-82-521-9472-2

Trykt med støtte frå Høgskulen i Volda

Det må ikkje kopierast frå denne boka i strid med åndsverklova eller avtalar om kopiering gjorde med KOPINOR, Interesseorgan for rettshavarar til åndsverk. Kopiering i strid med lov eller avtale kan føre til erstatningsansvar og inndraging, og kan straffast med bøter eller fengsel.

Innhald

Forord 7

1 Innleiing 10

- 1.1 Ordboka og brukarretteiinga 10
 - 1.1.1 Norsk Ordbok: Formål og målgrupper 10
 - 1.1.2 Denne brukarretteiinga 11
- 1.2 Kva inneheld ein ordboksartikkel? Eit første innblikk 13
 - 1.2.1 Byggesteinane 13
 - 1.2.2 Ein større artikkel: *vi* 23
- 1.3 Grunnlaget 28
 - 1.3.1 Historia i eit nøtteskal 28
 - 1.3.2 Materialgrunnlaget for ordboka 31
 - 1.3.3 Hovudkomponentane i den digitale Norsk Ordbok 33

2 Oppbygginga av ordboka 34

- 2.1 Generelt 34
 - 2.1.1 Grafisk utforming 34
 - 2.1.2 Rekkefølgje 34
 - 2.1.3 Avsnittsstruktur 38
 - 2.1.4 Artikkeltypar 41
 - 2.1.5 Artikkelstruktur 42
- 2.2 Oppslaget 44
 - 2.2.1 Oppslagsordet 44
 - 2.2.2 Ordklasse og bøying 51
- 2.3 Hakeparentesen 62
 - 2.3.1 Uttale 62
 - 2.3.2 Eldre kjelder 68
 - 2.3.3 Avvikande skriftformer 77
 - 2.3.4 Målføreformer 78
 - 2.3.5 Etymologi 84

- 2.4 Artikkelkroppen 90
 - 2.4.1 Strukturen i artikkelkroppen 90
 - 2.4.2 Tydingsmarkører og tydingsrekkefølge 90
 - 2.4.3 Bruksmarkering 92
 - 2.4.4 Definisjonsfeltet 96
 - 2.4.5 Bruksdøme 106
 - 2.4.6 Underoppslaget 115
 - 2.4.7 Samansetningsdøme 120
- 2.5 Føreleddsartikkelen 123
 - 2.5.1 Generelt 123
 - 2.5.2 Prefiksartiklar 125
 - 2.5.3 Andre føreleddsartiklar 126
- 2.6 Etterleddsartikkelen 129
- 2.7 Tilvisingsartikkelen 131
- 2.8 Kjeldefesting og heimfesting 133
 - 2.8.1 Kjeldefesting 133
 - 2.8.2 Heimfesting 141

3 Ordutval og rettskriving 147

- 3.1 Ordutvalet 147
- 3.2 Rettskriving 151
 - 3.2.1 Generelt 151
 - 3.2.2 Bøyingsverket 151
 - 3.2.3 Lydverket 152
 - 3.2.4 Modifikasjonar 154
 - 3.2.5 Genus og verbkonjugasjon 155
 - 3.2.6 Oppføring av oppslagsformer 155
 - 3.2.7 Rettskriving i sitat 156

4 Fagtermar i Norsk Ordbok med forklaring 157

5 Teikn og forkortingar 161

- 5.1 Teikn nytta i Norsk Ordbok 161
- 5.2 Forkortingsliste 162
- 5.3 Geografiske namn 172
- 5.4 Norske kommunar pr. 1947 179
- 5.5 Liste over kjelder nytta i Norsk Ordbok 190

6 Kart 361

Forord

Papirutgåva av tolvbandsverket *Norsk Ordbok – Ordbok over det norske folkemålet og det nynorske skriftmålet* vart fullført våren 2016 som eit samarbeidsprosjekt mellom Institutt for lingvistiske og nordiske studium (ILN) ved Universitetet i Oslo og Kultur- og kyrkjedepartementet. På ILN vart dette arbeidet drive fram som del av dei såkalla språksamlingane, som omfatta store mengder språkleg dokumentasjonsmateriale med tilknytte forskingsmiljø innanfor fagfelte nynorsk språk, bokmål, gammalnorsk, norske målføre og namnegransking. Det største enkeltprosjektet ved desse samlingane var nettopp Norsk Ordbok, som vart gitt ut i ei papirutgåve og ei digital utgåve. Den digitale utgåva er ikkje fullført, idet dei eldste delane av ordboka enno ikkje er fulldigitalisert.

I 2014 vedtok styret ved ILN at instituttet ikkje lenger ønskte å ha ansvaret for desse samlingane og forskingsmiljøa rundt dei, ut over det å fullføre siste bandet av Norsk Ordbok, der elleve av dei tolv banda da hadde kome ut. Universitetet i Oslo, som i si tid (1972) hadde fått overdrege ansvaret for samlingane med tilhøyrande løyvingar av departementet, følgde opp dette vedtaket, og samlingane vart derfor etter vedtak frå departementet overført til Universitetet i Bergen, som ønskte å føre verksemda vidare i samarbeid med Høgskulen i Volda.

Som del av det «makeskiftet» denne overføringa gjorde nødvendig, tok Høgskulen i Volda på seg oppdraget å få utarbeidd ei brukarrettleiing for papirutgåva av Norsk Ordbok, som departementet alt hadde løyvd pengar til. Underskrivne – pensjonert professor og hovudredaktør Lars S. Vikør – vart engasjert av Høgskulen til å utarbeide denne brukarrettleiinga. Det vart oppretta ei referansegruppe av tre tidlegare Norsk Ordbok-redaktørar til å følgje med i dette arbeidet, evaluere og gi råd. Seniorrådgjevar Sturla Berg-Olsen (Språkrådet), ordboksredaktør Anne Torunn Engø (NAOB, Kunnskapsforlaget), og ordboksredaktør Helge Gundersen (NAOB, Kunnskapsforlaget) vart oppnemnt som medlemmer av denne gruppa. Professor

Tor Arne Haugen (Høgskulen i Volda) vart oppnemnt som prosjektleiar av Høgskulen. Også direktør Åse Wetås (Språkrådet) og i ein periode professor Torodd Kinn (Universitetet i Bergen) har hatt ein rådgjevande funksjon i prosjektet. Fire studentar på Høgskulen i Volda har lese gjennom manus til tekstdelen av rettleiinga og kome med verdifulle kommentarar: Åshild Engeset Finne, Unni Merethe Krogsæter, Christian S. Stenløs og Hege Lende Sørbråten.

Arbeidet med rettleiinga kom i gang i februar 2016, og pågjekk fram til og med februar 2017. Det vart halde to møte med referansegruppa i denne tida, eitt i Oslo 15. mars, og eitt i Volda 22. juni; annan kommunikasjon gjekk på e-post.

Boka har fått undertittelen «Brukarrettleiing og dokumentasjon». I tillegg til å vere til hjelp ved konkret bruk av dei tolv ordboksbanda, håpar vi at ho kan fungere som ein dokumentasjon av den leksikografiske praksisen dette ordbokstiltaket har bygd på og utvikla, og at ho dermed – ikkje minst gjennom samanlikning med andre store nasjonale ordboksverk – kan gi innsikt i den særskilte omfattande og krevjande språkbeskrivinga denne eksklusive greina av leksikografien representerer.

Rettleiinga lener seg tungt på den omfattande redigeringshandboka som vart utvikla i løpet av redigeringsprosessen. Denne handboka finst berre som digital tekst, utvikla «under marsjen» til bruk for ordboksredaktørane, men ho er no offentleg tilgjengeleg for søk. Ho vart aldri «ferdig», for det oppstod heile tida nye problem som måtte drøftast og avgjerast i den såkalla «leiargruppa», som var samansett av dei mest røynde redaktørane, og inkluderast i regelsettet. Handboka bygde på eit førebels førsteutkast av Lars S. Vikør som vart utvida monaleg av Oddrun Grønvik i samarbeid med Vikør, og deretter utbygd og vedlikehalden av Helge Gundersen dei siste ti åra ordboksredigeringa pågjekk. Ein god del av eksempelmaterialet i denne rettleiinga er tatt frå handboka, men rettleiinga er likevel skriven på ein heilt annan måte. Handboka inneheldt reglar og retningslinjer retta til redaktørane, medrekna åtvaringar og «forbod», mens brukarrettleiinga inneheld ei beskriving av redigeringa slik ho vart, retta til brukarane av ordboka. Det gjer det òg nødvendig å beskrive praksisar i dei tidlege banda som vikk av frå dei reglane som først kunne få effekt frå band 5 og 6 av, og altså synleggjere interne skilnader i dei ulike delane i ordboksverket. Den korte historiske beskrivinga under kap. 1.3.1 gir litt av bakgrunnen for dette.

Det betyr at rettleiinga ikkje i særleg grad kan gå inn på spørsmål kring motivering og grunngjeving for dei praksisane som ordboksredaksjonen

har valt og gjennomført; dei vil ofte vere komplekse, i nokon grad prega av kompromiss mellom ulike syn i redaksjonen. Denne rettleiinga kan altså berre beskrive *kva* redaksjonen har gjort i den praktiske redigeringa, ikkje *kvifor* det er gjort slik.

Det rettleiinga heller ikkje går inn på, er den digitale leksikografien, som størstedelen av Norsk Ordbok også er basert på. Det er eit mål at ordboka skal bli tilgjengeleg også som eit digitalt produkt som mogleggjer og til dels krev andre teknikkar både av redaktørane og i neste omgang av brukarane. Når så langt lid, vil det bli nødvendig med ei ny og digital brukarrettleiing. Men det filologiske grunnarbeidet som ligg bak papirordboka, vil vere ein heilt sentral del av grunnlaget også for ei digital ordbok.

Oslo, mars 2018

Lars S. Vikør

1

Innleiing

1.1 Ordboka og brukarrettleiinga

1.1.1 Norsk Ordbok: Formål og målgrupper

Norsk Ordbok er det mest omfattande ordbokstiltaket som nokon gong er sett i gang i Noreg. Det tok til i 1930 og er fullført i tolv band i 2016.

Tittelen *Norsk Ordbok* blir presisert i undertittelen: *Ordbok over det norske folkemålet og det nynorske skriftmålet*. Det er altså ei kombinert dialekt- og skriftmålsordbok – noko vi ikkje finn maken til så mange andre stader. I denne brukarrettleiinga skiftar vi mellom å fullskrive tittelen som Norsk Ordbok og – for ikkje å overlesse stilen for mykje – å nytte forkortinga NO.

Formålet med Norsk Ordbok er å gi ei uttømmande vitenskapleg framstilling av ordtilfanget i dei norske dialektane frå 1600 til i dag og i det nynorske skriftmålet. Hovudvekta skal ligge på grundige tydingsanalysar med klare definisjonar, kjeldefesta døme på bruk i litteraturen og i målføra, opplysningar om grammatiske eigenskapar og om dialektformer med heimfesting (dvs. geografisk plassering).

Norsk Ordbok vender seg til vaksne menneske med norsk som morsmål, vanleg norsk skolegang og ei meir enn gjennomsnittleg interesse for norsk språk. Særlege målgrupper er:

- språkforskarar og andre vitenskapsfolk, særleg innanfor humaniora
- lærarar i skolen
- lekfolk med interesse for språk og dialektar, nynorsk litteratur og språktradisjon

Norsk Ordbok eksisterer i ein fullstendig papirversjon på tolv band, og ein digital versjon som enno ikkje er fullstendig (sjå under 1.3.3 nedanfor).

1.1.2 Denne brukarrettleiinga

Denne brukarrettleiinga er meint både som ein vegvisar inn i papirordboka for brukarane og ein dokumentasjon for ettertida av ein svært kompleks leksikografisk praksis. Vi beskriv ordboksstrukturen og går nøye inn på opplysningstypane slik at brukarane kan sjå kva ordboka opplyser om dei drygt 300.000 orda dei tolv banda beskriv, og korleis brukaren lettast kan finne fram til dei opplysningane han eller ho er ute etter. Eit verk som er så tettpakka av informasjon som dette har vore nøydd til å operere med ei stor mengd av forkortingar, ikkje minst kodar for dei ulike kjeldene vi bygger på og for geografiske nemningar med tanke på såkalla heimfestingar av dialekttrekk. Desse forkortingane har vi tatt med omfattande lister over. Listene er meint å vere fullstendige, men vi kan ikkje garantere at det ikkje i ordboka kan ha sneke seg inn ei og anna spontan forkorting som ikkje er komen med i listene.

Den lange utarbeidingstida for dette ordboksverket er eit problem, for det har vore uunngåeleg at redigeringsmåten har endra seg ein del frå dei første til dei siste banda. Dette behandlar vi konkret på dei punkta der det er aktuelt i rettleiinga. Framtidsmålet er å kunne samordne slike avvik i ein framtidig revisjon av verket når alt er fullt digitalisert. Men no må vi ta utgangspunkt i det verket som ligg føre, det rikaste og største ordboksverket over norsk språk, men trass i alt ikkje fullkome og perfekt.

Disposisjon og opplegg for rettleiinga kan ein lese ut av innholdslista. Etter dette innleiingskapitlet med bakgrunnsstoff og ei elementær innføring i strukturen til typiske ordartiklar, kjem det som kanskje er hovuddelen, ei detaljert utgreiing om oppbygginga av dei ulike typar ordartiklar. Vi beskriv dei ulike typane av opplysningar som vi gir, korleis dei er ordna, og korleis dei er framstilt. Det siste er ikkje minst viktig, for omfattande ordbøker som denne kan – eller rettare: må – ha eit svært komplisert formspråk, ikkje minst for å spare plass. Dei prinsippa for utval, ordning og framstilling av informasjon som i ordboka sjølv er implisitte, blir framstilt eksplisitt i vanleg tekst her i rettleiinga.

Etter denne tekstdelen kjem det ei liste over fagtermar knytt til Norsk Ordbok med forklaring. Deretter får vi eit sett lister over teikn (som ikkje er så mange) og forkortingar (uhorveleg mange) nytta i ordboka med forklaringar. Dei omfattar ei generell forkortingsliste, geografiske namn, kommunar i det systemet som gjaldt i 1947 med oppdateringar fram til utgjevingsslutt i 2016, og størst av alt: liste over alle kjelder nytta i Norsk Ordbok

alfabetisert på dei «signaturane» som er oppgitt som referansar i ordboka. I desse listene skal brukarane kunne slå opp på alfabetisk plass og dermed finne ut kva slags kjelde, stadnamn osv. signaturen eller forkortinga gjeld. Til slutt kjem det nokre kart som brukaren kan sjå på viss han eller ho vil skaffe seg eit geografisk oversyn ut frå heimfestingane i ordboka, eller finne ut kor eit no avskaffa kommunenamn høyrde heime.

1.2 Kva inneheld ein ordboksartikkel? Eit første innblikk

Ein *ordboksartikkel* er den minste tekst-eininga i ei ordbok. Den omfattar sjølve oppslagsordet pluss all den informasjonen som følgjer om det oppslagsordet, og sluttar framfor det neste oppslagsordet.

Vi startar med eit første innblikk i nokre ordboksartiklar, for å vise korleis dei er bygd opp og kva slags opplysningar dei inneheld. På dette stadiet må vi nøye oss med nokre svært korte artiklar med enkle og førebelse beskrivingar av dei ulike opplysningstypane. I del 2 av rettleiinga blir opplysningstypane behandla mykje grundigare og meir systematisk.

Aller først viser vi eit utsnitt av ei ordboksspalte, der nokre artiklar står på rad (sjå neste side). I margin listar vi opp nokre opplysningstypar og viser med ei pil inn til eit eksempel på den opplysningstypen det gjeld. Alle opplysningstypane blir beskrivne, forklart og gitt døme på nedover i dette kapitlet, og mykje grundigare i kapittel 2, men i dette risset kan ein danne seg eit snøgt inntrykk av kva slags informasjon ein kan finne i Norsk Ordbok.

1.2.1 Byggesteinane

Så er vi klare for ei grundigare gjennomgåing av ein del artiklar, og da kan ordet *gledskap* vere ein høveleg inngang:

gledskap m [Va1743,C,A; målf òg *glea-* (Shl)] det å vera glad; hugnad, glede, moro (S.N.; ShIV,SeljeM): **i heimen altsaman er gledskap og gaman* (A. I,107) / *den rike liver i gledskap og glans* (Ga.JM 54) / *alltid villare vart gledskapen deira* (Maul.I 1,213) // òg i pl: *alle verdslege gledskapar er anten tome eller skamlause* (Støyl.UKE 110); jfr. II *glede* 2 slutten.

Det første ordet i halvfeit skrift er *oppslagsordet*, det ordet heile artikkelen handlar om. Det står i ei alfabetisk rekke i ordboka, som vanleg er i ordbøker. Oppslagsordet blir følgt av den *ordklassa* det høyrer til, men dersom det er eit substantiv, som dei fleste orda i språket er, markerer vi i staden *kjønnnet* på ordet. På fagspråket heiter grammatisk kjønn *genus*. Dei fleste substantiv er hankjønn, såleis òg *gledskap*. Hankjønn blir forkorta m, som står for den latinske termen *maskulinum*. Dei grammatiske termene i Norsk Ordbok er både latinske og norske.

store mengder informasjon om bl.a. ordformer i norske dialektar frå embetsmenn rundt i Noreg, og den lokale informanten frå Valdres hadde med noko om ordet «gledskap». «C» er sorenskrivar Christie i Bergen, som spela ei viktig rolle i hendingane i 1814, men som òg samla inn mange ord frå dialektane særleg på Vestlandet; i listene hans (som vart gitt ut i 1937) står dette ordet. «A» er Ivar Aasen, som hadde med *gledskap* i begge ordbøkene sine: *Ordbog over det norske Folkesprog* (1850) og *Norsk Ordbog med dansk Forklaring* (1873). Nyare kjelder om dette ordet står ikkje her i hakeparentesen, men er nemnt lenger nede i artikkelen.

Deretter kjem ei opprekning av *dialektformer* av oppslagsordet med *heimfesting*, altså geografisk plassering. Akkurat dette ordet har ikkje så mange former; det er berre nemnt éi: *gleaskap*, forkorta *glea-*, sidan *-skap* er det same i oppslaget. Forkortinga Shl tyder Sunnhordland; der er altså den forma registrert. I større artiklar kan vi få lange rekker med dialektformer, men her sluttar hakeparentesen utan meir stoff enn det vi har behandla så langt.

Etter hakeparentesen byrjar hovuddelen av artikkelen. Kjernen der er *definisjonen*, altså beskrivinga av kva ordet tyder, og som oftast følgjer nokre *døme* på korleis ordet er brukt, helst autentiske *sitat* med *kjelde*. Det ser vi tydeleg her: *gledskap* tyder «det å vera glad; hugnad, glede, moro». Vi har to slags definisjonar. Den første kallar vi *realdefinisjon*, den gir ei beskriving av tydinga med andre ord: «det å vera glad». Den andre typen definisjon er *synonymdefinisjon*. Den går ut på å gi opp eit synonym, eit ord som betyr omtrent det same som oppslagsordet: *Hugnad, glede og moro* tyder det same som *gledskap*, og dei er meir utbreidde i språket, så ved å nemne dei, gjer ein ofte tydinga klarare for brukaren. I praksis kan ein ha både realdefinisjon og supplerande synonymdefinisjonar til eit ord, slik som her, eller ein kan ha berre den eine typen, som vi skal sjå *døme* på nedanfor.

Kjeldene som følgjer er ofte berre eit utval av dei kjeldene som finst. S.N. er Steinar Schjøtt: *Norsk ordbok* (1914). Der står det ein artikkel om ordet. Så står det ShlV; det er stadig Sunnhordland, og V står for ei spesiell dialektordbok for dette distriktet: Chr. Vidsteen: *Ordbog over Bygdemaalene i Søndhordland* (1900). Til slutt står SeljeM. M står for «medarbeidar», og det viser til at ein informant har sendt inn den opplysninga frå Selje i Nordfjord at *gledskap* er brukt der. Denne M-en er elles berre brukt i dei første banda av ordboka; seinare kom ordboksredaksjonen til at det er nok å nemne stadnamnet (her: Selje) utan å nemne spesielt at det er kome frå ein informant; det kan eigentleg reknast som underforstått.

Sitata som følger, burde tale for seg sjølv. Det første blir innleidd av ei stjerne (*); det betyr at det er tatt frå eit dikt. Les ein sitatet høgt, går vel det tydeleg fram. Diktaren er Ivar Aasen; A er brukt i alle kjeldesignaturar som står for hans verk. Men romartalet I viser til første band av Aasens *Skrifter i Samling*, som kom ut i 1911, og talet 107 er sidetalet i den boka. Den måten, å gi ein kjeldesignatur først og eit sidetal etterpå, er gjennomgåande i ord-boka. Den som har tilgang til kjelda, t.d. på eit bibliotek, og slår opp på den angitte sida, kan da kontrollere at sitatet er rett skrive og rett forstått, og lese det i den samanhengen det står i.

Vi spesifiserer dei neste kjeldene òg: Ga.JM er Garborgs *Jesus Messias* (1906), og MaulI.I er Walter Scotts roman *Ivanhoe*, som vart omsett til nynorsk av Torkell Mauland i to band; romartalet I før sidetalet viser at det er frå første bandet.

Sitata blir skilt åt med enkle skråstrekar, men doble skråstrekar blir brukt når det følgjande sitatet på ein bestemt måte kjem i ein annan kategori enn det føregåande; da blir det gjerne antyda rett etter skråstrekane kva skiljet består i. I dette tilfellet står det slik: « // òg i pl: *alle verdslege gledskapar* » osv. Bakgrunnen er at ordet *gledskap* normalt berre står i eintal fordi det er eit abstrakt omgrep, men i dette sitatet er det brukt i fleirtal (i Norsk Ordboks terminologi «pl» = pluralis), og det er ein spesiell bruk som ein markerer ved å skilje ut sitatet med dobbel skråstrek og opplyse om kva som er spesielt ved det. Sitatet er frå Thomas à Kempis: *Um Kristi etterfylgjing*, eit mellomalderskrift som vart omsett frå latin av Bernt Støylen i 1932.

Til slutt får vi ei tilvising til ein annan artikkel som kan ha informasjon som belyser den vi les. *II glede* er ein mykje større artikkel, men den gjeld det vanlege hokjønnsordet *glede* (som får genusmarkeringa f for *femininum*). Dette ordet har to tydingar: «1 det å vera glad; tilstand av lukke og sæle», og «2 noko som valdar, gjev el fører til lyst el kjensle av lukke». I den siste tydinga blir ordet ofte brukt i fleirtal (*fattige gleder, kjærleikens gleder, bordets gleder*). Det blir da ein parallell til det siste sitatet under *gledskap*.

Ein så kort artikkel inneheld ikkje nødvendigvis alle typar opplysningar Norsk Ordbok kan by på. Vi siterer ein artikkel til:

I **gikt** m [j-; ty *gicht*] tekn, øvre munning i masomn til innføring av malm og brensel; øvste del av slik omn.

Dette handlar ikkje om revmatisme; den revmatiske *gikta* er eit heilt anna ord som får ein lang artikkel under *II gikt* f. Eit romartal framfor eit opp-

slagsord har alltid den funksjonen å skilje mellom ulike ord som blir skrivne likt (homografar). Vi lét revmatismen ligge her og ser nærare på *I gikt*.

I hakeparentesen ser vi at det først står ein *j-*, og det er ei *uttalerettleiing*. Ordet skal uttalast *jikt*, men det går ikkje fram av skrivemåten. Derfor blir det markert særskilt, og der det er gjort, står denne opplysninga aller først i hakeparentesen.

Så kjem ei opplysning om *opphavet* til ordet, eller i alle fall kor det norske språket har fått det frå, nemleg eit tysk ord *gicht*. (I tysk skriftspråk skriv ein substantiv med stor forbokstav, altså *Gicht*, men det er ein tradisjon i eldre ordbøker for å ha liten forbokstav også i slike ord, og slik blir det gjort i Norsk Ordbok.) Denne typen opplysning står i mange artiklar, men mest slike som gjeld grunnord (altså usamansette ord).

Sjølve definisjonen er ein typisk realdefinisjon. Dessverre finst det inga kjeldemarkering, men eit søk i det elektroniske setelarkivet over grunnmaterialet til Norsk Ordbok (sjå under 1.3.2 om dette setelarkivet) viser at artikkelen bygger på ei munnleg opplysning frå ein fagperson. Vi bør legge merke til at definisjonen blir innleidd med «tekn». Det er ei såkalla *bruksmarkering*, som står i mange artiklar der eit ord blir brukt på ein spesiell måte eller innanfor eit spesielt fagfelt. I dette tilfellet høyrer *gikt* til eit spesielt teknisk fagspråk, og er lite aktuelt i allmenn språkbruk utanfor dette fagspråket.

Vi tar ein ny artikkel:

gra-bukk m [Snm1762,W,C,A¹ *gra-*, A² *grad-*]. **1)** gra (1) bukk: *grabukkadn lyt slagfast fere Larsøk (Ød.Va-folk 124) / i sml: (han) flyg som ein annan grabukk (Førs.GVÅ 7)*. **2)** sviv., gra (2) mann (NorrdalM,Ndm,Trl; GulaT 1985; ILindHT 35: (han) *lagar ein utgamal grabukk av ein agent (GulaT 1985)*; hertil *grabukk-brund, -horn, -kjøt*.

Oppslaget her er eigentleg berre **-bukk**, men det kjem inne i eit langt avsnitt med samansette oppslagsord, der berre det første ordet i avsnittet blir skriva fullt ut på oppslagsplass: **gra-bokke**. Dei følgjande oppslaga: **-bol**, **-bukk**, **-bul** står da for **grabol**, **grabukk**, **grabul**.

Som vanleg ved gamle norske ord, begynner hakeparentesen med eldre kjelder. Vi tar ikkje detaljane her no, men nemner at A¹ står for Aasens første ordbok frå 1850, A² står for den utvida og definitive utgåva frå 1873. A utan noko nummer, som under **gledskap**, tyder at ordet står i begge ordbøkene. Ein merkar seg at Aasen stava *grabukk* i 1850, *gradbukk* i 1873 – seinare har forma utan *-d* festa seg i nynorsken.

Her ser vi eit ord med to klart åtskilte tydingar som likevel heng saman; det blir markert ved såkalla tydingsnummer med halvfeit skrift. Dei innleier da kvar sin særskilde del av artikkelen; vi seier da at vi har to *tydingsbolkar*.

Tyding 1 er mest bokstaveleg og står derfor først: Den handlar om ein geitebukk som er *gra*. Dette ordet har òg to tydingar; «gra (1)» er brukt om husdyr, særleg hanndyr, og tyder 'ikkje gjelda, avlefør', altså ukastrert. Kjelda for denne tydinga av *grabukk* peikar mot Valdres: Sitatet er på Valdres-dialekt, og kjelda er boka *Valdresfolk* av O. K. Ødegaard (frå 1919). Mykje av det tradisjonelle ordtilfanget i ordboka stammer frå slik eldre lokalhistorisk litteratur. Den andre tydingsnyansen under 1 blir innleidd av «i sml», dvs. «i samanlikning». Det står ikkje direkte i sitatet at subjektet i setninga er ein grabukk, men återfda hans blir samanlikna med den til «ein annan grabukk». Dette sitatet har ei litterær kjelde: Ragnar Førsums omsetting av Erskine Caldwell's *God's Little Acre* (*Guds vesle åkerlapp*), som foregår i landbruksmiljø i Sørstatane i USA.

Tyding 2 av *grabukk* blir innleidd med ei bruksmarkering, men da av eit anna slag enn «tekn» under *gikt*: Det står «sviv.». Det betyr «svivyrdeleg», altså sterkt forakteleg, svært nedsettande. (I seinare band har vi mildna ordbruken noko og bruker stort sett «nedsetj» i slike tilfelle.) Det refererer til tydinga «gra (2)» og blir brukt om menn. Tyding 2 av *gra* er 'brundgalen, paringshuga, kât', både om folk og dyr. Det handlar om menn med mindre styring på kjønnsdrifta si enn det samfunnet rundt aksepterer. Denne tydinga er heimfesta til Norddal på Sunnmøre og meir generelt til Nordmøre og Trøndelag. Signaturen GulaT står for avisa *Gula Tidend*, og I.LindHT er romanen *Hotell Tordenskjold* av Idar Lind (1985).

Til slutt har vi nokre døme på samansetningar laga med oppslagsordet: *grabukkbrund*, *grabukkhorn*, *grabukk-kjøt*. Desse samansetningane er gjenomsiktige for brukaren og treng ikkje eigne ordartiklar når dei står her, og det trengst heller ikkje ei full liste over moglege samansetningar.

Vi tar eit siste substantiv i denne omgangen, først som grunnord, så som føreledd i ei samansetning:

glamour m [*glamo' r*; kanskje ett påv. av fr *amour*, el *glæmmer*, eng. 'fortrolling, synkverving', oml av *grammar* 'grammatikk'] strålende (men noko tom og utvendig) venleik og sjarm; ytre stråleglans, prakt: *Hollywood i all sin skinande glamour* (NorskT 1950) / *ekte sjarm*, (har) i det heile ikkje .. *noko med glamour å gjere* (DT 1965).

Dette ordet er ganske spesielt, sidan det blir gitt opp to uttalar med opphav i kvart sitt språk. Dette er svært sjeldsynt i ordboka. Artikkelen slår fast at ordet er frå engelsk, ei omlaging («oml») av *grammar* 'grammatikk' med tydinga 'fortrolling, synkverving', men at uttalen *glamo'r* kan vere «etter påverknad frå fransk *amour*», som det står når vi skriv ut forkortingane. Dei to nynorskblada som blir oppgitt som kjelder for sitata, er Norsk Tidend og Dag og Tid; årstala kan tyde på at ordet var populært i norsk i tida etter andre verdenskrigen.

Til *glamour* kan vi få *glamour-boy*. Det at desse orda kom med i Norsk Ordbok, tyder på ei viss openheit mot ein kultur som mange rynka på nasen til, ikkje minst nynorskfolk. Men vi kan jo òg tolke sitatvalet i neste artikkel som eit uttrykk for ein humoristisk sans hos redaktøren:

glamour-boy m [-båi; eng.] utstillingsfigur, reklameobjekt: *Ivar Aasen har vore glamourboy for Tiedemanns Tobaksfabrik (DT 1975).*

Artikkelen treng vel ikkje meir forklaring eller kommentar, bortsett frå uttaleopplysninga. Vi merkar oss at berre etterleddet har fått oppgitt uttale; det er nok fordi føreleddet *glamour* har fått uttalemærking i artikkelen rett framfor. Ein må vel tolke dette slik at både den franske og den engelske uttalen av *glamour* blir rekna som «korrekt normaluttale» i denne samansetninga. Når ordet openbert kjem frå engelsk, slik det òg er markert i hakeparentesen, kan ein spørje seg om det er ei rimeleg tolking.

Så skal vi sjå på nokre verb-artiklar, og vi avgrensar oss framleis til korte og enkle artiklar. Vi begynner i tilknytning til det ovanståande med:

glamorisera v -te [skr òg sj *glamorifisera* (SS 1982,7); av *glamour*] gjeva (ytre) herlegdom og prakt; gjera ven og brikjande, pynta på, herleggjera: *artiklar som glamorifiserer og gjer prostitusjonen veldig lokkande* (SS 1982,7).

Dette gjeld altså eit verb, derfor «v», og ved verb er det vanleg å ta med ei mærking av kva bøyingsklasse verbet høyrer til. Endinga **-te** tyder at dette verbet i nynorsk er eit såkalla e-verb og skal bøyast *glamorisera -- glamoriserer – glamorisererte – glamorisert*.

Hakeparentesen startar med «skr òg», som må lesast: «I skrift førekjem òg denne forma». Denne informasjonkategorien bruker vi når eit ord har alternative skrivemåtar som ikkje er offisielle i dagens rettskriving, ikkje minst når det er snakk om former som var brukt i eldre former av nynorsk,

eller omvendt: nye former, gjerne bokmålspåverka, som blir brukt i nynorsk skrift i dag utan å vere tatt inn i den offisielle rettskrivinga. I dette tilfellet er det snakk om ein alternativ formvariant av eit sjeldsynt framandord, og derfor står det «sj», som tyder «sjeldsynt». Nett denne typen variasjon er altså ikkje vanleg å sjå. Men *glamorifisere* er altså brukt i ein artikkel i Syn og Segn i 1982.

Så eit stilistisk meir mangfaldig verb:

grønka v -a [A; til IV *grøn*] ofte poet., grønst (Vanl): **liderna grønka som hagar* (A. I,22) / *det grønka tidlegare på austsida* (Be.VR II,398) / bil., trivast, lukkast: *dei ugudlege grønkar som gras* (Salm 92,8) / vêrmerke: *nå' dæ grønnkær nettopp mæ samma snøen renn a, bli dæ har vår* (Flat.Nu IV,43) // np *grønkande* adj (Vanl): **fram seg grov grønkande grendir* (Ga. V,98) / bil.: **guds fred med den tein av grønkande grein* (NSalm 105,4).

Her har vi bøyingsendinga -a, som plasserer dette verbet i gruppa a-verb, som dei fleste verb i nynorsk høyrer til, og som skal bøyast slik: *grønka* – *grønkar* – *grønka* – *grønka*. Hakeparentesen er kort: Aasen har ordet i begge ordbøkene sine, det er ingen registrert målførevariasjon, og ordet er danna til fargenemninga *grøn*.

Men nedover artikkelen finn vi fleire bruksmarkeringar enn artiklane vi så langt har sett på. Det startar med «ofte poetisk», med parentesen «vanleg». I dag vil vi vel seie at ordet er ganske typisk for tradisjonell nynorsk, ikkje minst i diktning. Det første sitatet er svært kjent den dag i dag, frå Aasens «Nordmannen» eller «Mellom bakkar og berg», femte vers. Så kjem eit konkret sitat frå den store bygdeboka «Vinje og Rauland» av Rikard Berge. Deretter får vi bruksmarkeringa «bil.», dvs. «biletleg», med forklaringa «trivast, lukkast»; i det følgjande sitatet frå boka «Salmane» i Det Gamle Testamentet er det eit tydeleg samanlikningsaspekt i bruken av dette ordet. Ei bruksmarkering er det òg når det blir nemnt at verbet kan brukast i samband med vêrmerke. Sitatet er på numedalsdialekt, frå verket *Gamalt frå Numedal* ved Tov Flatin; på nynorsk vil det bli slik: «når det grønkar nettopp med det same snøen renn av, blir det hard vår». Så blir det nemnt ei avleidd form av *grønka*, nemleg *grønkande*, som er «np», dvs. «notids partisipp», som vi no kallar «presens partisipp», og som er eit adjektiv avleidd av verbet. Vi får to sitat med det òg. Det første, konkrete, er frå ei Garborg-tekst, band V av Garborgs *Skrifter i Samling* i utgåva frå 1922, som består av romanen *Fred*, og til slutt får vi eit biletleg døme frå ein salme i *Nynorsk salmebok*.

Eit siste verb i denne omgangen, I *glipa*:

I **glipa** (i) v **glip**, **gleip**, **glipe** el **glipi** [R; målf òg ft *glipte* (? TelR, LiR); jfr II *glipa*].
 1) i vend *glipa i, til seg taka* (noko) med munnen; sluka, gløypa, glefsa (2) (AgdR; GOS V,150): *aren gleip i seg ein liten fisk i teina* (R), *det er ein avgut til fisk til å glipa i seg* (R) / *han gleip det til seg med det same* (R). 2) gapa over; taka over (? TelR).

Dette er eitt av tre verb *glipa*, som har kvar sin artikkel i ordboka (I **glipa**, II **glipa** og III **glipa**). Dei er såklalla *homografar*: ord som blir skrivne likt. Men dei er ikkje blitt uttala likt: Dei har (eller har hatt) ulike rotvokalar i målføra. I og III **glipa** har ein klar (trong) *i*, mens II **glipa** har ein meir open lyd som nærmar seg *e*. Det blir markert ved at vi i parentes får ein vokal med aksent «(i)» for den tronge *i*-lyden ved I og III **glipa**, «(i)» for den opne (*e*-aktige) *i*-lyden ved II **glipa**. Også bøyngane er ulike: I **glipa** har sterk bøyng, og er dermed ikkje regelrett; da legg vi inn heile rekka med «**glip** – **gleip** – **glipe** eller **glipi**». (Vekslinga mellom endingane *-e* og *-i* perfektum partisipp av sterke verb er regelmessig, så vanlegvis skriv vi berre *-i*; da er varianten *-e* underforstått). Dei to andre homografane *glipa* har linn bøyng: II **glipa** har **-te**, altså «*gliper* – *glipte* – *glipt*», men III *glipa* har **-a**, dvs. «*glipar* – *glipa* – *glipa*». Dette ser vi når vi slår opp i sjølve ordboka, band 4. I det følgjande konsentrerer vi oss berre om I **glipa**.

Kjeldesignaturen R, som kjem att fleire gonger her, står for Hans Ross si store ordbok: *Norsk Ordbog* frå 1895. Dei fleste opplysningane om dette ordet kjem altså frå Ross. (Den einaste andre kjelda som er nemnt, er *Gamalt or Setesdal* av Johannes Skar, som reflekterer dialektbruken på om lag same tid som Ross samla stoffet sitt.) AgdR, LiR og TelR tyder at Ross har ordet frå Agder, Lista futedøme (dvs. den vestlege delen av Vest-Agder) og Telemark, og at vi ikkje har seinare belegg frå desse stadene; mangelen på nyare belegg tyder på at ordet har gått ut av bruk etter Ross si tid. Spørsmålsteiknet framfor «TelR» er sett inn av Ross sjølv og tyder på at han ikkje er sikker på om han skal lite på den opplysninga han har fått om *glipa* i Telemark. Kva tvilen gjeld, om det går på tydinga eller bøynga *glipte* eller heimfestinga eller om bruken i det heile er autentisk – det veit vi ikkje, for Ross forklarar ikkje det. I seinare band slutta redaksjonen å føre opp slike spørsmålsteikn; usikre opplysningar er da vurdert ut frå anna materiale som kunne belyse det, og på grunnlag av den vurderinga enten tatt med eller sløyfa.

Vi ser at tyding **1** går på ei spesiell vending som ordet typisk opptrer i: *glipa i seg* eller *glipa til seg*. Det er eit vanleg trekk i språket som ordboka ofte markerer.

Så til slutt eit adjektiv:

grønleg adj [A²] grønvoren: *grønleg vatn / himmelen (vert) grønleg eller raudleg* (SS 1958,221).

Ordklassemerkinga er eintydig, og adjektiva på *-leg* har eit fast bøyingsmønster (der inkjekjønnsforma ikkje får *-t* i motsetning til i dei fleste andre adjektiv) som ein ikkje treng føre opp ved dei enkelte orda. Definisjonen er ein synonymdefinisjon, *grønvoren* har definisjonen «noko grøn; grønleg», og realdefinisjonen er da «noko grøn», altså «med ein veik grønfarge».

Det første bruksdømet er ikkje tatt frå ei kjelde; det er ei typisk samanstilling av adjektivet *grønleg* og eit substantiv som adjektivet kan stå til. Det er redaksjonen som har forma det, kanskje ut frå fleire belegg i kjeldene. Vi kallar det *redaksjonelt døme*, og det skil seg frå sitat, som skal ha kjeldefesting og ha same form som det har i kjelda. Eit slikt sitat får vi sist i artikkelen; det er tatt frå tidsskriftet *Syn og Segn*, 1958-årgangen. *Syn og Segn* hadde fram til 2000 gjennomgåande sidenummerering gjennom heile årgangen, slik at ein ikkje treng gi opp heftenummer i kjeldefestinga, men dei siste åra har tidsskriftet hatt særskild sidenummerering pr. hefte, så for dei nyaste årgangane må heftenummeret takast med i kjeldemarkeringa.

Med desse sju artiklane har vi demonstrert alle hovudtypane av informasjon i Norsk Ordbok. Vi listar dei opp her i den rekkefølga dei bruker å ha i ordboka. Som ein ser, grupperer dei seg slik at artikkelen får tre hovuddelar: *oppslag*, *hakeparentes* (med mest av opplysningar om form) og *artikkelkropp* (med mest av opplysningar om innhald, tyding og funksjon). Etter kvar opplysningstype nemner vi dei av dømeartiklane ovanfor som har den nemnde opplysningstypen:

- 1 **Oppslagsord** med *ordklasse* (alle verba, **grønleg**), for substantiv *genus* (alle fem), for verb *bøyingsklasse* (alle tre); eventuelt òg *bøying* (når den er uregelrett) (**glipa**)
- 2 **Hakeparentes** [] med desse opplysningstypane:
 - a *Uttale* (i standard (ny)norsk): **gikt, glamour, glamourboy**
 - b *Eldre kjelder* (ordbokskjelder til og med Ivar Aasen og Hans Ross): **gledskap, grabukk, grønka, glipa, grønleg**

- c *Avvikande skriftformer*: **glamorisera**
 - d *Dialektformer med heimfesting*: **gledskap, glipa**
 - e *Etymologi (ordhistorie)*: **gikt, glamorisera, glamour, glamourboy, grønka**
- 3 **Artikkelkroppen**:
- a *Bruksmarkering* (bl.a. stilnivå, fagområde der ordet blir brukt, grammatiske (ikkje minst syntaktiske) eigenskapar ved ordet): **gikt, grabukk, grønka**
 - b *Definisjon*: berre realdefinisjon: **gikt, grabukk**; berre synonymdefinisjon: **glamourboy, grønka, grønast**; begge typane: **glamorisera, glamour, gledskap, glipa**. Oppgitt *kjelde* til definisjonen: **gledskap, grabukk, glipa**. (Men her må ein vere merksam på at kjelder til etterfølgjande sitat også kan reknast som kjelde til definisjonen, for så vidt som desse kjeldene dokumenterer at ordet er eller har vore i bruk og også underbygger definisjonen.)
 - c *Bruksdøme*, særleg i form av autentiske *sitat* med oppgitt *kjelde* (**glamorisera, glamour, glamourboy, gledskap, grønka, glipa, grønleg**), men òg med *faste uttrykk* gitt som *redaksjonelle eksempel* (**glipa**) utan kjelde eller (frå band 5 av, altså ikkje i dei siterte artiklane frå band 4) som *underoppslag*.
 - d Eksempel med *samansetningar* der oppslagsordet inngår: **grabukk**

Kjelder er supplerande opplysningar som kan stå fleire stader i artikkelen i parentes etter den opplysninga som er tatt frå nett denne kjelda. Både avvikande skriftformer og etymologi kan bli kjeldefesta, men dei aller fleste kjeldefestingane står i artikkelkroppen og gjeld definisjonar og sitat.

Det varierer pr. ord kor mykje av dette som er med (avhengig av kva materialet vårt kan fortelje). Berre *oppslagsdelen* og *definisjon* (helst med kjelde) er obligatorisk for alle ordartiklar. For fleirtydige ord kan artikkelkroppen delast opp i ulike tydingsbolkar nummerert med **1, 2, 3** osv., eventuelt også **1 a, b, c, 2 a, b**, osv., slik vi ser i artiklane **grabukk** og **glipa** ovanfor.

1.2.2 Ein større artikkel: *vi*

Til slutt tar vi for oss ein litt større artikkel, **vi** i band 12. Det har ein bestemt grunn: *Vi* er eit mykje brukt ord her i brukarrettleinga, og det refererer ikkje til dei same heile tida. Ved å gjennomgå Norsk Ordboks analyse av kva *vi*

kan stå for, kan rettleiingsteksta kanskje bli litt klarare, eller ho kan lesast på ein meir medviten måte, i alle fall.

Ordartikkelen begynner slik:

«**vi** el **me** pron obl kas **oss**». Det tyder at formene *vi* og *me* er jamstilt i den offisielle rettskrivinga, og at han i «obliske kasus» (d.e. akkusativ og dativ) heiter *oss*. Dette skiljet i kasus finst i norsk som kjent berre i nokre personlege pronomen, slik at den grammatiske tilstanden «obl kas» er svært sjeldsynt i ordboka. Det følgjer ein omfattande hakeparentes med eldre kjelder der dette pronomenet er registrert, ei kompleks liste over målføreformer med heimfestingar, og ein kort etymologi som bygger på formene og systemet i gammalnorsk. Vi går ikkje meir inn på det her, men konsentrerer oss om sjølve tydingsanalysen som følgjer.

Den grunnleggande definisjonen er:

«pron, 1. person pl, nytta når ein nemner seg sjølv saman med nokon annan (ein el fleire) av 2. el 3. person».

Men dette er berre entrédøra i eit hus med mange rom. Det følgjer no ein liten ekskurs i eg-form, for denne artikkelen redigerte denne forfattaren sjølv. Ekskursen gir eit lite innblikk i korleis ein redaktør i Norsk Ordbok arbeidde.

Eg sat med ein svær setelbunke med sitat med *vi*, *me* eller *oss* og skulle finne ein måte å dele dei opp i tydingar på. Spørsmålet var da: Kva var det *vi* omfatta i kvart enkelt tilfelle? Her drog eg nytte av tidlegare studium i eit heilt anna språk, indonesisk, som eg studerte i Nederland på seksti- og syttitalet. På indonesisk har dei to pronomen i første person fleirtal: Ein kan seie *kami*, da omfattar det ikkje den ein snakkar til, det er *eksklusivt*. Eller ein kan seie *kita*, da *inkluderer* ein den ein snakkar til i eit fellesskap med seg sjølv. Dette er ukjent i alle europeiske språk, men eg tenkte som så: Når ein skulle dele *vi* inn i ulike tydingar, kunne ein kanskje ta utgangspunkt i denne motsetninga, for også vi nordmenn og europearar bruker *vi* på desse måtane: Enten inkluderer vi den vi snakkar til, eller så ekskluderer vi vedkomande. Eg kunne altså prøve å dele opp setlane i bunkar etter dette kriteriet, og sjå om det fungerte.

Så gjorde eg det, og fekk ein bunke setlar med inklusiv bruk av *vi*, og ein annan med eksklusiv bruk, begge bunkane ganske store. I tillegg hadde eg sjølv sagt nokre setlar som ikkje var så lette å gruppere. Så tok eg den «inklusive» bunken og delte han opp i mindre bunkar etter kva slags folk og kor mange personar sitata omfatta. Deretter ei tilsvarande oppdeling av den «eksklusive» bunken, og ein omgang grubling over dei vanskelegaste sitata.

Etter kvart fall det på plass, og eg kunne begynne å skrive inn tydingane i ordartikkelen etter den struktureringa eg hadde kome fram til, og føre inn dei sitata eg valde ut til å representere dei ulike tydingsnyansane.

Den tydingsanalysen eg kom fram til og no skal referere, bygger altså på eit grunnleggande skilje mellom inklusiv og eksklusiv bruk av *vi*, dvs. der ein omtalar seg sjølv saman med den ein snakkar til (inklusiv), og der ein omtalar seg sjølv saman med nokon annan, men ikkje den ein snakkar til (eksklusiv). Men eg skyldar å gjere merksam på at *Norsk referansegrammatikk* (1997) også analyserer *vi* etter dette kriteriet, og eg har ført opp dette verket som kjelde (NoRef) i ordartikkelen. Eg konsulterte grammatikken etter at eg hadde gjort mitt eige grunnarbeid, så grammatikarane og eg har brukt denne analysemåten uavhengig av kvarandre, men det er uansett god skikk at den som kjem sist, krediterer dei som gjekk føre. Her set eg strek for ekskursen og går vidare med sjølve tydingsanalysen av *vi*.

Da set eg opp tydingsstrukturen og definisjonane slik dei er strukturert og utforma i ordboka med eitt døme for kvar tydingsnyanse; resten av døma og alle kjeldefestingane stryk eg utan å markere det med prikkar eller på annan måte:

- 1 nytta inklusivt, slik at det omfattar personar av 1. og 2. (og eventuelt 3.) person
 - a nytta om ei mindre og spesifikk gruppe personar, gjerne identifisert med namn på individnivå; oftast om to personar med eit nært tilhøve til ein annan, du og eg: **e å du, me så æ förlåva, me må nå inkje mæ andre såva*
 - b nytta om eit større kollektiv som har noko sams, t d heimstad, kjønn, tilhøyrsløse i ein flokk, deltaking i eit selskap el l utan spesifisering på personnivå: **os ha gjort kva gjæras skulle, ysta ost å kinna smør*
 - c nytta om (medlemene i) eit institusjonalisert kollektiv som adressaten er ein (likeverdig) del av, t d nasjonen, organisasjonen, partiet, arbeidskollegiet: *kva slags folk er vi nordmenn?*
 - d nytta heilt ålment om alle el ei uavgrensa mengd menneske, kven som helst (medrekna eg og du); ofte som ub pron, ein (II,B2), man (II); **min store fader døydde. – Sjå det me alle må*
 - e nytta av ein tekstforfattar i høve til ein (tenkt) lesar, t d i ein roman el ei lærebok (for å skapa inntrykk av at forfattar og lesar står på like fot som observatørar el aktørar i tekstuniverset): *me dreg radiarne til A, B, C, D*

- f** nytta (av ein autoritetsperson, t d ein lækjar) i tiltale til ein pasient, serl eldre, til eit barn el l med eigl tyd *du* (ofte oppfatta som nedlatande): *korleis har vi det i dag?*
- 2** nytta eksklusivt, slik at det omfattar personar av 1. og 3., men ikkje 2. person
- a** nytta om ei mindre og spesifikk gruppe personar (ev. eit kjærast- el ektepar) som ikkje omfattar adressaten el adressatane; eg og han, ho eller dei: *vi gjekk tur langs stranda den kvelden*
- b** nytta om eit større kollektiv som har noko sams, som i tyd 1b, men som adressaten står utanfor: *vi* (som levde i gamle dagar) *måtte hente torv til brensel*
- c** nytta på vegner av (leiinga i) ein institusjon, ei bedrift el l i ekstern kommunikasjon: *ved moderniseringa sparer vi tid, og slik kan vi ... halde det heile (fabrikken) i gang*
- d** nytta om avsendar av ei ytring el tekst andsynes mottakarar (med eigl tyd eg), t d av ein monark til undersåttane el ein forfattar til lesarane: *vi Harald, Noregs konge, kunngjer med dette*
- 3** nytta både inklusivt og eksklusivt i offentlege tekster (serl aviser) som vender seg til ein uspesifisert lesarkrins: *nå er det snart alt anna enn oss bønder si inntekt som vert dekkja om jordbruksavtalen*
- 4** nytta metaspråkleg for å markera eit kollektiv el eit kollektivnivå i motsetnad til eit individuelt nivå: **det heiter ikkje eg – no lenger. Heretter heiter det: vi*

Så langt NO-artikkelen **vi**. I denne brukarrettleiinga er dette pronomenet mykje brukt, og eg siterer eit par døme her. Alle døma kjem frå bolk 2.2.2.2 i denne rettleiinga:

«I nokre (men ganske sjeldsynte) tilfelle bruker vi ei bøygd form av eit ord som oppslagsform: Da føyer vi til ei sekundær grammatisk merking i tillegg til den primære. Til dømes kan vi bruke fleirtalsforma av eit substantiv. Da føyer vi «pl» (pluralis) til den grammatiske merkinga: <døme>

Tilsvarande føringsmåte kan vi finne ved gradbøygde former av adjektiv, også i seinare band: <døme> - I tilvisingsartiklar frå uregelrett bøygde former til grunnform av verb kan vi finne andre tillegg til den grammatiske merkinga: <døme>

Vi gir eit oversyn over dei moglege sekundære merkingane i det som følger.»

Her stoggar eg sitatet. Spørsmålet er: Kva tyder «vi» her – eller kva kan det tyde? Eller for å seie det enklare: Kven er «vi»?

Slik vi har sett opp dømeteksta, har vi her tre *vi*-ar, eitt for kvart avsnitt.

I første avsnitt er «vi» redaksjonen av Norsk Ordbok. Der blir det gjort greie for kva redaktørane har gjort i redigeringa av bestemte oppslagsformer: «Vi bruker ei bøygd form som oppslagsform (ein sjeldan gong). Vi føyer da til ei sekundær grammatisk merking i tillegg til den primære.» Dette er eksklusiv bruk, sidan «vi» ikkje omfattar lesaren som teksta er retta til. Ein kan diskutere om vi her har for oss tyding 2b (medlemmer av eit større kollektiv som har noko sams) eller 2c (ein institusjon el l), men 2b er kanskje det rimelegaste: medlemmer av det kollektivet som redigerte Norsk Ordbok. Føresetnaden for denne *vi*-bruken er at tekstforfattaren sjølv var ein del av dette kollektivet, og det er da også tilfellet.

I andre avsnitt handlar det om kva «vi» kan finne ved å lese i ordboka. Da er det lesarrolla og ikkje redaktørrolla vi fokuserer på, og «vi» må på ein måte omfatte både tekstforfattaren og lesaren som teksta er retta til. Da er bruken inklusiv, og det er nokså klart at vi har med tyding 1e å gjere: Det er tekstforfattaren som skriv i eit «førestilt fellesskap» med ein tenkt lesar, som han håpar skal bli til mange faktiske lesarar når rettleiinga er publisert.

I det tredje avsnittet gir «vi» eit oversyn til gagn for lesaren. Det er eksklusiv bruk: «Vi» er gjevar, lesaren er mottakar og altså ikkje inkludert i «vi». Dette er eit klart døme på tyding 2d: «nytta om avsendar av ei ytring el tekst andsynes mottakarar (med eigentleg tyding *eg*)». Sidan det er éin forfattar som her rettar seg til ei førestilt gruppe lesarar, er denne bruken «ueigentleg» – men han er ganske vanleg, truleg fordi ein frekvent bruk av *eg* i sakprosattekster kan verke noko anmassande egosentrisk; *vi* gir eit meir nøytralt og upersonleg inntrykk. Dette er nok grunnen til at denne forfattaren stort sett held seg til *vi* og ikkje *eg* i denne rettleiinga.

Vi (2d) går ikkje lenger med dette her. Vi håpar at samanhengen i kvart tilfelle skal gjere det klart for deg som les korleis pronomenet skal tolkast og at du ikkje blir sittande og lure på kven «vi» er.

1.3 Grunnlaget

1.3.1 Historia i eit nøtteskal

Tiltaket Norsk Ordbok tok til med ei stortingsløyving til Det Norske Samlaget i 1929, men røtene går lenger tilbake. Hovudårsaka til at dette tiltaket vart påtenkt og realisert, må vi søke i tilblivings saga til det nynorske skriftmålet – som i utgangspunktet var ei skriftfesting av dei norske dialektane i ei einskapleg form, utført av Ivar Aasen.

Hovudverka til Aasen var *Norsk Grammatik* (1864) og *Norsk Ordbog med dansk Forklaring* (til vanleg berre kalla *Norsk Ordbog*, 1873). Dei var både deskriptive og normative på ein gong. På den eine sida ønskte Aasen å framstille dei norske dialektane slik dei var på hans tid, både grammatisk og leksikografisk. På den andre sida ønskte han å vise kva dei hadde sams, og korleis dei kunne sameinast i éi form. I grammatikken laut han gjere dette ved å velje ut former slik at dei til saman utgjorde ein einskapleg normal. I ordboka, derimot, var det om å gjere å samle eit så allsidig tilfang som råd for å vise den fulle breidda i norsk ordforråd. Såleis kan ein seie at han var normativ når det gjaldt form, men deskriptiv når det gjaldt innhald og funksjon: Han la fram ordtilfanget i ei normalisert form ortografisk og morfologisk, men definisjonane sine (som han forma på dansk) tufta han på dei tydingane han faktisk fann i målføra.

Ivar Aasens *Norsk Ordbog* er den grunnleggande ordboka for den målforma som skulle bli nynorsk (trass i at rettskriving og morfologi i denne målforma etter kvart fekk ei form som ikkje følgde Aasen i eitt og alt). Men Aasen hadde berre i liten grad utvikla eit ordtilfang for eit moderne samfunn, og det vart heller ikkje gjort av Hans Ross i hans omfangsrrike «tillegg» til Aasen, som òg heitte *Norsk Ordbog* (1895). I staden fall denne oppgåva på seinare nynorske skribentar, særleg lærebokforfattarar, journalistar og andre fagfolk. Noko av dette nye ordtilfanget kom med i Steinar Schjøtt's ordbøker frå 1909 og 1914, men ei uttømmende leksikografisk registrering var det ikkje rom for der. Samtidig viste nye målførestudier at det var grenser for kva to einskildpersonar – jamvel ein Ivar Aasen og ein Hans Ross – kunne få med seg av det tradisjonelle ordtilfanget og seiemåtane i målføra.

Det melde seg derfor snart ein trong til ei ny og større vitskapleg ordbok, som kunne dekke både det moderne ordtilfanget i nynorsk og det tradisjonelle i målføra. Mot slutten av 1920-åra vart det arbeidd intenst med tanken, først og fremst i krinsane kring Det Norske Samlaget. I 1929 løyvde Stortinget det første tilskotet til prosjektet, og i 1930 kunne arbeidet ta til.

Slik føremålet til ordboka var formulert, laut ho bygge på to typar materiale: på den eine sida sitat frå den prenta nynorsklitteraturen i vid meining (både skjønnlitteratur og sakprosa), og på den andre sida tilfang frå målføra. I 1930-åra vart det bygd opp eit omfattande nett av medarbeidarar utover i bygdene, mest folkeskulelærarar, men òg interesserte menneske frå andre yrkesgrupper. Dei skreiv ned sitat frå litteraturen og opplysningar om enkeltord i dialektane sine på kartoteksetlar som dei fekk tilsendt av ordboksredaksjonen i Oslo. Setlane vart sendt inn til redaksjonen og plassert i arkivskuffer som var ordna alfabetisk etter oppslagsord. Det utvikla seg til eit setelarkiv med hundrevis av arkivskuffer som til slutt inneheldt tre millionar setlar.

Denne aktiviteten heldt fram i femti- og sekstiåra. Seinare har det vore lite nyrekruttering, og talet på medarbeidarar har minka av naturlege grunnar. Totalt har over 600 personar sendt inn kartoteksetlar med opplysningar om ordbruk, ordformer og ordtydingar frå dialektane sine. Alle delar av landet er representert i arkivet, men bymål i mindre grad enn bygdemål. Det meste av setelarkivet er likevel sitat frå prenta tekster som er ekserpert av redaksjonsstaben og av lokale, friviljuge medarbeidarar. («Ekserpert» vil seie at eit ord er merka ut under gjennomlesing av ei tekst, og ført opp på ein kartoteksetel med eit sitat frå teksta som viser ordet brukt i ein samanheng.) Vi kjem tilbake til det nedanfor.

Den tida ordboka dekkjer, er i prinsippet heile den såkalla «nynorske» perioden i språkhistoria, som vi reknar frå 1525. (Vi baserer oss da på den tradisjonelle periodeinndelinga i norsk språkhistorie, der den «gammalnorske» perioden blir rekna frå ca. 700 til 1350, den «mellomnorske» frå 1350 til 1525, og den «nynorske» derifrå til vår tid. Det er altså ein annan bruk av termen «nynorsk» enn den vanlege, om det moderne skriftspråket nynorsk.) Men det finst nesten ikkje tilfang frå før 1600, og det er svært tynt seinare òg, fram til 1800-talet. I praksis kan vi seie at ordboka dekkjer tida frå ferdene til Aasen (1840-åra) og fram til i dag, sidan det berre er denne tida vi har store nok tekstmengder frå. Generelt må vi seie at ordboka har lagt størst vekt på å dokumentere den eldre fasen av utviklinga til det nynorske skriftmålet; ho inneheld relativt fleire sitat frå dei klassiske nynorskforfattarane (Aasen, Vinje, Garborg, Duun o.fl.) enn frå dei meir moderne. Denne skilnaden er rett nok blitt noko utjamna i dei seinare banda av ordboka, både fordi vi har fått inn mykje nytt tekstmateriale i den siste perioden, og fordi det moderne språket kanskje har fått noko høgare prioritet i dei seinare banda enn i dei første.

Dei opphavlege planane var å lage ei ordbok på to-tre band. I trettiåra utarbeidde redaksjonsstaben eit manuskript der dei støypte saman materialet i tilgjengelege prenta ordbøker (særleg Aasen, Ross, Schjøtt, Vidsteens *Ordbog over Bygdemaalene i Søndhordland* og Torps *Nynorsk etymologisk ordbok*), og sette om alle definisjonane til nynorsk. Dette manuskriptet finst framleis i samlingane til ordboka og går under namnet «Grunnmanuskriptet»; det er no òg digitalisert og på den måten offentleg tilgjengeleg.

Etter krigen tok ein ny redaksjon, med Alf Hellevik som hovudredaktør, til å utarbeide eit heilt nytt manuskript, sidan det var kome inn så mykje nytt stoff at det ikkje var praktisk å ta utgangspunkt i Grunnmanuskriptet lenger. Med det kom *Norsk Ordbok* til å bli eit mykje større tiltak enn det som hadde vore meininga. I trettiåra tenkte dei seg at ho skulle bli på to-tre band, men kring 1970 var denne ramma for lengst sprengt; på den tida var målet ni-ti band. I nittiåra vart det bestemt at det skulle bli tolv band i alt. Utgjevinga skjedde frå byrjinga i form av hefte, som så vart samla i band på ca. 800 sider.

Det første heftet, *a – anger(s)odd*, vart utgitt i 1950, til hundreårsjubileet for førsteutgåva av Aasens ordbok. Arbeidet gjekk trutt og jamt vidare utover i femti- og sekstiåra, både med ekserpering, innsamling og tilrettelegging av materiale frå dei ulønte medarbeidarane, redigering av ordartiklar og utgjeving av nye hefte. I 1966 kom band 1, *a – doktrinær*, og tolv år etter følgde band 2, *dokument – flusken*. Etter det vart ordboka seinka nokre år på grunn av at delar av staben vart opptatt med utarbeidinga av ei eittbands handordbok, *Nynorskordboka*. Den kom ut i 1986, og deretter har arbeidet med *Norsk Ordbok* gått vidare som før. I 1994 kom band 3, *flusker – gigla*, ut. Med denne farten låg det an til at ordboksverket ikkje ville bli fullført før om lag år 2060. Rundt tusenårsskiftet vart det derfor arbeidd med ærgjerrige opplegg som kunne fremme ei forsering av ordboksproduksjonen.

Dette arbeidet bar frukter. I 2001 vedtok Stortinget å yte så mykje stønad til Norsk Ordbok at verket skulle kunne bli fullført til 2014, og same året vart det oppnådd semje mellom Kulturdepartementet og Universitetet i Oslo om ei felles finansiering av eit slikt prosjekt. Året etter vart det skipa eit særskilt prosjekt med namnet *Norsk Ordbok 2014*, som har pågått frå redigeringa av bokstaven I tok til og fram til manuset til siste bandet kunne leverast til forlaget – Det Norske Samlaget – i 2015, altså ørlite grann på overtid. Kristin Bakken vart tilsett som direktør for prosjektet i 2002; frå 2008 var Åse Wetås prosjektdirektør. Under deira leiing har desse banda kome ut etter tusenårsskiftet:

- 4: *gigle – harlemmerolje* (2002) (det siste bandet som kom ut i hefteform først)
- 5: *harm – jåttut* (2005)
- 6: *k – kåvå* (2007)
- 7: *l – mugetuft* (2008)
- 8: *mugg – ramnsvert* (2009)
- 9: *ramost – skodda* (2011)
- 10: *skodde – stæveleg* (2012)
- 11: *stø – tåvrut* (2013)
- 12: *u – åværig* (2016)

For å få til dette var det nødvendig med ei drastisk utviding av ordboksredaksjonen. I 2001 var det sju fast tilsette ordboksredaktørar, men dei følgjande åra vart det tilsett så mange at talet for det meste var oppe i 30, pluss ein liten administrativ stab og ei gruppe medarbeidarar ved Eining for digital dokumentasjon (EDD) ved Universitetet i Oslo, som stod for utviklinga av digitale ressursar (sjå 1.6 nedanfor). Etter 2014 er denne staben bygd ned att (EDD arbeider vidare med andre oppgåver), og dei leksikografiske samlingane ved Universitetet er i 2016 blitt overført til Universitetet i Bergen i eit samarbeid med høgskulane i Volda og i Sogn og Fjordane. Denne brukarrettleiinga er skriven under leiing av Høgskulen i Volda.

Ei grundigare framstilling av ordbokshistoria, som vi her berre har gitt eit ørlite samandrag av, står i festskriftet *Livet er æve og evig er ordet. Norsk Ordbok 1930–2016*. Sjølve arbeidsmåten, slik det har fungert frå band til band, er kortfatta beskriven i innleiingane til dei einskilde banda.

1.3.2 Materialgrunlaget for ordboka

Som vi alt har antyda, bygger Norsk Ordbok på eit stort kjeldemateriale. Det kan delast i tre hovudtypar:

- 1) *Prenta tekster i bok- eller tidsskriftform*: Dei omfattar eit stort og representativt utval av den nynorske skriftproduksjonen, med hovudvekt på det vi kan kalle dei store og «kanoniske» nynorske forfattarskapane: Aasen, Vinje, Garborg, Duun, Uppdal, Vesaas, Fløgstad, Hoem og andre. Vi har både originale og omsette tekster, men har lagt hovudvekta på originale. Relativt sett er skjønnlitteraturen rikare representert enn sakprosaen, eldre tid meir enn nyare tid. Det er ein skeivskap redaksjonen i dei

siste åra aktivt arbeidde for å rette opp, men som altså gjer seg gjeldande i dei første fire–fem banda. Vi har likevel mykje sakprosa òg, særleg slikt som ligg innanfor humanistiske fag og det tradisjonelle arbeids- og kulturlivet på bygdene. Mange skulebøker, til dels omsettingar frå bokmål, er tatt med, men også det meste av dette er frå eldre tid, der vi finn det mest særprega nynorske ordtilfanget. Ei særskild undergruppe her er ordbokskjeldene, både dei klassiske riksnynorske ordbøkene av Aasen, Ross, Schjøtt og andre, og ordbøker og ordsamlingar frå målføre, som vi har eit rikt tilfang av. Dei eldre kjeldene, bygdemålsordsamlingar frå før 1814, høyrer òg med her.

- 2) *Setelarkivet*: Det vart bygd opp i all hovudsak i tida frå 1930 til 1980-talet, og består av papirsetlar med opplysningar og belegg på kvart sitt konkrete oppslagsord. Setlane er delvis lagt inn av ordboksredaksjonen, men i stor mon sendt inn av friviljuge medarbeidarar over heile Noreg. Dei er på papir, men òg lagt inn i Norsk Ordboks elektroniske database. Om lag ein halv million av setlane inneheld opplysningar frå målføra om ordformer, bøyingar, tydingar, og med døme på bruk. Når vi gir målføreformer eller -belegg med heimfesting utan kjelde, er det oftast dette arkivet dei er tatt frå. Dei fleste setlane er likevel belegg frå trykte kjelder, ofte frå bøker som òg står i boksamlinga vår og dermed inngår i kjeldegruppe 1. Desse bøkene vart ofte sendt ut til friviljuge medarbeidarar, ofte dei same som sende inn målføresetlar, som las bøkene, streka under ord dei fann interessante, og skreiv setninga eller tekstbolken ordet høyrde heime i ut på ein setel med markering av kva bok og side det var tatt frå. Setelen vart så plassert under det aktuelle oppslagsordet i arkivet. På 1990-talet vart alle dei setlane vi da hadde, skanna og innlemma i databasen, og etter det har nytt materiale ikkje lenger blitt skrive ut på setlar, men lagt direkte inn i databasen. Der er dei registrerte på ei oppslagsform i Meta-ordboka (sjå 1.7 nedanfor), slik at dei kan søkast opp under den oppslagsforma. Sjølve innsendinga av nye setlar frå lokale medarbeidarar har tatt slutt i same perioden. I staden har vi fått ei oppbløming av trykte lokale ordsamlingar frå dialektar over heile landet, og dei har vi så langt råd integrert i arkivet vårt.
- 3) *Tekstkorpuset*: Dette er eit nytt tiltak, sett i gang i samband med digitaliseringa av ordboksproduksjonen i 2002. Det er eit elektronisk korpus av tekster som kan søkast i, brukast til å laga konkordansar (sjå termlista på s. 157–160) osv. Det består delvis av viktige eldre forfattarskap, men mest av nyare tekster: fleire årgangar av dei viktigaste nynorske avisene og

tidsskriftene og mange bøker frå dei siste åra. Tekstkorpuset gjer det mogleg å studere bruken av «vanlege» ord (t.d. funksjonsord), kombinasjonsmønster osv. – dei ovannemnde tradisjonelle innsamlingsmetodane la mest vekt på sjeldsynte eller på andre måtar spesielle ord, noko som kan vere ei feilkjelde for ordboka. Dette tekstkorpuset vart først tatt i bruk frå band 5 av, og det blir stadig utvida med nye tekster etter avtalar med forlag og opphavsrettshavarar.

1.3.3 Hovudkomponentane i den digitale Norsk Ordbok

Denne brukarrettleiinga baserer seg altså på den tolvbands papirutgåva av Norsk Ordbok, men ein uunnverleg del av fornyinga og framskundinga av ordboka frå tusenårsskiftet av har vore utviklinga av digitale komponentar. Det er gjort i samarbeid med *Eining for digital dokumentasjon* (EDD, tidlegare *Dokumentasjonsprosjektet*) ved Universitetet i Oslo. Desse komponentane må utviklast vidare før dei kan dekke heile ordboka, og vil vonleg få ei eiga brukarrettleiing. Det er metaordboka, det elektroniske tekstarkivet og redigeringsprogrammet. Til saman utgjer desse komponentane ein omfangsrik database. Vi gir eit kort oversyn over dei her:

Metaordboka er ei fullstendig liste over alle oppslagsord i arkivet vårt, enten dei har fått egne artiklar i Norsk Ordbok eller ikkje (sjå nedanfor under 3.1 om utvalet av oppslagsord i ordboka). Alle orda er normert etter ein fast mal (bygd på 1938-rettskrivinga), slik at ein kan få fram alle belegg og all informasjon vi har om ordet ved å søke på den normerte forma. Denne lista over normerte ordformer fungerer altså som søkeinngang til heile databasen.

Tekstarkivet består dels av eit digitalt korpus av trykte tekster, som stadig blir utvida, og dels av eit elektronisk setelarkiv, som vart digitalisert ved skanning av papirsetel-arkivet i 1990-åra (sjå 1.3.2 ovanfor om begge desse komponentane).

Redigeringsprogrammet er eit elektronisk verktøy for redigeringa som set ordartiklane inn i eit databaseformat. Frå og med bokstaven I er alle ordartiklane blitt redigert inn i dette formatet.

Sjølve ordboksteksta er òg digitalisert, men berre tilgjengeleg og søkbar frå bokstaven I i band 5 og ut, altså frå det punktet der redaksjonen gjekk bort frå papirbasert redigering og i staden gjekk over til den elektroniske redigeringsmåten i ein database. Å legge dei fem første banda til rette for elektronisk søking er eit viktig delmål for det framtidige arbeidet med Norsk Ordbok.

2

Oppbygginga av ordboka

2.1 Generelt

2.1.1 Grafisk utforming

Ordboka skifta grafisk utsjånad frå band 4 til band 5. Det skjedde mellom 2002 og 2005, i samband med endringane i prosjektstruktur, leining og produksjonsmåte. Eit nederlandsk firma var med i utforminga av den nye layouten. Den nye typografien var tydelegare og klarare enn den gamle. Dei viktigaste endringane var: 1) Overgang frå innrykte oppslagsord til utrykte. 2) Samansetningsrekker med same føreledd vart først gruppert inn løpande i same avsnitt, og avsnitta kunne bli uhorveleg lange, men frå band 5 begynner kvart nytt oppslag på ny line, men innrykt i forhold til hovudoppslaget (sjå vidare under 2.1.3). Det gjer sidene meir oversiktlege enn før. På side 36 og 37 gir vi att to ordbokssider som døme på den gamle og den nye layouten. (I band 5, harm – jåttut, representerer den første delen, som omfattar det meste av bokstaven H, ein overgangsfase og har dermed fleire trekk sams med dei føregåande banda, men vi spesifiserer ikkje desse trekka her.)

2.1.2 Rekkefølge

2.1.2.1 Allment

Rekkefølga av oppslaga er strengt alfabetisk; det gjeld òg dei fleirordige uttrykka, som blir alfabetisert som om det ikkje var mellomrom mellom orda. Eitt unntak gjeld verb på **-ast**, som i band 1–4 står rett etter grunnverbet, sjølv om det bryt alfabetrekkefølga. Døme er denne rekka:

finna v

finnast v

finna- i sms

finnande adj np

finnandlet n (Her skulle det stått **finn-andlet**, sidan samansetningar i ordboka skal vere markert med bindestrek, sjå 2.2.1.2 nedanfor).

finnar m

Frå og med band 5 er denne regelen oppheva, så rekkefølga er blitt heilt alfabetisk. Da ville **finnast** med andre ord ha kome etter **finnar**.

2.1.2.2 Fire typar av oppslagsord

Vi kan rekne med tre ordtyp<<<<ar i norsk, nemleg grunnord, avleiingar og samansetningar. I tillegg kan faste fleirordige uttrykk også opptre som oppslag i ordboka. Vi gir ein førebels definisjon og nokre døme på ordtypane her:

- 1 *Grunnord*, dvs. ord som i grunnform består av berre eitt morfem: *mann, kvinne, barn, stor, open, berre, dei, tjue, halde, lese, over, elefant*.
- 2 *Avleiingar*, dvs. ord som består av eit grunnord og eit føreledd (prefiks) eller etterledd (suffiks) som ikkje er eit eige ord i seg sjølv: *manndom, kvinneleg, barnaktig, storleik, openheit, haldbar, lesing*.
- 3 *Samansetningar*, dvs. ord som består av to grunnord som er lenka saman, eventuelt med eit bindeledd (-e-, -s-) som vi kallar *samansetningsfuge*: *mannsdominans, kvinnekamp, barnehage, kjempestor, halvopen, tjuefire, haldepunkt, lesestoff, overmakt*.
- 4 *Fleirordige uttrykk*: Desse kan vanskeleg kallast oppslagsord, men kan i ein del tilfelle behandlast som slike på oppslagsplass, ikkje minst når dei utgjer einingar som kjem frå framande språk, t.d. *still going strong*. Vanlegare er det å gjere dei til *underoppslag* (sjå 2.4.6).

2.1.2.3 Rekkefølge av homografar

Homografar er likeskrivne ord, altså ord med same skrivemåte. (Ord med same uttale er *homofonar*, mens ord der både uttale og skrivemåte fell saman, blir kalla *homonym*, som altså er eit overbegrep som omfattar begge dei to andre.)

Når ord blir skrivne likt, kan ikkje alfabetet lenger brukast til å rangere dei. Det kriteriet vi da tyr til, er grammatisk plassering, altså ordklasse. For substantiv er også genus (kjønn) eit kriterium: hankjønn kjem først, så ho-kjønn, så inkjekjønn, så ord der kjønnet ikkje lèt seg fastslå. Sjå punkt 2.2.2.1 for ei oppstilling av denne ordklasse-rekkefølga.

Når rekkefølga er fastslått, markerer vi dei enkelte oppslaga med romartal. Døme på ei homografrekke (oppslagsord med tyding i parentes):

vend *harka opp* binda opp taumane (så hesten ikkje får eta) (Hjelmeland). **harkast** v **-ast** i vend *det harkast* av det går på ein måte (VestlA) / (om tynsle, byrd) leggjast til (Voss): *det harkast på det huset* dei får (meir) motgang.

III harka v **-a** [VTel1821 46 *harkæ*, A²; målf òg *har(s)ka* (Oppdal) *ha(r) sk* (Velfjord, Saltdal, Fauske); til *II hark*]. **1 a**) upers, hurkla (AustfA, ShIV, Stryn, Oppdal): *det harkar i halsen* når andedraget vert heft av ureinske i barken (Austf o flA²). **b**) (med personsubj) reinsa halsen for slim; kremta (Alm; BergFS 51): *harka og hosta* (el *kremta, spytt*) / *han harka så fælt at han heldt oss andre vakne* (Forsand). **2**) tala ujamt og hakkut; stotra (NGBrBjørs.): *professorar harka og stamma meir en handverksmannen* i Bergen (Vi. SkrS III, 257) / *Stig Bendik harka neidd* (Schum. TH 152). **3**) (om ting el upers) laga hostande el skrapande lyd (Idd, Nøtterøy, Nissedal, Norddal, Oppdal; Jonsm. K 59; DavikWB 18): *han reiv sund skjorta så det harka i henne* (Nissedal) / *grinda både harkar og slarkar* (NøtterøyP.) / *med eitt byrja motoren å harka* (NynVek 1935) // (om fuglesong) np: *songen hev mange skjervande og harkande lyd, men lyder elles ikkje so verst* (E. Strand.NF 50).

IV harka v **-a** [R u V *harke*] arbeida jorda med harke (II og V); herka (AustR, OsloR, Hurdal, OdalR, ShIV, MelhusM): *her vart rugen sådd og harka ned mellom stein og stubbar* (Hurdal) // jamna møk med harke (Trl): *dei harka og sloa møka på vollen* (jfr BerkaakN 231).

harkal adj [A; til *III-V hark*]. **1**) (om veg og føre) hard (II, 1 og 3), ujamn, tung (A; Snm) // adv, mødesamt, låkt (2): *det går harkalt*. **2**) (om person) låk, veik, kruslen (SoFjA²).

Iharke m [målf *hasjtje* (Surnadal); til *III harka*] hurklelyd i hals (SurnadalHolten 159).

II harka m [A¹ *harkje*, A²; målf genus òg n; til *I harka*]. **1**) utsliten reiskap o dl (som ligg bortslengd); hark (IV, 1) (SoFj, Snm). **2**) i vend *koma i harka* koma i knipe (SeljeM).

III harka m [genus òg n (Velfjord); til *IV hark 2b*] lam og kje (ValleM, Velfjord): *ingen hadde slik harka som han; lombi var som vetrungs smålog* (GOS I, 71).

IV härke f [til *IV hark 4*] ujamn og knurput jordflate; frosen mark (VSlidreM, No mst, Trs): *det er vondt å køyra på denne harka* (HålHved².); òg i sms *haustharke*.

V härke f [A,R; målf og skr òg *herke, hærke* (SOdal, Grue, Tynset, ØvSandsvær; GamVestf II, 43); frå mlt *harke, herke* 'rive', T]. **1**) eit slag (jarn)rive med stutt og sterk skaft og med klør el grove tindar til å løysa opp jorda med og til å ha utover møk og mold med (S Austl sumst, Ød, Follidal, STRl sumst, Leksvik, Meråker; ÅrbØvOrkd 1978, 52; Minne I, 217): *kvinnfolka brukte harka når dei breidde møk* (HemneK. Aune 21) / *glørne vart kara utover med ei härke* (Streitl. B 39): (det) *fylljer mykje lyng med når harka grev mosen ihop i fjellrabben* (Skjemt 47) / òg sms som *brote-, jarn-, kol-, kveke-, mold-, mose-härke*. **2**) låk rive

(HemneM): *ei härke til rive*.

härke- i sms [målf og skrift ofte *harka*- (Hard, Vo), *hark*- (No)] til *I hark*, *I harka* og *I-IV härke* (omfram dei som fylgjer ndf på alfab plass); såleis (i s tyd som *I harka*) *härke-arbeid, fjerde, -greie, -gut, -slede, -smed, -spelemann, -stell, -taus, -ver, -voogn*.

härke-blod n fmed., om e tllh, (dårleg) blod som set seg til på sjuke stader i lekaman, og som (derfor) vert fjerna med årelating (VossM). **-botn** m hard og ujamn havbotn som fiskereiskap kan harka (II, 3a) i, og som anker ikkje tek feste i (HålHved.²; Astafjord). **-daude** m uheiderleg daude (HallR, HardR).

härke-dregen adj sjå *horkdregen*.

härke-ferd f uheiderleg ferd (HardR). **-fjell** n (skifer)fjell som ikkje høver til hellebryting (Strandebarm, Voss). **-frost** m beriffrost på våt mark (så det vert harke (IV)) (HålHved.²).

-fugl m fugl som er lite påakta: *harkafuglen byt no einkvan-staden fjuka* (NFL89Ordt 291). **-føre** n. **1**) ringt, harka (I) føre (NorrdalM); føre på ujamn berrveg og på berr-flekkut snøveg (HålHved.²). **2**) lett føre på frosen grunn (Astafjord, Bjarkøy). **-gras** n [R4 *harka-*] bot., hestespreng (ShI, Voss, Sjf; NFL60Hard 206; Sivle II, 131): *han* (hesten) *har no ikkje teki harkagraset, veit eg!* (Voss). **-holme** m holme der harke (III) gjekk om sumaren (VelfjordM). **-hosta** v [til *III harka*] harka (Gullv. B 133): *ho gjekk harkelhosta og magrast av* (Gullv. D 177). **-hoste** m harke (I); turhøste (SeljeM, Meløy; I. A. KnesDT 94). **-hus** n lager for lite brukte ting; skrothus (A u *härke*).

-hæse f hås røyst på grunn av hark (II, 1) (SeljeM). **harkel** subst slim som ein får opp or halsen ved å harkla (3b) (BømloRøks.): *host og harkel* (Røks. MEM 33).

härke-lag n låkt selskap, pakk (SoR).

härke-lauss adj härkeleg (GløppenFitje).

härkeleg adj [A¹ *härkelege*, A² òg *härkeleg*] ring, skrøpeleg (A; GløppenFitje, Breimjord.).

härke-loft n härkehus (A²). **-lyd** m. **1**) hark (II, 1): *hæse härkebydar* (DT 1985). **2**) i språkvitenskap, uttale av lyden som er skriven *-ch* t d i namnet *Bach*; i y framandspråk, t d ty.

harken adj [Ål1745, W *harkien*, H, Lærdal1811, C, A¹ *harkjen*, A² u *harkal* og *harkalt*, R1; til *I harka* og *I* og *IV härke*]. **1**) hard (I), knudrut, ujamn (SoFj): *det er harki føre* (SeljeM) / adv: *det gjekk så harki hardt og ujamnt* (SoA¹). **2**) (om person) hås og gruggen for brystet; skranten, sjukleg (t d av alderdom) (H; W; A; Hol, Hemsedal, JrSkret, ShI, Masfjorden, SoFj): *det er harki med meg no* (Masfjorden) / *han gjekk harkjen og hås i fleire dagar* (Røks. MEM 131) / *han var trøyt og harken, og hadde sett seg.. til å kvila* (SognsT 1937) // adv (Gaular): *det står visst harki til med hojom*. **3**) (om ting). **a**) i dårleg stand; låk, ring (AlM, SkjoldenM, ShIV): *doningen er harken* (AlM). **b**) trevaleg, tung, krungleg, strevsam (AlM, ShI, Sunndal, Øksendal, OppdalDon.; ByBygd III, 259; Tv. LL 71): *eit harki arbeid* (ShIV, SjfR1) / *eit harki føre* (OppdalDon.) / *det var no lite harki å koma fram* (sm st) / *det var harki å få til*

II harmast

*harmas over alle desse lovord (Dølen 1866,33,2,3) / eg heve ofte harmast på det (A²) / *d'er tie ting d harmast på og ingen ting til gleda (A, 1,36).*

II harmast v -ast i vend *harmast etter* apa etter, gjera narr av (TrysilM); jfr *herma*.

harm-dirrande adj full av harme (SS 1924,37): *ein harmdirrande artikkel um ... våpensendingi (GulaT 1935) / adv: han skreik harmdirrande (BergDFK 343).*

harme m [mål f og *herme* (IAustf, Solør); til I *harm*, BL]. **1** harm (I,1) (Set, ListaM; A. Min 133; FvLa. 685; Støyl. NBL 41; BlixNS⁴ 699,6): **skjot den arme, som ... er sjuk av sorg og harme (Vi. SkrS V, 275) / i stev: *kå nyttar harme, kå nyttar trege? Eg vålde sjave dei vonde vegje (ValleM). 2 harm (I,2) (IddM, SolorM, EikenM, ForsandM, HornindalM, RoraM, InderøyM; Vi. D 142; Ap1889 19,28; L. Esk. N 61): *ho kjende korkje sorg eller saknad, berre harme (Espel. S 64) / (han) reiste seg i heilag harme og protesterte (SS 1959,427) / harmen er gådd deg åt hugen (TistedalenM) / *dei sågo med harme på annan manns hygge (A. I,164) / attemed nærtidig ord: røsta skalv ... i harme eller otte (BergDSS 141) / *harmen og hatet so lenge vårt folk munde riva (NSalm 622,2).**

harme- i sms serl med subst til etterlekk (sjå ndf på alfab plass) (jfr *harm*).

harme-bylgje f sj, ri av harm (I,2): *der valt ei harmebylgja upp i henne (Br. LidGEV 63).*

-daude m [C *harm*-, R *harme*- ett C; skr og *harm*- (NFL50Reg)] saknaddaude: *dei skilde millom selebotsdaude og harmadaude (NFL32Hard 200).*

harmeleg adj [Fyresdal1698 *harmeleg*, FayeD1840 *harmelig*, A; mål f og *harmelik* (EikenM), *harmeleg* (IAustf, Solør, Rom sumst, Nøtterøy, NeGauld); til I og II *harm* og *harme*]. **1** syrgjeleg, tregeleg (VanI; A. II,52): *ein harmeleg strid (SommerNS 26) / harmelegt er dat, at ei slik fager gjenta skal ganga frå meg (JansonFB 20) / han var uppi so mykje leitd og harmeleg (Ga. i Fedrah 1879) / adv: det trega meg harmeleg d sjå (Sivle II,51) / dei hadde gjort so harmeleg narr av honom (Fedrah 1878) // som ser mager og tregefull ut (Fyresdal1698). 2 til å verta sinna for el til å harmast over (A²; Austl sumst; EikenM, ListaM, ShIV, AurlandMorfFlom 73, SparbuM, Overhalla TrIGTekst 128; SommerNS 26): *det harmelegaste er, at detta innførde målet skulde ... vera framstelt som det ... rette (A. III,207) / (om reven) *slik skarve, harmelegt sleng (Ga. V 63) / adv: *hat som i hugen harmeleg budde, då ut i hemnfus våbon braut (O. H. HaugeGO 104).**

harmelse m, n [A¹ genus n, A² genus n u *harming*]. **1** harm (I,2) (A; MasfjordenM). **2** otte (BrekkeM); *eg fekk stik ein harmelse i meg for borna.*

harme-låt m (i stev) klagetone (ValleM; StevSteff. nr 27): **du skal få lera den harmelåt (ValleM).*

-mål n harmelåt (Set StevSteff. nr 576).

-ri f ri med sinne: *ei lett harme-ri hadde drivi han til bot (Maul. I II,160).*

-song m klagesong (ValleM).

-stund f vond stund (NoDikt 53): **mang ei harmestund va' te-lagt for me' (NFL62Gbr 111).*

harm-full adj [A²] full av harm (I) (A²; HorgM; Ga. D II,279; EstSe. 3,5; Nordst. Br 115): *eg held dom ... med harmfulle refsingar (Ez 5,15) / eit harmfullt stridsdiikt (Visl. B 145) / augo ... var blanke av harmfulle tårur (Gullv. KJ 56) / folk dreg no heim, nokre glade, nokre harmfulle (SveinU 1870) / bil.: *harmfulle søgl på havet duva*

harmonika

(JansonFI 5) // attemed anna adv med likn tyd: *me finn ... ei harmfull og sorgfull gleda yver at dei lid urett (Visl. AaV 7) // adv: *(då) vil han hardt og harmfullt på meg sjå (HurumSk 48).*

-fylt adj jfr frg (SS 1921,228; KohtA1848N 48): *i harmfylte ord gieng han laus på skandinavismen (O. Fjort. OF 19).*

-glo f glødande harm (I,2) (SS 1933,428; KohtHII,190).

-gråt m sinnegråt: **trassande reiser eg enn mitt hovud mot hatet, i harmgråt vill (Sk. E 19).*

-hug m harm (I,2): *Enok kjende harmhugen sin folna (Ga. IV,133).*

harming f [A²] det å harmast; krenking (A²; S. HK II,315; Vi. SkrU III,182; BlixNS⁴ 768,5; SS 1926,61): *um nokon av samvit for Gud tolerarmingar som han lid uretteleg (1. Pet 2,19);* og i sms: *harmings-bilete (Ez 8,3), -skrik (Ga. IH 168).*

harm-kveda v kveda i harme (SlettePSPeg 146).

-kvæde n kvæde om harm og sorg: **gjenom helsting harmkvæde stig (Ga. IH 209).*

harmlaus adj [A²; tyd 2 frå ty *harmlos* ett eng. *harmless*, NOB]. **1** roleg i hugen, fri for harm (I) (A²; ListaM, JrSkrett., KvinnheradHaugl., NorddalM; Sk. VT 128; Hand. VS 44): *då ... vart eg liggjande still og harmlaus på hovugjeri (Dølen 1868,34,4,2) / dæ lydæst livleg, harmlaus skrat (Kl. Fr 381). 2 som ikkje vil krenkja; uskuldig, ufarleg (NOB): *harmlause fantestekar (VanI) / ein etter måten harmlaus hjartefel (NoSkul 1935) / adv: i fyrstningi ser det helder harmlaust ut (Hand. VS 116).**

harm-loge m stor harm (I,2): *harm-løgen tek til å spakne (KohtHI² 1,300).*

harmonera v -te [til *harmoni*] høva godt i hop, samstavast; mus., klinga i harmoni (1): *former vinn fram, som meir harmonerer med samfunnsstruktur og kristendomssyn (SS 1968,188) / (dei) freistar å få det nye og gamle til å harmonera (NoAllk IV 667).*

harmoni m [genus og f (BeitoG); frå lat-gr *harmonia*].

1 mus., samklang på minst tre tonar; samlyd; mots *disharmoni* (Vi. SkrSI 5,321-322; NoFolkek IV,81): *tonane kling saman i harmoni / det galdt om ... reine kvintar i harmoniane (Egg. Sk 81). 2 likevekt el samsvar (mellom delane i ein viss heilskap); fredsemd, ro (NOB): (i) *leiting etter harmoni (samhøve) i solsystemet ... kjem han ofte på villa (EinbuSt 29) / der var låge tømmer- og steinhus som ikkje braut harmonien (Vlnytt 1987) // attemed anna subst med likn tyd: *ein heim i fred og harmoni (Widn. G 12) / han kom til å vanta jamvegt og harmoni (SS 1911,39).**

harmoni- i sms til *harmoni 1* (omframt dei som fylgjer ndf på alfab plass): *harmoni-kjenlsle (NoFolkek IV,81), -overgang, -prinsipp, -samband (Gr. Na 32), -sambinding, -samfunn (RepstadRP 63), -skifte (NoFolkek IV 81), -spekulasjon, -system; til *harmoni 2* t d *harmoni-lov* (SletteG 82), -samfunn (RepstadRP 63), -tenking (RepstadRP 68).*

harmoni-framand adj (om tone) som ikkje høyrer heime i den akkorden han kling saman med; skalafremand (NoAllk IV,673).

harmonika m {-mo'n-; mål f ofte *harmonikk* el *harme*-; eng. av lat *harmonicus* 'harmonisk'] nemne på ymse slags musikkinstrument, såleis: **1** munnspeil (EidsbergSandem 107; NodalJens., ModumHunst²; Karst. SK 8). **2** dragspel (LangboHFO 125): *då drog Lasse harmonikaen langt ut på knei (GulaT 1953).*

I **slått** m (arbeid med å slå gras)

II **slått** m (folkemusikkstykke)

III **slått** m (innfall, påfunn)

Her har alle homografane same kjønn; m står for hankjønn. I slike tilfelle må redaktøren lage ei rekkefølge basert på hans/hennar eigen logiske sans, frekvens i bruk, eller noko anna.

Meir utbygde døme på homografrekker har vi under punkt 2.2.1 og 2.2.2.3.

2.1.3 Avsnittsstruktur

Som nemnt og vist under 2.1.1 var avsnittstrukturen annleis i band 1–4 enn i band 5–12. I dei første fire banda vart avsnitt markert med innrykk, og hovudprinsippet var at når oppslagsordet var heilt uavhengig av det førre, fekk det eit særskilt avsnitt, eller det innleidde eit nytt avsnitt. Samansetningar kunne derimot gjerne stå inne i det avsnittet som vart innleidd av føreleddet som særskilt ord, det same kunne gjelde avleiingar og ord som er tett relatert til føregåande ord. Såleis står «II **forsagd** adj» i same avsnitt som «I **forsagd** m, n», altså substantivet med tydinga 'akkord' m.m. Men denne praksisen var ikkje konsekvent.

Frå og med band 5 vart det sett fastare reglar for bruken av avsnitt, som no altså vart markert med utrykking. For det første skulle alle oppslag no begynne på ny line, også dei som ikkje hadde egne avsnitt. Og gruppa av ord som ikkje skulle ha egne avsnitt, vart definert mykje snevrare enn før. Det skulle berre gjelde samansetningar som stod i ei rekke med same føreledd. Slike rekker er strukturert slik at første oppslagsordet i rekka står fullt utskrive, mens dei følgjande oppslaga berre står med etterleddet etter ein bindestrek. Døme på samansetningsrekke:

spire-dugnad

-dyktig

-evne

-før

-gjerde

-kraft

-laus

-legg

-plagg
-prosent

Dette handlar altså om orda *spiredyktig*, *spireevne* osv.

Slike samansetningsrekker blir alltid brotne opp når andre typar oppslagsord kjem imellom. Det kan vere heilt andre ord som tilfeldigvis bryt alfabetrekkefølga:

skyld-bunden
-dalar
-deling
skyld
skyld-eining
-folk
I skyldig
II skyldig
skylding
skyld-liste
-mann
-mark
skyldnad
skyldnar
skyld-nemning

Det kan òg vere tilfelle der to homografar dannar kvar si samansetningsrekke, slik at enkeltorda i dei to rekkene blir integrert i ei felles alfabetrekkefølge i ordboka. Da blir det nytt avsnitt kvar gong ein skiftar mellom homografane. I rekka nedanfor kjem *juksearbeid*, *juksefant* og *jukse-lapp* og dei følgjande av *I jukse-*, mens dei andre orda høyrer til *II jukse-*.

I jukse- (som handlar om jukse i tydinga lureri)
II jukse- (som handlar om jukse som fiskereiskap)
jukse-arbeid
jukse-bolk
-båt
jukse-fant
jukse-forsyn
-kall

jukse-lapp**-laup****-makar**

Dersom ei samansetning som står i ei rekke, sjølv er grunnlag for nye samansetningar eller avleiingar, blir samansetninga behandla som grunnord, og får altså eige avsnitt:

natt-vektar**-vending****natt-verd****nattverda****nattverds-****nattverds-bord****-brød****-gjest****-laus****-sakrament****-vin****natt-vere****-voke****-vord****-vorda****-vords/leite****-væte**

Det siste dømet illustrerer to spesielle detaljar. Samansetningar der eitt av ledda sjølv er samansett, kallar vi *sekundærsamansetningar*, og når ei samansetning får ei avleiing, kallar vi det *sekundæravleiing*. Samansetningar som dannar grunnlag for slike, får altså eigne fullt utskrivne oppslag, som *nattverd* i rekka ovanfor. Men det gjeld berre dersom det er fleire enn to sekundærdanningar; under *nattverd* ser vi at det er seks. Er det berre éin eller to, blir føreleddet behandla som andre samansetningar i rekka, slik det her er skjedd med *nattvord*. Ein bør merke seg at i samansetningsrekker der føreleddet er underforstått, er føreleddet i alle oppslagsorda identisk med det som står framfor bindestreken i det første, fullt utskrivne oppslagsordet i rekka. Derfor skal *-brød* i siste rekka ovanfor lesast *nattverdsbrød*, mens *-voke* lenger nede står for *nattvoke*.

Når det gjeld måtar å markere sekundærsamansetningar på i oppslaget, viser vi til 2.2.1.2.2. Der blir typen *nattvordsleite* forklart med parallelltilfellet *knallperlehus*.

2.1.4 Artikkeltypar

Det er fire artikkeltypar: innhaldsartikkel, føreleddsartikkel, etterleddsartikkel og tilvisingsartikkel.

Dei aller fleste artiklane er *innhaldsartiklar*. Dei behandlar kvart sitt oppslagsord, og gir form-, tydings-, funksjons- og bruksopplysningar om dei. Innhaldsartiklane dekkjer alle typar oppslagsord, sjå oppstillinga under 2.1.2.2. og den vidare drøftinga under 2.2.1.2.

Føreleddsartiklane og *etterleddsartiklane* behandlar avleiingsprefiks og -suffiks, og føreleddsartikkelen kan òg behandle oppslagsord som er føreledd i samansetningar. Artiklane om prefiks og suffiks har dei same typane opplysningar som innhaldsartiklane, men bruksdøma kjem ikkje som sitat, berre som døme på ord som er laga med det aktuelle leddet, og som oftast har eigne innhaldsartiklar. Artiklar om første samansetningsledd har normalt ikkje definisjon eller forklaring (unntatt der det er snakk om polysemi), berre ei liste over gjennomsiktige samansetningar som ikkje får eigen innhaldsartikkel – som døme på samansetningstypar. Ein enkel føreleddsartikkel kan sjå slik ut:

spel- i sms til *IV spel*, såleis (omfram dei som fylgjer ndf på alfab plass) t d *spel-framsyning, -kunst, -tevling, -tradisjon*.

Det skal lesast slik:

spel- i samansetningar til *IV spel* <som er hovudartikkelen om det vanlege substantivet *spel* med tydingar som 'leik', 'musikk', 'teaterstykke' osv.>, såleis (i tillegg til dei samansetningane som fylgjer nedanfor på alfabetisk plass) til dømes *spelframsyning, spelkunst, speltevling, speltradisjon*.

Dei fire nemnde samansetningane har ikkje eigne ordartiklar (fordi dei blir rekna som sjølvforklarande), men på dei følgjande sidene i ordboka står andre ord på *spel-* oppført og beskrivne som eigne oppslag.

Etterleddsartiklar er det færre av enn føreleddsartiklar, men dei kan t.d. brukast ved etterledd i framandord som ikkje finst som eigne ord, t.d.:

-stat m [av gr *statos* '(opp)stilt'] suff i nemningar for apparat som held noko i ei viss uendra stode; t d i *fotostat*, *gyrostat* og *termostat*.

Forkortinga «suff» tyder «suffiks»; elles skulle denne artikkelen vere sjølvforklarande. Dei einskilde avleiingane blir forklart i egne artiklar på alfabetisk plass.

Tilvisingsartiklane er den snauaste artikkeltypen. Den viser berre til ein annan artikkel om det same ordet under ein annan skriftvariant. Vi har tilvisingsartiklar frå ordformer som ikkje er lett atkjennelege ut frå den offisielle oppslagsforma av ordet, t.d. dialektvariantar, avvikande skriftvariantar, og i somme tilfelle uregelrette bøyingsformer. Der eit ord har valfri skrivemåte i rettskrivinga, står det alltid tilvisingsartikkel frå den skrivemåten som ikkje er oppslagsform, til oppslagsforma der ordartikkelen står. Alle tilvisingane går til den innhaldsartikkelen der ordet er beskrive. Ein tilvisingsartikkel ser gjerne slik ut:

spøkelse m sjå *spøkjelse*

stash n sjå *stæsj*

Vi konsentrerer oss heretter primært om innhaldsartiklane. Dei tre andre artikkeltypene beskriv vi nærare under pkt. 2.5, 2.6 og 2.7.

2.1.5 Artikkelstruktur

Artiklane har tre hovuddelar: oppslag, hakeparentes og kropp.

Oppslaget består først og fremst av sjølv *oppslagsordet*, i halvfeit og alltid sett på alfabetisk plass. I tillegg kjem det til ei såkalla *grammatisk merking*, dvs. plassering av ordet i ei ordklasse eller, om det gjeld eit substantiv, i eit genus (grammatisk kjønn). Verb blir i tillegg plassert i ei bestemt bøyingsklasse. For uregelrett bøyde ord blir det lagt til *bøyingsopplysningar*. Dei formene som blir oppgitt, er dei som har eller har hatt hovudformstatus sidan 1938. Ved valfridom er alle skriftformene og bøyingsformene oppgitt. Typiske oppslag ser slik ut:

spion m

spionera v -te

spirantisk adj

Hakeparentesen har fått denne nemninga fordi denne delen alltid blir innleidd og avslutta med ein hakeparentes ([]). Her kjem dei *formelle* opplysningane om ordet: *normaluttale*, der den ikkje er sjølvsgatt ut frå skriftbildet, førekomst av ordet i *eldre kjelder* (til og med Aasen og Ross sine ordbøker), belagte *avvikande skriftformer* (i forhold til norma i oppslaget), *målføreformer* med heimfestingar, og *etymologi*. Vi kjem grundigare tilbake til alt dette under 2.3 nedanfor. Vi gjer merksam på at hakeparentesen ikkje er obligatorisk; særleg ved samansetningar utelèt vi han dersom det ikkje er formelle opplysningar å gi om samansetninga som ikkje går fram av artiklane om samansetningsledda som grunnord.

Kroppen blir kalla slik fordi det er tradisjon i leksikografien å kalla oppslaget «hovud», og hovuddelen av artikkelen «kropp». Den gir dei *funksjonelle* opplysningane om ordet, og er oftast den lengste delen av artikkelen. Artiklar om ord med fleire tydingar, noko som er svært vanleg i språket, er oppdelte i bolkar nummerert med **1, 2, 3** osv., kalla *tydingsbolkar*. Nummera kallar vi *tydingsnummer*, og desse bolkanne kan delast i mindre bolkar markert med *tydingsbokstavar* (**a, b, c** osv.). På lågaste nivå kan vi ha såkalla *undertydingar* markert med dobbel skråstrek (//). I desse bolkanne får vi *definisjonar* av dei ymse tydingane med kjeldetilvisingar, og eventuelt *bruksmåtemerking* (stilistisk m.m.), opplysningar om *syntaktiske eigenskapar*, meir eller mindre *faste ordsamband* og *uttrykk* med ordet (ofte markert som *underoppslag* i halvfeit), kjeldefesta *sitat* og *redaksjonelle døme* som viser ordet i bruk, og nokre få døme på *samansetningar* med ordet som etterledd eller som føreledd der det ikkje er eigen føreleddsartikkel. Også desse kategoriane går vi nærare inn på nedanfor (2.4).

2.2 Oppslaget

2.2.1 Oppslagsordet

Oppslagsordet står alltid i halvfeit. Grunnord står skrivne fullt ut, eventuelt i fleire jamstilte former med «el» imellom, men alfabetisert på den rettskrivingsforma som gjeld i NO (med tilvising dit frå dei andre formene). Oppslagsordet står prinsipielt alltid i grunnform (ubunden form eintal i substantiv, sterk form eintal hankjønn i adjektiv og pronomen, og infinitiv i verb). Vi kan gjere avvik frå dette i sjeldsynte tilfelle, og da blir det opplyst i den grammatiske merkinga (sjå 2.2.2.1). Døme på oppslagsord med grammatisk merking:

skrap n
snau adj
spira v
getar m pl

Homografar, altså ord med ulik tyding og ulikt opphav, men med lik skrivemåte, markerer vi med romartal (sjå 2.1.2.2). Vi følgjer da ei bestemt rekkefølge av ordklasser og genus (sjå 2.2.2.1). Døme på homografrekke (oppslag med grammatisk merking og ei stutt markering av tyding i parentes):

I **spir** (i) m, n (spiss, odd på tårn, nes, tagg o.l.)
 II **spir** m (liten makrell, pir)
 III **spir** (i) m (ein slags slede)
 IV **spir** f (lita fonn av laussnø)
 V **spir** subst (planten spirea)
 VI **spir** adv (heilt, fullt ut)

Somme av desse tydingane er svært sjeldsynte eller lokale.

Nokre få ord har i nynorsk rettskriving aksent over vokal, sjå under 3.2.4. I Norsk Ordbok tar vi ikkje med slike aksentar på oppslagsplass i norskrøtte ord; vi skriv altså *for* (plogfor og mat til husdyr), *ler*, *ver* (klima og saubukk) der nynorsk rettskriving har *fôr*, *fôr*, *lêr* og *vêr*. I ordboksteksta (definisjonar osv.) er aksentane derimot brukt, men ikkje konsekvent. Derimot skriv vi også på oppslagsplass aksentar i (særleg franske) importord: *allé*, *idé*.

2.2.1.1 Vokalparentesen

I ein del ord har vi ein såkalla *vokalparentes*. Den inneheld ein vokal med aksent i kursiv: *ó*, *ò* osv., og står rett etter oppslagsforma, før den grammatiske merkinga; den kan i realiteten sjåast som ein del av oppslagsforma:

II **vita** (*i*) v

III **vita** (*í*) v

II vita er det vanlege verbet *vita* 'ha kjennskap til'. *III vita* er eit sjeldsynt verb med tydinga 'lasta, klandra'. Begge verba fanst i gammalnorsk, men *II vita* hadde kort *i*, som seinare vart uttala som ein mellomting mellom *i* og *e*, mens *III vita* hadde lang *i* i gammalnorsk, og denne vokalen beheldt ein «rein» og høg *i*-uttale. Denne uttaleskilnaden kan ikkje markerast med vanlege bokstavar i alfabetet vårt, men Aasen meinte det var viktig å skilje mellom open og trong uttale av vokalar for å markere at det dreia seg om ulike ord med ulike opphav i språket. På den måten skilde han ut fjorten ulike vokalar i norsk, mens nyare norsk rettskriving berre har ni vokalteikn. Aasen markerte dei vokalane som ikkje hadde eigne bokstavar ved å sette inn ein parentes bak oppslaget ved slike ord i ordboka si. Han brukte ikkje aksenteikn, men gjorde det slik:

vita (*i'*) (open uttale)

vita (*ii*) (trong uttale)

Norsk Ordbok har altså erstatta Aasens noteringsmåte med grav aksent (accent grave: ` for open uttale) og akutt aksent (accent aigu: ´ for trong uttale), som vi har vist ovanfor. Aksentane kan også settast over andre vokalar:

I **vera** (*è*) v 'eksistera'

II **vera** (*é*) v 'lukta'

I **boga** (*ó*) v 'leggja innåt baugen på skip'

II **boga** (*ò*) v 'bøya seg; spela med boge'

I **lut** (*ù*) el **lott** m 'del, part'

II **lut** (*ú*) m 'etsande kjemisk stoff'

I **myse** (*ỳ*) f 'stoff i mjølk'

II **myse** (*ý*) f 'folkesky, veik stakkar'

Det betyr ikkje at éin vokalparentes nødvendigvis treng stå i kontrast til ein annan. Ofte finst berre den eine varianten, i alle fall markert med vokalparentes:

hug (ù) m

I **spir** (í) m, n

Det er viktig å merke seg at Norsk Ordbok berre markerer denne uttaleskilnaden i ord der Aasen eller Ross har det, ikkje i nyare ord der vi i og for seg kan ha den same uttaleskilnaden (jf. rekka med seks homografar **spir** ovanfor, der I og III har ein vokalparentes som viser at uttalen er trong *i* – dei andre fire i rekka har same uttalen, men dei er ikkje tatt opp i Aasen og Ross sine ordbøker). Det er på sett og vis inkonsekvent, men det har å gjere med at det gamle systemet for fordeling av desse uttalemåtane av rotvokalen i dei ymse orda langt på veg har gått i oppløysing i nyare norsk. Andre uttalemærkingar blir gjort i hakeparentesen (sjå 2.3.1 nedanfor), ikkje i ein vokalparentes.

Den fonetiske utviklinga i dialektane og rettskrivingsutviklinga i moderne nynorsk har ført til endringar i vokalsystemet som i mange tilfelle har vore ei forenkling, men som samtidig har gjort det vanskelegare for dei som har ønskt å respektere dei gamle distinksjonane i Aasens 14-vokalsystem. Dei opne variantane i Aasens system glir i mange tilfelle over til ein lågare «grannevokal» i nyare norsk, både i mange målføre og nynorsk skriftmål: *i* blir til *e*, *ø* blir til *å*, *ù* blir til *o*, *ý* blir til *ø*. Døme: *let* ('farge', trad. nynorsk *lit*), *flåte* (trad. nynorsk *flote*), *mon* (trad. nyn. *mun*), *føre* ('framfor', trad. nyn. *fyre*). I slike tilfelle nyttar vi ikkje vokalparentes i Norsk Ordbok. Vi nyttar heller ikkje vokalparentes i samansetningar, anna enn der Aasen eller Ross har det i den same samansetninga.

Når vokalparentesen gjeld den første av to jamstilte oppslagsord, blir han sett rett etter dette ordet (sjå òg oppslaget I **lut** ovanfor):

II **skjere** (è) el **skyru** f ('sigd')

2.2.1.2 Ledd-delning

Ledd-delte oppslagsord blir markert med bindestrek i oppslaget. Vi har ovanfor alt gitt døme på føreleddsartiklar og etterleddsartiklar, med bindestrek etter resp. føre oppslaget, slik:

spel- i sms

-stat m (i importord som *fotostat*, *termostat* osv.)

Her konsentrerer vi oss om innhaldsartiklar og tilvisingsartiklar, der heile ordet står utskrive i oppslaget.

Vi har to typar ledd-delte ord: avleiingar og samansetningar. Hovudskiljemerket mellom dei to typane er dette:

Avleiingar består av eit grunnord pluss eit ekstra ledd som ikkje kan vere eit eige ord sjølv; det kallar vi *affiks*. Affiks kan stå føre grunnordet, da kallar vi det *prefiks*, t.d. *be-* i *behandla*, *u-* i *uholdbar*. Men affiks kan òg stå etter grunnordet; da kallar vi det *suffiks*, t.d. *-heit* i *fulheit*, *-leik* i *kjærleik*, *-ing* i *kløyving*, *-nad* i *saknad*, *-bar* i *uholdbar*, *-dom* i *ungdom*. Som vi ser av *uholdbar*, kan eit grunnord få både prefiks og suffiks på éin gong, men det vanlegaste er avleiingar med enten prefiks eller suffiks.

Som oppslagsord blir avleiingar alltid samanskrivne:

behandla v

fulheit f

kjærleik m

kløyving f

søknad m

uholdbar adj

ungdom m

Samansetningar er sett saman av to eller fleire ledd som også blir brukt som eigne ord; såleis kan *skrap* og *kiste* settast saman til *skrapkiste*, *slump* og *hell* til *slumpehell* osv. I oppslaget blir samansetningar alltid markert med bindestrek mellom ledda (eventuelt med underforstått føreledd, sjå 2.1.3 ovanfor):

skrap-kiste f

slumpe-hell n

spinn-galen adj

spion-roman m

vest-etter prep

vind-turka v

Det er ikkje alltid lett å avgjere kva som er avleiingar og kva som er samansetningar, sidan det er gråsoner mellom dei, både når det gjeld norske ord og

importord. Dette kjem vi tilbake til under 2.5.1. Her drøftar vi berre utviltsame samansetningar.

2.2.1.2.1 Samansetningsfuga

Fuge er noko som føyer saman noko. I denne samanhengen betyr *samansetningsfuge* eit element som markerer grenseovergangen mellom og bind saman to ledd i ei samansetning. Mange ord manglar ei slik fuge, det gjeld såleis alle orda i rekka ovanfor (*skrap-kiste* osv.) unntatt eitt (*slumpe-hell*; her er *-e-* truleg fuge mellom *slump* og *hell*, men sjå òg nedanfor). Dei to viktigaste og vanlegaste samansetningsfugene på norsk er *-e-* og *-s-*:

sol + merke = solemerke
 streng + instrument = strengeinstrument
 spenning + roman = spenningsroman
 spørsmål + teikn = spørsmålsteikn
 samansetning + fuge = samansetningsfuge

Det er mykje variasjon i bruken av fuger. Nokre gonger er det markert i ordboka:

lut- el **lute-fisk**
lån- el **låne-ord**

Andre gonger er berre den eine varianten markert på oppslagsplass, enten for å følge ein regel i rettskrivinga, eller fordi den eine varianten dominerer i bruk. Søker ein ei samansetning ein ikkje finn, er det alltid lurt å sjekke på ein variant med ei anna (eller utan) fuge. Ein bør òg vere merksam på dialektvariasjon: Nordanfjells er det vanleg med samansetningar utan fuge der ein har fuga *-e-* i Sør-Noreg og i rettskrivinga (*mjølkskvætt* for *mjølkeskvett* t.d. – oppslagsforma blir da **mjølke-skvett**). Fuga *-a-* er mest vanleg på Sør-vestlandet, og blir gjengitt med normalforma *-e-* (*solamerke*, som altså blir **sole-merke** – dei fleste samansetningane på *sol-* får elles inga fuge, som **sol-flekk**, **sol-hatt** osv.).

Samansetningar der føreleddet er eit verb, får fuga *-e-*. Ein del av variasjonen vi har gitt døme på ovanfor, kan kome av at det er uvisse om føreleddet er eit substantiv eller eit verb: **låne-garanti** (verb) mot **lån-takar** (substantiv); jf. òg **slumpe-hell**, der det kan vere tvil om føreleddet er substantivet *slump* eller verbet *slumpa*. Dersom føreleddet er ei partisippform på *-a*, kan saman-

setninga òg få fuga *-a*: **skuma-** el **skumma-mjòlk**. Det blir elles eit definisjonsspørsmål om denne *-a*-en skal kallast fuge eller ikkje (ein kan sjå på *skummamjòlk* som ei samansetning av *skumma* og *mjòlk* utan fuge). Men ein god del ord som kan reknast til denne typen får fuga *-e-*: **krine-lefse**, **krote-kake**. Her er det likevel ofte uklart om føreleddet er partisippforma *krina* og *krota* eller sjølv verbstamma (som med infinitiv på *-a* får same form)

2.2.1.2.2 Sekundærsamansetningar

Har samansetninga meir enn to ledd, blir bindestreken plassert ved det semantiske hovudskiljet i ordet:

spissbur-huve f

Her er føreleddet samansett, og når det står åleine, blir det markert på vanleg måte:

spiss-bur m

I *spissburhuve* må det da markerast at hovudskiljet i ordet går mellom *spissbur* og *huve*, ikkje mellom *spiss* og *burhuve* (eit ord som ikkje finst). Eit tilsvarende eksempel, der ei rekke av sekundærsamansetningar er underordna ei primærsamansetning, er dette:

sør-pol m

sørpol-ekspedisjon m

-farar m

-ferd m

Bindestrek er altså Norsk Ordboks vanlege måte å markere skilje mellom ledd i samansetningar på. Men i sekundærsamansetningar kan ein i somme tilfelle også supplere med ein skråstrek. Det gjeld når føreleddet er samansett og vi får ei samansetningsrekke som er underordna under det første leddet i det samansette føreleddet. Da må det markerast at det leddskiljet som er markert med bindestrek, ikkje er hovudskiljet i ordet. Vi ser på eit døme på dette:

knall-perle f

-perle/hus n

-pik m

-pistol m

Knall- er føreleddet i alle orda; det gjeld altså orda *knallperle*, *knallperlehus*, *knallpik* og *knallpistol*. Men *knallperlehus* er samansett av *knallperle* og *hus*, ikkje av *knall* og *perlehus*. For å markere at hovudskiljet i ordet går mellom *knallperle* og *hus*, set ein inn skråstreken (parallelt med oppslaget *nattvordsleite*, som er omtalt under punkt 2.1.3). Dette blir berre gjort når det er maksimum to sekundærsamansetningar til den aktuelle primærsamansetninga – i dette tilfellet er det berre éi. Hadde det vore fleire enn to, ville oppføringa ha blitt slik:

knall-perle f

knallperle-hus n

(osv.; det ville ha følgt minst to andre ord på *knallperle-*)

Er *etterleddet* i seg sjølv ei samansetning (som *ordbok* og *framlegg* i døma nedanfor), markerer vi det ikkje særskilt, men plasserer bindestreken ved hovudskiljet i ordet, enten det står åleine eller i ei samansetningsrekke:

synonym-ordbok f

rettskrivings- i sms

rettskrivings-brigde n

-framlegg n

-komité m

2.2.1.2.3 Rettskrivingsvariasjon i samansetningar

Vi fører ikkje opp jamstilte rettskrivingsformer i samansetningar, i og med at vi har desse opplysningane under grunnordet. Finst det særreglar som berre gjeld samansetninga, opplyser vi om dei. Når vi ved grunnordet har gitt opp «**skuva** el **skyva** v» til dømes, er det nok å bruke NO-forma *skuve-* i samansetningar: «**skuve-dekke** n, **skuve-tak** n» osv. Det skal lesast slik at *skyvedekke*, *skyvetak* osv. også er jamstilte former. Eit anna døme:

jul el **jol** f

jule-dag m

Dette er likevel annleis for avleiingar: Når vi har «**skyta** el **skjota**», fører vi òg opp «**skytar** el **skjotar**».

2.2.2 Ordklasse og bøying

2.2.2.1 Grammatisk merking: ordklasse og genus

Før vi går inn på dei grammatiske merkingane i Norsk Ordbok, gjer vi merksam på at grammatikkterminologien i ordboka er den tradisjonelle, som var gjeldande gjennom mesteparten av den tida ordboksbanda var i produksjon. Etter at *Norsk referansegrammatikk* i 1997 la fram ein ny analyse av den grammatiske strukturen i norsk og på det grunnlaget sette opp ein ny terminologi, har Språkrådet innført ein modifisert versjon av denne terminologien til bruk i skolen. Mellom anna blir grenseoppgangen mellom adverb og preposisjon no gjort på ein annan måte enn før, pronomena er oppdelt i fleire ordklasser, grenseoppgangen mot talord og adjektiv er blitt endra, og dei underordnande konjunksjonane har blitt ei eiga ordklasse med namnet subjunksjonar. Men det har ikkje vore aktuelt å føre inn det nye systemet i dei siste banda av Norsk Ordbok, på grunn av einskapen og samanhengen i verket.

Alle oppslagsord i NO får ei såkalla *grammatisk merking* i oppslaget, dvs. plassering i ei ordklasse eller (for substantiv) eit genus. Vi tar med alle desse merkingane her, i den rekkefølga dei har når vi har homografar frå ulike klasser (da står alltid hankjønnsord framfor hokjønnsord, som kjem før eventuelle likeskrivne adjektiv osv.):

m	substantiv i hankjønn (maskulinum)
f	substantiv i hokjønn (femininum)
n	substantiv i inkjekjønn (nøytrum)
subst	substantiv der kjønnet er ukjent
talord	talord
adj	adjektiv
adv	adverb
v	verb
prep	preposisjon
pron	pronomen
konj	konjunksjon
interj	interjeksjon
pref	prefiks
i sms	føreledd i samansetning

Merkingane «pref» og «i sms» blir berre brukt i føreleddsartiklar. Etterleddsartiklar blir merka med dei ordklassene suffiksa tilhøyrrer frå band 5 av (i dei første banda er dette gjort inkonsekvent):

-heit f
-ig adj
-nad m

På dei føregåande sidene har vi mange døme på oppslagsord med grammatisk merking.

2.2.2.2 Bøygd form som oppslagsform: sekundær grammatisk merking

I nokre (men ganske sjeldsynte) tilfelle bruker vi ei bøygd form av eit ord som oppslagsform: Da føyer vi til ei sekundær grammatisk merking i tillegg til den primære. Til dømes kan vi bruke fleirtalsforma av eit substantiv. Da føyer vi «pl» (pluralis) til den grammatiske merkinga:

getar m pl (trakisk ryttarfolk ved nedre Donau i oldtida)

(Denne føringsmåten ved folkeslag finst rett nok berre i dei tidlegaste banda.)

Tilsvarande føringsmåte kan vi finne ved gradbøygde former av adjektiv, også i seinare band:

verre adj komp
verst adj superl

I tilvisingsartiklar frå uregelrett bøygde former til grunnform av verb kan vi finne andre tillegg til den grammatiske merkinga:

III **hekk** v ft sjå *hanga*
(«ft» tyder 'fortid', i moderne terminologi 'preteritum')
vøre v konjunkt sjå *tvi* og *vera*
(«konjunkt» står for 'konjunktiv')

Slik sekundær grammatisk merking kan utvidast med eit ekstra trekk, men det er ikkje gjort konsekvent. Såleis kunne **getar** ha fått merkinga «m pl ubf», der «ubf» står for «ubestemt form», og **vøre** kunne fått merkinga «v ft konjunkt», der «ft» står for «fortid» (preteritum). Men det er sjeldan nød-

vendig for identifiseringa av forma, og ofte har ein sett bort frå det. Vi gir eit oversyn over dei moglege sekundære merkingane i det som følgjer.

Substantiv kan merkast slik:

pl: fleirtal (plural)
 pl bf: fleirtal bestemt form
 pl ubf: fleirtal ubestemt form
 sg bf: eintal (singular) bestemt form

Verb kan merkast slik:

ft: preteritum (fortid)
 ft pl: preteritum fleirtal
 nt pl: presens (notid) fleirtal
 nt konjunkt: presens konjunktiv
 ft konjunkt: preteritum konjunktiv

Fleirtal og konjunktiv av verb finst berre i nokre få tradisjonelle dialektar og i tekster frå den eldste tida nynorsk var i bruk, og desse merkingane vil berre finnast i tilvisingsartiklar frå vanskeleg attkjennelege dialektformer til infinitivsforma av dei aktuelle verba.

Adjektiv og adverb kan få desse sekundære merkingane:

komp: komparativ
 superl: superlativ
 pl: fleirtal
 sg bf: eintal bestemt form (t.d. **vesle**)

2.2.2.3 Valfridom mellom ulike genus

Det er vanleg at substantiv har valfridom mellom fleire genus, oftast to, ein sjeldan gong alle tre. Det kan ha vore valfritt innanfor 1938- eller 1959-rettskrivinga, eller genuset kan ha skifta frå 1938 til 1959; da fører vi opp begge. Det kan òg hende at vi fører på eit avvikande genus (i forhold til offisiell rettskriving) dersom det er svært vanleg i materialet. Vi skriv da på alternativa i den faste rekkefølga med komma imellom: m, f – m, f, n – m, n – f, n. Døme:

kontrakt m, f
lampe m, f
plante m, f
stogg m, n
 II **vis** (i) m, f, n

Vi gir òg nokre døme på heile rekker av homografar med ulik genusmerking og korte tydingsmarkeringar i parentes:

I **hall** m (liten og rund stein)
 II **hall** m (stor entré i hus)
 III **hall** m, f (stor sal)
 IV **hall** n (m, f) (helling m.m.)
 V **hall** n sjå *hald*
 VI **hall** adj (hallande)
 VII **hall** adj, **hall-** sjå *halv, halv-*

Under *IV hall* ser vi at to genus står i parentes. Det indikerer at dei førekjem meir enn sporadisk i materialet, men at dei likevel ikkje har nokon formell status i den offisielle nynorsknormalen. Artiklane *V hall* og *VII hall* er tilvingsartiklar.

I **meis** m, f (beremeis)
 II **meis** f (fugl)

I **skrift** f (skriftsystem, handskrift)
 II **skrift** f (skriftemål)
 III **skrift** f, n (skriven tekst)

I **torv** f (behov)
 II **torv** f, n (grastorv m.m.)

Merk at samansetningar med valfritt genus i sisteleddet får med begge genus i den grammatiske merkinga – sjølv om vi ikkje markerer valfrie rettskrivingsformer i oppslaget:

IV **røyr** el **rør** f, n

I samansetning blir det slik:

II **vass-røyr** f, n

Røyr var eineform i 1938-normalen, og dermed NOs redaksjonelle form, mens *rør* kom inn som jamstilt form i 1959 (og fall ut or normalen att i 2012, men det er ikkje reflektert i NO).

2.2.2.4 Ord med skiftande ordklasse

Det er ikkje uvanleg at ord kan fungere i ei anna ordklasse enn den som ordet i utgangspunktet høyrer til. Adjektiv kan nyttast substantivisk: *sosial* er eit adjektiv, men i uttrykk som «*på sosialen*» er det blitt substantivert. I det tilfellet har vi skilt ut substantivet i eit eige oppslagsord:

I **sosial** m

II **sosial** adj

Hovudartikkelen der det aller meste av informasjonen står, er da *II sosial*.

Andre gonger redigerer vi dei to ordklassene saman i ein artikkel, t.d. når det gjeld språknamn:

norsk adj

Her blir det markert nede i artikkelen at ordet som språknamn kan brukast substantivisk, slik som i «*på norsk*», «*den nye norsken*», «*han hadde norsk som fag*» osv. Vi kjem tilbake til det under 2.4.4.1.

Den viktigaste og vanlegaste typen av slik tvitydig ordklassetilhøyrse er bruken av adjektiv som adverb. I *ein lang stake*, *huset er langt*, *dei lange nettene* er *lang* adjektiv. Men i *han går langt*, *vegen strekker seg langt bortover*, *grana er langt større enn furua*, fungerer *langt* som adverb.

Norsk Ordbok har ikkje behandla slike tilfelle heilt konsekvent. I dei første fire banda kan vi finne ei dobbel ordklassemarkering, t.d. «adj, adv». Døme:

bra adj ubøy og adv (ubøy tyder 'ubøyeleg')

I alle seinare band har regelen derimot vore at ord av denne typen skal ha éi og berre éi grammatisk merking. Normalt vil det vere «adj» (og det var det vanlegaste også i dei første banda). Nede i artikkelen vil ein så kunne skilje

ut ein bolk der den adverbielle bruken blir beskriven; det kjem vi tilbake til under 2.4.4.1. Ved somme ord har vi laga ein separat artikkel om adverbet:

I **lang** m (i uttrykk som «*på langen*»)

II **lang** adj

langt adv

Men den vanlegaste måten er å føre opp «adj» åleine i den grammatiske merkinga, behandle adverbfunksjonen nede i artikkelen, og eventuelt føre opp ein tilvisingsartikkel frå adverbet:

sterk adj

sterkt adv sjå *sterk*.

Grammatiske ord av dei små og lukka ordklassene kan òg ofte skifte ordklasse alt etter dei samanhengane og grammatiske konstruksjonane dei opptrer i. Preposisjonane kan normalt ofte brukast som adverb, i nokon grad som konjunksjonar (i den tradisjonelle terminologien NO baserer seg på; i dag oftast kalla subjunksjonar). I dei første banda av ordboka finn vi fleire dobbel- og trippeloppføringar av ordklasser:

III **av** prep, adv

II **etter** prep, adv, konj

IX **for** prep, adv, konj

gjennom el **igjennom** prep, adv

Artiklane er da gjerne delt i to eller tre delar **A**, **B** og ev. **C**, som behandlar kvar sin ordklassefunksjon.

Også her har vi frå band 5 av gjennomført prinsippet om berre éi grammatisk merking for kvart ord. Da blir det slik:

langs prep

mellom el **imellom** prep

II **over** (ò) prep

til (i) prep

Adverbiell bruk av preposisjonane blir da behandla nede i artikkelen. I somme tilfelle er preposisjons- og adverbfunksjonane skilt frå kvarandre i separate artiklar:

II i adv

III i prep

II **med** adv

III **med** prep

I **på** adv

II **på** prep

Frå band 9 av har vi unngått også dette, og behandla ordklassefunksjonane integrert i éin artikkel med «prep» som grammatisk merking. Ved artiklar der tilhøvet er omvendt, altså adverb som i særtilfelle kan brukast som preposisjon, gjer vi det motsett:

ned adv

opp adv

Her deler vi òg inn i **A** og **B**, der **B** dekker preposisjonsfunksjonen i uttrykk som *opp bakken, han gjekk ned stigen*.

Ordklassemerkinga «adv» blir altså berre nytta ved ord som er primært adverb utan at noka anna ordklasse «ligg i botn», t.d. ved *ikkje, berre, bort, her, ut* osv. – eller ved ord der den adverbelle bruken heilt klart er utgangspunktet og den mest frekvente, som *ned* og *opp* er døme på.

2.2.2.5 Bøyingsopplysningar

Bøyingsopplysningar i oppslaget er av tre typar:

- bøyingsending, enten regelrett (**kasta** v -a) eller uregelrett (**vegg** m pl -er)
- fullskriven bøyingsform (berre ved uregelrett bøyning: **pløya** v **pløgde**; **barn** n, pl **born** (slik i 1938-rettskrivinga, i dag valfridom: pl **barn** el **born**))
- fullskrive paradigme (berre ved sterke og andre uregelrette verb: **krypa** v **kryp, kraup, kropsi**)

Nedanfor gir vi fleire døme på bruken av dei tre typane.

2.2.2.5.1 Regelrette (*linne*) verb

Ved *linne* verb blir preteritumssuffikset ført opp i halvfeit som markering av bøyingsklasse (konjugasjon). Det er alltid anten **-a**, **-de**, **-dde** eller **-te**. Ved valfridom blir fleire alternativ ført opp. Døme:

straffa v -a
strøyma v -de
 II **snerpa** v -te
 II **nå** v -dde
føra v -de el -te
pryda v -a el -de
 I **spela** (è) v -a el -te
 II **sløra** v -a el -de el -te

I preteritum kan det såleis berre heite *nådde*, *straffa*, *strøymde*, mens det kan heite både *spela* og *spelte* og både *førde* og *førte*. Såleis blir verba plassert i ulike bøyingsklasser.

2.2.2.5.2 Uregelrett bøyde oppslagsord

Ved uregelrett bøyde substantiv, verb eller adjektiv, eller ved pronomen, blir alle bøyingsformer ført opp i halvfeit, eller så mange at heile paradigmet kan rekonstruerast ut frå det (for sterke verb såleis presens, preteritum og supinum). Også her held ein seg til offisielt godkjente former i rettskrivingane etter 1938; andre former blir gjort greie for i hakeparentesen.

2.2.2.5.2.1 VERB

Døme på bøyingsoppføringar ved sterke verb:

gyva v **gyv**, **gauv**, **govi** el **gove**
 I **gå** v **går**, **gjekk**, **gått**
 I **rida** (*i*) el **ri** v **rid** el **rir**, **reid** el **rei**, **ridi** el **ridd**
skyta el **skjota** (*ó*) v **skyt**, **skaut**, **skoti**
 IV **slå** v **slår** el **slær**, **slo**, **slått** el **slegi**
springa v **spring**, **sprang**, **sprungi**
stiga (*i*) v **stig**, **steig**, **stigi**

Det er sjeldsynt at supinumforma på *-e* blir oppgitt som under *gyva*; det vanlege ved dei sterke verba er at berre *-i*-forma står, som ein ser i dei andre

døma ovanfor. Oppføringa under *gyva* må helst reknast som ein tilfeldig inkonsekvens.

Også verb av *telje*-klassa blir oppført på denne måten:

flysja v flys, fluste, flust
selja v sel, selde, selt
spørja v spør, spurde, spurt
telja v tel, talde, talt

Og i tillegg nokre meir einstaka uregelrette verb, særleg modale hjelpeverb:

eiga v eig, åtte, ått
kunna v kan, kunne, kunna

Er det valfridom mellom regelrett og uregelrett bøyning, bruker vi begge oppføringsmåtane jamsides:

III **lita v lit, leit, liti el -te**

Dette verbet kan altså bøyast både *lita – lit – leit – liti* og *lita – liter – litte – litt*.

I og for seg regelrette bøyingsformer blir òg oppført når det knyter seg ortografiske avvik til dei. Typisk gjeld dette e-verb på *-ja* (typen *skyggja*) og verb med konsonantforenkling i preteritum (typen *stella*): Da blir preteritumforma oppgitt i fullt utskrivne form:

knekkja v knekte
krenkja v krenkte
skyggja v skygde
syrgja v syrgde
stella v stelte
senda v sende
styttja v stytte

Også eit uregelrett verb som *nøya* går slik:

nøya v nøgde

Men dette prinsippet vart først gjennomført frå om lag midt i verket, så i dei tidlege banda finn vi som oftast berre endinga i denne typen former:

dengja v -de

fylgja el følgja v -de

fylkja v -te el fylka v -a

I fylla v -lte

føða el fø v -dde

lækja v -te

Under *I fylla* ser vi altså korleis ein kunne markerte konsonantforenklinga utan å skrive ordforma fullt ut, som ein seinare bestemte seg for å gjere.

2.2.2.5.2.2 ANDRE ORDKLASSER

Vi gir nokre døme frå andre ordklasser, først *substantiv*:

bekk m, pl -er

gjest m, pl -er

hakel m pl haklar

I stad m pl -er

II aksel f sg bf aksla, pl aksler

II elv f, pl -ar

stong f pl stenger

strand f pl strender

I dei tidlege banda sette dei inn eit komma mellom genusmarkeringa og bøyingsopplýsninga (som i *gjest*, band 4). Seinare gjekk ein bort frå det (som i *hakel*, også i band 4, og i dei andre oppslaga frå seinare band).

Ved *adjektiv* blir uregelrette former ført fullt ut i dei svært få oppslaga det gjeld:

III stor (ó) adj komp større, superl størst

tung adj komp tyngre, superl tyngst

ung adj komp yngre, superl yngst

II høg adj, komp høgare el høgre, superl høgast el høgst

låg adj lægre, lægst el lågare, lågast

III gamal el gammal adj -t, pl gamle, komp eldre s d, superl eldst s d

god adj, komp betre s d, superl best s d

Forkortinga «s d» («sjå dette») tyder at **eldre**, **eldst**, **betre** og **best** har eigne oppslag. Ein ser elles at det heller ikkje her har vore konsekvent oppføring

gjennom heile verket; under **låg** kunne det like gjerne stått på same måten som under **høg**. Under **gamal** er nøytrumsforma på **-t** (*gamalt*) oppgitt, men sidan denne t-en er regelrett, er dette elles stort sett ikkje markert. Og ein ser at dei gradbøygde formene under **god** står i kursiv og ikkje i halvfeit, som dei gradbøygde formene elles gjer.

Regelrette bøyingsformer blir ikkje markert særskilt.

Endeleg eit par døme på *pronomen*:

vi el **me** pron obl kas **oss** (sjå òg 1.2.2)

III **vår** pron n **vårt**, pl **våre**

«Obl kas» tyder «obliske kasus», dvs. alle andre kasus enn nominativ, ein kategori som i norsk berre finst i personlege pronomen.

2.3 Hakeparentesen

2.3.1 Uttale

2.3.1.1 Utgangspunkt

Spørsmålet om ein nynorsk «normaluttale» eller «standarduttale» har alltid vore vanskeleg å handtere for nynorskbrukarar. Den ideologiske diskusjonen rundt dette emnet kan vi ikkje gå inn i her, men reint faktisk er det slik at mens nordmenn flest bruker dialekten sin, ofte meir eller mindre avslipt, så har det alltid vore ein del nynorskbrukarar som har lagt seg til eit normalnynorsk talemål, særleg slike som har hatt eit intellektuelt yrke og flytta bort frå heimstaden, eller som har arbeidd i riksdekkande, i alle fall ikkje stadbundne, medium.

Denne nynorske normaluttalen er i utgangspunktet ein leseuttale, men når han blir brukt som talemål, opnar han seg meir mot dei dialektale talemåla, så vi får ein viss grad av variasjon som peikar mot ulike landsdelar og dialektgrunnlag. Likevel kan vi snakke om ein nynorsk fellesuttale som går under namnet standardtalemål (eller «normaltalemål»). Norsk Ordbok har som mål å beskrive folkemålet, altså dialektane, men også det nynorske skriftmålet. Når eit nynorsk standardtalemål som bygger på skriftmålet eksisterer som eit faktum, har Norsk Ordbok definert det som ein del av oppgåva si å beskrive også det. Ordboka skil ut denne uttalen ved å føre han opp fremst i hakeparentesen, mens målføreformene kjem i ein eigen seksjon seinare i hakeparentesen, som vi ser under 2.3.4.

I det som følgjer her i rettleiinga, beskriv vi nynorsk standarduttale som ein skriftnær, men autentisk, uttale av nynorsk. Dei fleste artiklane i ordboka har inga uttalemerkering, fordi uttalen er lett å slutte seg til ut frå stavemåten og dei allmenne uttaloreglane for norsk. Men i ein del artiklar om ord der denne standarduttalen ikkje utan vidare gir seg sjølv ut ifrå skriftforma, gir vi opp standarduttalen fremst i hakeparentesen. Det gjeld i dei fleste tilfelle ord der trykket kjem på ei anna staving enn den første, og altså vik av frå hovudregelen i norsk, som er at trykket kjem på første staving. Slike avvik finn vi primært i importord, ikkje minst ord som kjem frå fransk eller latin. I norsk talemål er det her ei klar motsetning mellom typen *ban`nan* vs. *ba-na´n*: Den første typen dominerer på Austlandet og i Trøndelag, den andre på Vestlandet, i Nord-Noreg og i tradisjonelt bokmålsbasert bytalemål. Sidan den siste uttalen dominerer i dei nynorskdominerte landsdelane, både i målføra og i standardtalemålet, legg vi den til grunn i NO.

Noko tilsvarende gjeld i andre tilfelle der importord bryt med det tradisjonelle tilhøvet mellom norsk skrift og tale, eventuelt har trekk i uttalen som ikkje kjem fram i skrift. Det gjeld i importord med ikkje-norske stavemåtar som er overtatt direkte frå långjevarspråket. I tilfelle der tonelaget på norsk er uklart, kan vi gi opp det. I reint norske ord kan det hende vi gir opp bokstavrette uttalar som vik av frå vanlege mønster i norsk, særleg der *g-*, *k-* og *sk-* framfor fremre høge vokalar (*i*, *y*, *ei*, *øy*) skal uttalast bokstavrett i staden for som *j-*, *kj-* og *sj-*.

Vi bruker vanlege bokstavar i kursiv til å markere uttale, altså ikkje lydskrift. Trykk blir markert med ein aksent etter trykkberande lang vokal, eller etter den følgjande konsonanten når vokalen er kort. Aksenttypen representerer tonelaget, eller tonemet, som er den fagtermen vi nyttar. Akutt aksent (´) står for tonem 1 (som i *bønder*, uttala bøn´ner), grav aksent (`) står for tonem 2 (som i *bønner*, uttala bøn`ner). Men vi gir opp uttale berre for grunnforma av ordet, ikkje for bøygde former.

I mange tilfelle fører vi opp berre ein del av ordet, den delen der det konkrete uttaleproblemet finst, til dømes berre den trykksterke stavinga. I ein del tilfelle gir vi opp to (eller fleire) valfrie uttalemåtar med «el» (eller) imellom.

Vi avsluttar alltid uttalemarkeringa med semikolon, som vi alltid bruker for å markere overgangane mellom dei fem hovuddelane av hakeparentesen.

Vi gir nokre døme på det vi har skissert så langt:

sioux subst [*su*; ...]

sofa m [*so´fa*; ...]

gymnas n [*gymna´s*; ...]

union m [*-o´n*; ...]

radius m [*ra´-*; ...]

alkohol m [*al´* - el *-o´l*; ...]

tobakk m [*tob´bakk* el *tobakk´*; ...]

psyke m [*ps-* el *s-*; ...]

lakune m, f [*-u`ne*; ...]

Dei ordtypane som får uttaleopplysning, er grunnord og avleiingar, men ikkje samansetningar om ikkje uttalen av eit samansetningsledd skil seg frå uttalen av det same leddet som grunnord (noko som sjeldan er tilfelle). I tillegg kan artiklar om affiks få uttalemarkering for å vise om affikset har trykk.

2.3.1.2 Fonemmarkering

Vi bruker vanlege bokstavar til å markere uttale med, men dei fungerer som lydteikn, dei skiftar altså ikkje uttale slik som i vanleg rettskriving. Det vil mellom anna seie:

e blir alltid uttala *e*, ikkje *æ*, mens *æ*-lyden alltid blir gjengitt med *æ*. Døme:
sherpa m [*sjær'pa*; ...]

o blir alltid uttala som *o* i *bok* og *sol*, mens *å*-lyden alltid blir skriven *å*. Døme:
korporleg adj [*-po'r-*], **korpus** n [*kår'p-*; ...]

På same måten skal trong *u* markerast med *u*, mens *o*-lyden alltid får lydteiknet *o*, også når han blir stava *u*. I det følgjande importordet er tre uttalar moglege, og blir oppgitt jamsides kvarandre:

moussaka m [*mos'saka*, *mosa'ka* el *musa'ka*; ...]

Kort vokal følgd av éin konsonant blir markert med dobbelkonsonant etter vokalen, som i vanleg rettskriving, men vi lét dette også gjelde for *m* frå band 7 av. Denne bokstaven skal etter norsk rettskriving som kjent ikkje fordoblast etter kort vokal i ordutlyd. Men dermed kan det av og til oppstå tvil om vokaluttalen, og da kan vi markere det ved å fordoble *m* i uttalemarkeringa når vokalen er kort, eller sette kolon etter vokalen når han er lang. Dette er rett nok svært sjeldsynt, og ikkje konsekvent gjennomført. Døme:

madam m [*-amm'*; ...]

I **krim** m [*krim*; ...] (kriminallitteratur) (stutt vokal, men ikkje markert med konsonantfordobling)

II **krim** n [*kri:m*; ...] (snue)

Blir vokalen følgd av ei konsonantgruppe, reknar vi med at han allereie blir oppfatta som kort, og da følgjer vi vanleg rettskriving:

V **kost** m, n [*kåst*; ...] (altså ikkje *kåsst*)

karma m [*kar'ma*; ...] (altså ikkje *kar'rma*)

intakt adj [*-ak't*; ...] (altså ikkje *-ak'kt*)

I samansetningar der ei konsonantgruppe står i overgangen mellom ledda, eller i andre samanhengar, særleg i importord, der det kan vere tvil, kan vi

likevel fordoble den første konsonanten for å gjere det tydelegare at vokalen føre er kort:

sjalott-lauk m [-ât't-]

online adj [ân'nlain;...]

rottweiler m [rát'tveiler; ...]

Normalt gir vi ikkje uttaleopplysningar om nordiske ord, der uttalen oftast er føreseieleg ut frå skriftbilde og velkjente uttalereglar, men vi gjer unntak for somme typar systematiske avvik mellom skriftbilde og uttale. Det gjeld primært desse typane:

- 1) Bokstavane *g*, *k* og sekvensen *sk* framfor fremre høg vokal skal etter reglane i norsk uttalast som *j*, *kj* og *sj*. Denne regelen har mange unntak, særleg i importord, og i somme ord der regelen skal følgjast, kan det vere grunn til tvil for brukarane. Derfor markerer vi den bokstavrette uttalen, og i somme tilfelle også den regelrette uttalen i visse ord:

I **gil** (i) m [j-, ...]

VII **gir** n [g-; ...]

I **skip** el **skipp** m [skipp; frå eng.]

- 2) Etter lang vokal er *d* i norsk (utanom Nordvestlandet) oftast stum. Derfor markerer vi ord der *d* blir uttala:

glød m [-d; ...]

gløda v ... [-d-; ...]

- 3) Sekvensen *rd* kan ha ulike uttalar i norsk: ofte berre som *r* (med stum *d*), andre gonger (i austnorsk eller nordnorsk talemål) som tjukk *l* eller som retrofleks *d*, og atter andre gonger (relativt sjeldan) med skriftuttale, altså tydeleg *r-d*: I slike tilfelle kan vi føre på uttalen *rd* eller (i dei siste banda) *rrd*:

verdig adj ... [-rrd- el -rd; ...]

mord n [mord; ...]

2.3.1.3 Tonem og trykk, særleg i importord

Som sagt står aksentteiknet som markerer trykk og tonem, etter lang vokal eller etter den konsonanten som følgjer på kort vokal. Ved ordutlyd står aksentteiknet etter den siste konsonanten dersom vokalen føre er kort. Døme:

I koma m [ko'-; ...]
kuvøse m, f [-ø'se; ...]
intakt adj [-ak't; ...]
jacket m [dsjæk'kit;...]
rabbagast m [rab'b-; ...] ..
kosakk m [-akk'; ...]
klingeling interj [-ling'; ...]

Diftongar blir rekna som lange vokalar og får aksentteiknet rett etter seg:

baseball m [bei'sbål; ...]
kladeis m [-ei's]
nøytrum n [nøy'-; ...]
sigøynar m [-øy'n-; ...]

Sekvensane *rd*, *rt* og *rl* blir behandla som separate lydar, jamvel om dei ofte smeltar saman i uttalen:

kohort m [-hår't; ...]

Når importord har ein «framand» uttale som strir mot norske reglar, markerer vi det (sjå døme på dette ovanfor). Dei vanlegaste tilfella av slike avvik gjeld trykk og trykkmarkering. Grunnregelen i norsk er at trykket ligg på første staving, men vi har mange importord der trykket i det vi kallar standarduttale ligg på ei seinare staving, ofte den siste. Også i slike ord kan trykket i mange dialektar, særleg austlandske og trønderske, ligge på første staving, men NO har altså valt å basere seg på den vestlandske og nordnorske trykkfordelinga, som dermed har fått ein status som standarduttale, jf. 2.3.1.1 ovanfor. Når ikkje andre trekk i ordet strir mot norsk uttale, nøyter vi oss med å føre opp trykkstavinga:

banan m [-a'n; ..]
patron m [-o'n; ..]
union m [-o'n; ..]
leopard m [-par'd; ...]
arrest m [-res't; ...]
appetitt m [-titt'; ...]
økonom m [-no'm; ...]

I lengre importord kan trykket også falle på andre stavingar i ordet:

professor m [-es's-; ...]

semester n [-es't-; ...]

reporter m [-år't-; ...]

sanatorium n [-o'r-; ...]

historisk adj [-o'r-; ...]

Også trykk i førstestaving markerer vi når det skal vere tonem 1, sidan tonem 2 er hovudregelen i norsk:

sepia m [se'-; ...]

puttis m [put'tis; ...]

spikar m [spi'k-; ...]

Ein kan merke seg at ein i tidlegare band gjerne skreiv inn ein større del av ordet i uttalemarkeringa (til dels heile ordet, men det var ingen konsekvent praksis), mens ein i seinare band var snauare. Døme

gebyr n [geby'r; ...]

komfyr [-fy'r; ...]

vampyr m [-y'r; ...]

Ved somme avleiingsendingar skreiv ein ut heile endinga i uttalemarkeringa, også i seinare band, t.d. *-gen* og *-nom*:

autogen adj [-ge'n; ...]

astronom m [-no'm; ...]

økonom m [-no'm; ...]

Ein del avleiingar til importord er så vanlege i norsk at vi ikkje markerer trykk eller uttale i det heile. Det gjeld:

-an(ar) (*afrikan(ar)*)

-ansk (*afrikansk*)

-asje (*bagasje*)

-ell (*aktuell*)

-era (*adressera*)

-inne (*gudinne*)

- isme (*humanisme*)
- ist (*humanist*)
- istisk (*humanistisk*)
- sjon (*stasjon*)
- tet (*autoritet*)
- ør (*frisør*)

2.3.2 Eldre kjelder

Med «eldre kjelder» meiner vi her ordsamlingar (prenta og uprenta) frå norske dialektar på 16-, 17- og 1800-talet, dvs. til og med Hans Ross si ordbok med dei tillegga han laga, som er med i det opptrykket av ordboka hans som kom i 1971. Dei er med for å dokumentere at ordet har vore i munnleg bruk så langt tilbake som kjeldene viser, om enn med andre former og tydingar enn dei vi kjenner frå seinare tid. Svært mange av orda finst igjen i gammalnorsk og har da levd i ubrotten tradisjon frå gammalnorsk tid, ofte lenger tilbake, til i dag, eller i alle fall til forholdsvis ny tid.

Desse eldre kjeldene er av skiftande kvalitet, så det er grunn til å vere noko varsame med dei. Dei fleste er nedskrivne av prestar og andre embetsmenn, som la hovudvekta på å notere og beskrive ord og bruksmåtar som skilde seg ut frå det dei var vane med i dansk. At eit ord manglar i eldre kjelder, tyder altså ikkje at det ikkje har vore i bruk, men at mykje av ordtilfanget var sams med dansk. Der eit ord er kome inn i nyare tid, vil det oftast gå fram av etymologiopplysningane sist i hakeparentesen.

Kjeldesignaturane til dei eldre kjeldene er innarbeidd i den generelle kjeldelista (del 5.5. i rettleiinga). Ofte har orda i desse kjeldene ei form som er vanskeleg tilgjengeleg; da føyer vi til forma attåt kjeldetilvisinga, slik at ordet lett kan søkast opp i kjelda. Er kjelda ikkje alfabetisk ordna, føyer vi til sidetal. Når kjelda er utgitt i nyare tid, viser vi alltid til desse utgåvene.

Vi gir no eit kort oversyn over dei eldre kjeldene hundreår for hundreår, med vekt på dei trykte utgåvene.

2.3.2.1 1600-talet

Dei eldste dialektordsamlingane i Noreg vart laga på 1600-talet, men det var ikkje så mange av dei. I samtida vart berre éi trykt, nemleg Christen Jenssøns *Den norske Dictionarium eller Glosebog* frå 1646. Men alle dei listene vi har tilgjengelege, vart trykt på 1900-talet, dels i serien *Ældre norske Sprog-minder*, redigert av Torleiv Hannaas i 1911 og 1915, dels i serien *Norsk Mål-*

førearkivs Skrifter, redigert av Sigurd Kolsrud på 1950-talet og i eitt tilfelle av Oddvar Nes i 1988. Vi grupperer dei kronologisk her.

2.3.2.1.1 *Dei tidlegaste verka*

RogTing 1613–25: Ei ordliste med norske termar (dialektale og gammalnorske) knytt til rettsstellet (bygdeting), basert på Rogalands tingbøker frå desse åra, og sett opp av Ola Aursnes og Per Thorson.

VAgd 16-: Maallære og ordtøke frå Vest-Agder. Dette er eit handskrift frå dei første tiåra av 1600-talet, som ikkje inneheld ei ordsamling, men ei samling ordtak innleidd av eit forsøk på ei grammatisk skisse. Det er det eldste dokumentet vi har av sitt slag, og vart gitt ut av Torleiv Hannaas i 1911.

Sfj1646: Dette er Christen Jensøns trykte ordsamling basert på talemålet i Askvoll i Sunnfjord, der Jensøn var prest. Dette er eit eineståande verk som kom ut langt før si tid, eit tidleg vitnemål om ein tankegang der «norsk» vart sett på som eit eige språk, åtskilt frå dansk. Det vart gitt ut i ei kommentert utgåve av Torleiv Hannaas i 1915, og på nytt trykt som faksimile i 1946, ved 300-årsmarkeringa.

2.3.2.1.2 1698

Matthias Moth (1649–1719) var oversekretær i det danske kanselliet. I 1697 sende han ei oppmoding rundt til biskopane i Danmark og Noreg, der han bad dei om å få skrive ned lokale dialektordsamlingar og sende dei til han. Det var den første av tre slike språkinnsamlingsaksjonar frå dansketida. Moths aksjon resulterte i fem samlingar som vart innsendt i 1698 og seinare vart trykt i serien *Norsk Målførearkivs skrifter*. Ei sjette samling som ikkje kom av denne aksjonen, er plassert i same gruppe fordi ho er frå om lag same tid. Vi tar den først, deretter dei fem andre i utgjevingsrekkefølge.

Rbg1698: Ordsamling fraa Rbyggjelaget fraa slutten av 1600-talet. Torleiv Hannaas gav ut ei kommentert utgåve av denne i 1911. Han meinte at ho var skriven av sorenskrivaren, futen og lagmannen David Gørretzson Klim, som var verksam på Indre Agder, i Numedal og seinast i Skien. Språkforma plasserte Hannaas i sine eigne heimtrakter, Rbyggjelaget, dvs. Indre Agder. Innsamlinga av orda kan ha skjedd på 1670-talet, men redigeringa med tanke på prenting er truleg skjedd seinare, i 1680- eller 90-åra. Det vart likevel ikkje noka prenting den gongen. Når kjeldekoden inneheld årstalet 1698, kjem det nok av at NO-redaksjonen har gruppert samlinga tidsmessig saman med Moth-samlingane, men det ser ikkje ut til at Moth har hatt noko å gjere med denne. Dei neste fem, derimot, er resultat av hans initiativ; dei fire

første er redigert av Sigurd Kolsrud. Dei har ei kort innleiing, men ingen språklege merknader.

Ri1698: Ordsamling. Norderhov 1698 av Jonas Ramus (sjå 2.3.2.2.2), utgitt i 1956.

Fyresdal1698: Glossemata Tellemarchica. Fyresdal 1698, utgitt i 1956.

Vstrål1698: Ordsamling fraa Bø i Vesteraalen 1698 av Jacob Laugesen Bork, utgitt i 1956.

Stav1698: Norsk ordsamling. Stavanger 1698 av Jacob Rasch, utgitt i 1957. Dette er inga fullstendig ordsamling, men fleire kladdar med materiale til ei slik.

Norddal1698: Dictionario Danico – Norvegico – Latinum 1698, av Knud Pedersen Harboe. Denne vart utgitt i 1988 av Oddvar Nes, med ei utførleg innleiing og språklege merknader til lista. Harboe var kapellan i Norddal på Sunnmøre og baserte samlinga på dialekta der. Det er eit mykje større anlagt verk enn dei andre 1698-samlingane, men omfatta berre bokstaven A. Nes meiner at tanken var å bygge det ut til ei heil norsk ordbok, men at det ikkje vart noko av da Moth måtte gå av alt i 1699.

2.3.2.2 1700-talet

2.3.2.2.1 Allment

På 1700-talet var det stor interesse, ikkje minst på statleg hald, for å utforske og kartlegge landet, særleg når det gjaldt naturforhold og næringsliv, men også kulturelle og språklege trekk vart rekna som interessante. Det gav grunnlag for større og meir systematiske ordinnsamlingar frå dialektane enn tidlegare. I 1743 organiserte embetsverket i København ei stor innsamling av data om Noreg (og dei andre delane av unionen) i form av ei rekke spørsmål om lokale forhold på alle område, deriblant det språklege. Vi ser på dette året som vass-skiljet i hundreåret, og deler denne bolken i tre delar: 1743, og eit «før» og eit «etter».

2.3.2.2.2 Før 1743

Vi har nokre få ordsamlingar frå hundreårsskiftet og tidleg i hundreåret, som er gitt ut i nyare tid. *ISO17-* er ei samling ord frå Indre Sogn, etter Indrebøs gissing frå 1690–1700, trykt i Indrebø 1933 (ei samling eldre vestnorske bygdemålstekster som Indrebø gav ut i serien *Bergens Museums Årbok* i 1933, med kjeldekoden «NEVB» i kjeldelista til Norsk Ordbok). Ei liste frå Osterøy frå 1723 vart utgitt i årboka *Frå Fjon til Fusa* (årbok for Nord- og Midhordland) i 1972. Vi har òg eit par bøker om andre norske emne med

ein del bygdemålsord som er samla i særskilde lister. Såleis har presten Jonas Ramus (1649–1718), som var sokneprest i Norderhov frå 1690 og samla inn ord der i 1698 (Ri1698, sjå ovanfor), skrive eit par bøker der norske ord er registrert på denne måten, særleg *Norriges Beskrivelse*, som kom ut posthumt i 1735. Men generelt er materialet frå denne perioden enno magert.

2.3.2.2.3 1743

I 1743 sette så kanselliet i København i gang den store spørjeundersøkinga si om folk og forhold i alle delar av dobbeltmonarkiet. Det gjekk ut ei lang rad spørsmål til kyrkjelege og verdslege embetsmenn, altså sokneprestar, futar og sorenskrivarar, om ymse lokale forhold. Eitt av spørsmåla i dei listene som vart sendt til Noreg, lydde:

«Een Fortegnelse paa de rareste Ord og Talemaader i Sproget, der udi Amtet, og deres Betydning i anden brugelig dansk, hvilken mand heller ynsker vidtløftig end for kort»

Det kom inn mange svar på desse spørsmåla, også på spørsmålet om dialektord. Svara er svært ulike: nokre korte og inkjeseiande, andre grundige med lange lister over ord og i ein del tilfelle uttrykk og ordtak. Svara vart lagra i Det kongelige Bibliotek i København, og på 1900-talet har samlingar av svar frå ulike landsdelar vore utgitt (av Sigurd Kolsrud frå Austlandet i 1915 og 1917, og av Håkon Hamre frå Vestlandet i 1961). Dei er ikkje lette å få tak i i dag, men på tidleg 2000-tal kom det ei fullstendig utgåve av heile svarmaterialet i fem band, utgitt av Riksarkivet, med fellestittelen *Norge i 1743*. Dei er disponert etter den moderne fylkesinndelinga: Band 1 (2003) omfattar Østfold og Akershus, band 2 (2004) omfattar Hedmark og Oppland, band 3 (2005) omfattar Buskerud, Vestfold og Telemark, band 4 (2006) omfattar Agderfylka og Vestlandet nord til og med Sogn og Fjordane, og band 5 (2008) omfattar resten, altså alt frå og med Møre og Romsdal og nordover. Men på spørsmålet om dialektord er det berre eitt svar frå Trøndelag (Skogn), og ingen frå Nord-Noreg, mens materialet frå Sør-Noreg er svært rikt.

I Norsk Ordbok blir desse kjeldene referert til med signaturar som består av stadnamn og årstalet 1743 (i somme tilfelle eitt av dei følgjande åra); dei er oppført i kjeldelista (døme: Lom1743).

2.3.2.2.4 Etter 1743

I same perioden som 1743-undersøkinga pågjeikk, fekk vi fleire større prosjekt som blant anna omfatta innsamling av dialektord. To av dei kom ut i bokform da og er opptrykt i nye utgåver på 1900-talet, den tredje kom først ut i 1923. Dei har fått forfattarens initial som kode. Det er:

F: Bendix Christian de Fine: *Stavanger Amptes Udførlige Beskrivelse*. Dette er eit nærmast ensyklopedisk verk om Stavanger amt (Rogaland fylke), som truleg er inspirert av 1743-undersøkinga, og som også inneheld lister over innsamla dialektord og -uttrykk. Den er nyutgitt av Per Thorson i 1952.

P: Erik Pontoppidan: *Glossarium Norvagicum*. Utgitt i Bergen, der Pontoppidan da var biskop, 1749, ei ordbok over særleg sentralvestlandske dialektord pluss ei liste over personnamn. Den vart nyutgitt i ei kommentert utgåve av Håkon Hamre i 1972.

L: Knud Leem: *Norske Maalsamlinger fraa 1740-aari*. Dette er den mest omfattande ordboka over norske dialektar frå 1700-talet, men vart ikkje utgitt i samtida. Materialet er særleg frå Vestlandet, der Leem hadde tent som prest på Avaldsnes (Karmøy) og på Sunnmøre. Materialet vart liggande på Det kongelige Bibliotek i København og først gitt ut i bokform av Torleiv Hannaas i 1923.

I tillegg har vi ein del mindre samlingar med signaturar som består av stadnamn pluss årstal, og vi tar dei viktigaste (dvs. dei publiserte) samlingane kronologisk her:

Nhl1750: Ei samling av ord og uttrykk, truleg frå Nordhordland, etter Indrebøs gissing frå perioden 1740–85, utgitt i Indrebø 1933.

Lindås 1750: Ordsamling i Thomas v. W. Angels *Beskrivelse over Lindaas Præstegjeld*.

Ndm 1760: Ordsamling frå Surnadal frå tida 1750–75, utgitt av Jan Ragnar Hagland i *Trønderord frå 1700-talet*, 1986.

Snm 1762: Hans Strøm: *Physisk og Oekonomisk Beskrivelse over Fogderiet Søndmør, beliggende i Bergens Stift i Norge* (1762–66, opptrykt 1906–08). Refererer til lokale ord nytta i dette store topografiske verket.

Gbr1769Komm: Edvard Storm: «Ord i den Guldbrandsdalske Dialect». Det er ei handskriven liste, i hovudsak frå Vågå, som vart publisert i ei kommentert utgåve av E. Kleiven, R. K. Bjørkvik og A. Bjørkum i 2009: «Ord i den Guldbrandsdalske Dialect». *Ei 1700-tals ordsamling frå Vågå*.

Stjør1770: Ordliste frå Stjørdal, trykt i Nord-Trøndelag Historielags årsbok for 1957.

Hard1775: Marcus Schnabel: «Fortegnelse paa Endeel blant Bønderne i Hardanger særdeles brugelige og der eegne Ord og Talemaader», utgitt i Indrebø 1933 saman med andre skrifter av Schnabel og ei utførleg innleiing av Indrebø.

Trysil 1784: *Beskrivelse over Trysil Præstegjeld i Aggershuus Stift i Norge* ved Axel Christian Smith. Trykt i 1798 og opptrykt av Sigurd Kolsrud i 1915.

Gbr1785: Ordliste i *Physisk og Ekonomisk Beskrivelse over Gulbrandsdalens Provstie i Aggershuus Stift* av Hugo F. Hiorthøy, 1785 (opptrykt 1907 og 1990).

ØvTel1785: Johann Michael Lund: *Forsøg til Beskrivelse over Øvre-Tellemarken i Norge*, 1785.

Seljord 1786: Hans Jacob Wille: *Beskrivelse over Sillejords Præstegjeld i Øvre-Tellemarken i Norge*, 1786 (opptrykt 1956).

Eidsberg 1794: Ordsamling frå Eidsberg av J. N. Wilse, trykt i *Østfold historielags skrifter* 1963.

Nokre sentrale verk mot slutten av hundreåret har fått forfattersignatur:

G: Johan Ernst Gunnerus: *Forklaring over endeel norske Ord* frå ca. 1770, utgitt av Jan Ragnar Hagland 1980 (*Ei norsk ordsamling frå tida kring 1770 etter biskop J. E. Gunnerus*) i serien *Skrifter frå DKNVS*.

W: Hans Jacob Wille: *Norsk Ordbog som især indeholder en Samling af Norske Ord som især bruges i Sillejord og fleere Stæder i Norge*, frå ca. 1780, utgitt av Jan Ragnar Hagland 1975 i serien *Skrifter frå DKNVS*.

Ws: Jacob Nicolai Wilse: *Norsk Ordbog eller Samling af Norske Ord* (frå Spydeberg og omland), utgitt i 1780, og nyutgitt av Sigurd Kolsrud i 1919 og av Kristian Strømshaug i boka *Mål i Østfold* (1995).

2.3.2.3 1800-talet

2.3.2.3.1 Hallager og Christie

Som nemnt lét vi kategorien «eldre kjelder» omfatte dialektordsamlingar frå 1800-talet fram til og med Aasen og Ross sine klassiske og grunnleggande ordboksverk, som jo dekker heile landet. Også her er dei fleste kjeldesignaturane av typen stadnamn (i nokre tilfelle forfattarnamn) + årstal, men dei største og mest sentrale verka får også her berre forfattern sin initial som kode. Det gjeld H, C, A og R. Vi startar med dei to første.

H: Laurents Hallager: *Norsk Ordsamling*, 1802. Det er den største norske ordboka før Aasen; den dekker i prinsippet heile landet og bygger særleg på Hallagers innsamling på Vestlandet (Hallager budde i Bergen) og andre av dei tidlegare samlingane som han hadde tilgang til (fleire av dei er med i

lista ovanfor). *Norsk Ordsamling* er nytgitt med ei innleiing ved Lars S. Vikør (2004).

C: Norsk Dialect-Lexicon ved W. F. K. Christie. Christie samla òg dialektord i området rundt Bergen (Sentral-Vestlandet). Han gav aldri ut manuskriptet sitt, men det vart utgitt saman med andre Christie-skrifter av Gustav Indrebø i 1937.

2.3.2.3.2 VSO og NoOrds1810-12

VSO: Videnskabernes Selskabs danske Ordbog var eit prosjekt som tok til i 1770-åra. Første heftet kom ut i 1780 og første bandet i 1793, og så pågjekk det til 1905. Det var den tredje store landsomfattande innsamlinga av norske ord i det dansk-norske dobbeltmonarkiet (etter 1698 og 1743), men den norske delen av det varte berre fram mot unionsoppløysinga i 1814. Den største innsamlingsinnsatsen skjedde i 1810–12. Dei fleste norske bidraga kom frå Austlandet, men noko kom også frå andre landsdelar.

NoOrds1810-12: Norske ordsamlingar 1810–12 til Videnskabernes Selskabs danske Ordbog. Dette var det innsamla norske materialet til VSO, som vart utgitt av Sigurd Kolsrud i 1957. Kjeldesignaturane som gjeld dette materialet i Norsk Ordbok varierer. Det er særskilde signaturar som refererer til dei enkelte listene i samlinga, med eit stadnamn + årstala 1810–12: *Modum1810-12*, *Akh 1810-12* osv. Signaturen *NoOrds1810-12* blir òg brukt, særleg når ein refererer til Kolsruds publikasjon i sin heilskap. Signaturen *VSO*, på si side, refererer til sjølve den ferdige ordboka og dei opplysningane om norske dialektord som er belagt der.

Devegge1816 knytter seg òg til VSO: Ole Devegge sende inn ei lita samling av norske ord til VSO i 1816 som prøve på ei tenkt dansk-norsk ordbok, utgitt av Sigurd Kolsrud i 1957: *Prøve av Dansk-norsk ordbok 1816*.

2.3.2.3.3 Andre mindre, mest lokale, ordsamlingar

Vi går over til dei mindre og stort sett lokale ordsamlingane som vart laga, men stort sett ikkje publisert, utover i hundreåret, men som oftast er trykt i nyare tid.

Land 1806: Gregers Fougner Lundh: *Ny samling av norske ord og talemaader 1806-1808*: Dette er ei samling dialektord som Lundh laga rundt 1806–08, truleg mest frå Land, der faren var sokneprest, men som han aldri publiserte. Sigurd Kolsrud gav ut samlinga saman med andre upubliserte notat av Lundh i 1954.

Lof1807: E. G. Schytte: *Nogle faa rare norske Ord, efter den Dialekt, som i Lofoten's Fogderi i Nordlandene, er brugelig*. Utgitt i *Det Skandinaviske Litteraturselskabs Skrifter* i 1807, opptrykt i 1977.

Snm1810: Jon Rasmusson Vassbotn: *Nu brugelige Norske Talemaader og Ordsprog*. Ordsamling frå Volda dels trykt i 1810 og 1811 i fleire nummer av *Norsk Landboeblad*. Lista er trykt etter Vassbotns oppskrift i Indrebø 1933.

Lærdal1811: L. A. Rodtwidt: Fortegnelse paa Leirdalske Ord og Talemaader, trykt i *Norsk Landboeblad* 1811. Nyutgitt av A. Bjørkum og J. Bondevik i årsskriftet *Talatrosten* 1997.

Snåsa1812: Ordliste i *Efterretninger om Sneaaasen Præstegjeld 1812* av S. B. Brun, trykt i *DKNVS Skrifter* i 1817, opptrykt i 1969 med tittelen *Om Sneaaasen*.

Saga1816: Johan Storm Munch: *Levninger av Nordens gamle Tungemaaludi Norges Provindsial-Dialecter*, trykt i tidsskriftet *Saga* i 1816 og 1819.

VTel1821: Niels Svenungsen: *Det Norske Fjeldsprog*. Handskriven ordsamling frå Vest-Telemark, utgitt av Arve Borg, Norsk Målførearkiv, i 1985.

Saltdal1825: Ordliste i *Physisk-oeconomisk Beskrivelse over Saltdalen i Nordlandene* ved Søren C. Sommerfelt, utgitt i *DKNVS Skrifter* 1825, nyutgitt i 1994.

Karlsøy1835: Marcus Frederik Steen: *Ordsamling fra Carlsøe 1835*, utgitt av Universitetet i Tromsø i 1993.

ÅlHol1844: Ordsamling frå Ål og Hol av Caspar Hansen og Andreas Wulfsberg Grøtting.

Unger1844: Ordsamling av Carl Richard Unger trykt i tidsskriftet *Nor III*, 1844.

Asbj.NHE1845-70: Ordlistar i P. Chr. Asbjørnsen: *Norske Huldre-Eventyr og Folkesagn 1845-1870*.

GjerstadAas: John Aas: *Fortegnelse over Ord af Almuesproget i Gjerstad og Wigarsheien*. Liste over ord frå Gjerstad og Vegårshei i Aust-Agder ved sokneprest John Aas, truleg samla over lang tid frå 1820- til 1860-åra, utgitt av Sigurd Kolsrud i 1955.

ØdSTrl1855: Ord og ordtak frå Nord-Østerdal og Sør-Trøndelag, sendt til Ivar Aasen i brev frå Anders Reitan, trykt i Reidar Djupedals artikkel «Anders Reitan og Ivar Aasen» i *Årbok for Glåmdalen* 1958.

Agd1857: Ordliste frå Agder etter Johan Lindeqvist, sendt til Ivar Aasen 1857. Lista er utfylt og retta av Aasen sjølv og trykt i Aasen: *Brev og dagbøker* band 1, utgitt av Reidar Djupedal 1957, s. 309-311.

BrgKøster: Ordliste frå Bergen ved K. B. Køster, utgitt 1865.

2.3.2.3.4 Aasen og Ross

Dette er siste fase i kategorien Eldre kjelder. Dei ruvande verka her er Aasens monumentale verk frå 1850 og 1873, og Ross si ordbok frå 1895. Men det finst mindre «spinoff-produkt» frå både Aasen og Ross, som har fått egne kodar. Dei listar vi opp i «kjølvatnet» av dei store ordbøkene.

A: Kjeldesignaturen A betyr at eit belegg finst i begge ordbøkene til Aasen: *Ordbog over det norske Folkesprog* (1850) og *Norsk Ordbog med dansk Forklaring* (1873). Belegg som berre finst i éi av desse ordbøkene får kodane A¹ (1850-ordboka) og A² (1873-ordboka). A² er opptrykt i faksimile fleire gonger, og begge ordbøkene vart gitt ut med latinske bokstavar av Terje Aarset og Kristoffer Kruken i 2000 (A¹) og 2003 (A²).

I arbeidet med desse ordbøkene laga Aasen mange handskrivne lister over delar av det innsamla ordmaterialet, der han òg tok med materiale som ikkje kom med i A¹ og A². I slike tilfelle refererer vi til dei små samlingane med desse signaturane:

Nhl1843A og *Nhl1844A*: Ordsamling av Ivar Aasen frå Nordhordland, utgitt av Reidar Djupedal i årsskriftet *Frå Fjon til Fusa* 1965.

A.1849: Samling av lånord (upublisert handskrift).

A.1857: Også dette er ei handskriven og upublisert samling av lånord.

A.1881: *Dansk-norsk ordbok*, eit manus Aasen eigentleg avslutta i 1883 og ikkje fekk gjort meir med. Det vart utgitt av Ivar Aasen-selskapet i 2000.

Ivar Aasen-selskapet gav i åra 1994 til 2002 ut ei rekke handskrivne ordlister frå Aasens innsamlingsferder frå 1842 til 1883, eigentleg nedskrivningar av materiale som han seinare brukte i ordbøkene, men dei er ikkje systematisk nytta i Norsk Ordbok og ikkje innlemma blant dei eldre kjeldene. Dei har fått sine kodar i den generelle kjeldelista og er brukt på line med andre kjelder i artikkelkroppen i dei seinare banda av ordboka.

R: Denne koden gjeld Hans Ross. *Norsk Ordbog. Tillæg til «Norsk Ordbog» av Ivar Aasen*, 1895. Den inneheldt to supplerande tillegg bakarst i boka, som har fått kodane R1 og R2. Seinare gav Ross ut fleire slike tillegg særskilt: R3, R4, R5 og R6. I 1971 trykte Universitetsforlaget opp att heile dette verket med alle tilleggga i faksimile.

2.3.2.3.5 Fornorskingsordbøker

Midt på 1800-talet vart det laga to fornorskingsordlister, altså lister over danske ord med framlegg til norske motsvar, henta frå dialektane, i mange tilfelle frå A¹. Dei er i mange tilfelle nytta som «eldre kjelder» i NO. Det gjeld:

FayeD1840: Utrykt liste frå Andreas Faye sine samlingar og tilskriven han, utgitt (posthumt) av Sigurd Kolsrud i 1958 som *Dansk-norsk Ordbog*.

VigOrdl.: Tilsvarende lister av Ole Vig trykt i fleire nummer av *Den norske Folkeskole* 1855–56.

I tillegg refererer Norsk Ordbok òg til sjølve storverket blant fornorskingsordbøker på 1800-talet, nemleg:

KUN: Knud Knudsen: *Unorsk og norsk eller Fremmedords Avløsning*, 1881.

2.3.3 Avvikande skriftformer

Med «avvikande skriftformer» meiner vi skriftvariantar av oppslagsordet som ikkje har hatt status som hovudform i 1938-rettskrivinga (som altså er Norsk Ordbok si rettskriving, sjå 3.2 nedanfor) eller seinare, men som er nytta i tekster på nynorsk normalmål i kjeldematerialet vårt. Det kan vere:

- former som var i bruk i eldre nynorsk, men som gjekk ut or rettskrivinga i 1938 eller før
- former som har hatt sideformstatus etter 1938, men ikkje har vore hovudformer
- nyare tilnærmingsformer til bokmål eller former med målføregrunnlag, som har fått inngang i skrift utan å bli tatt opp i offisiell rettskriving
- avvikande skrivemåtar av framandord

Avvikande skriftformer får ein av desse kodane:

- skr òg (i skrift òg)
- e skr (i eldre skrift)
- e skr òg (i eldre skrift òg; dvs. at den moderne forma også var i bruk i eldre tid v.s.a. den eldre forma)

Norsk Ordbok tar ikkje med eldre former som berre har regelbundne avvik frå noverande rettskriving, t.d. endinga *-a* i ubunden form eintal av svake hokjønnsord (*ei visa*), eller bokstaven *aa* for *å*. Vi tar heller ikkje med reine målføreformer nytta i skrift, med mindre dei står i tekster på eit normalisert nynorsk utan å vere markert i teksta som målføreinnslag. Vi tar altså berre med former som er meint som skriftmålsformer med målføregrunnlag, ikkje former som fungerer som nedskrivne talemålsformer.

Døme på oppføring:

sement m [...; e skr *cement*; ...]

godtsom adv [e skr òg *godtso*; ...]

|| **hareball** n [...; skr òg *haraball*; ...]

quebracho [skr òg *quebraco* (ÅrbGlåm 1977,130), *kvibrako* (MinneAgd 67); ...]

Her ser vi at ein somme gonger gir opp kjelder der dei avvikande formene er brukt, men ofte gjer vi ikkje det, og da betyr det at formene er – eller ein gong var – forholdsvis vanlege i skriftleg bruk. Dersom ei avvikande form er typisk for ein bestemt forfattar, kan vi gi opp forfattersignatur i kjeldefestinga utan å sitere ei konkret kjeldetekst, t.d.: Vi. = Vinje, Du = Duun.

2.3.4 Målføreformer

2.3.4.1 Generelt

Attgjevinga av målføreformer med heimfestingar er den sentrale delen av hakeparentesen. I somme ord med stor formvariasjon i målføra kan denne delen bli svært omfattande, andre gonger kan han gjerast stutt. Dei mest kompliserte målførebolokane gjeld sterke og andre uregelrette verb, som kan ha svært ulike bøyingsmønster og enkeltformer i målføra.

Med «målføre» meiner vi i Norsk Ordbok primært dei tradisjonelle målføra, slik dei vart nytta fram til dei første etterkrigstiåra og til dels blir nytta enno av eldre folk. Nyare dialektutjamningar tar vi normalt ikkje omsyn til, og vi markerer ikkje at ei ordform er «utdøydd» – m.a. fordi ein prinsipielt aldri kan vite det sikkert. Tilbake i tida set vi grensa ved Ivar Aasen, og der vi markerer at ei ordform berre er notert hos Aasen og/eller Ross, men ikkje dokumentert i seinare belegg, kan ein rekne med at denne ordforma ikkje har vore i bruk på lenge. Fører vi berre opp ei heimfesting utan kjelde, tyder det på at vi har belegg frå 1900-talet, og at ordforma altså har vore i bruk i moderne tid, eller i alle fall nærare vår eiga tid. Kjeldene er da enten publiserte dialektordsamlingar eller innsende opplysningar frå lokale medarbeidarar. Vi kjem tilbake til dette under 2.8.2.1.

Normalt gir vi berre att målføreformer som skil seg frå oppslagsforma (på uføreseieleg vis). Da innleier vi opprekninga med «målf òg», dvs. «målføra har desse formene i tillegg til oppslagsforma». Døme:

kalosje m, f [...; målf òg *kal(l)øsje* (Fron, Va, Hall), *kallåsj* (NOdal, Fåberg, Frøya), *kalosk* (Fosnes); ...]

keisam adj ...; målf òg *kje-* (Aker, YRendal, Bardu), *kjeia-* (Surnadal); ...]

Dette betyr altså at *kalosje* finst i målføra i tillegg til dei opprekna formene, og truleg er den vanlegaste forma. Det same gjeld *keisam* (med regelrett uttale *kjeisam*), som på dei nemnde stadene da òg kan heite *kjesam*, *kjeiasam*.

Det å ikkje ta med målføreformer som var lik eller tilsvarande oppslagsforma, var vanleg praksis i dei første banda. Etter kvart vart det opplevd som problematisk, fordi opplysningar om utbreiinga av sentrale dialektformer da vart utelatne. I dei seinare banda har derfor oppslagsforma med heimfesting i større grad vore oppført som målføreform, særleg når denne forma har vore mindre vanleg i dialektane; da er det eit viktig poeng å kunne plassere også denne forma geografisk. Da innleier vi ikkje opprekninga med «målf òg», berre med «målf», for å markere at vi der i prinsippet tar med alle målføreformer. Døme:

jøkul m pl **jøklar** [...; målf (...) *jøkul* (Hemsedal, Tinn A¹, Tinn), *jøkel* (fl stader), *juk(k)ul* (...), *jukudl* (Voss), *juke(l)e* (...), ...]

Det same gjer vi når den normerte forma av ordet ikkje (lenger) finst i målføra; det gjeld m.a. eit ord som *ikorn*, der standardforma er normert etter mønsteret i gammalnorsk:

ikorn el **ekorn** n [...; målf *ik(k)on(n)*, *-n* (...), *ikonne*, *-i* (...), *ikonna* (VAgd sumst), *ek(k)on(n)*, *-n* (...), *eikon(n)* (...), *ik(k)unn* (Iveland, Set, Hornnes), *ik(k)ønn*, *-n* (...), ...]

Det følgjer atskilleg fleire målføreformer av dette ordet, men standardformene er ikkje med som målføreformer.

Normalt tar vi berre med målføreformer i grunnord. Ved avleiingar og samansetningar nemner vi dei berre dersom sjølve avleiinga eller samansetninga har ei særutvikling som ikkje går fram i behandlinga av grunnordet, eller om samansetningsmåten er ulik i ulike målføre (og det ikkje er nemnt i føreleddsartikkelen, som har slike opplysningar på meir generell basis, sjå 2.5). Døme:

skjør-brødd n [målf òg *skjøra-* (Øksendal, Sunndal, Vikna)]

mat-gjerd f [...; målf òg *magjær, -jer* (...), *maggjær* (Hall A², Voss), *maje, -æ* (...), *mægjær* (Ndm A¹), *meggjær* (Gbr A²), *maier* (Hof i Sol), *meier* (...); norr. *mat-gerð*]

Ved føreledd i samansetningar fører vi opp målførevariantar i samansetningsfuga (sjå 2.2.1.2.1 ovanfor):

onne- i sms [målf òg *onn-* (...), *onna-* (...), *onns-* (Sandar, Lista, Ballangen), *onnars-* (Tel R)]

Vi siterer til vanleg målføreformer berre i grunnform, altså ubøygd form, som det er vist i døma ovanfor her. Men når bøyinga er uregelrett etter reglane i målføret, markerer vi det; det gjeld særleg ved uregelrette verb, som kan bli spesielt mangfaldige og innfløkte.

2.3.4.2 Lydskrifta

Som vi har beskrive under 2.3.1.2 ovanfor, baserer vi oss mest på vanlege bokstavar i attgjevinga av lydforma til orda, og lét bokstavane få den lydverdien dei mest typisk har i norsk rettskriving. Men når vi skal gi att dialektformer, greier vi oss likevel ikkje heilt utan lydskrift som eit supplement. Nedanfor listar vi opp dei få separate lydteikna vi bruker i målførebolken (men ikkje andre stader i ordboksartikkelen).

For vokalar nyttar vi ingen lydskriftteikn, men vi kan ta i bruk aksentar til å markere visse nyansar, slik at akutt aksent (´) markerer at vokalen er trong eller høg, grav aksent (`) at han er open eller låg. Vi kan merke oss at desse aksentane ikkje har vore brukt særleg konsekvent, bl.a. fordi uttalen i målføra kan skifte ganske mykje, også innanfor nærståande eller same målføre, og noteringane på dei innsende setlane ofte kan vere ganske unøyaktige og vanskelege å tolke. Vi har altså ofte ikkje grunnlag for å slå fast den heilt sikre og nøyaktige artikulasjonen av ein vokal i eit bestemt ord, og da kan ei omtrentleg attgjeving av ordforma basert på vanlege rettskrivingskonvensjonar vere vel så tenleg. Men her reknar vi opp vokalteikn med aksentar som ein kan støyte på:

é = trong eller høg *e*

è = open eller «æ-aktig» *e*

i = open eller «e-aktig» *i*, gjerne oppfatta som høg eller trong *e* (grensa mellom *é* og *i* kan vere vanskeleg å trekke)

ó = trong *o* i ord som *ord, sol, bok*

ò = å-aktig eller ø-aktig lyd (skiftande etter målføre) i ord som *folk, topp, open*

ù = mellomlyd mellom *ó* og *u*, i ord som *hug*

ÿ = open, ø-aktig *y*-lyd i ord som *fyrr* (bevart bl.a. i Setesdal, i moderne nynorsk *før*)

ö = ein open ø-lyd

Diftongar blir skrivne på normalnorsk vis, sjølv om dei blir artikulert ulikt i målføra: *au, ei, øy*.

Vi kan merke oss at vokallengd blir markert på normalnorsk vis, altså slik:

- *Lang vokal* blir skriven med enkel konsonant etter, eller utan konsonant etter: *blir, bli*
- *Kort vokal* blir skriven med dobbel konsonant etter, eller to konsonantar etter: *blitt, bisk*
- *Der det kan vere tvil*, hender det at vi markerer lang vokal med kolon: *ha:vre* (motsett uttalen *havvre*), *ro:m* vs. *romm*. Men det hender ikkje ofte.

Også konsonantar blir markert på same måten som i skrift: *kj, sj, ng* får såleis vanleg normaluttale, men *kj* og *sj* blir òg skriven framfor høg vokal eller diftong, der skriftspråket har *k-* og *sk-*: *kjino, sjinn*. Men dette er ikkje gjort konsekvent: Skrivemåten *skj-* for *sj*-lyden er såleis brukt mange stader der skriftspråket har *skj-*. For brukaren skaper det neppe store problem. Samanfallet mellom *kj-* og *sj-* i yngre talemål blir ikkje reflektert i NO.

Retroflekse («tjukke») lydar blir markert med *r* + dental i austnorske, trønderske og nordnorske målføre: *kart, ørn* (i vestnorske målføre blir derimot *r* særskilt uttalt i slike samanhengar).

I sambandet *sl-* skal *s* uttalast *sj* i austnorsk, trøndersk og nordnorsk, *s* i vestnorsk (dvs. at kvar og ein uttalar slike kombinasjonar slik ein er van med).

Bokstaven *w* blir nytta i somme dialektformer med ein halvokal som liknar på engelsk *w*. Døme:

I **sag** f [...; målf òg *saw, sæw, søw, sow* (SAustf, NØd mst), ...]

Dei einaste språklydane som vi har separate lydskrifteikn for, er tjukk l og dei «palatale» lydane i nordlege målføre. Teikna, som er henta frå lydskriftalfabetet «Norvegia», er slik:

ɫ = «tjukk l» i t.d. klukke, stæk. tæɫ, gaɫ

ɮ = palatal l i t.d. kæɮɮ. Når denne lyden er ustemt og aspirert, får han ein h lagt til seg: tahɮe '(verbet) tasla'

ɲ = palatal n i t.d. laɲɲ

ɖ = palatal d i t.d. reɖɖ

ɧ = palatal t i t.d. ittɧ

Trykk og tonem blir markert sameleis som i uttalefeltet når det trengst, sjå under 2.3.1.3.

2.3.4.3 Samleformer

Det er umogleg å ta med alle målføreformene av eit ord i Norsk Ordbok, for det finst mange strukturelle og regelbundne skilnader mellom målføra som omfattar store mengder med ord. Døme på slike gjennomgåande skilnader:

Tjukk l vs. tynn l eller r: Ord som i austlandske og trønderske dialektar har tjukk l, har enten tynn l (der vi skriv l) eller r (der vi skriv rd) i vestlandske og i stor grad nordnorske mål, altså *blå* og *sol* vs. *blå* og *sol*, *gaɫ* vs. *gar* (skrive *gard*).

Ord med å i det meste av norsk har diftongen *ao* i delar av Hordaland fylke og Sogn: *baot* og *blao* vs. *båt* og *blå*.

I infinitiv endar dei fleste verb regelfast på *-a* på Sørvestlandet (*leva*, *kasta*), på *-e* på Nordvestlandet, Sørlandet og delar av Nord-Noreg (*leve*, *kaste*), mens andre delar av Nord-Noreg manglar ending (*lev*, *kast* – såkalla *apokope*) og Austlandet og Trøndelag har ulike variantar av «kløyvd infinitiv» (*lev(v)a*, *kast(e)*).

I slike tilfelle gir ikkje Norsk Ordbok opp alle formene av alle orda, men ein formtype er valt som *samleform*, altså ei fellesform som representerer alle variantane av akkurat det ordet i målføra. Det vanlege er da at samleforma er den som ligg nærast normalforma i nynorsk skriftspråk. Vi bruker altså tynn l eller rd i *blå*, *sol*, *gard*, å i *blå* og *båt*, og *-a* i alle infinitivformer.

Dei formene vi gir særskilt opp som målføreformer, er da primært former som ikkje gir seg sjølv ut ifrå målføresystemet, men som er knytt til det spesielle ordet. Eit døme på det er forma *går* eller *gåɫ* (*gård*) for *gard*.

Vi gir nokre konkrete døme på dette. Vi fører opp samleforma lengst til venstre i halvfeit, og så gir vi i parentes opp konkrete variantar som er regelrette i «sine» målføre, og som vi dermed ikkje fører spesielt opp, men lèt samleforma representere (è står for ein såkalla svarabhaktivokal, som føreset at ordforma blir uttala med tonem 1):

blåsa (dekker formene *blåse, blåse, blås, blås* og *blaosa*)

blå (dekker formene *blå* og *blao*, men ikkje *blår* og *blår'e*, som derfor blir oppført særskilt)

gul (dekker forma *gut*; men uregelrette former med særskild oppføring er *gaul, gøl, gøl'e*)

full (dekker formene *foi||, fui||, fudl('e)*)

I og med at samleformene i desse tilfella er identiske med oppslagsformene, blir dei ulike enkeltformene ikkje oppført som dialektformer i det heile.

Grammatiske endingar som kan vere ulike etter regelsystemet i ulike dialektar, blir ofte representerte med ei samleform i ordboka:

Samleforma for *linne substantiv* endar på **-e**:

Hankjønn: **måne** (dekker *maone, måni, mån*)

Hokjønn: **klokke** (dekker *klokka, klokk*, men ikkje *klukke*, som får særskild oppføring)

Samleforma for *verb* i infinitiv endar altså på **-a**. Men verbformer som *berre* finst utanfor a-endings-området får **-e**; finst dei *berre* i apokopeområdet nordanfjells, får dei inga ending.

NB: Jamningsformer (sjå termlista) blir alltid ført opp særskilt, fordi dei ikkje er direkte føreseielege ut ifrå det grammatiske regelsystemet. Det gjeld både substantiv og verb. Døme:

hage: *hag(g)a, håg(g)å*

fluge: *flug(g)u*

veke: *væk(k)a, viku, vuk(k)u*

vera: *værra, vår(r)å*

laga: *låg(g)å*

Ved slike vanlege ord er det gitt opp store mengder med ulike dialektformer; dei vi siterer her er berre spreidde døme.

For visse avleiingsendingar har vi spesielle samleformer:

-leg (dekker *-le*, *-læ*, *-li(g)* m.m.)

-ut (dekker *-ete*, *-at*, *-åt*)

-ande (dekker *-ann*, *-annes*, *-enne* m.m.)

-ug (dekker *-óg*, *-aug* og liknande, men ikkje *-ig*, som blir rekna som ei særskild ending og ført opp separat)

Også her er samleformene identiske med oppslagsformene. Variantar blir da altså normalt berre oppført når dei skil seg ut frå denne forma i *ordrota* på ikkje-føreseieleg vis, sjølv om grensa nokre gonger kan vere vanskeleg å trekke (sjå t.d. målføreformene under *II levande* i ordboka).

Vi nemner eit par andre velkjente målføredrag som vi ikkje fører opp særskilt:

Paradeeksempelet er dei to r-ane i norsk, skarre-r og rulle-r (og andre nyansar av same lyden, t.d. den «summande» r-en i delar av Nord-Noreg). Dei blir rekna som heilt automatiske i talespråket og aldri markert særskilt.

Mindre opplagt er *b*, *d* og *g* etter lang vokal på Agderkysten og søre Rogaland, der landet elles har *p*, *t*, *k*. Men vi reknar også denne såkalla leniseringa (også kalla «blaude» konsonantar) som automatiske refleksar i dei aktuelle målføra, og fører dei ikkje opp særskilt i andre ord enn slike som berre er belagt på den «blaude kyststriben».

2.3.5 Etymologi

2.3.5.1 Generelt

Med «etymologi» meiner vi opphavet til orda. Vi deler gjerne ordtilfanget inn i to hovudgrupper etter opphav:

- 1) *arveorda*, som er nedarva frå tidlegare fasar av norsk språk og dei «urspråka» norsk har utvikla seg frå (urnordisk, urgermansk, urindoeuropeisk).
- 2) *importorda*, som er tatt opp i språket frå andre språk som norsk ikkje stammar frå (men ofte er i slekt med). Vi kallar dei også «lånord», om dei kjem frå beslektta språk eller språk nordmenn har (hatt) mykje kontakt med, som svensk, dansk, engelsk, tysk o.a. Men det er vel ikkje nokon heldig term, for vi «låner» jo ikkje ord med plikt til å levere dei tilbake, og det «långjevande» språket beheld vanlegvis ordet i full bruk sjølv. Importord frå fjernare språk kallar vi gjerne «framandord», men i vår sa-

manheng slår vi lånorda og framandorda saman i éi gruppe, *importord*, fordi NO i prinsippet behandlar desse orda likt.

Etymologien til ordet står sist i hakeparentesen. Dei etymologiske opplysningane kan vere av to typar: *vertikale* (opphavet til orda bakover i tida) og *horisontale* (sambandet til ord med same opphav i beslektta språk). Eksempel på det følgjer under 2.3.5.2.1 nedanfor.

Normalt har vi etymologiar berre til *grunnord* og *avleiingsaffiks*. For *samansette* og *avleidde ord* tar vi det berre med der det har skjedd særutviklingar som ikkje kan framstillast under det grunnordet eller dei grunnorda som oppslagsordet baserer seg på. Men éin type etymologi er typisk nettopp for samansetningar: det er der føreleddet kan vere fleire homografar (ulike ord som er skrivne likt, sjå under 2.1.2.2). Vi har såleis fem homografar *kosta*, og når vi så får avleiinga *kostbar*, gjer vi merksam på kva for ein homograf ho går tilbake på: «...; av *IV kosta*; ...». Sjå meir om dette under 2.3.5.2.2 nedanfor.

2.3.5.2 Arveord

2.3.5.2.1 Opphav og slektskap

Arveord som er belagt i norrønt, fører vi berre tilbake dit som regel. Døme:

|| **laus** adj [...] norr. *lauss*

| **livd** (i) f [...] norr. *hlífð* 'vern'

Normalt gir vi berre opp grunnforma av ordet, men for ord med uregelrett bøyning kan vi i tillegg gi opp bøynde former:

|| **lang** adj ... [...] norr. *langr*, komp *lengri*, superl *lengstr*; ...]

| **lata** v ... [...] norr. *láta* (*læt*, *lét*, *létum*, *látit*); ...]

For omgrepet *norrønt* har vi nytta forkortinga «gno» (= «gamalnorsk») til og med band 4, deretter «norr.», som vi no reknar som rettare. Det er likevel verdt å merke seg at denne gruppa omfattar to slags ord: 1) ord som er nedarva i talemålet frå norrøn tid til moderne tid – og som det er heilt rett å kalle «gammalnorske», i og med at opphavet var i gammalt norsk og ikkje islandsk talemål. 2) ord som er komne inn i nynorsk skriftspråk på litterær måte frå gammalisländsk, gjennom omsetting eller etterlikning, og som derfor i røynda er lånord og ikkje arveord. Dette skiljet blir oftast ikkje markert på annan måte enn gjennom døme og oppgitte kjelder.

Ved arveord der ei norrøn opphavsform ikkje er belagt, kan vi markere slektskap med andre ord av same rot på grunnlag av dei vanlege etymologiske ordbøkene, særleg Torps *Nynorsk etymologisk ordbok* (T), og for mange ord også Bjorvand og Lindemans *Norske arveord* (BL). Slektskapen kan vere av ymse slag; ved fjern og kanskje litt diffus slektskap skriv vi gjerne «smh med», ved avleiing av ei meir opphavleg ordform skriv vi «avl av» eller «til». Når avleiinga skjer gjennom eit grammatisk element, markerer vi gjerne den grammatiske forma. Døme:

III **lappe** m [...] til III *lapp* (T)]

lastande adj [...] np av II *lasta*]

lirka (i) v ... [...] trul. smh med I *likka* (HellquistSeo)]

IV **lyre** (ÿ) f [...] trul. påv. i tyd av *lyrgja* (T)]

løkje f [...] sm o s *løke*]

løynsk el **lønsk** adj [...] til I *løyna*, med noko samanfall med *lynsk* (T)]

Ein annan måte å bestemme slike ord på er å vise til dei tilsvarande orda i andre nordgermanske språk, særleg islandsk og færøysk, men òg svensk og dansk (ikkje minst dialektar, som har bevart gammalt språkstoff som riksspråka har mista). Døme:

støka v ... [jfr sv *stöka*; smh med I *stuka* (SAOB)]

2.3.5.2.2 Samansetningsledd

Ved samansetningar der det første leddet er ein av ulike homografar, blir tilordninga til den rette homografen gjort i form av ein etymologi. Vi kan bruke oppslagsordet **last-arm** som døme. Det er to homografar *last*: I *last* er ‘bør’, ‘noko som er samla i hop på eit transportmiddel for å fraktast’ m.m. II *last* er ‘klander, klage, kritikk’ og ‘dårleg (og avhengigheitsskapande) vane’. *Last-arm* er definert som ‘vektarm som lasten kviler på’, og da handlar det openbert om I *last*. Dette blir markert som etymologi: «til I *last*».

Dette problemet med tvitydige føreledd er vanleg i norsk språk og dermed i ordboka, så denne typen etymologiar finn vi mykje av. Men når vi har rekke av samansetningar med same føreledd, og føreleddet berre blir markert med bindestrek (sjå under 2.1.3), står denne etymologien berre i den første ordartikkelen i rekka, den som har oppslagsordet skrive heilt ut. Skifter det over til ein annan homograf som føreledd i den alfabetiske oppstillinga, får vi ei ny rekke med fullt utskrive føreledd og etymologi i det første oppslaget i rekka – slik som t.d. ved «**last-fri** adj [til II *last*] lastelaus» (altså

«uklanderleg, lytelaus»). (I dei første banda vart dette gjort mindre regelrett og konsekvent enn seinare.)

Vi set opp eit eksempel frå ein annan stad i ordboka, tilfeldig utplukka frå sekvensen *stakk*-. Her viser vi eit ganske vanleg fenomen i ordboka, nemleg at etymologiane i samansetningar som viser til føreleddet, ofte går til føreleddsartikkelen (sjå 2.5 om den), ikkje til grunnordet (som igjen ligg til grunn for føreleddsartikkelen). Det er tilfellet for samansetningane under *stakk*-.

I **stakk** m ... **1 a** kvinne- el gjenteklednad som heng laust frå (brystet el) beltestaden og ned ...

II **stakk** m ... stor, opplødd, tettpakka haug el stabel av høy, halm, korn, lauv, tang, tare el I ...

I **stakk**- el **stakke**- i sms ... til I *stakk* ...

II **stakk**- el **stakke**- i sms ... til II *stakk* ...

.....

stakk-gjerd f [til II *stakk*-] måten ein set høystakk opp på (Surnadal).

-**gras** n meldestokk (1) (Sandar)

stakk-hald n [til I *stakk*-] tak, feste for stakk (I,1a) (Suldal): *ho hadde så smale hofter, det var ikkje stakkhald* (Suldal)

2.3.5.3 Importord

Ved importord gir vi opp opphavsspråket og eventuell opphavleg form og tyding, så langt vi har kunnskap om det. Vi kan òg nemne eitt eller to språk som ordet har passert gjennom på veg til norsk, dersom vi meiner vi har dekning for det, og dette «gjennomgangsspråket» har vore viktig for den forma og tydinga ordet har fått på norsk.

Vi har faste forkortingar (kodar) for dei långevarspråka som er mest nærliggande og frekvente, mens fjernare og meir perifere språk (frå vår norske synsstad) blir skrivne fullt ut. I mange tilfelle er det vanskeleg eller ikkje mogleg å bestemme nøyaktig kva språk eit «ordlån» har gått gjennom, fordi overføring av ord mellom språk oftast går føre seg i munnleg og uformell kontakt som ikkje eller vanskeleg kan rekonstruerast i ettertid. Dei etymologiane vi gir opp i NO, har vanlegvis dekning i den internasjonale etymologiske litteraturen; kjeldelista viser kva slags ordbøker vi har bygd mest på.

Vi gir nokre døme på etymologiar for importord i NO:

buljong m [...; av fr *bouillon*]

busserull m [...; gj lty *bus(s)erun* frå fr *bourgeron*]

dor m ... [... av ty *dorn* 'torn']

ideologi m [av fr *idéologie* opph 'analyse av ideane bygd på sansane']

jojo m [...; gj eng. varemerke *yo-yo*, frå fr *jou-jou* 'leikesak', opph trul. frå eit søraustasiatisk språk]

justera v ... [gj ty, frå mlat *justare*, frå lat *justus* 'rett, rettferdig', til *jus* 'rett']

kamel m [...; norr. *kamell*, gj lty, frå gr *kamelos*]

kassera v ...[av fr *casser* 'knusa']

kompan el **kumpan** m ... [norr. *kumpánn*, jfr gfr *compaign*, mlat *companiono* 'ein som ein deler brød med, soldat i same tropp']

litani n ... [av gr *litaneia* 'bøn om hjelp']

medley m [gj eng. opph 'blanding', frå gfr *medlee* 'blanda']

prisme n ...[... frå gr til *prizein* 'saga']

I ein del tilfelle har vi berre gitt opp långjevarspråket utan å sitere ordet, og andre gonger att har vi føydd til ei norsk omsetting av opphavsordet utan å sitere ordet i seg sjølv; det betyr i begge tilfelle at den opphavlege ordforma har endra seg lite på «vegen» til norsk. Døme:

dirigera v ...[frå lat 'retta, styra']

feber m [...; gj lty frå lat]

frank adj ...[frå fr 'fri']

honnør m ... [gj fr, frå lat 'ære']

rask adj ...[frå lty]

2.3.5.4 Ord av namn

Både stadnamn, personnamn og t.d. folkenamn kan gi opphav til ord, og da markerer vi det i etymologiane våre. Vi gir nokre døme på det:

gorilla m ... [...; av gr *Gorillai*, namn på ei afrikansk stamme, opph frå eit vest-afrikansk språk]

guelfar m ... [latinisert avleiing av namnet *Welf* (schwabisk fyrsteætt)]

kalfargut m ...[av stadn *Kalfaret* (bydel i Bergen)]

kanope ... [av gr stadn *Kanopus* (egyptisk oldtidsby)]

komorar m [av stadn *Komorane*, opph av arab *qamar* 'måne']

komsakultur m [av stadn *Komsa* (fjell (og funnstad) i Alta)]

laurentiusmesse f [av namnet *Laurentius*]

selsnepe f [av stadn *Sel* (i Gudbrandsdalen)]

volt ...[... av namnet *Volta* (ital fysikar (1745-1827))]

Artikkelen *komorar* er spesiell, for vanlegvis blir det ikkje oppgitt etymologi ved innbyggarnamn. I dette tilfellet har artikkelforfattaren følt behov for å forklare opphavet til sjølve stadnamnet innbyggarnamnet bygger på, men det blir vanlegvis ikkje gjort.

2.3.5.5 Omsettingslån og avløysarord

Ved importord som ikkje er overtatt direkte frå eit anna språk, men som er omsett til norsk, eller nylaga som avløysarar av importord (som *nakkesleng*), fører vi opp etymologiar på denne måten:

barnehage m [ett ty *kindergarten*]

femkant m [ett gr *pentagon*]

kringkasta v ... [ett eng. *broadcast*]

nakkesleng m [ett eng. *whiplash* 'piskesnert']

2.3.5.6 Ulike typar opphav

I ein del tilfelle gir vi opp korleis ordet (truleg eller kanskje) har oppstått, og legg mindre vekt på kva det er oppstått av (det kan òg vere heilt uvisst). Vi gir døme på nokre ulike «opphavstypar»:

isopor [varemerke]

kakadu m [kanskje lydord]

legionella m ...; nylaga til *legion* (av di sjukdomen fyrst vart definert etter eit treff for veteranar frå heren i USA i 1976, der mange vart sjuke)]

leikotek n [nyl. ett mønster av ord som *bibliotek*]

2.3.5.7 Etymologiar som gjeld særlege tydingar av eit ord

Det er ikkje uvanleg at ord kan utvikle nye tydingar gjennom påverknad frå andre språk. Det kan vi markere enten i hakeparentesen, eller under den aktuelle tydinga nede i artikkelkroppen. Døme:

I **kalas** n [...] i tyd 2 frå sv]

kannestøypar m ... [tyd 2 frå skodespel av L. Holberg med namnet *Den politiske kannestøper*]

kjenna v ... [...] i tyd 5 òg av lty *kennen*]

kjøpa v ... 6 overf, (ett eng. *buy*) godtaka, tru på ...: *eg kjøper ikkje det argumentet ...*

2.4 Artikkelkroppen

2.4.1 Strukturen i artikkelkroppen

Artikkelkroppen handlar om dei funksjonelle sidene ved ordet (tyding, bruksvilkår, bruksmåtar). Han er bygd opp av éin eller fleire *tydingsbolkar*.

Ein tydingsbolk kan innehalde:

- bruksmarkering(ar)
- definisjonsfelt, med sjølvdefinisjonen som kjerne
- bruksdøme (redaksjonelle døme og sitat)
- underoppslag (faste ordsamband som får eigne små «artiklar» innanfor artikkelen)
- samansetningsdøme

Den einaste av desse opplysningskategoriane som er obligatorisk, er definisjonen, som utgjer kjernen i tydingsbolken. Tydingsbolken er den grunnleggande eininga i artikkelkroppen. Alt som står i kroppen, høyrer til i ein tydingsbolk.

Ein tydingsbolk er den eininga som beskriv (og eventuelt eksemplifiserer) ei viss tyding av ordet. Finst det berre éi tyding, utgjer heile kroppen éin tydingsbolk, og den blir da ikkje merkt ut på noko vis. Har ordet ulike tydingar, får artikkelen fleire tydingsbolkar. Kvar tydingsbolk blir da markert med ein *tydingsmarkør*, i form av eit tal, ein bokstav eller ein dobbel skråstrek.

Kvar tydingsbolk varer fram til neste tydingsmarkør eller til slutten av artikkelen, og han blir alltid avslutta med eit punktum.

2.4.2 Tydingsmarkørar og tydingsrekkefølge

Vi har fire typar tydingsmarkørar, som høyrer saman i eit hierarkisk system der dei representerer kvar sitt nivå. Det er stor bokstav, arabartal (her kalla *tydingsnummer*, altså vanleg talteikn, ikkje romartal), liten bokstav (her kalla *tydingsbokstav*) (alle i halvfeit), og dobbel skråstrek.

Stor bokstav: A, B, ...: Denne markøren nyttar vi sjeldan, og han går til vanleg ikkje på tyding, men på grunnleggande skilnader i funksjon. Vi finn han i somme funksjonsord, som kan vere både preposisjon og adverb, i somme tilfelle (som *etter*) òg konjunksjon. Da kan vi behandle preposisjonsfunksjonen under **A**, adverbfunksjonen under **B** osv. Ein annan type er vanlege verb

som ofte har ein adverbial partikkel som utfylling og dermed dannar ein *verbfrase* (*slå an, ta opp, gå ut osv.*). Da kan vi behandla sjølve verbet under **A**, mens verbfrasane med partikkel kan stå lista opp som underoppslag under **B** (og med kvart sitt tydingsnummer). Ein kan òg skilje refleksivuttrykk med *seg* ut som **B** og la andre verbfrasar kome under **C**. Slik er det gjort under **III sjå**: Der kjem den vanlege bruken av *sjå* utan tilleggsartikkel inn under **A**, mens refleksive uttrykk med *sjå seg* kjem under **B** (døme: *sjå seg råd til*) og verbfrasar med *sjå* kjem under **C** (døme: *sjå igjennom, sjå i véret undersøkje vêrtilhøva, sjå om gjesta, vitja, sjå ut etter fylgja ein gjest ut når han går*),

Vi gir nokre døme på andre artiklar med slik struktur; vi markerer berre inndelingane utan å sitere meir frå artiklane.

I **hava** el **ha** v

- A** som sjølvstendig v
- B** i samb m refl pron *ha seg*
- C** i faste ordsamband med adv (el prep) der samb ofte har fått overf el bil tyd el anna sertyd
- D** som hjelpeverb i fleirordige verbalformer
(Da kjem t.d. *ha seg bort* inn under **B**, *ha att* under **C**, *ha gjort, ha gått* eller *ha kjøpt* under **D**.)

I **ikkje** adv

- A** som setningsadverb (døme: *eg vil ikkje*)
- B** som nekting til einskilt setningsledd (døme: *ein ikkje ukjend psykolog*)
(Dette er ei samanfating, ikkje sitat frå ordartikkelen.)

IV **seg** pron

- A** som refl obj, nytta for 3. person sg og pl
- B** i samanheng med inf konstruksjonar og usetn
- C** i samb med usjølvstendige v
- D** som styring i prep-uttr
(Her deler artikkelen såleis pronomenet *seg* inn etter syntaktisk funksjon og posisjon i setningsmønsteret.)

Tydingsnummer er altså vanlege tal i halvfeit, og dei står for det øvste inndelingsnivået som baserer seg på tydingsskilje. Når vi definerer ulike tydingar av eitt oppslagsord slik (i staden for å føre dei opp som ulike ord), er det fordi dei har noko sams som gjer at vi må sjå på det som eitt ord; minstekravet er sams etymologi.

Tydingsbokstavar er små bokstavar i halvfeit, og dei nyttar vi berre der vi alt har ei inndeling i tydingsnummer, dei viser altså til ulike nyansar innanfor same hovudtydinga.

Merk at i dei fire første banda hadde tydingsmarkørane ein halvparentes etter seg: **3)**, **b)**, også når nummer og bokstav stod utan noko anna imellom seg: **1 a)**. Frå band 5 av er denne halvparentesen fjerna, så derfrå og ut heile verket står det slik: **3, b, 1 a**.

Dobbel skråstrek markerer det vi kallar «undertydingar» innanfor ein tydingsnyanse. Grammatisk avvikande bruk av oppslagsordet i ei viss tyding blir også ofte markert med dobbel skråstrek, sjå døme under 2.4.4.1 nedanfor.

Innanfor ein tydingsbolc kan vi markere nyansar som ikkje rettferdig-gjer ein eigen tydingsbolc, med semikolon. Vi kjem tilbake med nokre døme på dette under 2.4.4.3.4 nedanfor.

Det seier seg sjølv at tydingsinndelinga ofte baserer seg på skjøen og val blant fleire alternativ som kvar for seg kan vere rimelege. Det same gjeld rekkefølga. Ofte har vi prøvd å rangere tydingane slik at den eldste kjem først, men mange gonger veit vi ikkje kva som er eldste tyding, sidan så mykje av materialet vårt er basert på munnlege kjelder. Derfor bruker vi også ofte logiske kriterium, kva for ei tyding som ser ut til å ligge til grunn for dei andre. Er det vanskeleg, tar vi gjerne omsyn til kva tyding som er vanleg i dag, og set den framfor meir sjeldsynte tydingar.

2.4.3 Bruksmarkering

Framfor definisjonen står det gjerne ei eller fleire bruksmarkeringar, dvs. ei antydning av kor eller korleis ordet blir brukt. Ei bruksmarkering er vanlegvis ei forkorting av eit enkeltord som antydar bruksområde eller bruksmåte, av og til ein kort frase. Dei kan stå føre ein eventuell tydingsmarkør, og gjeld da oppslagsordet i seg sjølv, eller dei kan stå etter ein tydingsmarkør og gjeld da den tydinga som blir behandla i den spesielle tydingsbolken. Alle bruksmarkeringar er tatt inn i forkortingslista under 5.2. Her gir vi eit oversyn over dei ulike typane bruksmarkeringar.

2.4.3.1 Fagfelt

Dette er den mest omfattande gruppa av bruksmarkeringar. Nokre døme kjem her:

biol (i) biologi, biologisk

farmak	(i) farmakologi, farmakologisk
fys.	(i) fysikk, fysisk
herald.	(i) heraldikk, heraldisk
litthist.	litteraturhistorisk
min.	(i) mineralogi, mineralogisk
psykol	(i) psykologi, psykologisk
tel.	(i) telefon- og telegrafverket

Men til saman har vi 87 slike fagfeltmarkeringar. Sidan desse markeringane vart fastsett for nokre tiår sidan, er dei ikkje heilt oppdatert i dag; såleis vil ein ikkje finne termar knytt til moderne genteknologi, informasjonsteknologi og liknande her (men «edb» finst, innført på nittitalet).

Ein spesiell regel gjeld for «bot.» og «zool», som handlar om botanikk og zoologi. I dei første fem banda vart desse markeringane brukt ved alle oppslagsord med tilknytning til plantelæra resp. dyrelæra. Frå band 6 har vi gjennomført det prinsippet at markeringane «bot.» og «zool» berre blir brukt ved offisielle vitskaplege artsnamn, ikkje ved uoffisielle og folkelege artsnemningar som også er oppslagsord i ordboka. Desse blir da definert med dei offisielle nemningane. Andre oppslagsord som ikkje gjeld plante- og dyreartar, men fagfelte botanikk og zoologi i seg sjølv, kan også i desse banda få markeringane «bot.» og «zool». Vi kjem inn på dette og gir døme under 2.4.4.3.5.1.

2.4.3.2 Bruksområde

«Bruksområde» er eit vagt omgrep, men her lèt vi det omfatte dels tekstsjan-ger, dels samfunnsområde. Da får vi denne lista:

adm	(i) administrasjonsmål
akad.	(i) akademisk (målbruk)
barnem.	(i) barnemål
bladm	(i) bladsmål, journalistisk
fag.	(i) fagsmål, fagleg
fmed.	(i) folkemedisin, folkemedisinsk
ftru	i folketrua
fv	i folkeviser, (i) folkevisemål
kat.	katolsk
kyrk	(i) kyrkjestell
off	offentleg

ordt	ordtak
polit	politisk
rel	(i) bibelsk og religiøst mål i det heile
rettsst	(i) rettsstell
skulem.	(i) skulestell, skulemål
stadn	(i) stadnamn
univ	(i) universitetsmål
vegst	(i) vegstellet

2.4.3.3 Stilslag

Desse markeringane gjeld altså stilistiske eigenskapar ved ordet, med noko vag overgang til kategorien «tekstsjanger»:

evfem	evfemisme, evfemistisk (dvs. formildande omskriving av noko støytande)
fam	familie(n), familiært
forsterk.	forsterkande
høgt.	høgtidleg
iron.	ironisk
kvd	(i) kvardagsmål (i motsetning til normalmål, og til skilnad frå målføre med meir lokal avgrensing)
litt.	(i) litterært (mål)
nedsetj	nedsetjande
poet.	(i) poesi, poetisk
skjemt.	skjemtande
slang	(i) slang
sviv.	svivyrdeleg, hånleg
vulg	(i) vulgært (mål)
ordt	ordtak
i gåte	oppslagsordet er nytta i spørsmålsdelen av gåte

2.4.3.4 Kronologi

Desse markeringane går på plassering i fortida, enten i eldre språk eller i historia:

arkais	arkaiserande, dvs. ordbruk som gir inntrykk av eldre språk enn konteksten
--------	---

forald	foraldra, dvs. ordbruk som finst i eldre språk, men no ikkje lenger blir nytta
hist.	historisk (ikkje språkleg, men innhaldsmessig; kan også rek- nast som fagnemning)

I tillegg nyttar vi desse standardfrasane:

i e mål	i eldre mål i nyare mål
om e tilh	om eldre tilhøve
om norr. tilh	om norrøne tilhøve

2.4.3.5 Bruksmåte i høve til grunntyding

Denne kategorien gjeld den statusen tydinga har i forhold til røyndommen eller den språklege konteksta. Han omfattar berre tre markeringar, men dei er til gjengjeld nokre av dei aller vanlegaste i ordboka:

bil.	biletleg
overf	(i) overført (eller figurleg) tyding
i sml	i samanlikning

Det er ei uklar grense mellom «bil.» og «overf», men den grunnleggande skilnaden er at språkbrukaren ved «bil.» assosierer til det omgrepet det nytta ordet «eigentleg» representerer, mens det ikkje lenger er tilfelle ved «overf»; i alle fall tenker ein ikkje på den opphavlege tydinga når ein bruker ordet i den overførte tydinga. Døme (ikkje sitat frå ordboka):

han er ein rev
han er eit svin

Den første setninga er eit døme på biletleg bruk; *rev* tyder her 'luring, slei- ping', og det er eigenskapar ein assosierer med reven. Den andre setninga viser overført bruk; her er *svin* eit allment skjellsord som neppe lenger blir assosiert med dyret svin. Men setningane viser også godt kor glidande og vag overgangen er; det er slett ikkje sikkert at alle språkbrukarar assosierer slik vi har skissert her, og det gjeld òg redaktørane i Norsk Ordbok. Det er nok grunn til å seie at overgangen mellom desse to markeringane i ordboka er temmeleg flytande; det er meir snakk om tendensar enn om faste krite- rium.

Den tredje markeringa skulle derimot vere ganske klar, som i dette dømet, der bruksmarkeringa gjeld eit bruksdøme (ikkje tatt frå ordboka):

(i sml) *slu som ein rev*

2.4.3.6 Frekvens

Her har vi desse markeringane:

lbr lite brukt (og lite brukande)
 serl særleg (i 1938-rettskriving «serleg»)
 sj sjeldsynt, sjeldan
 vanl vanleg

Markeringa «lbr» står berre i dei første banda. Den vart nytta mest normativt om slikt som vart rekna som «dårleg nynorsk», men likevel vart tatt inn i ordboka. Seinare redaktørgenerasjonar la mest vekt på å beskrive språket utan å føye til eigne verdidommar, og markeringa «lbr» vart derfor avskaffa. Omgrepet «lite brukt» vart da dekt av «sj», i den grad det vart presisert i det heile. Frekvens er ofte svært vanskeleg å fastslå, så redaksjonen har ofte sett det som mest tenleg å la vere å seie noko om det.

Markeringa «serl» blir nytta i tillegg til andre markeringar, særleg dei forholdsvis vage i gruppa «stilslag» og «bruksmåte i høve til grunntydning».

2.4.4 Definisjonsfeltet

Den sentrale delen i definisjonsfeltet er sjølve definisjonen av oppslagsordet eller tydinga, og langt på veg må ein seie at dette er sjølve kjernen i heile ordboksartikkelen ved sida av oppslagsordet. Men ein kan innleie definisjonsfeltet med ei kort opplysning om kva som er ramma eller premisset for ein definisjon. Vi reknar med to typar av slik informasjon: *grammatisk merknad* og *ekstensjonsmarkering*. Vi behandlar dei kort før vi tar fatt på sjølve definisjonen.

2.4.4.1 Grammatisk merknad

Det kan hende at eit ord eller ei tyding knyter seg til bestemte grammatiske tilhøve, t.d. på den måten at tydinga markerer eller føreset ein viss grammatisk funksjon av oppslagsordet, eller at ordet i den bestemte tydinga blir kombinert med andre setningsledd med ein viss syntaktisk funksjon. Vi gir nokre døme og forklarar dei:

bums adj ... 2 adv, brått, endefram

Det er vanleg at adjektiv også kan brukast adverbielt, og slik bruk blir ofte markert som eiga tyding der adverbfunksjonen blir markert med «adv»; det gjeld i dette tilfelle i setningar som «*utpå hella støyte han bums på Vesle-Berit*».

fumla (ù) v ... // adj np, usikker, søkjande, famlande

Koden «adj np» tyder «nytta som adjektiv i presens partisipp». I dei seinare banda skriv vi i slike tilfelle berre «np». Det er altså presens partisipp-forma *fumlande* som blir behandla i denne tydingsbolken. Ein kunne ha gjort det annleis og ført opp *fumlande* som oppslagsform, men i NO blir formene på *-ande* rekna som former av verbet og altså behandla i artikkelen om verbet. At den aktuelle tydinga gjeld presens partisipp-forma på *-ande*, markerer vi med den grammatiske merknaden «np». I ein del tilfelle har former på *-ande* rett nok fått eigne artiklar; det gjeld særleg der forma har fått ei sjølvstendig tyding eller funksjon som gjer ho uavhengig av verbet.

hard-steikja v ... // adj fp, som er steikt såleis at det er hardt; (òg:) for mykje steikt

Dette er parallelt med førre dømet, men her er det snakk om perfektum partisipp-forma *hardsteikt*. Også i slike tilfelle gjekk vi i seinare band bort frå å skrive «adj» til ei undertyding: «fp» åleine er tydeleg nok, i og med at alle partisippar pr. definisjon er adjektiviske former av verbet.

industri-alder m helst i bf, tidsalder kjennemerkt ved at industrien dominerte næringslivet

Her seier den grammatiske merknaden noko om typisk bruk av oppslagsordet, nemleg at det er vanlegast i bestemt form (*industrialderen*). Sidan substantiv som oppslagsord normalt står i grunnform, altså ubestemt form, kan slike bruksopplysningar vere nyttige i tilfelle der bestemt form heilt dominerer i praktisk bruk. Noko liknande gjeld t.d. fleirtal i forhold til eintal.

III **kosta** (ó) v ... 4 a (ofte med etterfylgjande samansett adv) fara (1,2) snøgt; blåsa (1); susa

Dette er verbet *kosta* med trong *o* (jf. vokalparentesen), altså 'feie, sope' osv. – det har mange delydingar. Under éi tyding ('fara snøgt, blåsa, susa') blir

det ført inn ein grammatisk merknad om at verbet i denne tydinga ofte får eit «etterfylgjande samansett adv», ein kan òg kalle det preposisjonsfrase. Blant dei illustrerande døma i artikkelen finn vi «*kosta i veg, av stad, av garde*».

nederlandsk adj **1** som gjeld Nederland og nederlendingar ... **2** subst m språk som blir nytta (tala og skrivi) i Nederland og i den nordlege og vestlege delen av Belgia.

Nederlandsk er eit nasjonalitetsadjektiv, men likesom mange andre slike adjektiv kan det brukast substantivisk som namn på eit språk, og i NO vart den praksisen utvikla å sette denne substantiviske bruken ved språknamn opp som ei eiga tyding med separat ordklassemarkering.

2.4.4.2 Ekstensjonsmarkering

Ekstensjon betyr grovt sagt 'det noko omfattar'. I vårt tilfelle kan vi seie det slik at det ein definisjon gjeld for, er ekstensjonen til den definisjonen. Ekstensjonen går ofte klart nok fram av sjølve definisjonen, men når han ikkje gjer det, kan ein legge inn ei innleiande ekstensjonsmarkering, oftast i parentes og gjerne i forma «om X». Nokre døme kan gjere det klart kva det dreiar seg om:

fykl n ... **2**) **a)** (helst om ty) noko tunt, skralt som snautt heng i hop
gall(e)-sur adj ... **3)** (om folk) svært sur og gretten
gnidrut el **gnidret(e)** adj ... (om fint el smått arbeid, serl skurd, skrift el teikning) tett og utydeleg; samantrengd
gribben adj ... **3)** **a)** (om luft, vêr) mørk, som trugar med uvêr ... **b)** (om sjø) som bryt på og væter
 I **garta** v ... **3)** **a)** (om gris) grynta ... **b)** (om gås og and) snadra, kvekka, gakka ... **c)** (om reinsdyr) gje lyd frå seg
grønast v ... (serl om mark og skog) verta grøn

2.4.4.3 Definisjon

Definisjonen er kjernen i ordboksartikkelen. Alle andre eigenskapar ved eit ord kan reknast som supplerande drag som kjem i tillegg til det sentrale: sjølve tydinga. Det gjeld i alle fall det store fleirtalet av ord som vi kallar innhaldsord; det stiller seg annleis ved dei grammatiske funksjonsorda, der må definisjonen primært beskrive kva funksjon ordet har i språket. Men i

hovudsak er det altså tydinga av ordet som står i sentrum for beskrivinga i ordartikkelen.

Det finst ein velutvikla teori rundt det å definere ord og begrep, men den er først og fremst viktig for dei som skal lage definisjonar i ordbøker. For den som les og skal tolke definisjonane, er trening i konkret ordboksbruk viktigast. Dei to viktigaste og vanlegaste definisjonstypane kan vi kalle *realdefinisjon* og *synonymdefinisjon*, og vi skal gi ei kort framstilling av desse her.

2.4.4.3.1 Realdefinisjon

Vi skuldar å gjere merksam på at denne termen kan ha ulike tydingar i den leksikografiske faglitteraturen, men for vårt føremål lét vi termen stå for dette omgrepet:

formulering som beskriv tydinga til eit omgrep så presist som råd, slik at omgrepet blir mest mogleg klart avgrensa frå nærskyldte omgrep (så langt slik klar avgrensing har grunnlag i språkbruken)

Dette er da samtidig eit døme på ein realdefinisjon i seg sjølv. Vi gir nokre fleire døme på enkle realdefinisjonar:

glas-røyr f, n røyr av glas (1)

glas-musikk n musikk som kjem fram ved å spela på glasharmonika

glas-meister m ... fagmann som arbeider med tilskjering av glas (2) og isetjing av vindaugsruter

glas-raust n raust med glas (3) i

glas-silke m spunne glastrådar til å blanda i silke

glas-spel n koll., knust glas (2) som born bruker til leikety

glas-luke f ... lem framfor glas (3a); vindaugsskodde

glas-monter m utstillings-skåp av glas (2)

glas-skåp n 1 (utstillings)skåp med glasdører i ... **2** skåp til å ha glas (4a) inni

Vi har valt ei rad samansetningar med *glas-* til å vise prinsippet. I norsk er det slik at i samansetningar er det sisteleddet som er kjernen i omgrepet ordet står for, mens føreleddet er eit tillegg som beskriv eller spesifiserer tydinga av sisteleddet. Definisjonen må begynne med kjernen, altså vise kva slags kategori oppslagsordet høyrer inn under: eit *glasrøyr* er eit slags røyr, *glasmusikk* er ein slags musikk, ein *glasmeister* er ein fagperson osv. Så må det spesifiserast kva som skil akkurat dette ordet ut frå andre nærskyldte om-

grep: Eit *glasrøyr* er av glas, ikkje av siv eller metall eller noko anna, *glasmusikk* blir produsert på ein glasharmonika, ikkje piano eller fløyte eller noko anna instrument, ein *glasmeister* er fagperson på tilskjering av glas og isetjing av vindauge, ikkje på treskjering, skorsteinsfeing, matematikk eller noko anna.

Dette er den klassiske definisjonstypen: først ei innordning under ein kategori som begrepet høyrer til saman med andre nærskylde begrep, så ei forklaring som viser korleis dette begrepet skil seg ut frå dei nærskylde begrepa. Som ein ser er tilhøvet mellom ledda heilt ulikt i dei ulike orda, sjølv om alle omgrepa har noko med «glas» å gjere. Her kompliserer det at *glas* i seg sjølv har fleire tydingar. Vi gir nokre døme på ulike definisjonar av *glas*:

glas n ... **1**) stoff av storkna smelte frå ymse oksyd el uorganiske kjemiske sambindingar (serl kiselsyre); hardt og sprøtt stoff (oftast gjennomsiktig, men òg matt el farga) som i oppvarma, mjuk tilstand kan utformast på ymse vis; glassmasse ... **2**) flatt stykke el plate av glas (1); glasskive, rute ... **3**) **a**) ramme med glasrute(r) i ein vegg; vindauga ... **b**) vindaugskarm, glaskiste ... **c**) glasrute(r) i drivhus o l ... **4**) **a**) kjerald av glas (1) til å ha væske i el drikkav); lite kar; lita (medisin)flaske, krus, bekar, kolbe ... **b**) innhald i eit drikkeglas; mengd, porasjon som fyller eit glas (4a); klunk, sup, dram

Det følgjer eit par tydingar til, men hovudprinsippa er truleg godt nok illustrert med dette. Ved å referere tydingsnummer under *glas* i definisjonane av dei ymse samansetningane, får ein gjort definisjonane presise på ein minst mogleg plasskrevjande måte. Brukaren må da slå opp på rett tydingsnummer under grunnordet *glas* for å sjekke kva det dreiar seg om.

Realdefinisjonar kan vere langt meir kompliserte enn dette, dersom det definerte omgrepet er komplisert, ikkje minst når det gjeld ein typisk fagterm. Det er eit vanleg problem i ordboksredigering å bestemme seg for kor mykje informasjon ein skal ta med om faktiske forhold utanfor det språklege som gjeld det aktuelle begrepet. Det gjeld særleg ved sjeldsynte ord, ikkje minst ord frå andre tider og andre kulturar enn det dei fleste ordboksbrukarane er vane med. Vi gir nokre døme på realdefinisjonar som gjeld «eldre tilhøve», der dette òg blir spesifisert i ei ekstensjonsmarkering. Her er det eit spørsmål om ein ved verbformer i definisjonen skal bruke presens eller preteritum. Under tempusbruken kan det ligge ei vurdering av kor «utdøydd» eit visst forhold kan seiast å vere; forhold som kan tenkast å gjelde også i dag (sjølv om dei ikkje høyrer til det «normale»), kan da få presens. Døma kjem her:

- kak** m ... om e tilh, stolpe der ein batt brotsmenn som skulle piskast offentleg
- kalve-bryst** n om e tilh, kvitt stivety som menn ber på brystet
- karde-kjerring** f ... om e tilh, fyrste framande kvinne som kom til gards på ny-året etter at kardinga var komen i gang, og fekk (skjemte)namn etter dette arbeidet
- kardeske** f ... om e tilh, kanonprosjektil som er fylt med blykuler, og som blir sprengt når det forlèt munningen
- kaffi-gnike** f om e tilh, reiskap til å knusa kaffi med
- kost-verde** n ... om e tilh, utrekna matbehov per mann for ein gjeven tidbolc

Her er den vurderinga gjort at *kak* og *kardekjerring* berre knyter seg til fortidige tilhøve, mens *kalvebryst* og *kardeske* kan brukast i dag òg, sjølv om det sjeldan skjer (kanskje helst i historiske spel og liknande). Dette er spissfindige skilje, og dei er nok ikkje gjennomført konsekvent i ordboka. Dei to siste døma viser at ein somme gonger kan kome unna heile problemet ved å unngå verb i finitt form.

2.4.4.3.2 Synonymdefinisjon

Eit synonym er eit ord som tyder det same som eit anna ord. Behandlar ein eit slikt ord, kan ein definere berre ved å føre opp det andre ordet. Døme:

- hasle-kutre** f marimjelle
- hasl-orm** m zool, slettsnok
- kolje** (ò) f ... hyse (l)

Desse døma gjeld plante- og dyrearter som har ulike nemningar i ulike dialektar, og da er denne måten å definere på den beste. Under *marimjelle*, *slettsnok* og *hyse* står det da fullstendige realdefinisjonar:

- mari-mjelle** f ... bot., (eittårig plante med smale blad og krone med to lipper av) slekt i maskeblom-fam: *Melampyrum*
- slett-snok** m 1 zool, snok som er noko mindre enn buorm og har slette skjel; haslorm; *Coronella austriaca*
- l **hyse** f ... zool, (opptil 1 m lang og 12 kg tung) (hav)fiskeart i torskefamilien (med mørkgrå rygg og stor, svart flekk under fremste ryggfinnen på kvar side); kolje; *Melanogrammus aeglefinus*

Men synonymdefinisjonar blir brukt i langt fleire tilfelle, og det kan vere problematisk, fordi synonymi ofte er berre delvis: To ord kan vere liketydige

i somme kontekstar, men ikkje i andre. Da må det ofte først opp fleire synonym som til saman gir eit fullstendig bilde av tydingsomfanget til oppslagsordet. I slike tilfelle fører ein ofte opp ein realdefinisjon (eller fleire) først, og lét eitt eller fleire synonym kome som presiserande tillegg. I rekka av *glas*-ord ovanfor har vi eit døme på det:

glas-luke f ... lem framfor glas (2a); vindaugsskodde

To døme med lengre synonymrekker:

gaumsam adj ... som gjev gaum, fylgjer godt med; merksam, ansig, akksam, påpasseleg, vaken, konsentrert, lydhøyr; andektig

inn-spel n ... 2 synspunkt (som (meir el mindre spontant) blir lagt fram i ein diskusjon el l); merknad, framlegg (1), idé, innkast (1)

I ein del tilfelle, ikkje minst ved skjemtsame og meir eller mindre nedsettande personnemningar, kan vi ha lange synonymrekker som er eit resultat av folks kreative språkbruk i ulike dialektar. Da vel ordboka gjerne ut eit «hovudord» som får ein realdefinisjon, mens dei andre orda blir definert med dette hovudordet. Døme er *gutbete* (Våler i Solør), *gutdavas* (Trysil), *gutdepel* (Dovre, Sunndal), *gutjafs* (Østerdalen), *gutjøsse* (Elverum), *gutklank* (Gudbrandsdalen), *gutklatt* (Røldal), som alle blir definert med det eine synonymet 'gutunge'. *Gutunge* har da fått status som «hovudord» i denne synonymgruppa, og blir definert slik etter ei bruksmarkering: 'stundom skjemt. el noko sviv., smågut'. Her får vi, som vi ser, ein ny synonymdefinisjon; *små-gut* blir i sin tur definert som 'liten gut; gutunge, gutebarn'. Ved så daglegdagse ord kan det hende at behovet for ein full realdefinisjon ikkje alltid blir følt så sterkt. Ei anna gruppe døme er *gutebloke*, *guteflaks*, *gutefleggje*, *guteflog*, *guteførkje*, *guteheiar* osv., alle definert som 'guteflogse', som i sin tur er definert slik: 'gjente som flyg mykje ute med gutar; flogse'.

2.4.4.3.3 *Antonym i definisjonar*

Antonym er det motsette av synonym: 'det som tyder det (meir eller mindre) motsette': Ein del stader presiserer vi i ein definisjon omgrepet som oppslagsordet står i motsetning til. Denne presiseringa er ingen del av definisjonen, men kan vere med på å klargjere og presisere. To døme:

II **kosmos** n ... det ordna universet; allnaturen (mots *kaos*)

I **kal** el **kale** m ... 1 a vanleg enkelt tau, tauverk (t skiln frå *kabel* l)

Formelen «mots» tyder 'motsett', mens «t skiln frå» tyder 'til skilnad frå'. Den siste formelen er mindre absolutt; den markerer oftast ikkje ei rein motsetning, men heller ein annan nyanse innanfor eit nærare avgrensa felt, som dømet ovanfor viser.

2.4.4.3.4 Fleire definisjonar i éin tydingsbolk

Tydingsavgrensingar er, oftast eller alltid, meir eller mindre vage eller flytande, og vi har ofte tydingsnyansar som står så nær kvarandre at det ikkje er grunnlag for å kalle det ulike «tydingar», men som likevel krev å bli uttrykt i litt ulike definisjonar. Da set vi slike definisjonar etter kvarandre med semikolon imellom. Døme:

tingel n ... **1** lita bjølle med lys klang (til å hengja på husdyr); krans av små bjøller (Stor-Elvdal, Nu, YSandsvær, Hof i Vestf R, Tel, Åmli; ReintonSr I,376; Solh. Sr 45)

tryggleik m ... **1** det å vera trygg (1), utan fare; vern, sikring (II,1a) (mot skade, ulukke osfr); livd (I,1); sorgløyse (1); ro (I,2)

Abstrakte begrep som *tryggleik* er typiske døme på dette. *Tingel* er eit konkret begrep og dermed meir problematisk. Ein kunne ha bestemt at 'lita bjølle med lys klang' og 'krans av små bjøller' er to ulike tydingar og gitt dei tydingsbokstavane **a** og **b**. Men kjeldene gjer dette vanskeleg, for svært ofte blir ordet brukt slik at det ikkje går fram kva for ei av dei to tydingane som er meint, berre at det gjeld bjøller som blir festa på husdyr for at ein skal kunne høyre kor dei er. Det kan i kvart tilfelle vere snakk om éi bjølle eller ein krans av bjøller, eller kjelda kan gi ei meir generell beskriving av denne funksjonen som kan omfatte begge typane. Da er det best å slå tydingane saman i éin bolck med ei felles kjelderekke.

Andre gonger kan den andre av to tydingsnyansar markerast med «(òg:)». Det kan vere av same grunn som ovanfor: Tydingane overlappar så mykje at dei vanskeleg kan skiljast ut med faste tydingsnyansar, eller kjeldene kan bruke ordet slik at tydingane flyt over i kvarandre. Men da er det likevel klart, eller sannsynleg, at den første tydinga er vanlegast eller mest sentral, den andre meir spesiell og nytta i visse kontekstar. Døme:

II **susl** el **sutl** (ù) **1** det å susla (1); (lyd av) skvalp (II,1); (òg:) rørsle (1) i vatn (Valle, Lista, Høyland, Suldal, Brg, Lærdal, Voll, Fauske, Gimsøy, Vstrål)

Bruker ein «serl» framfor den andre tydinga, blir effekten motsett; det markerer at den andre tydinga (som kan vere ein nyanse innanfor den første og mest generelle) er den vanlegaste og mest frekvente. Døme:

I **tut** m ... **1** røyr el (framspringande) opning på behaldar el l (som væske o l kan passera igjennom); (serl:) innholt framspring på kanne, (kaffi)kjel el l til å hella væske igjennom

Vil ein markere at ein tydingsnyanse fell inn under ei meir generell tyding (utan å seie noko om frekvens), kan ein markere det med «såleis», «sersk», «m a» eller «t d». Døme:

III **klamre** f ... handv, klemme (1a), klomber (1) ...; (såleis:) garm (l, 1a) (...); laskeklype (for støvelskaft (...))

taka inn 1 flytta, føra inn (II,A1a) (til lagring, vern el l) ... (sersk:) berga i hus turrhøy (...)

Det siste dømet er tatt frå eit underoppslag *taka inn* under verbartikkelen **taka**, tydingsbolk **taka C25** (sjå band 11 av ordboka).

2.4.4.3.5 Definisjonsformat

Ved ord som høyrer til ein felles kategori, bruker ordboka ofte felles definisjonsformat, dvs. at definisjonane har ei felles utforming. Vi skal nedanfor gi døme på slike kategoriar og definisjonsformat, men presiserer at desse formata ikkje er konsekvent gjennomført, særleg ikkje i dei første banda. Det kan delvis vere rein inkonsekvens, men det kan òg ligge bak eit omsyn til at somme enkeltord innanfor desse kategoriane skil seg ut på ein slik måte at definisjonen må markere det spesielt.

2.4.4.3.5.1 DYR OG PLANTER

Her står bruksmarkeringane «zool» og «bot.» framfor offisielle namn på arter og andre kategoriar (slekter, ordenar, klasser osv.) (ikkje gjennomført i dei tidlegaste banda). Definisjonane tar høgde for at nemningane både kan stå for kategorien (arten osv.) og individ av kategorien. Det blir gjort ved at individ-aspektet blir markert i parentes og kategoriaspektet av definisjonsformuleringa utanfor parentesen (eller omvendt, sjå under *kjempesoleie* og *kjempetrekvefs* nedanfor – det blir avgjort av praktiske omsyn innanfor kvar definisjon). Dei latinske namna på kategoriane er ein del av definisjonen og

blir alltid påført i kursiv. Døma nedanfor burde gjere det tydeleg korleis dette er gjort i praksis:

ll **gran** f ... **1** bot. **a** (barte av) slekt i furufam; *Picea*. **b** (i Noreg) (barte med kjegleforma vokster og tett bar og kranstelte¹ greiner av) art i slekta gran (ll,1a); vanleg gran; *Picea abies*

kjempe-soleie f bot., meterhøg plante(art) i soleiefamilien med hol stengel og store gule blomar; *Ranunculus lingua*

saft-stjerneblom m bot., (plante av) art i nellikfamilien; *Stellaria crassifolia*

pelikan m ... **1** zool, (stor symjefugl av) familie i ordenen pelikanfuglar, med hudsekk under nebben; *Pelecanidae*

gaffel-antilope f (dyr av) jortarslekt med gaffelgreina horn og i slekt med antiloper og geiter; *Antilocapra*; (serl:) (dyr av) arta *Antilocapra americana*

kjempe-trekvefs m zool, opptil 4 cm lang (art av) kvefs i familien *Siricidae*, med svart og gul kropp og med åmer som lever i ved; *Urocerus gigas*

Ein kan merke seg at den biologiske klassifiseringstermen «familie(n)» i dei første banda ofte vart avkorta til «fam», mens ein seinare gjekk bort frå denne forkortinga, jf. **gran** med **pelikan** og **kjempetrekvefs** ovanfor.

2.4.4.3.5.2 GRUNNSTOFF

Grunnstoff får bruksmerkinga «kjem.», og det kjemiske symbolet blir føydd til definisjonen. Døme:

fluor m ... **1** kjem., grunnstoff (med teiknet F) som høyrer til halogena og som er ein grøngul, stinkande gass som ikkje finst fritt i naturen, men i talrike bindingar med andre emne

I **karbon** n ... kjem., grunnstoff som finst fritt i naturen, anten amorft el krystallinsk (som diamant el grafitt); kol, kolstoff (symbol C)

Den siste måten å markere symbol på (som under **karbon**) er den vanlegaste.

¹ Skrivefeil for «kranstelte».

2.4.4.3.5.3 METALL

Metall er grunnstoff, og det blir markert med kategorimarkeringa «metallisk grunnstoff». Dei skal òg ha bruksmarkeringa «kjem.», men det vart ikkje gjennomført i dei tidlegaste banda. Døme:

I **gull** n ... **1** (raud)gult, kostesamt, edelt metallisk grunnstoff (symbol *Au*) som serl vert nytta i myntar, prydningsting o l

iridium n ... kjem., sylvkvitt, hardt metallisk grunnstoff i platinagrappa (symbol *Ir*)

I **jod** m, n ... **1** blåsvart, metallisk grunnstoff som høyrer til halogena (kjem. symbol *I*)

Eit par døme på metall som ikkje er grunnstoff:

bronse m ... legering av kopar og tinn (stundom med tilsetning av andre metall el metalloid i små mengder)

amalgam n ... kjem., legering av kviksølv og eit anna metall

2.4.4.3.5.4 STJERNEBILDE

For stjernebilda i dyrekrinsen skil vi mellom to tydingar, der den eine er vitenskapleg, mens den andre baserer seg på tradisjonar med astrologisk grunnlag. Døme:

skorpion m ... **2 a** astron., i bf sg, stjernebilete og stjernetekn i dyrekrinsen; *Scorpius* **b** astrol, person fødd i tidsromet 23. oktober–21. november (då sola står i skorpionens teikn)

2.4.5 Bruksdøme

2.4.5.1 Generelt

Bruksdøma, dvs. tekstbitar der oppslagsordet er brukt i ein kontekst, er ein viktig del av ordboka. Dei skal dokumentere i praksis at oppslagsordet faktisk finst, og blir brukt i den tydinga ein viss definisjon viser. Det skal også vise korleis oppslagsordet blir kombinert med andre ord i meir eller mindre faste mønster. Bruksdøma må nødvendigvis vere korte, sjeldan meir enn ei setning, men ofte berre «utklipte» delar av setningar.

Bruksdøma følgjer normalt etter ein definisjon, som dømet skal tene til å illustrere eller klargjere. Dei kan også utstyrast med ulike typar tilleggsopplysningar:

- bruksmarkering
- kjeldefesting
- forklaring som står i kjelda
- redaksjonell forklaring
- redaksjonell tilvising

Bruksdøma står i *kursiv*.

Vi har to typar bruksdøme. Dei vanlegaste er direkte *sitat* frå det enorme kjeldetilfanget ordboka rår over. Men ordboksredaksjonen kan òg konstruere døme; det kallar vi *redaksjonelle døme*. Slike døme kan òg få ein spesiell status i ordboka ved å gjerast til *underoppslag*.

Vi ser no først kort på dei redaksjonelle døma, og går deretter grundigare inn på bruken av *sitat* i Norsk Ordbok. Under 2.4.6 behandlar vi oppføringsmåten *underoppslag*.

2.4.5.2 Redaksjonelle døme

Redaksjonelle døme er altså laga av ordboksredaksjonen. Dei står liksom *sitat* i kursiv, men utan kjelde. Redaksjonelle døme blir brukt der ein frase eller ein ordkombinasjon finst i ulike variantar i mange kjelder. Denne måten å illustrere eit uttrykk på signaliserer såleis at uttrykket er typisk og ganske vanleg i språket. Redaksjonelle døme kan følgjast av ei forklaring i rett skrift, men det vanlegaste er at det står utan forklaring, nettopp fordi uttrykket oftast er så velkjent at det er sjølvforklarande for vanlege morsmålsbrukarar. Vi siterer nokre redaksjonelle døme i den konteksten dei står i i ordboka, for å vise kva funksjon dei kan ha. Det vanlege er at redaksjonelle døme står først i ein tydingsbolc, rett etter definisjonsfeltet, og at autentiske *sitat* følgjer etter. Også det viser vi eit døme på (under *kraftig*); *sitatet* merker seg da ut ved at det har kjeldefesting.

kraftig adj ... **1 a** (om skapning, serl menneske) som har stor kraft (l,1) og gjerne er grovlagd (2); stor og sterk; muskuløs: *ein kraftig kar / håbrann ...* (er ein *kraftig, robust fisk som kan verta 6 m lang* (NoAllk VI,546)

III **koma** (ò) v ... **2 a** (om folk, dyr) møta opp (på tilstelling el stad) (til ei viss tid) ... : *koma i bryllaup, i butikken / koma på arbeid, på jobb, på besøk, på dans*

IV **kvar** adv ... **1** brukt spørjande ... **a** om stad der t d noko eller nokon oppheld seg el noko hender; (på) kva stad: *kvar er du? / kvar blir det av dei? / kvar kjem ho frå?*

I **skula** (ù) el **skulla** v ... **4 a** (med personsubjekt) ha tenkt, ha planar om (å gje-
ra); vilja: *i morgon skal eg sykla til jobben ... b* nær tyd 4a, utan hovudverb,
fylgt av adv-uttr som viser retning, rørsle el mål: *eg skal heim, ut til byen, på
fest / dei skulle over fjorden / skal du noko i kveld?*

II **vis** (i) m, f, n ... // **på eit vis** (for å uttrykkja eit visst atterhald) på ein måte; på
sett og vis; til ein viss grad: *det gjekk på eit vis*

Uttrykket *på eit vis* dannar her eit underoppslag; det kjem vi tilbake til un-
der 2.4.6.

Redaksjonelle døme kan komprimerast eller alternative formuleringar
kan kombinerast slik:

gå, falla i knas (for *gå i knas* og *falla i knas*)

båten, dreggen krakar (for *båten krakar* og *dreggen krakar*)

heilt (el *skvær*) *idiot* (for *heilt idiot* og *skvær idiot*)

kva (for) *slag* (for *kva slag* og *kva for slag*)

2.4.5.2 Sitat

2.4.5.2.1 Generelt

Sitat er belegg frå kjelder som blir oppgitt i parentes etter belegget. Dei er av
to hovudtypar: direkte sitat frå ei skriftleg kjelde, og rapporterte bruksdøme
frå eit målføre som ein heimelsperson har skrivne ned på ein setel og sendt
inn. I siste tilfellet kan dømet vere ein autentisk replikk som informanten
har høyrte, eller informanten kan ha konstruert dømet ut frå eigen dialekt-
kompetanse. Sitatet kan vere ei heil setning eller jamvel (rett nok svært sjel-
dan) to setningar etter kvarandre; oftare er det utdrag av setningar. Dei er
valt slik at dei skal illustrere ein konkret bruksmåte eller tydingsnyanse av
oppslagsordet; sitat blir ikkje brukt berre for å vise fram ei ordform i ny-
norsk eller målføra (det blir gjort i hakeparentesen). Sitata står, liksom dei
redaksjonelle døma, alltid i kursiv, og ulikt dei redaksjonelle døma har dei
alltid ein parentes med ei kjelde etter seg. Sitat frå innsende målføresetlar får
ei heimfesting utan vidare spesifisering.

2.4.5.2.2 Språkform i sitat

Språkforma i sitat er avhengig av kva type sitat det gjeld. Kjem det frå ei
skriftleg kjelde på normalnynorsk, følgjer vi rettskrivinga i kjelda, og det
gjer vi nesten konsekvent. Dei einaste avvika vi tillèt oss, er – også conse-
kvent – å byte ut *aa* (og *á* i gamle tekster av forfattarar som brukte dette

teiknet etter mønster av norrønt) med *å*, og stor førebokstav i substantiv med liten. Vi følgjer òg alltid det prinsippet å byrje sitatet med liten bokstav, sjølv om det i kjelda er setningsstart og dermed har stor bokstav (men sjølv-sagt ikkje i særnamn). Sitat som er utdrag av vers, markerer vi med stjerne (*).

2.4.5.2.3 *Behandlinga av målføresitat*

Sitat på målføre blir ofte gjengitt på normalnynorsk etter Norsk Ordboks redaksjonelle rettskriving innanfor 1938-normalen. Dette er noko folk kan reagere på; derfor går vi nærare inn på dette her og gir både grunngeving og eksemplifisering.

Vi deler inn målføresitat i to hovudkategoriar. Den første er sitat frå trykte kjelder som er skrivne på målføre, eller der målføre er brukt t.d. i replikkar. Der følgjer vi same prinsippet som elles i sitat frå skriftlege kjelder; vi følgjer kjelda fullt ut (med unntak av det å bruke *å* og liten forbokstav sjølv om kjelda har *aa* og stor forbokstav). Kriteriet er at det er snakk om ei autentisk tekst som er skriven på målføre, der poenget med teksta er å formidle eit innhald og ikkje berre gi prøve på målføret. Typiske døme på dette er Ivar Kleivens bygdebøker på gudbrandsdalsmål, folkevisetekster på telemarksmål, og replikkane i Duuns romansyklus *Juvikfolke*. Sitat frå slike kjelder står ordrett som i kjelda, med dei atterhalda vi har nemnt ovanfor. Døme:

full-låta v seia nok godt om; rosa nok : **ivi Bull kunn 'en inkje fulllåte* (Be.Bygded. XII,15)

fullmakt f ... **2**) makt, mynde, løyve overdrege(n) til ein person frå ein annan til å handla i hans namn så at det beinveges er bindande ... / *Jon Fjerdrum ... har gjort tenest ista'n hass Simen ette fullmakt* (Kl.ØVG 200) / ... **3**) fråsegn, brev, dokument som gjev fullmakt (2) ... / *då sende Gunnstein son sin og inkje gav han fullmagt – «fysst' eg sender son'e min e de godt nog», tenkte han* (GOS II,152) /

Den andre typen er meir problematisk. Det gjeld sitat frå innsende målføresetlar, eller frå trykte målføreprøver. Der er poenget å beskrive målføret som språkleg fenomen, mens ordboka i desse tilfella altså er ute etter å illustrere språkbruk, prinsipielt uavhengig av kva slags målføre det gjeld. I slike tilfelle normaliserer ordboka språket i sitatet etter dei normene som gjeld for den redaksjonelle teksta i ordboka. Nokre gonger har vi lagt formvalet opp til

målføreformene i sitatet sjølv om det blir avvik frå rettskrivingsnorma i ordboka, eller vi har nytta rein målføreform (i enkle hermeteikn) i visse ord som er svært typiske for målføret, helst da oppslagsordet.

Vi gir nokre døme på dette. Da siterer vi frå ordboka først, og refererer så den versjonen vi har fått inn, enten på den innsende setelen eller den aktuelle trykte kjelda. Først fire døme på full normalisering:

Vi finne el firne ... / *han går både fjell og finne* (ShIV) /

(Opphavleg versjon: *han går bå fjeddl og fiddna*)

hard-nuven adj ... / *han er hardnuven med vêret* (ShIV; SfjR) /

(Opphavlege versjonar i dei to kjeldene V(idsteen) og R(oss): *hann æ harnuven mæ veere* (V) – *han er harnuin mæ veira* (R))

hard-reidd adj ... **1** (om visse matvarer) hard som fylgje av tillaginga (VågÅR):
hardreidd kvann

(Opphavleg versjon: *harreidd kvænn*)

i-fall n ... **1** det å falla i snø el gjennom snøskorpe, is ...: *denne hesten får ikkje noko kaldleg ifall!* (Set R)

(Opphavleg versjon: *denni hestn fær kji noko kallegt ifadd!*)

Døme på normalisering med ei avvikande form som låg nærare målføreforma:

lyging el ljuging f ... / *eg ville ikkje høyra på denne ljuginga lenger* (NLand)

(Opphavleg versjon: *je ville itte høre på denne juginga lenger*)

Ljuging og *lyging* var jamstilt i 1938-rettskrivinga, men Norsk Ordbok hadde valt *lyging* som redaksjonell form.

Døme på unormalisert målføreinnslag i normalisert tekst:

Vi finne el firne ... / *kyrne går i fjell og 'fødne'* (Lista) /

(Opphavleg versjon: *kjydnan gjeng i fjell å fødne*)

2.4.5.2.4 Sitat med endra syntaks

Av plassomsyn eller andre omsyn har ein ofte måtta manipulere med sitat og endre syntaksen i det, til dømes ved å gi det form av ei hovudsetning. Regelen har vore at det som står i kursiv, alltid skal vere autentisk, ordrett frå kjelda, men manipuleringa kan da ha bestått i forkorting – ein bit av sitatet er da erstatta med to eller tre prikkar (to i dei eldste banda, tre i dei nyare)

– eller i utviding – da er det sett inn ein parentes med eit innskot i rett skrift. Endringane er altså alltid tydeleg markert typografisk. (Openberre trykkfeil i kjelda har rett nok ofte blitt retta diskret og utan å markere det.) Nokre gonger har ein òg måtta gjere større endringar; da skreiv ein «jfr» framfor sitatet eller framfor kjelda for å markere at det ikkje er ordrett, men likevel tatt frå den nemnde kjelda. Vi gir nokre døme på desse teknikkane, slik at sitatet slik det står i ordboka kjem først, det autentiske sitatet i kjelda etterpå:

hotell n ... : *mange ... har spått at dei flytande hotella ikkje har noka framtid lenger i bilismens tid* (DT 1962)

(Opphavleg versjon: *Det er mange som har spått at dei flytande hotella ikkje har noka framtid lenger i bilismens tid.*)

skrifte-mål n ... / *den som gjekk til skriftemål (vart) merkt med ein oskekross i panna* (Firda 2001)

(Opphavleg versjon: *Etter gammal tradisjon vart den som gjekk til skriftemål merkt med ein oskekross i panna.*)

side-skot n ... 2 sidegrein: *firkanta nashorn ... (var) eit sideskot av den sjeldne ætta* (NynVek 1936)

(Opphavleg versjon: *Firkanta nashorn som for mange millionar år sidan levde i Egypt, eit sideskot av den sjeldne ætta, som vitskapen ikkje veit meir um enn dyret sjølv på si tid*)

hose-leista adj ... på hoseleisten: *han ... må røma hoseleista* (Hovd.O 197)

(Opphavleg versjon: *Han høyrer, at der er folk i stovedøri, og må røma hoseleista.*)

II **hosta** v ... / (du) *dreg ... fram dei formildande omstende du er i stand til å hosta opp* (Strilen 1985)

(Opphavleg versjon: *Du reinvaskar deg etter beste evne, og om du ikkje maktar det, dreg du i alle høve fram dei formildande omstende du er i stand til å hosta opp.*)

2.4.5.2.5 Sitat med forklarande innskot

Innskotne parentesar med rett skrift kan òg nyttast til å sette inn korte forklaringsar av dunkle punkt i sitatet. Det kan gjelde fleire typar uklarheiter:

- enkeltord redaktøren trur brukaren vanskeleg kan forstå, som *medikjene* i sitatet: *médikjene rakna og gav etter* i artikkelen **rakna**
- eit pronomen som det er uklart kva refererer til, som i sitatet: *et ho gras, blir det ruskut ver* i artikkelen **ruskut**: kva eller kven er *ho*?

- noko som er underforstått i sitatet og som redaktøren reknar som nødvendig for å forstå kva sitatet går ut på, som i sitatet: *eg rauk tak kring halefjørene* i artikkelen **ryka**, tyding **8**: kven sine halefjører?

Vi siterer frå dei aktuelle stadene i ordboka for å vise kva slags løysing redaktørane har valt:

rakna v ... / *médikjene* (middykane, berestokkane) *rakna og gav etter* (Hyldb.BB 49)

ruskut adj ... / *et ho* (katta) *gras, blir det ruskut ver* (Håloygm 1935,388)

ll **ryka** v ... **8** tr i bruk. **a** (snøgt) gripa ((etter) noko); triva ... / *eg rauk tak kring halefjørene* (på hanen) (I.E.Joh.T 166)

2.4.5.2.6 Forklaring til sitat

Når heile sitatet treng forklaring, blir den føydd til rett etter sitatet i rett skrift. Vi har to typar av slike forklaringar til sitat:

- 1 Den eine typen er forklaringar som står i kjelda og blir tatt inn meir eller mindre ordrett derifrå, men da normalisert etter Norsk Ordboks redaksjonelle rettskriving for å skilje ho ut frå sjølve sitatet. Forklaringar hos Aasen og andre av dei aller eldste ordbøkene står på (norsk-)dansk; dei er i NO omsett til nynorsk (sjå det første dømet nedanfor, frå artikkelen **daude**, der dei to sitata *fretta ein daude* og *få ein fager daude* har fått forklaringa si direkte frå Aasens *Norsk Ordbog* (A²), der sitata òg er tatt frå).
- 2 Den andre typen er forklaringar som redaktøren har laga under arbeidet med ordartikkelen, det kallar vi redaksjonell forklaring. Vi siterer her to redaksjonelle forklaringar frå artiklane **føreheng** og **førehud**:

daude el **død** m ... / *fretta ein daude* høyra gjeti eit dødsfall (A²) / ...: *få ein fager daude* (A²) ein mild og roleg utgang frå livet

(Opphavleg versjon: *Fretta ein Daude*: høre Tidende om et Dødsfald. *Faa ein fager Daude*: en mild og rolig Død)

føre-heng n ... forheng ...: (då) *fell fyrehenget* (Fedrah 1878) sceneteppet ... / bil.: *ein hadde fenge fyrehenget for komande dagar drege bitte lite grand til-sides* (BergN 37) fått ein glytt inn i framtida

føre-hud f forhud ...: *menner, som hava fyrehud* (Ap1889 11,3; Bib 1938: *folk som ikkje er umskorne*) folk som ikkje høyrer til jødefolket (religiøst sett).

I det siste dømet ser vi at sitat frå tidlege nynorske bibelomsettingar kan få tillagt ei meir aktuell omsetting som ein ekstrainformasjon. Dette var vanleg i dei første banda i ordboka, men seinare gjekk redaksjonen bort frå det av plassomsyn.

2.4.5.2.7 Ordtak og ordlag

Ordtak og meir eller mindre faste ordlag og vendingar er ein viktig del av den nynorske språkarven Norsk Ordbok skal formidle. Dei er ofte problematiske fordi det er eit skjønsspørsmål kva slags oppslagsord dei skal plasserast under, og fordi dei i stor grad er biletlege slik at det ikkje er så opplagt for brukaren kva dei uttrykker. Det har – ikkje minst av plassomsyn – vore ein regel for redaksjonen å unngå å bruke same ordtaket fleire gonger, men denne regelen har vore vanskeleg å praktisere og er nok ikkje konsekvent gjennomført. Problemet er ikkje minst det at ordtak og ordlag ofte finst i ulike variantformer i ulike kjelder. Uansett er det slik at ordtak på dialekt blir normalisert til Norsk Ordboks redaksjonelle nynorskrettskriving. Somme ordtakssamlingar, ikkje minst A.Ordspr, altså Ivar Aasens klassiske og svært sentrale samling av *Norske Ordsprog*, blir betrakta som litterær tekst og sitert med dei formene Aasen sjølv brukte i den opphavlege utgåva frå 1881.

Vi gir ein del døme på ordtak med forklaringar i det følgjande. Alle ordtak som blir sitert i ordboka, får bruksmarkeringa (eigentleg sjangermarkeringa) «ordt». Men kjem det fleire ordtak etter kvarandre, får til vanleg berre det første i rekka denne markeringa.

|| **leggja** v ... **C** ... **42 leggja til** ... 7 føya til (ord, ytring) ... / ordt: *eitt sagt og ti til lagt* (NFL117Senja 103) noko lite blir stort i folkesnakket

rekka v ... **B** ... **9 rekka til** ... 5 vera god nok til føremålet ... / ordt: *du lyt laga foten så fellen kan rekka til* (VAgd16-) innretta deg etter tilhøva

fanden (fan) m ... / *den som tek fan på ryggen (nakken), lyt bera han fram (heim)* har ein teki på seg noko (tungt, leitt), lyt ein fullføra det

rekka v ... / ordt: *ein skal ikkje hoppa høgare (el lenger) enn staven rekk (...)* freista meir enn det som er mogeleg

nakke m ... / ordt: *den som gjerer seg til saud, fær ulven på nakken* (A.Ordspr 125) den som syner seg veik, blir utsett for åtak

|| **segl** n .../ ordt: *det høver ikkje same segl åt alle båtar* (A.Ordspr 126) ein lyt bruka ulike middel til ulike føremål

trenga v .../ *det kann koma den dag, då kui treng rova si* (A.Ordspr 76) ein kan ein gong få bruk for det som tykkjest unyttig no

spørja v ... **6 ... a spørja etter**... 6 bry seg om; ta omsyn til: ... / ordt: *døden spør ikkje stort etter alderen* (Alm.Ordt 21) ein kan døy jamvel om ein ikkje er gamal

fugl m ... / i vend *ein fugl i handa er betre enn ti på taket* (el *i skogen*) (jfr A.Ordspr 37; StjørOrdt 23) det sikre ein har, er betre enn ei usikker von om noko meir

Ordtak som ikkje er biletlege, står ofte utan forklaring. Døme:

naken adj ... / ordt: *ille kledd er alltid betre enn naken* (Alm.Ordt 195)

teiande adj ... / ordt: *d'er vandt å vite kva den teiande tenkjer* (Alm.Ordt 64)

maktes- el **makt-lauss** adj ... / ordt: *det er gali å vera maktlauss, men det er like gali å vera modlauss* (Sparbu)

I **klaga** v ... / ordt: *ein skal ikkje klaga ufengene skade* (Mjaatv.HI 22)

Det er sjølvstøtt også eit skjønsspørsmål kva som er sjølvforklarande, og her hadde det nok høvd med ei forklaring på «*klaga ufengene skade*» ('klage på skade ein ikkje har lidd').

Det kan ofte vere vanskeleg å avgjere kva som er «ordtak» og kva som er «faste ordlag», «vendingar», «uttrykk» osv.; sjå t.d. under **fugl** ovanfor. Vi kjem tilbake til det under omtalen av underoppslag nedanfor, men gir her eit par døme på setningar som i ordboka blir kalla «faste vend» og «ordlag». I og med at det er heile setningar, er dei tatt inn i ordboksartiklane som sitat, ikkje som underoppslag. Vi gjer merksam på at Ivar Aasen, som nok har hatt same problemet, deler inn *Norske Ordsprog* (2. utgåve, 1881, som vi refererer til i Norsk Ordbok) i to delar: «Ordsprog (Ordtak, Ordtoke)» og «Mundheld eller ordsproglige Talemaader (Vedstev)». Dømet etter Aasen som følgjer nedanfor, står i den andre delen.

I **fisk** m ... // vanl i ei rekkje med faste vend ... / *det var agnet, som drog fisken det var dei gode lokkemidla som gjorde verknaden* (A.Ordspr 193)

spørsmål n ... // i ordlag: *det e' 'kje no trugsmaal, det e' berre eit spørsmål, men vi' du 'kje, så ske du* (LLåg 1982,90)

I det siste dømet er det opplyst i kjelda, den lokalhistoriske årboka *Langs Lågen* (frå Numedal), at det dreiar seg om eit ordlag og ikkje berre ein enkeltstående replikk.

2.4.6 Underoppslaget

2.4.6.1 Generelt

Underoppslaget er eit «oppslag» inne i ein ordartikkel, og det blir brukt til å beskrive ordsamband som fungerer som faste einingar med ei særskild tyding som ein ikkje kan resonnerer seg fram til ut frå dei einskildorda som inngår i ordsambandet. Desse ordsambanda treng altså eigne definisjonar eller forklaringar i tillegg til dei som står under einskildorda, og får gjerne også tilføydd eigne bruksdøme. Ein kan kalle dei «mini-ordartiklar», men dei er ikkje ordna alfabetisk og kan slik sett ikkje slåast opp særskilt i papirordboka (derimot i den elektroniske ordboka, der dei kan slåast opp på line med vanlege oppslagsord). Dei står under eitt av orda som inngår i ordsambandet, ofte innanfor ein tydingsbolk som redaktøren meiner at dei høyrer heime i reint tydingsmessig. Underoppslaget har følgjande gjennomgåande kjenneteikn:

Oppslaget står i halvfeit og består alltid av fleire ord. Det følgjer ei forklaring (ein kan òg kalle det definisjon) på ordsambandet, og eventuelt eitt eller fleire bruksdøme, som alltid er sitat med kjelde. Slik sett liknar underoppslaget på ein separat ordartikkel. Underoppslaget kan som vanlege oppslag dekke over fleire tydingar, som blir ordna i ulike bolkar innleidd av tydingsnummer, men ein skilnad i forhold til dei ordinære ordartiklane er at tydingsnummera i underoppslag alltid står i vanleg skrift, altså ikkje i halvfeit. Det er for at brukaren skal skilje mellom dei overordna tydingsnummera i halvfeit og det lågare nivået av tydingsdifferensiering i underoppslaga. Underoppslaget har ikkje tydingsbokstavar og heller ikkje dobbel skråstrek, så tydingsdifferensieringa kan her berre gjerast på eitt nivå.

Underoppslaget var ikkje ein regelfast del av ordboksstrukturen frå starten, sjølv om ein kan finne døme på det også i dei tidlege banda. Det er først frå band 5 og særleg 6 av at denne behandlingsmåten vart ein del av det faste systemet i Norsk Ordbok. Da redaksjonen måtte lære seg å handtere underoppslaga, var det vanskelegaste punktet å avgrense det mot kategorien redaksjonelle døme. Her har vi eit område der skjøn spelar ei stor rolle, og dermed må vi seie at vi ikkje kan snakke om konsekvent gjennomførte kriterium for bruk av underoppslag vs. redaksjonelle døme. For brukaren spelar det neppe så stor rolle; fordelene med underoppslaga er at dei er lette å få auge på i lengre ordartiklar mens redaksjonelle døme treng tidkrevjande leiting i brødteksta. Dei ordsambanda i dei første fem banda som etter det nye systemet skulle ha fått underoppslag, står i praksis som redaksjonelle døme.

Vi kan dele underoppslaga opp i to hovudkategoriar: Verbfrasar med partikkel, og faste uttrykk eller idiom.

2.4.6.2 Verbfrasar med partikkel

Når kategorien underoppslag sporadisk blir brukt i dei fire første banda av Norsk Ordbok (frå band 2, bokstaven F og frametter), handlar det om verbfrasar med partikkel. Desse frasane blir da samla bakarst i den artikkelen som handlar om sjølv verbet, og som kunne bli svært omfangsrik og gå over fleire heile sider i ordboka. Praksisen var litt nølande og usikker først, men etter kvart vart det fastlagt ein viss prosedyre: Heile rekka av frasar fekk eit særskilt tydingsnummer, og kvar enkelt frase, alfabetisk ordna etter partikkel, fekk ein tydingsbokstav – eller (ved særskilt omfangsrike rekker) slik at rekkene vart sett inn under ein stor bokstav (helst **B** eller **C**), mens dei enkelte frasane fekk separate tydingsnummer (som i dømet nedanfor). Denne behandlingsmåten vart ganske regelfast frå band 5-6 av og ut heile verket. Vi ser her på verbet *slå* som eit eksempel.

Ordartikkelen IV **slå** dekker femten og ei halv spalte i ordboka. Han er, etter den prosedyren som hadde festna seg, delt i tre hovuddelar: **A**: verbet brukt sjølvstendig (22 tydingsnummer), del **B**: reflexivuttrykk med **slå seg** (4 tydingsnummer), og **C**: frasar med **slå** + partikkel. Tydingsnummer **B4** inneheld ei rekke underoppslag, sytten til saman, som er sett opp med tydingsbokstavar slik:

a slå seg atti

b slå seg av

c slå seg fram

og så vidare fram til:

q slå seg ut

Del **C** av **slå** inneheld 38 tydingsnummer med kvar sitt underoppslag. Rekka startar slik:

1 slå an

2 slå att

3 slå atti

4 slå av

5 slå av seg

osv. – fram til dei fem siste, som ser slik ut:

34 slå under seg

35 slå ut

36 slå uti

37 slå utom

38 slå utor

Som døme på eitt av desse underoppslaga siterer vi her **C 1 slå an**:

1 slå an 1 mus., laga, spela fyrste tone el tonar på (streng)einstrument: *eg ... slo an eit par akkordar* (A.Rakn.NBS 118) / *slå an tonen*; sjå *tone*. 2 hamra lette slag med smiehamar for å markera staden der ein oppslagar skal slå (i tyd A2a) (Nesna). 3 (oftast fylgt av prep *med* el *på*) prøva bli kjærast (med nokon); flørta (1) (heller vanl); (øg:) visa at ein er kjærastar (Øyer): *i natt skal vi slå an med fyrkjom* (Up.DS 57) / *eigntleg hadde han jo ikkje tenkt å slå an på Den askeblonde* (R.SagenMG 76) / *dei har vori ute og slegi an gått arm i arm* (Øyer). 4 bli omtykt; fengja (I,1b): *tanken slo an og vart livleg diskutert* (L.S.VikørS 165) / *revyen slo an i år òg* (VTB 2020). 5 (om vaksine el l) gje utslag (i huda) (Nøtterøy, Nesna).

Vi siterer eit anna døme under eit anna verb: **I spela 9 h spela på**:

h spela på 1 utnytta (noko(n)) for eiga vinnings skuld el for å oppnå eit ynskt resultat: *ingenting var lettare for dei enn å spela på redsla for at ei ny «Endløsning» truga jødane* (SS 1967,364) / *«Supermann III» spelar ikkje på effektar i same grad som dei to andre supermann-filmane* (GulaT 1984) / *det er desse kjenslestrengene han spelar på gjennom heile stykket* (Vandv.FEM 81). **2** halda fram: *dei får berre spela på* sagt når ein ikkje har stor tru på noko som andre driv med (FlåRei.). **3** røyna (2) på, leita (4) på (Ryf, Gloppen).

2.4.6.3 Idiom

Med «idiom» meiner vi eit (meir eller mindre) fast ordsamband som har ei tyding som ein ikkje kan avleie av dei einskilte orda i ordlaget. Slike ordlag må forklarast særskilt i ordboka, og det skjer ofte i underoppslag, gjerne innleidd med formelen «i samb» (dvs. «i ordsambandet») eller «i vend» («i vendinga»). «Vending» blir da oppfatta som eit fastare og meir etablert uttrykk enn «ordsamband». I praksis har det vore vanskeleg å halde oppe eit klart skilje mellom desse omgrepa. Grenselina mellom idiom og sjølvforklarande ordsamband er i det heile flytande, blant anna fordi slike samband

ofte har ei opphavleg (men kanskje no mindre brukt) bokstaveleg tyding i tillegg til ei nyare (men kanskje vanlegare) idiomatisk (biletleg eller overført). I slike tilfelle har ein ofte laga underoppslag og forklart begge tydingane der.

Vi gir nokre døme på slike underoppslag her:

nakke m ... // **bøya nakken** 1 senka hovudet. 2 syna vyrndad (t d i bøn) (Ves.HH 120). 3 syna seg underlegen; syna avmakt: *aldri bøygde ho nakken sin under tvingsla* (Ga. II,190). 4 få (nokon) til å gje seg, bli audmjuk: *bøya nakken på (nokon)* (jfr Setr.DSM 187)

IV stå v ... // **kvar ein gjekk og stod** overalt: *han tok med seg Dyveke kvar han gjekk og stod* (E.HoemKFF 66) / *fransmannen fylgde henne med augo kor ho gjekk og stod* (BakkanMA 37).

stykke n ... **14 ... c når det kjem til stykket** (òg i ft; òg med anna innleiarord, serl *då*; stundom med subj *alt*) når det blir alvor, verkeleg gjeld; når det endeleg skjer, ein kjem fram til saka; når ein ser nøgnare etter; når det ber til stykket, alt kjem til alt: *da det kom til stykket, sette fleirtalet i NKP seg imot dette* (FurreNHI 371) / *ein tilstand ho når det kjem til stykket ikkje får gjort noko med* (DT 2000) / *han var ein av oss om det kom til stykket* (ØklandG 148).

IV stå v ... // **så det står etter** (òg med ft *stod*) svært snøgt el (òg) med høg intensitet; (òg:) i høg grad; mykje (III,4): *ja, eg lyg. Eg lyg så det står etter* (Viger. GKNR 149) / *so kappkørde dei kring dammen so det berre stod etter* (Bjørn.D IX,141) / *innbyggjarane der tener pengar så det står etter* (Hallingd 2005).

nål f ... // **naken som nåla** 1 dårleg kledd (NøtterøyP. 161). 2 fattig, ribba for alt (YSandsvær, Stjørdal; A.Ordspr 217): *gjekk det gale, vart eg naken som nåli* (SS 1897,265)

naken adj ... // **kle seg naken** 1 ta av alle kleda. 2 gjera synleg, sårbar; syna fram veike punkt (Heggl.BHBS 189; JonssonN 10): *ein (skodespelar) måtte tola å kle seg naken* (E.HoemTKD 36).

I stropp m ... // **hanga i stroppen** 1 (om passasjer i buss el bane) stø seg ved å halda i hengjestropp frå taket. 2 ha mykje å gjera; (vera nøydd til å) arbeida hardt: *ordførarar skal henge i stroppen og stå på døgnnet rundt* (Nationen 2007).

stol (ó) m ... // **opp av stolen** 1 med konkret retning: *Ivar for opp av stolen i det same* (Ves.K² 85). 2 bil., ut av passivitet og over i aktivitet: (dei) *ventar på at folk med ansvar kjem seg opp av stolen og får bilferjene på Steinestø ut av opplag* (BT 1994)

II **list** f ... **b** list (i tyd 1a) på stativ i høgdehopp: *lista låg på 1,45 // i vend leggja lista høgt* overf, (òg med adj *lågt* el (òg) grads-adv) 1 setja seg høge (el låge) mål (Dagningen 1992): (kommunen) *bør legge lista like høgt som den nasjonale planen* (Valdres 2004). 2 stella høge (el låge) krav: *Høgsterett legg lista lågt for å dømma til forvaring* (Jærbl 2005).

is-fjell n svært stykke av losna bre-is som driv i havet (der berre 1/10 er over vatnet) ... // i samb **toppen av isfjellet** overf, det vesle som er synleg, som er kjent (av noko langt større som (framleis) er ukjent) (DT 1980): *det vesle eg hadde røpa om ulovleg norsk etterretningsverksemd var å likne med toppen av eit isfjell* (SS 1990,107).

2.4.6.4 Ordsamband med avbleikt tyding og grammatisk, særleg adverbial funksjon

Slike ordsamband, som språket er svært rikt på, blir i Norsk Ordbok (band 5 og utover) ofte behandla som underoppslag, men også ofte som redaksjonelle døme, utan at ein alltid kan grunngi valet av framstillingsform. Ordsambanda kan vere av mange ulike slag reint grammatisk. Ein del av dei kan ligge på grensa til å fungere som grammatiske funksjonsord, t.d. *så snart*:

VIII **snar** adj ... // **så snart** med det same; straks (etter): *so snart skulen var slutt ... hasta ho ut* (Ga. II,88).

III **stor** (ó) adj ... // i samb **stor på det** nøyen med kven ein har omgang med; kræsen, hoven, overlegen; fin på det: *er du for stor på di tel å tala ved gamle kjinte a, Hjalmar?* (Prøys.TT 56) / *at Susanna skulle bli så stor på det, kunne mora ikkje tilgje henne* (Gullv.B 246)

Mange av desse ordsambanda er preposisjonsfrasar, og vi gir nokre døme på slike her. Dei er vanlegvis plassert under hovudordet i frasen, som er styringa til preposisjonen.

I **spiss** m ... **3** fremste delen av noko (t d flokk, gruppe, opptog); fremste rekkje; front (I,1) ... // i samb **i spissen for** i brodden for, aller fremst: *stilla, setja seg i spissen for noko / så sette han seg i spissen for ei forandring* (ØklandGA 114)

II **stand** m, n ... **2** orden, skipnad (I,2a), skikk (1a); forfatning, tilstand ... // i samb **i stand til** (med v som *bli, vera, verta*) makta, greia; vera truande til: *verta i stand til å arbeida, gå, symja / eg er ikkje i stand til det / ho var ikkje i stand til å skamme seg* (Du.Sam 49) / *bli i stand til å fylle nye funksjonar* (L.S.VikørS 22)

storleik m ... // i samb i **full storleik** i samsvar med verkeleg utstrekning el format: *ein bronseskulptur av ei telemarksku i full storleik* (DT 2006) / *uttesting av teknologiar i full storleik er svært kapitalintensiv og risikabel* (Otprp 107,2008-09)

I **slutt** m ... // **til siste slutt** heilt til endes: *nerve og spenning til siste slutt* (Vike-bl 2010) / *me har vore med og kjempa om opprykk heilt til siste slutt* (SoA 2010) / *sidan passa han berre på å halde kjølsपोर्टet snor-rett til siste slutt* (Ves.F 132) / *te siste slutt va han Pål go-te få fellt hjorten* (Kl.LS 103)

I **stad** m ... // **til stades** 1 (el sj *stadar*) på staden; nærverande (2): *ein prest burde ikkje vere tilstades der* (NorskT 1963) / *tøre nøken slå i bori mæ' Gusen æ tista'arts?* (Be.VR III,602) / *ingen fremmen var til sters* (Be.NS 49) / *behovet er til stades* (Driva 1984). 2 serleg, sers (Austf R, Follo R, Rom R): *han vil gjerne drikka, til stades når han er i byvegen* (R).

turking el **tørking** f [A] det å turka (i ymse tyd): *den eldste form vi kjenner for konservering av fisk, var tørking* (Krekl.FiskNTrI 59) // i samb **til turkings** til turk (I,1) (Valle, Hylestad, Forsand, Suldal, Hard, Hemne, Hitra, Sparbu, Snåsa, Gimsøy): *tørva* (vart) *trilla utover og lagt til tørkings* (GITidHitra 28)

skuffe f ... // i samb **av verste skuffe** av verste sort; heilt elendig: *faren var en storsuper av verste skuffe* (Aln.KBD 174) / *stortingsregjereri av verste skuffe* (Firda 2001)

skuld el **skyld** f ... 3 i ymse samb med prep *for*, ofte med genitivsmarkering ... // **for mi skuld** (øg med andre eigedomspronomen el substantiv i genitiv) til beste for (den det gjeld): *var det for mi skuld du ikkje blei misjonær?* (HaugeKG 132) / *eit heilt år hadde han drive og loge for hennar skuld* (T.H.HaugeDLV 88) / *etter vel ei veke i Vevey reiste dei tre til Paris, mest for Torleivs skuld* (O.Ves. VL 195) / *for mi skuld, må de aldri sleppe han fri meir* (Up.DS 227) for min del, viss det var opp til meg

2.4.7 Samansetningsdøme

Sist i ein tydingsbolk er det gjerne tatt inn ei kort liste over døme på samansetningar med oppslagsordet. Desse listene er av to slag: Dei kan gjelde ord der oppslagsordet er føreledd, og ord der oppslagsordet er *etterledd*. Det siste er vanlegast, fordi desse samansetningane som eigne oppslagsord må søkast heilt andre stader i ordboksverket.

Samansetningar der oppslagsordet er *føreledd*, kan få to andre plasseringar i ordboka:

- enten som *eigen ordartikkel på alfabetisk plass*, så brukaren berre treng bla eit par eller nokre få sider for å finne det,
- eller samansetninga kan nemnast i føreleddsartikkelen, som tar utgangspunkt i oppslagsordet og følgjer rett etter grunnordsartikkelen.

Ei samansetning skal aldri stå på meir enn éin av desse tre moglege plassane.

Ei samansetningsliste der oppslagsordet er føreledd, blir innleidd med «hertil», som skal tolkast som: «til dette oppslagsordet kan vi lage desse samansetningane» (eller «denne samansetninga», for det kan godt følgje berre eitt døme). Denne måten bruker vi når det er forholdsvis få slike samansetningar; er det mange, høver det betre å opprette ein eigen føreleddsartikkel (sjå 2.5 nedanfor). Funksjonen til denne «hertil»-lista blir da å demonstrere at samansetningar finst, og vise måten det blir gjort på, samtidig som ein altså viser at det ikkje er særleg vanleg å lage samansetningar med dette ordet. Døme:

sponsor m ...; hertil t d *sponsor-avtale, -kontrakt*.

Samansetningsdøme der oppslagsordet er etterledd, blir innleidd med «òg i sms som» («òg i samansetningar som»). Denne typen lister, som også skal vere korte, er ganske vanlege i ordboka, av den grunnen vi alt har antyda: Det finst ingen annan stad der ein kan samle samansetningar med same etterledd i ei alfabetisk rekke, sidan dei sjølvstøtt blir alfabetisert etter føreleddet. Rett nok kunne ein ha laga etterleddsartiklar basert på vanlege ord som etterledd, men det har ordboka avstått frå fordi det ville skape store plassproblem om ho skulle gjennomføre det. Dei etterleddsartiklane som finst, begrensar seg til avleiingssuffiks som ikkje kan stå som eigne ord, sjå under 2.6 nedanfor. Dei samansetningane som etter vanlege redaksjonelle kriterium får eigne ordartiklar, får all nødvendig informasjon i desse artiklane.

Samansetningsrekker der oppslagsordet er etterledd, kan gi relevant informasjon også på tydingsplanet, ved at dei viser kva tydingar som gir grunnlag for kva slags samansetningar. Vi gir eit døme her:

stat m ... **1 a** land (1,6a) ... ; òg i sms som *fastlands-, militær-, nasjonal-stat*. **b** land (1,6b) med status som delstat i ein forbundsstat ... ; òg i sms som *del-stat*. **2** mest i bf sg. (samnemning for) dei organa som styrer og organiserer eit land (1,6a): ... ; òg i sms som *formyndar-, omsorgs-, velferds-stat*.

I dei tidlegaste banda kan samansetningsdøme under grunnordet ha både definisjon og kjeldefesting, men frå band 5 eller 6 av har redaksjonen gått bort frå det og nøgd seg med å gi slike opplysningar i separate ordartiklar for dei samansetningane som fyller krava til å bli egne oppslag.

2.5 Føreleddsartikkelen

2.5.1 Generelt

Føreleddsartiklar kan ha to slags oppslagsord: *avleiingsprefiks*, og *føreledd i samansette ord* + eventuell *samansetningsfuge*. Vi tar med nokre døme med grammatisk merking:

ge- pref

giga- pref

igjen- i sms til *igjen*

ihel- i sms til *II hel 2*

ikkje- i sms med subst el adj for å uttrykkja fråvær av el motsetning til det etterleddet nemner

imperie- i sms til *imperium*

institusjons- i sms

Den grammatiske merkinga er altså «pref» for avleiingsprefiksa og «i sms», som oftast med ei spesifisering av kva ord samansetninga står til, for den andre og langt største gruppa. I det siste døme, *institusjons-* ser vi at det er med eit ekstra ledd i «skøyten» mellom ledda, ein *-s-*; det er det vi kallar *samansetningsfuge*.

Det sentrale kriteriet for skiljet mellom desse to gruppene er at avleiingsprefiksa ikkje finst som eigne ord (det finst ingen enkeltord «ge» eller «giga»), mens den andre typen føreledd gjer det («igjen» og «ikkje» er vanleg brukte enkeltord). Vi ser dette i rekka ovanfor, men vi ser også at det finst særtilfelle: Leddet *ihel-*, til dømes, baserer seg ikkje eigentleg på ordet *hel*, men på frasen *i hel*. Slike tilfelle der ein frase utgjer eit føreledd i ei samansetning, er relativt sjeldsynte. Vanlegare er det at føreledd med fleire tydingar kan stå som eigne ord i somme tydingar, men berre som føreledd i andre. Eit døme på dette er *kjempe-*. Det finst som ord i tydinga 'svært stor (og sterk) person', men berre som prefiks i ein allment forsterkande funksjon. Vi kan ha ordet *kjempeætt* 'ætt av kjemper', men òg *kjempebylgje* 'svært stor bølge' og *kjempebløff* 'svært stor bløff'. I dei to siste orda, særleg det siste, vil det vere rett å kalle *kjempe-* eit prefiks og det samansette ordet ei avleiing. I Norsk Ordbok har vi likevel valt å slå saman desse tydingane, i og med at det er ein klar samanheng mellom dei, og lage éin føreleddsartikkel med den grammatiske merkinga «i sms». Tydingskilnadene kjem så fram nede i artikkelen.

Eit anna problem er eit fenomen som er blitt svært vanleg i det moderne språket, nemleg at (særleg innlånte) prefiks har fått status som separate ord. Prefikset *homo-* er eit døme på det: Det kan ha to tydingar som er så klårt åtskilte at dei er sett opp som to homografar i ordboka:

I **homo-** i sms til *II-III homo*

II **homo-** ... som er einsarta, av same slag.

På *II homo-* burde det ha vore tilføyd «pref»; det er det «*homo-*» som ligg til grunn for *homogen, homograf, homonym*. *I homo-* har eigentleg det same opphavet, gresk *homos* 'eitt, det same', men det har fått den seksuelle særtydinga vi kjenner frå *homofil, homoseksuell, homoerotikk* osv. Sjølve ordet *homo*, som kan vere både substantiv og adjektiv, er eit såkalla «kortord» basert på *homofil* og *homoseksuell*. Dette er ei relativt ny utvikling, og i eit ordboksverk, særleg eitt som har gått over fleire generasjonar, er det å finne ein måte å beskrive utviklingsprosessar på, ofte eit kinkig problem.

Eit anna døme er *retro-*, som òg opphavleg var eit prefiks (*retroaktiv, retrograd, retrospektiv* osv), men som er blitt eit ord i seg sjølv. Her har ordboka valt å behalde prefiksstatusen, så vi får to artiklar, slik:

retro adj ... som har teki opp drag frå tidlegare moteretningar ... // subst m, nostalgisk, gamaldags stil, stemning, mote: *det er mykje retro som kjem inn i trendbiletet no* (Firda 2009)

retro- pref ... tilbake, bakover; såleis t d *retrogradering* og *II retrospektiv*.

Tilsvarende er gjort under t.d. *tekno-* og *tele-*:

tekno m ... elektronisk dansemusikk med rask og sterk rytme

tekno- pref ... som gjeld el byggjer på teknikk el teknologi

IX **tele** subst (kortord for) telekommunikasjon

I **tele-** pref ... **1** som gjeld el skjer over større avstand; t d i *telefon* og *teleobjektiv*. **2** med funksjon som sms, som gjeld telekommunikasjon t d: *tele-bygg, -ekspedisjon, -signal, -stasjon, -teknikar, -teknisk, -trafikk*.

2.5.2 Prefiksartiklar

Vi gir eit døme på ein prefiksartikkel:

ge- pref [*ge-* el (i visse ord t d *gebursdag*, *gevær*) òg *je-*; målf vanl *je-*, men sumst òg *ge-* (i visse ord, sjå t d *gebiss*, *gesell*) el *ji-* (sjå *gevær*); vanl trykklett, målf òg trykk tungt (serl Austl,Trl, til dels òg MøRo), mest med aks. 2, men sumst òg aks. 1 i visse ord (sjå *gebursdag*, *gevalt*); svar. t *g-* i gno t d (*g*)*likr* adj 'lik', (*g*)*nógr* adj 'som er nok, rikeleg'; ty, mlty *ge-*, ghty *ga-*, *gi-*, got *ga-*; kanskje utv av ein g prep med tyd 'saman med' (og eigl sm o s lat *cum* prep, *com-*, *con-* pref); jfr NielsenDEO] i lånnord (subst, adj, vb) serl (over da.) frå mlty og ty, t d *geberde*, *gebet*, *gebiss*, *gebrekkeleg*, *gebrokken*, *gebursdag*, *gebyr*, *gedigen*, *gehalt*, *gehør*, *geleida*; jfr *gjelike*, *gjenegen*.

Artikkelen har som vi ser ein omfattande hakeparentes med målførevarianter, men særleg vekt på etymologi. Artikkelkroppen gir ei rekke døme på enkeltord med prefikset. Sidan *ge-* ikkje har noka spesifikk tyding eller funksjon i norsk, kjem ikkje ordboka inn på slike aspekt.

Dei fleste prefiksa vi har, er innlånt frå gresk eller latin, og dei har ei tyding som da også ligg til grunn for dei avleiingane dei er opphavet til i norsk. Vi refererer fire artiklar om slike prefiks:

eks- pref ... **1**) med (grunn)tyd 'av, ut or, frå' i ord av (gr-)lat el rom opph; t d *eksamen*, *eksklusiv*, *ekspedera*, *ekspropriera*. **2**) med tyd 'som har vori, førverrande' (ett mønster av lat *exconsul* o l); i ord som *eks-keisar*, *-konge*, *-meister*, *-minister*, *-soldat*.

endo- pref ... med tyd 'indre-' i (nyl.) fagord.

giga- pref [*gí-*; av gr *gigas*, sjå *gigant*] med tyd 'milliard' (avst. G) i visse måleiningar t d *giga-elektronvolt* (avst GeV), *-watt* (GW).

nevro- el **neuro-** pref [av gr *neuron* 'nerve'] nerve-; t d *nevrofysiologi*, *nevrokirurgi*, *nevrologi* og *nevrose*.

I den første artikkelen, *eks-* ser vi at skiljet mellom prefiksartikkel og annan føreleddsartikkel enno ikkje er skikkeleg etablert; tyding 2 ville seinare i ordboksverket truleg vorte skild ut i ein eigen artikkel, særleg med tanke på at *eks* i tydinga 'ekskjærest' no må reknast som eit separat ord. Dessutan finst det i ordboka ein artikkel *ex*, som styrkar dette resonnementet:

ex prep ... mest bladm. **1**) (som kjem, er komen) frå: *denne Rosenborg-spelaren*, *ex Steinkjer*. **2**) (omdøyp) frå: *Senterpartiet*, *ex Bondepartiet*.

Typiske prefiksartiklar vil innehalde ein etymologi, ei kortfatta tydingsforklaring, og døme på avleiingar med prefikset, derimot ikkje bruksdøme, kjeldefesting osv. – fordi dei høyrer heime i artiklane om enkeltorda.

2.5.3 Andre føreleddsartiklar

Dette er den største gruppa, og omfattar altså føreledd som også er sjølvstendige grunnord. Føreleddsartikkelen følgjer da rett etter grunnordsartikkelen. Ein slik føreleddsartikkel vil typisk vere delt i tre delar, liksom dei vanlege innhaldsartiklane:

Først *oppslagsdelen* med den grammatiske merkinga «i sms», ofte med grunnordet oppgitt, særleg når grunnordet er ein av fleire homograr; er det opplagt kva som er grunnord, kan det ofte vere sløyfa i oppslagsfeltet.

Så kjem *hakeparentesen*, som i desse artiklane berre behandlar målførevariasjon som er typisk for føreleddet. Målførevariantar av grunnordet blir altså ikkje gjentatt i føreleddsartikkelen, dei blir tatt for gitt. Men av og til finn vi variasjon i føreleddsposisjon som ikkje finst i grunnordet; da vil det vere markert. Den viktigaste delen av hakeparentesen er likevel samansetningsfuga, for her kan det òg vere målførevariasjon som ikkje blir gjort greie for nokon annan stad.

Sjølve kroppen til ein føreleddsartikkel vil normalt bestå av ein såkalla «sekk», dvs. ei rekke (av og til kort, men ofte ganske lang) døme på samansetningar med det aktuelle føreleddet. Dette vil vere samansetningar som ikkje får egne artiklar; dei blir rekna opp her som døme på samansetningar som kan lagast med dette føreleddet. Dette blir ofte spesifisert med frasen «omfram dei som fylgjer ndf på alfab plass», altså 'i tillegg til dei som får ein eigen ordartikkel nedanfor på alfabetisk plass'. Desse «sekkene» demonstrerer at norsk er eit svært samansetningsrikt språk, og at samansetningar i norsk er produktive, dvs. at det er mogleg å lage nye samansetningar av nesten kva som helst, når det oppstår eit behov for nye ord for nye begrep.

Tydingar, kjelder osv. blir vanlegvis ikkje markert i føreleddsartiklar, sjølv om vi finn døme på det i dei tidlegaste banda. Men i ein god del grunnord med ulike tydingar fordeler samansetningane seg på dei ulike tydingane, og ein del føreleddsartiklar tar omsyn til det, ved å skilje frå kvarandre ulike tydingar av grunnordet og grupperer samansetningsdøma i sekken på dei. Også den grammatiske statusen til føreleddet kan vere uklar eller tvitydig; såleis kan eit substantiv og eit verb «høyre saman» slik at det ikkje er så lett å sjå om ei samansetning står til substantivet eller verbet. Da kan ein

markere det i oppslagsfeltet og nøye seg med ein sekk utan nøyare tydings-differensiering, som under *klage*- nedanfor. I andre tilfelle kan ein i føreleddsartikkelen lage særskilde tydingsbolkar med tydingsnummer, sjølv om det som blir utgreidd der, ikkje er tydingane i seg sjølv, men fordelinga av samansetningar på desse tydingane.

Vi gir nokre døme på slike føreleddsartiklar. I det første har grunnordet berre éi tyding, og dermed trengst det inga tydingsspesifisering i sekken:

flatbrød- i sms t d (omfram dei som fylgjer ndf på alfab plass): *flatbrød-bakar*, *-baking*, *-bakster*, *-deig*, *-fabrikk*, *-knode*.

I det neste kan føreleddet knyte seg både til eit verb og eit tilhøyrande substantiv (å *klaga* / *ei(n) klage*) utan noko eigentleg tydingsskilje:

klage- i sms ... til *klaga* og *klage*; såleis (omfram dei som fylgjer ndf på alfab plass), t d *klage-brev*, *-frist*, *-handsaming*, *-mæle*, *-sak*, *-skjema*, *-skriv*.

I det neste dømet har vi eit tydingsskilje: *hagl 2* står for «nedbør (som berre kan koma når temperaturen i bakken er over frysepunktet, og ofte i samb med torevêr)», mens *hagl 3* er «lita metallkule ... (serl til jakt på småvilt)»:

hagl- i sms ... til *hagl* ... til tyd 2 t d *hagl-drive*, *-floke*, *-fuke*, *-kav*, *-kave*, *-piskande*, *-rid*, *-skadd*, *-snø*, *-storm*; til tyd 3 t d *hagl-nummer*, *-pose*, *-pung*, *-støyper*, *-støyping*.

I det neste dømet står *II press 1* for fysisk press, *II press 2* for mentalt eller samfunnsmessig press:

press- i sms til *II press*; såleis (omfram dei som fylgjer ndf på alfab plass). **1** til tyd 1, t d: *press-gass*, *-kraft*, *-operasjon*, *-tid*, *-trykk*. **2** til tyd 2, t d: *press-metode*, *-periode*, *-situasjon*.

I ein del tilfelle kan samansetningar gruppere seg på tydingar, bruksmåtar eller bruksområde på slike måtar at det ikkje er så lett å få det fram i grunnordsartikkelen. Da kan det hende at føreleddsartikkelen spesifiserer tydingar på ein måte som elles ikkje er vanleg. Vi viser to døme på det her:

idé- i sms mest til *l idé 2* og *l idé 5*; såleis (omfram dei som fylgjer ndf på alfab plass). **1** om person, verksemd el åndsarbeid som er inspirert el boren av idear: *idé-bok, -dikt, -diktar, -dikting, -drama, -journalist, -kamp, -krig, -politikk, -roman*. **2** om samkome der deltakarar utvekslar og diskuterer (spontane) idear for å løysa el føra vidare ei sak el eit problem: *idé-dugnad, -gruppe, -konferanse, -møte, -verkstad*. **3** i adj, såleis t d *idé-boren*. **4** om mengd av idear som høyrer saman: *idé-bygnad, -kompleks, -krins, -mengd, -sfære, -system*. **5** om person som kjem med idear: *idé-gjevar, -makar, -mann, -skapar*

kommune- i sms til *kommune* i tyd 1 og 2; (omfram dei som fylgjer ndf på alfab plass). **1** som gjeld organisering av kommunar innanfor staten: *kommune-eining, -grense, -inndeling, -lov, -regulering, -samanslåing, -skipnad*. **2** som gjeld funksjon, arbeidsområde ein kommune (2) har: *kommune-administrasjon, -arkiv, -plan, -regulering, -stell*. **3** som gjeld økonomi og drift innanfor kommunen: *kommune-budsjett, -garanti, -kasse, -rekneskap, -skatt, -skuld*. **4** som nemner stilling, ombod i høve til kommunen: *kommune-arbeidar, -ingeniør, -kasserar, -lækjar, -politikar, -revisor*. **5** som nemner noko som finst i kommunen eller som kommunen eig el driv (som del av dei kommunale tenestene): *kommune-båt, -hus, -skog*. **6** som blir oppfatta som typisk for kommunen: *uspanande, nøytral, utydeleg: kommune-grøn, -grå*.

2.6 Etterleddsartikkelen

Det er langt færre etterleddsartiklar enn føreleddsartiklar, fordi vi ikkje lagar egne artiklar på etterledd som i utgangspunktet er grunnord. Vi har t.d. orda *arbeidsneve*, *hardneve* og *knyttneve*, men vi har ikkje nokon særskild artikkel på etterleddet *-neve*. Men i grunnordsartikkelen *I neve 1 b* ('stor, kraftig, sterk hand') står samansetningsrekka: «òg i sms som *arbeids-*, *hard-*, *knytt-neve*». Dette er den måten vi gir døme på slike samansetningar på. I tillegg har kvar enkelt av samansetningane eige oppslag på alfabetisk plass.

Dei separate etterleddsartiklane tar derfor i prinsippet berre for seg avleiingssuffiks. Dei liknar mykje på prefiksartiklane ved å gi opplysningar om eventuell etymologi og formvariasjon i hakeparentesen (mest utførelg i dei tidlege banda) og om tyding og grammatisk funksjon, og så gir dei som oftast døme på avleiingar med det aktuelle suffikset. I motsetning til føreleddsartiklane gir etterleddsartiklane opp ordklasse og eventuelt genus i oppslaget. Det er fordi etterledd vanlegvis innordnar dei avleiingane dei dannar i ei fast ordklasse. Gjeld det substantiv, vil dei også (vanlegvis) ta eitt fast genus. Suffiks kan også homografseparerast. Vi gir nokre døme:

-ikar m [jfr ty *-iker*, etter lat *-icus*] suff brukt til å laga agensord av subst (oftast på *-i*, *-ikk*, *-isme*). 1 utførar av eit handverk, yrke el l som nemnt i fyrste lekken av samansetninga; t d *akademikar*, *botanikar*, *eklektikar*. 2 person som er avhengig av el har evne for det som er nemnt i fyrstelekken; t d *alkoholikar*, *ironikar* og *komikar*.

-semd f [A; norr. *-semd* (el *-semi*); til *-sam*] avl.suff brukt til å laga abstr subst av adj på *-sam* (serl slike som er laga av adj el vb); t d i *einsemd*, *reinsemd*, *tolsemd*, *varsemd* og *verksemd*.

-sle f [norr. *-sla*; til *l -sel* (BeitoNGr 117)] avl.suff brukt til å laga subst av verb for handling el resultat av handling (Pågodtnorsk 180; NoRef 101); t d i *gløymse*, *ll kjensle*, *pinsle*, *rørsle* og *røymsle*.

-sokning (ó) m [A; til *ll sokn*] suff i namn på person som bur i el er frå den staden fyrstelekken nemner; t d *akersokning*, *fetsokning* og *vangsokning*.

Av og til kan det vere tvil om eit etterledd eigentleg har status som eige ord eller ikkje. Som nemnt har vi ingen etterleddsartikkel på *-neve*, men vi har ein på adjektivet *-neva*:

-neva adj med slik neve el slike nevar som fyrstelekken nemner; sjå t d *breineva*, *hardneva* og *treneva*.

Adjektivet *neva* kan aldri vere eit sjølvstendig ord utanom desse samansettingane, og derfor laga vi denne etterleddsartikkelen. Men ein kunne ha bestemt seg for å behandle *neva* som ei grammatisk form av *neve*, som altså er eit sjølvstendig ord. Det gjorde vi altså ikkje, men det viser at det finst grensetilfelle som ein kan vurdere og behandle på ulike måtar.

Mange etterledd gjeld innlånte suffiks som berre blir nytta i importord, særleg frå latin el gresk. Døme:

-sjon m [e skr *-tion* (Vi., Fedrah 1878, Dølen 1869,3,1,3; dels gj fr *-tion*, frå lat *-tio* (gen *-tionis*), dels gj fr *-sion*, frå lat *-sio*, begge opph av lat *-io*] avl.-suff nytta til å laga (abstrakte) subst av visse verb (på *-ere*) som er framandord; t d *attraksjon*, *divisjon*, *frustrasjon*, *kollisjon* og *refleksjon*.

-skop n [frå gr til *skopein* 'granska, sjå'] suff i nemningar for (vitskaplege) instrument til å sjå på og granska noko med; t d *kaleidoskop*, *mikroskop* og *periskop*.

-sofi m [av gr *sophia* 'visdom'] suff nytta til å laga subst som står for ei lære, eit fag, ei åndsretning o l; t d *antroposofi* og *filosofi*.

2.7 Tilvisingsartikkelen

Ein tilvisingsartikkel er ei form for «peikar» frå ei ordform som vik av frå den forma som blir rekna som hovudform i Norsk Ordboks redaksjonsspråk, og til denne hovudforma, der den relevante ordartikkelen står. Tilvisingsartikkelen skal altså hjelpe brukaren til å finne det rette oppslaget. Tilvisingsartikkelen har normalt denne forma:

II **ræpa** v sjå III *ripa*
skjepling f sjå *skipling*

Tilvisingsartikkel blir brukt ved desse typane avvikande former:

- eldre rettskrivingsformer (frå 1917 og tidlegare og avskaffa i 1938) (*ljoda* -> *lyda*)
- yngre rettskrivingsformer (innkomne i 1959 og seinare, men ikkje i 2012 (sidan ordboka da nesten var fullført)) (*jente* -> *gjente*)
- jamstilte rettskrivingsformer frå 1938 som ikkje er redaksjonsformer i NO (*ljøs* -> *lys*)
- målføreformer som er så ulike normalforma at ein ikkje utan vidare ser kva oppslagsform det høyrer til (og som ikkje er så sjeldsynte at knapt nokon kjem i kontakt med forma) (*lávva* -> *lava, leva, lova*)
- uregelrett bøygde former som får tilvising til grunnforma (*gnoll* -> *gnella*). Da blir den grammatiske merkinga presisert: **gnoll** v ft sjå *gnella*

Det er mogleg å lage tilvisingsartiklar som går til fleire oppslag, så sant den grammatiske merkinga er lik:

I **ron** f sjå V *ro* og III *run*.
 III **sena** v sjå II *sina*, III *sina* og *sæna*.

I dei tidlegaste banda kan ein finne tilvisingsartiklar som består av heile rekker med ord:

gyrm m, **gyrma** v, **gyrme** f, **gyrme-** i sms, **gyrmen** adj, **gyrmut** adj sjå *gjørm*, *gjørma*, *gjørme*, *gjørme-* i sms, *gjørmen*, *gjørmut*.

Frå band 5 har ein gått bort frå dette. Den nyare måten er å velje ut eitt eller to av dei mest sentrale orda i rekka og lage ein «eksemplarisk» tilvisingsartikkel på det. I denne rekka ville det truleg blitt slik: «**gyrme** f sjå *gjørme*». Og så ville resten reknast som underforstått.

Ein spesiell type tilvisingsartiklar gjeld forkortingar og symbol, der det blir vist til det fullskrivne ordet forkortinga eller symbolet står til. Dei kan ha ei litt anna form enn dei vanlege tilvisingsartiklane:

W symbol for *watt*

ca. prep avst for *cirka*.

2.8 Kjeldefesting og heimfesting

2.8.1 Kjeldefesting

2.8.1.1 Innleiing

Å *kjeldefeste* ei opplysning eller sitat vil seie å gi opp kor opplysninga er henta frå, slik at brukaren ideelt sett skal kunne finne fram til opplysninga i kjelda og såleis kontrollere ordboka.

I prinsippet skal alle opplysningar i ordboka kjeldefestast, men i praksis er det ikkje mogleg å realisere eit så strengt ideal fullt ut. Ordboksredaksjonen har prøvd å nærme seg idealet ved å kjeldefeste alt som er tatt *direkte* ut av kjelda, og gi opp døme på kjelder i tilfelle der redaktøren har samanfatta informasjon frå fleire ulike kjelder. Somme typar artiklar, særleg om *innbyggarnemningar i norske fylke eller kommunar*, er ikkje kjeldefesta i det heile; dei er gjengitt i standardisert form frå verket *Norsk stadnamnleksikon*.

I denne brukarretteleinga har vi alt gjengitt mange døme på kjeldefestingar i dei ymse utdraga av ordbokartiklar som vi har lagt inn. Her skal vi meir systematisk, men ganske kortfatta, prøve å skissere dei prinsippa som ligg til grunn for kjeldefestingane.

2.8.1.2 Kva kjeldefestar vi?

Kjeldefestinga fungerer litt ulikt i ulike delar av ordboksartikkelen.

I *hakeparentesen* markerer vi kjelde ved *avvikande skriftformer* og ofte ved *etymologiar*, i tillegg til at vi gir opp eldre kjelder som vi har greidd ut om ovanfor (2.3.2). Dei eldre kjeldene kjem vi derfor ikkje inn på her. Også heimfestingar er ei form for kjeldefesting, sidan dei refererer til rapporteringar om at ei dialektform er i bruk ein viss stad eller i eit visst område (på innsende setlar eller i trykte kjelder). Her viser vi til 2.8.2 nedanfor.

I *artikkelkroppen* bruker vi å kjeldefeste *definisjonar* og framfor alt *sitat*, som er den mest nøyaktig og konsekvent kjeldefesta informasjonstypen. Kjeldefestingane til definisjonar er av to typar: Delvis kan dei referere til faglege arbeid der ordet og begrepet definisjonen gjeld, blir forklart eller beskrive nærare – det er da ofte fagordbøker eller leksikon (framfor alt *Norsk Allkunnebok*, NoAllk) det blir referert til. Delvis gjeld desse markeringane stader i litteraturen der oppslagsordet er brukt, ofte da stader det kunne vore sitert frå. I og med at talet på sitat under eit visst oppslagsord eller ei viss tyding må avgrensast av plassomsyn, kan det ofte vere nyttig å gi opp ein del ekstra kjelder utan å sitere direkte frå dei.

2.8.1.3 Kjeldefesting til ulike kjeldetypar

Kjeldefestingane står alltid i parentes og i rett skrift, og består normalt av to delar: *kjelddesignatur* og *spesifisering*.

Kjelddesignaturen viser til verket det er sitert frå eller blir referert til. Vi gir eit døme; lesaren vil ha sett mange tilsvarende døme tidlegare i denne rettleiinga:

gaffel-høyvendar m høyvendemaskin påmontert ei innretning med tindar (HasundJ 190).

Kjelda er altså HasundJ 190. Kjeldesignaturen er HasundJ, som står for S. Hasund: *Jordbrukslære*. Spesifiseringa er i dette tilfellet eit sidetal: side 190 i Hasunds bok.

Under 5.5 finn vi ei fullstendig liste over kjelder som er nytta i Norsk Ordbok. Kjeldesignaturane er oppslag, dei står alfabetisk og blir følgt av sjølve kjelda (forfattar, tittel, utgjevingsår og ev. andre relevante opplysningar).

Spesifiseringa er med for å hjelpe brukaren til å finne rett stad i kjelda. Slik spesifisering kan gjerast på ulike måtar etter kva teksttype kjeldefestinga gjeld. Vi gjennomgår og illustrerer dei ulike måtane her.

A Det vanlege er at spesifiseringa er det aktuelle sidetalet i kjelda, som i dømet «HasundJ 190» ovanfor. Eit anna døme

Støyl.NBL 46 = Bernt Støylen: *Norske barnerim og leikar*, side 46.

Dei fleste skjønnlitterære og faglitterære verk i bokform får denne oppføringsmåten, med unntak av dei kategoriane vi nemner spesielt nedanfor.

Blir det sitert frå eit **fleirbandsverk**, kjem det ei ekstra opplysning, nemleg *bandnummeret* med romartal før sidetalet i det relevante bandet:

Vi.SkrS III,218 = A. O. Vinje: *Skrifter i samling*, band III, side 318.

Teln. I,XXXIV = Jørund Telnes: *Skrifter*, band I, s. XXXIV.

Der kjelda bruker romartal som sidetal (noko som oftast er tilfelle der kjelda har forord og innleiingar før sjølve teksta tar til), nyttar NO òg romartal, men i seinare band med små tal. Kjeldefestinga til Telnes ovanfor er frå eit tidleg band i ordboka, men seinare ville vi ha skrive: Teln. I,xxxiv.

B Tidsskrifter, årsskrifter og liknande får påført årgang og eventuelt *heftenummer*, dersom årgangane inneheld fleire hefte:

Håløyg 1945,69 = *Håløygminne*, årgang 1945, side 69

Språknytt 1988,4,31 = *Språknytt*, årgang 1988, hefte 4, side 31

Her må vi nemne eit par spesielle finessar; det gjeld Vinjes *Dølen* og *Syn og Segn*:

Dølen har fire gradar av spesifisering: *årstal*, *avisnummer*, *side*, *spalte*:

Dølen 1868,10,3,2 = *Dølen*, 1868, nr. 10, side 3, spalte 2 frå venstre i bladet.

Dølen vart gitt ut i ei stor faksimileutgåve i 1973, og der kan ein da slå opp for å finne belegget.

Syn og Segn gjekk i 2000 over frå fortløpande sidenummerering pr. årgang til ny sidenummerering pr. hefte. Derfor nemner vi berre årgang og side når vi refererer til hefta som kom på 1800- og 1900-talet:

SS 1999,451 = *Syn og Segn*, årgang 1999, side 451

Derimot nemner vi både årgang, hefte og side når det gjeld eit hefte frå 2000-talet:

SS 2000,1,15 = *Syn og Segn*, årgang 2000, heftenummer 1, side 451

C Ved *aviser* spesifiserer vi berre med årstal: Firda 2001. Det er ein praksis ein kan stille spørsmålsteikn ved, men den som vil kontrollere avissitat, kan gjere det ved å gå inn i det elektroniske setelarkivet eller tekstkorpuset og finne belegget der; der vil ofte datoen stå.

D Alfabetiske oppslagsverk (ordbøker og leksikon) er behandla på ein annan måte:

Dersom referansen går til *den artikkelen i oppslagsverket som tilsvare det aktuelle oppslaget* i Norsk Ordbok, droppar ein spesifiseringa. Når det etter definisjonen av oppslagsordet i NO står «NoAllk» utan spesifisering, så gjeld altså referansen det same oppslagsordet i Norsk Allkunnebok:

galaktose m [...] sukkerart framstilt av mjølkesukker og med form som krystallinsk pulver (NoAllk)

Her slår ein berre opp på artikkelen **galaktose** i Norsk Allkunnebok for å finne kjelda.

Det same gjer ein ved andre alfabetiske oppslagsverk:

lipid [-i'd] kjem., feittstoff i kroppen som er viktig for energistoffskiftet og cellestrukturen (NLO; ØyriMed³).

NLO er *Norsk Landbruksordbok*, ØyriMed³ er Audun Øyri: *Medisinsk ordbok*, tredje utgåve. Begge desse verka har oppslaget **lipid**.

Om referansen derimot viser til ein annan stad i allkunneboka, blir band og spalte gitt opp:

II **spir** m [H, A¹ òg u *pir*; ...] liten makrell; pir (I,1b), geir (I,3) (...; NoAllk VIII,398; ...)

Ein må slå opp på spalte 398 i band VIII av allkunneboka for å finne referansen, og der finn ein «spir» nemnt i artikkelen **makrell**.

Det følgjande dømet er meir komplisert:

II **gagl** f [...] . **1**) zool, villgås, grågås (Austl,Sørl); (òg:) ringgås (MaA; NoAllk V,293; ...)

Her ser vi på kjelda «NoAllk V,293». Det viser at denne opplysninga i allkunneboka ikkje står under oppslaget **gagl** (som ikkje finst i allkunneboka), men i band V, spalte 293, der siste del av artikkelen **gjæser** står. I denne artikkelen blir ulike gåseartar omtala, blant dei *gaul*, som i NoAllk får synonymet «ringgås». Dette er eit døme på at oppføringa i NO kan bli litt komplisert når ein av faglege grunnar ikkje heilt vil følgje kjelda. I hakeparentesen til II **gagl** er skriftvarianten *gaul* med same kjeldefestinga (NoAllk V,293) ført opp. Dermed har ein dekt det avviket at ein i NO nyttar *gagl* om den gåsearten som i NoAllk er stava *gaul*. Den generelle informasjonen om fuglen får ein da i NoAllk.

Når ein viser til *ordbøker* der informasjonen står under eit anna oppslag enn i NO, gir ein i slike tilfelle helst opp det oppslaget i ordboka som opplysninga er å finne under. To døme på slike tilvisingar til Aasen (bokstaven u i slike kjeldefestingar tyder 'under'):

III **odde** adj [...; A¹, A² u *odda*; ...]

Dette tyder at i A¹ (Aasens 1850-ordbok) står dette adjektivet under oppslaget *odde*, identisk med den moderne forma, men det i A² frå 1873 er plassert i ein annan artikkel under oppslaget **odda**. No lyder adjektivet *odde* i A² òg, men oppslaget gjeld eit hokjønnsord *odda* 'einsleg eksemplar som blir til overs når dei andre er ordna parvis', og adjektivet *odde* 'ikkje deleleg med to' rekna Aasen i 1873 som ein spesiell bruk av dette substantivet. (Ein artikkel **odde** finst der òg, men den dreiar seg om substantivet *odde* ('nes, tange').)

I det neste dømet er det eit sitat som blir kjeldefesta:

jam-god adj ... // sers vanl i vend **vera jamgodt med** vera (nesten) det same som: *det er jamgodt med inkje så godt som ingenting* (A² u *jamn*)

Sitatet som inneheld ordet *jamgodt* står altså i Aasens 1873-ordbok i artikkelen *jamn*.

Dette blir gjort regelrett når ein viser til ordbøker frå *framande språk* til nynorsk (da vil jo aldri NO-oppslaget vere identisk med noko oppslag i den andre ordboka, unntatt ved tilfeldige likskapar mellom språka). Døme:

kjevla v ... **3** ... **b** knebla (1) (NorskT 1956; VoTy u *knebeln*) ...

VoTy er J. F. Voss: *Tysk-norsk ordbok*. Dette tyder at ordet *kjevla* i denne tydinga er oppgitt av Voss som omsetting av det tyske *knebeln* ved sida av det vanlegare *knebla*.

Dette gjeld også ordbøker frå (norsk-)dansk, riksmål eller bokmål til nynorsk. Døme:

I **kove** (ò) m [... FayeD1840 u *alkove*; ... VigOrdl u *celle*; ...]

Andreas Faye og Ole Vig skreiv ned fornorskingsordlister midt på 1800-talet, dvs. lister med danske oppslagsord (ofte framandord) følgd av framlegg til norske avløyssarar henta frå dialektane eller frå Aasens 1850-ordbok (FayeD1840, VigOrdl). Faye gjekk inn for *kove* som avløyssar for *alkove*, Vig har det same ordet som avløyssar for *celle*.

I somme tilfelle kan eit oppslagsord avvike så mykje frå NO-forma i kjelda, sjølv om det eigentleg er same ordet, at ein gir opp oppslagsforma i kjelda særskilt. Det gjeld særleg ved eldre ordbøker, ikkje sjeldan dialektordbøker der dialektformene er oppslagsformer, men det kan også gjelde Aasens ordbøker. To døme:

I **kove** (ò) m [... W *kåven*; ... H *kåve*; ... VTel1821 48 *koohvi*...]

W står for Willes ordsamling frå Seljord (han set ofte oppslagsorda i bestemt form, derfor *kåven*), H er Hallagers *Norsk Ordsamling*, og VTel1821 er Niels Svenungsens *Det norske Fjeldsprog*. Merk at Norsk Ordbok konsekvent erstattar *aa* med *å* (sjå under punkt 2.4.5.2.3 og 3.2.7): Wille og Hallager har nok skrive *kaaven* og *kaave*.

|| **gyting** el **gjøting** f [j-; A¹ *gyting*, A² *gjoting* ...]

Her var det eit skifte i Aasens normering frå 1850 til 1873, og det er markert i kjeldefestinga slik at brukaren skal finne det rette oppslaget i begge utgåvene.

Dersom ordboka som er kjelde, *ikkje* er alfabetisk ordna, slik at brukaren ikkje utan vidare kan bla seg fram til rett oppslag ved å følgje alfabetet, føyer ein til sidetal som elles. Det gjeld særleg eldre ordbokskjelder som til dømes Niels Svenungen: *Det norske Fjeldsprog* (VTel1821), som er alfabetisert på første bokstav, men ikkje står alfabetisk innanfor kvar bokstav. Alle ord på K står til dømes samla, men i tilfeldig rekkefølge: *krommæ – koppæ – kjær – køn – kaggæ* osv. Da blir kjeldefestinga frå til dømes I **kagge** slik:

VTel1821 49 = *Det norske Fjeldsprog*, side 49

Eventuelt kan ein da føye til oppslagsforma i kjelda når den ikkje verkar opplagt, sjå dømet I **kove** ovanfor: «VTel1821 48 *koohvi*».

Det same, å føye til sidetalet og eventuelt oppslagsforma, kan vi gjere når referansen går til eit *tillegg* til ei ordbok, ikkje til den alfabetiske delen. Døme:

hudlaus adj [H 151 *hulous*; ...]

trollkatt m [A² 971; R]

Det første dømet refererer til eit tillegg til ordboksdelen i Laurents Hallager: *Norsk Ordsamling*, der oppslagsordet *hudlaus* har forma *hulous*, som NO-redaktøren har vurdert som så spesiell at forma er tatt med i kjeldefestinga. Det andre dømet er frå «Tillæg og rettelsær» på slutten av A².

E *Folkevisesamlingar* og *songbøker* er noko inkonsekvent behandla: Spesifiseringa gjeld i mange tilfelle sidetal, i andre tilfelle song- eller versnummer. I songbøker er sidetal det vanlege, men i salmebøker, Sven Morens *Songbok*

for skular og ungdomslag og Norsk songbok for ungdomsskular og ungdomslag er det oppgitt song- eller salmenummer og vers:

NSalm 510,6 = *Nynorsk salmebok*, salme 510, sjette vers

Mor.Song 42,1 = Morens songbok, song nr. 42, første vers

NoSong 43,2. = *Norsk songbok*, song nr. 43, andre vers

F I somme tekster som vanlegvis er inndelt i *paragrafar* (lovtekster, grammatikkar) blir det i somme tilfelle referert til paragraf med teiknet §, andre gonger til sidetal:

He.NG § 258 = Leiv Heggstad: *Norsk grammatikk* § 258

BeitoNGr 317 = Olav T. Beito: *Norsk grammatikk* side 317

G Ein heilt spesiell kjeldetype er **Bibelen**, der vi har ei rekke ulike omsettingar å forhalde oss til. Alle dei einskilde «bøkene» i Bibelen har kvar sin kjeldesignatur, og med årstal viser ein da til ei bestemt omsetting. Mange av bøkene i Bibelen er komne i separate utgåver, andre i samleutgåver av heile Bibelen eller det nye testamentet (NT). To spesielle finessar bør ein kjenne til: 1) Står det «Se.» etter signaturen for den aktuelle boka, gjeld referansen Aleksander Seippels omsetting. 2) Står signaturen utan årstal eller anna tillegg, gjeld referansen det som i vår samanheng gjeld for den klassiske nynorskomsættinga av Bibelen, Studentmållagets frå 1921. (Dei to viktigaste reviderte versjonane etter det har årstala 1938 og 1978.)

Luk 12,25 skal altså lesast slik: *Evangeliet etter Lukas* i bibelomsættinga frå 1921, kapittel 12, vers 25.

Same sitatet i andre utgåver blir kjeldefesta slik:

Luk1889 12,25 er frå Lukas-evangeliet i Det nye testamente, omsetting frå 1889

LukSe. 12,25 er frå Alexander Seippels omsetting frå 1920 med tittelen *Evangelja eller Fagnad-bodi etter Lukas*

Luk1938 12,25 er frå Lukas-evangeliet i bibelomsættinga frå 1938.

2.8.1.4 Nokre ekstra detaljar, særleg frå dei tidlegaste banda

I dei første fire banda er det somme stader ført opp *berre ein forfattersignatur* utan at noko verk er nemnt særskilt (Vi. = A. O. Vinje; Du. = Olav Duun). Det kan t.d. gjelde ei skriftform av eit ord – det tyder at denne forma er karakteristisk for denne forfattaren.

Andre stader har vi med eit *geografisk namn framfor ei kjelde*. Det tyder at belegget inneheld eit ord, ei ordform eller eit uttrykk som er frå den aktuelle staden (t.d. i folkeminnetekster kan det vere tilfellet). Døme:

galkasadd m ... uvyrden, uflidd person (Buksnes Håløygminne 1975,201)

|| **gast** ... 2) gast (||,1) i skapnad av ein fugl; (fabel)fugl som skrik stygt (...; Fron NFL34Stor. 16; ...)

Det første dømet gjeld ein referanse til tidsskriftet *Håløygminne* i 1975, der *galkasadd* i denne tydinga er registrert frå Buksnes i Lofoten. Den andre viser til Norsk Folkeminnelags skrifter nr. 34, og belegget på *gast* i denne tydinga er frå Fron i Gudbrandsdalen. Slike kombinasjonar av heimfesting og kjeldefesting finn vi mest av i dei tidlegare banda av ordboka, seinare gjekk redaksjonen vekk frå det og nøgde seg med å markere berre heimfestinga eller berre kjelda etter vurdering i kvart enkelt tilfelle.

I dei tidlegaste banda kan *forfattaren* vere nemnt ved sitat frå avis- eller tidsskriftartiklar, dikt eller salmar i samleverk o.l. Døme:

Koht i SS 1923,54 = Frå ein artikkel av Halvdan Koht i *Syn og Segn*, årgang 1923, side 54

Ga. i Den 17deMai 1894 = Frå ein artikkel av Arne Garborg i avisa *Den 17de Mai* i 1894

Til vanleg nøyer vi oss med sidetilvising til kjelda utan forfattarnamn; slik markering av forfattaren var reservert for dei leiande pennane i målrørsla. Frå band 5 av har vi ikkje lenger nemnt forfattaren særskilt når forfattarnamnet ikkje er del av kjeldesignaturen.

Norsk Ordbok siterer ikkje direkte frå kjelder på *bokmål*, men kan likevel nytte slike kjelder (som t.d. R.-Kj.VGT = Reichborn-Kjennerud: *Vår gamle trolldomsmedisin*, og HøegPITrad = Ove Arbo Høeg: *Planter og tradisjon*) som grunnlag for definisjonar, og da markerer vi det med kjeldefesting. Der vi har funne det naudsynt å sitere direkte frå ei bokmålskjelde (t.d. fordi ei dialektform av oppslagsordet er nytta i sitatet), har vi sett sitatet om til nynorsk og markert kjelda med «jfr».

2.8.2 Heimfesting

2.8.2.1 Systemet i Norsk Ordbok

Både målføreformene i hakeparentesen og opplysningar (tydingar og belegg) i artikkelkroppen blir heimfesta. Det vil seie at det står ei forkorting av eit geografisk namn i parentes etter opplysninga. Namna kan vere av ymse slag, frå heile landsdelar (Austl(andet), Vestl(andet), Trl = Trøndelag, NN = Nord-Noreg) over landskap (Rom(erike), Hard(anger), Namd(alen), Lof(o-ten)) og fylke til kommunar. Det høgaste nivået er skiljet «nffjells» og «sfjells», dvs. «nordanfjells» (Trøndelag og Nord-Noreg) og «sønnanfjells» (alt land frå Dovrefjell og sørover). Vi går derimot aldri lenger ned i detaljering enn til kommunenivå (med eit par enkeltstående unntak i dei første banda). Men da nyttar vi kommuneinndelinga frå før samanslåingane på 1960-talet, sidan det meste av materialet er samla inn før den tida, og fordi dei gamle kommunegrensene ofte fungerte som målføregrensar. Utgangspunktet for den kommuneinndelinga vi nyttar, er situasjonen i 1947. Derfor er Aker oppført som eigen kommune; den vart som kjent innlemma i Oslo i 1948.

Under 5.4 står det ei liste over alle kommunar i dette systemet med det fylket kommunen høyrer til i. Døme på oppføringar i denne lista:

Agdenes, STrl (Sør-Trøndelag)
 Bokn, Rog (Rogaland)
 Dovre, Oppl (Oppland)

Bykommunar (i 1947) står i kursiv:

Arendal, AAgd (Aust-Agder)
Bergen, HI (Hordaland)
Drøbak, Akh (Akershus)

Kommunetilhøyrsla etter seinare samanslåingar står i parentes bak kvart oppslag. Vi baserer oss da på situasjonen i 2016. Døme:

Aker (> Oslo), Akh
 Biri (> Gjøvik), Oppl
 Bud (> Fræna), MøRo (Møre og Romsdal)

Nye kommunenamn etter samanslåingane markerer vi med stjerne:

Andøy*, No (Nordland)
 Båtsfjord*, Fm (Finnmark)
 Dønna*, No

Som kjent er det i gang ein kommunereformprosess som vi i skrivande stund ikkje kjenner resultatet av; den vil bli reflektert etter kvart i den elektroniske versjonen av denne rettleiinga.

Ved ordformer med større utbreiing heimfestar vi med større einingar (fylke, landskap, landsdelar), eventuelt med retningsnemningar som A (austre), N (nordre), I (indre), Øv (øvre) o.l. Dette er fordi dekninga vår er ujamn frå kommune til kommune, og det er vanleg at ord finst i større område og ikkje er strengt avgrensa til éin kommune. Finn vi ei ordform i to-tre kommunar i eitt distrikt, kan vi rekne med at det også er kjent og nytta i områda imellom, til dømes, sjølv om vi ikkje har dei belagt derifrå.

Under 5.3 har vi lister over fylke, landskap (der vi også gir opp kva kommunar (etter NO sitt system) kvart landskap omfattar) og landsdelar. Listene er alfabetisert etter dei forkortingane som fungerer som kodar i heimfestingane, t.d. slik frå fylkeslista:

AAgd = Aust-Agder
 Akh = Akershus
 Austf = Austfold (Østfold)

Heimfestingane står alltid i ei viss rekkefølge, frå Østfold (i NO sin språkbruk altså «Austfold») over Oslo og Akershus og opp til Hedmark, deretter over Oppland, Buskerud og Vestfold og Telemark til Agderfylka, og så i den geografiske rekkefølgja langs kysten frå Rogaland og heilt opp til Finnmark. Rekkefølgja på fylkesnivå blir altså slik (vi set kodane i parentes):

Austfold (Austf)
 Akershus (Akh) / Oslo
 Hedmark (Hdmf)
 Oppland (Oppl)
 Buskerud (Bu)
 Vestfold (Vestf)
 Telemark (Tel)
 Aust-Agder (AAgd)
 Vest-Agder (VAgd)

Rogaland (Rog)
 Hordaland (HI)
 Sogn og Fjordane (SoFj)
 Møre og Romsdal (MøRo)
 Sør-Trøndelag (STrl)
 Nord-Trøndelag (NTrl)
 Nordland (No)
 Troms (Trs)
 Finnmark (Fm)

Ved kommunenamn som finst fleire stader, nemner vi landskapet eller fylket i tillegg. Døme:

Bø i Tel – Bø i Vstrål
 Hof i Sol – Hof i Vestf
 Hol i Hall – Hol i Lof
 Nes i Akh – Nes på Hdm – Nes i Hall – Nes i VAgd – Nes i Trl
 Vang på Hdm – Vang i Va
 Vinje i Tel – Vinje i Trl

Ein del heimfestingar blir følgd av ei kjeldemarkering, enten A (= Aasens ordbøker) eller R (= Ross si ordbok) eller begge. Det betyr at det ikkje er andre kjelder frå den staden. I så fall er det ikkje visst at ordet har vore i bruk der i nyare tid. Ein kan merke seg at i dei første banda vart kjelda sett inntil heimfestinga:

TotA
 TinnR

I seinare band førte vi inn eit mellomrom:

Tot A
 Tinn R

Tydinga er uansett at den første forma er registrert på Toten av Aasen, og den andre i Tinn i Telemark av Ross – og at dei aktuelle formene ikkje er belagt frå desse stadene seinare.

Litt forvirrende kan det vere at ein somme stader finn ei heimfesting til eit større område følgd av A, altså Aasen, og så ein kommune (eller fleire) innanfor det same området utan kjelde, t.d. «Hall A², Hol i Hall». Det betyr at Aasen har registrert ordet eller forma i Hallingdal til 1873-ordboka si, og at vi i tillegg har nyare belegg frå Hol, men ikkje andre Hallingdals-kommunar. Det kan vere ein indikasjon på at ordet eller forma hadde større utbreiing i Hallingdal tidlegare enn no.

I mange tilfelle heimfestar vi meir upresist, dersom vi ikkje finn noko klart mønster for den geografiske fordelinga av variantar, eller forma finst så mange stader at det er lite tenleg å rekne opp stader og område. Da kan det stå «Ålm» 'ålment (over heile landet)' (det kan òg uttrykkast ved å sløyfe heimfesting i det heile), «Vanl» 'vanleg', «heller vanl» 'heller vanleg' (dvs. 'ganske utbreidd'). Vi bruker òg «mst» 'mange stader' og «sumst» 'somme stader' (etter 1938-rettskrivinga «sume») innanfor eit avgrensa område, t.d. «Trl mst» 'mange stader i Trøndelag', «Tel sumst» 'somme stader i Telemark'. Da er belegga forholdsvis spreidd, så vi ikkje kan seie meir presist i kva delar av området ordforma er mest brukt.

I band 1–5 står heimfestinga ofte med ein M etter seg. Det tyder «medarbeidar», og kan vere eit teikn på at redaktøren har vore noko uviss på opplysninga, kanskje fordi belegget er isolert i den landsdelen. Andre gonger kan det tyde at opplysninga er frå berre éin medarbeidar og det ikkje finst andre kjelder. I praksis har denne M-en vorte nytta noko inkonsekvent, og m.a. derfor har vi gått bort frå han frå og med band 6. Døme:

NFronM

UlvikM

Den sistnemnde signaturen står for Olav H. Hauge, som ei tid sende inn mange setlar frå Ulvik til Norsk Ordbok.

2.8.2.2 Eldre administrative inndelingar

Den moderne inndelinga i fylke og bispedøme med dei namna vi kjenner i dag, vart fastlagt i 1918. Aasen og Ross og deira samtidige hadde ei eldre inndeling å halde seg til, der grunneiningane var *amt* (fylke), *stift* (bispedøme i den evangelisk-lutherske norske statskyrkja) og *fogderi* (futedøme, mindre aktuelt i dag, men mange av landskapsnamna er tradisjonelt namn på futedøme).

I Norsk Ordbok vakla dei i dei første banda mellom den gamle og den samtidige inndelinga når dei skulle gjengi heimfestingar frå Aasen og Ross. Seinare vart prinsippet at ein skulle følgje det moderne systemet for å gjere verket (mest mogleg) einskapleg også på dette punktet.

Her listar vi opp dei bispedøma, amta og futedøma som har sett spor etter seg i heimfestingane i Norsk Ordbok, men som (med unntak av bispedøma) ikkje har overlevd i vanleg språkbruk:

Bispedøme (stift):

Agershuus Stift = Oslo og Hamar bispedøme, som vart skilt frå kvarandre i 1865

Oslo bispedøme (Ob)

Hamar bispedøme (Hb)

Tunsberg bispedøme (Tb)

Kristiansand Stift = Agder bispedøme

Agder bispedøme (Ab)

Bergens Stift = Bjørgvin bispedøme

Bjørgvin bispedøme (Bb)

Nidaros bispedøme (Nb)

Fylke (amt):

Søndre Bergenhus amt = Hordaland fylke

Nordre Bergenhus amt = Sogn og Fjordane fylke, eventuelt òg med Sunnmøre, men dette kan vere litt uklart og inkonsekvent.

Nordre og Søndre Trondhjems amt = Trøndelag

Futedøme:

Jarlsberg = den nordlege og midtre delen av Vestfold fylke

Larvik = den sørlege delen av Vestfold fylke

Nedenes (Ned) = Aust-Agder fylke

Råbyggjelaget (Rbg) = Indre Aust-Agder, medrekna Setesdalen, pluss Åseral og Hægeland i Vest-Agder

Mandal (Ma) = den austlege delen av Vest-Agder

Lista (Li) = den vestlege delen av Vest-Agder

I tillegg må vi nemne at somme moderne geografiske namn truleg hadde ei anna tyding på Aasen og Ross si tid. Det gjeld «Austl» = Austlandet. Med det meiner vi området sør for Dovrefjell og aust for Langfjella, mens omgrepet i

eldre tid berre omfatta flatbygdene på Søraustlandet. Når *det* er meint, skriv Norsk Ordbok gjerne «Austlflatb», altså «Austlandsflatbygdene». «Tel» (Telemark) betydde i eldre tid det indre av fylket, det vi no kallar «ØvTel» (Øvre Telemark), utan dei urbaniserte strøka i Grenland. I moderne språkbruk dekker «Telemark» heile fylket (som før 1918 heitte Bratsberg amt), og her kan det vere ein del inkonsekvensar i Norsk Ordbok når vi refererer til «Tel» etter Aasen og Ross. Endeleg må vi nemne at «søndenfelds» hos Aasen betydde «Austlandet», mens «nordenfelds» betydde resten: Vestlandet, Trøndelag og Nord-Noreg. I moderne språkbruk går grensa ved Dovrefjell, så Vestlandet er med i «sfjells» i Norsk Ordbok, mens «nfjells» dekker Trøndelag og Nord-Noreg. Også her kan det ha sneke seg inn inkonsekvensar når vi refererer Aasens heimfestingar.

3

Ordutval og rettskriving

3.1 Ordutvalet

Grunnvollen for ordutvalet i Norsk Ordbok er ordtilfanget i Aasen og Ross sine ordbøker, og her er vi tilnærma fullstendige (sjølv om ei og anna sjølv-sagd samansetning kan vere utelaten). Hovudkjeldene til det nyare ordtilfanget er innsendt dialektmateriale og ekserpert skriftspråksmateriale. I nyare tid har vi bygd opp eit elektronisk korpus over nynorsktekster, som vi nemnde i innleiinga, og her har vi henta mykje informasjon om moderne ordbruk. Som supplerande kjelder har vi brukt ulike nynorske ordlister og ordbøker, som Steinar Schjøtt's *Dansk-norsk ordbog* (1909) og *Norsk ordbok* (1914), Matias Skard: *Nynorsk ordbok* (eigentleg ei rettskrivingsordliste, i ei utgåve frå 1954 som viser 1938-rettskrivinga) og *Nynorskordboka* (1986 og seinare, siste utgåva frå 2006). Men *Nynorskordboka* bygger på same kjelde-materialet som Norsk Ordbok.

Prinsipielt ønskjer vi å vere heildekkande når det gjeld ordtilfanget i desse kjeldene. I praksis har vi likevel vore nøydde til å sile ut mange ord, ikkje minst av plassgrunnar. Det gjeld:

- **svært sjeldsynte ord**, særleg ord som det berre finst eit einstaka belegg av i skriftlege kjelder. Det er gjerne ord som er laga av ein einskildperson og nytta t.d. i eit dikt eller ei ordbok, men som ikkje har kome i meir allmenn bruk. I somme høve tar vi likevel med slike ord, særleg «diktarord» som har vorte kjent i litteraturen, t.d. gjennom sitat, eller som stammar frå særleg framstående forfattarar i nynorsklitteraturen.
- **samansetningar som er sjeldsynte eller gjennomsiktige** (dvs. lette å skjønne ut frå ledda dei består av), eller helst begge delar. Slike ord kan reknast opp som døme i artikkelen om eitt av grunnorda i samansetninga, eller i ein føreleddsartikkel, men der tar vi òg berre med eit utval for å vise typar eller ordlagingsmønster.

- ***namn, både stadnamn og personnamn.*** Likevel har vi tatt med nokre slike når dei har fått status som samnamn (appellativ, dømme: *boikott, judas, quisling*), eller er knytt til faste uttrykk.

I mange ordkategoriar har vi gjort ei avveging og eit utval. Det gjeld (m.a.):

- ***fagord:*** Her har vi først av alt sett på om orda er komne inn i det vi kan kalle allmenn nynorsk målbruk. Vi har ikkje tatt med ord frå fagbøker på universitetsnivå, om dei ikkje òg finst andre stader, og vi har òg vore kritiske til terminologilister, for dei er normative og ikkje deskriptive etter sin natur; ord frå slike lister skulle altså vere dokumentert i allmenn bruk før dei kunne takast opp. Norsk Ordbok er strengt deskriptiv. Om ordet hadde vore nytta i lærebøker for skulen opp til gymnasnivå, tok vi det med, like eins om vi fann det i aviser eller allmenne blad og tidsskrift. Vi gir nokre dømme på slike ord som ordboka har tatt med: *delinkvent, delirium, demontera*. Dømme på ord som ikkje er tatt med (frå det medisinske fagspråket; dei står i *Norsk medisinsk ordbok*): *hemangiosarkom, scintigrafi*.
- ***dansk-tyske lånord*** som ikkje er tatt opp i nynorske ordlistar, og ***nyare engelske lånord:*** Slike ord har vi tatt med når vi fann dei dokumentert i allment nynorsk skriftmål (eller i målføra, særleg om dei der har fått særutviklingar i form og/eller tyding), elles ikkje. Dømme på ord vi har tatt med: *behandla, fruktbarheit, hastigheit, forbannelse, velsignelse*. Dømme på ord vi ikkje har tatt med: *beklaga, hurtigheit, siktbarheit, begripelse, kallelse*. Dette er ikkje blitt gjort heilt konsekvent, og det kjem av at yngre redaktørgenerasjonar har vore meir liberale i høve til slike ord enn dei eldste, så det er meir av slike ord i dei siste banda enn i dei første. I ein framtidig oppdatert digital versjon av ordboka vil dette bli jamna ut. Når det gjeld engelske lånord, kom mange av dei inn i norsk mens ordboka var i arbeid, og diskusjonen om dei tok seg òg opp da. Derfor manglar dei eldste banda ein del slike ord som i nye ordbøker i dag kjem med.
- ***ord for utanlandske tilhøve (eksotika):*** Også her har vi sett på om ordet er kome inn i norsk skriftspråk og blitt ein del av norsk medvit. Ord som berre er nemnt i spesiellitteratur om bestemte framande kulturar, har vi ikkje tatt med. Som dømme på ord som er tatt opp, nemner vi *cowboy, pampas, fellah*. Ord som ikkje er med, er *desa* ('landsby' på malayisk), *fazenda* (portugisisk, 'storgods' i Brasil, det spanske parallellordet *hacienda* er med), *liurai* ('småkonge' på Aust-Timor). Slike ord er gjerne forklart i dei tekstene der dei blir nytta.

- **nemningar frå framande religionar** er eit særleg kjensleg område etter kvart som desse religionane blir stadig mindre «framande». Vi nemner nokre døme på ord vi har med: *nirvana*, *sharia*, *jihad*, og ord vi har utelate: *chakra* (sanskrit, 'livshjul'), *fiqh* (arabisk, 'pliktlære'), *zakat* (arabisk, almisser som religiøs plikt).
- **nemningar på «eksotiske» folkeslag, språk m.m.** tar vi også med i den grad dei er så kjent i norsk samanheng at dei er nokolunde godt belagt i tekstmaterialet vårt. Døme på ord som er med: *maori*, *zulu*, *tsjetsjenar*. Døme på ord som ikkje er med: *zezuru* (i Zimbabwe), *sotho* (i det sørlege Afrika), *sasak* (på Lombok i Indonesia).
- **norske innbyggarnemningar** tar vi med frå landsdels- og ned til kommunenivå (*gudbrandsdøl*, *frøning*, *nordfrøning*), men ikkje lenger (altså ikkje *vinstravær*, *sørdorping*, *rustvær* – knytt til ulike delar av Nord-Fron kommune). (Sjå under 2.8.2.1 og 5.4 om den kommuneinndelinga NO baserer seg på.)
- **nemningar på dyr og planter**: Slike tar vi med når det gjeld artar m.m. som finst i Noreg eller som er godt kjent her og dermed vanlege i tale-målet eller i norske skriftlege kjelder. Døme på «eksotiske» dyr vi har tatt med: *iguan*, *kenguru*, *orangutang*. Døme på tilsvarande ord vi har utelate: *wallaby*, *malayabjørn*.
- **ord frå «mineralriket»** tar vi med etter dei same prinsippa, vi ser altså på om steinar, mineraltypar, kjemiske stoff osv. finst i Noreg eller er så kjent her at dei er vanlege ord i norsk språk (døme: *kvarts*, *lava*, *marmor*). Alle namn på *grunnstoff* er tatt med.
- **institusjonsnemningar** har vi vore varsame med å ta med, men i den grad dei er blitt (delvis) appellativisert (altså brukt som samnamn), tar vi dei med. Ord som *språkråd*, *storting* og *riksarkiv* er såleis med, men ikkje *konkurransetilsyn*, *musikkhøgskule*, *råfisklag*.
- **avleiingar av verb på -ande, -ast og -ing** er tatt med når dei har fått ein sjølvstendig bruk i språket utover det å markere presens partisipp, passiv eller verbalsubstantiv. Såleis har vi med artiklar på *havande* (med særtydinga 'gravid'), *reisande* (substantivisk funksjon: 'passasjer' eller 'omstreifar'), *treffast* (resiprokt: 'treffe kvarandre'), *meining* (som sjølvstendig og mangtydig substantiv som òg dannar mange samansetningar, ikkje berre 'det å meine (noko)'). Dette er òg eit avvegingsspørsmål i mange tilfelle, men ordformer som *durande* 'som durar', *lesast* 'bli lesen' og *tasting* 'det å taste' har ikkje fått egne artiklar.

- **fleirordige uttrykk** kan vere eigne oppslagsord når dei fungerer som ein heilskap som ikkje kan brytast opp. Det kan vere importerte uttrykk som *in extenso*, *pommes frites*, *tabula gratulatoria*. Det kan òg vere norske frasar som fungerer som enkeltord i norsk: *i fall* (konjunksjon), *ja visst*, *nei vel* (interjeksjonar), *om lag*, *på lag* (adverb). Desse er alfabetisert som om det var eitt ord utan mellomrom. Men dette er ikkje gjort konsekvent, sidan det er eit avvegingsspørsmål i stor grad. Konjunksjonen *så sant* står under *II sann*, med tilvisingsartikkel frå *så sant*. Der eit norsk og eit importert ord er samansett, behandlar vi uttrykket under det norske. *Columbi egg* står såleis under *III egg*.
- **forkortingar** er tatt med når dei fungerer som eigne ord, som *MC*, *PC* el *pc*, *tv* osv. Dette er rett nok også eit avvegingsspørsmål, og det er med færre slike oppslag i dei eldste banda enn i dei nyare. Symbol på måleiningar (*ml*, *mm* osv.) er gjerne tatt med når dei er vanlege i daglegspråket, med tilvising til dei orda dei står for (*milliliter*, *millimeter* osv.).

Desse utvalskriteria har i hovudsak vore dei same gjennom heile ordboksverket, men praktiseringa er i stor grad avhengig av skjønn, og det har ikkje alltid vore mogleg å halde ei logisk og konsekvent line. Eit ordboksverk som har vore i arbeid gjennom fleire generasjonar, er også utsett for endringar i språksyn over tid. Såleis ser vi ei utvikling mot større liberalitet andsynes nyare og meir spesialiserte ord, og eit noko strengare syn på kreative ordskapingar til litterært bruk. Det fastaste kriteriet er kanskje at om lag alle ord som Aasen og Ross har med i ordbøkene sine, er tatt opp i Norsk Ordbok (som nemnt i starten på 3.1), også når det er i strid med dei nyare kriteria vi har lista opp her.

3.2 Rettskriving

3.2.1 Generelt

Rettskrivinga i Norsk Ordbok baserer seg på *hovudformene* i rettskrivinga frå 1938, som var den rettskrivinga som gjaldt da dei første hefta av ordboka vart utgitt på femtitalet. Da reforma i 1959 kom, vart det vedtatt å halde fram med 1938-rettskrivinga i ordboka av omsyn til einskapen i verket. Dette gjeld i redaksjonell tekst (dvs. definisjonar og all anna tekst i ordboksartiklane som ordboksredaktørane sjølv har forma ut), og det gjeld i normaliserte bruksdøme (sjå under 2.4.5), mens ein i direkte sitat nyttar dei formene som står i kjelda for sitatet.

Dei fleste 1938-formene er framleis tillatne i offisiell rettskriving, men i ein del tilfelle fekk dei status som sideformer etter 1959. Som oppslagsform i grunnord fører vi i slike tilfelle 1959-hovudforma jamsides med 1938-forma, men i redaksjonsspråket held vi fast på 1938-formene.

I 2012 kom det ei ny rettskriving der skiljet mellom hovudformer og sideformer vart avskaffa. Denne rettskrivinga ser vi bort frå i Norsk Ordbok, sidan ho kom da det aller meste av ordboka var redigert og publisert; berre dei siste to banda stod igjen. (Denne brukarretteleinga følgjer derimot den rettskrivinga som er gyldig etter 2012.)

Vi gir her eit stutt oversyn over hovuddraga i 1938-rettskrivinga med vekt på hovudformene, og markerer formvalet innanfor denne rettskrivinga i Norsk Ordbok med *halvfeit kursiv*.

3.2.2 Bøyingsverket

Dei fleste problematiske morfologiske draga gjeld verbbøyinga:

1. Infinitiv: Tradisjonell nynorsk har a-infinitiv, men frå 1938 var kløyvd infinitiv jamstilt med a-infinitiven, mens rein e-infinitiv var sideform. I 1959 vart e-infinitiv jamstilt med -a, mens kløyvd infinitiv vart «degradert» til sideform. Frå 2012 er alle tre infinitivtypane jamstilt utan gradering. **NO bruker konsekvent a-infinitiv.**
2. Kortform eller langform med -da var og er jamstilt: *blø – bløda* osv. **INO er langformene (typen *bløda*) oppslagsformer, men kortformene kunne brukast valfritt i redaksjonell tekst.**
3. Preteritum og perfektum partisipp i ein del e-verb: E-verb med stammeutgang på -r- (som t.d. *føra* og *styra*) hadde til 1959 -de i preteritum og -d osv i perfektum partisipp (*førde – han er førd, styrde – han er styrd*).

Denne d-en vart skifta ut med *-t* i 1959, men i 1986 kom *-d* inn att som jamstilt form (unntatt i nøytrum: *det er ført / styrt*). Frå 2012 er formene på *-te* igjen obligatoriske: *førte, styrte*. **NO gjennomfører formene på *-de*: førde, styrde.**

4. Supinum i sterke verb: Den tradisjonelle endinga er *-e* (*har funne, lese*), men frå 1938 var *-i* hovudform (*har funni, lesi*) og *-e* sideform. I 1959 vart dei to formene jamstilt. Det same gjaldt nøytrum av adjektiv på *-en*, der *-e* og *-i* har vore jamstilt heilt til 2012 (med *-ent* som sideform: *ope – opi [opent]*). Etter 2012 er *-e* og *-ent* tillatne og jamstilt i adjektiva (*ope – opent*), mens *-e* er obligatorisk i dei sterke verba (*har funne / lese*). **NO gjennomfører formene på *-i*: opi, funni, lesi – men i adjektiva er det ikkje gjort heilt konsekvent, særleg ikkje i dei første fire banda, så typen ope førekjem òg.**
5. Mange adjektiv hadde valfridom mellom endingane *-et, -ete* og *-ut*: *steinet – steinete – steinut; tosket – toskete – toskut*. Det varte heilt til 2012; da vart *-ete* gjort obligatorisk (*steinete, toskete*). **NO gjennomfører *-ut*: steinut, toskut**. Tilhøvet mellom adjektivendingar på *-ig* og *-ug* kunne derimot skifte frå ord til ord, på den måten at *-ig* var obligatorisk i ein del ord, mens *-ig* og *-ug* var valfrie i andre ord. Slik er det framleis. **NO skiftar mellom *-ig, -ug* og jamstilling frå ord til ord etter bruksgrunnlag.**
6. I adverb på *-a(n)*- har det vore valfridom i mange ord, men obligatorisk *-a-* ved himmelretningar (*innafor* eller *innanfor, utafrå* eller *utanfrå*, men berre *nordafor*). Frå 2012 er formene med *-n-* obligatoriske (*innanfor, utanfrå, nordanfor*). **I NO har vi frå band 5 av gjennomført *-an-* (innanfor, utanfrå, nordanfor).**
7. Perfektum partisipp maskulinum/femininum av verbet *gå* ('ganga') var obligatorisk *gått* frå 1938, men hadde valfritt *gådd* frå 1981 til 2012 – deretter var *gått* igjen obligatorisk. **NO gjennomfører gått.**

3.2.3 Lydverket

1. **e - æ:** Mange ord som hadde *æ* som hovudform frå 1938, fekk *e* i 1959: *gjeta, kresen, kremmar, sete, seter, skremma, sprekk*. Motsett fekk vi *hær* og *sær(leg)* for tidlegare *her* (krigsmakt) og *ser(leg)*. **NO held på dei eldre formene: gjæta, kræsen, kræmar, sæte, sæter, skræma, spræk, her, ser(leg) (o.a).**

2. **y - ø:** I mange ord der 1938 hadde hovudformer med -y-, fekk vi i 1959 -ø-. *I NO skriv vi bylgje, fylgja/-e, fyrst, lygn, nykel, sylv o.a. (men ø føre r: føre, mørk, spørja).*
3. **Diftongar:** 1938-rettskrivinga heldt på dei tradisjonelle diftongformene *høyra*, *køyra*, *røyrr*, *røyst*, *trøyst(a)*, *trøytt* o.a. Der kom det i 1959 inn jamstilte former med monoftong. I 2012 er diftong igjen blitt obligatorisk form i mange av desse orda. *NO held på diftongformene. Monoftongering blir berre godtatt i ord der det slo igjennom for lenge sidan, som i brød, del, kjøpa.*
4. **Enkel versus dobbel konsonant:** I 1959 vart det gjennomført ein større overgang frå enkel konsonant (særleg *m*) til dobbel (*mm*) i læreboknormalen: *dømma*, *gammal*, *hammar*, *rømma*, *sommar*, *somme*, *tømma* osv mot dei tradisjonelle formene *døma*, *gamal*, *hamar*, *røma*, *sumar*, *sume*, *tøma* osv. *NO held fast på dei eldre formene, og tilsvarende sjølvstilt i bøygde former som domen, romet, tome. Det same gjeld ved andre konsonantar der dobbeltkonsonant er jamstilt, som i ven, løn, kjøken, kjøt, brot, skot.*
5. **jo - y:** Former som *ljod - lyd*, *ljøs - lys*, *bjoda - byda* og *skjota - skyta* var jamstilt frå 1938 til 2012. Framleis er *ljod - lyd* og *ljøs - lys* jamstilt, men i verba er no formene på -y- obligatoriske (*by(da)*, *skyta*). *NO gjennomfører formene på -y-: lyd, lys, byda, skyta osv. Frå 1959 er *spyd* jamstilt med *spjut*. NO gjennomfører spjut.*
6. **Einskildord med jamstilte former etter 1938:** Slike ord er m.a.: *arva/-ing - erva/-ing*, *da - då*, *derfor - difor*, *fjere - fjøre*, *jarn - jern*, *jol - jul*, *lukke - lykke*, *lukkast - lykkast*, *læsa - låsa*, *moden - mogen*, *mæla - måla*, *nòt - nøtt*, *okse - ukse*, *segla - sigla*, *skuldig - skyldig*, *skuva - skyva*, *tjere - tjøre*, *tjern - tjørn*, *turka - tørka*, *turr - tørr*, *venstre - vinstre*, *veta - vita*, og substantiva *auga*, *hjarta*, *øyra* (med pl -o) vs. *auge*, *hjarde*, *øyre*. (I 1959 vart formene *fjere* og *tjere* erstatta med *fjære* og *tjære*, framleis jamstilt med *fjøre* og *tjøre*.) *NO har i dei fleste tilfella valt den tradisjonelle forma: då, difor, fjøre, jarn, lukke, lukkast, mogen, sigla, skuldig, skuva, tjøre, tjørn, turka, turr, vita. I andre tilfelle har NO valt den nyare forma: arva/-ing, jul, låsa, måla, nøtt, okse, venstre. NO skriv brud og fure i oppslagsformer, men brur og furu er godtatt i redaksjonsspråket. Her har bruken utvikla seg annleis enn ordboksredaksjonen tenkte seg da dei første banda vart redigert.*
7. **Einskildord der hovudforma frå 1938 seinare er blitt sideform eller har fått jamstilt form:** Døme: *fumla* [*fomla*], *hovding* [*høvding*], *skule*

[skole], stove [stue], sumla [somla], tunn [tynn], tunne – tynne, vit [vett], åleine [aleine]. Av desse formene vart *fumla*, *sumla*, *tunn* og *tunne* sideformer etter 1959, mens *tønne* vart innført som hovudform og dei andre formene vart jamstilt. ***I slike ord held NO på den tradisjonelle forma i redaksjonsspråket (men den nyare forma er oppført som alternativ på oppslagsplass): fumla, hovding, skule, stove, sumla, tunn, tunne, vit, åleine.*** Fram til 1959 var forma *gjente* obligatorisk, men da vart ho erstatta med *jente*. ***NO nyttar framleis gjente.***

3.2.4 Modifikasjonar

Vi har modifisert prinsippet om å følgje 1938-rettskrivinga i somme ordgrupper (unntatt i dei første banda). Det gjeld på dei følgjande punkta, der vi i staden rettar oss etter 1959-rettskrivinga (dei formene NO nyttar, står i *kursiv halvfeit*):

- der bokmål og nynorsk i 1959 fekk nye grafiske reglar som ikkje har direkte med språkssystemet å gjere, primært ord som ***trafikkera***, ***plassera***, ***kapittel***, ***kupp*** o.l. som før 1959 heitte *trafikera*, *plasera*, *kapitel* og *kup*.
- der vi har fått nye, såkalla norvagiserte skriveformer av framandord eller innlånte ord (valfritt eller obligatorisk), typen ***sjanger*** for *genre*, ***kløtsj*** for *clutch* m.m.
- i somme verb med dobbelkonsonant der ein før 1959, men ikkje seinare, forenkla dobbelkonsonanten før konsonant i bøygde former, t.d. *sleppa* og *kvessa*, der ein før 1959 skreiv *slepte* og *kveste* i preteritum, men seinare ***sleppte*** og ***kvesste***.
- i geografiske namn som vart endra i 1959; der følgjer vi den nyaste skrivemåten så langt som råd, og skriv altså ***Sverige***, ***Finland*** og ***Kina*** – ikkje *Sverike*, *Finnland* og *China*, som det heitte før 1959.

Eit særleg problem er *aksentbruk over vokalar*. Det gjeld delvis i franske lånord (***allé***, ***idé***); der skriv vi aksent konsekvent. Annleis blir det i ein del norskrøtte ord og ordformer der vi på nynorsk skriv aksent over *e* og *o*, dels for å markere skiljet mellom trong og open uttale der dei kontrasterer i elles likeskrivne former (døme: ***òg*** (= også) vs. ***og***; ***lèt*** (presens) vs. ***lét*** (preteritum); ***fòr*** (plogfòr) vs. ***for***), dels for å markere opphav. Her er det særleg viktig at såkalla sirkumfleks-aksent fungerer som merke på ein bortfallen norrøn ð. Døme: ***lêr***, ***vêr***, ***fòr*** (norrønt *leðr*, *veðr*, *fóðr*).

Praksis i NO er å ikkje ta med slike aksentar i norskrøtte oppslagsformer, mens det for redaktørane har vore valfritt å ta dei med nede i ordboksartikkellane. Vi vil derfor finne ein viss inkonsekvens i rettskrivinga i slike ord.

Vi nemner òg at somme adjektiv og/eller adverb kan ende på både *-ande* og *-ende*. I så fall blir artikkelen alfabetisert på *-ande*, med ein tilvisingsartikkel frå forma på *-ende*:

fælande el **fælende** adj
fælende adj sjå *fælande*.

3.2.5 Genus og verbkonjugasjon

Mange substantiv har skifta kjønn (genus) frå 1938- til 1959-rettskrivinga, og mange verb kan ha skifta bøyingsklasse. Her har redaksjonen, særleg frå band 5 av, følgt desse prinsippa:

- Der 1938-rettskrivinga var eintydig, altså ikkje hadde valfridom på desse punkta, følgjer vi det som der gjaldt, uansett kva som har skjedd av endringar seinare.
- Der 1938-rettskrivinga hadde valfridom mellom ulike genus eller bøyingsklasser, men berre eitt av alternativa vart ståande etter 1959, følgjer vi det som vart gjeldande, og stort sett er gjeldande rettskriving framleis.
- Der valfridom frå 1938-rettskrivinga vart ført vidare etter 1959, har redaksjonen for kvart ord valt eitt genus eller éi bøyingsklasse som ordet skal høyre til i Norsk Ordboks redaksjonsspråk. På oppslagsplass blir all valfridom i dei to rettskrivingane markert, også på desse punkta.

3.2.6 Oppføring av oppslagsformer

I oppslagsformene følgjer vi same prinsippet. Det vil seia at orda blir alfabetisert og behandla under den forma som var hovudform i 1938-rettskrivinga (eller, der det var valfritt den gongen, under den forma som er valt ut som «NO-form»). Men her fører vi òg, som alternativ etter «el», opp både eventuelle jamstilte former i 1938-rettskrivinga, og former som har fått hovudformstatus i 1959 eller seinare. Forma etter «el» er ført opp på alfabetisk plass med tilvising til NO-forma der informasjonen om ordet er samla. Dermed skal det ikkje vere naudsynt å vite kva former som gjaldt i 1938 for å finne den aktuelle ordartikkelen.

Som døme kan vi nemne pronomenet *me* vs. *vi*. I 1938-rettskrivinga var *vi* hovudform, *me* sideform. I 1983 vart desse to variantane jamstilt, og det er dei framleis. I Norsk Ordbok står artikkelen på dette ordet alfabetisert på *vi* med oppslaget «**vi** el **me** pron», som vi såg under 1.4. Under *me* står det ein tilvisingsartikkel: «**me** pron sjå *vi*».

Eitt anna døme: *Tunn* var hovudform etter 1938, men i 1959 vart ho erstatta av *tynn* mens *tunn* vart sideform. I NO står det slik:

|| **tunn** el **tynn** adj
tynn adj sjå || *tunn*.

3.2.7 Rettskriving i sitat

I *sitat* følger vi den opphavlege rettskrivinga i sitatet, med to unntak: Vi nyttar alltid *å*, sjølv om det står *aa* i kjelda, og vi nyttar liten førebokstav i substantiv som ikkje er særnamn, sjølv om kjelda har stor førebokstav. Aasen skreiv: «*Dei gamle Fjell i Syningom er alltid eins aa sjaa.*» I NO (i artikkelen *III syning*) er desse linene gjengitt slik: «**dei gamle fjell i syningom er alltid eins å sjå*». (Her ser vi òg døme på to andre reglar, som vi tidlegare har vore inne på (2.4.5.2.2): Siterte verseliner blir alltid markert med * (sjå òg 5.1), og første ordet i alle sitat har liten forbokstav, så sant det ikkje er snakk om særnamn.)

4

Fagtermar i Norsk Ordbok med forklaring

Tala i parentes viser til stader i teksta der fenomenet er nøyare forklart og utgreidd.

affiks	Element (som oftast ei staving) som blir lagt til ei ordrot for å lage ei avleiing, men som ikkje kan vere eit sjølvstendig ord, sjå <i>prefiks</i> og <i>suffiks</i>
artikkel	I ordbokssamanheng: eit oppslag med den informasjonen som blir gitt om oppslagsordet, òg kalla ordartikkel eller ordboksartikkel (1.2)
artikkelkropp	Den delen av ordartikkelen som handlar om dei funksjonelle sidene ved ordet (tyding, grammatisk funksjon osv.) (2.1.5, 2.4.1)
arveord	Ord som er nedarva frå tidlegare fasar av (det som skulle bli) norsk språk (gammalnorsk, urnordisk, ev. lenger bakover) (2.3.5.2)
avleiing	Ord som består av ei ordrot og eit eller fleire affiks (også nytta om prosessen der slike ord blir danna) (2.1.4, 2.2.1.2)
belegg	Dokumentert døme på bruk av eit ord, ei form, eit uttrykk e.l.
bruksdøme	Døme på eit ord i bruk i ein bestemt kontekst i form av eit ord-samband redaksjonen har ført opp eller eit sitat (2.4.5)
bruksmarkering	Opplysning om kva område eller kva måte eit ord blir brukt på, t.d. fagområde, stilslag, frekvens (2.4.3)
definisjon	Beskriving av kva eit ord betyr (2.4.4.3)
definisjonsformat	Mønster for utforminga av definisjonar av ord som høyrer til bestemte kategoriar (2.4.4.3.5)
dialekt	Talemålsform som er knytt til eit spesielt geografisk område
ekstensjon	Summen av dei fenomena ein definisjon kan gjelde (2.4.4.2) eller eit omgrep kan omfatte (ekstensjonen av <i>årstid</i> er vår, sommar, haust og vinter)
ekserpere	Det å merke ut enkeltord i ei lengre tekst for å vise korleis ordet er blitt brukt i sin umiddelbare kontekst
eldre kjelde	Kjelde til opplysningar om ord frå før 1900, dvs. fram til Aasen og Ross sine ordbøker
etterledd	Siste leddet i eit samansett ord, t.d. <i>-bok</i> i <i>ordbok</i> ; sjå òg <i>suffiks</i>
etterleddsartikkel	Ordartikkel om eit etterledd (2.6)
etymologi	Ordhistorie: Opplysningar og teoriar om opphavet til ord (2.3.5)

fuge	Bindeledd mellom førsteledd og etterledd i eit samansett ord, på norsk primært vokalen <i>-e-</i> eller konsonanten <i>-s-</i> (2.2.1.2.1)
føreledd	Første leddet i eit samansett ord, t.d. <i>ord-</i> i <i>ordbok</i> ; sjå òg <i>prefiks</i>
føreleddsartikkel	Ordartikkel om eit føreledd (2.5)
genus	Grammatisk kjønn
grunnform	Den ubøygde forma av eit ord, som normalt står som oppslagsord i ordbøker, i norsk vanlegvis ubestemt form eintal av substantiv og infinitiv av verb (2.2.1)
grunnord	Ord som berre består av eitt ledd, og altså verken er avleiing eller samansetning
hakeparentes	Teiknet []; i Norsk Ordbok brukt om den delen av ein artikkel som først og fremst beskriv formsida av oppslagsordet, og som blir «inngjerda» av ein hakeparentes (2.1.5, 2.3)
heimfesting	Det å bestemme kor i geografien ei ordform er brukt og belagt (2.8.2)
homograf	Ord som blir skrivne likt med eit anna ord (men har ulikt opphav og tyding) (2.1.2)
idiom	Fast uttrykk med ei særskild tyding som ein ikkje kan gjette seg til av tydinga på enkeltorda i uttrykket (2.4.6.3)
importord	Ord som er tatt inn i eit språk frå andre språk (2.3.5.1, 2.3.5.3)
jamning	Det at visse typar ord (substantiv og verb) får ein gjensidig påverknad mellom vokalane i ordet i austlandske og trønderske målføre, slik at dei blir meir like enn i andre former for norsk (eventuelt heilt like), t.d. at norrønt <i>vita</i> blir til <i>væt(t)a</i> eller <i>våttå</i> .
jamningsform	Ordform som har vore utsett for jamning, som t.d. <i>væta</i> , <i>vatta</i> og <i>våttå</i> av <i>vita</i>
kjeldefesting	Det å gi opp kva slags kjelde eit språkleg belegg eller ei opplysning er tatt frå (2.8.1)
konkordans	Elektronisk samling av alle orda i ei tekst eller hos ein forfattar der ein kan få fram dei næraste omgjevnadene til ordet
kontekst	Samanhengen eit ord står i, eller dei næraste omgjevnadene til ordet
korpus	I leksikografisk samanheng er eit korpus (òg kalla <i>tekstkorpus</i>) ei elektronisk samling av tekster, gjerne utvalde etter visse kriterium, der ein kan søke på kvart enkeltord som ved konkordansar, og finne ut dei næraste kontekstane kvart ord står i. (1.3.2)
landsdel	Overordna del av landet: Austlandet, Vestlandet, Trøndelag, Nord-Noreg
landskap	Mindre del av landet, der både eininga og namnet på eininga har djup historisk tradisjon, t.d. Romerike, Gudbrandsdalen, Hardanger
ledd	I språkleg samanheng: element som utgjer del av samansett ord, enten samansetningsledd (døme: <i>ord-</i> og <i>-bok</i> i <i>ordbok</i>) eller affiks og grunnord i avleiing
leksikografi	Ordbokskunnskap og ordboksproduksjon; i vidare forstand alle former for formidling av kunnskap om ord og ordbruk og innsamling av materiale som underbygger og styrkar slik kunnskap

linn	I språkleg samanheng: nemning på bøyingsklasser innanfor substantiv og verb i motsetning til klasser som blir kalla «sterke», sjå ndf.
linne substantiv	Substantiv som i ubestemt form eintal endar på trykklett vokal, i dag -e: <i>måne, klokke</i>
linne verb	Verb som blir bøygd i preteritum og perfektum partisipp ved å legge til bøyingsendingar, t.d. <i>dømme – dømte, bygge – bygde, kaste – kasta</i> (2.2.2.5.1)
morfem	Minste element i språket som kan ha ei sjølvstendig tyding eller grammatisk funksjon; kan vere grunnord, affiks eller bøyingsending
målform	Varietet av eit språk, særleg skriftspråk, t.d. bokmål og nynorsk
målføre	Dialekt
oppslag	Utgangspunktet for ein ordboksartikkel, som oftast grunnforma av ordet, integrert i ei alfabetisk rekke der brukaren kan slå opp for å finne dei opplysningane brukaren søker etter om det aktuelle ordet (2.1.5, 2.2)
oppslagsform	Den forma av eit ord som er oppslag for ordartikkelen, som oftast grunnforma
oppslagsord	Det ordet som står som oppslag, og som ordartikkelen handlar om
ord	Kombinasjon av språklydar eller bokstavar som har ei sjølvstendig tyding og i skrift står mellom to mellomrom
ordlag	Uttrykk, ordsamband som uttrykker ei sjølvstendig mening
ordrot	Ofte berre kalla <i>rot</i> : grunnord utan avleiingsaffiks
ordsamband	Fast eller mykje brukt samband av ord som uttrykker eit særskilt tydingsinnhald (2.4.6.1)
ordtak	Formfast og tradisjonsbunden setning som på biletleg vis uttrykker ei djupare eller meir allmenn sannkjenning, t.d. <i>den som kjem først til mølla, får først male</i> (2.4.5.2.7)
ordtilfang	Større eller mindre samling av ord som står til rådvelde for eit språk, ein språkbrukar, ei gruppe språkbrukarar osv.
prefiks	Affiks som innleier ei avleiing, som <i>an-</i> i <i>anfall</i> (2.5.1, 2.5.2)
realdefinisjon	Formulering som beskriv tydinga til eit omgrep så presist som råd (2.4.4.3.1)
redaksjonelt døme	Døme på språkbruk som er laga av redaksjonen på grunnlag av mange ulike autentiske døme (2.4.5.2)
samansetning	Ord som er samansett av to eller fleire ledd som kvar for seg kan vere sjølvstendige ord, som <i>ordbok av ord og bok</i>
samansetningsfuge	Sjå <i>fuge</i>
samansetningsledd	Sjå <i>ledd</i>
samleform	Form som representerer ei viss gruppe dialektformer og «samlar» dei under éin hatt (2.3.4.3)
setel	I ordbokssamanheng er ein setel ein liten lapp av papir eller papp som inneheld eit belegg på eit ord i bruk eller ei opplysning om eit ord

setelarkiv	Arkiv samansett av ordsetlar som er systematisk ordna (oftast alfabetisk) slik at ein kan bla seg fram til det ordet ein ønskjer opplysning om
sitat	Ordsekvens (setning el. l.) som er tatt rett frå ei autentisk kjelde (2.4.5.2)
stamme	Ordstamma er grunnforma til eit ord utan bøyingsendingar
stammeutgang	Siste lyden i ei ordstamme (før bøyingsendinga), t.d. <i>r</i> i <i>før/a</i> , <i>l</i> i <i>kvil/a</i> , <i>nn</i> i <i>kjenn/a</i>
sterke verb	Verb som blir bøygd i preteritum utan ending, men (oftast) med vokalskifte, som t.d. <i>lese – las</i> , <i>skrive – skreiv</i> (2.2.2.5.2.1)
suffiks	Affiks som avsluttar ei avleiing, som <i>-dom</i> i <i>ungdom</i> (2.2.1.2, 2.6)
synonym	Ord med same tyding (eller ei svært nærliggande tyding) som eit anna, som <i>hestehov</i> og <i>leirfivel</i> (2.4.3.2)
synonymdefinisjon	Definisjon som berre består av eit synonym til oppslagsordet, t.d. når <i>hyse</i> berre blir definert med «kolje» (2.4.4.3.2)
tonem	Tonelag, ordtone; det at to ord med lik uttale kan skiljast frå kvarandre ved at dei har ulike tonegangar (som i <i>bønder</i> til skilnad frå <i>bønner</i>) (2.3.1.1, 2.3.1.3)
tydingsbokstav	Tydingsmarkør som består av ein (liten) bokstav og skil ut ein tydingsnyanse innanfor ei hovudtyding (og dermed er underordna eit tydingsnummer) (2.4.2)
tydingsbolk	Del av ordartikkel som tar for seg ei viss tyding av oppslagsordet, utskilt med ein tydingsmarkør (2.4.1, 2.4.2)
tydingsmarkør	Talteikn eller bokstav som innleier ein tydingsbolk og dermed skil ut ei tyding av oppslagsordet (2.4.1, 2.4.2)
tydingsnummer	Tydingsmarkør som består av eit talteikn og skil ut ei hovudtyding av oppslagsordet (og dermed er den overordna tydingsmarkøren) (2.4.2)
underoppslag	Del av ein ordartikkel i Norsk Ordbok som beskriv eit ordsamband eller eit uttrykk (2.4.6)
variant	Avvikande form av ord, ordform, uttrykk el l
vending	I språksamanheng: Meir eller mindre fast uttrykk eller ordlag
verbfrase	Fast frase som består av eit verb og ein partikkel som til saman får ei viss tyding, t.d. <i>slå an</i>

5

Teikn og forkortingar

5.1 Teikn nytta i Norsk Ordbok

[]	<i>hakeparentes</i> står kring den delen av artikkelen som inneheld: normaluttale, eldre kjelder (ordsamlingar og ordbøker), avvikande skriftformer, målføremformer, syntaktiske og morfologiske opplysningar, etymologiske tilhøve
()	<i>bogeparentes</i> står kring utfyllande merknader av ulike slag i samsvar med vanlege skrivereglar; merk særskilt bogeparentes kring forklarande og utfyllande tillegg (med rett skrift) i sitat; dessutan står bogeparentes kring kjelder
/	<i>enkel skråstrek</i> står mellom sitat
//	<i>dobbel skråstrek</i> står: 1) (etter sitat) framfor ny tyding (med definisjon, forklaring, merknad eller sitat) og markerer klar tydingsskilnad; 2) (etter sitat) framfor opplysningar som syner andre tilhøve (syntaktiske, grammatiske) eller særskilde (andre) bruksområde for det aktuelle ordet
''	<i>apostrofar</i> står: 1) kring tydingsopplysning etter eit ord (t.d. i hakeparentesen); 2) kring ikkje-normaliserte artikkelord (eller uttrykk) i eit elles normalisert målføresitat
*	<i>stjerne (asterisk)</i> står føre sitat i bunden stil, og føre hypotetiske ordformer
.. og ...	<i>to eller tre punktum</i> står der noko er utelate i eit sitat (to punktum i dei første banda av ordboka, tre i dei seinare)
´	<i>akutt aksent (accent aigu)</i> står: 1) over vokalteikn som markering av «trong» uttale; 2) separat som indikasjon på tonem 1 (som i <i>bønder</i>)
`	<i>grav aksent (accent grave)</i> står: 1) over vokalteikn som markering av «open» uttale; 2) separat som indikasjon på tonem 2 (som i <i>bønner</i>)
ʃ	<i>tjukk l</i> i t.d. <i>klukke, stælk, tæ!, gal</i>
ʃ	palatal l i t.d. <i>kæʃʃ</i> .
ɲ	palatal n i t.d. <i>lanɲ</i>
ɖ	palatal d i t.d. <i>reɖɖ</i>
ʈ	palatal t i t.d. <i>iʈʈ</i>

5.2 Forkortingsliste

abl	(i) ablativ
abs	(i) absolutt (bruk)
abstr	(i) abstrakt (tyding)
adj	adjektiv, adjektivisk
adm	(i) administrasjonsmål
adv	adverb, adverbial(t)
afjells	austanfjells (Austlandet)
ags	angelsaksisk
akad.	(i) akademisk (målbruk)
akk.	(i) akkusativ
aks	aksent, tonelag
akt.	aktiv
alfab	alfabetisk
amer	amerikansk
anat.	(i) anatomi, anatomisk
antrop	(i) antropologi, antropologisk
appos	apposisjon
arab	arabisk
arkais	arkaiserande, dvs ordbruk som gir inntrykk av eldre språk enn konteksten
arkeol	(i) arkeologi, arkeologisk
arkit	(i) arkitektur, arkitektonisk
art.	artikkel
assim	assimilasjon
astrol	(i) astrologi, astrologisk
astron.	(i) astronomi, astronomisk
attrib	attributt, i attributiv bruk
austerl	austerlandsk
austnord.	austnordisk
austsv	austsvensk
avbr	avbrigde
avl.	avleiing
avst	avstyting, avstytt
avvik.	avvikande
b	bunden (form)
bak.	(i) bakarfaget
bakt.	(i) bakteriologi, bakteriologisk
bankm	(i) bankmål
barnem.	(i) barnemål
bergv	(i) bergverksmål
bf	bunden form

bil.	biletleg
biol	(i) biologi, biologisk
bladm	(i) bladmål, journalistisk
blekksl	(i) blekkslagarfaget
bm	bokmål (etter 1907, jf. no-da)
bokb	(i) bokbindarfaget
bot.	(i) botanikk, botanisk (sjå 2.4.3.1 i tekstdelen)
bryggj	(i) ølbryggarfaget
bygn	(i) bygningsteknikk, bygningsstell
bøy.	bøying
båh	båhuslensk
båtbygg.	i båt- og skipsbyggarfaget
c	<i>genus commune</i> , felleskjønn
da.	dansk
dat	dativ
d e	det er
def	definisjon, definert
dem	demonstrativ
differ	differensiasjon
dim.	diminutiv, minkingsord
dissim	dissimilasjon
d s	det same
dss	det same som
dvs	det vil seie
e	eldre
edb	(i) dataspåk
eigl	eigentleg
einkv	einkvan, nokon
einstav.	einstavings, einstava
eitkv	eitkvart, noko
el	eller
elektr	i elektrikarfaget, i elektrisitetslæra
el l	eller liknande
elvn.	elvenamn
end.	ending(ar)
eng.	engelsk
estet.	(i) estetikk, estetisk
etnogr	(i) etnografi, etnografisk
etnol	(i) etnologi, etnologisk
ett	etter
etym	etymologisk
evfem	evfemisme, evfemistisk
f	femininum, hokjønn; og følgjande side

fag.	(i) fagmål, fagleg
fam	familie(n), familiært
farmak	(i) farmakologi, farmakologisk
ff	og følgjande sider
filol	(i) filologi, filologisk
filos.	(i) filosofi, filosofisk
fisk.	(i) fiskarlaget
fi-sv	finlandssvensk
fjellb	fjellbygder
fl	fleire
flg	følgjande (ord)
flstav	fleirstavings, fleirstava
fly.	(i) flyteknikk, flygarmål
fmed.	(i) folkemedisin, folkemedisinsk
folker.	folkerettsleg
folklor.	(i) folkloristikk, folkloristisk
fon.	(i) fonetikk, fonetisk
forald	foraldrar, dvs. ordbruk som finst i eldre språk, men no ikkje lenger blir nytta
forf	forfattar
forretn	(i) forretningsmål
forsterk.	forsterkande
fotogr	fotografisk
fp	fortid partisipp, perfektum partisipp (no: preteritum partisipp)
fr	fransk
frg	føregåande (ord)
fris	frisisk
ft	fortid (preteritum)
ftru	i folketrua
fv	i folkeviser, (i) folkevisemål
fys.	(i) fysikk, fysisk
fysiol	(i) fysiologi, fysiologisk
fær	færøysk
g	gammal(t)
gda	gammaldansk
gdn	gardsnamn
gen.	(i) genitiv
geng.	gammalengelsk
geogr	(i) geografi, geografisk
geol	(i) geologi, geologisk
geom	(i) geometri, geometrisk
germ	germansk
gfr	gammalfransk

ghy	gammalhøgtysk
g-irsk	gammalirsk
gj	gjennom
glat	gammallatin
glt	gammallågtysk
gno	gammalnorsk
got	gotisk
gr	gresk
gramm	(i) grammatikk, grammatisk
grf	grunnform
gsv	gammalsvensk
gty	gammaltysk
gv	gammalvore(n)
gymn	(i) gymnastikk
hag.	(i) hagebruk
handarb	(i) handarbeid
handv	(i) handverk(smål)
hebr	hebraisk
herald.	(i) heraldikk, heraldisk
hist.	historisk (går på det saklege innhaldet i definisjonen, ikkje den språklege sida ved ordbruken)
hsetn	hovudsetning
hty	høgtysk
høgt.	høgtidleg
h-år	hundreår
idr	(i) idrett, idrettsmål
i gåte	oppslagsordet er nytta i spørsmålsdelen av gåte
ikr	ikring
imp	imperativ
ind	indikativ
inf	infinitiv
innanl	innanlandsk
innv	innverknad
interj	interjeksjon
intr	intransitiv(t)
iron.	ironisk
isl	(ny)islandsk (jf. gno)
istf	i staden for
ital	italiensk
jamt.	«jamtlandsk», jemtlandsk
jarnv	i jarnvegsstell
jfr	jamfør
jordbr	(i) jordbruk(smål)

jur.	(i) juridisk (stil), (i) rettsvitenskap
jy	jysk
kans	(i) kansellimål
kap	kapittel
kat.	katolsk
kaus.	kausativ
kelt.	keltisk
kirurg.	(i) kirurgi, kirurgisk
kjem.	(i) kjemi, kjemisk
kok.	(i) kokefaget
koll.	kollektiv(t)
komp	komparativ
kompl	(gått av bruk) komplement, preposisjonsuttrykk (= prep-uttr)
konj	konjunksjon
konjunkt	konjunktiv
konkr	konkret
kons.	konsonant, konsonantisk
kunsthist.	kunsthistorisk
kvalf	(i) kvalfangarmål
kvard, kvd	(i) kvardagsmål (i motsetning til normalmål, og til skilnad frå målf og bym. med meir lokal avgrensing)
kyrk	(i) kyrkjestell
kyrk-hist	kyrkjehistorisk
l	linn (bøying)
landm	i landmåling
lat	(i) latin, latinsk
lbr	lite brukt, og tradisjonelt rekna for lite brukande
likn	liknande
litt.	(i) litterært (mål)
litthist.	litteraturhistorisk
log.	(i) logikken, logisk
lty	lågtyisk (irekna mellomlågtyisk)
m	maskulinum, hankjønn
-m.	-mål (t.d. barnem. = barnemål)
m a	mellom anna
mat.	(i) matematikk, matematisk
matst	(i) matstell
med.	(i) medisin, medisinsk
mek	(i) mekanikk, mekanisk
meng.	mellomengelsk
merkn	merknad
metall.	(i) metallurgi, metallurgisk
meteor.	(i) meteorologi, meteorologisk

metr	(i) metrikk, metrisk
mfr	motfør (d.e.: jamfør med noko motsett)
mhty	mellomhøgtysk
mil.	(i) militærmål
min.	(i) mineralogi, mineralogisk
misskr	misskrive, feilskrive
mispr	misprent, trykkfeil
ml	mellom
mlat	mellomalderlatin
mly	mellomlågtyisk (jf. lty)
m m	med meir
mndl	mellomnederlandsk
mno	mellomnorsk
m oms t	med omsyn til
mots	motsett
mrk	merk, merknad
ms	manuskript, handskrift
mst	mange stader
msv	mellomsvensk
mty	mellomtyisk
mulj	muljert, muljering, palatal(isering)
mus.	(i) musikk
myt.	(i) mytologi, mytisk
målf	målføre, i målføreuttale
målv	(i) målvitskap, målvitskapleg
n	nøytrum, inkjekjønn
naturv	(i) naturvitskap, naturvitskapleg
navig	i navigasjon
nda	nydansk
ndf	nedanfor
ndl	nederlandsk
nedsetj	nedsetjande
nekt	nektande, nekting
n fjells	nordanfjells (Trøndelag og Nord-Noreg)
nlat	(i) nylatin, nylatinsk
nno	nynorsk
no.	norsk
no-da	norsk-dansk (fram til 1907, jf. bm)
nom.	(i) nominativ
nord.	nordisk
norr.	norrøn(t)
np	notid partisipp (presens partisipp)
nr	nummer

nt	notid (presens)
nyl.	nylaga, nylaging
o.a.	og anna, og andre
obj	objekt
obl kas	oblik(e) kasus
odont	(i) odontologi, odontologisk
off	offentleg
ofl	og fleire (stader)
o l	og liknande
oml	omlaga, omlaging
oms.	omsett, omsetjing
omskr	omskrivning
omtyd	omtyding
oppgj	oppgitt
opph	opphav, opphavleg
ord.	(i zool) orden(en)
ordl	ordlag
ordt	ordtak
ortogr	(i) ortografi, ortografisk
osfr	og så frametter
Oslobym	Oslo bymål
ovanf	ovanfor
overf	i overført (el figurleg) tyding
overg	overgang (i tyding)
par.	paragraf, §
part.	partikkel
pass.	passiv
ped	(i) pedagogikk, pedagogisk
peik.	peikande
pers	personleg
p g a	på grunn av
pl	(i) pluralis, fleirtal
poet.	() poesi, poetisk
polit	politisk
portug	portugisisk
pos.	positiv
poss	possessiv
pred	predikat, predikativ
pred-ord	predikatsord, predikativ
pref	prefiks, førefeste, førestaving
prep	preposisjon
pron	pronomen
propr	proprium, særnamn

psykiat	(i) psykiatri, psykiatrisk
psykol	(i) psykologi, psykologisk
pts	partisipp
påv.	påverknad, påverka av
radiof	(i) radiofaget
refl	refleksiv(t)
rel	(i) bibelsk og religiøst mål i det heile
relat	relativ(t)
rel-hist.	(i) religionshistorie, religionshistorisk
res.	resiprok(t)
rettsst	(i) rettsstell
rom	romansk
rom-kat	romersk-katolsk
russ	russisk
russeno	russenorsk (tidlegare norsk-svensk-russisk-finsk-samisk handelsspråk på finnmarksysten)
s	side
sam	samisk
samb	samband
s d	sjå der, sjå dette
seinlat	(i) seinlatin, seinlatinsk
serl	særleg
sersk	særskild, særskilt
setn	setning
sfjells	sønnanfjells (Austlandet, Agder og Vestlandet)
sg	(i) singularis, eintal
shet	shetlandsk
sj	sjeldsynt
sjøm.	(i) sjømannsmål
sjømil.	sjømilitært
skift	skiftande
skiln	skilnad
skjemt.	skjemtande
skogbr	(i) skogbruk
skr	(i) skrift
skulem	(i) skulestell, skulemål
slang	(i) slang
slav	slavisk
sm	same
sm-	saman-
smbi	samanblanda, samanblanding
smdr	samandrege, samandraging
smh	samanheng

sml	samanlikning
smn	saman
sm o s	same ord som
sms	samansetning(ar), samansett
smsk	samanskrive, samanskrijving
sm st	same stad
sos-øk	(i) sosialøkonomi, sosialøkonomisk
sp	spansk
spr	språk
språkhist	språkhistorisk
spørj	spørjande
sslav	sørslavisk (serbisk, kroatisk, (tidlegare:) serbokroatisk, montenegrinsk, bosnisk)
ssp.	underart (subspecies)
st	sterk (bøying)
stadn	(i) stadnamn
subj	subjekt
subst	substantiv, substantivisk
suff	suffiks, etterfeste, etterstaving
sumst	«sumstad», somme stader
superl	superlativ
supin	supinum
sv	svensk
svar. t	(som) svarer til, svarande til
sviv.	svivyrdeleg
sørj	sørjlandsk
t	til
t d	til dømes
teat	(i) teater- og skodespelaryrket
tekn	(i) teknikk, teknisk
tel.	(i) telefon- og telegrafverket
teol	(i) teologi, teologisk
tilf	tilfelle, tilfeldig
tilh	tilhøve
tilkn	tilknytting
till.	tillegg
tiln	tilnærming, tilnærma
tilsv	tilsvarande
tostav	tostavings, tostava
tr	transitiv(t)
trul.	truleg
trygd.	(i) trygdeverket, (i) trygdingsmål
t skiln	til skilnad

ty	tysk
tyd	tyding
typ.	(i) typografi, typografisk
tyrk	tyrkisk
u	under
ub	ubunden (form)
ubf	ubunden form
ubøy.	ubøygd eller ubøyeleg
ukj	ukjent
ung.	ungarsk
univ	(i) universitetsmål
upers	upersonleg
usetn	undersetning, leddsetning
utanl	utanlandsk
utg	utgåve, utgitt
utk	utkomen
utt	uttala, uttale (særleg om normaluttale, jf. målf)
uttr	uttrykk, gir uttrykk for
utv	utvikling, utvikla
v	verb
vanl	vanleg
var.	varietet (i genetisk klassifisering av planter eller dyr)
vb	verb, verbal(t)
vbs	verbalsubstantiv
vedk	vedkomande
vegst	(i) vegstellet
veid.	(i) veidemål, jaktmål
vend	vending, ordlag
veter.	(i) veterinærmål
vevn	(i) veving, vevnad
v fjells	vestanfjells (Vestlandet)
vok	vokal, vokalisk
vsa	ved sida av, attåt
vulg	(i) vulgært (mål)
y	ymse
y st	ymse stader
zool	(i) zoologi, zoologisk (sjå 2.4.3.1 i tekstdelen)
ålm	«ålmént», allment (sterkare enn «vanleg»)

5.3 Geografiske namn

Denne lista inneheld områdenemningar over kommunenivå som er nytta i Norsk Ordbok. Oppslagsformene er dei forkortingane som er nytta i ordboka, men forklaringa blir innleidd med det geografiske namnet fullt utskrive, og deretter kjem i parentes ei presisering av kva for mindre område, primært kommunar pr. 1947, dette området omfattar. Kommunane sjølve er ikkje med i lista, dei står i neste liste (5.4). Men elles representerer lista ulike nivå: landsdelar (t.d. Austlandet), bispedøme (t.d. Agder bispedøme), fylke (t.d. Akershus), tradisjonelle landskap (t.d. Hardanger), og kombinasjonar av retningsadverb og namn (t.d. Aust-Telemark). Nokre eldre nemningar som er nytta i ordboka, er òg med (t.d. Råbyggjelaget). Somme bynamn er òg med i lista; det er slike som har fått forkorta form i heimfestingane (det gjeld nokre av dei største byane våre).

Parentesane som gir opp omfanget av området, listar opp einingar på nivået under oppslaget: Under regionen ATel finn vi kommunar (Hovin, Tinn osv.), under landsdelen Austlandet finn vi fylke (Austfold, Akershus osv.). Somme stader blir ulike nivå blanda: IAgd inneheld ei lang rekke kommunar pluss landskapet Setesdalen (Set), som har eige oppslag med kommunane opprekna. Under fylka fører vi likevel ikkje opp geografisk omfang; vi reknar det som allment kjent, og det blir også illustrert på karta under del 5 i rettleiinga. I kommunelista (5.4) blir også alle kommunane tilordna det fylket dei høyrer til i.

Generelt gjeld det at der forklaringsparentesane inneheld forkortingar, betyr det at desse forkortingane har eigne oppslag, så ein kan analysere seg stegvis ned i eit «områdehierarki». Oppslaget Fj (Fjordane) skal såleis tolkast slik at det er eigne oppslag på Sfj (Sunnfjord) og Nfj (Nordfjord). Mens Sfj får alle Sunnfjordskommunane opprekna, viser Nfj berre til INfj og YNfj, altså Indre Nfj og Ytre Nfj, og under desse oppslaga står kommunane.

A	Aust- (t. d. AAgd = Aust-Agder)
AAgd	Aust-Agder fylke
Ab	Agder bispedøme
Agd	Agder (AAgd, VAgd – og IAgd, YAgd)
Akh	Akershus fylke
AMoland	Austre Moland

ASTrl	Austre Sør-Trøndelag (Orkd, Oppdal, Skaun, Buvik, Børsa, Gauld, Røros, Tydal, Selbu, Klæbu, Strinda, Tiller, Leinstrand, Byneset, Malvik) (basert på førekomen av full utjamning i jamvektsverb (<i>vårrå, våttå</i> for <i>vera, vita</i>))
ATel	Aust-Telemark (Hovin, Tinn, Hjartdal, Gransherad, Heddal, Notodden, Sauherad, Bø i Tel, Lunde)
Austf	Austfold (Østfold) fylke
Austl	Austlandet (Austf, Akh (med Oslo), Hdmf, Oppl, Bu, Vestf, Tel)
Austflatb	Austlandsflatbygdene (SAustl, Hdm, Sol, Odal, VOpl, MBu)
A-VAgd	Austre Vest-Agder (tidlegare Mandal futedøme) (Kristiansand, Tveit, Oddernes, Randesund, Øvrebø, Hægeland, Vennesla, Søgne, Holum, Halse og Harkmark, Mandal, Greipstad, Finsland, Laudal, Bjelland, Øyslebø, Grindheim, Konsmo, Åseral, Vigmostad, SAudnedal, Spangereid)
Bb	Bjørgvin bispedøme (Hordaland, Bergen, Sogn og Fjordane og Sunnmøre)
Brg	Bergen
Bu	Buskerud fylke
Dal	Dalane (Sokndal, Lund, Heskestad, Bjerkreim, Helleland, Egersund, Eigersund, Ogn)
Fj	Fjordane (Sfj, Nfj)
Fm	Finnmark fylke
Follo	Son, Hølen, Vestby, Drøbak, Hvitsten, Frogn, Kråkstad, Ski, Ås, Nesodden, Oppegård
Fos	SFos, NFos
Gauld	Gauldalen (NeGauld, MGauld, ØvGauld)
Gbr	Gudbrandsdalen (NGbr, SGbr)
Had	Hadeland (Brandbu, Gran, Jevnaker, Lunner)
Hall	Hallingdal (ØvHall, NeHall)
Hard	Hardanger (YHard, IHard)
Hb	Hamar bispedøme
Hdm	Heidmarka (Hedmarken) (Romedal, Stange, Nes på Hdm, Ringsaker, Furnes, Vang på Hdm, Løten)
Hdmf	Hedmark fylke
Helg	Helgeland (SHelg, Rana)
HI	Hordaland fylke
I	Indre (t. d. INfj = Indre Nordfjord)
IAGd	Indre Agder (Gjerstad, Åmli, Gjøvdal, Tovdal, Vegårshei, Mykland, Froland, Herefoss, Birkenes, Vegusdal, Iveland, Øvrebø, Hægeland, Finsland, Laudal, Bjelland, Øyslebø, Grindheim, Konsmo, Åseral, Vigmostad, Kvås, Hægebostad, Eiken, Fjotland, Kvinesdal, Tonstad, ØvSirdal, Bakke, Gyland, Set)
IAustf	Indre Østfold (Rødenes, Råde, Rygge, Moss, Jeløy, Våler i Austf, Skiptvet, Eidsberg, Mysen, Askim, Hobøl, Spydeberg, Trøgstad, Rømskog)

IFm	Indre Finnmark (Kautokeino, Karasjok, Polmak, Tana, Nesseby, SVaranger)
IHard	Indre Hardanger (Røldal, Odda, Ullensvang, Kinsarvik, Eidfjord, Ulvik, Granvin)
INamd	Indre Namdalen (Sørli, Nordli, Røyrvik, Grong, Harran, Namsskogan, Høylandet, Overhalla, Namsos, Vemundvik, Klinga)
INdm	Indre Nordmøre (Øksendal, Ålvundeid, Sunndal, Stangvik, Åsskard, Surnadal, Rindal)
INfj	Indre Nordfjord (Eid, Gloppen, Breim, Innvik, Stryn, Hornindal)
Innh	Innherad (Skogn, Frol, Levanger, Verdal, Ytterøy, Mosvik, Verran, Malm, Inderøy, Røra, Sandvollan, Sparbu, Steinkjer, Egge, Ogdal, Stod, Kvam i NTrl, Beitstad, Namdalseid)
ISo	Indre Sogn (Sogndal, Aurland, Lærdal, Borgund i So, Årdal, Hafslø, Luster, Jostedal)
Jr	Jæren (Varhaug, Nærbø, Time, Klepp, Gjesdal, Høyland, Sandnes, Hetland, Sola, Madla, Stav, Randaberg)
Karm	Karmøy (Skudeneshavn, Skudenes, Åkra, Kopervik, Stangaland, Avaldsnes, Torvastad)
Krsand	Kristiansand
Krsund	Kristiansund
Land	Land (i Oppland) (Torpa, NLand, Fluberg, SLand)
Li	Lista futedøme (V-VAgd)
Lof	Lofoten (Vågan, Svolvær, Gimsøy, Valberg, Borge i Lof, Hol i Lof, Buk-snes, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst)
M	Midtre, Midt-
Ma	Mandal futedøme (A-VAgd)
MBu	Midtre Buskerud (Sigdal, Krødsherad)
MGauld	Midtre Gauldal (Støren, Soknedal, Budal, Singsås)
Mhl	Midhordland (Fusa, Strandvik, Hålandsdal, Samnanger, Os i HI, Austevoll, Sund, Fjell, Fana, Laksevåg, Åsane, Askøy)
Midl	Midlandet, fjellbygdene på Austlandet (Gbr, Va, Hall, Nu, ATel, VTel)
MSo	Midtre Sogn (Vik, Balestrand, Leikanger)
MTrs	Midtre Troms (Gratangen, Lavangen, Salangen, Dyrøy, Sørreisa, Bardu, Målselv, Øverbygd, Balsfjord, Malangen, Senja, Lenvik, Tranøy, Hillesøy, Tromsø, Tromsøysund)
MøRo	Møre og Romsdal fylke
N	Nord- eller Nordre (t.d. NTrl = Nord-Trøndelag)
Namd	Namdalen (INamd, YNamd)
NAukra	Nord-Aukra
NAurdal	Nord-Aurdal
Nb	Nidaros bispedøme
Ndm	Nordmøre (YNdm, INdm)
Ne	Nedre (t.d. NeTel = Nedre Telemark)

NeBu	Nedre Buskerud (Modum, Holmsbu, ØvEiker, NeEiker, Lier, Drammen, Røyken, Hurum, Kongsberg, ØvSandsvær, YSandsvær)
Ned	Nedenes futedøme (i AAgd) (Gjerstad, Søndeled, Dypvåg, Holt, Flosa, Austre Moland, Stokken, Tromøy, Øyestad, Hisøy, Fjære, Landvik, Eide, Vestre Moland, Høvåg, Birkenes, Herefoss, Froland, Vegårshei, Åmli, Mykland, Tovdal, Gjovdal)
NeEiker	Nedre Eiker
NeGauld	Nedre Gauldalen (Melhus, Flå, Hølanda, Horg)
NeHall	Nedre Hallingdal (Nes i Hall, Flå i Hall)
NeRom	Nedre Romerike (Enebakk, SHøland, NHøland, Setskog, Aurskog, Fet, Rælingen, Lørenskog, Lillestrøm, Skedsmo, Blaker, Sørums)
NeTel	Nedre Telemark, Grenland (Drangedal, Holla, Solum, Gjerpen, Skien, Porsgrunn, Siljan, Eidanger, Brevik, Stathelle, Langesund, Bamble, Skåtøy, Kragerø, Sannidal)
NeVa	Nedre Valdres (SAurdal, Etnedal)
Nfj	Nordfjord (YNfj, INfj)
NFos	Nord-Fosen (Ørland, Stadsbygd, Rissa, Stjørna, Bjugn, Nes i Fos, Jøssund, Åfjord, Stoksund, Roan, Osen)
NFron	Nord-Fron
NFrøya	Nord-Frøya
NGbr	Nord-Gudbrandsdalen (Dovre, Lesja, Skjåk, Lom, Vågå, Sel, Heidal)
Nhl	Nordhordland (Haus, Bruvik, Hosanger, Hamre, Modalen, Masfjorden, Alversund, Lindås, Meland, Herdla, Hjelme, Hordabø, Sæbø, Manger, Austrheim, Fedje)
NHøland	Nordre Høland
NLand	Nordre Land
NN	Nord-Noreg
No	Nordland fylke
NODal	Nord-Odal
NRana	Nord-Rana
NTrl	Nord-Trøndelag fylke
NTrs	Nord-Troms (Ullsfjord, Storfjord, Kåfjord, Lyngen, Karlsøy, Helgøy, Skjervøy, Nordreisa, Kvænangen)
Nu	Numedal (Uvdal, Nore, Rollag, Flesberg)
NVaranger	Nord-Varanger
NVestl	Nordvestlandet (YSo, Fj, MøRo)
NVågsøy	Nord-Vågsøy
NØd	Nord-Østerdalen (YRendal, ØvRendal, Stor-Elvdal, Sollia, Folldal, Alvdal, Tynset, Tolga, Os i Ød, Kvikne)
Ob	Oslo bispedøme (Østfold, Oslo, Akershus)
Odal	Odalen (NODal, SODal)
Of	Ofoten (Tysfjord, Ballangen, Lødingen, Tjeldsund, Evenes, Ankenes, Narvik)

Oppl	Oppland fylke
Orkd	Orkdalen (Geitastrand, Orkanger, Orkdal, Orkland, Meldal, Rennebu)
Oslo	Oslo, Aker, Bærum, Asker
Rana	Dønnes, Nesna, Elsfjord, Korgen, SRana, Hemnes, NRana, Mo i Rana, Lurøy, Træna, Rødøy, Meløy
Rbg	Råbyggjelaget (på Indre Agder, særleg Aust-Agder) (Åmli, Gjøvdal, Tovdal, Vegårshei, Mykland, Froland, Herefoss, Vegusdal, Iveland, Hægeland, Åseral, Set)
Ri	Ringerike (Ådal, Norderhov, Tyrstrand, Hønefoss, Hole)
Rog	Rogaland fylke
Rom	Romerike (NeRom, ØvRom)
Roms	Romsdal (Vestnes, Tresfjord, Voll, Eid i Roms, Grytten, Hen, Veøy, Nesset, Eresfjord og Vistdal, Bolsøy, Molde, SAukra, NAukra, Fræna, Bud, Hustad, Sandøy)
Ryf	Ryfylke (Høle, Strand, Rennesøy, Mosterøy, Kvitsøy, Finnøy, Fister, Sjernarøy, Forsand, Hjelmeland, Årdal i Ryf, Jelsa, Erfjord, Suldal, Sand, Sauda, Sandeid, Imsland, Vats, Vikedal, Karm, Haugesund, Bokn, Skjold, Nedstrand, Tysvær, Utsira, Skåre)
S	Sør- eller Søre (t.d. STrI = Sør-Trøndelag)
Sa	Salten (Saltdal, Beiarn, Gildeskål, Skjerstad, Fauske, Bodin, Bodø, Sørfold, Kjerringøy, Nordfold, Leiranger, Steigen, Hamarøy)
SAudnedal	Sør-Audnedal
SAukra	Sør-Aukra
SAurdal	Sør-Aurdal
SAustf	Sør-Østfold (Idd, Halden, Berg i Austf, Aremark, Hvaler, Kråkerøy, Torsnes, Fredrikstad, Onsøy, Glemmen, Borge, Rolvsøy, Skjeberg, Sarpsborg, Tune, Varteig, Degernes, Rakkestad, Øymark)
SAustl	Søraustlandet (Austf, Akh, Oslo, Ri, NeBu, Vestf, NeTel)
Senja	Lenvik, Tranøy, Torsken, Berg i Trs, Hillesøy
Set	Setesdal (Bygland, Bykle, Valle, Hylestad, Evje, Hornnes)
Sfj	Sunnfjord (Askvoll, Fjaler, Gaular, Førde, Jølster, Naustdal, Vevring, Bru, Eikefjord, Kinn, Florø, Bremanger)
SFos	Sør-Fosen (Vinje i Fos, Hemne, Snillfjord, Heim, Sandstad, Kvenvær, Hitra, Fillan, SFrøya, NFrøya, Agdenes, Lensvik)
SFron	Sør-Fron
SFrøya	Sør-Frøya
SGbr	Sør-Gudbrandsdalen (NFron, SFron, Ringebu, Øyer, ØGausdal, VGausdal, Fåberg, Lillehammer)
SHelg	Sør-Helgeland (Bindal, Sømna, Brønnøy, Brønnøysund, Velfjord, Grane, Hattfjellidal, Vefsn, Mosjøen, Vevelstad, Vega, Tjøtta, Alstahaug, Herøy på Helg, Sandnessjøen, Nordvik, Leirfjord, Drevja)
Shl	Sunnhordland (Sveio, Valestrand, Vikebygd, Ølen, Etne, Bømlo, Moster, Bremnes, Skånøvik, Kvinnherad, Fjelberg, Varaldsøy, Stord, Fitjar, Tysnes)

SHøland	Søndre Høland
SLand	Søndre Land
Snm	Sunnmøre (SSnm, Sunnlyven, Norddal, Stranda, Stordal, Sykkylven, Ørskog, Skodje, Borgund på Snm, Ålesund, Giske, Vigra, Haram, Vatne)
So	Sogn (YSO, MSo, ISo)
SODal	Sør-Odal
SoFj	Sogn og Fjordane fylke
Sol	Solør (Brandval, Grue, Hof i Sol, Åsnes, Våler i Sol)
SRana	Sør-Rana
SSnm	Søre Sunnmøre (SSnm, Sunnlyven, Norddal, Stranda, Stordal, Sykkylven, Ørskog, Skodje, Borgund på Snm, Ålesund, Giske, Vigra, Haram, Vatne)
Stav	Stavanger
Stjør	Stjørdalen (Meråker, Hegra, Lånke, Stjørdal, Skatval)
STrl	Sør-Trøndelag fylke
STrs	Sør-Troms (Kvæfjord, Harstad, Sandtorg, Skånland, Astafjord, Ibestad, Trondenes, Bjarkøy, Andørja)
SVaranger	Sør-Varanger
SVestl	Sørvestlandet (Rog, HI, ISo, MSo)
SVågsøy	Sør-Vågsøy
SØd	Sør-Østerdalen (Elverum, Trysil, Åmot, Engerdal)
Sørl	Sørlandet (Agderkysten)
Tb	Tunsberg bispedøme (Buskerud og Vestfold)
Tel	Telemark fylke
Tot	Toten (Gjøvik, Vardal, VToten, Eina, ØToten, Kolbu)
Trh	Trondheim
Trl	Trøndelag
Trn	Trondenes
Trs	Troms fylke
V	Vest- (t.d. VAgd = Vest-Agder)
Va	Valdres (ØvVa, NeVa)
VAgd	Vest-Agder fylke
Vestf	Vestfold fylke
Vestl	Vestlandet (SVestl, NVestl) (omfattar Rog, HI, SoFj, MøRo)
VGausdal	Vestre Gausdal
VMoland	Vestre Moland
Vo	Voss (som landsdel, omfattar kommunane Evanger, Voss og Vossestrand)
VOppl	Vest-Oppland (Biri, Snertingdal, Land, Tot, Had)
VSlidre	Vestre Slidre
Vstrål	Vesterålen (Hadsel, Bø i Vstrål, Sortland, Øksnes, Langenes, Bjørnskinn, Dverberg, Andenes)

VTel	Vest-Telemark (Rauland, Vinje i Tel, Mo i Tel, Lårdal, Seljord, Kviteseid, Nissedal, Fyresdal)
VTot	Vestre Toten
V-VAgd	Vestre Vest-Agder (tidlegare Lista futedøme) (Lista, Farsund, Herad, Spind, Lyngdal, Austad, Kvås, Hægebostad, Eiken, Fjotland, Kvinesdal, Feda, Tonstad, ØvSirdal, Bakke, Gyland, Hidra, Nes i VAgd, Flekkefjord)
Y	Ytre (t.d. YNamd = Ytre Namdalen)
YAgd	Ytre Agder (Risør, Sønedeled, Dypvåg, Tvedestrand, Holt, Tromøy, Øyestad, Arendal, AMoland, Stokken, Flosta, Hisøy, Grimstad, Fjære, Landvik, Eide, VMoland, Lillesand, Høvåg, Kristiansand, Tveit, Oddernes, Randesund, Vennesla, Søgne, Holum, Halse og Harkmark, Mandal, Greipstad, SAudnedal, Spangereid, Lista, Farsund, Herad, Spind, Lyngdal, Austad, Hidra, Nes i VAgd, Feda, Flekkefjord)
YFm	Ytre Finnmark (Alta, Talvik, Loppa, Hasvik, Sørøysund, Hammerfest, Kvalsund, Måsøy, Kjevik, Kistrand, Lebesby, Gamvik, Berlevåg, Vardø, NVaranger, Vadsø)
YHard	Ytre Hardanger (Jondal, Kvam, Strandebarm)
YNamd	Ytre Namdalen (Otterøy, Flatanger, Fosnes, Nærøy, Vikna, Foldereid, Kolvereid, Gravvik, Leka)
YNdm	Ytre Nordmøre (Eide, Øre, Gjemnes, Kvernes, Bremsnes, Kornstad, Krsund, Grip, Frei, Straumsnes, Tingvoll, Halså, Tustna, Valsøyfjord, Edøy, Brattvær, Hopen, Aure, Stemshaug)
YNfj	Ytre Nordfjord (SVågsøy, NVågsøy, Selje, Davik)
YRendal	Ytre Rendal
YSandsvær	Ytre Sandsvær
YSo	Ytre Sogn (Gulen, Solund, Brekke, Hyllestad, Lavik, Kyrkjebø)
Ø	Østre, Austre el Østre (t.d. ØSlidre = Øystre Slidre)
Ød	Østerdalen (SØd, NØd)
ØGausdal	Østre Gausdal
ØSlidre	Øystre Slidre
ØToten	Østre Toten
Øv	Øvre ((t.d. ØvTel = Øvre Telemark)
ØvEiker	Øvre Eiker
ØvGauld	Øvre Gauldalen (Haltdalen, Ålen, Glåmos, Brekken)
ØvHall	Øvre Hallingdal (Hemsedal, Hol, Ål, Gol)
ØvRendal	Øvre Rendal
ØvRom	Øvre Romerike (Nes på Rom, Gjerdrum, Nittedal, Ullensaker, Nannestad, Eidsvoll, Feiring, Hurdal)
ØvSandsvær	Øvre Sandsvær
ØvSirdal	Øvre Sirdal
ØvTel	Øvre Telemark (ATel, VTel)
ØvVa	Øvre Valdres (Vang i Va, VSlidre, ØSlidre, NAurdal)

5.4 Norske kommunar pr. 1947

Dette er ei liste over kommunar i Noreg, med opplysning etterpå om kva fylke dei ligg i. Kommunenamn som er nytta i heimfestingar i *Norsk Ordbok*, bygger på den kommuneinndelinga som gjaldt i 1947. Ordboka byrja å kome ut i 1950 (sjå historikken under 1.5), men den første kommunesamanslåinga etter 1947 skjedde i 1948, da Aker vart innlemma i Oslo, og den er ikkje reflektert i NO. Kommunane som eksisterte i 1947, står i lista nedanfor utan noko teikn etter. Bykommunane som fanst da, står med kursiv skrift. Der det seinare har vore endringar i kommuneinndelinga (ført fram til nyttår 2017), blir dette merka av med ein parentes og hake til den nye kommunen. Der ein kommune er kløyvd og har gått til fleire kommunar, er det berre opplyst om kvar hovuddelen har gått. Kommunenamn som er heilt nye i høve til dei frå 1947, står òg på alfabetisk plass i lista, men med stjerne * etter. Dei forkorta fylkesnamn står i lista over geografiske namn under 5.3., sjå òg oversikta under 2.8.2.1.

Som døme gjengir vi nokre av dei første oppslaga i lista med forklaring:

Agdenes, STrl = Agdenes var i 1947 og er enno ein kommune i Sør-Trøndelag
Aker (>Oslo), Akh = Aker var i 1947 ein kommune i Akershus, men er no slått saman med Oslo.

Andøy*, No = Andøy er ein nyare samanslått kommune i Nordland (på eit område som i 1947 bestod av kommunane Andenes, Bjørnskinn og Dverberg).

Her byrjar sjølve lista:

Agdenes, STrl	Asker, Akh
Aker (>Oslo), Akh	Askim, Austf
Alstahaug, No	Askvoll, SoFj
Alta, Fm	Askøy, HI
Alvdal, Hdmf	Astafjord (>Skånland), Trs
Alversund (>Lindås), HI	Audnedal*, VAgd
Andebu (>Sandefjord), Vestf	Aukra*, MøRo
Andenes (>Andøy), No	Aure, MøRo
Andørja (>Ibestad), Trs	Aurland, SoFj
Andøy*, No	Aurskog (>Aurskog-Høland), Akh
Ankenes (>Narvik), No	Aurskog-Høland*, Akh
Aremark, Austf	Austad (>Lyngdal), VAgd
<i>Arendal</i> , AAgd	Austevoll, HI

- Austre Moland (>Arendal), AAgd
 Austrheim, HI
 Avalsnes (>Karmøy), Rog
 Averøy*, MØRo
 Bakke (>Flekkefjord), VAgd
 Balestrand, SoFj
 Ballangen, No
 Balsfjord, Trs
 Bamble, Tel
 Bardu, Trs
 Beiarn, No
 Beitstad (>Steinkjer), NTrl
 Berg (>Halden), Austf
 Berg, Trs
Bergen, HI
 Berlevåg, Fm
 Bindal, No
 Biri (>Gjøvik), Oppl
 Birkenes, AAgd
 Bjarkøy (>Harstad), Trs
 Bjelland (>Marnardal), VAgd
 Bjerkreim, Rog
 Bjugn, STrl
 Bjørnskinn (>Andøy), No
 Blaker (>Sørum), Akh
 Bodin (>Bodø), No
Bodø, No
 Bokn, Rog
 Bolsøy (>Molde), MØRo
 Borge (>Fredrikstad), Austf
 Borge (>Vestvågøy), No
 Borgund (>Ålesund), MØRo
 Borgund (>Lærdal), SoFj
 Borre, Vestf
 Botne (>Holmestrand), Vestf
 Brandbu (>Gran), Oppl
 Brandval (>Kongsvinger), Hdmf
 Brattvær (>Smøla), MØRo
 Breim (>Gløppen), SoFj
 Brekke (>Gulen), SoFj
 Brekken (>Røros), STrl
 Bremanger, SoFj
 Bremnes (>Bømlo), HI
 Bremsnes (>Averøy), MØRo
Brevik (>Porsgrunn), Tel
 Bru (>Flora), SoFj
 Brunlanes (>Larvik), Vestf
 Bruvik (>Vaksdal, Osterøy), HI
 Brønnøy, No
Brønnøysund (>Brønnøy), No
 Bud (>Fræna), MØRo
 Budal (>Midtre Gauldal), STrl
 Buksnes (>Vestvågøy), No
 Buvik (>Skaun), STrl
 Bygland, AAgd
 Bykle, AAgd
 Byneset (>Trondheim), STrl
 Bærum, Akh
 Bø, No
 Bø, Tel
 Bømlo, HI
 Børsa (>Skaun), STrl
 Båtsfjord*, Fm
 Dalsfjord (>Volda), MØRo
 Davik (>Bremanger), SoFj
 Degernes (>Rakkestad), Austf
 Dovre, Oppl
Drammen, Bu
 Drangedal, Tel
 Drevja (>Vefsn), No
Drøbak (>Frogn), Akh
 Dverberg (>Andøy), No
 Dypvåg (>Tvedestrand), AAgd
 Dyrøy, Trs
 Dønna*, No
 Dønnes (>Dønna), No
 Edøy (>Smøla), MØRo
Egersund (>Eigersund), Rog
 Egge (>Steinkjer), NTrl
 Eid (>Rauma), MØRo
 Eid, SoFj
 Eidanger (>Porsgrunn), Tel

Eide (>Grimstad), AAgd	<i>Flekkefjord</i> , VAgd
Eide, MøRo	Flesberg, Bu
Eidfjord, HI	Flora*, SoFj
Eidsberg, Austf	<i>Florø</i> (>Flora), SoFj
Eidskog, Hdmf	Flosta (>Arendal), AAgd
Eidsvoll, Akh	Fluberg (>Søndre Land), Oppl
Eigersund, Rog	Flå, Bu
Eikefjord (>Flora), SoFj	Flå (>Melhus), STRl
Eiken (>Hægebostad), VAgd	Foldereid (>Nærøy), NTRl
Eina (>Vestre Toten), Oppl	Folldal, Hdmf
Elsfjord (>Vefsn), No	Forsand, Rog
Elverum, Hdmf	Fosnes, NTRl
Enebakk, Akh	<i>Fredrikstad</i> , Austf
Engerdal, Hdmf	Frei (>Kristiansund), MøRo
Eresfjord og Vistdal (>Nesset), MøRo	Frogn, Akh
Erfjord (>Suldal), Rog	Frol (>Levanger), NTRl
Etne, HI	Froland, AAgd
Etnedal, Oppl	Frosta, NTRl
Evanger (>Voss), HI	Fræna, MøRo
Evenes, No	Frøya*, STRl
Evje (>Evje og Hornnes), AAgd	Furnes (>Ringsaker), Hdmf
Evje og Hornnes*, AAgd	Fusa, HI
Fana (>Bergen), HI	Fyresdal, Tel
<i>Farsund</i> , VAgd	Førde, SoFj
Fauske, No	Fåberg (>Lillehammer), Oppl
Feda (>Kvinesdal), VAgd	Gamvik, Fm
Fedje, HI	Gaular, SoFj
Feiring (>Eidsvoll), Akh	Gausdal*, Oppl
Fet, Akh	Geitstrand (>Orkdal), STRl
Fillan (>Hitra), STRl	Gildeskål, No
Finnøy, Rog	Gimsøy (>Vågan), No
Finsland (>Songdalen), VAgd	Giske, MøRo
Fister (>Hjelmeland), Rog	Gjemnes, MøRo
Fitjar, HI	Gjerdrum, Akh
Fjaler, SoFj	Gjerpen (>Skien), Tel
Fjelberg (>Kvinnherad), HI	Gjerstad, AAgd
Fjell, HI	Gjesdal, Rog
Fjotland (>Kvinesdal), VAgd	Gjøvdal (>Åmli), AAgd
Fjære (>Grimstad), AAgd	<i>Gjøvik</i> , Oppl
Flakstad, No	Glemmen (>Fredrikstad), Austf
Flatanger, NTRl	Gloppen, SoFj

- Glåmos (>Røros), STRl
 Gol, Bu
 Gran, Oppl
 Grane, No
 Gransherad (>Notodden), Tel
 Granvin, HI
 Gratangen, Trs
 Gravvik (>Nærøy), NTrl
 Greipstad (>Songdalen), VAgd
Grimstad, AAgd
 Grindheim (>Audnedal), VAgd
 Grip (>Kristiansund), MØRo
 Grong, NTrl
 Grue, Hdmf
 Grytten (>Rauma), MØRo
 Gulen, SoFj
 Gyland (>Flekkefjord), VAgd
 Hadsel, No
 Hafslø (>Luster), SoFj
Halden, Austf
 Halså, MØRo
 Halse og Harkmark (>Mandal), VAgd
 Haltdalen (>Holtålen), STRl
Hamar, Hdmf
 Hamarøy, No
Hammerfest, Fm
 Hamre (>Osterøy), HI
 Haram, MØRo
 Hareid, MØRo
 Harran (>Grong), NTrl
Harstad, Trs
 Hasvik, Fm
 Hattfjell, No
Haugesund, Rog
 Haus (>Osterøy), HI
 Heddal (>Notodden), Tel
 Hedrum (>Larvik), Vestf
 Hegra (>Stjørdal), NTrl
 Heidal (>Sel), Oppl
 Heim (>Hemne), STRl
 Helgøy (>Karlsøy), Trs
 Helleland (>Eigersund), Rog
 Hemne, STRl
 Hemnes, No
 Hemsedal, Bu
 Hen (>Rauma), MØRo
 Herad (>Farsund), VAgd
 Herdla (>Askøy), HI
 Herefoss (>Birkenes), AAgd
 Herøy, MØRo
 Herøy, No
 Heskestad (>Lund), Rog
 Hetland (>Stavanger), Rog
 Hidra (>Flekkefjord), VAgd
 Hillesøy (>Tromsø), Trs
 Hisøy (>Arendal), AAgd
 Hitra, STRl
 Hjartdal, Tel
 Hjelme (>Øygarden), HI
 Hjelmeland, Rog
 Hjørundfjord (>Ørsta), MØRo
 Hobøl, Austf
 Hof (>Åsnes), Hdmf
 Hof, Vestf
 Hol, Bu
 Hol (>Vestvågøy), No
 Hole, Bu
 Holla (>Nome), Tel
Holmestrand, Vestf
Holmsbu >Hurum), Bu
 Holt (>Tvedestrand), AAgd
 Holtålen*, STRl
 Holum (>Mandal), VAgd
 Hopen (>Smøla), MØRo
 Hordabø (>Radøy), HI
 Horg (>Melhus), STRl
 Hornindal, SoFj
 Hornnes (>Evje og Hornnes), AAgd
Horten (>Borre), Vestf
 Hosanger (>Osterøy) HI
 Hovin (>Tinn), Tel
 Hurdal, Akh

Hurum, Bu	Klinga (>Namsos), NTrl
Hustad (>Fræna), MøRo	Klæbu, STRl
Hvaler, Austf	Kolbu (>Østre Toten), Oppl
<i>Hvidsten/Hvitsten</i> (>Vestby), Akh	Kolvreid (>Nærøy), NTrl
Hylestad (>Valle), AAgd	<i>Kongsberg</i> , Bu
Hyllestad, SoFj	<i>Kongsvinger</i> , Hdmf
Hægebostad, VAgd	Konsmo (>Audnedal), VAgd
Hægeland (>Vennesla), VAgd	Kopervik (>Karmøy), Rog
Høle (>Sandnes), Rog	Korgen (>Hemnes), No
<i>Hølen</i> (>Vestby), Akh	Kornstad (>Averøy), MøRo
Hølonde (>Melhus), STRl	<i>Kragerø</i> , Tel
<i>Hønefoss</i> (>Ringerike), Bu	<i>Kristiansand</i> , VAgd
Høvåg (<Lillesand), AAgd	<i>Kristiansund</i> , MøRo
Høyanger*, SoFj	Krødsherad, Bu
Høyland (>Sandnes), Rog	Kråkerøy (>Fredrikstad), Austf
Høylandet, NTrl	Kråkstad (>Ski), Akh
Hå*, Rog	Kvalsund, Fm
Hålandsdal (>Fusa), HI	Kvam, HI
Ibestad, Trs	Kvam (>Steinkjer), NTrl
Idd (>Halden), Austf	Kvenvær (>Hitra), STRl
Imsland (>Vindafjord), Rog	Kvernes (>Averøy), MøRo
Inderøy, NTrl	Kvikne (>Tynset), Hdmf
Innvik (>Stryn), SoFj	Kvinesdal, VAgd
Iveland, AAgd	Kvinnherad, HI
Jelsa (>Suldal), Rog	Kviteseid, Tel
Jeløy (>Moss), Austf	Kvitsøy, Rog
Jevnaker, Oppl	Kvæfjord, Trs
Jondal, HI	Kvænanngen, Trs
Jostedal (>Luster), SoFj	Kvås (>Lyngdal), VAgd
Jølster, SoFj	Kyrkjebø (>Høyanger), SoFj
Jøssund (>Bjugn), STRl	Kåfjord, Trs
Karasjok, Fm	Laksevåg (>Bergen), HI
Karlsøy, Trs	Landvik (>Grimstad), AAgd
Karmøy*, Rog	Langenes (>Øksnes), No
Kautokeino, Fm	<i>Langesund</i> (>Bamble), Tel
Kinn (>Flora), SoFj	Lardal, Vestf
Kinsarvik (>Ullensvang), HI	<i>Larvik</i> , Vestf
Kistrand (>Porsanger), Fm	Laudal (>Marnardal), VAgd
Kjelvik (>Nordkapp), Fm	Lavangen, Trs
Kjerringøy (>Bodø), No	Lavik (>Høyanger), SoFj
Klepp, Rog	Lebesby, Fm

- Leikanger, SoFj
 Leinstrand (>Trondheim), STrl
 Leiranger (>Steigen), No
 Leirfjord, No
 Leka, NTrl
 Leksvik, NTrl
 Lensvik (>Agdenes), STrl
 Lenvik, Trs
 Lesja, Oppl
 Levanger, NTrl
 Lier, Bu
 Lierne*, NTrl
Lillehammer, Oppl
Lillesand, AAgd
 Lillestrøm (>Skedsmo), Akh
 Lindesnes*, VAgd
 Lindås, Hl
 Lista (>Farsund), VAgd
 Lom, Oppl
 Loppa, Fm
 Lund, Rog
 Lunde (>Nome), Tel
 Lunner, Oppl
 Lurøy, No
 Luster, SoFj
 Lyngdal, VAgd
 Lyngen, Trs
 Lærdal, SoFj
 Lødingen, No
 Lørenskog, Akh
 Løten, Hdmf
 Lånke (>Stjørdal), NTrl
 Lårdal (<Tokke), Tel
 Madla (>Stavanger), Rog
 Malangen (>Balsfjord), Trs
 Malm (>Verran), NTrl
 Malvik, STrl
Mandal, VAgd
 Manger (>Radøy), Hl
 Marker*, Austf
 Marnardal*, VAgd
 Masfjorden, Hl
 Meland, Hl
 Meldal, STrl
 Melhus, STrl
 Meløy, No
 Meråker, NTrl
 Midsund*, MØRo
 Midtre Gauldal*, STrl
Mo (>Rana), No
 Mo (>Tokke), Tel
 Modalen, Hl
 Modum, Bu
Molde, MØRo
Mosjøen (>Vefsn), No
 Moskenes, No
Moss, Austf
 Moster (>Bømlo), Hl
 Mosterøy (>Rennesøy), Rog
 Mosvik (>Inderøy), NTrl
 Mykland (>Froland), AAgd
 Mysen (>Eidsberg), Austf
 Målselv, Trs
 Måsøy, Fm
 Namdalseid, NTrl
Namsos, NTrl
 Namsskogan, NTrl
 Nannestad, AKh
Narvik, No
 Naustdal, SoFj
 Nedre Eiker, Bu
 Nedstrand (>Tysvær), Rog
 Nes, Akh
 Nes, Bu
 Nes (>Ringsaker), Hdmf
 Nes (>Bjugn), STrl
 Nes (>Flekkefjord), VAgd
 Nesna, No
 Nesodden, Akh
 Nesseby, Fm
 Nesset, MØRo
 Nissedal, Tel

Nittedal, Akh	Overhalla, NTrl
Nome*, Tel	Polmak (>Tana), Fm
Nord-Aukra (>Aukra), MøRo	Porsanger*, Fm
Nord-Aurdal, Oppl	<i>Porsgrunn</i> , Tel
Norddal, MøRo	Radøy*, HI
Norderhov (>Ringerike), Bu	Rakkestad, Austf
Nordfold (>Steigen), No	Ramnes (>Re), Vestf
Nord-Fron, Oppl	Rana*, No
Nord-Frøya (>Frøya), STrl	Randaberg, Rog
Nordkapp*, Fm	Randesund (>Kristiansand), VAgd
Nordli (>Lierne), NTrl	Rauland (>Vinje), Tel
Nord-Odal, Hdmf	Rauma*, MøRo
Nord-Rana (>Rana), No	Re*, Vestf
Nordre Høland (>Aurskog-Høland), Akh	Rendalen*, Hdmf
Nordreisa, Trs	Rennebu, STrl
Nordre Land, Oppl	Rennesøy, Rog
Nord-Varanger (>Vadsø), Fm	Rindal, MøRo
Nordvik (>Dønna), No	Ringebu, Oppl
Nord-Vågsøy (>Vågsøy), SoFj	Ringerike*, Bu
Nore (>Nore og Uvdal), Bu	Ringsaker, Hdmf
Nore og Uvdal*, Bu	Rissa, STrl
<i>Notodden</i> , Tel	<i>Risør</i> , AAgd
Nærbø (>Hå), Rog	Roan, STrl
Nærøy, NTrl	Rollag, Bu
Nøtterøy, Vestf	Rolvøy (>Fredrikstad), Austf
Odda, HI	Romedal (>Stange), Hdmf
Oddernes (>Kristiansand), VAgd	Rovde (>Vanylven), MøRo
Ogna (>Hå), Rog	Rygge, Austf
Ogndal (>Steinkjer), NTrl	Rælingen, Akh
Onsøy (>Fredrikstad), Austf	Rødnes (>Marker), Austf
Oppdal, STrl	Rødøy, No
Oppegård, Akh	Røldal (>Odda), HI
Orkanger (>Orkdal), STrl	Rømskog, Austf
Orkdal, STrl	Røra (>Inderøy), NTrl
Orkland (>Orkdal), STrl	Røros, STrl
Os, Hdmf	Røros landsokn (>Røros), STrl
Os, HI	Røst, No
Osen, STrl	Røyken, Bu
<i>Oslo</i>	Røyrvik, NTrl
Osterøy*, HI	Råde, Austf
Otterøy (>Namsos), NTrl	Salangen, Trs

- Saltdal, No
 Samnanger, HI
 Sand (>Suldal), Rog
 Sandar (>Sandefjord), Vestf
 Sande, MØRo
 Sande, Vestf
Sandefjord, Vestf
 Sandeid (>Vindafjord), Rog
Sandnes, Rog
 Sandnessjøen (>Alstahaug), No
 Sandstad (>Hitra), STRl
 Sandtorg (>Harstad), Trs
 Sandvollan (>Inderøy), NTRl
 Sandøy, MØRo
 Sannidal (>Kragerø), Tel
Sarpsborg, Austf
 Sauda, Rog
 Sauherad, Tel
 Sel, Oppl
 Selbu, STRl
 Selje, SoFj
 Seljord, Tel
 Sem (>Tønsberg), Vestf
 Setskog (>Aurskog-Høland), Akh
 Sigdal, Bu
 Siljan, Tel
 Singsås (>Midtre Gauldal), STRl
 Sirdal*, VAgd
 Sjernerøy (>Finnøy), Rog
 Skatval (>Stjørdal), NTRl
 Skaun, STRl
 Skedsmo, Akh
 Ski, Akh
Skien, Tel
 Skiptvedt, Austf
 Skjeberg (>Sarpsborg), Austf
 Skjerstad (>Bodø), No
 Skjervøy, Trs
 Skjold (>Vindafjord), Rog
 Skjåk, Oppl
 Skodje, MØRo
 Skoger (>Drammen), Vestf (>Bu)
 Skogn (>Levanger), NTRl
 Skudenes (>Karmøy), Rog
Skudeneshavn (>Karmøy), Rog
 Skånevik (>Etne), HI
 Skånland, Trs
 Skåre (>Haugesund), Rog
 Skåtøy (>Kragerø), Tel
 Smøla*, MØRo
 Snertingdal (>Gjøvik), Oppl
 Snillfjord, STRl
 Snåsa, NTRl
 Sogndal, SoFj
 Sokndal, Rog
 Soknedal (>Midtre Gauldal), STRl
 Sola, Rog
 Sollia (>Stor-Elvdal), Hdmf
 Solum (>Skien), Tel
 Solund, SoFj
 Son (>Vestby), Akh
 Songdalen*, VAgd
 Sortland, No
 Spangereid (>Lindesnes), VAgd
 Sparbu (>Steinkjer), NTRl
 Spind (>Farsund), VAgd
 Spydeberg, Austf
 Stadsbygd (>Rissa), STRl
 Stangaland (>Karmøy), Rog
 Stange, Hdmf
 Stangvik (>Surnadal), MØRo
Stathelle (>Bamble), Tel
Stavanger, Rog
Stavern (>Larvik), Vestf
 Steigen, No
Steinkjer, NTRl
 Stemshaug (>Aure), MØRo
 Stjørdal, NTRl
 Stjørna (>Bjugn), STRl
 Stod (>Steinkjer), NTRl
 Stokke (>Sandefjord), Vestf
 Stokken (>Arendal), AAgd

Stoksund (>Åfjord), STRl	Sørum, Akh
Stord, HI	Sør-Varanger, Fm
Stordal, MøRo	Sør-Vågsøy (>Vågsøy), SoFj
Stor-Elvdal, Hdmf	Sørøysund (>Hammerfest), Fm
Storfjord, Trs	Talvik (>Alta), Fm
Strand, Rog	Tana, Fm
Stranda, MøRo	Tiller (>Trondheim), STRl
Strandebarm (>Kvam), HI	Time, Rog
Strandvik (>Fusa), HI	Tingvoll, MøRo
Straumsnes (>Tingvoll), MøRo	Tinn, Tel
Strinda (>Trondheim), STRl	Tjeldsund, No
Stryn, SoFj	Tjølling (>Larvik), Vestf
Strømm (>Svelvik), Vestf	Tjøme, Vestf
Støren (>Midtre Gauldal), STRl	Tjøtta (>Alstahaug), No
Sula*, MøRo	Tokke*, Tel
Suldal, Rog	Tolga, Hdmf
Sund, HI	Tonstad (>Sirdal), VAgd
Sunnadal, MøRo	Torpa (>Nordre Land), Oppl
Sunnylven (>Stranda), MøRo	Torsken, Trs
Surnadal, MøRo	Torsnes (>Fredrikstad), Austf
Sveio, HI	Torvastad (>Karmøy), Rog
Svelvik, Vestf	Tovdal (>Åmli), AAgd
Svolvær (>Vågan), No	Tranøy, Trs
Sykkylven, MøRo	Tresfjord (>Vestnes), MøRo
Syvde (>Vanylven), MøRo	Tromsø, Trs
Sæbø (>Radøy), HI	Tromsøysund (>Tromsø), Trs
Søgne, VAgd	Tromøy (>Arendal), AAgd
Sømna, No	Trondenes (>Harstad), Trs
Søndeled (>Risør), AAgd	Trondheim, STRl
Søndre Høland (>Aurskog-Høland), Akh	Trysil, Hdmf
Søndre Land, Oppl	Træna, No
Sør-Audnedal (>Lindesnes), VAgd	Trøgstad, Austf
Sør-Aukra (>Midsund), MøRo	Tune (>Sarpsborg), Austf
Sør-Aurdal, Oppl	Tustna (>Aure), MøRo
Sørfold, No	Tvedestrand, AAgd
Sør-Fron, Oppl	Tveit (>Kristiansand), VAgd
Sør-Frøya (>Frøya), STRl	Tydal, STRl
Sørli (>Lierne), NTRl	Tynset, Hdmf
Sør-Odal, Hdmf	Tyristrand (>Ringerike), Bu
Sør-Rana (>Hemnes), No	Tysfjord, No
Sørreisa, Trs	Tysnes, HI

- Tysvær, Rog
 Tønsberg, Vestf
 Ullensaker, Akh
 Ullensvang, HI
 Ullsfjord (>Tromsø), Trs
 Ulstein, MøRo
 Ulvik, HI
 Utsira, Rog
 Uvdal (>Nore og Uvdal), Bu
 Vadsø, Fm
 Vaksdal*, HI
 Valberg (>Vestvågøy), No
 Valestrand (>Sveio), HI
 Valle, AAgd
 Valsøfjord (>Halsa), MøRo
 Vang (>Hamar), Hdmf
 Vang, Oppl
 Vanylven, MøRo
 Varaldsøy (>Kvam), HI
 Vardal (>Gjøvik), Oppl
 Vardø, Fm
 Varhaug (>Hå), Rog
 Vartdal (>Ørsta), MøRo
 Varteig (Sarpsborg), Austf
 Vatne (>Haram), MøRo
 Vats (>Vindafjord), Rog
 Vefsn, No
 Vega, No
 Vegusdal (>Birkenes), AAgd
 Vegårshei, AAgd
 Velfjord (>Brønnøy), No
 Vemundvik (>Namsos), NTrl
 Vennesla, VAgd
 Verdal, NTrl
 Verran, NTrl
 Vestby, Akh
 Vestnes, MøRo
 Vestre Gausdal (>Gausdal), Oppl
 Vestre Moland (>Lillesand), AAgd
 Vestre Slidre, Oppl
 Vestre Toten, Oppl
 Vestvågøy*, No
 Vevelstad, No
 Vevring (>Naustdal), SoFj
 Veøy >Molde), MøRo
 Vigmostad (>Lindesnes), VAgd
 Vигра (>Giske), MøRo
 Vik, SoFj
 Vikebygd (>Sveio, Ølen), HI
 Vikedal (>Vindafjord), Rog
 Vikna, NTrl
 Vindafjord*, Rog
 Vinger (>Kongsvinger); Hdmf
 Vinje (>Hemne), STRl
 Vinje, Tel
 Volda, MøRo
 Voll (>Rauma), MøRo
 Voss, HI
 Vossestrand (>Voss), HI
 Værøy, No
 Vågan, No
 Vågsøy*, SoFj
 Vågå, Oppl
 Våle (>Re), Vestf
 Våler, Austf
 Våler, Hdmf
 Ytre Rendal (>Rendalen), Hdmf
 Ytre Sandsvær (>Kongsberg), Bu
 Ytterøy (>Levanger), NTrl
 Øksendal (>Sunddal), MøRo
 Øksnes, No
 Ølen (>Vindafjord), HI (>Rog)
 Øre (>Gjemnes), MøRo
 Ørland, STRl
 Ørskog, MøRo
 Ørsta, MøRo
 Østre Gausdal (>Gausdal), Oppl
 Østre Toten, Oppl
 Øverbygd (>Målselv), Trs
 Øvrebø (>Vennesla), VAgd
 Øvre Eiker, Bu
 Øvre Rendal (>Rendalen), Hdmf

Øvre Sandsvær (>Kongsberg), Bu
 Øvre Sirdal (>Sirdal), VAgd
 Øyer, Oppl
 Øyestad (>Arendal), AAgd
 Øygarden*, HI
 Øymark (>Marker), Austf
 Øyslebø (>Marnardal), VAgd
 Øystre Slidre, Oppl
 Ådal (>Ringerike), Bu
 Åfjord, STRl
 Åkra (>Karmøy), Rog
 Ål, Bu
 Ålen (>Holtålen), STRl

Ålesund, MØRo
 Ålvundeid (>Sunndal), MØRo
 Åmli, AAgd
 Åmot, Hdmf
 Årdal (>Hjelmeland), Rog
 Årdal, SoFj
 Ås, Akh
 Åsane (>Bergen), HI
 Åsen (>Levanger), NTrl
 Åseral, VAgd
 Åsgårdstrand (>Borre), Vestf
 Åsnes, Hdmf
 Åsskard (>Surnadal), MØRo

5.5 Kjelder nytta i Norsk Ordbok

Her følger ei liste over kjelder nytta i Norsk Ordbok. Oppslaga er dei kjelde-signaturane som er gitt opp i ordartiklane, og dei er oppført strengt alfabetisk. Signaturane begynner ofte med ei forkorting av forfattarens etternamn (eller heile etternamnet) pluss ein initial eller fleire som går på boktittelen. Døme: Belsv.NG = Rune Belsvik: *Ein naken gut*. BeitoG = Olav Beito: *Genusskifte i nynorsk*.

Mange signaturar begynner med ein initial, normalt til fornamnet til forfattere, før etternamnet og tittelforkortinga. Døme: J.LidNF = Johannes Lid: *Norsk flora*. Somme kjende forfattarar kan få ein signatur med ei forkorting av etternamnet først, og deretter av boktittelen, t.d. Garborg: Ga.B = Arne Garborg: *Bondestudentar*. Når signaturen såleis begynner med ei forkorting og eit punktum, blir punktumet rekna som ein «bokstav» og kjem før a og dei følgjande bokstavane i alfabetet. Døme på rekkefølgje:

Å.Skadb.S
 Å.SveenS
 Å.SveenSF
 ÅdalSkul.
 ÅfarliL.Saksh.GSM

Det finst mange ulike måtar å lage signaturar på, men det skal alltid vere samsvar mellom den signaturen som står ved det aktuelle belegget i ordboka og oppslaget i kjeldelista. ÅdalSkul. er ei målføreutgreiing der signaturen startar med målføreområdet (Ådal på Ringerike) og held fram med forfattere (Olai Skulerud). ÅfarliL.Saksh.GSM har to forfattarar, og begge er med i signaturen: Tor Åfarli og Laila Sakshaug: *Grammatikk, syntaks og morfologi med norsk i sentrum*.

Omsette bøker har ofte omsettaren i signaturen i staden for forfattere: E.Oft.Hite = Shere Hite: *Hite-rapporten* (omsett av Eli Oftedal). E.SkardSF = Platon: *Sokrates' forsvarstale* (omsett av Eiliv Skard).

Bibelbøker har ein fast signatur som ofte blir følgd av årstalet for utgjevinga: Gal1938 = *Paulus' brev til galatarane* i bibelutgåva frå 1938; Gal1961 = same teksta i omsettinga av Det Nye Testamentet frå 1961. Står bibelboka utan årstal (Gal) refererer det alltid til bibelutgåva frå 1921, den første fullstendige bibelomsettinga til nynorsk. Rekkefølgja mellom dei ulike utgåvene i kjeldelista er alltid at referansen utan årstal (til 1921-utgåva) står først, og

så følgjer dei andre kronologisk. Er det snakk om nummererte bøker, t.d. 1. og 2. *Kongebok*, er dei alltid alfabetisert på hovudordet i tittelen (her: Kongebok).

Så langt oppslagsfeltet, der vi her berre har skissert dei vanlegaste måtane. Neste kolonne inneheld forfattarnamnet eller -namna der det er fleire forfattarar (eller redaktørar av t.d. artikkelsamlingar). Skil forfattarnamnet seg heilt frå kjeldesignaturen, vil det normalt vere ei omsett bok. I tredje kolonne kjem boktittelen, og gjerne fleire opplysningar om boka, ganske kortfatta; såleis blir omsettarens namn ført opp her der det er ein slik. Originaltittelen i opphavsspråket blir ikkje oppgitt. Til slutt kjem ein kolonne med utgjevingsåret, eller utgjevingsperioden ved t.d. tidsskrift eller seriar av fleire band som er gitt ut over fleire år.

Kjeldeavstyting	Forfattar	Tittel	Årstal
150ÅrAasen	Eskeland, Ivar (red.)	Halvtanna hundreår med Ivar Aasen	1964
A	Aasen, Ivar	Ordbog over det norske Folkesprog og Norsk Ordbog (sjå A ¹ og A ²)	
A ¹	Aasen, Ivar	Ordbog over det norske Folkesprog	1850
A ²	Aasen, Ivar	Norsk Ordbog	1873
A. I-III	Aasen, Ivar	Skrifter i Samling I-III	1911-12
A.1849	Aasen, Ivar	Laanordbok 1	1849
A.1851-1854	Aasen, Ivar	Målsamlingar 1851-1854 av Ivar Aasen	1999
A.1855-1861	Aasen, Ivar	Målsamlingar 1855-1861 av Ivar Aasen	2001
A.1857	Aasen, Ivar	Laanordbok	1857
A.1862-1883	Aasen, Ivar	Målsamlingar 1862-1883 av Ivar Aasen	2002
A.1881	Aasen, Ivar	Dansk-norsk ordbok	1881
A.1881 ²	Aasen, Ivar	Dansk-norsk Ordbog	2001
A.AarnesLL	Aarnes, Asbjørn	Litterært leksikon	1965
A.AustlAgd	Aasen, Ivar	Målsamlingar frå Christiansands og Agershuus Stifter av Ivar Aasen	1997
A.BakkenFM	Bakken, Arve M.	Fjordhesten – menneskevennen	1998
A.BakkenKD	Bakken, Arnold	Kom no, Dagros!	2005
A.BD	Aasen, Ivar	Brev og dagbøker I-III	1957-60
A.Birk.D	Birkedal, Arnt	Dyffel	2005
A.Bj.Bygd	Bjørkum, Andreas	Sjur Bygd	2011
A.Bj.JMB	Bjørkum, Andreas	Jan Magnus Bruheim – diktaren og målbruken hans: Eit hundreårsminne	2014
A.Bj.Sms	Bjørkum, Andreas	Samansetjingar med -ar- der eit verb er fyrstelekk	2004
A.Bj.SV	Bjørkum, Andreas	Soga om Viki og Vikadalen	[2004]
A.Bj.Vesaas	Bjørkum, Andreas	Målformene i bøkene, artiklane og reisebrevi åt Tarjei Vesaas	2010
A.Bjørk.CS	Bjørkedal, Anne	Ciudadellas system	2003
A.Bjørnst.S	Bjørnstad, Anders	Sosialkunnskap	1998
A.Bruffl.IA	Brufflot, Arnfinn	Inn i Amerika	1980
A.Dybd.FFM	Dybdahl, Audun	Fôr, fe og melkestell i eldre tid	1985
A.Dybd.HFF	Dybdahl, Audun	Hus for folk og fe	1994

A.Dybd.JK	Dybdahl, Audun	Jord- og kornbehandling i eldre tid	1983
A.Dybd.MET	Dybdahl, Audun	Matstell i eldre tid	1992
A.Dybw.M	Dybwad, Asbjørn	Møljekalas og andre historia	1988
A.E.Christ.Skip	Christensen jr., Arne Emil	Frå vikingskip til motorsnekke	1966
A.Egg.AE	Carpelan, Bo	Anders på Eikøya (oms. av Arnljot Eggen)	1961
A.Egg.BV	Eggen, Arnljot	Bakside-viser	1970
A.Egg.DN	Eggen, Arnljot	Dei nødvendige	1980
A.Egg.J	Eggen, Arnljot	Jegeren	1955
A.Egg.KB	Eggen, Arnljot	Knaben-balladen og andre tekster	1974
A.Egg.SM	Eggen, Arnljot	Sprekker i muren	1969
A.Egg.SS	Eggen, Arnljot	Sagasus i stasjonsbyen	1993
A.EspeJIS	Espe, Alfred	Jostedalen frå istid til sjølveigartid	2002
A.EspelundKN	Espelund, Arne	Kobber i Det Nordenfjeldske Bergamt	1998
A.Fidjest.Sivle	Fidjestøl, Alfred	Eit halvt liv	2007
A.Fjørt.Alarm	Fjørtoft, Arne	Alarm 1974	1974
A.FVSA	Aasen, Ivar	Fem Viser i søndre Søndmørs Almuesprog	1843
A.Gjelsv.LKR	Bruun, Sverre	Lærebok i kjemi for real-skulen (oms. av Agvald Gjelsvik)	1941
A.Gjelsv.LKRG	Bruun, Sverre	Lærebok i kjemi for real-skulen og gymnaset (oms. av Agvald Gjelsvik)	1966
A.Gjelsv.MG	Gjelsvik, Agvald	Matematisk geografi	1954
A.Gjerms.RR	Gjermstad, Andreas	Rit og ra'l	2006
A.HagenHN	Hagen, Anders	Helleristningar i Noreg	1990
A.Hans.DSB	Hanssen, Arvid	Den store båra	1980
A.Hans.RR	Hanssen, Arvid	Randi til rors	1976
A.Hans.SGJ	Hanssen, Arvid	Søsken på Guds jord	1990
A.Hans.T	Hanssen, Arvid	Topphuvetider	1986
A.Hans.ÅMD	Hanssen, Arvid	Året har mange dagar	1977
A.HansenFN	Hansen, Atle	Fangar i natta	2008
A.HansenS	Hansen, Atle	Sargasso	2003
A.HansenSO	Hansen, Atle	Den svarte oxen	2009
A.HansenSS	Hansen, Atle	Skatten i Skutevika	2007
A.Havn.DM	Havnelid, Anders	Du må gjennom det, Marit	1979
A.Havn.EHHN	Østvedt, Einar	Europas historie frå Homer til Napoleon (oms. av Anders Havnelid)	1961
A.Hell.NoA	Helland, Amund	Nordlands amt	1907-08

A.Hern.Lind	Hernes, Asbjørn	Ole Andreas Lindeman og hans tid	1956
A.Hildrem.HMT	Hoydal, Karsten	Hedin, Marjun og tjelden (oms. av Asbjørn Hildremyr)	1981
A.Hildrem.OS	Jónsson, Stefán	Olaf frá Skuld (oms. av Asbjørn Hildremyr)	1968
A.Hildrem.P	Næs, Martin	Per og eg (oms. av Asbjørn Hildremyr)	1980
A.Hildrem.SS	Gislason, Hjörtur	Svarte Salomon (oms. av Asbjørn Hildremyr)	1961
A.Hjeltn.GT	Hjeltnes, Arne	Gutta på tur	1999
A.HofsetIL	Hofset, Arnold	Innføring i landbruksbiologi	1997
A.Hognest.Sv	Stevenson, Robert Louis	Svartpili (oms. av A. Hognestad)	1922
A.Holtsm.NM	Holtsmark, Anne	Norrøn mytologi	1970
A.HorgeKJ	Horge, Arne	Eg gikk upp Karl Johan	2007
A.HånesOHK	Bruun, Fredrik P.	Organisasjonslære for handel og kontor (oms av A. Hånes)	1986
A.Indreg.MD	Indregard, Andreas	Minne og dikt	2005
A.JensenTL	Jensen, Arnulf	Tohjulingar i landbruket	2002
A.Jørst.IK	Hetland, Svein	Idretten og kroppen (oms. av A. Jørstad)	1982
A.K.HalseM	Halse, Astrid Krog	Medaldal med segn og soge	1981
A.K.HalseS	Halse, Astrid Krog	Storofsin	1971
A.K.Ørj.Ordt	Ørjasæter, Alvhild Kvamme	Ordtak	1991
A.KlæboBA	Klæbo, Arthur	Balladen i Alstadbygda	1978
A.KlæboDMÅ	Klæbo, Arthur	Dagar av mitt år	1975
A.KlæboE	Klæbo, Arthur	Eventyrhav	1965
A.KlæboFF	Klæbo, Arthur	Farlige fjell	1960
A.KlæboGJG	Klæbo, Arthur	God jul, granne!	1953
A.KlæboGKG	Klæbo, Arthur	God kveld godtfolk	1968
A.KlæboOAH	Klæbo, Arthur	Over alle hav	1964
A.KlæboR	Klæbo, Arthur	Radioliv	1983
A.Lidt.JN	Lidtveit, Aslak	Jordbruket i Noreg 1914-1974	1979
A.LånkeB	Lånke, Arnt	Bygdeminne	1983
A.M.HasleLAÅ	Lohmann, Jens	Latin-Amerika under åket	1977
A.Min	Aasen, Ivar	Norske Minnestykke	1923 (hefte 1: 1921, hefte 2: 1922)
A.MjøsSK	Mjøs, Aksel	Stord kyrkja 1857-1957	1958
A.Målb	Aasen, Ivar	Norsk maalbunad. Ved Sigurd Kolsrud.	1925

A.Namn	Aasen, Ivar	Namnesamlingar av Ivar Aasen	2006
A.nfjells	Aasen, Ivar	Målsamlingar frå Trondhjems og Tromsø Stifter av Ivar Aasen	1998
A.NGr ¹	Aasen, Ivar	Det norske Folkesprogs Grammatikk	1848
A.NGr ²	Aasen, Ivar	Norsk Grammatikk	1864
A.NordalJ	Nordal, Arnold	Jofolket	1989
A.Næsh.TH	Næsheim, Alf	«Ta hys»	1991
A.O.HaugenYPS	Haugen, A.O	Yrkeslære for plate-, sveise- og stålkonstruksjonslinja	1982
A.O.MoeVa	Moe, Andreas O.	Folkeminne frå Valdres	1945
A.Ordspr	Aasen, Ivar	Norske Ordsprog	1881
A.P.BeyerD	Beyer, Absalon Pederssøn	Dagbog over begivenheder især i Bergen 1552-1572	1860
A.P.BeyerOMG	Beyer, Absalon Pederssøn	Oration om Mester Geble	1963
A.Prøver	Aasen, Ivar	Prøver af Landsmaalet i Norge	1853
A.R.TveitM	Woje, Harald, Ove Jakobsen og Svein-Erik Blom	Marknadsføring 1 (oms. av Anne Ryssdal Tveit)	1987
A.R.TveitN8	Gjefsen, Bjørn	Naturfag 8 (oms. av Anne Ryssdal Tveit)	1992
A.R.TveitNF8	Tverås, Ingeborg	Nye fakta 8a (oms. av Anne Ryssdal Tveit)	1997
A.Rakn.NBS	Conway, Hugh	Når den blinde ser (oms. av Aslaug Raknes (Vaa))	1929
A.Rakn.Sj	Stevenson, Robert L.	Sjørøvarskatten (oms. av Aslaug Raknes (Vaa))	1930
A.Rakn.SL	Keller, Gottfried	Sju legendor (oms. av Aslaug Raknes (Vaa))	1932
A.Reit.Ålen	Reitan, Anders	Ålen	1936
A.RR	Aasen, Ivar	Reise-Erindringer og Reise-Indberetninger 1842-1847	1990
A.RuudM	Ruud, Alf	Muring	1995
A.S.OsenA	Osen, Are Sende	Are	2003
A.Salv.K2	Salveson, Aamund	Kjemi 2	1979
A.Sandsd.K	Sandsdalen, Andreas	Kastevind	1955
A.SFF		Soga om Fridtjov den frøkne (Omsett av Ivar Aasen)	1976
A.SkreEspelidIM	Skre, Arnhild, Ingrid Espelid Hovig og Rainer Jucker	Innvandra mat	1988
A.Skret.K	Skretting, Aksel	Kristenlære for born	1966

A.Snm	Aasen, Ivar	Målsamlingar frå Sunnmøre av Ivar Aasen	1994
A.SnmGr	Aasen, Ivar	Sunnmørsgrammatikkane av Ivar Aasen	1992
A.Symra	Aasen, Ivar	Symra	1875
A.T.LieST	Lie, Arvid Torgeir	Skrive og tenke	1971
A.T.Ols.Song	Olsen, Arild Torvund	Eg vil so gjerne syngja	2001
A.Tepst.KG	Brandt, Tor	Kjemi for gymnaset (oms. av A. Tepstad)	1972
A.Thors.NBL	Thorsen, Audun	Den norske barnelitteraturshistorie	1979
A.TodalSL	Todal, Anders	Soga um Lade	1935
A.TorpFest	Røyneland, Unn og Hans-Olav Enger (red.)	Fra holtijaR til holting. Språkhistoriske og språksosiologiske artikler til Arne Torp på 70-årsdagen	2012
A.Vestl	Aasen, Ivar	Målsamlingar frå Bergens Stift	1995
A.Vi.DV	Vinje, Arne	Dyre Vaa	1997
A.VågeBMGE	Våge, Arna Audhild	Bill. mrk. Gjerner ekteskap	1955
A.VågeDLF	Våge, Arna Audhild	Den lange festen	1954
A.VågeLDM	Våge, Arna Audhild	Liv i dur og moll	1943
A.VågeMLL	Våge, Arna Audhild	Men livet ler likevel	1943
A.ØyeLM	Fishbein, Morris	Landmerke i medisinen (oms. av A. Øye)	1941
Aa.Didr.AG	Didriksen, Aagot	Anne Goline og jeg	1946
Aadl.DTL	Aadland, Einar	Den truverdige leiaren	2004
AalenS	Aalen, Olai	Solovring	1945
AaraasGV	Aaras, Einar	Glade Vestfoldhistorier	1964
AarakL	Aarak, Tone	Liv	1955
AarakSPU	Aarak, Tone	Siste par ut	1942
AarakSSS	Aarak, Tone	Stundom skin sola	1943
AarebruB	Aarebru, Sjur	Bondeslusken	1931
AarebruHFL	Aarebru, Sjur	Hr. og fru Lurveli	1934
AarebruV	Aarebru, Sjur	Valsjau	1929
Aares.KD	Aareskjold, Solveig	Kyss meg i diskursen	1996
AarnesAureNB	Aure, Anton	Norskt Bladmannelag gjennom 10 aar – 1913-1923	1923
AarnesDRG	Aarnes, Hans	Dansen rundt gullkalven eller Storhandlar Ohlsen	1909
AarnesKv	Aarnes, Hans	Kviteburd	1943
AarnesNS	Aarnes, Hans	Norsk Samfundslæra	1918
AarnesS	Aarnes, Hans	Sundagskveld	1907
AarnesU	Aarnes, Hans	Ungdomsvegar	1908
Aars.R.Djup.HM	Aarset, Terje	Ei bok om Hans Mo	1986

AarsNR	Aars, Jacob Jonathan	Norske rettskrivnings-regler	1907
AasbrennA	Aasbrenn, Magne	Apalvika	1994
AasbrennS	Aasbrenn, Magne	250 slengerær	2015
AaseDPDP	Aase, Gerhard	Dei pengane, dei pengane	1939
AaseFFG	Aase, Reidar	Frå fengselstida på Grini	1945
Aash.BB	Aashamar, J. O.	Bætre og bær dyrking	1906
Aash.J	Aashamar, J. O.	Jordbruksdrifti	1911
Aasvej.RL	Nicolaisen, J.	Reknebok for landsborn I-III (oms. av Håkon Aasvejen)	I: 1922 (3. oppl.), II-III: 1913
AasVett	Aas, Einar K.	Vett og uvett	1942
AasZapffeVU	Aas, Einar K. og Peter Wessel Zapffe	Vett og uvett	1992
ABCNyh		ABCNyheter	2007-
Admnytt		Administrasjonsnytt	1980-89
AdmOrdISR		Kort administrativ ordliste bokmål-nynorsk	2000
Adr		Adresseavisen	1890-1927 (Trond-hjems adresseavis), 1927-
Aftp		Aftenposten	1860-
Agd1857		Ordliste frå Agder frå 1857 etter Johan Lindeqvist. Trykt i A.BD I,309-311	
Agdest.IS	Agdestein, Andreas	I sudrage	1913
Agdp		Agderposten	1874-1940, 1940-
AgdT		Agder Tidend	1919-1985
Agerh.GB	Agerholt, Johan	Gamal brevskipnad I-II	1929-1932
AGL		Aschehoug og Gyldendals store norske leksikon	1995-1999
AjaxOGStav	Ajax [Jacobsen, Andreas]	Ongane i gadå	1943
AjaxSPStav	Ajax [Jacobsen, Andreas]	Slage' på «Parra»	1944
Alkspm		Lærebok i alkoholspørsmålet	1935
AllernM	Allern, Sigurd	Mediekunnskap	1998
allkunne.no	Grepstad, Ottar (hovudredaktør)	allkunne	2009
Alm 1915-		Almanakka 1915-	1915-
Alm 1915T		Almanakka 1915. Till	1915-

Alm.INHU	Almenningen, Olaf	Innføring i nynorsk for høgare utdanning	2006
Alm.ITB	Enoksen, Anne Grete	IT-boka (oms. av Olaf Almenningen)	1994
Alm.Noreg1850	Benedictow, Ole Jørgen	Vegar til vår tid (oms. av Olaf Almenningen)	1997
Alm.Ordt	Almenningen, Olaf (red.)	Norske ordtak	1999
AlmeShS	Shakespeare, William	Ein flokk Shakespeare-sonnettor (oms. av Edvard Alme)	1918
AlmåsB	Almås, Reidar	Bygdesosiologi	1985
Aln.KBD	Alnæs, Karsten	Kjempesnell og blå dager	1981
AlstahaugG.Ols.	Olsen, Grete S.	Ke' de' du gryinne mæ? Dialektordbok	2004
AltaFløvigg	Fløvigg, Randi Jøraholmen	«Med krøll på l'en»	1995
AlvdalBKA		Ord og uttrykk frå Alvdal. Samla tå bondekvinnelaga i Alvdal	1983
AlvdalBKA ²		Alvdalsmålet i ord og uttrykk	2006
AlvdalBKA ³	Tronsmoen, Tor Omar	Alvdalsmålet i ord og uttrykk	2007
AlverDM	Alver, Brynjulf	Dag og merke	1970
Alvh.UE	Alvheim, Olav	Ung elsk	1943
AlvingJLL	Alving, Robert	Jamen vart det julekveld lel	1936
AmdalS	Amdal, Paul	Selbu: Historisk beskrivelse	1918
Amos		(Profeten) Amos. Bib 1921	1921
Amos1938		(Profeten) Amos. Bib 1938	1938
And.Engerdal	Andersen, Ottar	Bygdebok for Engerdal	1981
Anderb.HG	Anderberg, Magne	Hu Gunda	1965
AndvPrent		Livstrygdelaget Andvake, Blankettar o.s.	
Andøyp		Andøyposten	1979-
AngellNS	Angell, Henrik	Norsk skilauparsoga	1908
AngellSk	Angell, Henrik	Skotteferdi	1912
AngellSv	Angell, Henrik	Svartfjell-Sønerne	1898
Anglorddb	Johansson, Stig og Anne-Line Graedler	Anglismeordboka	1997
AnkerLVK	Anker, Bernt Theodor	Ljos og varme i kristendomen	1913
AnkerML	Anker, Bernt Theodor	Martin Luther	1917
Anker-Pauls.E	Anker, Bernt Theodor	Elskhugsleik	1920
Anstein.HD	Ansteinsson, Ove	Hu Dagmar	1939

Ap		Apostelgjerningane. Bib1921	1921
Ap1889		Apostelgjerningane. NT 1889	1889
Ap1914		Apostelgjerningane. NT 1914	1914
Ap1938		Apostelgjerningane. Bib 1938	1938
Ap1961		Apostelgjerningane. NT 1961	1961
APhS		Acta philologica Scandinavica	1926-88
Apollon		Tidsskrift frå Universitetet i Oslo	1990-
ApSe.		Apostel-Soga. Omseæ av A. Seippel	1923
ArbA		Arbeider-Avisa	1945-93
Arbbl		Arbeiderbladet	1923-97
Arbmiljø		Arbeidsmiljølova	1977
ArbTrh		Arbeidsfolk	1981
Arct.Faust	Goethe, Johann Wolf- gang von	Faust I-II (oms. av A. M. St. Arctander) (Tala viser til versline)	1911-21
Arct.WL	Schiller, Friedrich	Wallensteins læger (oms. av A. M. St. Arctander)	1916
ArendalLi.Bj.	Line, Jonas	Det e så jilt at! Ord og uttrykk fra Arendal	2000
ArendalVoss	Voss, Fridtjov	Arendals bymål. Lydlære og formlære. I MM 1940 s. 49-101	1940
Ark		Arkiv för nordisk filologi	1882-
Arm.Hans.UD	Armauer Hansen, Gerhard	Utviklingslæra eller Darwinismen	1923
Arn.BergJ	Berg, Arngeir	Jarnbanen i Noreg	
ArneH	Arne, Einar	Holmgang	1943
ArnesenG	Arnesen, Jenny [Strilagjenta]	Gjenta som valde rett	1915
ArnesenGK	Arnesen, Jenny [Strilagjenta]	Gunnstein Kvaale	1914
ArnesenPH	Arnesen, Jenny [Strilagjenta]	Paa heimegrunnar	1914
ArnesenS	Arnesen, Jenny [Strilagjenta]	Slurvestell	1914
ArnesonSU	Arneson, Johannes	Signe Ulladalen ho er mi og andre sogor	1944
ArnestadL	Arnestad, Inger Helene	Løgn	1982

Arntz.ÆLI	Arntzen, Arthur	Æ lyg ikkje	1986
Asbj.MoeEv	Asbjørnsen, Peter Christen	Samlede eventyr I-III	1975
Asbj.NHE	Asbjørnsen, Peter Christen	Norske Huldre-eventyr og folkesagn	1914
Asbj.NHE1845-70	Asbjørnsen, Peter Christen	Ordlister i Asbjørnsen: Norske Huldre-eventyr og Folkesagn 1845-1870	1845-70
Askel.LBB	Askelund, Jan	Løva brøler i bushen	1986
Askel.S	Askelund, Jan	Silda kjem mannsterk igjen	1987
Askev.SH	Askevold, Mathias	Skrøner og historier	1904
Askvoll1743	Arentz, Friderich	Ordsamling frå Askvoll	1743
AstafjordSjøv.	Sjøvoll, Henrik	Grovfjordlista	1990
Aub.F	Aubert, Andreas	Farge og norsk folkekunst	1906
AudneKS		Kongsspegelen (oms. av Kr. Audne)	1926
Aukr.	Aukrust, Olav	Dikt i samling	1954
Aukr.H	Aukrust, Olav	Himmelvarden	1916
Aukr.HH	Aukrust, Olav	Hamar i Hellom	1926
Aukr.NT	Aukrust, Olav	Norske terningar	1931
Aukr.S	Aukrust, Olav	Solrenning	1930
Aukr.Sk	Aukrust, Olav	Skaldespor	1965
Aurdal1743	Landt, J. P.	Ordsamling frå Aurdal	1743
AurdalT	Aurdal, Arnold Weiberg	Tysklandsbrigadane	1994
AurePTN	Aure, Anton	Prestar som talar nynorsk	1924
AurlandFlom	Flom, George Tobias	The phonology of the dialect of Aurland, Norway	1915
AurlandMorffFlom	Flom, George Tobias	The morphology of the dialect of Aurland	1944
Aurskog-BlakerHoff	Hoff, Ingeborg	Målet i Aurskog og Blaker	1968
Aust i Vika		Aust i Vika	2005-
AustbøBB	Austbø, Johan	Bar og blom	1932
AustbøBj	Austbø, Johan	Bjørgulv og brørne hans	1943
AustbøFH	Austbø, Johan	Fagerheim	1919
AustbøFT	Austbø, Johan	Festtalar	1943
AustbøHF	Austbø, Johan	Høvisk framferd	1943
AustbøOB	Austbø, Johan	Olav Bjåland	1945
AustbøS	Austbø, Johan	Sissel	1943
AustbøSF	Austbø, Johan	Svend Foyen	1943
AustbøSS	Austbø, Johan	Snodige sellar	1943
Austest.NS	Austestad, Atle	Nils Stålby	1995
AustfLundeby	Lundeby, Einar	Østfoldmål	1995
AustfStrømsh.		Mål i Østfold	1995

Austg.DT	Austgulen, Ingolf (red.)	Dei tok sin tørn	1985
Austig.K	Austigard, Edmund	Krinseregiane	2005
Austig.TB	Austigard, Edmund	Taxi for B.A. Beckström	2008
Austl.LB	Austlid, Andreas	Lesebok fyr born	1889
Austland		(Bladet) Austland	1922-65
AustlHolter	Holter, Peter	Eit austlandsk bygdemaal som grunnlag for ei skriftmaalform	1904
AustlidFF	Brobak, Karl	Fiske og fangst	1957
AustlidSS	Austlid, Andreas	Soga fraa Sinklar og Skottom	1879
Austlm	Skogstad, Ola (red.)	Austlandsmål. Språkav og språkbruk på indre Austlandet	1974
AustlmE	Kleiva, Turid, Ingeborg Donali, Trygve Nesset og Helen Øygarden	Austlandsmål i endring. Dialektar, nynorsk og språkhaldningar på indre Austlandet	1999
AustnoHJ	Jensen, Hans	Ei lita grammatik for Det Austnorske Landsmaale	1908
AustremDH	Austrem, Liv Marie	Det er ikkje di skyld, Hanne	1987
AustremIng.F	Austrem, Liv Marie og Guri Ingebrigtsen	Feskarbonden og andre kvinnfolk	1992
AustremR	Austrem, Liv Marie	Runar vart 17 år	1988
AustremT	Austrem, Liv Marie	Tvillingbror	1995
AustremV	Austrem, Liv Marie	Vikagjengen	1985
AvdemH	Avdem, Anna Jorunn	Husmorparadisiet	2001
AvdemOFSS	Avdem, Anna Jorunn og Kari Melby	Oppe først og sist i seng	1985
Averøyym		Averøyminne	1968-75
AvhBlad		Blad for Norges læreres avholdslag	1934-
B.BøeST	Bøe, Bernt	Seterbok for Todalen	1999
B.BøeSÅ	Bøe, Bernt	Seterbok for Åsskard	1995
B.G.BjørgoMVa	Bjørgo, Bjørg Gullbekk	Mattradisjonar i Valdres	1999
B.J.DaleSR	Dale, Bjørn Jonson	Ved siste ramnegal	1988
B.JónssonBI	Jónsson, Bjarni	Bokavlen på Island i vaare dagar	1903
B.K.HaugeD	Hafslund, Per	Dyrelivet (oms. av B. K. Hauge)	1952
B.KvernmoSUT	Kvernmo, Bjørne	Selfangsten	1989
B.L.And.T	Andersen, Bo Lilledal	Telemarksmat	2006
B.MælandKM	Mæland, Bente Bratlund	Kanskje måndag kveld	2004
B.MælandSH	Mæland, Bente Bratlund	Ei stjerne i hjarta	2003

B.-Nakk.FFH	Bloch-Nakkerud, Tom	Far etter folk i Hallingdal	1994
B.SkardHM	Epiktet [Arrianus, Flavius]	Handbok i moral (oms. av Bjarne Skard)	1927
B.SlettanHolum	Slettan, Bjørn	Holum	1977
B.Sortl.H	Sortland, Bjørn	Himmelkyss	1994
B.Sortl.RBG	Sortland, Bjørn	Raudt, blått og litt gult	1993
B.V.VikDH	Vik, Berit Vatne	Draumen om Hallgjerd	2009
B.V.VikDN	Vik, Berit Vatne	Dagen om natta	2003
B.V.VikE	Vik, Berit Vatne	Elisa	2005
B.V.VikRH	Vik, Berit Vatne	Rop over havet	2007
Baartv.KTL	Baartvedt, Alf	Kristeleg tru og livnad	1883
BaartvedtKB	Baartvedt, Alf	Kristeleg barnelæra etter Luters katekisma	1882
BakkaDDLf	Bakka, Egil	Danse, danse, lett ut på foten	1979
BakkaLJ	Bakka, Gabriel	Levande Jord	1943
BakkanBRP	Bakkan, Engvald	Bjørnen, reven og Pinn-Ola på eventyr	1942
BakkanDBH	Bakkan, Engvald	Det blinde hjarta	1953
BakkanDKS	Bakkan, Engvald	Den kvelvde skåla	1931
BakkanGF	Bakkan, Engvald	Gjennom fossane	1948
BakkanHFF	Bakkan, Engvald	Hos farfar og farmor	1944
BakkanKD	Bakkan, Engvald	Krossen er din	1947
BakkanMA	Bakkan, Engvald	Men han var Aleksander	1939
BakkeliY	Bakkeli, Kirsten Ruud	Yggdrasil	1997
BakkemoSS	Bakkemo, Peder R.	Sjøfolk i storm og stilla	1991
BakkeNVL	London, Jack	Naar vilddyret lokkar (oms. av Jon Bakke)	1921
Ballade		Ballade (Musikkinfor. nasjonssenterets nettavis)	Ca. 2002
BalstadAS	Balstad, Stein	Artige sugger	1922
BalstadDEK	Balstad, Stein	Dagen er komen	1937
BalstadKD	Balstad, Stein	Kven dømer	1927
BalstadS	Balstad, Stein	Sportsdilla	1927
BalstadVS	Balstad, Stein	Vi fra skogene	1936
BalstadÆ	Balstad, Stein	Ættegarden	1924
BandleSWS	Bandle, Oskar	Studien zur westnordischen Sprachgeographie	1967
BandleSWS B	Bandle, Oskar	Kartband til BandleSWS	1967
BangNHMO	Bang, A. Chr.	Norske hexeformularer og magiske opskrifter	1901-02
BarduBH		Ord og uttrykk fra Bardudialekten	1996
BarduBH ²		Ord og uttrykk fra Bardudialekten	2003

BarduMæhlum	Mæhlum, Brit	Dialekter i Målselv og Bardu	1997
BarkvedKN	Barkved, Holger	Korleis har vi fått notane?	1949
BarkvedML	Barkved, Holger	Musikklære for lærarskolen	1926
BarkvedSNS	Barkved, Holger	Soga um norsk salmesong	1936
BarkvedSS	Barkved, Holger	Soga um Strand	1939
Barm.FF	Barman, Ole	Fast i fjellet	1930
Barm.HK	Barman, Ole	Han Kristafor-Knut og andre karar	1927
Barm.M	Barman, Ole	Mormonaren	1918
Barm.MGH	Barman, Ole	Ein mann gjekk heim	1933
Barsn.KM	Barsnes, Andreas	Kjærleik og målstrid	1933
BarthFL	Barth, Magne	Forhåndslagring i Norge?	1980
BartnesBeitstad	Bartnes, Henrik	Det gamle Beitstaden. Kommune og allmennhistorie 1837-1904	1969
BassoFT	Basso, Aina	Fange 59. Taterpige	2010
BassoIE	Basso, Aina	Inn i elden	2012
BassoIV	Basso, Aina	Ingen må vite	2008
Be.Bygded	Berge, Rikard	Bygdedikting fraa Telemarki I-XXIII	1907-32
Be.Bygded I	Berge, Rikard	Tormund Borgegjorde og visune hans	1907
Be.Bygded II	Berge, Rikard	Somund Tormodsson og bygdemaalsvisune hans	1908
Be.Bygded III	Berge, Rikard	Torgeir Vinevaal	1911
Be.Bygded IV	Berge, Rikard	Olav Fetveit i Telesoga	1912
Be.Bygded V	Berge, Rikard	Andres Meinstad og Andres Strømstad	1912
Be.Bygded VI	Berge, Rikard	Peter Mandt og andre Laardølar	1918
Be.Bygded VII	Berge, Rikard	Storegut-visa	1915
Be.Bygded VIII	Berge, Rikard	Tvo venir	1915
Be.Bygded IX	Berge, Rikard	Aanund Gangsei	1916
Be.Bygded X	Berge, Rikard	Lavrants Øverland	1917
Be.Bygded XI	Berge, Rikard	Stout Anne paa Borresta	1918
Be.Bygded XII	Berge, Rikard	M. B, Landstad	1912
Be.Bygded XIII	Berge, Rikard	Jahane paa Kveste	1919
Be.Bygded XIV	Berge, Rikard	Tvo skulemeistrar	1920
Be.Bygded XV	Berge, Rikard	Hallvord Sprange	1920
Be.Bygded XVI	Berge, Rikard	Ola Glomstulen	1921
Be.Bygded XVII	Berge, Rikard	Knut Trondsson	1922
Be.Bygded XVIII	Berge, Rikard	Ole Blom	1924
Be.Bygded XIX	Berge, Rikard	Tinnndølvitur	1925
Be.Bygded XX	Berge, Rikard	Øvlands-ætti	1926
Be.Bygded XXI	Berge, Rikard	Smeddal-ætti	1930

Be.Bygded XXII	Berge, Rikard	Ole Bjørnsen	1930
Be.Bygded XXIII	Berge, Rikard	Simon Olaus Wolff	1932
Be.HN	Berge, Rikard	Husgudar i Noreg	1921
Be.My	Berge, Rikard	Myllarguten	1972
Be.NB	Berge, Rikard	Norskt bondesylv	1925
Be.NBSS	Berge, Rikard	Norskt bondeliv i segn og sogu	1910
Be.NS	Berge, Rikard	Norsk Sogukunst	1924
Be.NV	Berge, Rikard	Norsk Visefugg	1904
Be.SOW	Berge, Rikard	Wolff, Simon Olaus (1796-1859)	1922
Be.Spelem	Berge, Rikard	Spelemenner. I Norges Musikkhistorie I, s. 135-171	1921
Be.ST	Berge, Rikard	Skiidrættens terminologi I: Idrætsboken, band III	1923
Be.St	Berge, Rikard	Storegut	1906
Be.Stev	Berge, Rikard	Stev fraa Telemarki	1908-09
Be.Stev ¹	Berge, Rikard	Stev ¹	1908. II. 1909
Be.TV	Berge, Rikard	Telemarks-visor i utval I-II	I: 1919 II: 1929
Be.VR	Berge, Rikard	Vinje og Rauland I-IV	1940-75
Bedriftsøkon3	Benestad, Øistein o.a.	Bedriftsøkonomi 3	1982
BegndalenGart.	Garthus, Einar	En dialektgrense i Valdres (Beindalsmålet)	1923
Beins.BK	Skrull, Per [Beinset, Anton]	Bak kulissone	1924
Beins.UØy	Beinset, Anton	Utapa øya	1942
BeitoG	Beito, Olav Toreson	Genusskifte i nynorsk	1954
BeitoGÅ	Øyang, Ola [Beito, Olav Toreson]	Gammal årgang	1972
BeitoNGr	Beito, Olav Toreson	Nynorsk grammatikk	1970
BeitoNS	Beito, Olav Toreson	Norske sæternamn	1949
BeitoR	Beito, Olav Toreson	R-bøygning	1942
BeitoSr	Beito, Olav Toreson	Sæterterminologi (manuskript)	
BeitstadBartnes	Bartnes, Henrik	Ordliste i Den gamle Beitstaden	1969
BelboeB	Belboe, Einar Birger	Bæsert	2007
BelboeBakk	Belboe, Einar Birger	Bæsert I-II	2010
BellSau	Bell, Sigurd	Sauen	1955
Belsh.UKE	Thomas fraa Kempten	Um Kristi Etterfylgjing (oms. av I. Belsheim)	1880
Belsv.DKV	Belsvik, Rune	Den som kysser i vinden blæs ikkje bort aleine	1987

Belsv.DSV	Belsvik, Rune	Dustefjerten og den store vårdagen	1996
Belsv.IDL	Belsvik, Rune	...ingen drittunge lenger...	1979
Belsv.NG	Belsvik, Rune	Ein naken gut	2000
BergBrg	Berg, Adolph	Fra smitt og smau	1945
BergByggStjør	Berg, Arne	Byggjeskikken i Stjørdalsbygdene. Særprent av Stjørdalsboka, band I, del III	1973
BergDFK	Berg, Lars	Du er den første kvinne	1935
BergDHRL	Berg, Lars	Du har rett til å leve	1965
BergDSS	Berg, Lars	Du skal svare	1936
Bergfj.JO	Bergfjord, Kjell	«Til jordbrugets ophjælp»	1997
BergFS	Berg, Lars	Fire søsken går ut	1937
Bergh	Bergh, Hallvard	Jf. Høyne, H.	
BerghFF	Bergh, Hallvard	Fraa fjord og lid og fjell	1903
BerghFH	Bergh, Hallvard	Folke- og huldreeventyr ifraa Valdres og Hallingdal	1905
BerghG	Bergh, Hallvard	Gjente-strid for eigin heim og egtemake	1913
BerghRVE	Bergh, Hallvard	«Reise te versens ende» aa andre segnir	1889
BerghRVE ²	Bergh, Hallvard	Reisa til verdens ende	1979
BergHSN	Berg, Lars	Her er sedejord nok	1954
BergKH	Berg, Lars	Kvinna og havet	1950
BergMIV	Berg, Lars	Men det var det ingen som visste	1954
BergN	Berg, Lars	Nigarsfolket	1931
BergNG	Berg, Arne	Norske gardstun	1968
BergNK	Berg, Arne	Norrøn kulturhistorie	1974
BergNTM	Berg, Arne	Norske tømmerhus frå mellomalderen I-VI	1989-95
BergoD	Bergo, Andres	Dalbuen	1908
BergoSt	Bergo, Andres	Stillingsmannen	1931
BergSeil	Berg, Adolph	Under hvite seil	1944
Bergsg.1814	Bergsgård, Arne	Året 1814	1943
Bergsg.AaV	Bergsgård, Arne	Aasmund Vinje	1940
Bergsg.NEH	Bergsgård, Arne	Nasjonaliteten i europeisk historie	1946
Bergsg.NH1814-1880	Bergsgård, Arne	Norsk historie 1814-1880	1964
Bergsg.OGU	Bergsgård, Arne	Ole Gabriel Ueland og bondepolitikken I-II	1932
Bergsg.SGK	Bergsgård, Arne	Soga um dei gamle kulturfolka	1922
Bergsg.SNT	Bergsgård, Arne	Soga um den nyaste tida	1926

BergSK	Berg, Arne	Skifertekking og skiferkledning	1945
BergST	Berg, Arne	Spontekking og tekkjardugnad	1972
Bergså.TT	Bergsåker, Jon	Tust og tresking	1978
BergTBG	Berg, Arne	Tingbøkene og byggjeskikken i Glåmdalen	1967
BergTrysil	Berg, Arne	Byggjeskikken i Trysil	1965
BergVK	Berg, Arne	Voss kyrkje	1977
BergVMRN	Berg, Lars	Vi må ro i natt	1951
BergVreimL	Vreim, Halvor	Laftehus	1948
BerkaakDSJ	Berkaak, Olav	Den siste jernnatt	1979
BerkaakDÆM	Berkaak, Olav	Det ædle malm	1956
BerkaakN	Berkaak, Olav	November	1959
BerkaakODSL	Berkaak, Olav	– og du skal lenge leve i landet	1968
BerkaakR	Berkaak, Olav	Riaren	1973
BerkaakSE	Berkaak, Olav	Snø og eld	1953
BernerLN	Berner, Hagbard Emanuel	Livskaar i Norig	1904
Bert.CBF	Bertheussen, Carl	Carl Bertheussen forteller	1955
Bert.KGH	Bertheussen, Carl	Kulturbilder fra gamle Hillesøy	1988
Bib		Bibelen 1921	1921
Bib1938		Bibelen 1938	1938
Bib1978		Bibelen 1978	1978
Bild.AE	Bildøen, Brit	Alt som er	2004
Bild.LS	Bildøen, Brit	Litterær salong	2009
Biri1810.12		Ordsamling frå Biri i NoOrds1810-82	1810-12
Birk.AE	Vallentin, Antonina	Albert Einstein (oms. av Bjarte Birkeland)	1956
Birk.Duun	Birkeland, Bjarte	Olav Duuns soger og forteljingar	1976
Birk.EU	Birkeland, Bjarte	Essay i utval	1986
Birked.LS	Birkedal, Arnt	La stå!!	2011
BirkenesKøning	Køning, Magnhild Vollan	Ordforrådet i Birkenes.	1979
BjarkøyHeggel.	Heggeland, Kjell T.	Frå alo til øyrstolar. Om nokre nordnorske dialektordtak [frå Bjarkøy]. I: Elst.Heid s. 85-93	1985
BjerkeSB	Bjerke, Thor	Sulitjelmabanen	1983
BjerkreimSkjæv.	Skjæveland, Jørgen	Dialektord frå Bjerkreim	1982

BjerveIRF	Bjerve, Petter Jakob	Innverknaden frå Ragnar Frisch på norsk makroøkonomisk planlegging og politikk	1995
BjugnMN	Bjugn, Sissel Solbjørg	Den magre narsissisten	1984
Bjørg.Vo	Bjørgaas, Knut	Or gommel ti I-V	I: 1917 I-V: 1941-45
BjørganLT	Bjørgan, Anders	Lofotdrifta frå Trøndelag	1931
BjørgoIM	Bjørgo, Trygve	I minneskogen	1952
BjørgoKHH	Bjørgo, Trygve	Kvit hest under hegg	1972
Bjørgsv.SV	Bjørgsvik, Sigurd	Sansane våre	1926
Bjørk.Båt	Bjørkedal, Jakob D.	Båtbygging i Bjørkedalen	1987
Bjørkv.JJR	Bjørkvik, Hallvard	Jordeige og jordleige i Ryfylke i eldre tid	1958
BjørkøyNÅ	Bjørkøy, Kåre	Nemningsbruk på Åfjordsbåten	1975
Bjørli.FD	Bjørlykke, Oskar Stein	Fredsdaalen	1982
Bjørli.H	Bjørlykke, Oskar Stein	Hanni	2005
Bjørli.HT	Bjørlykke, Oskar Stein	Han Tolle	2004
Bjørli.HV	Bjørlykke, Oskar Stein	Hendene i vêret!	1999
Bjørli.LL	Bjørlykke, Oskar Stein	Lasse Li	1975
Bjørn.D	Bjørnaraa, Torgeir	Dyresogor I-X	1916-25
Bjørn.SD	Bjørnaraa, Torgeir	Soga um Darwin	1909
Bjørn.SKÅ	Bjørnaraa, Torgeir	Sogor kring åren	1944
Bjørn.SL	Bjørnaraa, Torgeir	Soga om Ijonkrafti	1908
Bjørnd.AlverFL	Bjørndal, Arne	– og fela ho lét	1985
Bjørnst.H	Bjørnstad, Axel	Heggglutten	1920
BL	Bjorvand, Harald og Fredrik Otto Lindeman	Våre arveord	2000
BL ²	Bjorvand, Harald og Fredrik Otto Lindeman	Våre arveord (2. utg.)	2007
Blek.IS	Komenský, Jan Amos	Informatorium for skulen hennar mor (oms. av Milada Blekastad)	1966
Blek.MBV	Blekastad, Milada	Millom bork og ved	1978
Blek.TE	Blekastad, Milada	Tsjekkiske eventyr	1972
Blindh.NHF	Bindheim, Svein	Nordmenn under Hitlers Fane	1977
Blindh.OKF	Blindheim, Svein	Offiser i krig og fred	1981
BlixDikt	Blix, Elias	Der eit fjell stig mot sky	1968
BlixKat	Luther, Martin	Dr Martin Luthers litle katekisme (oms. av Elias Blix)	1929
BlixNS ⁴⁻⁵	Blix, Elias	Nokre salmar. 4.-5. utg.	1906-16

Blokk.SHN	Blokkeskar, Reidar	Sagn og halvglømte namn	1983
BlomVPS	Blom, P.	Beskrivelse over Valle prestegjeld i Sætersdalen med dets prestehistorie og sagn	1896
BlTrs		(Bladet) Tromsø	1898-
BlVstrål		(Bladet) Vesterålen	
Blyttia		Blyttia	1943-
BojerDSV	Bojer, Johan	Den siste viking	2005
BojerFF	Bojer, Johan	Fjell og fjære	1957
BojerFS	Bojer, Johan	Folk ved sjøen	1974
BojerGH	Bojer, Johan	Gamle historier	1901
BokBøker		Boken om bøker	1926 -
Bokm.		Bokmannen	-1939
Bolstadb		Bolstadboka	1991
Bon.Søm.D	Bonnevie, Kristine	Dyreliv i ferskvann	1934
Bondebl		Bondebladet	1980
Bonden		Bonden	1909-20
Bondev		Bondevennen	1898-
Borg.NKB	Gunnar Danbolt et al.	Norsk kunsthistorie (oms. av Ole Jan Borgund)	2001
Borge i LofK.Elst.	Elstad, Kåre	Borgfjerdingsmål I-II	1982
BorgosSM	Borgos, Randi og Amund Spangen	På Sta'a og uti markom	2001-02
BorgosVB	Borgos, Randi og Inger Marie Frostvoll	Velkømmen te bords! Gammelmat frå Brekken	2002
BosseDKM	Marx, Karl og Friedrich Engels	Det kommunistiske manifest (oms. av August Bosse)	1921
Botolv		Botolv (festskrift til Botolv Helleland)	2010
Br.LidGEV	Lid, Brita	Gjennom eld og vatn	1933
Braan.P	Braanaas, Theis	Pattedyrboka	1997
Braast.Indr.SH		Soga um Hønse-Tore (oms. av T. Braastein og G. Indrebø)	1929
Braat.GM	Braaten, Oskar	Godvakter-Maren	1927
Braat.KF	Braaten, Oskar	Kring fabrikken	1910
Braat.PT	Braaten, Oskar	Prinsesse Terese	1931
Braat.U	Braaten, Oskar	Ungen	1911
BrakstadRelHist	Aasland, Ragnar	Religionshistorie for gymnaset (oms. av Edvard Brakstad)	1961
BrakstadTingv	Brakstad, Edvard	Bygdehistorie for Tingvoll II	1975
Bras.Sparbu	Braset, Karl	Gamalt paa Sparbumaal	1910
Bratl.HPV	Bratlund, Bente	Heilt passeleg vill	2005
Bratl.VGA	Bratlund, Bente	Vi gir oss aldri	2007

Bratt.LånSn	Brattegard, Olav	Um låneord frå tysk i norsk handverksterminologi (snikkarhandverket)	1951
BrautesetLH	Brauteset, Steinar	Landbrukshalvtimen	1983
BrautesetSHU	Heilbronner, Robert L.	Det store hamskiftet i u-landa (oms. av Steinar Brauteset)	1968
BrautesetSP	Brauteset, Steinar	Sett frå Paris	1973
Breidsv.B	Resvoll, Thekla Ragnhild	Biologi for gymnaset (oms. av Einar Breidsvoll)	1917
Breidsv.BG-Z	Bonnevie, Kristine	Biologi for gymnaset (oms. av Einar Breidsvoll)	1915
Breidsv.Christ.LF	Holtsmark, Gabriel	Lærebok i fysikk [for landbruksskular] (oms. av Einar Breidsvoll og Torstein Christensen)	1938
Breidsv.GF	Swift, Jonathan	Gullivers ferder i Lilliput og Brobdingnag (oms. av Einar Breidsvoll)	1948
Breidsv.Liest.NO	Breidsvoll, Einar og Knut Liestøl	Nynorsk ordliste	1958
Breidsv.St	Breidsvoll, Einar	Studentmaallaget i 20 aar	1920
Breieh.TL	Breiehagen, Paul	Det tilla og det læt	1998
BreimJord.		Gamle ord og uttrykk frå Breim	1998
BreivegaDR	Berdjajev, Nikolaj	Draum og røynd (oms. av Ola Breivega)	1984
BrekkeGT	Bentzen, Louis	Gymnastikktabellar for småskulen og folkeskulen på landet (oms. av Olav Brekke)	1924
BrekkenR.Møll.	Møller, Roald	Gamle dialektuttrykk og andre rariteter	2005
BrekkePR	Johannesen, Ole	Praktisk reknebok II (oms. av Olav Brekke)	1926
BrekkeTRG	Bentzen, Louis	Tabellar og rettleiding for gymnastikklærarar og lærarinnor (oms. av Olav Brekke)	1924
Brekst.SS	Brekstad, Kolbjørn	Det syngande sverdet	1999
Brem.BI	Bremer, Anders Hillegård	Blomkaal 1920-1924	1925
Brem.BUF	Bremer, Anders Hillegård	Bløytt og ubløytt frø	1928
Brem.EU	Bremer, Anders Hillegård	Elektrisitetens utnytting i gartneri og hagebruk	1928
Brem.FH	Bremer, Anders Hillegård	Forsøk med hageerter 1917-1922 I-IV	1923-24

Brem.FP	Bremer, Anders Hille-gård	Forsøk og prøver med 79 handelsnr	1923
Brem.G	Bremer, Anders Hille-gård	Gulrot i norske forsøk gjennom 25 år: 1911-1935	1936
Brem.HDF	Bremer, Anders Hille-gård	Hovudsalat i drivhus og på friland	1929
Brem.K	Bremer, Anders Hille-gård	Karve	1932
Brem.KK	Bremer, Anders Hille-gård	Kulturforsøk med kålrot 1919-1923	1924
Brem.Kv	Bremer, Anders Hille-gård	Kvitkål	1932
Brem.S	Bremer, Anders Hille-gård	Sumarkvitkål	1925
Brem.Sn	Bremer, Anders Hille-gård	Snittebaunor	1924
Brem.TP	Bremer, Anders Hille-gård	Temperatur og plantevekst I-III	1928-31
BremangerBygd		Bremanger herad. 1866-1966	1966
BrestNN	Brest, Peter [Dale, Bjørn Jonson]	Napoleons nattspegel	1989
BrestVB	Brest, Peter [Dale, Bjørn Jonson]	Vrak og brak	1987
Brg1810-12		Ordsamling frå Bergen. I NoOrds1810-12, s. 24-25	1810-12
BrgA		Bergensavisen	1927-
BrgbymA.P.	Paulson, Andreas	Ordliste over «ekte bergensk»	1951
BrgbymBolst.	Bolstad, Øivind	Bergensikon	1979
BrgKøster	Køster, Kristian Bernhard	Bergenseren eller nogle Ord af det Bergenske Folkesprog	1865
BrgLa.St.	Larsen, Amund B.	Bergens bymål	1912
BrgNiels.	Nielsen, Niels	Bergenske ord og vendinger	1979
BrgOrdA.P.	Paulson, Andreas	Ord og uttrykk i Bergens bymål	1942
BrgPett.	Pettersen, Egil	Bergensordboken	1991
BrgSelmer	Selmer, Ernst W.	Tonelag og tonefald i Bergens bymaal	1921
BrgTalemål		Talemål i Bergen	1983
BrgVind.	Vindenes, Kjellaug Nordahl	Koffor de då?	1997
Brg-viser		Gamle Bergensviser	1948
Brings.DBR	Bringslid, Mary Bente og Inger Lise Belsvik	Dei blå revane	2003
BrochJahrR	Broch, Ingvild og Ernst Håkon Jahr	Russenorsk	1981

BrodalTMK	Brodal, Svein Erik	Til saman: Meir enn kjærleik	1976
Brostr.TM	Brostrøm, Oscar	Troll og menneskje	1915
BruasetR	Bruaset, Oddgeir	Romsdal	1997
BruasetSS	Bruaset, Oddgeir	Sunnmøre og sunnmøringen	1999
Bruh.BB	Bruheim, Jan-Magnus	Bilete med bakgrunn	1957
Bruh.DU	Bruheim, Jan-Magnus	Dikt i utval	1981
Bruh.LM	Bruheim, Jan-Magnus	Leikande menneske	1982
Bruh.SB	Bruheim, Jan-Magnus	Syskenringen og andre barnedikt	1972
Bruh.SD	Bruheim, Jan-Magnus	Stengd dør	1941
Bruh.TN		Tusen og ei natt (oms. av Jan Magnus Bruheim)	1977
BruketRR	Ericson, Stig	Ropande Ramn (oms. av Inger Anthun Bruket)	1991
BrunborgEIS	Brunborg, Ivar	Energi, industri og samfunn	1973
Bruvik		(Avisa) Bruvik	1952-75
BrønnpøO.Ols.	Olssen, Olaf	Brønnpøymålet	1958
BrørsA	Brørs, Sturla	Arvebrevet	1950
BrørsBN	Brørs, Sturla	Bård Nerås	1928
BrørsGIG	Brørs, Sturla	Gjømt, men ikkje glømt	1980
BrørsIG	Brørs, Sturla	Igjenom grenselande	1926
BrørsNamd	Brørs, Sturla	Namdalseid	1974
BrørsNL	Brørs, Sturla	Det norske laget	1946
BrørsT	Brørs, Sturla	Tatergjenta	1930
BT		Bergens Tidende	1868-
BudalEnmo	Enmo, Ludvik	Ordliste til målet i Budal i Sør-Trøndelag	1957
Bufl.D	Buflod, Magnus	Dagrand	1942
BuggeBe.NES	Bugge, Sophus og Rikard Berge	Norske eventyr og sagn	1913
BuggeG	Bugge, Sophus	Gåder samlede i Telemarken	1925
BukkøyK	Bukkøy, Else Karin	Klaus	1993
Bul1929		Bondeungdomslaget i Oslo	1929
BullRendalen	Bull, Jacob B.	Rendalen	1916-19
BullRS	Bull, Edvard	Renhårig slusk	1961
BUMiljø		Barn og ungdom om miljøvern	1988
Bunad		(Tidsskriftet) Bunad	2004-
BunyanP	Bunyan, John	Pilgrimsferd	1868
ByBygd		Fraa By og Bygd III-IV	1872-73
ByFT	By, Sverre	Fart i tingen	1950
BygdamGauld	Refseth, Harald og Erling Gynnild (red.)	Bygdamål og bygdaminne. Artiklar, dikt og ymse stoff om språk, kultur og tradisjonar i Midtre Gauldal	1990

Bygdanytt		Bygdanytt : lokalavis for Arna og Osterøy	1951-
BygdBonde		Bygd og bonde	1919-
BygdBy		For Bygd og By	1912-46
BygdD	Bygd, Sjur	Draumen	1954
Bygdeungd		Bygdeungdommen	1981-
BygdFj	Bygd, Sjur	Fjell-folk	1915
BygdH	Bygd, Sjur	Holmgang	1917
BygdKvikne	Hagen, Olav Tryggve	Kvikne. Ei bygdebok	1951
BygdMBB	Bygd, Sjur	Mot blå berg	1957
BygdV	Bygd, Sjur	Valplassen	1921
BygdVoll		Bygdaboka for Voll	1991
ByGI	By, Sverre	Glimådalen	1969
ByLME	By, Sverre	Leiv møter eventyret	1953
BynesetBH		Ord og uttrykk fra Byneset	1999
ByogBygd		By og Bygd	1943-
ByPK	By, Sverre	På krigsfot	1963
Byrkjel.GA	Byrkjeland, Martin	Det gode arbeid	1998
ByRM	By, Sverre	Raudmerra	1948
BySBR	By, Sverre	Sæmund bonde og Rønnaug	1971
ByTA	By, Sverre	Turid og dei andre	1951
BærumTv.	Tveten, Magnus	Bærum-maalet	1913
Bø i Tell.Solb. Wærs.	Wærstad, Regine	Talemålet i Bø	1977
Bø i TelSchulze	Schulze, Johan Anton	Frå Bøheringsmålet	1972
Bø i TelSchulze ²	Schulze, Johan Anton	Bøheringsmålet i forn og nyo	1991
Bø i TelSkjekk.	Skjekkeland, Martin	Bø-målet i går og i dag	1980
Bøfj		Bøfjering	1980-
BøFmed	Bø, Olav	Folkemedisin og lærd medisin	1972
BøHM	Bø, Olav	Høgtider og minnedagar	1985
BøhnGS	Bøhn, Ingvar	Gunnar og Sigri	1893
BøhnNSV	Bøhn, Ingvar	Norske songar og visor	1921
BøJul	Bø, Olav	Vår norske jul	1970
BømløRøks.	Røksund, Birger	Dialektord frå Bømlø	1979
BømløStokka	Stokka, Jan Terje	Ord frå Bømlø kommune, Hordaland	1978
BørliSD	Børli, Hans	Samlede dikt	1995
BørliT	Børli, Hans	Tusseleiken	1987
BørliØL	Børli, Hans	Med øks og lyre	1992
BøSki	Bø, Olav	Norsk skitradisjon	1966
BøthunGG	Bøthun, Sverre	Gode grannar	1931
BøthunNEEG	Bøthun, Sverre	Når enden er god	1933

Bøy.Balestr	Bøyum, Sjur	Gamle truer og skikkar i Balestrand prestegjeld	1934
C	Christie, Wilhelm Frimann Koren	Norsk Dialect-Lexicon	1937
C.by-JonesDSM	Crosby-Jones, Michael	Ein dag i slutten av mai	1971
Capnov		Cappelens norskverk	1971
ChristieD	Christie, Agatha	Dronningjuvelen	1937
ClausenBOU	Clausen, Harald	Boktekniske ord og uttrykk	1944
Col.O.VekaUA	Veka, Olav	«Du skulde og været her, kom til vaaren!»	2011
CollettNF	Collett, Robert	Norges fugle	1921
CottisØL		Den nasjonale kongress for økologisk landbruk 2003	2003
CowardL	Bjørge, Johan	Norsk lesebok for framhaldsskolen I-II	1952-54
CP-bladet		CP-bladet	1954-
D.BlixFF	Blix, Dagmar	I fjell og fjære	1966
D.BlixGL	Blix, Dagmar	Gamle Lofoten	1975
D.BlixH	Blix, Dagmar	Heksedansen	1983
D.BlixHH	Blix, Dagmar	Henning på Holmen	1978
D.BlixL	Blix, Dagmar	Landgluntar	1979
D.BlixSJ	Blix, Dagmar	Skomakar-Jonas	1954
D.Dan.LPG	Bonnevie, J. Aa.	Lærebok i plangeometri for gymnaset (oms. av Daniel Danielsen)	1926
D.Dan.SJ	Bjørlykke, Knut Olai	Um steinane og jordi (oms. av Daniel Danielsen)	1921
D.Heradstv.BM	Heradstveit, Daniel	Brennpunkt Midt-Austen	1971
D.HoftunML	Hoftun, Daniel	De e så monge lesn	1999
D.SkramLLS	Skram, Dag	Leik og læring i samspel	2007
D.Torjus.SSE	Torjussen, David	Sist sett søndag ettermiddag	1975
D.VaaVHL	Vaa, Dyre	Vår heite lengt	1981
DA		Dagsavisen	1997-
DaaeSagn	Daae, Ludvig	Norske Bygdesagn	1870
Dagbl		Dagbladet	1869- 1943, 1945-
Dagen		Dagen	1919- 1942, 1945-
DagestadBK	Dagestad, Magnus	Dei tre Bergsli-kunstnarane	1945
Dagningen		Dagningen	1924-97
DahløB	Skjeggestad, Ottar	Båtførarprøva (oms. av Ingrid Dahlø)	1979
DahløBio	Stensrud, Dagfinn	Biologi (oms. av Ingrid Dahlø)	1977

DalanF	Platon	Faidon (oms. av S. Dalan)	1928
DaleDG	Wilde, Oscar	Dorian Gray (oms. av Johs. A. Dale)	1923
DaleGSS	Dale, Johs. A.	Studiar i Arne Garborgs språk og stil	1950
DaleISV	Frank, Leonhard	I siste vogna (oms. av Johs. A. Dale)	1931
DaleNB	Dale, Johannes Andreasson	Norsk Boksoge	1941
DalenTS	Dalen, Arnold	Trøndersk skiterminologi	1988
DaleR		Rolandskvedet (oms. av Johs. A. Dale)	1934
DaleSh	Herford, Charles Harold	Shakespeare (oms. av Johs. A. Dale)	1926
DaleSv	Istrati, Panaït	Svampfiskaren (oms. av Johs. A. Dale)	1930
DaleTM	Istrati, Panaït	Tsatsa Minnka (oms. av Johs. A. Dale)	1931
DalflyenS	Plovgaard, Karen	Sanne (oms. av Gudny Dalflyen)	1964
Dalg.ED	Dalgard, Olav	Europeisk drama frå antikken til realismen	1972
Dalg.GM	Dalgard, Olav	Gjennom mørkret	1945
Dalg.OD	Dalgard, Olav	Olav Duun	1976
Dalg.S	Dalgard, Olav	Samtid I-II	1973-78
Dalg.TAI	Dalgard, Olav	Teatret frå Aiskylos til Ibsen	1974
Dalg.TH	Dalgard, Olav	Teatret i det 20. hundreåret	1976
DalMidbr.T	Midbrød, Arvid	Ord fra bygd og by i Dalane	2000
DalvaK	Dalva, Jacob	Karriere	1996
Dan		(Profeten) Daniel, Bib	1921
Dan1938		(Profeten) Daniel, Bib1938	1938
Dan1978		(Profeten) Daniel, Bib1978	1978
DanboltNPN	Danbolt, Gerd Krage-mo	Norsk på ny	1976
DanevadBBB	Danevad, Haakon	Bjønn og bjønne jakt i Drangedal etter 1850	1978
DaPlant		Ordbog over Danmarks plantenavne I-III	1959-61
Daug.S.SæterS	Daugstad, Karoline og Svein Sæter	Seterliv	2001
Davik1743	Thomas Georg Krog	Ordsamling frå Davik	1743
DavikWB	Davik, Ingebrigt	Wangthai-barna	1971
Demokraten		Demokraten	1906-
Den17Mai		Den 17de Mai	1894-1935
DeptFors		Forsyningsdepartementet	
DeptHand		Handelsdepartementet	

DeptJus		Justisdepartementet	
DeptKomm		Kommunal- og regional- departementet	
DeptKyrk		Kyrkje- og undervisnings- departementet	
DeptLand		Landbruksdepartementet	
DeptMiljø		Miljøverndepartementet	
DeptSos		Sosialdepartementet	
Devegge1816	Devegge, Ole	Prøve av Dansk-norsk ordbok 1816	1957
DFU		Den frilynde ungdomen I-XI	1917-28
DGF		Danmarks gamle folkeviser I-X	1853-1965
DietrichsonSvTider	Dietrichson, Lorentz	Svundne Tider	1896
DiktBond		Bonden i norske dikt	1988
DillanD	Dillan, Ingvar	Dikt på trøndermål	1930
DimSos	Brekke, Ola A., Roar Høstaker og Thorvald Sirnes	Dimensjonar i moderne sosialteori	2003
Distriktshøgsk	Steinar Læg Reid (red.)	Distriktshøgskule – for kven?	1973
DjupvikBL	Djupvik, Laura	Båten er så liten	2004
DjupvikHAF	Djupvik, Laura	Hundre appelsinar og ein fiolin	2007
DMNdm		Du mitt Nordmøre	1966-
DN		Diplomatarium Norvegicum	1847-
DNT50År		Det Norske Teatret. Femti år. 1913-1963	1963
DNT75år		Det Norske Teatret 75 år	1988
DokkKT	Dokk, Trygve O.	Den kristne trudoms- og sedelæra	1918
DokkREU	Dokk, Trygve O.	Religiøs etisk uppseding	1929
Dom		Domarane. Bib	1921
DombenNEP	Domben, Arne	No er eg blitt politi!	1943
Dombok		Norske Herredags- Dombøker	1. rekke 1893-1903, 2. rekke 1904-1929, 3. rekke 1929-1934, 4. rekke 1941-1959. Tillegg til 1.-4. rekke 1966-1972
DomSe.		Domarane (oms. av Alexander Seippel)	1916

Don.ÅTO	Donali, Ingeborg	Åss tållå oppdaleng	1981
DonnerFF	Donner, John	Farleg fortid	1986
DonnerHS	Donner, John	Hemmeleg spel	1985
DonnerMSID	Donner, John	Men Sommerset var ikkje død	1987
DovreEriks.	Eriksen, Alf	Ord og uttrykk frå Dovre	1996
DrammenT		Drammens Tidende	1832-
DrangedalNesl. I	Nesland, Anna	Bygdemålet i Drangedal	1976
DrangedalNesl. II	Nesland, Anna	Ord og uttrykk i Drangedalsmålet	1980
DrangeRL	Drange, Ernst Berge	Rasmus Løland	2007
DrevsjøEriks.	Eriksson, Konrad	Drevsjømålet	1943
Driva		(Avisa) Driva	1971-
DT		Dag og Tid	1962-
Du.BA	Duun, Olav	Blind-Anders	1924
Du.CM	Duun, Olav	Carolus Magnus	1928
Du.DGS	Duun, Olav	Det gode samvite	1924
Du.E	Duun, Olav	Ettermæle	1932
Du.GJ	Duun, Olav	Gamal jord	1911
Du.GS	Duun, Olav	Gud smiler	1935
Du.H	Duun, Olav	Harald	1915
Du.Hi	Duun, Olav	Hilderøya	2000
Du.IB	Duun, Olav	I blinda	1920
Du.IE	Duun, Olav	I eventyre	1921
Du.IS	Duun, Olav	I stormen	1923
Du.IU	Duun, Olav	I ungdomen	1922
Du.J	Duun, Olav	Juvikingar	1922
Du.JF	Duun, Olav	Juvikfolke I-II	1927
Du.LS	Duun, Olav	Løglege skruvar og anna folk	1926
Du.M	Duun, Olav	Marjane	1923
Du.Medm	Duun, Olav	Medmenneske	1929
Du.MM	Duun, Olav	Menneske og maktene	1938
Du.N	Duun, Olav	Nøkkjølia	1910
Du.OG	Duun, Olav	Olsøy-gutane	1927
Du.PT	Duun, Olav	På tvert	1925
Du.R	Duun, Olav	Ragnhild	1931
Du.S	Duun, Olav	Somar-eventyr	1936
Du.Sam	Duun, Olav	Samtid	1936
Du.SE	Duun, Olav	Straumen og evja	1926
Du.Sig	Duun, Olav	Sigyn	1913
Du.SL	Duun, Olav	Siste leveåre	1933
Du.St	Duun, Olav	Storbrylloppe	1920
Du.Stor	Duun, Olav	Storbåten	1935
Du.TG	Duun, Olav	Soger og forteljingar 4	1976

Du.TV	Duun, Olav	Tre venner	1914
Du.VV	Duun, Olav	Vegar og villstig	1930
DyrdalFN	Potter, Jean	Med fly mot nord (oms. av Lasse Dyrdal)	1957
DyrdalSov	Miller, Wright	Sovjet (oms. av Lasse Dyrdal)	1965
Dyrn.MSL	Dyrnes, Lillian Eltvik	Mitt skip er lasta med	1986
Dyrvik1814	Dyrvik, Ståle	Året 1814	2005
DyrvikB	Malthus, T.R.	Om befolkningslova (oms. av Ståle Dyrvik)	1975
DyrvikNH	Dyrvik, Ståle	Norsk historie 1625-1814	1999
DøhICK	Døhl, Einar	Christian Krogh	1944
DøhIIF	Døhl, Einar	Indpaa fjellom	1917
DøhIJNB	Døhl, Einar	Johan Nordahl Brun	1945
Dølam	(Utg. av) Sogelaga i Hallingdal og Numedal (1919-31)/Hallingdal Historielag (1968-)	Dølaminne	I-X: 1919-31/1968-
Dølen		(Bladet) Dølen (opptrykt i fire band i 1970-73)	1858-70
DølenOrdf		Ordforklaringar i Dølen IV	1973
E.BakkaDans	Bakka, Egil	Norske dansetradisjonar	1978
E.BakkaED	Bakka, Egil	Europeisk dansehistorie	1997
E.BenumADS	Dumont, René	Afrikas dårlege start (oms. av Edgeir Benum)	1967
E.BøGL	Bø, Egill	Gammalt frå Lommedæl'n	2002
E.Christ. og MæhleKE	Åse Gruda Skard	Klart for ekteskap (oms. av Einar Christensen og Leif Mæhle)	1960
E.H.Leh.F	Lehmann, Egil Henrik	Froskemann	1957
E.H.Leh.HK	Lehmann, Egil Henrik	Helseråd for kvardagen	1985
E.HeggenMM	Heggen, Endre	Martin minnest dei som var med	1992
E.HoemAE	Hoem, Edvard	Ave Eva	1987
E.HoemAL	Hoem, Edvard	Anna Lena	1971
E.HoemB	Hoem, Edvard	Bibelhistorier	1995
E.HoemER	Hoem, Edvard	Engelen din, Robinson	1993
E.HoemFDM	Hoem, Edvard	Frøken Dreyers musikkskole	2000
E.HoemGBH	Hoem, Edvard	Gi meg de brennende hjerter 1	1978
E.HoemHB	Hoem, Edvard	Heimlandet Barndom	1985
E.HoemKF	Hoem, Edvard	Kjærleikens ferjereiser	1974
E.HoemKFF	Hoem, Edvard	Kom fram, fyrste!	2004
E.HoemKL	Shakespeare, William	Kong Lear (oms. av Edvard Hoem)	2001
E.HoemKLF	Hoem, Edvard	Kvinnene langs fjorden	1973

E.HoemM	Shakespeare, William	Macbeth (oms. av Edvard Hoem)	1999
E.HoemMM	Hoem, Edvard	Meisteren og Mirjam. Pasjonsdrama	1995
E.HoemMTS	Hoem, Edvard	Mitt tapre språk	1996
E.HoemNTT	Shakespeare, William	Når trollet skal temmast (oms. av Edvard Hoem)	1997
E.HoemO	Shakespeare, William	Othello (oms. av Edvard Hoem)	1996
E.HoemR	Shakespeare, William	Richard III (oms. av Edvard Hoem)	1998
E.HoemRJ	Shakespeare, William	Romeo og Julie (oms. av Edvard Hoem)	2000
E.HoemSDV	Shakespeare, William	Som du vil (oms. av Edvard Hoem)	2000
E.HoemSOS	Hoem, Edvard	Sankt Olavs skrin	1989
E.HoemTK	Shakespeare, William	Troilus og Kressida (oms. av Edvard Hoem)	1994
E.HoemTKD	Hoem, Edvard	Tid for klage, tid for dans	1996
E.HoemTU	Hoem, Edvard	Til ungdommen	1989
E.JensenHC	Åkerblom, Gull	Hamburgar og Coca-Cola (oms. av Eva Jensen)	2005
E.JensenTN	Jensen, Eva	Teori nok for eit kort liv	1987
E.KiellandBrg	Kielland, Elisa	Smaatræk og Hverdagstyper fra Bergen for halvthundrede Aar siden	1906
E.KileLS	Kile, Edvin	Landbruksskulen 1825-1990	1997
E.Kolk.R	Kolkind, Ellen	Reingjering	1977
E.LaugloLB	Lauglo, Erling	Leinstrand bygdebok	1957-58
E.LundenG	Lunden, Eldrid	Gjenkjennelsen	1982
E.M.Mag.NoTre	Magerøy, Ellen Marie	Norsk treskurd	1972
E.MoenBH	Moen, Erling	Bokbinding heime	1930
E.MoenDR	Moen, Erling	Det rosemåla skrinet	1937
E.MoenH	Moen, Erling	Hermann	1915
E.MoenHB	Moen, Erling	Heimebrenning	1920
E.MoenJS	Moen, Erling	Jørn Springsko	1927
E.MoenMK	Moen, Erling	Millom kjerringar	1921
E.MoenMR	Moen, Erling	Mikkel rev	1932
E.MoenNK	Moen, Erling	Nordigards-kår	1931
E.MoenT	Moen, Erling	Tømmermenn	1927
E.MoenTr	Moen, Erling	Trollgryta	1957
E.Nordm.EMH	Nordmark, Esther	Esther i det muntre hjørne	1991
E.Norm.NMK	Normann, Einar	Norske mylnor og kvernar I-II	I: 1934, II: 1936

E.Oft.FV	Coatsworth, Elizabeth	Fange i villmarka (oms. av Eli Oftedal)	1954
E.Oft.Hite	Hite, Shere	Hite-rapporten (oms. av Eli Oftedal)	1980
E.Reit.T	Reitan, Erling	Tunur	1970
E.SagenNH	Sagen, Einar	Norsk her-mål	1910
E.SagenNU	Sagen, Einar	Noregs undergang og attreisning	1945
E.SkardC	Sallust [Sallustius Crispus, Gaius]	Catilina (oms. av Eiliv Skard)	1928
E.SkardF	Skard, Eiliv	Fascismen	1927
E.SkardJ	Sallust [Sallustius Crispus, Gaius]	Jugurtha (oms. av Eiliv Skard)	1923
E.SkardOI	Lukian [Lucianus Samosatensis]	Eit ordskifte um idrott (oms. av Eiliv Skard)	1926
E.SkardPM		Polykarps martyrium (oms. av Eiliv Skard)	1934
E.SkardRS	Plutark [Plutarchus]	Revolusjonen i Sparta (oms. av Eiliv Skard)	1927
E.SkardS	Skard, Eiliv	Sokrates	1927
E.SkardSF	Platon	Sokrates' forsvarstale (oms. av Eiliv Skard)	1921
E.SkardT	Marcus Aurelius	Tankar (oms. av Eiliv Skard)	1924
E.StrandNF	Strand, Embrik	Norske fuglar I	1901
E.Vind.AR	Vindenes, Eivor	Alt kan reparerast	2009
E.Wahls.AA	Wahlstrøm, Ellef	Automatiserte anlegg	1998
Ef		Paulus' Brev til efesarane, Bib	1921
Ef1889		Apostelen Pauli brev til Efesiarne, NT1889	1889
Ef1914		Paulus' Brev til Efesiarne, NT1914	1914
Ef1938		Paulus' brev til efesarane, Bib 1938	1938
Ef1961		Paulus' brev til efesarane, NT1961	1961
EfskindT	Efskind, Lasse	Trylleringen	1976
Egg.DRS	Eadie, Arlton	Det raude spørjeteiknet (oms. av Frank Frost [= Erik Eggen])	1941
Egg.EG	Eggen, Erik	Edvard Grieg	1925
Egg.J	Shakespeare, William	Jonsokdraumen (oms. av Erik Eggen)	1912
Egg.KR	Shakespeare, William	Kong Rikard den tredje (oms. av Erik Eggen)	1919
Egg.Lat	Eggen, Erik	Latinsk-norsk ordliste for gymnaset	1920

Egg.NM	Eggen, Erik	Norsk musikksoge	1923
Egg.Sk	Eggen, Erik	Skalastudier	1923
Egg.SRK		Soga om Rolv Krake (oms. av Erik Eggen)	1962
Egg.Steinn.C	Catullus, Gaius Valerius	Dikt i utval (oms. av Erik Eggen og Asgaut Steinnes)	1921
EggsetMGauld	Eggset, Alf	Bygdehistorie for Midtre Gauldal	1994, 1995
EggsetSlettanLM	Eggset, Alf og Dagfinn Slettan	Livet på en markagard – Litjbuuan	1985
EggumAS	Eggum, Knut	Antenner for satellittmottaking	1990
EgnerLes	Egner, Thorbjørn	Thorbjørn Egners lesebøker	1958-77
EGula	(Utg. av) Eithun, Bjørn, Magnus Rindal og Tor Ulset	(Innleiing i) Den eldre Gulatingslova	1994
Eid1743	Werdal, Ole	Ordsamling frå Eid i Nordfjord	1743
Eide-m		Eide-minne	1976-
EidnesNS	Eidnes, Hans	Nordlands saga	1921
EidnesTT	Eidnes, Hans	Tru og tradisjon	1946
Eidsberg1794	Wilsø, Jakob Nikolaj	Ordsamling frå Eidsberg ikring 1794	1796
EidsbergHBK		Essbærliv	2010
EidsbergSandem	Sandem, Arne	Da hesten dro lasset	1979
EidskogOrd		Ol frå Eidskogen	1989
Eidsv1814		Eidsvoll 1814	1914
EidsvollLjødal	Ljødal, Ola	Artukt me dei gamle talæmåta	2002
EidsvollSundli	Sundli, Eirik	Eidsvollmålet	1961
EierFT	Eier, Sigfred L.	Fløting og trelasthandel	1956
Eifr.Narko	Eifring, Halvor	Høy eller stein? Narkotikaslang i Norge	1985
Eikel.DTDM	Eikeland, Svein	Det tonar i dur og moll	1963
EikemoFOS	Eikemo, Jon	For open scene	1985
Eiker, Modum og sigdal1744	Gert Falch	Ordsamling frå Eiker. Modum og Sigdal	1744
Eilert.KPO	Eilertsen, Synnøve Fagereng	Kjemi- og prosessfag	1995
EinbuSA	Einbu, Sigurd	Soler og atom	1930
EinbuSt	Enebo, Sigurd [Einbu, Sigurd]	Stjernegransking i gamall og ny tid	1911
EinungTinnsoaga	Einung, Halvor H.	Tinn soaga I	1926
Eir.MoenGB	Bårdsen, Gjest	Soga som han sjølv skreiv	1942
Eitung.AL	Eitungjerde, Åge	Alderdom og livskvalitet	1998

Eitungj.GH	Eitungjerde, Åge	Gamal, heil og verdifull: miljøsjukepleie i teori og praksis	1998
EjderDagenstider	Ejder, Bertil	Dagens tider och måltider	1969
Ejkl.BB	Ejklund, Olav	Blad og blomar	1916
EkreSMJ	Ekre, Lars	Opplysningar til stadnamn frå Midt-Jotunheimen og tilgrensande bygder	1960
EkrollMKK	Ekroll, Øystein	Med kleber og kalk: norsk steinbygging i mellomalderen	1997
El.Vandv.FV	Skretting, Aksel	Fedrelandet og verda (oms. av Elias Vandvik)	1965
EldaOrkd		Sogor, segner og hermo frå Orkladalen og bygdene ikring II	1927
Eldeg.BA	Eldegard, Sigurd	Bård Asalvik	1925
Eldeg.EH	Eldegard, Sigurd	Ei heimkome	1906
Eldeg.GL	Eldegard, Sigurd	Gamle-landet	1914
Eldeg.H	Eldegard, Sigurd	Hemn-gir	1914
Eldeg.Kn	Eldegard, Sigurd	Knivarne	1918
Eldeg.KS	Eldegard, Sigurd	Kong Saul	1904
Eldeg.KT	Eldegard, Sigurd	Kong Trasteskjegg	1928
Eldeg.LV	Eldegard, Sigurd	Lisle vedunder	1924
Eldj.GodalNÅ	Eldjarn, Gunnar	Nordlandsbåten og Åfjordsbåten I-IV	1988-90
Elektronikk2000	Wold, Hans	Elektronikk 2000	2000
EliassenTune	Eliassen, Sven G.	Tune 1537-1800	1978
EllingF	Elling, Catharinus	Vore Folkemelodier	1909
EllingKj	Elling, Catharinus	Vore Kjæmpeviser	1913
Ellingsg.RH	Ellingsgard, Nils	Rosemåling i Hallingdal	1978
Elsr.BB	Elsrud, Edvard	Bamse Brakar	1977
Elsr.KOJ	Elsrud, Edvard	Krestaffør og jeg	1982
Elst.FI	Elstad, Anne Karin	Folket på Innhaug	1980
Elst.Heid	Bull, Tove og Anton Fjeldstad (red.)	Heidersskrift til Kåre Elstad	1985
Elst.M	Elstad, Anne Karin	Magret	1977
Elst.VM	Elstad, Anne Karin	Veiene møtes	1980
Elv.Aalb.M	Aalberg, Toril og Eiri Elvestad	Mediesosiologi	2005
Elvel.FYN	Elveland, Odd Victor	Fortellinger fra Ytre Namdal	2002
Elverum1810-12	Gude, H. N. J.	Ordsamling frå Elverum i NoOrds1810-12	1810-12
ElverumFuruset	Furuset, Olav	Folkeminne frå Bjørsetgrenda (i Elverum) (manuskript)	

ElvrHogst.	Hogstad, Johan	Elvromsmaalets grammatik	1906
EndresenKS	Ringnes, Vivi	Kjemien stemmer (oms. av Øyalf Endresen)	1998
Ener.Werrr.Sy	Werring, Jeanette	Syboka (oms. av Helle Blakstad Enersen)	1994
Eners.TB	Enerstvedt, Åse	Tampen brenn	1982
Eng.StauriH	Engen, Arnfinn og Rasmus Stauri	Hundorp : tusenårsstaden i Oppland	2005
EngebøKKH	Wernersen, Egil	Kalkulasjon og kalkylar for handverksfag (oms. av Eldbjørg Stegane Engebø)	1979
EngerKrist.MS	Enger, Hans-Olav og Kristian Emil Kristoffersen	Innføring i norsk grammatikk: morfologi og syntaks	2000
EngesetAH	Engeset, Jens Kåre	Anders Hovden	2002
EnghKulb.Spvo	Eng, Jan og Lars Anders Kulbrandstad	Språkvitskapleg ordliste	1978
ENØK	Utg. av Olje- og energidepartementet	ENØK – Avis for energiøkonomisering	1980-
EresfjordOrd		Glupe ord frå Eresfjord	1985
Eriks.Sjø	Eriksen, Erling	Vår gamle sjøfartskultur	1968
Ersl.H.Sandv.NH	Sandvik, Hilde	Norsk historie 1300-1625	1999
ErstadBjørns.2A	Erstad, Gunnar	Matematikk 2 A	1976
ErstadM2MN	Erstad, Gunnar	Matematikk 2MN	1979
Es		(Profeten) Jesaja, Bib	1921
Es1938		(Profeten) Esaias, Bib1938	1938
Espel.KTB	Espeland, Arne	Klar til batalje	1961
Espel.MLN	Espeland, Arne	Med livet i nevane	1964
Espel.PH	Espeland, Arne	Paa heimveg	1910
Espel.S	Espeland, Arne	Solveig	1913
EspelidMY	Espelid, Ingrid	Min yndlingsrett	1976
EspelidRK	Espelid, Ingrid (red.)	Den rutete kokeboken	1982
EspelidSDS	Espelid, Ingrid	Som ein dråpe i sand	1970
EspelundM	Espelund, Jørgen	Murudalen før og nå	1986
EspelundS	Espelund, Jørgen	Storflåmen 1938	1988
EsSe.		Profeten Esaias (oms. av Alexander Seippel)	1938
Est		Ester, Bib	1921
Est1938		Ester, Bib1938	1938
EstSe.		Ester	1934
EtnFrette	Frette, Reinert	Gamle ord	2011
EvanthsFO	Evanths, Thorleif T.	Forretningsordbok	1943
EvenesJoh.	Johansen, Åge	Ord og tøyke frå Evenes, Elektronisk utgave	2004
Evensb.BO	Evensberget, Snorre	Bevingede ord	3. utg 1995

EvjenOL	Evjen, Viktor	Opprøret på Langvannsisen : arbeiderhistorie i Sulitjelma gjennom 100 år	1992
EvOrdf		Ordforklaringar i Asbjørnssen og Moe: Samlede eventyr	1982
Ey.Egg.EE	Eggen, Eystein	Eit ettermæle	1927
Ey.Egg.H	Eggen, Eystein	Heimen	1915
Ey.Egg.V	Eggen, Eystein	Vingelen	1943
Ey.Gjelsv.Bu	Gjelsvik, Eystein	Bureising	1939
EyVaSl	Ey, Tore [Ødegård, Tore]	Vang og Slire	1916
Ez		(Profeten) Ezekiel. Bib	1921
Ez1938		(Profeten) Esekiel, Bib1938	1938
Ezra		Ezra, Bib	1921
Ezra1938		Estras, Bib 1938	1938
EzraSe.		Ezras (oms. av Alexander Seippel)	1934
F	Fine, Bendix Christian de	Stavanger Amptes udførlige Beskrivelse (1743-1745)	1952
F.BullFest	Bull, Francis	Norsk litteraturvitenskap i det 20. århundre	1957
F.E.ByeTistedalen	Bye, Frithjof Eugen	Pratær du dæling?	1989
F.E.MoenDH	Moen, Frank Emil	Dyreliv i havet	2000
F.-E.VinjeMN	Vinje, Finn-Erik	Moderne norsk	1968
F.-E.VinjeMNA	Vinje, Finn-Erik	Moderne norsk avispråk	1970
F.-E.VinjeSvec1972	Vinje, Finn-Erik	Svecismer i moderne norsk	1972
F.Førs.F	Førsund, Finn Borgen	Firdakraft 1947-1997	1997
F.HagerupBør	Hagerup, Francis	Bør grundbøgerne tillægges offentlig troværdighed?	1887
F.J.SæleS	Torp, Jan-Aage	Skjebnevalg (oms. av Finn Jarle Sæle)	1994
F.Rognel	Myhrvold, Jul	Imperialismen (oms. av F. Røgne)	1977
F.SkagenBIA	Skagen, Fredrik	En by som ingen ainnen	2004
Faarl.RL	Faarlund, Jan Terje	Revolusjon i lingvistikken. Noam Chomskys språk teori	2005
Fakta		Fakta	2010
Falkb.BB	Falkberget, Johan	Bør Børson jr.	1971
Falkb.KV	Falkberget, Johan	Kjærlighets veier	1959
FalkeidB	Falkeid, Kolbein	Bølgelengder	1991
FalkeidT	Falkeid, Kolbein	Torv	1998
FalkF		Festskrift til Hjalmar Falk	1927
FanaSpb		Fana Sparebank 1878-1928	1928
Farbr.E	Tode, Emil (= Tõnu Õnnepalu)	Englefrø (oms. av Turid Farbregd)	1995

Farbr.FE		Finske eventyr (oms. av Turid Farbregd)	1974
Farbr.H	Unt, Mati	Haustdansen (oms. av Turid Farbregd)	1987
Farbr.P	Tode, Emil (= Tõnu Õnnepalu)	Prisen (oms. av Turid Farbregd)	1997
Farbr.PM	Kross, Jaan	Professor Martens' avreise (oms. av Turid Farbregd)	1994
Farbr.SV	Luik, Viivi	Skremmande vakkert (oms. av Turid Farbregd)	1994
Farbr.TN	Kivirähk, Andrus	Trollskap i november (oms. av Turid Farbregd)	2004
Farbr.VEE		Varulven og andre estlandske eventyr (oms. av Turid Farbregd)	1982
FaremoTLE	Faremo, Osmund	Takk for livet, Emil	1987
FarstadDNF	Farstad, Arnold	Den norske fiskaren	2003
FarstadMV	Farstad, Arnold	Mysteriet i Vestisen	2001
FattigRik		For fattig og rik	1848-2000
FaunTVV	Kiland, Helge	Tiltaksanalyse for Tokke-Vinje vassområde	2008
FauskeØines	Øines, Sverre	Ordsamling over fauskedialekten	1993
FauskeØines ²	Øines, Sverre	Ordsamling over fauskedialekten rundt 1900	2004
FayeD1840	Faye, Andreas	Dansk-Norsk Ordbog (frå 1840- eller 1850-åra)	1958
FayeStridsk	Faye, Wilhelm	Lærebok i stridskunst	1938
Fedrah		Fedraheimen	1877-91
Feilb.F		Festskrift til H. F. Feilberg	1911
FeiringTost.	Tosterud, Maja	Torsterud krets og Feiringmålet (Ordtype)	1984
Ferdamannen		Ferdamannen	1865-68
FetNerdrum	Nerdrum, Hans	Syntaksen over substantivene og adjektivene i Fett-målet	1925
FianeKKNK	Fiane, Knut Knutson	Kvifor kom Noreg med i krigen?	1943
Fidjest.Afrika	Oliver, Roland	Det gamle Afrika (oms. av Bjarne Fidjestøl)	1965
Fidjest.KF	Tolstoj, Lev	Krig og fred III (oms. av Bjarne Fidjestøl)	1967
Filemon		Paulus' brev til Filemon, Bib	1921
Filemon1889		Apostelen Pauli Brev til Filemon. NT1889	1889
Filemon1914		Paulus' brev til Filemon, NT1914	1914

Filemon1938		Paulus' brev til Filemon, Bib1938	1938
Filemon1961		Paulus' brev til Filemon, NT1961	1961
Filip		Paulus' brev til filipparane. Bib	1921
Filip1889		Apostelen Pauli Brev til Filippiarne. NT1889	1889
Filip1914		Paulus' brev til filipparane. NT1914	1914
Filip1938		Paulus' brev til filipparane. Bib1938	1938
Filip1961		Paulus' brev til filipparane. NT1961	1961
Filologen		Filologen	1882-
FilolVit	Thomassen, Einar	Den filologiske vitenskap	1990
Fimreitelø	Fimreite, Norvald	Innføring i økologi	1997
Finnm1875		Finnmarkingen	1875
FinslandStom.	Stomnås, Johan	Finslandsmålet	1974
FinsåsHB	Finsås, Cathrinus	Heimen og Barnet	1934
Firda		Firda	1918-
FirdaF		Firda Folkeblad	1919-92
Firdap		Firdaposten	1948-
FirdaT		Firda Tidend	1924-
Fiskaren		Fiskaren	1923-
FiskF	Røise, Hagbart	Fiskene i farger	1962
Fitjarp		Fitjarposten, Fitjar-Posten	2005-
Fjelberg1743	Ruus, Morten	Ordsamling frå Fjelberg	1743
FjelbergHM		Gamle ord frå Halsnøy	1992
FjeldVikørOO	Fjeld, Ruth Vatvedt og Lars S. Vikør	Ord og ordbøker. Ei innføring i leksikologi og leksikografi	2008
Fjelld.MA	Fjelldahl, Einar Marcus	Morten og Anna	2000
Fjell-ljom		Fjell-ljom	1886-1943, 1945-79, 1987-
FjonFusa		Frå Fjon til Fusa	1948-
Fjordabl		Fjordabladet	1920-
Fjordap		Fjordaposten	1923-
FjordenesT		Fjordenes Tidende	1910-
Fjordh.S	Fjordheim, Ivar Atle	Slagverk	1981
Fjordingen		Fjordingen	1929-
Fjuken		Fjuken	1989-
FjæreMoy	Moy, Mathias	Fjæremålet	1937

Fjærv.Holt		Melding frå Statens forsøksgård på Holt	1926-31
Fjørt.F	Fjørtoft, Olaus J.	Folkelesna I-III	1871
Fjørt.I		Ignatius, som i Aaret 116 laut døy fyr si kristne tru (oms. av Olaus J. Fjørtoft)	1869
FlaatenB	Flaaten, Svein	Bondeguten	1920
FlaatGV	Flaat, Knut	Guds vegar	1929
Flat.Flesberg	Flatin, Tov	Flesberg I-II	1923
Flat.Nu	Flatin, Tov	Gamalt frå Numedal I-VII	1913-19
Flat.S	Flatin, Tov	Seljord I	1942
Flat.Selj	Flatin, Tov	Noka æventy aa gamle truir	1922
FlatangerLinds.	Lindseth, Reidar	Enkel ordlest fer Flatangringa	2005
Fleisch.LR	Fleischer, Andreas	Lat riket ditt koma	1933
FlekkefjordE.Lars.	Larsen, Erling Georg	Formverket i Flekkefjord bymål	1970
Flekkefjordsp		Flekkefjordsposten	1893-1973
FlesbergLM		Or Flesbergmaalet	1928
FlesbFlat.	Flatin, Tov	Flesberg-maalet	1923
FlifletKal		Kalevala	1967
Flod.E	Floden, Halvor	Einstaka	1912
Flod.EF	Floden, Halvor	Ein fjellgard	1968
Flod.EHD	Floden, Halvor	Eg har del i det	1947
Flod.F	Floden, Halvor	Fagerlia	1977
Flod.FF	Floden, Halvor	Furuberg-Finn	1978
Flod.Frik	Floden, Halvor	Frik med fela	2005
Flod.GL	Floden, Halvor	Gjenta frå landsvegen	1947
Flod.IG	Floden, Halvor	I Granlia	1947
Flod.KS	Floden, Halvor	Kjartan i Steinåsen	1949
Flod.ML	Floden, Halvor	Mitt land	1921
Flod.SG	Floden, Halvor	Storfolk i grenseland	1955
Flod.St	Floden, Halvor	Staalboraren	1920
Flod.SV	Floden, Halvor	Skogen og vidda	1978
Flod.SVO	Floden, Halvor	Stor-Bjønn og Vesle-Ola	1938
Flod.TV	Floden, Halvor	Trond og venene hans	1976
Flod.VHB	Floden, Halvor	Vi har bruk for deg	1937
Flod.VV	Floden, Halvor	Vi er vener	1950
FloGS	Flo, Rasmus J.	Gamle skaldar og kvad	1902
FloKF	Bang, A. Chr.	Kyrkjjesoga for folkeskulen (oms. av Rasmus Flo)	1921
FløgstadA	Fløgstad, Kjartan	Antipoder	1996
FløgstadAL	Fløgstad, Kjartan	Arbeidets lys	1990
FløgstadB	Fløgstad, Kjartan	Brennbart	2004

FløgstadD7K	Fløgstad, Kjartan	Det 7. klima	1986
FløgstadDHJ	Fløgstad, Kjartan	Den hemmelege jubel	1970
FløgstadDP	Fløgstad, Kjartan	Dalen Portland	1977
FløgstadF	Fløgstad, Kjartan	Fangliner	1972
FløgstadFF	Fløgstad, Kjartan	Fyr og flamme	1980
FløgstadFim	Fløgstad, Kjartan	Fimbul	1994
FløgstadKH	Nogueras, Luis Rogelio	Kodemelding til Havanna (oms. av Kjartan Fløgstad)	1984
FløgstadKS	Fløgstad, Kjartan	Kniven på strupen	1991
FløgstadO	Fløgstad, Kjartan	Ordlyden	1983
FløgstadPML	Fløgstad, Kjartan	Portrett av eit magisk liv	1988
FløgstadPU	Fløgstad, Kjartan	Pampa Unión	1994
FløgstadR	Fløgstad, Kjartan	Rasmus	1974
FløgstadRP	Fløgstad, Kjartan	Ved Roma port	1994
FløgstadS	Arlt, Roberto	Spøkjelseskapteinen (oms. av Kjartan Fløgstad)	1972
FløgstadSA	Fløgstad, Kjartan	Sudamericana	2000
FløgstadSE	Fløgstad, Kjartan	Shanghai Ekspres	2001
FløgstadU3	Fløgstad, Kjartan	U3	1984
FløttumKM	Fløttum, Svein	Hesten	1985
FlåRei.	Reiersgård, Halvard	Ord og uttrykk i Flå [i Hallingdal] fra a til å	2002
FMR100År		Kamp og kunnskap gjennom 100 år	2004
FmTrsLock.	Lockertsen, Roger	Nordlig nordnorsk	1984
FO-DirPerm	Forsvarets overkommando	Direktiv om permisjon for befal og mannskaper under førstegangstjenesten og repetisjonstjeneste	2001
FokusB		Fokus Bank	1987-
Folket		Folket	1919-2006
Folkev		Folkevennen	1852-1900
Folkv.ENG	Christofferssen, Thorleif	Evalueringsproblematikken i det nye gymnas	1971
Fornkv	Moe, Moltke og Ivar Mortensson-Egnund (red.)	Norske Fornkvæde og Folkevisur	1877
Forsb.DNR	Forsberg, Ingvald	Det nye riket	1934
Forsb.DSS	Forsberg, Ingvald	Den store striden	1921
Forsb.M	Forsberg, Ingvald	Moglunten	1919
Forsb.Ma	Forsberg, Ingvald	Markus	1932
Forsb.N	Forsberg, Ingvald	Nyheim	1925
Forskning		(Bladet) Forskning	1993-
forskning.no	Nina Kristiansen (red.)	forskning.no – nettavis om norske forskingsnyhende	2002-

ForsF	Fors, Carl-Johan	Flygelet	1993
Forsvforum	Forsvarsstaben	Forsvarets forum (øg med andre liknande titlar)	1980-
FosenK.Aune	Aune, Kolbjørn	Beiningar og gåvå	1968
FosliK	Fosli, Halvor	Kristianiabohemen	1994
FosliKKSF	Fosli, Halvor	Kvite kull og svarte får	1996
FosliUP	Fosli, Halvor	Ute på prøve	1996
FosseA	Fosse, Jon	Andvake	2008
FosseBS	Fosse, Jon	Blod	1987
FosseDD	Fosse, Jon	Du å du	1996
FosseHB	Fosse, Jon	Hundens bevegeisar	1990
FosseN	Fosse, Jon	Naustet	1998
FossGF	Foss, Johan G.	Gamle Frøya-bilder I-II	1988-95
FossTrlKyst	Foss, Johan G.	Trøndelags-kysten gjennom tidene fram til 1900	1984
FossVåg	Foss, Johan G.	Vågsværkrøniken	1999-
Fosterv.AG	Fostervoll, Kaare	Arbeidarskandinavismen i grunnleggjstida	1935
Fr	Fritzner, Johan	Ordbog over det gamle norske Sprog I-III	1886-96
Fram		(Bladet) Fram, utg. av Studentmållaget i Oslo	1973-87
FramDikt	Kiran, Hartvig, Sigmund Skard og Haldis Moren Vesaas (red.)	Framande dikt frå fire tusen år	1968
FramFrendar		Fram daa, frendar (utg. av Norsk Måldyrkingslag)	1951-
FramnUsk		Framnes Ungdomsskule 25 år	1922
FranckEWN	Franck, Johannes	Franck's etymologisch woordenboek der nederlandsche taal	1912
Fredh.F	Fredheim, Rolf	Faren	1986
FredriksstadB		Fredriksstad Blad	1889-
FreihowBr	Freihow, Halvdan Wexelsen	Henrik Ibsens «Brand»	1936
Fremover		Fremover	1903-
FrichER	Frich, Stefan	Eitt einaste riksmal i lande : nokre tankar om maaltilstande vaart	1926
FrichFAM	Frich, Stefan	Fraa arbeidslive mitt	1922
FrichL		Laksdøla eller saga um laksdølene (oms. av Stefan Frich)	1924
FrichSBH		Soga um Bjørn Hitdølakappe (oms. av Stefan Frich)	1926

FridrichsenKF	Fridrichsen, Anton	Kyrkjestriden og folkekyrkja	1925
FriesTräd	Fries, Sigurd	Studier över nordiska trädnamn	1957
Friheten		Friheten	1941-
FriisTFIF	Friis, Jens Andreas	Til fjells i feriene	1943
FrislidHalseNH	Frislid, P.	Norsk handelskorrespondanse for handelsskulen	1947
FrittOrd	Utg. av Tanum (4-7) og Nansenskolen (8-10)	Fritt ord 4-10	1934-37 (4-7), 1938-40 (8-10)
FroanBye	Bye, Dagfinn Olav	Froværingsmålet	1976
FrolGrev.	Grevskott, Peter	Ord og uttrykk frå dialekten	1998
FronJensh.	Jenshus, Gunnar	Fronsmålet	1986
FronJensh.T	Jenshus, Gunnar	Tillegg til ordlista i «Fronsmålet»	1995
FrostaGNT		Frosta i gammel og ny tid. Ei bygdebok	1918
FrT	Fritzner, Johan	Ordbok over det gamle norske Sprog	1972
FrænaOrv.	Orvik, Ove	Frænsk ordbok	1989
FrøholmMVES	Frøholm, Gabriel	Med veg skal Europa samlast	1971
FrøholmMVLB	Frøholm, Gabriel	Med veg skal landet byggjast	1970
FrøyaHovde	Hovde, Rita	Ord og uttrykk frå dialekten	2002
FrøyaMidts.	Midtsian, Eilif Bjørgvin	Frøyværingmålet	1951
FrøysaFU	Frøysa, Jon N.	Falsk underskrift	1936
FrøysetFest	Hoff, Ingeborg (red.)	På leit etter ord (Festskrift til Inger Frøyset)	1978
FT	Falk, Hjalmar Sejersted og Alf Torp	Norwegisch-Dänisches etymologisches Wörterbuch	1910-11
FTLydh	Falk, Hjalmar Sejersted og Alf Torp	Dansk-norskens Lydhistorie	1898
FTSynt	Falk, Hjalmar Sejersted	Dansk-norskens syntax i historisk fremstilling	1900
FugelsøyFS	Fugelsøy, Maurits	Folkeminner fra Surnadal	1933
FugelsøyNF	Fugelsøy, Maurits	Nordmøre fiskersoge	1962
FuglF	Vik, Rolf	Fuglene i farger	1976
FundlidBG	Bruun, Sverre T.	Biologi for naturfaglinja (oms. av Olav Fundlid)	1966
FunkKult	[Norske kommuners sentralforbund]	Funksjonshemma og kulturtiltak	1981
FurnesBygd		Furnes bygdebok	1941-

FurnesEifring	Eifring, Aage	Furnesmålet	1946
FurreNHI	Furre, Berge	Norsk historie 1914-2000	1999
FurreSLO	Furre, Berge	Soga om Lars Oftedal	1990
FurreVH	Furre, Berge	Vårt hundreår	1991
Furs.ENE	Furseth, Astor	Ei natt i Eden	1986
Fv	Liestøl, Knut og Moltke Moe (red.)	Norske folkevisor I-III	1920-24
FvBlomBø	Blom, Ådel Gjøstein og Olav Bø (red.)	Norske balladar i oppskrifter frå 1800-talet	1973
FvBu.	Sophus Bugge (red.)	Gamle norske Folkeviser	1858
FvBu.Be.	Rikard Berge (red.)	Norske folkevisur av samlingane etter Sophus Bugge	1911
FvBu.F	Bugge, Sophus	Folkeviser fra øvre Telemarken (I: Barfod: Folke s. 351-371)	1859
FvHell.	Helland, Amund (red.)	Norske folkeviser, digte og stev til bruk i skoler	1900
FvLa.	Landstad, Magnus Brostrup (red.)	Norske folkeviser	1853
FvLa.Li.	Landstad, M. B.	Folkeviser fra Telemarken (utg. av Knut Liestøl)	1925
FvLi.Moe	Liestøl, Knut og Moltke Moe (red.)	Norske folkevisor fraa millomalderen	1919
FvLind.	Lindeman, Ludvig Mathias (red.)	Ældre og nyere Norske Fjeldmelodier I-II	1853-59
FvLind.1842	Lindeman, Ludvig Mathias	Norske Fjeldmelodier	1842
FvLind.1862	Lindeman, Ludvig Mathias	Halvhundrede Norske Fjeldmelodier	1862
FvLind.1863	Lindeman, Ludvig Mathias	30 norske Kjæmpevisemelodier med fuldstændig Text	1863
FvLind.1997	Gaustad, Øystein (utg.)	Ludvig Mathias Lindemans samling av norske folkeviser og religiøse folketoner 1. Tekster	1997
FvNF		Norske folkevisor II	1908
FygleFF	Fygle, Svein	Fiske og fangst i Steigen	1977
FylkesmannHI		Fylkesmannen i Hordaland	2009-10
FylkesmannMøRo		Fylkesmannen i Møre og Romsdal	2009-10
FylkesmannRog		Fylkesmannen i Rogaland	2009-10
FylkesmannSoFj		Fylkesmannen i Sogn og Fjordane	2009-10
Fylket		(Bladet) Fylket	1945-
Fyresdal1698	Bloch, Thomas	Glossemata Tellemarchica	1956

FyresdalLauv.	Lauvdal, Magnhild	Førsdalsmåli	2004
FyresdalVeum	Veum, Bendik	Dialektord frå Fyresdal	2008
Fædrel		Fædrelandsvennen	1875-
Fær.V	Færøyvik, Øystein	Vestlandsbåtar: frå oselvar til sunnmørsåttring	1987
FæreGKI	Fære, Eirik	Ein gud, ein keisar, eit imperium	2007
Færøysk-Dansk	Jakobsen, M. A.	Færøsk-dansk ordbog	1928
Fønh.DS	Tølleiv [Fønhus, Mikkel]	Domedag i Skreppebrøtin	1927
Førde1743	Myhlenphort, Iver	Ordsamling frå Førde	1743
FørdeI	Førde, Einar	Innsyn	2005
FørdeMM	Førde, Einar	NRK mellom marknad og monopol	1990
FørdeSH	Førde, Einar	Smeltedigelen Høyanger	1990
FørdeVAS	Førde, Einar	Vi er alle sosialdemokratar	1981
Førs.GVÅ	Caldwell, Erskine	Guds vesle åkerlapp (oms. av Ragnar Førsund)	1947
FåbergFH	Kamstrup Fykken, Tora	Någgå tå huru	1989
G	Gunnerus, Johan Ernst	Forklaring over endeel norske Ord (utg. av Jan Ragnar Hagland)	1980
G.AkreH2	Akre, Gudrun	Heimkunnskap 2	1973
G.BjerkeCV	Bjerke, Gunnar	Cám o`n Vietnam	1981
G.Bjorl.MK	Bjorland, Gunnvor	Marhaba, Kristin	1984
G.D.VikFB	Vik, Gudrun Dahler	Flatbrødbaking	1975
G.I.Trætt.SS	Trætteberg, Gunvor Ingstad	Skinnyhre og sjøklær	1999
G.Kleiv.NB	Kleiveland, Geir	Naustdal bygdebok	1: 1995. 2: 1997. 3: 1999
G.Krogst.FP	Krogstad, Grete	Å forske på på	2000
G.KvamSFE	Kvam, Geir	Sjé tongane på fri eksos	2006
G.KvamSG	Kvam, Geir	Sjé tongane i gatå	2006
G.Løchen.Laks	Løchen, Gudny	Laksefiske i Meraker	1970
G.Midtt.VAgd	Midttun, Gisle	I: Natur og folkelynde. II: Gamle vegar, gardar, hus og husbunad, bunaden, liv og levemåte, kunstarbeid og handverk. I NoBygd II, første og andre halvband	1925-27
G.MobergAu	Rivett, Rohan	Australia (oms. av Gustav Moberg)	1972
G.MobergIVTH	Barraclough, Geoffrey	Innføring i vår tids historie (oms. av Gustav Moberg)	1965

G.MobergNeger	Lomax, Louis E.	Negerrevolten (oms. av Gustav Moberg)	1965
G.O.FosseEMO	Fosse, Geir Ove	Endring i maksimalt oksygenopptak med aukande alder	2010
G.Pauls.Sol	Paulsen, Gunder	Minder fra Tiden omkring Aaret 1830 til 1848	1944
G.Sandsd.AF	Sandsdalen, Guro	Asle og Frida	1987
G.Sandsd.DFD	Sandsdalen, Guro	Dagbok frå ein drabantby	1972
G.Skartv.DUS	Skartveit, Gro	Den usynlege smerta	2010
G.SkeideBB	Skeide, Gro	Bitten bustehovud	1975
G.SkeidePKF	Skeide, Gro	Pappa kjem fredag	1977
G.Skirb.GiljeFH	Skirbekk, Gunnar	Filosofihistorie 1-2	1987
G.SkodvinM	Skodvin, Gudmund	Moldevind	1910
G.SøraaBT	Søraa, Gerd	Buvika nå for tida	2006
G.V.Espel.IF	Espeland, Gard og Velle	Ingen fred i grava og andre nifse spøkelseshistorier	2003
Ga.	Garborg, Arne	Skriftir i samling I-VII	1921-22
Ga.B	Garborg, Arne	Bondestudentar	1921
Ga.D	Garborg, Arne	Dagbok I-VI	1924-27
Ga.DBF	Garborg, Arne	Den burtkomne Faderen	1899
Ga.DPK	Holberg, Ludvig	Den politiske kannestøyparen (oms. av Arne Garborg)	1922
Ga.EM	Holberg, Ludvig	Erasmus Montanus (oms. av Arne Garborg)	1929
Ga.F	Bjerregaard, Henrik Anker	Fjelleventyret (oms. av Arne Garborg)	1925
Ga.FF	Garborg, Arne	Fri forhandling	1889
Ga.FS	Garborg, Arne	Forteljingar og sogur	1884
Ga.Givsk	Givskov, Erik	Eit 4000-års rike (oms. av Arne Garborg)	1905
Ga.IAa	Garborg, Arne	Ivar Aasen	1923
Ga.IH	Garborg, Arne	I Helheim	1901
Ga.JB	Holberg, Ludvig	Jeppe paa Berget (oms. av Arne Garborg)	1921
Ga.JM	Garborg, Arne	Jesus Messias	1906
Ga.K	Garborg, Arne	Kolbotnbrev	1890
Ga.L	Garborg, Arne	Læraren	1896
Ga.LT	Garborg, Arne	Leo Tolstoi	1924
Ga.Løl	Garborg, Arne	Eit ettermæle	1908
Ga.Mort.LNF	Garborg, Arne og Ivar Mortensson-Egnund	Lesebok i det norske folkemaal for høgere skular	1885
Ga.Od	Homer	Odyssevskvædet (oms. av Arne Garborg)	1919

Ga.P	Garborg, Arne	Politik	1919
Ga.Rama	Valmiki	Rama-kvædet (oms. av Arne Garborg)	1922
Ga.Rama ²	Valmiki	Rama-kvædet (oms. av Arne Garborg)	1924
Ga.S	Garborg, Arne	Straumdrag	1920
Ga.Sn	Sri Ananda Acharya	Snøfuglar (oms. av Arne Garborg)	1919
Ga.Tolst	Garborg, Arne	Føreord til R.SteinsvTolst	1898
Ga.TU	Garborg, Arne	Tankar og utsyn I-II	1950
Ga.VNS	Garborg, Arne	Vaar nasjonale strid	1911
GaBVAgd	Aagsæd, Salve	Gamle bunader fraa Vestagder. Tilleggsbok til NoFolkek XV	1929
Gal		Paulus' brev til Galatarane, Bib	1921
Gal1889		Apostelen Pauli Brev til Galatarne, NT 1889	1889
Gal1914		Paulus' brev til Galatarne, NT 1914	1914
Gal1938		Paulus' brev til galatarane, Bib 1938	1938
Gal1961		Paulus' brev til galatarane, NT 1961	1961
GaldeF	Galde, Jon	Fanarok	1931
GallisKF	Tolstoj, Lev	Krig og fred (oms. av Arne Gallis)	1967
GallisKF	Tolstoj, Lev	Krig og fred (oms. av Arne Gallis)	1967
GamVestf		Gamalt frå Vestfold I-II	1930-32
GamVestfOrdl		Ordlste i Gamalt frå Vesrfold I-II	1930-32
GamVoss		Gamalt frå Voss	1969-
Gar.-Tjeld.MVH	Garatun-Tjeldstø, Gerh.	Menneske ved havet	1965
GaraasenE	Garaasen, Haakon	Emigrantane	1925
GaraasenR	Garaasen, Haakon	«Rogfinne»	1912
GaraasenT	Garaasen, Haakon	Tungsjø-ætta	1916
Garl.KK	Garlaus, Ola	Konsti kanalia	1912
Garl.PS	Garlaus, Ola	Petter Slaap	1911
GarmoMB	Garmo, Torgeir T.	Mineral- og bergarter	1979
GarmoNS	Garmo, Torgeir T.	Norsk steinbok	1995
GartnerNo		Gartnerneringen i Norge	1935
Gauldm		Gauldalsminne	1926-
GausdalGD	Vestad, Jon Peder	Gausdalsmålet	2002
Gausdalsm	Vestad, Jon Peder	Gausdalsmålet	1984

GausdalsmT		Tillegg til ordlista i Gausdalsmålet	1985
Gausem.D	Christophersen, Kirsten Holtermann	Drakthistorie (oms. av Jan Gausemel)	1997
Gbr1769	Storm, Edvard	Samling av Ord i den Guldbrandsdalske Gialect (manuskript)	1769
Gbr1769Komm	Storm, Edvard	«Ord i den Guldbrandsdalske Dialect». Ei 1700-tals ordsamling frå Vågå (kommentert utgåve)	2009
Gbr1785	Hiorthøy, Hugo Frederik	Ordsamling i «Fysisk og Ekonomisk Beskrivelse over Guldbrandsdalens Provstie»	1785 (opprett trykk 1907 og 1990)
GbrBygd		Gudbrandsdals Bygdeblad, Kvam	
Gbrdølen		(Avisa) Gudbrandsdølen	1894-1997
GD		(Avisa) Gudbrandsdølen-Dagningen	1997-
GierløffSN	Gierløff, Christian	Stormen i Nordsjøen	1937
Gilde	Landsverk, Halvor (red.)	Gilde og gjestebod	1967
GilDR	Gil, Anders	Djupe røter	1929
GimsøyH.Chr	Christiansen, Hallfrid	Gimsøymålet	1933
Gj.1814	Gjelsvik, Nikolaus	1814 og 1905	1923
Gj.DFG	Gjelsvik, Nikolaus	Det fredlyste beltet millom Norig og Sverik	1907
Gj.FF	Gjelsvik, Nikolaus	Fred og forsvar	1906
Gj.GR	Gjelsvik, Nikolaus	Grunnlov og riksakt	1903
Gj.IR	Gjelsvik, Nikolaus	Innleiding i rettsstudiet	1924
Gj.LF	Gjelsvik, Nikolaus	Lærebok i folkerett	1915
Gj.LMP	Gjelsvik, Nikolaus	Lærebok i millomfolkeleg privatrett	1918
Gj.LovF		Lov um fatigstellet (oms. av Nikolaus Gjelsvik)	1929
Gj.LovK		Lov um kommunestyre på landet	1923
Gj.LovU	Gjelsvik, Nikolaus	Lover i utval	1936
Gj.NSMS	Gjelsvik, Nikolaus	Nasjonalt sjølvstende og millomfolkelegt samarbeid	1907
Gj.Ordl	Gjelsvik, Nikolaus	Juridisk ordliste	1929
Gj.VV	Gjelsvik, Nikolaus	Von og Veg	1938
Gj.åkerAB	Gjerdåker, Johannes	Arbeidet i bygdene	1980

Gj.åkerBU	Hedajat, Sadegh	Den blinde ugla (oms. av Johannes Gjerdåker) Landsverk, Halvor (red.) dvik)enr over Gulbrandsdalens Provstrie»	2002
GjellstadDVS	Gjellstad, Gudve Tone	Der villstrå syng	1966
Gjelstein-R.GPL	Gjelstein-Rekdal, P.	Gifting på liksom	1925
Gjemnesm		Gjemnesminne	1978-
Gjeng.BM	Gjengedal, Knut	Berre ei mor	1931
Gjeng.EF	Gjengedal, Knut	Eldrid Flun og Brite-borna	1933
Gjeng.SH	Gjengedal, Knut	Slikt hender	1936
Gjeng.St	Gjengedal, Knut	Stengslor	1930
Gjerd.Snm	Gjerding, Jørgen	Folkeminne frå Sunnmøre I-II	1921-32
GjerstadA.Torp	Torp, Arne	Gjerstadmålet	2005
GjerstadAas	Aas, John	Fortegnelse over Ord af Almuesproget i Gjerestad og Wegaardsheien frå ikring 1850	1955
GjerstadAusl.	Ausland, Olav Jarl	Stadnamn i Gjerstad herad	1940
GjerstadÅ.Ausl.	Ausland, Ånon	Gjerstad-dialekten	2000
GjesdalSøyl.	Søyland, Aud og Kåre	Ord frå Gjesdal	1993
GjærderStav	Gjærder, Per	Vestnorske utlør i stavverk	1977
GjæreNH	Gjære, Tore	Naar det vert lite høy	1909
GjøvikEvens.T.Tveit	Evensen, Åge og Tone Tveit	TÅG: talemålsvariasjon åt gjøvikensere	1990
GjøvikNF	Gjøvik, Jan Arve	Naturbruk og friluftsliv	1995
Gled.Slang	Gleditsch, Ulf	Det får'n si	1952
GIGrue		Gammalt frå Grue	1987
GlitnePrent		Glitne Livsforsikringselskap. Trygdebrev o.a.	
Gloppen1743	Heiberg, Gabriel	Ordlite frå Gloppen	1743
GloppenFitje	Fitje, Audun	Målføret i Gloppen	1995
GLT		(Avisa) Gudbrandsdølen-Lillehammer Tilskuer	
GIHidHitra	Aune, Arnfinn	Gammeltida på Hitra	1978
GodalDG	Godal, Jon Bojer	Dokumenterte for å kunne gjenskape	1995
GodalTB	Godal, Jon Bojer	Tre til båtar	2001
GodboltUVT	Godbolt, James	USA i vår tid	1994
Godt språk		Godt språk i lærebøker	1999
Gors.HKG	Gorset, Knut	Helg og kvardag i Gorsetgrenda	1969
GOS	Skar, Johannes	Gamalt or Sætedal I-VIII	1903-16

GOSOrdl		Ordliste til Johannes Skar: Gamalt or Sætesdal	1964
Gr.Na	Groven, Eivind	Naturskalaen	1927
Gramst.Lill.Lov-MOT	Gramstad, Sigve og Kåre Lilleholt	Lov om målbruk i offentlig teneste med kommentarar	1983
Grannar		Grannar (til 1989 to aviser, Grannar og Vindafjordingen)	1973-
Gransheradsoga	Tjønnås, Ketil	Gransheradsoga	1977
GranTorst.	Torstensen, Tove Kristin	Dokka: Gamle ord og ordtak fra Gran på Hadeland	1990
GrasmoV	Grasmo, Jon O.	Vegbygging	1995
GravIK	Grav, Leif	I krigshumør	1973
Grenda		(Avisa) Grenda (Kvinnherad)	1951-
Grepst.LS	Grepstad, Ottar	Det litterære skattkammer	1997
GriegKat	Luther, Martin	Martin Luthers litle Katekisma (oms. av Georg Grieg)	1868
GriegSGS		Soga um Gisle Surson (oms. av Georg Grieg)	1905
GriegSGV	Grieg, Nordahl	Skibet gaar videre	1924
Grimd.MB	Grimdalen, Olav	Mo bygdebok	1996
GrongGH		Ordliste for dialekten i Grong	1987
GrongKvam	Kvam, Arne	Dialektord fra Grong og Harran	1996
GrongOrd		En samling dialektord fra Grong	1977
GroveHeiretSO	Grove, Knut	I stål og olje	1996
GrudeJæren	Grude, Joakim	Jæderen	1908
GrudeMat	Grude, Dorthea	Mat- og kjøkenstell	1945
Grue1743	Hammer, Povel	Ordliste frå Grue i Solør	1743
GrueBorg	Borg, Arve	Grue-mål	1987
Grün.Olted.G	Grünfeld, Thomas B. og Audgunn Oltedal	Genteknologi	1992
GryttenB	Grytten, Frode	Bikubesong	1999
GryttenFB	Grytten, Frode	Flytande bjørn	2006
GryttenL	Grytten, Frode	Langdistansesvømmar	1990
GrønengSO	Grøneng, Aud Elsa	Frå Svalbard til Odessa	2006
GrønfurTU	Grønfur, Jarle I.	Trekant i ein utkant	1982
GrønsetFF	Grønset, Dagfinn	Furer i fedrelandet	1984
GrønsetV	Grønset, Dagfinn	Villmarksfolk	1959
GrønsetOL	Grønset, Jon	Operasjon Lindholmen	1967
GrønstølSF	Ødegaard, Stig Anders	Sjukdom i fjøset (oms. av Hallstein Grønstøl)	1994
GrønstølVO	Grønstøl, Hallstein	Veterinærmedisinsk ordbok	2004

GrønvikMOT	Grønvik, Oddrun	Målbruken i offentlig teneste 1930-1940	1987
GrønvikSND	Grønvik, Oddrun	Stoda til nynorsken og dialektane i det mangkulturelle Noreg. I Noregs Mållag: Rådslag om nytt prinsippprogram, s. 34-41	1997
GrønvikTT	Benestad, Olav o.a.	Tala talar. 2MY lærebok. Matematikk studieretningsfag (oms. av Oddrun Grønvik)	1995
GrøssethGSO	Grøsseth, Jan	Gud ser oss	1985
GrøssethHH	Grøsseth, Jan	Hålkeføre til himmels	1982
Grøtt.RopeidDB	Grøttland, Kristine Lind og Andreas Ropeid	Daglig brød og daglig dont: fra nord-norsk husstell og hjemmeliv	1978
GudeLL	Gude, Julius	Lærebok i landkunna	1889
Gudh.KBY	Gudheim, Helge	Kinning, bresting og ysting i Valdres	2013
GuinMS	Guin, Arne	Minner fra skogsarbeid i Kvam og Følling	1991
GuinSKF	Guin, Arne	Seterbruk og seterliv i Kvam og Følling	1986
GulaT		Gula Tidend	1904-96
Gulbr.NJO	Gulbrandsen, Egil	Norsk juridisk ordbok	1948
Gullv.B	Gullvåg, Olav	Brattøra	1951
Gullv.BB	Gullvåg, Olav	Bak blånane	1942
Gullv.D	Gullvåg, Olav	Drivtømmer	1947
Gullv.DBJ	Gullvåg, Olav	Det byrja ei jonsoknatt	1943
Gullv.DBM	Gullvåg, Olav	Det bortkomne manuskriptet	1955
Gullv.H	Gullvåg, Olav	Hav-ørna	1925
Gullv.HB	Gullvåg, Olav	Haaløygabrand	1919
Gullv.HF	Gullvåg, Olav	Heimferd	1931
Gullv.HHI	Gullvåg, Olav	Her hender det ingenting	1953
Gullv.J	Gullvåg, Olav	Jammerdalen	1922
Gullv.Kj	Gullvåg, Olav	Kjempelandsferdi	1919
Gullv.KN	Gullvåg, Olav	Kongens nåde	1943
Gullv.L	Gullvåg, Olav	Lagnads-natta	1956
Gullv.S	Gullvåg, Olav	Sigerhuva	1945
Gullv.T	Gullvåg, Olav	Tusse-tonen	1953
Gund.SN	Gundersen, Håkon	Samferdsel i Norge	1983
GunnengN	Gunneng, Sigrid Berge	Nornespinn	1930
GurvinFTA	Gurvin, Olav	Frå tonalitet til atonalitet	1938

GylandKydI.	Kydland, P.	Gylands-målet	1940
GyldKonv		Gyldendals store konversasjonsleksikon	1959
GåseflåDSK	Gåseflå, Mikal	Dei store komplott	1930
GåseflåNKB	Gåseflå, Mikal	Når kjærleiken brenn	1928
GåseflåSM	Gåseflå, Mikal	Sterkaste makta	1939
GåsværG	Gåsvær, Kolbjørn	Gjetarliv	1996
H	Hallager, Laurents	Norsk Ordsamling 1802	1802
H.AksnesK	Aksnes, Hagtor	Kvardagskveld på Svulteland	1933
H.BergPN	Berg, Hans	Prøv å nikk! Solblom og villroser langs stigen	1981
H.Bøy.LH	Nilsson, Lennart	Liv i hav (oms. av Hans Bøyum)	1959
H.BøyumP	Bøyum, Hans	Plantelære	1952
H.Chr.ND	Christiansen, Hallfrid	Norske dialekter I-III	1946-48
H.DillanFT	Dillan, Helge	Folkemusikk i Trøndelag I-V	1970-82
H.Flat.Hems	Flaten, Hans	Hemsedal 1814-1914	1914
H.Fold.T	Folden, Harald	Trollheimen I-III	1997-99
H.FosseBS	Fosse, Harald	Bjørn og Solveig	1937
H.G.Eriks.DVA	Eriksen, Helga Gunerius	Du skal vita alt	2009
H.G.Eriks.FI	Eriksen, Helga Gunerius	Finn Inga!	1991
H.Ga.B	Garborg, Hulda	Barndomsminne	1935
H.Ga.E	Garborg, Hulda	Eli	1912
H.Ga.Grå	Garborg, Hulda	Grågubben	1925
H.Ga.H	Garborg, Hulda	Heimestell	1898 (2. utg. 1922)
H.Ga.Hil	Garborg, Hulda	Hildring	1931
H.Ga.IH	Garborg, Hulda	I huldreskog	1922
H.Ga.LK	Garborg, Hulda	Liti Kersti	1903
H.Ga.LK ²	Garborg, Hulda	Liti Kersti	1921
H.Ga.MDG	Garborg, Hulda	Mens dansen gaar	1920
H.Ga.MGN	Garborg, Hulda	Mann av guds naade	1908
H.Ga.N	Garborg, Hulda	Naar heggen blomstrer	1923
H.Ga.NatK	Garborg, Hulda	National kost	1925
H.Ga.NF1	Garborg, Hulda	Norske folkevisor I	1910
H.Ga.NK	Garborg, Hulda	Norsk klædebunad	1905
H.Ga.R	Garborg, Hulda	Rousseau	1910
H.Ga.RF	Garborg, Hulda	Rationelt fjøsstell	1896
H.Ga.S	Garborg, Hulda	Symra	1934
H.Ga.Troll	Garborg, Hulda	Trollheimen	1927
H.H.HolmAS	Holm, Hans Henrik	Att-ljód frá skuggheimen	1970
H.H.HolmJ	Holm, Hans Henrik	Jonsoknatt	1965

H.H.HolmRN	Holm, Hans Henrik	Raudt nordlyse	1946
H.H.HolmYBH	Holm, Hans Henrik	Yver bygdi ligg himeriksheim	1966
H.HalseSK	Halse, Halvdan J.	Sylvreven på Krokhaug	1929
H.Henr.SM	Henriksen, Holger	Sivilt mot	1990
H.JonssonVatten	Jonsson, Hans	Nordiska ord för vattensamling	1966
H.K.Eriks.DLB	Eriksen, Hans Kristian	Den lange brødvegen	1978
H.K.Eriks.FH	Eriksen, Hans Kristian	Flukten til havet	1985
H.K.StrandGH	Karlsen, Rolf	Det gamle Hellas Oms. av H. K. Strand)	1976
H.-KaasFUIN	Huitfeldt-Kaas, Hartvig	Ferskvandsfiskenes utbredelse og indvandring i Norge	1918
H.-KaasStubL		Nils Stubs Optegnelserbøger fra Oslo Lagthing 1572-1580	1957
H.KohtSverre		Sverre-soga (oms. av Halvdan Koht)	1913
H.Langel.IB	Langeland, Helge	Innføring i boreholslogging	1991
H.LøkenFS	Løken, Haakon	Fra Fjordnes til Sjøvinn	1912
H.LøkenLL	Løken, Haakon	Landsens liv	1911
H.M.Ves.DFG	Vesaas, Halldis Moren	Du får gjera det, du	1935
H.M.Ves.DS	Vesaas, Halldis Moren	Dikt i samling	1998
H.M.Ves.H	Vesaas, Halldis Moren	Hildegunn	1942
H.M.Ves.I	Bell, Corydon	Indianar-eventyr (oms. av Halldis Moren Vesaas)	1956
H.M.Ves.IMB	Vesaas, Halldis Moren	I Midtbøs bakkar	1974
H.M.Ves.TTT	Vesaas, Halldis Moren	Tung tids tale	1945
H.M.Ves.TV	Vesaas, Halldis Moren	Tidleg på våren	1949
H.M.Ves.UD	Vesaas, Halldis Moren	Utvalde dikt	1957
H.M.Ves.VD	Guillot, René	Vakre dagar (oms. av Halldis Moren Vesaas)	1962
H.MoAF	Mo, Hans	Amerikafolkje vaart	1896
H.MoESK	Mo, Hans	Ei sjeldfengd kjerring	1920
H.MoEVT	Mo, Hans	Ei vaagsam telefonering	1897
H.MoF	Mo, Hans	Fossarne	1910
H.MoK	Mo, Hans	Kjerring-raader og faderskap	1911
H.MoM	Mo, Hans	Myntmeisteren	1915
H.MoRel	Mo, Hans	Religionslære bok etter «Pontoppidans Forklaring»	1885
H.Møll.H	Møller, Halfdan	Huspostil til dei gamle teksterne	1902
H.O.BjørI.FGNT	Bjørlykke, H. O.	Frå gamal og ny tid på Sunnmøre	1934
H.P.ØveråsIRoms	Øverås, Hans P.	Folkeminne frå Indre Romsdal	1989

H.RykkjaBD	Rykkja, Helge	Bjørka til Dahl	2006
H.Rytt.AB	Eliot, George	Amos Barton og vanlagnaden hans (oms. av Henrik Rytter)	1919
H.Rytt.Beow		Beowulf og Striden um Finnsborg (oms. av Henrik Rytter)	1929
H.Rytt.HJ	Rytter, Henrik	Himmel og jord	1915
H.Rytt.L	Rytter, Henrik	Likevel – ! Dikt	1950
H.Rytt.Sh	Shakespeare, William	Skodespel I-X (oms. av Henrik Rytter)	1922-33
H.Rytt.V	Rytter, Henrik	Vokune	1927
H.Rytt.Øya	Rytter, Henrik	Øya	1920
H.RøkkumNLU	Vatne, Magny	Norsk litteraturhistorie	1991
H.RøkkumTS	Tetzchner, Stephen von	Telekommunikasjon og samfunn (oms. av H. Røkkum)	1991
H.RånesVSB	Rånes, Halvdan	Vi ser tilbake	1994
H.Sandel	Sande, Hans	Lebensraum	1980
H.SkarF	Skar, Hans	Fjell-samar	1936
H.SkarSnåsa	Skar, Hans	Det gamle Snaasen	1906-07
H.SkeiNSS	Skei, Hans Hanssen	Nynorsk språkbruk og stilskriving	1993
H.SkeiOD1	Skei, Hans Hanssen	Olav Duun. Forfatterhefte til Juvikfolket I-II	2004
H.SkeiOD2	Skei, Hans Hanssen	Olav Duun. Forfatterhefte til Medmenneske	2006
H.SkeiOHH	Skei, Hans Hanssen	Olav H. Hauge	2003
H.SkeiTV	Skei, Hans Hanssen	Tarjei Vesaas	2002
H.SkeiVB	Skei, Hans Hanssen	Vegen til bøkene	1993
H.Skirb.HT	Skirbekk, Håvard	Hus og tun	1963
H.Skirb.TT	Skirbekk, Håvard	Tru og tenkjemåte	1980
H.SolbuG	Solbu, Hermann	Garten	2002
H.StrandMD	Strand, Halvor	Mors dag	1926
H.StrømJKI	Strøm, Håkon	Jødedommen, kristendommen, islam	1977
H.Sverdr.ST	Sverdrup, Harald	Slips i tretoppen	1987
H.Tang.ES	Tangen, Håvard	Elvelangs ved Svartoa	1994
H.ThorsethIS2	Vårdal, Leonhard	I samfunnet 2 (oms. av H. Thorseth)	1994
H.Torv.Jæren	Torvund, Helge	Jæren	2007
Ha.BergNLS	Berg, Hallgrim	Når lauvet sprett: 111 nye saftige	2006
HaagenrudF	Haagenrud, Hans	Finnmarksmat	2007
Haal.HG	Haaland, Johan	Husbyggjning på gardsbruk	1934

HaalkeAS	Haalke, Magnhild	Allis sønn	1935
HaalkeD	Haalke, Magnhild	Dragspill	1958
HaalkeKA	Haalke, Magnhild	Kaja Augusta	1947
HaalkeKV	Haalke, Magnhild	Karenanna Velde	1946
HaalkeRH	Haalke, Magnhild	Rød haust?	1975
HaanæsP6b	Haanæs, Marianne	Pluss. Matematikk for barnesteget	1990
HaarbergKED	Haarberg, Gunnar	E det Kvijtt eller dobbelt?	1965
HaavollFB	Fitinghoff, Laura	Frostmo-borna (oms. av Andreas Haavoll)	1948
HaavollIOS	Pyle, Howard	Otto Sylvhånd (oms. av Andreas Haavoll)	1934
Hab		(Profeten) Habakuk, Bib	1921
Hab1938		(Profeten) Habakuk, Bib1938	1938
HadBygd		Hadeland: bygdenes historie	1932-53
HadseIMålet		Målet i Hadsel	1961
HaffnerLM	Haffner, Einar	Landkunne for millomskular og lærarskular (oms. av P. Holter)	1920
Haft.NF	Haftorn, Svein	Norges fugler	1971
Hag		(Profeten) Haggai, Bib	1921
Hag1938		(Profeten) Haggai, Bib1938	1938
HagenM	Hagen, Oddmund	Mai 1945	1987
HagenMT	Hagen, Oddmund	Médnamn i Trondheimsleia	1976
HagerupJ	Hagerup, Jens	Juvi	1928
HagerupS	Hagerup, Jens	Susanna	1922
HagerupSN	Hagerup, Jens	Sommernatt i Nordland	1934
HageSort		Hageselskapets sortsliste	1988
Hagl.F		Soga om fosterbrørne og Tormodståten (oms. av Jan Ragnar Hagland)	1978
Hagl.FL		Frostatingslova (oms. av Jan Ragnar Hagland)	1994
Hagl.G	Hagland, Jan Ragnar	Føreord og notar i Ei norsk ordsamling frå tida kring 1770 etter biskop J E Gunnerus	1980
Hagl.J.Sandn.B		Bjarkeyjarréttir Bjarkøyretten: Nidaros eldste bylov (oms. av Jan Ragnar Hagland og Jørn Sandnes)	1997
Hagl.RS	Hagland, Jan Ragnar	Riksstyring og språknorm	1986

Hagl.W	Wille, Hans Jacob	Norsk Ordbog indeholdende en Samling af Norske Ord, som især bruges i Sillejord og flere Stæder i Norge (utg. av Jan Ragnar Hagland)	1975
HallanK	Hallan, Nils	Kalvskinnet	1961
HallanSFL	Hallan, Nils	Ålmenn bygdesoge for Skogn, Frol og Levanger	1964-69
HallEil.	Ellingsgard, Ola	Hallingmaalet	1902
Hall-HofsøT	Hall-Hofsø, Bjørn	Tykjepelka	1995
Hallingd		Hallingdølen	1936-
Hallo		Hallo–Hallo	1925-41
HallVenås	Venås, Kjell	Hallingmålet	1977
HalmøyLFRN	Bruun, Sverre og Olaf Devik	Lærebok i fysikk for reallina og naturfaglina (oms. av Egil Halmøy)	1972
HalseBB	Halse, Leif	Bonden på Bjørset	1943
HalseD	Halse, Leif	Dordi	1929
HalseEPT	Halse, Leif	Eit plassrom kalla Trøa	1970
HalseFV	Halse, Leif	Flagg over Vangen	1945
HalseJ	Halse, Leif	Jordkaren	1924
HalseKGT	Halse, Leif	Kring gamle Tovadal	1971
HalseLJ	Halse, Leif	Lygar-Jo og andre av same to	1943
HalseLK	Halse, Leif	Lite tå kvart	1968
HalseM	Halse, Leif	Mannbjønn	1976
HalseMalvik	Halse, Leif	Malvik bygdebok I-III	1957-59
HalseMU	Halse, Leif	Maken til unge!	1943
HalsePB	Halse, Leif	På bygdabakkom	1947
HalseRB	Halse, Leif	Raud brystduk	1974
HalseSKO	Halse, Leif	Siste kvelden i Okavik	1972
HalseSNdm	Halse, Leif	Spelemenn på Nordmøre	1973
HalseSS	Halse, Leif	Slåtten um Sjustjerna	1924
HalseST	Halse, Leif	Sommardagar i Trollheimen og møte med rokmenn og kyrkjefolk	1969
HalseT	Halse, Leif	Torevatn	1927
HalseTL	Halse, Leif	Tægn te liv	1966
HalseTodalen	Halse, Leif	Todalen	1943
HalseU	Halse, Leif	«Ulv»	1923
HambroFS	Hambro, C. J.	Far og sønn	1948
HamreRundh.	Rundhovde, Gunnvor	Målet i Hamre	1964
HamreVno	Hamre, Håkon	Vestnorske ordsamlingar frå 1700-talet	1961
Hand.BD	Handagard, Idar	Braud og druvor	1924
Hand.LL	Handagard, Idar	Livsens leik	1908

Hand.MH	Handagard, Idar	Mannalikamen og helsa	1927
Hand.NL	Handagard, Idar	Norsk leid	1923
Hand.NS	Handagard, Idar	Nye songar og nye salmor	1938
Hand.NV	Handagard, Idar	Norsk verslæra	1932
Hand.SS	Handagard, Idar	Sed og samnøyte	1918
Hand.UBF	Handagard, Idar	Under blått flagg	1951
Hand.V	Cendrey, Camille de	Veidemannen (oms. av Idar Handagard)	1932
Hand.VS	Handagard, Idar	Vanlege sjukdomar	1925
HandbSold		Handbok for soldaten	1937
Hann.H	Hannaas, Torleiv	Hardingfela	1916-17
Hann.Leem	Hannaas, Torleiv	Merknader til Leems Norske Maalsamlingar fraa 1740-aari	1923
Hann.R		Handskrivne merknader i Hannaas sitt eksemplar av R	
Hann.Rbg1698	Hannaas, Torleiv	Innleiding og merknader til Rbg1698	1911
Hann.Set	Austad, Olav Eivindsson	Sogur frå Sættesdal (utg. av Torleiv Hannaas)	1927
Hann.Sfj1646	Hannaas, Torleiv	Føreord og merknader til Christen Jensøns Den norske dictionarium eller gløsebog	1915
Hann.SRF		Soga um Ramnkjell Frøysgode (oms. av Torleiv Hannaas)	1925
Hann.SV		Soga um Volsungane (omsett av Torleiv Hannaas)	1924
Hann.VAgd16-	Hannaas, Torleiv	Innleiding og merknader til VAgd16-	1911
HanoaSSN	Hanoa, Rolf	Sjukdom og sosial naud	1975
Hanst.SU	Hansteen, Aasta	Skrift og Umskrift i Landsmaalet	1862
HaramK.Fjørt.	Fjørtoft, Kjell Einar	Å, sei du det- ? : ei samling levande ord og vendingar frå lokal dialekt	2005
HaramRo.Flem	Rogne, Ole og Johan Flem	So sa dei. Ord og uttrykk frå Haram	1993
HaramTRo.Flem	Rogne, Ole og Johan Flem	So sa dei. Ord og uttrykk frå Haram. Tilleggsliste	1994
HaramUlla	Ulla, Per	Gamle ord og uttrykk frå Haram	1999
Hard1775	Schnabel, Marcus	Ordsamlingar frå Hardanger (utg. 1934 av Gustav Indrebø i NEVB)	1774-76
Hardanger		Hardanger	1912-90

HardBygd		Hardanger Bygdeblad	1931-42, 1945-67
Hardel.BÅ	Hardeland, Magnus	Bjarne og Åshild	1943
HardFolk		Hardanger Folkeblad	1949-
Hard-minOp.		Hardangerminne (festskrift til Halldor O. Opedal)	1965
HardOp.	Opedal, Halldor O.	Hardanger-målet	1960
HardOp. II	Opedal, Halldor O.	Hardingmålet	1980
HardOp. ³	Opedal, Halldor O.	Hardingmålet	2005
HardV.	Vidsteen, Christian Bang	Oplysninger om Bygdemaalene i Hardanger	1885
HareideSS	Hareide, Johan E.	Sidelengs i sanden	1965
HareidHolst.	Holstad, Norleif	Ord og uttrykk frå Hareid	1989
HareidHolst. ²	Holstad, Norleif	Ord og uttrykk frå Hareid	2008
Harildst.D	Harildstad, Erik	Doggdraapar	1924
HarstadT		Harstad Tidende	1887-
HasundBS	Hasund, Sigvald	Bønder og stat under naturalsystemet	1924
HasundJ	Ødegaard, N.	Jordbrukslære (oms. av Sigvald Hasund)	1924
HasundNB	Hasund, Sigvald	Or Noregs Bondesoge I-II	1942-44
HauerPSS		Produksjon av sjokolade og sukkerverar	1997
HaugAvis		Haugesunds avis	1895-
HaugeB	Hauge, Alfred	Barndom	1975
Hauged.BD	Haugedal, Jørgen	Ein «begrædelsens dag»	1924
Hauged.KT	Haugedal, Jørgen	Kjærliek og tobakksnaud	1941
HaugeDLF	Hauge, Alfred	Det lyse fastland	1965
HaugeFB	Hauge, Alfred	Fossen og bålet	1949
HaugeIKD	Hauge, Alfred	Ingen kjenner dagen	1955
HaugeKAI	Hauge, Alfred	Knut og Anne reiser til Italia	1950
HaugeKG	Hauge, Alfred	Kvinner på galgebakken	1958
Haugen-F.TK	Haugen-Flermoe, Ole	Trysil-Knut	1909
HaugenNo-amer	Haugen, Einar	The Norwegian Language in America	1953
HaugeS	Hauge, Alfred	Septemberfrost	1941
HaugeSS	Hauge, Alfred	Storm over Siglarholmen	1945
HaugesundGabr.	Gabrielsen, Finn	Haugesund bymål	1991
HaugesundToft	Toft, Bjørn M.	Bessede' har me glømt heila greiå	1997
HaugesundToft ²	Toft, Bjørn M.	Ei me' alt	1998
HaugeVDP	Hauge, Alfred	Vegen til det døde paradiset	1951
Haugl.DKR	Haugland, Jens	Dagbok frå Kongens råd	1986
HauglidBM	Hauglid, Anders Ole	Balsfjorden og Malangens historie	1981

HaugPT	Haug, Lauritz	Pass paa tennerne dine!	1907
HaugS.SV	Haugsand, Albert	Skilde vegar	1953
HaugsrudNorddal	Haugsrud, Håkon	Valldalsmålet	2011
HaukaasNR	Haukaas, Kaare	Den norske rettslitteraturen – og dei som skreiv han	1992 [i.e. 1993]
HaukaasST	Haukaas, Jon	Snowshoe Thompson	1993
Haukd.SV	Haukdal, Jens	Sterke viljar	1975
Hausb.PI	Hausback, R. R.	På ishavet	1922
Hausb.S	Hausback, R. R.	Siglarar	1924
Hausb.UL	Hausback, R. R.	Under lina	1923
HavdalMeldal	Havdal, Olaf	Bygdesoga	1972
HavigLF	Isaachsen, D. og G. Holtsmark	Lærebok i fysik for realgymnaset I-II (oms. av Sverre Havig)	I: 1916 II: 1918
HavigUMR	Havig, Sverre	Uppgåvor i Matematikk til Realartium	1923
HavinPO	Havin, Henry	Psykologisk ordbok	1950
Hdmf1743		Ordsamling frå Hedmarka og Østerdalen	1743
HdNytt		Helgådalsnytt	1972-
He.	Heggstad, Leiv	Tilskrift i T	
He.ES		Egilssoga (omsett av Leiv Heggstad)	1927
He.Fo	Heggstad, Leiv	Fornorskingordsbok	1924
He.Gno	Heggstad, Leiv	Gamalnorsk ordbok	1930
He.NG	Heggstad, Leiv	Norsk grammatikk	1931
He.Niels.UF	Heggstad, Leiv	Utsyn yver gamall norsk folkevisediktning	1912
He.SV	Heggstad, Leiv	Stadnamn på Voss	1949
Heb		Brevet til hebræarane, Bib	1921
Heb1889		Brevet til Hebræarne, NT1889	1889
Heb1914		Brevet til Hebræarne, NT1914	1914
Heb1938		Brevet til hebrearane, Bib1938	1938
Heb1961		Brevet til hebrearane, NT 1961	1961
HedalSørлие	Sørлие, Mikjel	Hedalsmålet	1943
HeddalBrei.	Breidal, Oddvar	Ord o uttrykk i heddalsdialekten o litigrann te	2003
HeddalHaugan	Haugan, Ragnar	Slik sae me 're i Heddal – i gamle dågåar	2004
HedrumA.St.	Steinholt, Anders	Målbryting i Hedrum	1964
Heeg.UTV	Heegaard, Poul	Um trideling av vinkelen	1934

Heggel.NL	Heggelund, Kjell Tørres	Norsk for lærerar	1997
Heggl.BHAG	Hegglund, Johannes	Brødet frå havet	1989
Heggl.BHBS	Hegglund, Johannes	Brødet frå havet	1982
Heggl.DF	Hegglund, Johannes	Den forfølgde	1973
Heggl.DKG	Hegglund, Johannes	Den kvite guden	1973
Heggl.DPL	Hegglund, Johannes	Det pantsette landet	1977
Heggl.EMÅV	Hegglund, Johannes	Ein mann åtte ein vingard	1945
Heggl.FF	Hegglund, Johannes	Folk under fjell	1941
Heggl.G	Hegglund, Johannes	Gard	1951
Heggl.GH	Hegglund, Johannes	Guds husfolk	1989
Heggl.GÅ	Hegglund, Johannes	Guds åkerland	1943
Heggl.Kv	Hegglund, Johannes	Kvinnfolk garden	1955
Heggl.L	Hegglund, Johannes	Lyhamar	1991
Heggl.M	Hegglund, Johannes	Menneskebrunnen	1949
Heggl.MB	Hegglund, Johannes	Manns blod	1946
Heggl.R	Hegglund, Johannes	Rusdøler	1971
Heggl.Rø	Hegglund, Johannes	Rømlingen	1988
Heggl.S	Hegglund, Johannes	Syskenlaget	1966
Heggl.S.Sandv.	Sigurd Sandvik	Gamle ord og vendingar hjå Johannes Hegglund. I: Sunnhordlkand 1991 s. 161-171	1991
Heggl.Sk	Hegglund, Johannes	Skutelsveinen	1964
Heggl.SS	Hegglund, Johannes	Selja frå Salmeli	1972
Heggl.Tysnes	Hegglund, Johannes	Tysnes	1964-75
HegnaKL	Hegna, Hans	Kroppspøving i landsfolkeskulen	1938
HegtunIK	Brattbakken, Even [Hegtun, Halvdan]	I kvældssola	1987
Heidalsm	Heringstad, Sigrid	Heidalsmålet	1979
HeieEIM	Heie, Sigbjørn	Eple i måneskin	1977
HeieLJ	Heie, Sigbjørn	Litt av ei jente	1996
HeimarBygd	Molaug, Svein	Heimar på bygdene	1952
Heimen		Heimen	1922-
HeimlyU		Heimly-ungdommen	1924-87
Heimveg		Heimveg	1924-42, fleire gonger etter kri- gen, såleis t.d. 1974- 78
HelgArbbl		Helgeland Arbeiderblad	1930-
HelgHøgt		Helg og Høgtid I-II	1941-43

Helgl.Math.	Mathisen, Inger	Om helgelandsdialektane	1977
Hell.DRO	Hellevik, Alf	Det rette ordet	1970
Hell.GodNo	Hellevik, Alf	God norsk i skrift og tale	1956
Hell.-Hans.HH	Helland-Hansen, Bjørn	Havet og havstraumane	1930
Hell.KS		Kongsspegelen (oms. av Alf Hellevik)	1943
Hell.Lån	Hellevik, Alf	Lånordproblemet	1963
Hell.NO	Hellevik, Alf	Nynorsk ordliste	1962
Hell.OS	Hellevik, Alf	Omstridde språkspørsmål	1953
Hellb.SB	Moslåtten, Arne	Sylvspente boots	1992
Helleb.TT	Hellebust, Kine	Tett på Troms	2006
Hellel.Pap.NT	Helleland, Botolv og Eric Papazian	Norsk talemål	1981
HellemoNARYf	Hellemo, Lars	Frå det gamle arbeidslivet	1957
HellemoVV	Hellemo, Lars	Vister etter villrein. Veiding i Dyræheio og på Vidda. I Stavanger Turistforenings Årbok 1969 s. 21-70	1969
Helles.CK	Hellesnes, Jon	Carolus klovn	1982
Helles.I	Hellesnes, Jon	Illusjon?	2004
Helles.JS	Hellesnes, Jon	Jakta etter svikaren	1978
Helles.L	Hellesnes, Jon	Om livstolking	2007
HelleveB	Helleve, Dag	Brøyt	1985
HelleveS	Helleve, Dag	Sjakta	1988
HellquistSEO	Hellquist, Elof	Svensk Etymologisk Ordbok	1948
HelseSofj		Organisasjonsplan for fylkeshelsetenesta i Sogn og Fjordane	1977
HemJL	Hem, Per Eivind	Jørgen Løvland	2005
Hemneb		Hemneboka	1959
HemneK.Aune	Aune, Kolbjørn	Dem snakka på -o	1985
HemneK.Aune ²	Aune, Kolbjørn	Hemnværingen og orda	2006
HemnesBold.	Boldermo, Mary	Dialektord i Hemnes	1999
HemneSiv.	Sivertsen, P. E. [Hovdan, Peder]	Maalet i Hemna	1906
Hemsedalsm	Skolt, Knut	Hemsedalsmålet	1999
HemsedalØydg.	Øydgard, Ola	Hemsedalsmålet	1920
HenGrøtta	Grøtta, Oddbjørn	Isfjordsdialekten	2005
HennumAT	Hennum, J. O.	Anatomiske Termini fra det norske Landsmål	1886
Henr.KDS	Henriksen, Hallgeir	Ka du sir til godt?	2002
Heradstv.BS	Lhote, Henri	Bergkunsten i Sahara	1959
HerbyIT	Herby, Leif	I trønder-lag	1944
HerbyTK	Herby, Leif	Trønderkveld	1946

HerfindalHTF	Herfindal, Kåre	Handverksteknikkar i tradisjon og fornying	1996
Heriks.BergBL	Herikstad, Einar	Biologi for lærerskolen	1966
HerjeFiskStrI	Herje, Emil	Fiskarsoga for Sør-Trøndelag	1972
HersougF	Hersoug, Ole	Fedrenegården	1932
Herøy1743	Reutz, Stevelin	Ordsamling frå Herøy	1743
Herøynytt		Herøynytt	2002-
Heyerd.U	Heyerdahl, Anders	Urskogs Beskrivelse	1882
HiBNevrologi	Høgskulen i Bergen	Nervesystemet	2014
HidraToft	Toft, Arne Ø.	Stedsnavn på kysten mellom Jøssingfjord og Hidra	1946
HildrumP	Hildrum, Einar	Prydhagen	1936
Hiller.DFL	Hilleren, Per	Det fagre liv	1937
Hiller.DSS	Hilleren, Per	Der suser skogen	1935
HistLeks	Imsen, Steinar og Harald Winge	Norsk historisk leksikon. Kultur og samfunn ca. 1500–ca. 1800	1999
HistTids		Historisk Tidsskrift	1871-
HjartdalMålf	Gvåle, Gudrun Hovde	Hått sie du? Målføra i Hjartdal, Sauland og Tuddal	1985
HjelmelandHetl.	Hetland, Olav	Eg seie meg så	1989
HjeltnesGRJ	Hjeltnes, Stein Harald	Bevaring av genetiske ressursar i jordbær	2002
Hjortel.Vr	Hjorteland, Heidi	Vranglås	2005
HjortholP	Hjorthol, Geir	Populærlitteratur	1995
Hjørundfjord1743	Cassuben, Christian	Ordsamling frå Hjørundfjord	1743
HjørundfjordSaure	Saure, Bertha	Dei gamle orda innst i «Hjørundfjåra»	2003
HI1750		En kort Underretning om Bøndernes Brylluper paa Landet i Norge især udi Bergens Stift, med adskillige sammesteds brugelige Talemaader. I Folkev 1859 s. 285-288	1859
HobølLundeby	Lundeby, Einar	Hobølmålet	1994
HodneNF	Hodne, Ørnulf	Norsk folketro	1999
HodneSGD	Hodne, Ørnulf	Skolen i gamle dager	1987
HoelG	Hoel, Tore Elias	Glaskula	2003
Hoff	Hoff, Ingeborg		
HoffEM	Hoff, Ingeborg	Um dei europeiske målatlasa	1954
HoftunFPH	Hoftun, Svein Børge	Full pott i hjerter	2009
HoftunID	Hoftun, Svein Børge	I drift	2003
Hognest.KF	Hognestad, Peter	Kristendom og folkeliv	1913

Hognest.MJ	Hognestad, Peter	Meiningar um Jesus	1907
HogstadB	Hogstad, Øyvind	Bygdefolk	1912
HohleB	Hohle, Per	I bjørnemark og villfjell	1976
Hoksn.EMR	Hoksnæs, Arild	Exit Møre og Romsdal	2006
Hoksn.I	Hoksnæs, Arild	«I» : den store Romsdalskonspirasjonen	2003
HolandDrevja	Holand, Gunnar	Drevja	1948
HolaWestrumNes-set	Hola, Ola og Hildur Holen Westrum	Folkeliv og tradisjon frå Nesset	2000-01
Holdh.RF	Schulstad, Olav	Reknebok for folkeskulen I-VI (oms. av Olav Holdhus)	1922-24
HolenM	Haaland, Helmer	Matematikk for ungdomsskulen (oms. av Sigvald Holen)	1965
HollaGjerm.	Gjermundsen, Arne Johan	Omriss av Holla-målet	1975
HollaOrdGjerm.	Gjermundsen, Arne Johan	Hollamålet i Nedre Telemark : ord og uttrykk	2006
HolmL	Holm, Gro	Løstølsfolket	1978
HolmMH	Holm, Gro	Monsens hotell	1948
HolmS	Holm, Gro	Sut	1932
Holms.StrømNF	Holmsen, A.	Naturkunnskap for folkeskulen	1925
Holsv.BB	Holsvik, Halldor	Barna på bygdeborga	1959
HoltDSV	Holt, Kåre	Det store veiskillet	1949
HoltenFASD	Holten, Ola J.	«Fastgrodd artikkel» / «Stivna dativformer»	1976
HolthB	Holth, Åsta	Byjåla	1934
HolthBH	Holth, Åsta	Den blå hesten	1990
HolthFMK	Holth, Åsta	Fattigmanns kokebok	1984
HolthFÅN	Holth, Åsta	Fem år på Nuttilla	1957
HolthG	Holth, Åsta	Gurigjenta	1931
HolthGB	Holth, Åsta	Gamle bygdevegen	1944
HolthJ	Holth, Åsta	Johannes	1975
HolthKF	Holth, Åsta	Kornet og freden	1955
HolthPr	Holth, Åsta	Presten	1971
Holtv.HFK	Holtvedt, Reidar	Historier fra Krokskauen	1985
HommeDNS	Homme, Thorleif	Domestisk nasjonaldemokratisk samfundsskipnad	1934
HommeNF	Homme, Thorleif	Norsk folkelagnad i 3-4000 år	1916
HommeSS	Homme, Thorleif	Skapingssoogone – Siflodsskildringar	1921
HommeYBU	Homme, Thorleif	Ymse bibelske utgreiingar	1896
HopeMM	Hope, Ludvig	Mot maalet	1924

Hopr.Berse	Hoprekstad, Olav	Berse paa Strondi	1916
Hopr.Bjørg	Hoprekstad, Olav	Bjørgedal	1920
Hopr.Bjørn	Hoprekstad, Olav	Bjørnefjell	1944
Hopr.DB	Hoprekstad, Olav	Døtrene på Bjarnastøl	1953
Hopr.FI	Hoprekstad, Olav	Fridtjov og Ingeborg	1912
Hopr.FL	Hoprekstad, Olav	Frå lærarstriden	1946
Hopr.H	Hoprekstad, Olav	Havbaara	1915
Hopr.Nota	Hoprekstad, Olav	Notabasen	1932
Hopr.SEL	Hoprekstad, Olav	Spele um Else Linborg	1923
Hopr.T	Hoprekstad, Olav	Trollebotn	1925
Hopr.TG	Hoprekstad, Olav	Tvo gjentor og ein gut	1943
Hordaland		(Avisa) Hordaland	1883-
HorrighJ	Horrig, Esbern	Heia Julius	1943
HorveiDKI		Den kvite indianarhovdingen (oms. av Johannes Horvei)	1924
HorveiKSG	Haggard, H. Rider	Kong Salomo-gruvene (oms. av Johannes Horvei)	1947
HorveiS	Beach, Rex	Sylvstimen (oms. av Johannes Horvei)	1927
Hos		(Profeten) Hosea, Bib	1921
Hos1938		(Profeten) Hoseas, Bib1938	1938
HougenD	Hougen, Engebret	Digte	1891
Hovd.A	Hovden, Anders	Attersyn	1926
Hovd.A ²	Hovden, Anders	Attersyn	2004
Hovd.B	Hovden, Anders	Bonden	1942
Hovd.EG	Hovden, Anders	Elskhug og giftarmål	1916
Hovd.F	Hovden, Anders	Fagnafolk	1938
Hovd.Fly	Hovden, Anders	Fly	1945
Hovd.GG	Hovden, Anders	Gate og grend	1905
Hovd.HH	Hovden, Anders	Heim og hamn I-III	1898-1943
Hovd.K	Hovden, Anders	Kornmo	1941
Hovd.LL	Hovden, Anders	Laak Lagnad	1893
Hovd.O	Hovden, Anders	Odd	1896
Hovd.PS	Hovden, Anders	Per Sivle	1914
Hovd.PSt	Hovden, Anders	Paa Styrebrui	1916
Hovd.R	Hovden, Anders	Rudningsmenn	1925
Hovd.SS	Hovden, Anders	Salme og song	1905
Hovd.T	Hovden, Anders	Tungalda	1924
Hovd.VL	Hovden, Anders	Vert ljøs!	1998
HovdaNF	Hovda, Per	Norsk fiskeméd	1961
HovdanFR	Hovdan, Peder	Frå folkemål til riksmål	1928
HovdanH	Schiøtz, Carl	Helserøkt (oms. av Peder Hovdan)	1941

Hovdh.DGHG	Hovdhaugen, Einar	Dei gode henders gjerning	1972
Hovdh.FGA	Hovdhaugen, Einar	Frå det gamle arbeidslivet	1993
Hovdh.Kår	Hovdhaugen, Einar	På kår	1984
HovetFS	Hovet, Svein	Folkeliv i Setesdal	1969
HovetPB	Hovet, Svein	Perler i bekken	1980
Hovl.AFD	Hovland, Ragnar	Alltid fleire dagar	1979
Hovl.BP	Hovland, Ragnar	Bussen til Peking	1984
Hovl.DMT	Hovland, Ragnar	Dr. Munks testamente	1996
Hovl.M	Hovland, Ragnar	Mercedes	1991
Hovl.SS	Hovland, Ragnar	Sjølvmord i Skilpaddekaféen	1989
Hovl.SV	Hovland, Ragnar	Sveve over vatna	1982
Hovl.VSPT	Hovland, Ragnar	Vegen smal og porten trang	1981
Hovst.HHK	Hovstad, Johan	Heim, hov og kyrkje	1948
Hovst.MS	Hovstad, Johan	Mannen og samfunnet	1943
Hovst.RM	Hovstad, Johan	Rett og moral	1947
Hovst.SD		Soga um Droplaugssønene (oms. av Johan Hovstad)	1931
Hovudavtalen			2007
HovudavtalenStat		Hovudavtale for arbeidstakarar i staten PM 2006-06	2007
HovWuttud.MN	Hov, Jon Østeng og Tore Wuttudal	Midt-Norge, vårt Norge	1997
HTSNoreg1500	Storm, Gustav (red.)	Historisk-topografiske Skrifter om Norge og norske Landsdele, forfattede i Norge i det 16de Aarhundrede	1895
HurdalBjørh.	Bjørhus, Åsmund	Hurdalsmålet	2008
HurumSk	Hurum, Olav	Skogtyngd	1905
HusbyPS	Husby, Peter	På slipesteinen	1935
HusmMin		Husmannsminner	1961
HustadH	Hustad, Jon	Hjørundfjorden	2005
HvattumBKT	Hvattum, Harald	Bruflat kyrkje gjennom tidene	1999
Hy.S	Hystad, Jens	Sytjande-Maimoro	1905
Hyb.V	Hybertsen, Gunnar	Vitne. Ein norsk solidaritetsarbeidar blant palestinarene	2006
Hyldb.BB	Hyldbakk, Hans	Brev frå barndommen	1984
Hyldb.BS	Hyldbakk, Hans	Bygdesoge for Surnadal I-II	1957-59
Hyldb.Ei	Hyldbakk, Hans	Ei haustferd på Nordmøre 1934	1951
Hyldb.GS	Hyldbakk, Hans	Gamalt frå Surnadal	1972

Hyldb.GÆR	Hyldbakk, Hans	Gards- og ættesoge for Rindal	1964-67
Hyldb.H	Hyldbakk, Hans	Harpespel	1929
Hyldb.HHS	Hyldbakk, Hans	Husmenn og husmannsplassar i Surnadal I-II	1942
Hyldb.HV	Hyldbakk, Hans	Heimbygdsvers	1942
Hyldb.HÆS	Hyldbakk, Hans	Heimar og ætter i Stangvik	1981-82
Hyldb.SB	Hyldbakk, Hans	Streiftog i bygda	1971
HylenBK	Hylen, Hans	Blømande kvistar	1958
HylenMF	Hylen, Hans	Millom frendar	1944
HypBank		Hypotekbanken (ymse prent)	
Hys.-DahlBVG	Hysing-Dahl, Christian	Biologi for den vidaregåande skolen	1978
HystadSM	Hystad, Jens	Sytjande-Maimoro	1905
Hæ.Gr1879	Hægstad, Marius	Norsk Maallæra elder Grammatik i Landsmaalet	1879
Hæ.GT	Hægstad, Marius	Gamalt trøndermaal	1899
Hæ.Heid		Heidersskrift til Marius Hægstad fraa vener og læresveinar	1925
Hæ.L	Reusch, Hans	Ei liti landkunna eller geografi (oms. av Marius Hægstad)	1895
Hæ.NM	Hægstad, Marius	Norsk maalsoga for skule og heim	1904
Hæ.Ped.Nam	Hægstad, Marius	Namdalsk folkedikting med prøvør av namdalsk maalføre	1886
Hæ.Vno I	Hægstad, Marius	Vestnorske maalføre fyre 1350	1907
Hæ.Vno II1	Hægstad, Marius	Vestnorske maalføre fyre 1350	1915
Hæ.Vno II2a	Hægstad, Marius	Vestnorske maalføre fyre 1350	1916
Hæ.Vno II2b	Hægstad, Marius	Vestnorske maalføre fyre 1350	1935
HødnebøFest	Eithun, Bjørn o.a.	Festskrift til Finn Hødnebø 29. desember 1989	1989
HøegLes	Høeg, Hans	Lesebok for norsk ungdom	1932 (2. utg.)
HøegPITrad	Høeg, Ove Arbo	Planter og tradisjon	1975
Høgbr.PM	Høgbrenna, Audun	Perler i minnet	2002
Høgbr.TG	Høgbrenna, Audun	Tømmerfløyting i Gudbrandsdalen	1999
Høgs		Høgsongen. Bib	1921

Høgs1938		Høgsongen. Bib1938	1938
Høgs.EF	Asbjørnsen, Peter Christen, Jørgen Moe, Knut Nauthella o.a.	Erotiske folkeeventyr (red. av Oddbjørg Høgsset)	1977
Høgskulebladet		Høgskulebladet	1904-
Høgtun		Høgtun-Ungdomen	
Høgås.BB	Høgåsen, Martinus	Breste bogeskyttar og andre eventyr	1948
Høgås.HH	Høgåsen, Martinus	Hååkå i Haug og andre barne- eventyr	1943
Høgås.MM	Høgåsen, Martinus	Mannen i månen	1942
HølaasPS	Chamisso, Adalbert von	Peter Schlemihl (oms. av Andreas Hølaas)	1878
HønefossHist		Hønefoss	1915
HørvenBB	Hørven, L.	Berre ein blom	1915
Høver.NS	Høverstad, Torstein	Norsk skulesoga	1930
HøydalDL	Høydal, Aslaug	Dyr last	1963
HøydalHL	Høydal, Aslaug	Høyra livet til	1976
HøydalLR	Høydal, Aslaug	Lektor Ramberg	1993
HøydalS	Høydal, Aslaug	Sevje	1959
HøydalU	Høydal, Aslaug	Uppkomeringar	1984
HøyemBa	Luther, Martin	Barn-lærddommen, eller Den lille katekjesen hans Morten Luther (oms. av O. J. Høyem)	1873
HøyemBMMV	Høyem, O.J.	O.J. Høyems bondehjelpar i ny mynt, mål og vegt, i tidelingsrekning o.m.m	1877
HøyemHS	Høyem, O. J.	Den helige saga og kjørkjesaga	1881
HøyemNB	Høyem, O. J.	Nes eller Bynes	1862
HøyemNGr		Noregs grunlov og Sambandsloven millom Noreg og Sverige (oms. av O. J. Høyem)	1875
HøylandetSkarl.	Skarland, Kristine & Jo	Dialektord fra Høylandet	1991
HøyneNBB	Høyne, H. [Bergh, Hallvard]	Nye bilæte ifraa bygd	1912
HøyneND	Høyne, H. [Bergh, Hallvard]	Norske dikt i utval	1916
Håk.Werg.IFK	Wergeland, Håkon	Israel føre Kristus	1938
Håk.Werg.IHH	Wergeland, Håkon	I Herrens hage	1921
Håk.Werg.JL	Wergeland, Håkon	Jesu liv	1920
Håk.Werg.OB	Wergeland, Håkon	Or bannet! Dikt	1922
Håk.Werg.TL	Wergeland, Håkon	Tru og liv	1946

Håkonarv	Hansen, Olaf	Håkonarvarde. Minningar um Hákon Adelsteinsfostre	1921
HålandsdalEriks.	Eriksen, Bjarne	Målet i Hålandsdal	1946
HålHved.	Hveding, Johan	Håløygsk ordsamling. I Håløygminne	1930
HålHved. ²	Hveding, Johan	Håløygsk ordsamling	1968
Håløygm		Håløygminne	1920-
HånesNav	Hånes, P.	Navigasjon	1945
HårbergS	Hårberg, Kr.	Om servitutter	1944
I.AksnesDT	Aksnes, Ingebjørg	Dei tvo	1933
I.Aln.Sjø	Alnæs, Ivar	Bidrag til en Ordsamling over Sjømandssproget	1902
I.BøFF	Bø, Ingeborg L.	Frå farne dagar	1979
I.E.Joh.KK	Johansen, Inge Eberg	Krig i kalosjar	2001
I.E.Joh.T	Johansen, Inge Eberg	Tyskungen	2003
I.E.NæssR	Næss, Inga E.	Rak	1995
I.E.NæssSB	Næss, Inga E.	Skotet i Buvika	1988
I.Ertes.Miel.EN	Ertesvåg, Ivar S. og Michal Mielnik	Energiutnytting i Noreg	1999
I.Esk.BM	Pinxit, Binette Schroeder	Baron von Münchhausen (oms. av Ivar Eskeland)	1981
I.Esk.DGV	Heinesen, William	Den gode von (oms. av Ivar Eskeland)	1971
I.Esk.DLS	Einarsson, Ármann Kr.	Den løynde skatten (oms. av Ivar Eskeland)	1957
I.Esk.Etno	Rødevand, Øivind	Folk i fjerne land (oms. av Ivar Eskeland)	1963
I.Esk.FR	Eskeland, Ivar	Fonna rettskrivingsordliste	1960
I.Esk.Greensf.Hard	Greensfelder, Liese	Hardanger – her kjem eg! (oms. av Ivar Eskeland)	1975
I.Esk.GS	Eskeland, Ivar	Du store alpakka	1987
I.Esk.HKL	Eskeland, Ivar	Halldór Kiljan Laxness	1955
I.Esk.ISNM	Eskeland, Ivar	I strid for norsk mål	1956
I.Esk.NatGeo	Rødevand, Øivind	Vår eiga jord og verdsrommet (oms. av Ivar Eskeland)	1965
I.Esk.TFS	Gripe, Maria	Tordivelen flyg i skyminga (oms. av Ivar Eskeland)	1986
I.Esk.TNN	Poe, Edgar Allan	Tre nifse noveller (oms. av Ivar Eskeland)	1970
I.Esk.TorvikN	Eskeland, Ivar og Ingvald Torvik	Aschehougs ordlister: Nynorsk, fullstendig liste, alle former oppførte	1962

I.Esk.ØkGeo	Rødevand, Øivind	Økonomisk geografi for ungdomsskulen. Ny umsetjing fraa grunnteksti (oms. av Ivar Eskeland)	1963
I.Esk.ØkGeo II	Rødevand, Øivind	Økonomisk geografi for ungdomsskulen. Ny umsetjing fraa grunnteksti (oms. av Ivar Eskeland)	1963
I.Gravj.VNT	Gravjord, Ingebjørg	Votten i norsk tradisjon	1986
I.GrimstadDMH	Grimstad, Ivar	Den mystiske hola	1959
I.GrimstadH	Grimstad, Ivar	Havland	1968
I.GrimstadNS	Grimstad, Ivar	Nytt skip	1989
I.GrimstadRBØ	Grimstad, Ivar	Reven bak øyret	1983
I.GrimstadS	Grimstad, Ivar	Storvarpet	1947
I.GrimstadSS	Grimstad, Ivar	Sigrids saga	1986
I.GrimstadVKP	Grimstad, Ivar	Velsigne kjæften din, prest	1974
I.HagerupDLH	Burnett, Frances Hodgson	Den løyndomsfulle hagen (oms. av I. Hagerup)	1932
I.HagerupDLH ²	Burnett, Frances Hodgson	Den løyndomsfulle hagen (oms. av I. Hagerup)	1978
I.HagerupH	Baker, Samuel White	Hittebarnet (oms. av I. Hagerup)	1932
I.HagerupSV	Turner, Ethel	Sju villstyringar (oms. av I. Hagerup)	1931
I.HagerupTs	Verne, Jules	Tsar-kureren (oms. av I. Hagerup)	1933
I.HaugeØkland-Samf	Hauge, Ingard og Sigmund Gram Økland	Samfunnskunnskap	1965
I.Holv.L	Holvik, Ingvild	Lykkefeltet	2010
I.K.Sandsd.AS	Sandsdalen, Ingebjørg Kasin	Av Skancke-ætt	1983
I.K.Sandsd.E	Sandsdalen, Ingebjørg Kasin	Erindrings bok	1972
I.K.Sandsd.HZS	Sandsdalen, Ingebjørg Kasin	Hr. Zacharias til Sillejord	1977
I.K.Sandsd.IS	Sandsdalen, Ingebjørg Kasin	I såldet	1971
I.K.Sandsd.LB	Sandsdalen, Ingebjørg Kasin	Linet blømer	1975
I.K.Sandsd.VV	Sandsdalen, Ingebjørg Kasin	Vegen og vandraren	1960
I.L.Belsv.NNH	Belsvik, Inger Lise	Natt i nytt hus	1995
I.LindHT	Lind, Idar	Hotell Tordenskjold	1985
I.LindNM	Lind, Idar	Norrøn mytologi	2005
I.LindOG	Lind, Idar	Ormens gift	1986
I.LindSD	Lind, Idar	Stengte dører	1982

I.MoeNUK	Moe, Ingvar	Nakne, utan klede	1982
I.O.TakleMBU	Takle, Ivar Olav	Minne frå barneår og tidleg ungdom	1990
I.Strompd.A	Strompdal, Ivar	Arven	1945
I.SæterF	Sæter, Ivar	Foldalen	1920
I.Torst.NR	Torstenson, Inge	Fra nattmann til renholdsverk	1997
I.VaageNot	Vaage, Ivar	Not, la gå! Om brislingfisket i Sunnhordland	1990
IAkhBl		Indre Akershus Blad	1914-30
IAustfHoff	Hoff, Ingeborg	Bygdemålet i Heggen og Frøyland	1965
IddMyhre	Myhre, Reidar	Vokalismen i Iddemålet	1951
IdunPrent		Idun Livsforsikringsselskap. Ymse skjema	
IleØyer	Ile, Tor	Bygdabok for Øyer: natur og kultur, innsyn og utsyn	1958-80
ImenesFB	Imenes, Karl	Fire um bodet	1920
ImenesL	Imenes, Karl	Legdekallen	1917
ImenesSA	Imenes, Karl	Sju alner av same stykket	1928
Inderøyb	Sakshaug, Ingvald	Inderøyboka	I: 1973, II: 1937, III: 1964
IndrøyOrdt	Aas, Ottar	Ordtak frå Inderøy (manuskript)	
Indr.DNG	Indrebø, Gustav	Det norske generalprokurørembættet	1919
Indr.DNK	Indrebø, Gustav	Den norske kvæsthuskassa (krigshospitalkassa) 1679-1814	1927
Indr.GNH	Indrebø, Gustav	Gamal norsk homilieboek	1931
Indr.Heid	Thorson, Per et al	Heidersskrift til Gustav Indrebø på femtiårsdagen 17. november 1939	1939
Indr.KM	Indrebø, Gustav	Kva er målreising?	1976
Indr.M	Indrebø, Gustav	Maalbrigdingar	1990
Indr.N	Indrebø, Gustav	Nidaros	1928
Indr.NI	Indrebø, Gustav	Norske innsjønamn	1924
Indr.NM	Indrebø, Gustav	Norsk målsoga	1951
Indr.NM1927	Indrebø, Gustav	Norsk maalsoge. Serprent av Den17Mai. Lita utgåve	1927
Indr.NN	Indrebø, Gustav	Norsk namneverk	1927
Indr.OS		Orknøyingasoga (oms. av Gustav Indrebø)	1929
Indr.RU	Indrebø, Gustav	Rett og urett	1934

Indr.SO		Soga um Ofeig den sløge (oms. av Gustav Indrebø)	1920
Indr.Vno	Indrebø, Gustav	Innleiing og merknader til NEVB	1934
Indtrl	Indtrøndelaget	Indtrøndelaget	1900-40
Informasjon		(Bladet) Informasjon	Ca. 1968-70
IngemoenS	Ingemoen, Anton	Storskrøyt	1926
InnfLingv	Bye, Patrik, Trond Trosterud og Øystein Aleksander Vangsnes	Språk og språkvitskap	2003
InnhFVerd		Innherreds Folkeblad og Verdalingen	1953-
InnhMalmo	Malmo, Gunnbjørn	Stadnamn frå eit fjellstrok i Innherad	1965
InnhWestr.	Westrum, Arne	Innherredsmålet	1936
InnstLovlær	Lærerutdanningsrådet	Innstilling om Lov om lærarutdanning	1969
Inntrl		Inntrøndelagen	1900-22
InntrU		Inntrønderungdomen: medlemsblad for Inntrøndelag ungdomssamlag	1924-93
Innv.JenstadNH	Innvik, Petter Erik og Tor Erik Jenstad	Nordmørshistorier	2005
Innvik1743	Finde, Peder H.	Ordsamling frå Innvik	1743
IntrSamf	Aarre, Tone, Kjetil Børhaug og Jonas Christoffersen	Introduksjon til samfunnskunnskap: fagstoff og didaktikk	2003
IOtrøy og TautraOpstad	Opstad, Kristian	Stadnamn frå indre Otrøy og Tautra i Romsdal. Uprenta hovudoppgåve	1939
ISo17-		Endeel rare norske Ord. Ordsamling frå Indre Sogn. Utg. i NEVB	1690-1700 (ca.)
ISoA.Bj.	Bjørkum, Andreas	Generasjonsskilnad i indresognsmål	1974
IvelandFjerm.	Fjermedal, Aslak	Målet i Iveland	1962
Ivers.BTN	Iversen, Ragnvald	Bokmål og talemål i Norge 1560-1630 I-II	1921-32
Ivers.Lån	Iversen, Ragnvald	Lånord og lønnord hos folk og fant	1939
Ivers.Rom	Iversen, Ragnvald	The Romany language in Norway	1944
Ivers.Svec1927	Iversen, Ragnvald	Noen svecismer i nunorsk riksmål. I Nysvenska studier	1927

Ivers.Svec1935	Iversen, Ragnvald	Enda noen svecismer i norsk. I Svensk stil. Studier tillägnade Bengt Hesselman. Oppattprenta i Med munn og penn, 1957	1935
J. og H.LieGB	Lie, John og Hallvor	Gaamaalt etti bestemor	1925
J.A.BruasetMGG	Alexander, Anton	Matematisk geografi for gymnasiet (oms. av J. A. Bruaset)	1976
J.AalandGBK	Aaland, Jacob	Gloppen-Breimn	1943
J.Aukl.EA	Auklend, Jon	Eld i avlar	1969
J.B.Jord.G.Gaard. KBM	Jordal, John Bjarne og Geir Gaarder	Biologisk mangfald i jordbruket sitt kulturlandskap, inn- og utmark i Hordaland	2009
J.BakkeLBM	Sørensen, H. L.	Lærebok i botanik for millomskulen (oms. av J. Bakke)	1911
J.Barst.KB	Barstad, Johannes	Kristelege barnesogor I-III	1923-24
J.EidnesG	Eidnes, Johs.	Giftegalne	1940
J.Fares.B	Hauggaard, Erik Christian	Bodberaren (oms. av Johannes Farestveit)	1978
J.Fares.Br	Speare, Elizabeth George	Bronsebogen (oms. av Johannes Farestveit)	1968
J.Fares.FS(4)	Esperø, Anton	Folk og samfunn før og no (oms. av Johannes Farestveit)	1967
J.Fares.FS(5)	Øisang, Thorleif	Folk og samfunn før og no (oms. av Johannes Farestveit)	1968
J.Fares.HHL	Alfsen, Liv Sødal	Hvem er han? (oms. av Johannes Farestveit)	1987
J.Fares.JG	Hauggaard, Erik Christian	Jaga av Gestapo (oms. av Johannes Farestveit)	1980
J.Fares.JN	Donkin, Nance	Johnny Neptune (oms. av Johannes Farestveit)	1976
J.Fares.KF9	Brandt, Tor	Kjemi for folkeskulen (oms. av Johannes Farestveit)	1971
J.Fares.VEL	Rødevand, Øivind	Vårt eige land (oms. av Johannes Farestveit)	1969
J.FetLB	Fet, Jostein	Lesande bønder	1995
J.FetSB	Fet, Jostein	Skrivande bønder	2003
J.FossVåg	Foss, Johan G.	Vågsværkrøniken	1999-
J.Gaus.M	Lien, Martin o.a.	Maskinteikning (oms. av Jan Gausemel)	1995
J.Gaus.MD2	Falck-Ytter, Harald	Materialteknologi D2 (oms. av Jan Gausemel)	1985

J.Gaus.MM	Brinchmann, Henry	Maskinar og maskinverktøy (oms. av Jan Gausemel)	1997
J.Gj.åkerDS	Gjerdåker, Jon	Driftsteknikk skogbruk for landbruksskolane	1968
J.Haugn.GK	Haugnes, Jon	Gut og kar	2005
J.Hvits.SH	Hvitsand, Jon	Soga om Hørteverket	1984
J.JensenES	Jensen, Johan	Etter storelgen	1966
J.JensenVV	Jensen, Johan	Veidemann på Veståsen	1968
J.L.HaugeMO	Hauge, Johs. L.	Minne og opplevingar frå mange år	1990
J.LidAP	Alfsen, Magnus	Analytisk plangeometri (oms. av Johannes Lid)	1917
J.LidBB	Lid, Johannes	Blomsterboka	1966
J.LidElvenNF	Lid, Johannes, Dagny Tande Lid og Reidar Elven	Norsk flora	2005
J.LidLA	Johannesen, Ole	Lærebok i aritmetikk og algebra for millomskulen (oms. av Johannes Lid)	1923
J.LidLBM	Sørensen, H. L.	Lærebok i botanikk for millomskulen (oms. av Johannes Lid)	1921
J.LidLPT	Johannesen, Ole	Lærebok i plantrigonometri for gymnas (oms. av Johannes Lid)	1916
J.LidLZM	Sørensen, H. L.	Lærebok i zoologi for millomskulen (oms. av Johannes Lid)	1921
J.LidMG	Alexander, Anton	Matematisk geografi for gymnasiet (oms. av Johannes Lid)	1919
J.LidNF	Lid, Johannes	Norsk flora	1944
J.LidNF ²	Lid, Johannes	Norsk flora	1952
J.LidNSF	Lid, Johannes	Norsk og svensk flora	1964
J.LiePFF	Lie, John	Paa Fjell og Fynne	1897
J.MoanRR	Moan, Johan	– rømte frå Rinnan	1980
J.Moe	Moe, Jørgen	Samlede Skrifter I-II	1877
J.MykingFB	Myking, John Ragnar	Fana bygdebok	1990
J.Nyst.BL	Nystrøm, Johan A.	Bare lænt – eller?	2004
J.Ott.BH	Ottesen, Johan	Båtar med historie	2011
J.Ott.BHareid	Ottesen, Johan	Båtar i Hareid	2009
J.Ott.BSande	Ottesen, Johan	Båtar i Sande	2012
J.Ott.DM	Ottesen, Johan	Frå damp til motor	2005
J.Ott.F	Ottesen, Johan	Fiskedampskip	2003
J.Ott.I I	Ottesen, Johan	Ishavsskuter	1999
J.Ott.I II	Ottesen, Johan	Ishavsskuter II	2000

J.Ott.I III	Ottesen, Johan	Ishavsskuter III	2001
J.Ott.S	Ottesen, Johan	Slagstaden	2010
J.Ott.SD	Ottesen, Johan	Frå segl til damp	2002
J.Ott.SS	Ottesen, Johan	Skuter på selfangst	2007
J.RisaYL	Risa, Johan	Yrkeskorrespondanse i landbruket	1975
J.SandeDS	Sande, Jakob	Dikt i samling	1956
J.SandeHV	Sande, Jakob	Eit Herrens vér	1943
J.SandeKK	Sande, Jakob	Korn og klunger	1950
J.SandeN	Sande, Jakob	Noveller i samling	1993
J.SandeS	Sande, Jakob	Sirius	1955
J.SandeSk	Sande, Jakob	Skarlagensnora	1946
J.SandeSN	Sande, Jakob	Svarte næter	1929
J.Sandn.NH	Sandnes, Jørn	Namdalens historie til år 1600	1965
J.SimensenKina	Kuo, Ping-Chia	Kina (oms. av Jarle Simensen)	1965
J.SimensenMFA	Mboya, Tom	Mitt frie Afrika (oms. av Jarle Simensen)	1964
J.SkårF	Skår, Jostein	Fôrvekstar	1999
J.Tislev.B	Wesenberg, C.F.	Bilete 2.0 (oms. av Jan Tislevoll)	2006
J.TveitJML	Tveit, Jon	Jomfrua med den mørke lampen	1953
J.TveitSN	Tveit, Jon	Solkverv i natta	1956
J.VolleVBAU	Liljeström, Rita	Våre barn, andres ungar (oms. av J. Volle)	1979
J.WågeSSHA	Wåge, Jarl	Samliv, seksualitet, HIV og aids	1995
J.Ørj.P	Zak, Monica	Pumadottera (oms. av Jo Ørjasæter)	1988
Jaast.DB	Jaastad, Lars	Dagleg braud	1915
Jaast.G	Jaastad, Lars	Geitosten	1909
Jaast.HB	Jaastad, Lars	Husmann og bonde	1911
Jaast.L	Jaastad, Lars	Landsungdom	1891
Jaast.N	Jaastad, Lars	Nedgangsskulen	1924
Jaast.Seis.JS	Jaastad, Lars	Jakob Seisunde	1921
Jaast.TT	Jaastad, Lars	Tre tun	1922
Jaast.U	Jaastad, Lars	Utnesstova	1923
Jak		Jakobs Brev, Bib	1921
Jak1889		Jakobs Brev, NT1889	1889
Jak1914		Jakobs brev, NT1914	1914
Jak1938		Jakobs brev, Bib1938	1938
Jak1961		Jakobs brev, NT1961	1961

Jans.Esk.LF	Jansen, Olaf og Seve- rin Eskeland	Lærebok i fysikk	1923
Jans.Esk.LFU	Jansen, Olaf og Seve- rin Eskeland	Lærebok i fysikk for ungdomsskulen	1930
JansenFNL	Jansen, Einar	Folkenavne på lægemidler og deres oprindelse	1911
JansonAK	Janson, Kristofer	Asgeir Kongsson	1902
JansonDB	Janson, Kristofer	Den bergtekne	1876
JansonFB	Janson, Christopher [Kristofer]	Fraa bygdom	1866
JansonFD	Janson, Kristofer	Fraa Dansketidi	1905
JansonFE	Janson, Kristofer	Framande eventyr som taletekster	1916
JansonFES	Janson, Kristofer	Folke-Eventyr, oppskrivne i Sandeherad	1878
JansonFI	Janson, Kristofer	Fraa Island	1874
JansonHH	Janson, Kristofer	Han og ho	1868
JansonJA	Janson, Kristofer	Jon Arason	1867
JansonMS	Janson, Kristofer	Marit Skjølte	1905
JansonNE	Janson, Kristofer	Norske eventyr som taletekster	1915
JansonS	Janson, Kristofer	Soldatboki	1869
JansonT	Janson, Kristofer	Torgrim	1872
JansonØyR	Janson, Kristofer	Ein øysterlendsk religionslærer i vaare dagar	1905
JegerO		Jegerens oppslagsbok	1970
JektInnh		Jekter og jektefart fra Innherred	1989
JensenSjøtekn	Jensen, Hjalmar	Sjøteknisk haandbok	1913
Jensh.G	Jenshus, Gunnar	Geografi 9	1970
JenstadDSNS	Jenstad, Tor Erik	Den store norske skjellsordboka	1992
JenstadNSO	Jenstad, Tor Erik	Nye skjellsordboka	1999
JenstadRO	Jenstad, Tor Erik	Ein repetis i obligadur	2001
JenstadS	Jenstad, Tor Erik	Skjellsordboka	1991
Jer		(Profeten) Jeremia, Bib	1921
Jer1938		(Profeten) Jeremias, Bib1938	1938
JerdalHD	Jerdal, Ludvig	Heimlandet dreg	1946
JerpstadM	Jerpstad, Endre	Mennesker	1912
JerslevDF	Jerslev, Anne	Den fredlause	1991
Jerst.Fjotland	Jerstad, Johan	Fjotland	1949
JessenBrg	Jessen, Peter	Bergensk hverdagsliv i femti- og sextiårene	1910
JetneG	Jetne, Magnus	Grasboka	1973

JFF		(Bladet) Jakt og fiske	Ca. 1984-86
Jo.Naadl.K	Naadland, Jostein	Krossvegar	1948
Job		Job, Bib	1921
Job1938		Job, Bib1938	1938
Joel		(Profeten) Joel, Bib	1921
Joel1938		(Profeten) Joel, Bib1938	1938
Joh		Evangeliet etter Johannes, Bib	1921
Joh1871		St. Johannes Evangelium i Bygdemaal fra Vestre Thelemarken (ved W. Werenskiold)	1871
Joh1889		Evangeliet etter Johannes, NT1889	1889
Joh1914		Evangeliet etter Johannes, NT1914	1914
Joh1938		Evangeliet etter Johannes, Bib1938	1938
Joh1961		Evangeliet etter Johannes, NT1961	1961
JohSe.		Evangelija eller Fagnadbodi etter Johannes (oms. av Alexander Seippel)	1920
1.Joh1975		Johannes' fyrste brev, NT1975	1975
1.-3.Joh		Johannes' fyrste, andre og tredje brev, Bib	1921
1.-3.Joh1889		Johannes' fyrste, andre og tredje brev, NT1889	1889
1.-3.Joh1914		Johannes' fyrste, andre og tredje brev, NT1914	1914
1.-3.Joh1938		Johannes' fyrste, andre og tredje brev, Bib1938	1938
1.-3.Joh1961		Johannes' fyrste, andre og tredje brev, NT1961	1961
Jon		(Profeten) Jona, Bib	1021
Jon1938		(Profeten) Jonas, Bib1938	1038
JonMoeTP	Moe, Jon	Tater i pels	1968
Jonsm.DVH	Jonsmoen, Ola	Dagen, vinden og hjartet	1959
Jonsm.FN	Jonsmoen, Ola	Fartsgrense null	1976
Jonsm.K	Jonsmoen, Ola	Kabalmennesket	1974
Jonsm.MS	Jonsmoen, Ola	Morgonmat og synnavind	1980
Jonsm.O	Jonsmoen, Ola	Omvegar	1967
JonssonDS	Jonsson, Tor	Dikt i samling	1967
JonssonJ	Jonsson, Tor	Jarnnetter	1948

JonssonMM	Jonsson, Tor	Mogning i mørkret	1943
JonssonN	Jonsson, Tor	Nesler I-II	1950-52
JonssonTS	Jonsson, Tor	Tekster i samling I-II	1973-76
Jordens dyreliv		Jordens dyreliv	1965
JorstadRH	Quiller, Bjørn	Rusens historie (oms. av Anne Lise Jorstad)	1996
Jos		Josva, Bib	1921
Jos1938		Josva, Bib1938	1938
JosSe.		Josvaboki (oms. av Alexander Seippel)	1913
JrSkret.	Skretting, Tobias	Jæren syng i merg og minne	1998
Jud		Judas' brev. Bib	1921
Jud1889		Judas' Brev. NT1889	1889
Jud1914		Judas' Brev. NT1914	1914
Jud1938		Judas' brev. Bib1938	1938
Jud1961		Judas' brev. NT1961	1961
JuliusStav	Julius	Ka sei' ikje fru Grødeland	1944
JulNamd		Naumdøla jul	1937-
JulNdm		Jul på Nordmøre	1936-
JulNead		Jul i Neadalen	1983-
JulNfj		Jul i Nordfjord	1936-
JulRoms		Jul i Romsdal	1991
JulTri		Jul i Trøndelag	1935-
JüngeRV	Jünge, Åke (red.)	Med røtter på Vikna	1992
Jærbl		Jærbladet	1949-
JærblOrd		Ordsamling i Jærbladet	1979-80
JølsenS	Jølsen, Ragnhild	Samlede skrifter	1923
JølsterDvergsd.	Dvergsdal, Daniel	Gamle ord i jølstramålet	1991
JølsterDvergsd. ²	Dvergsdal, Daniel	Jølstramålet	1996
JørgensenH	Jørgensen, Karl	Heidningar	1922
JørgensenS	Jørgensen, Karl	Storfolk	1924
JåstadVF	Jåstad, Birger	Viking fredlaus	1941
K.A.DalenRøldal	Dalen, Knut	Røldal bygdebok	1960
K.AuneBT	Aune, Kolbjørn	Fra bunke til tine	1998
K.AuneSlede	Aune, Kolbjørn	Sledenemningar	1976
K.BerghE	Bergh, Kirsten	Elisabeth Lorck	1949
K.Bergsl.L.M.MaggaÅB	Bergsland, Knut og Lajla Mattsson Magga	Åarjelsaemien-daaroen baakoegærja	2007
K.BrekkeKDL	Brekke, K.	Bidrag til dansk-norskens lydære	1881
K.BroxOF	Meli, Jon J.	Opplev Forollhogna	2006

K.Fjørt.Kjers.MD	Fjørtoft, K. og Margareth Kjerstad	Marknadsutvikling for djuphavsartar i samband med Hatton bank toktet 1999	2001
K.Flat.FT	Flatin, Kjetil A.	Folkeminne fraa Telemarki I-IV	I: 1913, II: 1917, III: 1923, IV: 1928
K.Flat.GHT	Flatin, Kjetil A.	Gamle hermennar frå Telemork	1991
K.G.KohtGH	Key, Ellen	Gjer heimen din fager! (oms. av Karen Grude Koht)	1903
K.G.KohtH	Christensen, Dorothea	Husstell (oms. av Karen Grude Koht)	1930
K.G.KohtKv	Koht, Karen Grude	Kvinnearbeid	1908
K.G.KohtPP	Koht, Karen Grude	Pedagogisk psykologi	1937
K.Greg.BN	Gregersen, Kathrine	Brukt på nytt	2008
K.H.Lars.KO	Larsen, Kari Haugen	Kunsten å overleve	2007
K.HalseØstbyeNK	Halse, Ketil Jarl og Helge Østbye	Norsk kringkastingshistorie	2003
K.Hans.O	Hansen, Knut Ingar	O-fag	1974-75
K.HaugeEEV	Hauge, Knut	Enno ein vår	1980
K.HaugeFLL	Hauge, Knut	For lenge lenge sidan	1985
K.HaugeKUT	Hauge, Knut	Krossen under Torfinshø	1948
K.HaugeNF	Hauge, Knut	Nymåne over Filefjell	1955
K.HaugenFS	Haugen, Knut	Fysikk for den 9-årige skulen	1968
K.HaugeNGB	Hauge, Knut	No går det bra!	1939
K.HaugeT	Hauge, Knut	Tidevatn	1971
K.HoffRB	Hoff, Knut	Rollag bygdebok	4: 1993
K.HorveiG	Horvei, Knut	Galehuset	1968
K.HorveiK	Horvei, Knut	Kristen	1920
K.HorveiSG	Horvei, Knut	Sæle er dei godtrugne	1941
K.Hovd.GRR	Hovden, Knut K.	Gammel rosemaling i Rogaland. I-II	1942
K.Hovl.VW	Hovland, Kåre	Frå vatn til watt	1999
K.HuseHKLL	Huse, Knut	Hav og kyst, liv og lagnad	1988
K.Kolsr.SR	Kolsrud, Knut	Sjøfinnane i Rognsund	1978
K.LassenPSS	Lassen, Knut	Prosessformularar i sivile søksmål	1976
K.LieSGVO	Lie, Kari	So gifter vi oss	1937
K.NybøAE	Thiis-Evensen, Thomas		1995
K.Nøkl.BS	Nøklebye, Kirsten Katrine	Brødbaking i Snåsa på 1800-tallet	1978

K.Rygn.JCH	Rygnestad, Knut	Dissentarspørsmålet i Noreg frå 1845 til 1891	1955
K.S.VikørM	Vikør, Knut S.	Maghreb	2007
K.S.VikørVI	Vikør, Knut S.	Ei verd bygd på islam : oversikt over Midtaustens historie	2004
K.Skadb.I	Brøndbo, Bjørn B.	Informasjonsbehandling (oms. av Kåre Skadberg)	1999
K.Skadb.M2	Sverdrup, Tove Cecilie	Mediekunnskap 2 (oms. av Kåre Skadberg)	1997
K.Skadb.U	Strand, Torill	Undervegs (oms. av Kåre Skadberg)	1999
K.Strømsh.L	Strømshaug, Kristian	Lafting	1997
K.V.Ped.S	Pedersen, Kåre Vidar	Skaufolk	1993
K.Vigest.DN	Andersen, Knut	Dette er naturfag (oms. av Kåre Vigestad)	1990
K.Vigest.GA	Sjøen, Rolf Jarl	God appetitt! (oms. av Kåre Vigestad)	1997
K.Vigest.NV-Arb	Båsland, Harald	Noreg i verda (oms. av Kåre Vigestad)	1990
K.Vigest.RPK	Rognhaugen, Odd Roger	Råstoff, produksjon og konservering (oms. av Kåre Vigestad)	1998
K.Vikk	Vik, Knut	Korndyrking	1915
K.VikP	Vik, Knut	Potetdyrking	1930
K.VikÅE	Vik, Knut	Åker- og engdyrking	1937
K.Ød.B	Ødegård, Knut	Buktale	1994
K.Ød.IP	Ødegård, Knut	I pensjonatet	1970
KaldalAMF	Kaldal, Ingar	Arbeid og miljø ved Follafoss tresliperi og Ranheim papirfabrikk 1920-1970	1994
KaldalHF	Kaldal, Ingar	Historisk forskning, forståing og forteljing	2003
Kaldest.R	Kaldestad, Per Olav	Ratatosk	1995
Kaldest.VD	Kaldestad, Per Olav	På veg til diktet	1990
Kaldholl	Kaldhol, Marit	Innbrotstjuven	2004
KalvøFFA	Kalvø, Are	Men fjernkontrollen min får du aldri	1997
KarlsenOB	Karlsen, Ole	Ord og bilete	2003
Karlsøy1835	Steen, Marcus Fredrik	Ordsamling frå Karlsøy 1835	1993
KarmøyOrdt	Øvrebø, Fridtjov	Ordtøke frå Karmøy	1954
Karmøyp		Karmøy-posten	1919-39
Karsr.SøyI.FR	Karsrud, Bjørn og Aud Søyland	Full rulle på norske spor	2004
Karst.SK	Karstensen, Karsten	Sekketømmer og kjempeål	1982

Kasp.NM	Kaspersen, Ardis	Nordlandsmat	1983
KasteIST	Kaste, Olav	I skuggen av Tåråfjell	1955
KavliNSH	Kavli, Ann	Noko skal hende deg	1991
Keilh.HF	Jensen, Ole	Heimssoga i forteljingar (oms. av Wollert Keilhau)	1925
KFÅ	Utg. av bondekvinne- laga i Orre, Bore og Klepp	Kvinnekår i farne år	1987
KihlKEU	Kihl, Jens	Kommunalpolitikk og EU	2010
Kill.SK	Killingbergtrø, Laurits	Språket i kryssord	1994
KilstadV	Kilstad, Pål Espen M.	Vernepliktshandboka	1999
KinckFAP	Kinck, Hans E.	Fru Anny Porse	1900
KinckFHH	Kinck, Hans E.	Fra hav til hei	1897
KindemVoss	Kindem, Lars	Vossaboki	1933-38
Kins.KohtGP	Kinsarvik, Lars og Halvdan Koht	Gamall norsk prydkunst	1904
KiranAR	Kiran, Hartvig	Aksjon mot reaksjonen	1957
KiranBIAD	Kiran, Hartvig	Bakgrunnen for Ivar Aasens dikting	1937
KiranMLL	Kiran, Hartvig	Med lånt lyre	1966
KiranSB	Kivi, Aleksis	Sju brør (oms. av Hartvig Kiran)	1992
KiranTD	Kiran, Hartvig	Tom Duley og andre viser	1962
KiranVG	Kiran, Hartvig	Viser frå min gitar	1973
KiranVM	Kiran, Hartvig	Viser til Mariann	1973
KiranWSS	Laurents, Arthur	West Side Story (oms. av Hartvig Kiran)	1965
KirkeKult		Kirke og kultur	1894-
Kirkn.Ekn.IF	Eknæs, Åsmund	Innlandsfiske (oms. av Rolf Kirknes)	1979
Kirkn.HS2	Pedersen, Willy	Helse- og sosialkunnskap 2 (oms. av Rolf Kirknes)	1986
KittangM	Kittang, Atle	Møtestader	1988
Kivlemøyarne		Kivlemøyarne	1917
Kj.AasenVNM	Aasen, Kjetil	Variasjonsperspektiv i norsk målføregransking	2007
Kj.Haugl.OH	Haugland, Kjell	Oppdals historie	2002
Kj.Haugl.PI	Haugland, Kjell	Problemet Irland	1973
Kj.KvaaleFFT	Kvaale, Kjetil	Frå farne tider	1973
KjellandLesja	Kjelland, Arnfinn	Bygdebok for Lesja	1987
KjemDekl		Rettleiing for deklarerer av kjemiske produkt	2002
KjesbuBE	Kjesbu, Johannes	Bjønn- og elgjakter	1943
KjesbuIJ	Kjesbu, Johannes	Ingeborg	1950
KjesbuLL	Kjesbu, Johannes	Ingeborg	1930

KjesbuPJ	Kjesbu, Johannes	Paa Jagt	1913
KjærF		Festskrift tilegnet førstebibliotekar A. Kjær	1924
KjølåsGLS	Kjølås, Harald	Gardane langs Storfjorden	2005
KjønøBl	Kjønø, Johan	Blainnaball	1973
KjønøEl	Kjønø, Johan	E å'n Iver	1970
Kl.A	Kleiven, Ivar	Artiklar av Ivar Kleiven	1991
Kl.E	Kleiven, Ivar	Elvesøg	1937
Kl.FB	Kleiven, Ivar	Frå barndomen	1993
Kl.Fr	Kleiven, Ivar	Fronsbygdin	1930
Kl.FS	Kleiven, Ivar	Frå skotteåre	1935
Kl.IGD	Kleiven, Ivar	I gamle daagaa	1908
Kl.IH	Kleiven, Ivar	I Heimegrendi	1908
Kl.LD	Kleiven, Ivar	Lesja og Dovre	1923
Kl.LS	Kleiven, Ivar	Lom og Skjaak	1915
Kl.PK	Kleiven, Ivar	Prost Krag	1908
Kl.R	Kleiven, Ivar	Ringbu	1928
Kl.Vågå	Kleiven, Ivar	Segner fraa Vaagaa	1894
Kl.ØVG	Kleiven, Ivar	Østre og Vestre Gausdal	1926
KlakeggEF	Klakegg, Anders O.	Eitt folk	1980
KlakeggH	Klakegg, Anders O.	Heksespel	1965
Klassekampen		(Avisa) Klassekampen	1969-
KleivaSMGH	Kleiva, Ivar	Skisser og minne frå Gryllefjord i hardåra 1927- 1940	1990
KleivaSt	Kleiva, Ivar	Med «Steggen» på Storegga	1946
KleivaV	Kleiva, Ivar	Vågar	1978
KleppenGK	Kleppen, Halvor	God på kjeften	1983
KleppN	Klepp, Asbjørn	Nordlandsbåter og båter fra Trøndelag	1983
KluftenLS	Kluften, Pål	Der Laugen strøymer	1952
Klü.NM	Klüwer, Lorentz Dide- rich	Norske Mindesmærker	1823
KlæboHSL	Klæbo, Arthur	Heim – over sjø og land	1982
KlæboSS	Klæbo, John	Songar og sogor	1898
Knuds.B	Knudsen, Anna	Bunaden. I: NoBygd	
Knuds.Kasus	Knudsen, Trygve	Kasuslære	1967
Knuds.Pron	Knudsen, Trygve	Pronomener	1949
KnudsenK	Knudsen, Ranka (= Ragnhild E. Knudsen Samuelsen)	Kjærleik og bureising	1936
Knuds.B	Knutsen, Anna	Bunaden. I: NoBygd	1937
Ko.HaugeDM	Hauge, Kolbjørn	Død mann i boks	1995
Ko.HaugeHJ	Hauge, Kolbjørn	Heit juice	1993

Ko.HaugeO	Hauge, Kolbjørn	Onsdagsranaren	1991
Kobb.V	Kobbeltveit, Olav	Valgerd	2004
KohtA1848N	Koht, Halvdan	Arbeidarrørsla av 1848 i Norig	1914
KohtBrev	Koht, Halvdan	Norsk brevbok	1898
KohtBrevOrdl	Koht, Halvdan	Norsk brevbok. Ordliste	1898
KohtDAN	Koht, Halvdan	Den amerikanske nasjonen i opphav og reising	1920
KohtDH	Koht, Halvdan	Drivmakter i historia	1959
KohtDM	Koht, Halvdan	Dronning Margareta og Kalmar-unionen	1956
KohtFest		Festskrift til Halvdan Koht på sekstiårsdagen 7de juli 1933	1933
KohtFL	Koht, Halvdan og Sigmund Skard	Fridom og lov i norsk historie og litteratur	1948
KohtGE	Koht, Halvdan	Gamalnorske eventyr um Oden og Tor : fortalde paa nynorsk	1902
KohtHH	Koht, Halvdan	Harald Hårfagre og rikssamlinga	1955
KohtHI	Koht, Halvdan	Henrik Ibsen I-II	1928-29
KohtHI ²	Koht, Halvdan	Henrik Ibsen I-II	1954
KohtLL	Koht, Halvdan	Lesestykke i landsmålet	1920
KohtMH	Koht, Halvdan	Minnearv og historie	1965
KohtMUÅ	Koht, Halvdan	Minne frå unge år	1968
KohtNB	Koht, Halvdan	Norsk bondereising	1926
KohtNU	Koht, Halvdan	Norsk utanrikspolitikk fram til 9. april 1940	1947
KohtPLLH	Koht, Halvdan	På leit etter liner i historia	1953
KohtTac	Tacitus, Cornelius	Folk og seder i Germania (oms. av Halvdan Koht)	1928
KohtTB	Koht, Halvdan	Transvaal og Burarne	1899
KohtVLHK	Koht, Halvdan	Vincens Lunge contra Henrik Krummedige 1523-1525	1950
Kol		Paulus' brev til kolossarane. Bib	1921
Kol1889		Apostelen Pauli Brev til Kolossæarne. NT1889	1889
Kol1914		Paulus' Brev til Kolossæarne. NT1914	1914
Kol1938		Paulus' brev til kolossarane. Bib1938	1938
Kol1961		Paulus' brev til kolossarane NT1961	1961

KoldenIKK	Kolden, Ragnhild	I krig og kjærleik	2010
Koler.DG	Kolerud, Arnfinn	Den som ikkje har gøymt seg no	2004
KollL	Koll, Karl [Hovden, Anders]	Laak lagnad	1893
KolloenTJ	Kolloen, Ingar Sletten	Berre kjærleik og død	1999
Kolltv.Båt	Kolltveit, Bård	Lokalbåten	1982
KolnesNO	Kolnes, Stein Johannes	Norsk orgelkultur	1987
KommSuldal		Suldal kommune	2000-10
KommV		Kommunal verksemd	1987
KommVinje-Tel		Vinje kommune i Telemark	2009-10
KommVågå		Vågå kommune	2009-10
KommØrsta		Ørsta kommune	2009-20
1.-2.Kong		Fyrste og andre Kongebok. Bib	1921
1.-2.Kong1938		Fyrste og andre Kongebok. Bib1938	1938
1.-2.KongSe.		Konge-bøkane (oms. av Alexander Seippel)	1930
Kongs.Støfr.ATF	Kongsvik, Åse og Karl Støfringsdal	Alle tiders fjordamat: til høgtider og merkedagar	1999
Kongs.Støfr.F	Kongsvik, Åse og Karl Støfringsdal	Fjordamat: kokeboka for Sogn og Fjordane	1999
Kongsl.DFJ	Kongslie, Ingeborg R.	Draumen om fridom og jord	1989
Kontakten		Kontakten	1935-42
Koop		Kooperatøren	1905-59
1.-2.Kor		Paulus' fyrste og andre brev til korintarane. Bib	1921
1.-2.Kor1889		Apostelen Pauli fyrste og andre Brev til Korintiarne. NT1889	1889
1.-2.Kor1914		Paulus' fyrste og andre Brev til Korintiarne. NT1914	1914
1.-2.Kor1938		Paulus' fyrste og andre brev til korintarane. Bib 1938	1938
1.-2.Kor1961		Paulus' fyrste og andre brev til korintarane. NT1961	1961
KorenAH	Koren, Frimann	Alkoholen og helsa	1903
KorsmoU	Korsmo, Egil	Ugrassaki	1931
Kostv.Kniv	Kostveit, Øystein	Norsk knivbok	1985
Kr.LøI.FK	Løland, Kristen	Fraa kakse-bygda	1912
KragBal	Krag, Vilhelm	Baldevin	1925
Krekl.FiskNTrl	Krekling, Sigurd	Fiskarsoga frå Nord-Trøndelag	1950

Krekl.LaksNamd	Krekling, Sigurd	Laksfisket i Namdalen	1966
Krigsropet		Krigsropet	1888-
KringkInstr		Instruks for telegrafstasjonane vedkomande kringkastingi	1936
Kringom		(Bladet) Kringom	1995-
Kristenkv		Norrøne kristenkvæde	1928
Kristi.B	Kristiseter, Olav	Blodlenka	2009
Kristi.GS	Kristiseter, Olav	Glør i sommarnatta	2009
Kristi.M	Kristiseter, Olav	Måsane	2008
Kristv.E	Kristvik, Erling	Elevkunne	1939
Kristv.F	Kristvik, Erling	Folkelagnad	1920
Kristv.L	Kristvik, Erling	Læreryrket	1941
Kristv.Sj	Kristvik, Erling	Sjelelære	1937
KrogK	Krog, Olav	Krokaboka	1947
Krogst.Meråker	Krogstad, Bjørn Roar	Samhold og strid	1987
Krogst.Sul.M	Krogstad, Bjørn Roar	Måråkmål	1987
Krohn	Krohn, Henrik	Skrifter	1909
KrohnFerd	Krohn, Henrik	Ei liti Ferd fraa Sogndal til Fjerland	1868
KrohnSmåkv	Krohn, Henrik	Smaakvæde	1867
KrohnSvein	Krohn, Henrik	Svein og Gudveig	1869
Krok.B	Krokann, Inge	Blodrøter	1950
Krok.GF	Krokann, Inge	Gjenom fonna I-II	1931
Krok.ID	Krokann, Inge	I Dovresno	1930
Krok.OAu	Krokann, Inge	Olav Aukrust	1933
Krok.PL	Krokann, Inge	På linfeksing	1934
Krok.UAS	Krokann, Inge	Ut av skuggen	1949
Krok.UH	Krokann, Inge	Under himmelteiknet	1941
Krokv.F	Krokvik, Jostein	Fangevaktaren	1969
Krokv.FL	Swift, Jonathan	Ferda til Lilliput (oms. av Jostein Krokvik)	1982
Krokv.G	Krokvik, Jostein	I grenseland	1986
Krokv.HM	Krokvik, Jostein	Høgnorsk målreising	1997
Krokv.IA	Krokvik, Jostein	Ivar Aasen	1996
Krokv.Prahl	Krokvik, Jostein	Ny Hungrvekja og Jan Prahl	1993
Kroml.IHH	Kromlær, Esten Sevaldus [= Nils Moa]	I hør og heim	1934
Kroml.MM	Kromlær, Esten Sevaldus [= Nils Moa]	Mine memoirer	1933
Kroml.ÆKL	Kromlær, Esten [= Nils Moa]	Æ kose mæ lell	1967
KrossøyL	Krossøy, Wenche	Loliletta	1981
KrossøyMPL	Krossøy, Wenche	Mens pappa er på Lofoten	1979

KrsandJo.	Johnsen, Arnulf	Kristiansand bymål 1-2	1942-54
KrsandSyntJo.	Johnsen, Arnulf	Syntaksen i Krisitansand bymål	1962
KrsandØverl.	Øverland, Sven	De' går så greitt...	1997
KrsundHoel	Hoel, Ivar	Kristiansundsmaalet. I MM 1915 s. 1-63	1915
KrsundJuel	Juel, Gunnar	Hovedtrekk av syntaksen i Kristiansund bymål	1991
KrügerPL	Krüger, Victor	Praktisk lagsarbeid	1968
1.-2.Krøn		Fyrste og andre Krønikebok. Bib	1921
1.-2.Krøn1938		Fyrste og andre Krønikebok. Bib1938	1938
1.-2.KrønSe.		Aarbøkane (oms. av Alexander Seippel)	1934
Kulbot.SGL	Kulbotten, Per H.	Ska'n gråte hell le?	2000
Kull.Apot	Kullerud, Gustav	Nynorsk i apotek	1935
Kull.ApotOrdl	Kullerud, Gustav	Nynorsk i apotek. Ordliste	1935
KulturEvjeHornnes	Uleberg, Olav O.	Kultursoge for Evje og Hornnes. I-II	1990
KummenV	Kummen, Gregor	Vatnet	1983
KUN	Knudsen, Knud	Unorsk og norsk, eller Fremmedords avløsning	1881
KunstKult		Kunst og kultur	1912-
KvaaleLofthus	Kvaale, Severin	Kristian Lofthus	1918
Kvalh.TS	Kvalheim, Wilh.	Teikning i småskulen	1930
Kvalv.H	Kvalvaag, Hilde K.	Hjarteklapp	2003
KvaløyH	Kvaløy, Ørjan	Hortasoga	2006
Kvam i HardKK		Gamle ord og vendingar i Kvam	1993
KvambeBT	Kvambe, Ove	Barneår i tresko	1981
KvamenRV	Hellern, Victor, Henry Notaker og Ulf H. Stubbraaten	Religionane i verda (oms. av Ingolf Kvamen)	1973
KvanmoG	Kvanmo, Hanna	Glis	1986
Kvekua		Kvekua	1975-
Kvelv.A	Kvelvane, Ole Idar	Astronautar	2004
KvenildIV	Kvenild, Gerd	I veven	1978
KvernesKjøI	KjøI, Trygve	Lydverket i Kvernesmålet	1931
Kvernm.L	Kvernmoen, J.	Lyngdusken	1921
Kvilek.P	Kvilekvål, Nils	Polarlys	1983
Kvinnh		Kvinnheringen	1973-
KvinnheradGudd.	Guddal, Ragnvald	Målet i Kvinnherad	1975
KvinnheradHaugl.	Haugland, Andreas	Kvinnherskringlo	1978

KvisliES	Kvisli, Tora	Elskhug og skoghandel	1914
KvisliIV	Kvisli, Petra	Ikkje vaksen	1911
KvisliTD	Kvisli, Petra	Tora Dal	1912
KvævenHLL	Kvæven, Tore	Hard er mitt lands lov	2011
KvåleFF	Kvåle, Sigurd	Over fårlege fjell	1936
KvåleHE	Kvåle, Sigurd	Håvard på Eggvin	1943
KvåleS	Kvåle, Sigurd	Siglaren	1937
KvåleTÅ	Kvåle, Sigurd	Tider og år	1935
KyrkiNdm		Kyrkjeblad for Indre Nordmøre	1940-
Kysten		(Bladet) Kysten	1980-
Kåpv.IH	Kåpvik, Sigvard	I havgarden	1970
Kårh.RTJ	Bolte, Karin	Rapport om tre jenter (oms. av Hans Kårhus)	1977
L	Leem, Knud	Norske maalsamlingar fraa 1740-aari (utg. av Torleiv Hannaas)	1923
L. og T.Thors.I	Thorsen, Laila og Thor	Istid	1986
L. og T.Thors.Y	Thorsen, Laila og Thor	Ytterbergfolket	1979
L.A.Dramst.PSV	Dramstad, Leif Annar	Populære sanger og viser. I-V	1989-99 (I: 1989; II: 1990; III: 1994; IV: 1995; V: 1999)
L.A.Røssl.MM	Røssland, Lars Arve	Media og det menneskelege	2007
L.A.VaageB	Vaage, Lars Amund	Baronen	1987
L.A.VaageFB	Vaage, Lars Amund	Den framande byen	1999
L.A.VaageMN	Runnerström, Bengt-Arne	Maria frå Nasaret (oms. av Lars Amund Vaage)	1990
L.Eil.FH	Villiers, Anne Hilda og Janet Mary	På flukt i Hardanger (oms. av Leiv Ellingsen)	1998
L.Esk.B	Eskeland, Lars	Bønder	1925
L.Esk.D	Eskeland, Lars	Dagsprett	1926
L.Esk.DMK	Eskeland, Lars	Dei møttest på Kvitingsøy	1935
L.Esk.FF	Eskeland, Lars	Fred og forsvar	1938
L.Esk.Forkl	Eskeland, Lars	Forklaring til Luthers litle katekisme	1954
L.Esk.FSV	Bondeson, August	Fraa det svenske folkeliv (oms. av Lars Eskeland)	1892
L.Esk.H	Tagore, Rabindranath	Hagemannen (oms. av Lars Eskeland)	1923
L.Esk.KOB	Eskeland, Lars	Kong Olav bed velfar med vossabøndene	1934
L.Esk.Les	Eskeland, Lars	Lesebok for ungdomsskulen	1920

L.Esk.N	Tagore, Rabindranath	Nymånen (oms. av Lars Eskeland)	1919
L.Esk.NR	Eskeland, Lars	Norsk rettskrivingsordbok	1924
L.Esk.NS	Eskeland, Lars	Norsk Salmesong	1905
L.Esk.PH	Eskeland, Lars	Paa heimveg	1899
L.Esk.SSS	Parker, Rebecca J.	Sadhu Sundar Singh (oms. av Lars Eskeland)	1925
L.Esk.U	Eskeland, Lars	Ungdom	1926
L.Esk.Uttyd	Klaveness, Thv.	Uttyding til Luthers litle katekisme (oms. av Lars Eskeland)	1926
L.FallanNY1	Fallan, Lars	Norsk for yrkesfaga 1	1991
L.Grov.SOD	Groven, Lars	På sporet av Olav Duun	1998
L.HamreID	Hamre, Lars	Innføring i diplomatikk	1972
L.HamreNPH	Hamre, Lars	Norsk politisk historie 1513-1537	1998
L.Hern.PD	Hagebø, Svein og Eyvind N. Søfteland	Planter og dyr. 1-2 (oms. av Lars Hernes)	1973
L.Holsv.K	Holsvik, Lauritz	Kyrkjesoge for folkeskulen	1961
L.LaaMH	Laa, Lise	Meir hallingkost	1998
L.M.MaggaNSO	Magga, Lajla Mattsson	Norsk-sydsamisk ordbok	2009
L.MæhleDVK	Mæhle, Lars	Den vesle kjempeboka	2004
L.MæhleHHE	Mæhle, Lars	Harry Houdinis elefant	2008
L.MæhleHI	Mæhle, Lars	Harry og Lars finn opp krutet	2003
L.MæhleLUI	Mæhle, Lars	Landet under isen	2009
L.O.Seljest.B	Seljestad, Lars Ove	Blind	2005
L.OpstadNP	Opstad, Lauritz	Norsk pottemakeri	1990
L.Ottes.ØI5	Ottesen, Lars	Økonomi og informasjonsbehandling	2000
L.S.VikørBH	Benali, Abdelkader	Bryllaup ved havet (oms. av Lars S. Vikør)	2005
L.S.VikørEO	Haring, Bas	Evolusjonsteorien og ost (oms. av Lars S. Vikør)	2003
L.S.VikørKI	de Zanger, Jan	Kvifor sa vi ingenting? (oms. av Lars S. Vikør)	1993
L.S.VikørLS	Hof, Marjolijn	Ein liten sjanse (oms. av Lars S. Vikør)	2009
L.S.VikørOV	de Zanger, Jan	Om så med vald (oms. av Lars S. Vikør)	1990
L.S.VikørS	Vikør, Lars S.	Språkplanlegging	2007
L.S.VikørSFK	Vikør, Lars S.	Språkpolitikk på fem kontinent	1977
L.Salv.Rep.JE	Leer-Salvesen, Paul og Kari Repstad	Jobbe med etikk	2003

L.Solh.V	Solheim, Liv	Velferdsstaten	1991
L.Stubh.B	Stubhaug, Lidvald	Breidalstunet	1998
L.Sundh.PP	Sundheim, Leif	Planter og plantevern	1998
L.SømmelVD	Sømme, Lauritz	Insekter og andre virvelløse dyr på land og i ferskvann	1998
La.d.y.LovM		Lov av 20. februar 1926 um Motorvogn (oms. av Amund B. Larsen d.y.)	1926
La.Fest		Festskrift til Amund B. Larsen	1924
LabergH	Laberg, Jon	Hafslo	1926
LabergL	Laberg, Jon	Luster	1926
LabergÅS	Laberg, Jon	Årdal i Sogn	1932
LadeL	Lade, Ragnvald	Livsminne	1986
Lager.LW	Lagercrantz, Eliel	Lappischer Wortschatz I-II	1939
Lagfør		Lagføreren	1928
Lagsbl		Lagsbladet (Bondeungdomslaget i Oslo)	1918-68 og 1983-91
Land	Kolsrud, Olaf og Reidar Christiansen (red.)	Land I-II	1948-52
Land1806	Lundh, Gregers Fougner	Ny Samling af Norske Ord og Talemaader	1954
LandvikPett.	Pettersen, Eli	Landvikmålet	1943
LandvikSkarp.	Skarpeteig, Åse	E' har det på tunga. Ordliste for Landvik.	
LangboHHO	Langbo, Kirsten	Heme hos oss	1978
Langel.RL	Langeland, Olav	Rikare liv	1926
LangeRF	Lange, Chr. L.	Rett og fred millom folki	1909
LangliSparbu	Langli, O. R.	Gamle lundar	1905
LangloGI	Midsem, A.	Glossar zum deutschen Lesebuch für die Mittelschule (oms. av Kr. Langlo)	1931
LangsetBO	Langset, Edvard	Ein bondegut i Oslo	1905
LangsetDG	Langset, Edvard	Dronning Gyda	1908
LangsetESL	Langset, Edvard	Fraa Nordmør	1910
LangsetF	Langset, Edvard	Far	1914
Lars.RabbeNM	Larsen, Dina og Dorteia Rabbe	Norsk mat	1932
LatOrdb	Steinnes, Asgaut	Latinsk ordbok	1958
Lauvd		Lauvduskar I-VI	1868-87
LavangenEll.	Ellingsen, Elling	Ordliste fra lavangsdialekten	1993
LavangenEll. ²	Ellingsen, Elling	Ordsamling fra lavangsdialekten	2004

LeaÅrr.FF	Årrestad, Svein Inge	Fjåge folk	1982
LebesbyOrd	Barbala, Harald	Glimt av et mangfold	2007
Leesl.SAH	Leesland, Aslak	Sør-Afrikas historie	1979
LeewyKrsand	Leewy, Karl	Kristiansands bebyggelse og befolkning i eldre tider I	1956
Leh.IAL	Lehmann, Eigil	I eit anna ljøs	1977
Leh.ONT	Lehmann, Eigil	Ordbok for Det nye testamentet	1955
Leh.RDV	Lehmann, Eigil	Reise det som velt er	1990
Leikanger1743	Leganger, Iver Iversøn	Ordsamling frå Leikanger	1743
LeikangerOrd	Ølmheim, Per Arvid	«Han e'kje mjøla i kjeften» Ei samling ord og ordtak frå Fresvik	1991
LeiraOON	Leira, Vigleik	Ordlaging og ordelement i norsk	1992
Leirf.Pauls.T	Leirfall, Marit Aune	Trøndermat	1989
LeirfallMM	Leirfall, Jon	Mangt eg minnes frå ei tid som var	1973
LeirfallSF	Leirfall, Jon	Sannferdige folk	1981
LeirfallSt	Leirfall, Jon	Stormaskina	1970
LeirfallStjør	Leirfall, Jon	Liv og lagnad i Stjørdalsbygdene I-III	1970-72
LeirfjordElv.	Elverum, Irun Dahl	Ord og uttrykk fra Leirfjord	2001
LeirfjordElv. ²	Elverum, Irun Dahl	Ord og uttrykk fra Leirfjord	2004
LeirfjordJens.	Jenssen, Øyvind	Helgelandsmålet i Leirfjord	1982
LeiroRKL	Leiro, Andreas	Rundsko og kvite leistar	1992
LeiroSTØ	Leiro, Andreas	Skikkar og truer ved ølbryggjing	1965
Leirv.R	Leirvik, Oddbjørn	Religionsdialog på norsk	2001 [i.e. 2000]
Leivd.GÆS	Leivdal, Nils Tore	Gards- og ættesoge for Gjemnes I-	1983-
Leivd.P	Leivdal, Nils Tore	Persetra	1985
LeivdalSmøla	Leivdal, Nils Tore	Smøla Bygdebok	1997
LeksvikKill.	Killingbergtrø, Laurits	Ord og uttrykk frå dialekten	1983
LeksvikKult		Leksvik Bygdabok	1981-
Lexi	Lundeby, Einar	Lexi	1971
Lfolkesk		Normalplan for landsfolkeskulen	1924
LieDD	Lie, Haakon	Dagen og draumen	1942
LieE	Lie, Haakon	Ekornguten	1950
LieEÆE	Lie, Haakon	Elva, ætta og eventyret	1955
LieFF	Lie, Haakon	Fløyta og fela	1943
LieGJ	Lie, Haakon	Gjester på jordi	1934
LieIV	Lie, Haakon	I villdyrskog	1961

LieNE	Lie, Haakon	Nord i elvelendet	1933
LienML	Lien, Halfdan M.	Mordet på Lunde	1927
LierRøed	Røed, Øystein	Likt og ulikt	1985
LieSS	Lie, John	Ståle Storli	1946
Liest.A	Liestøl, Knut	Chr. Asbjørnsen, Mannen og livsverket,	1947
Liest.MM	Liestøl, Knut	Moltke Moe	1949
Liest.NF	Liestøl, Knut (red.)	Norsk Folkedikting I-IV	1936-41
Liest.NFD	Liestøl, Knut	Norsk folkedikting	1922
Liest.NFE	Moe, Jørgen	Norske folkeeventyr	1995
Liest.NT	Liestøl, Knut	Norske trollvisor og norrøne sogor	1915
Liest.NÆ	Liestøl, Knut	Norske ættesogor	1922
Liest.SF	Liestøl, Knut	Saga og folkeminne	1941
Liest.UIÆ	Liestøl, Knut	Upphavet til den islenske ættesaga	1929
Lilj.Salangen	Sigvard Liljedal	Folkeminne ifrå Salangen I-II	1982
Lill.GK	Lilleholt, Kåre	Godtruerverv og kreditorvern	1999
Lill.OB	Lilleholt, Kåre	Oppseiingsvernet i bustadleigeforhold	1979
Lill.PH	Lilleholt, Kåre	Personskifte i husleigeforhold	1986
LilleboLL	Lillebo, Martinus	Lek og lengt	1973
LillesandJoh.	Johansen, Bergliot Øie	«E seiår de bare!»	2008
LindNo-visor	Lind, Hans	Nordlandsvisor	1910
Lindstr.Tun	Lindstrøm, Johan	Tunbrot og nybygnad på Vestlandet	1927
Lindt.SolFinn	Lindtorp, Olaf	Fra Finnskogene i Solør og Vermland	1943
Lindås1750		Ordsamling i Thomas W. Angels Beskrivelse over Lindaas Præstegjeld. Ms frå 1753. Trykt i HamreVNo s. 20-21	1944
LisnesSN	Lisnes, Sverre	Stjernor i natta	1944
Lista1743	Tostrup, Andreas	Ordsamling frå Lista	1743
ListaVere	Vere, Njål	Listamålet I-III	1993-95
Litl.F	Litleré, Mons	Forteljingar	1886
Litl.FBB	Litleré, Mons	Fraa Bygd og By	1886
Litlesk.Øy	Litleskare, Joh.	Øydejorder	1925
LittDS-3		Litteratur	1975
Ljungb.LI	Ljungberg, B.	Lærebok i infanterivåpen	1936
LLåg		Langs Lågen	1979-

LNK		Landssamanslutninga av nynorskkommunar	2001
Lof1807	Schytte, E. G.	Nogle faa rare norske Ord, efter den Dialekt, som i Lofoten's Fogderi i Nordlandene, er brugelig	1807
LofBHB		«De sa så, de gamle...»	2002
Lofot-liv		Lofot-liv	1979-87
Lofth.Sv	Lofthus, Joh. L.	Svinet	1912
LokDølen		Lokalavisa Dølen	1997-
Lom1743	Frisak, Hans	Ordsamling frå Lom	1743
LomanFV	Loman, Bengt	Fornsvenska verbalsubstantiv på -an, -ning och -else	1961
Lomh.O	Lomheim, Sylfest	Ord om ord	2004
LomJuland	Juland, Tore	Gamle ord fraa Lom	1997
LomJulandPr	Juland, Tore	Ette gaamaalt	1998
LomSkjåkDagsg.	Dagsgard, Asbjørn	Målet i Lom og Skjåk	2006
LoneE	Alberoni, Francesco	Erotikk (oms. av Steinar Lone)	1987
LoneEE	Alberoni, Francesco	Eg elsker deg (oms. av Steinar Lone)	1997
LoneFT	Rodari, Gianni	Fablar i telefonen : og andre forteljingar (oms. av Steinar Lone)	2002
LoneV	Alberoni, Francesco	Vennskap (oms. av Steinar Lone)	1986
Losn.M	Losnegård, Rolf	Maksveringar	1983
Loup.Tel	Loupedalen, Knut	Eventyr og segnir fraa Telemarki	1923
LovByst		Lov frå 10. juni 1938 om kommunestyre i byane	1938
LovFS		Lov um folkeskulen paa landet	1911
LovGVO		Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa	1998
LovHeradsst		Lov frå 10 juni 1938 om kommunestyre på landet,	1938
LovJord		Jordlova frå 22 juni 1928,	1928
Lover 1946-48		Lover vedtekne på det 90.-92. vanlege Storting 1946-48	1946-48
Lover 1968-69		Lover vedtatt på det 113. ordentlige storting	1969
Ltprp		Lagtingsproposisjon	
Luk		Evangeliet etter Lukas. Bib	1921

Luk1889		Evangeliet etter Lukas. NT1889	1889
Luk1914		Evangeliet etter Lukas. NT1914	1914
Luk1938		Evangeliet etter Lukas. Bib1938	1938
Luk1961		Evangeliet etter Lukas. NT1961	1961
LukSe.		Evangelija eller Fagnad-Bodi etter Lukas (oms. av Aleksaner Seippel)	1920
Lundb.1762	Lundberg, Peder	Den rette Have-dyrkning	1762
LundebyOverb	Lundeby, Einar	Overbestemt substantiv i norsk og de andre nordiske språk	1965
LundenDF	Lunden, Kåre	Dialog med fortida	1985
LundenØS	Lunden, Kåre	Økonomi og samfunn	1972
Lund-iv.Vev	Lund-Iversen, Berit	Å veva	1981
LundPr	Lund, Juel	Primstaven eller messedagsstaven og runestaven	1944
Lunds.NL	Lundstøl, Ottar (red.)	Nynorsk leksikon	1987
LundS.Salv.	Salvesen, Salve O.	Stedsnavn, uttrykk, historier og dialektord fra Lund	1997
LundstadF		Fargenavn til RHS Colour Chart	1969
Luster1743	Juel, Peder Jensen	Ordsamling frå Luster	1743
LvL	Lothe, Jakob, Christi- an Refsum og Unni Solberg	Litteraturvitenskapelig leksikon	2007
LykkjenAT	Tønnessen, Tor	Arbeidsinstruksjonar i tømmerfaget	1991
Lyngen1810-12	Gotaas, O.	Ordsamling frå Lyngen i NOOrds1810-12	1810-12
Lyngn.LA	Lyngnes, Sverre	Leik og arbeid	1948
LærAvhAS		Alkoholspørsmålet og skolen	1982
Lærdal1811	Rodtwidt, L. A.	Fortegnelse paa Leirdalske Ord og Talemaader	1811
LærdalSkogen	Skogen, Anders	Ordsamling frå Lærdal	2010
LøchenW	Løchen, Arne	J.S Welhaven, Liv og skrifter,	1898-1900
Løft.P	Braanaas, Theis	Pattedyrboka (oms. av Arnt Løftingsmo)	1974
LøkenK	Løken, Karl	Karjoldokter'n	1974
LøkSJ	Løk, Øystein	Siggen og Josephine	2000
Løl.	Løland, Rasmus	Skrifter i Samling I-IV	1941-42

Løl.AB	Auerbach, Berthold	Anne Berrføtt (oms. av Rasmus Løland)	1909
Løl.B	Løland, Rasmus	Barnebøker I-III	1923-25
Løl.BI	Løland, Rasmus	Blodstying	1895
Løl.D	Løland, Rasmus	Daudingehandi	1897
Løl.E	Løland, Rasmus	Emne	1896
Løl.F	Løland, Rasmus	Folkeliv	1891
Løl.H	Løland, Rasmus	Hugtekne	1897
Løl.IK	Løland, Rasmus	I klemma	1895
Løl.IP	Auerbach, Berthold	Ivo Prestemne (oms. av Rasmus Løland)	1906
Løl.K	Løland, Rasmus	Kvitebjørnen	1976. 4. utg. (1. utg. 1906)
Løl.KVJ	Løland, Rasmus	Kor vart det av jola?	1894
Løl.Mann	Løland, Rasmus	Mannen som skulde stella heime	1899
Løl.N	Løland, Rasmus	Nervesliten	1896
Løl.Nash	Løland, Rasmus	Det store nashorne	1900
Løl.PH	Rosegger, Peter	Presten Høllbart (oms. av Rasmus Løland)	1906
Løl.PS	Løland, Rasmus	Paa skuggesida	1908
Løl.Sk	Løland, Rasmus	Skuld	1892
Løl.SkG	Løland, Rasmus	Skattegravaren	1893
Løl.St	Løland, Rasmus	Stevleik	1925
Løl.U	Løland, Rasmus	Ungar	1892
LønningPV	Lønning, Mikkjell	Paa vidderne	1910
Løv.B	Løvåsen, Sigmund	Brakk	2006
Løv.MI	Løvåsen, Sigmund	Mamsell Iversen	2009
Løv.N	Løvåsen, Sigmund	Nyryddinga	2003
LøvollF	Løvoll, P. O.	Forsøla	1914
Løyn.FD	Løyning, Paul	Forsvarsvåpen i dyreriket. I Syn og Segn 1937	1937
Løyn.FH	Strøm, Aksel	Fysiologi og helselære (oms. av Paul Løyning)	1941
Løyn.FSF	Løyning, Paul	Frå strand og fjøre	1952
Løyn.N	Newman, Horatio H.	Nedætting (oms. av Paul Løyning)	1939
Lågen		(Bladet) Lågen	1922-45
LånFisk	Lånekassa for fiskarar	Takstskjema 1	
LånJord	Lånekassa for jordbrukarar	Skjema, rundskriv o.a.	
Låst.LygreES	Lygre, Aslaug Låstad	Eld av steinar	1948
M.AarflotSA	Aarflot, Maurits	Sivert Aarflot og hans samtid	1951

M.Bjørkl.A	Håland, Harald	Bransjelære : VK1 arbeidsmaskinar (oms. av Hilde Margrete Bjørklund)	1996
M.Bruh.Dr	Bruheim, Magnhild	Dragsug	2002
M.Bruh.N	Bruheim, Magnhild	Nattskrik	2008
M.Bruh.NM	Bruheim, Magnhild	Ny melding	2003
M.Bruh.T	Bruheim, Magnhild	Trolldomskraft	2005
M.Bruh.V	Bruheim, Magnhild	Venneringen	2007
M.DahlJNH	Dahl, Martin	Jau, no ska du hør om trønder og nordlønning	1961
M.FrostadG	Deinboll, P. V. Br.	Geometri (Utmælingslære) med landmåling (oms. av M. Frosta)	1932
M.HavdalTV	Havdal, Marianne	Når traktoren kjem ut er det vår	2005
M.Hegg.Au	Marstein, Helge [Heggstad, Magne]	Aurora	1911
M.Håh.DS	Bergman, Thomas	Ein dag om senn (oms. av Magnus Håheim)	1991
M.Indreg.HG	Shuteriqi, Dhimitër S.	Hakka og geværet (oms. av Martin Indregard)	1974
M.Karlv.P	Karlsvik, Mette	Pol	2008
M.LundeS	Lunde, Malmfrid	Skøytebrevet	1942
M.Mag.NSGJ	Magerøy, Magnar	Nye spor i gamal jord	1956
M.MoeSBM	Moe, Moltke	Sophus Bugge og mytegranskingarne hans	1903
M.MyhraM	Myhra, Magne	Misteltein	1959
M.Myrb.LL	Myrberget, Marit	Liv og Lagnad	1953
M.Norh.RGS	Norheim, Marta	Røff guide til samtidslitteraturen	2007
M.Ols.HK	Olsen, Magnus	Hedenske kultminder i norske stedsnavne	1914
M.Ols.La	Olsen, Magnus	Stedsnavn og gudeminner i Land	1929
M.Ols.MGD	Olsen, Magnus	Minner om guderne og deres dyrkelse i norske stedsnavn	1923
M.Ols.ÆH	Olsen, Magnus	Ættegård og helligdom	1926
M.OlsenAMS	Olsen, Margido	Alvor og moro i Syltefjord [Båtsfjord]	1996
M.Reinh.Dat	Reinhammar, Maj	Om dativ i svenska och norska dialekter	1973, 1988a
M.RindalSV		Soga om volsungane (oms. av Magnus Rindal)	1974
M.S.Nyg.ENR	Nygard, Mons Sandnes	Eigedomsavhending i norsk rettshistorie	1974

M.Steinsv.B	Steinsvik, Marta	Bispen	1918
M.Steinsv.E	Hauff, Wilhelm	Eventyr I (oms. av Marta Steinsvik)	1923
M.Steinsv.Jd'A	Mark Twain	Jeanne d'Arc (oms. av Marta Steinsvik)	1913
M.Steinsv.KP	Steinsvik, Marta	Kvendi og preste-embættet	1917
M.Steinsv.LA	Burnett, Frances Hodgson	Ein liten adelsmann (oms. av Marta Steinsvik)	1923
M.Steinsv.MU	Baki	Maanegytt ei uversnatt (oms. av Marta Steinsvik)	1904
M.Strømn.LLU	Strømnes, Martin	Læreplanutvikling og læreplanproblem i USA	1954
M.Strømn.O	Strømnes, Martin	Oppsedingsteori	1968
M.VågeSB	Våge, Magnus	Songleikar for born	1941
M.Werg.HG	Wergeland, Magne	Hardbalne gitar	1943
Madl.Hallesby	Hallesby, O.	Dagleg fornying (oms. av P.M. Madland)	1933
MaFrøyset	Frøyset, Inger	Målføra i Mandalen	1969
Magasinett		Magasinett	1996
MagfA	Rud, Nils Johan (redaktør)	Magasinet for Alle	1927-70
Magist.DS	Magistad, Torgeir	Dikt og salmar	1912
Magne		(Barnebladet) Magne	1891-1989
Mal		(Profeten) Malaki, Bib	1921
Mal1938		(Profeten) Malakias. Bib1938	1938
MandalNilsen	Nilsen, Kjell	Oversikt over lydverket i Mandal bymål	1947
MandtLød.B	Mandt, Gro og Trond Klungseth Lødden	Bergkunst. Helleristningar i Noreg	2005
Mark		Evangeliet etter Markus. Bib	1921
Mark1870		Evangeliet etter Markus (oms. av Georg Grieg)	1870
Mark1883		Evangeliet etter Markus (oms. av Matias Skard)	1883
Mark1889		Evangeliet etter Markus. NT1889	1889
Mark1914		Evangeliet etter Markus. NT1914	1914
Mark1938		Evangeliet etter Markus. Bib1938	1938
Mark1961		Evangeliet etter Markus. NT1961	1961
MarkSe.		Evangelija eller Fagnad-bodi etter Markus (oms. av Alexander Seippel)	1916

MarvikFyresdal	Marvik, Steinar	Fyresdal I-III	1992
MASO		Meijerbergs arkiv för svensk ordforskning	
Mat		Evangeliet etter Mattæus, Bib	1921
Mat1889		Evangeliet etter Mattæus,. NT1889	1889
Mat1914		Evangeliet etter Mattæus,. NT1914	1914
Mat1938		Evangeliet etter Matteus, Bib1938	1938
Mat1961		Evangeliet etter Matteus, NT1961	1961
MatOrkdal		Mat og skikkar i høgtid og kvardag i Orkdal «frå vogge til grav»	2000
MatreDNB	Matre, Kristian	Det nye bodet	1934
MatreME	Matre, Kristian	Millom eldar	1933
Mats.Sol	Matson, Ole	Fra Solørs Finskog. I Norv II	1908
MatSe.		Evangelija eller Fagnad-bodi etter Mattæus (oms. av Alexander Seippel)	1915
Maul.I	Scott, Walter	Ivanhoe I-II (oms. av Torkell Mauland)	1912-13
Maul.N	Marryat, Frederick	Nyskogborni (oms. av Torkell Mauland)	1919
Maul.OSJ	Mauland, Torkell	Or saga om Jelsa-prestarne	1912
Maul.RK	Marryat, Frederick	Rudningsmennerne i Kanada (oms. av Torkell Mauland)	1906
Maul.T	Mauland, Torkell	Trolldom	1911
Maul.TF	Ewing, Juliane Horatia	Tvo forteljingar (oms. av Torkell Mauland)	1908
MedbøeFM	Medbøe, Jon	Om formen i musikken	1950
Medg.EF	Medgard, Sigvat	Soga om Eivind Fredlaus	1980
MedJour		Medisinsk journalskriving	1987
MedOrdl		Norsk medisinsk ordliste	1939
Mehl.Hall	Mehlum, Anders	Hallingdal og hallingen	1943
MeldalFoss	Foss, Martin	På Me'dalsmål	2004
MeldalKrog	Krog, Olav	Ordsamling frå Meldal (i Orkmannen)	1937
MeldalStemsh.	Stemshaug, Ola	Meldalsmålet	1968
MeldalStør.	Støren, Eilert	Medicinske udtryk i Meldals-dialekten	1906

MeldHusdyr		Melding om de offentlige tiltak til å fremme husdyralet i året 1938	1939
MeldNLH		Meldinger fra Norges Landbrukshøgskole XVI og XIX	1936-39
MeldNoreg		Melding frå Kongen til Stortinget om Noregs rikets tilstand og styring i tida etter siste melding	1959-
MelhusE.Tofte	Tofte, Erik	Ordbok over Melhus-målet	2008
MelhusTofte	Tofte, Olga	Dialektord frå Melhus	1989
MeløySørg.	Sørgård, Rolf	Du må'kje snakk – så håjll kjæft'n	2003
MeMiNTrs		Menneske og miljø i Nord-Troms	1975-
Menneskev		Menneskevennen	1861-
MeråkerKrog.Sul.	Krogstad, Bjørn Roar og Per Sulåmo	Måråk-mål	1994
MestadFMRK	Mestad, Ola	Om force majeure og risikofordeling i kontrakt	1991
MetallOrdb	Einar Braathu	Metallurgisk Ordbok	2000
MetInst		Rettleiding i nedburdsobservasjonar	1932
MidgaardVerds	Skard, Eiliv	Verdshistorie	1956
Midnatts		(Bladet) Midnattssol	
Midtg.E	Midtgaard, B.	Evangelieord	1944
Midts		www.midtsiden.no	2000-
Mika		(Profeten) Mika. Bib	1921
Mika1938		(Profeten) Mika. Bib1938	1938
Mikk.HÅ	Mikkelsen, Magnar	Hundre år under pisen	1978
MilOrdlOs	Os, Edvard	Militær ordliste	1949
MilOrdlSag.	Sagen, Einar	Militær ordliste med nynorsk tyding	1933
MindeNEG	Western, August	Ny engelsk grammatikk for millomskulen (oms. av Otto Minde)	1911
MinhPHCM	Komiteen for studium av historia til Vietnams Arbeidarparti	Presidenten vår, Ho Chi Minh	1976
Minne		I manns minne	1968-75
Minne I		I manns minne I	1968
MinneAgd		Agder i manns minne	1974
MinneBuTel		Buskerud og Telemark i manns minne	1971
MinneHdm		Hedmark i manns minne	1972

MinneHIBrg		Hordaland og Bergen i manns minne	1974
MinneMøRo		Møre og Romsdal i manns minne	1970
MinneNN		Nord-Norge i manns minne	1973
MinneOppl		Oppland i manns minne	1972
MinneRog		Rogaland i manns minne	1970
MinneSoFj		Sogn og Fjordane i manns minne	1973
MinneTrl		Trøndelag i manns minne	1969
MinneØstfVestf		Østfold og Vestfold i manns minne	1975
MisjTid		Norsk Misjonstidende	1845-
Mjaal.FSH	Mjaaland, Elling	Og Finndøla søker mot havet	1935
Mjaatv.HI	Mjaatveit, Elias	Ymist gamalt fraa Hordaland	1919
MjangerDUH	Mjanger, Ola	Den unge hermennen	1944
MjangerFJ	Mjanger, Ola	Fire jamaldringer	1941
Mjeldh.PPI	Mjeldheim, Leiv	Politiske prosessar og institusjonar	1969
MjøenR	Mjøen, Jon Alfred	Rasehygiene	1938
MjøsSag.Bedriftsl	Mjøs, Lars	Grunnbok i bedriftslære	1966
MM		Maal og Minne	1909-
ModalenBond.	Bondevik, Jarle	Modalsmålet	1990
ModéerNoOrd	Modéer, Ivar	Norska ordstudier	1953
Modum1810-12	Teilman, Andreas	Ordsamling frå Modum, i NoOrds1810-12	1810-12
ModumHunst.	Hunstadbråten, Kai	Modumsmålet	1973
ModumHunst. ²	Hunstadbråten, Kai	Modumsmålet	1994
MoenHODN	Moen, Erling	Hei, Ola der nord!	1928
MoiAgd	Moi, O. S.	Bygder og byar på Agder	1975
MolandRosenb.	Rosenberg, Leiv	Lydverket i Molandsmålet	1946
MolaugVGK	Molaug, Svein	Vår gamle kystkultur I-II	1985
MoldeVestad	Vestad, Jon Peder	Moldeordlista	2008
MonaBGT	Mona, Marte	Berømte og gløymde trondheimskvinner	2004
Mor.AM	Moren, Sven	Aust or markom	1909
Mor.DGS	Moren, Sven	Den gamle skogen	1920
Mor.F	Moren, Sven	Fela	1922
Mor.G	Moren, Sven	Grøndalskongen	1925
Mor.GB	Moren, Sven	Garden og bygda	1924
Mor.GS	Moren, Sven	Gardguten og spelemannen	1936
Mor.HV	Moren, Sven	Hvilens Vande	1901
Mor.IV	Moren, Sven	I vårvinna	1930

Mor.KAH	Moren, Sven	Kunst og arbeid i heimen	1906
Mor.MGS	Moren, Sven	Dei morlause gutane i Skarfjellet	1976
Mor.MM	Moren, Sven	Møte og minne	1938
Mor.NVK	Moren, Sven	Naar Vaaren kjem	1897
Mor.RED	Moren, Sven	Riket er ditt	1932
Mor.Song	Moren, Sven (red.)	Songbok for skular og ungdomslag	1933
Mor.St	Moren, Sven	Styrkeprøve	1929
Mor.ST	Moren, Sven	Den store tømmerdrifta	1909
Mor.Sv	Moren, Sven	Svartelva	1907
Mor.V	Moren, Sven	Vegaskile	1926
Mor.Vaar	Moren, Sven	Vaarflaumen	1915
Morgenp		Morgenposten	1861-1971
MoRindalT	Mo, Eilert	Tonelagstilhøve i rindalsk	1923
MoRindalUS	Mo, Eilert	Ei lita utgreiding um stavingsdeling i rindalsmaale	1915
MorkBB	Mork, Per	Bård Bru	1925
Mort.E		Edda-kvæde (oms. av Ivar Mortensson-Egnund)	1928
Mort.G	Mortensson-Egnund, Ivar	Gullharpa vår	1931
Mort.H	Mortensson, Ivar	Hugleik	1902
Mort.N	Mortensson-Egnund, Ivar	Nyklar I	1922
Mort.OD	Mortensson, Ivar	Or duldo	1895
Mort.PYG	Mortensson-Egnund, Ivar	På ymse gjerdom	1929
Mort.S	Mortensson, Ivar	Sundagstankar	1915
Mort.Sk	Mortensson, Ivar	Skogtroll	1906
Mort.Sv	Mortensson, Ivar	Svall 1879-1898	1898
Mort.T	Mortensson-Egnund, Ivar	Trollham	1906
Mort.UE		Utvalde Edda-kvæde i utdrag (oms. av Ivar Mortensson)	1912
1.Mos1978		Fyrste Mosebok. Bib 1978	1978
1.-5.Mos		Fyrste-femte Mosebok. Bib	1921
1.-5.Mos1938		Fyrste-femte Mosebok. Bib1938	1938
1.-5.MosSe.		Fyrste-femte Mosebok (oms. av Alexander Seippel)	1905-12
MostueTM	Buseth, Lars Petter	Tekstilmateriallære (oms. av Maj-Britt Mostue)	1977

Mox.Stib.D	Moxnes, Aud	Drogar	1977
MuleEG	Mule, Jonetta	Etter gammel skikk	1972
Munh.ES	Munheim, Peter	Einsemd-songar	1925
MuriA	Muri, Sigurd	Arvegods	1988
MVAFitjarStord	Moe Bjørn	Kartlegging og verdisetting av naturtypar i Fitjar og Stord	2008
Myhr.Tre	Bjerke, Rolf og Rolf Kittilsen	Trearbeid (oms. av Johs. Myhren)	1986
MyhrSGÅ	Myhr, Olav	I sidevogn over gul åker	1978
MyhrT	Myhr, Olav	Trønderan – det e vi det!	1977
Myhrv.E	Myhrvold, Jul	Einevaldstida	1978
MykingMT	Myking, Johan	Motivasjon som termdanningsprinsipp	2008
Mykl.PRH	Myklebust, Paal	Paa rette hylla	1917
Myrb.R	Myrberget, Mari	Radiodill	1930
MyrmoMGT12	Myrmo, Erling	Matematikk for grunnskolen	1976
MyrstadNFO	Bull, Edvard	Nordmenn før oss (oms. av Ivar Myrstad o.a.)	1977
Myrv.AA	Myrvang, Finn	Att i Ariblå	1977
Myrv.IT	Myrvang, Finn	I Trollbotn	1976
Myrv.NU	Myrvang, Finn	Nøkkelen til Utrøst	1994
MæhleFBV	Mæhle, Leif	Frå bygda til verda	1967
Mæl.ME	Mælandsmo, Ingebjørg	Malmar i eld	1923
Mæl.NÅ	Mælandsmo, Ingebjørg	Nittan år	1937
Mæl.OL	Mælandsmo, Ingebjørg	Ola Lensmann	1931
Mæl.TV	Mælandsmo, Ingebjørg	Den tidlege våren	1945
MælandLH	Mæland, Olav	Lærebok i husdyrbruk I	1951
MøLandbr		Aarsmelding fraa Møre Landbruksselskap for 1920	1921
Møll.Kall	Møllerup, Jens Meidell	Samling av kalleord (manuskript)	
MøllerHF	Møller, Arvid	Hans med fela	1977
Møllkula		Møllkula (lokalhistorisk tidsskrift for Bjugn og Ørland)	1992- (rundskriv i tida 1987-89)
Møre		(Avisa) Møre	1903-
MøreBygd		Møre bygdeblad	1932-
Møre-Nytt		(Avisa) Møre-Nytt	
MørkAT	Mørk, Kaspara	Andre tider	1979

Mål og makt	Askelund, Jan (red.)	Mål og makt Ny politikk for nynorsken og bygdekulturen	1971
Mål og vekt		Maal og vægt	1936
Målm		Målmannen	2002-
MålMakt		(Tidsskriftet) Mål og Makt	1972-
MånaAlvdal	Måna, Erling	Dæ æ aldeles sant – en gong te	1994
N.LagIIESN	LagIi, Nils Pettersen	Eventyr og sagn fra Nordland	1993
N.LidJG	Lid, Nils	Jolesveinar og grøderikdomsgudar	1933
N.LidJV	Lid, Nils	Joleband og vegetasjonsguddom	1928
N.LidNS	Lid, Nils	Norske slakteskikkar	1924
N.LidT	Lid, Nils	Trolldom	1950
N.Nyg.ANR	Nygaard, Nils	Aktløysevurderinga i norsk rettspraksis	1974
N.SkogenFB	Skogen, Nils	Fysikk utan svarte boksar	1993
N.Sletbak.Fjell	Sletbak, Nils	Fjellstuene på Dovrefjell	1977
N.Slettem.BB	Slettemark, Nils	Blomar og blod	1946
N.TveitNH	Tveit, Norvald	Norsk heimebrygg – ølet som Gud elsker	1986
N.TveitTBS	Tveit, Norvald	Til bords med smalahove	1985
Naadl.N	Naadland, Jakob	Noreg er namnet	1954
Nah		(Profeten) Nahum. Bib	1921
Nah1938		(Profeten) Nahum. Bib1938	1938
NappNytt		Napp og nytt. Årskatalog om sportsfiskeutstyr frå ABU-Garcia	1957-
Nationen		Nationen	1918-
Naturen		(Bladet) Naturen	1877-
Naturvern		Norges Naturvernforbunds internettside	
NBiogL ²		Norsk biografisk leksikon	1999-2005
NBL		Norsk Bunadleksikon 1-3	2006
NBrghusAmt	Helland, Amund	Nordre Bergenhus Amt	1901
NBSHør		Høyringsfråsegn frå Norsk Bonde- og Småbrukarlag	
Ndm1760	Hagland, Jan Ragnar (red.)	Trønderord frå 1700-talet	1986
Ndm1787	Wolff, Odin Henrik	Vise på nordmørsmål	1787
Ndmp		Nordmørsposten	1986-90
NDO		Norsk-dansk ordbog med nynorsk-dansk ordliste	1987
NE	Rygh, Oluf	Norske Elvenavne	1904

Nedkv.LNT	Nedkvitne, Knut	Lind i norsk natur og tradisjon	1997
Nedkv.SNT	Nedkvitne, Knut	Selja i norsk natur og tradisjon	1990
NedrebøJP	Nedrebø, Ole	Jordkultur og kort om plantevern	1976
NEG		Materiale innsamla ved Norsk Etnologisk Gransking	
Neh		Nehemia. Bib	1921
Neh1938		Nehemias. Bib1938	1938
NehSe.		Nehemias	1934
Nelvik2KJ-S	Brandt, Tor	Kjemi 2KJ (oms. av Nikolai Nelvik)	1991
NelvikB3	Løvlie, Arne	Biologi 3BI (oms. av Nikolai Nelvik)	1991
NelvikDS	Bjørge, Einar	Drama og samfunn (oms. av Nikolai Nelvik)	1999
NelvikG	Herstad, Eli Bentseng	Geografi (oms. av Nikolai Nelvik)	1995
NelvikIL	Asplin, Else Horge	Innføring i landbruk (oms. av Nikolai Nelvik)	1997
Nerb.NH	Nerbøvik, Jostein	Norsk historie 1870-1905	1986
Nerb.NHB	Nerbøvik, Jostein	Norsk historie 1860-1914	1999
Nerg.SE	Nergaard, Sigurd	Segner fraa Elvrom	1907
Nerh.Br	Nerheim, Konrad	Handelslæreboker	1947
Nerh.H	Nerheim, Konrad	Handelslære	1947
Nerh.LBHS	Nerheim, Konrad	Lærebok i bokføring for handelsskular og til sjølvupplæring	1933
Nerh.PLR	Nerheim, Konrad	Praktisk lærebok i rekneskapsføring	1922
NerhusFVTN	Nerhus, Hans	Frå vikings tid til vår tid	1955
Nes på Rom1743	Bindrup, Andreas	Ordsamling frå Nes på Romerike	1743
NesBAD	Nes, Simon	Berre akta deg du!	1943
NesBakken	Bakken, Arne	Målføret i Nes på Heidmark	1929
Nesh.HF	Nesheim, Ivar	Heimeavla fór	1910
Nesh.UG	Nesheim, Ivar	Um gjødsel	1904
NesnaSørens.	Sørensen, Torstein	Ord fra det gamle Nesna	2004
NesseB	Nesse, Sigurd	Ein besættelse	1910
NesseFo	Nesse, Sigurd	Folk	1901
NesseH	Nesse, Sigurd	Hugsviv	1925
NesseIA	Nesse, Sigurd	I apehagen	1907
NesseS	Nesse, Sigurd	Sjusovarar	1920
NesseZM	Nesse, Sigurd	Zions mure	1921

NesT	Nes, Simon	Taparen	1923
Nest.OSN	Nestande, P. J.	Oversyn over slekta Nestande frå Lesja 2000	2000
NesV	Nes, Simon	Vikstadfolket	1927
NET	Norsk entomologisk forening	Norsk entomologisk tidsskrift	1921-75
NeTelRoks.	Roksund, Leif K.	Sånn snakke' vi hær : ord og vendinger i Grenlandsmålet	2002
NEVB	Indrebø, Gustav (red.)	Nokre eldre vestnorske bygdemålsskrifter	1933
NF	Rygh, Oluf	Norske fjordnavne	1896
NfjFolkeb.		Nordfjord folkeblad	1933-51
NfjKjennDitt		Nordfjord i tekst og bilder	1936
NfjSør.	Søreide, Lars E.	Nordfjordmålet	1930
NFL2Stor.	Storaker, Joh. Th.	Tiden i den norske folketro	1921
NFL3Ød	Nergaard, Sigurd	Gard og grend	1921
NFL4Ndm	Langset, Edvard	Folke-eventyr fraa Nordmør	1921
NFL5Ød	Nergaard, Sigurd	Ufredstider	1922
NFL6VAgd	Lunde, Peter	Kynnehuset	1924
NFL7Ød	Nergaard, Sigurd	Eventyr, barneverv, spurningar og ordspraak	1923
NFL8Stor.	Storaker, Joh. Th.	Rummet i den norske folketro	1923
NFL9Bøh	Moe, Moltke	Folkeminne frå Bøherad	1924
NFL10Stor.	Storaker, Joh. Th	Elementerne i den norske folketro	1924
NFL11Ød	Nergaard, Sigurd	Hulder og trollskap	1925
NFL12Folkem	Christiansen, Reidar Th.	Norske folkeminne	1925
NFL13Tel	Landstad, M. B.	Mytiske Sagn fra Telemarken	1926
NFL14Lind	Bergstøl, Tore	Atterljom	1926
NFL15Tel	Landstad, M. B.	Fra Telemarken	1927
NFL16Ød	Nergaard, Sigurd	Skikk og bruk	1927
NFL17Rog	Mauland, Torkell	Folkeminne fraa Rogaland	1928
NFL18Stor.	Storaker, Joh. Th.	Naturriggerne i den norske Folketro	1928
NFL19Helg	Strompdal, Knut	Gamalt frå Helgeland I	1929
NFL20Flatd	Moe, Moltke	Folke-eventyr frå Flatdal	1929
NFL21Selj	Flatin, Kjetil A.	Tussar og trolldom	1930
NFL22Lind	Bergstøl, Tore	Atterljom	1930
NFL23Hard	Opedal, Halldor O.	Makter og menneske	1930
NFL24Mannh.	Lid, Nils Wilhelm	Mannhardt og hans samling av norske folkeminne	1931

NFL25Verd	Røstad, Anton	Frå Gamal Tid	1931
NFL26Rog	Mauland, Torkell	Folkeminne fraa Rogaland	1931
NFL27Sigd	Mørch, Andreas	Frå gamle dagar	1932
NFL28Stor.	Storaker, Joh. Th.	Sygdrom og Forgjørelse i den norske Folketro	1932
NFL29Jordbr	Bondevik, Kjell	Jordbruket i norsk folketru	1933
NFL30Roms	Rekdal, Olav	Eventyr og Segner	1933
NFL31Bugge	Bugge, Kristian	Folkeminneoptegnelser	1934
NFL32Hard	Opedal, Halldor O.	Makter og menneske	1934
NFL33Hål	Hveding, Johan	Folketru og folkeliv på Hålogaland	1935
NFL34Stor.	Storaker, Joh. Th.	Menneskelivet i den norske Folketro	1935
NFL35Rog	Mauland, Torkell	Folkeminne fraa Rogaland	1935
NFL36Va	Hermundstad, Knut	Gamletidi talar	1936
NFL37Sa	Mo, Ragnvald	Dagar og År	1936
NFL38Hard	Opedal, Halldor O.	Makter og menneske	1937
NFL39Østf	Hult, Ruth	Østfoldminne	1937
NFL40Helg	Strompdal, Knut	Gamalt frå Helgeland II	1938
NFL41Stor.	Storaker, Joh. Th.	Mennesket og Arbeidet i den norske Folketro	1938
NFL42Gauld	Aune, Hermann	Skikk og tru	1939
NFL43Nu	Flatin, Tov	Gamalt frå Numedal	1939
NFL44Helg	Strompdal, Knut	Gamalt frå Helgeland III	1939
NFL45Va	Hermundstad, Knut	Bondeliv	1940
NFL46Hard	Opedal, Halldor O.	Makter og menneske	1940
NFL47Stor.	Storaker, Joh. Th.	Sagn og Gaader	1940
NFL48SOdal	Aurom, Magne	Liv og Lagnad	1942
NFL49Snm	Fylling, Peder	Folkesagn	1942
NFL50Reg	Solheim, Svale	Register til Norsk Folkeminnelags skrifter nr 1-49	1943
NFL51Hard	Opedal, Halldor O.	Makter og menneske	1943
NFL52MøRo	Magerøy, Nils H.	Gamle visor og kvedor	1943
NFL53Hål	Hveding, Johan	Folketru og folkeliv på Hålogaland II	1943
NFL54Sa	Mo, Ragnvald	Eventyr og segner	1944
NFL55Va	Hermundstad, Knut	I Manns Minne	1944
NFL56Bøh	Nordbø, Olav	Segner og sogur frå Bøherad	1945
NFL57Elvr	Fjellstad, Lars M.	Gammalt frå Elvrom	1945
NFL58Gbr	Grimstad, Edvard	Etter gammalt	1945
NFL60Hard	Opedal, Halldor O.	Makter og menneske. Folkeminne ifrå Hardanger VI	1948

NFL61Ndm	Langset, Edvard	Segner – Gåter – Folketru frå Nordmør	1948
NFL62Gbr	Grimstad, Edvard	Etter gamalt	1948
NFL64MøRo	Bjørndal, Martin	Segn og tru	1949
NFL65Va	Hermundstad, Knut	Ættarav	1950
NFL66Jordbr	Bondevik, Kjell	Jordbruket i norsk folketru	1950
NFL67Hard	Opedal, Halldor O.	Makter og menneske	1951
NFL68Eidskog	Fjellstad, Lars M.	Till – Till – Tove	1951
NFL69Sa	Mo, Ragnvald	Soge og segn	1952
NFL70Va	Hermundstad, Knut	Ættarminne	1952
NFL71Gbr	Grimstad, Edvard	Etter gamalt	1953
NFL72Beiarn	Vegusdal, Erling	Atterklang fra gammeltida	1953
NFL73Hard	Opedal, Halldor O.	Makter og menneske	1954
NFL74Eidskog	Fjellstad, Lars M.	Haugfolk og trollska	1954
NFL75Va	Hermundstad, Knut	I kveldseta	1955
NFL77Etned	Skrindsrud, Johan	På heimleg grunn	1956
NFL78Nfj	Borchgrevink, Louise Storm	Frå ei anna tid	1956
NFL79Sa	Mo, Ragnvald	Dalbygg og utfjerding	1957
NFL80Hard	Opedal, Halldor O.	Makter og menneske	1958
NFL81Beiarn	Eriksen, Erling Vegusdal	Farne tider	1958
NFL82Lind	Bergstøl, Tore	Atterljom	1959
NFL83Gbr	Grimstad, Edvard	Etter gamalt	1959
NFL84Ordt	Seim, Einar	Ordtøkje og herme I	1960
NFL85Bøh	Nordbø, Olav	Før i tida	1960
NFL86Va	Hermundstad, Knut	Kvorvne tider	1961
NFL87Gauld	Haukdal, Jens	I skreddartimen	1961
NFL88Hard	Opedal, Halldor O.	Makter og menneske	1962
NFL89Ordt	Seim, Einar	Ordtøkje og herme II	1962
NFL90Hall	Noss, Aagot	Høgtider og samkomer	1963
NFL91Andøya	Myrvang, Finn	Huh-tetta	1964
NFL93Lof	Blix, Dagmar	Draugen skreik	1965
NFL94Hard	Opedal, Halldor O.	Eventyr ifrå Hardanger	1965
NFL96Aker	Blehr, Otto	Folketro fra Sørkedalen	1966
NFL97Modum	Samuelsen, Jakob Andr.	Folkeminne frå Modum	1966
NFL98Eidskog	Fjellstad, Lars M.	I grendom	1966
NFL99Va	Hermundstad, Knut	Truer om villdyr, fangst og fiske	1967
NFL100Reg	Skjeldbred, Ann Hele- ne Bolstad	Register til NFL Bind 51-99	I: 1983, II: 1989
NFL101Pors	Bergh, Richard	Tro og trolddom	1968
NFL103Søgne	Lunde, Peter	Folkeminne frå Søgne	1969

NFL104Hemne	Sødal, Henrik	I gammeltida	1969
NFL105Senja	Brox, Arthur	Folkeminne frå Ytre Senja	1970
NFL107Sa	Mo, Ragnvald	Gard og bygd	1972
NFL108Va	Hermundstad, Knut	Villreinsjakt i Sør-Jotunheimen	1972
NFL111Va	Vang, Anders Evensen	Gamla reglo å rispo ifrå Valdris	1974
NFL113Eidskog	Fjellstad, Lars M.	Varden lyser på Malmerberget	1975
NFL116Pors	Bergh, Richard	Skuvvanvárri	1976
NFL117Senja	Brox, Arthur	Folkeminne frå Ytre Senja II	1976
NFL119Beiarn	Vegusdal, Erling	Gammelt or Beiara	1979
NFL120Gauld	Haukdal, Jens	Framfor stena	1978
NFL121Askvoll	Stubseid, Gunnar	Tippe, tippe tue	1980
NFL122Laksefj	Bergh, Richard	«Når vi sitt' her og prate'»	1980
NFL124Solund	Mjåtvedt, Svein	Sulingane seie so-	1981
NFL125Stryn	Nesdal, Sigurd	Lodalen – fager og fårleg	1983
NFL126Brek.	Ekgren, Jacqueline Pattison og Dagne Groven Myhren	Aslak Brekke og visune hans	1983
NFL128Va	Hermundstad, Knut	Truer om dyr	1985
NFL131Vestf	Liverød, Johan	Med Johan på sjø og på land (redigert av Arne Gallis)	1988
NFL134Kistrand	Bergh, Richard	Spøkelsesnetter	1991
NFL137Selje	Djupedal, Emil J.	Dar finst korkje vind elder væte	1992
NG	Rygh, Oluf	Norske Gaardnavne I-XVIII	1897-1924
NGbrBjørns.	Bjørset, Karl	Ordsamling over målet i Lesja og Dovre	1920
NGbrDis.Solhj.	Dissen, Jørn og Rune Solhjem	Prate døl	2004
NGIndl	Rygh, Oluf	Norske Gaardnavne	1898
Nhl1750		Samling af Norske Ord og Talemaader. I NEVB	1933
Nhl1750Skikk		Anmerkning om Nordhordelands Skikke. I Folkev	1859
Nhl1843A.	Aasen, Ivar	Ordsamling frå Nordhordland 1843	1965
Nhl1844A.	Aasen, Ivar	Ordsamling frå Nordhordland 1844	1965
NhlHa.	Halland, Nils	Meteorologiske ord og ordelag i nokre Nordhordlandsbygder. I O.Midtt.Hels.	1933

NI	Indrebø, Gustav	Norske innsjønamn I-II	1923-33
Nic.SEN	Nicolaissen, O.	Sagn og eventyr fra Nordland	1879-87
Nidaros		(Avisa) Nidaros	1902-57
Niels.AP	Homer	Akillevs og Patrokles	1907
Niels.Hall	Nielsen, J. E.	Søgnir fraa Hallingdal	1926
Niels.HP	Weber, Georg	Gamla Sogor um Hellas og Persarriket	1870
Niels.IO	Nielsen, J. E.	Jerusalem vert øydelagd	1869
NielsenDEO	Nielsen, Niels Åge	Dansk etymologisk ordbog	1966
NielsenDEO ⁵	Nielsen, Niels Åge	Dansk etymologisk ordbog. Ordenes historie	2004
NilsenPT	Nilsen, Yngv. Leipart	Profeten Tutlerud	1914
NilssenS	Nilssen, Alma	Slaktebok	1928
NilsskogS	Nilsskog, Audun	Slipesteinen	1986
NilssønVR	Jens Nilssøn	Biskop Jens Nilssøns visitatsbøger og reiseoptegnelser 1574-97	1885
NissedalTo.Solh.	Solheim, Torkjell	Ord, uttrykk og ordtak frå Nissedal	1982
NissedalTo.Solh. ²	Solheim, Torkjell	Ord, uttrykk og ordtak frå Nissedal	1985
Njardarholl		Njardarholl (tidsskrift)	1995-
NjålaLi.		Njåla (oms. av Olav Aasmundstad og revidert av Knut Liestøl)	1928
NjålaÅ.		Njaala elder Soga um Njaal Torgeirson og sønerne hans (Oms. av Olav Aasmundstad)	1896
NL		Norsk Landboeblad	1810-16
NLO	Rommetveit, Magne	Norsk landbruksordbok I-II	1978
NLT		Norsk Lingvistisk Tidsskrift	1983-
NLÅ		Norsk litterær årbok	1966-
Nno80-åra	Rue, Olav Hr. (red.)	Nynorsken i 80-åra	1981
NO		Norsk Ordbok	1966-2016
NoAarb		Norsk Aarbok	1920-39
NoAllk		Norsk Allkunnebok I-X	1948-66
NOB		Nynorskordboka	1986
NoBank		Blankettar, brosjyrar o.l. frå Noregs bank	
NoBankÅB		Årsrapport om betalingssystem	2009
NoBarn		Norsk Barneblad	1902-

NoBond		Norges Bondeblad (under namnet Bondebladet frå 1974)	1922-
NoBygd		Norske Bygder I-VI	1921-53
NOdalJens.	Jensen, Liv Beiby	Dialektord fra Nord-Odal	1986
NoData	Scott, Per, Ståle Løland og Knut Hofstad	Norsk dataordbok	1997
NoDikt	Birkeland, Bjarte, Johs. A. Dale, Erling Nielsen og Halldis Moren Vesaas	Norske dikt frå Edda til i dag	1968
NoDyr		Norges Dyreliv I-IV	1947-50
NoDyr ²	Frislid, Ragnar og Arne Semb-Johanssen	Norges dyr	1969-72
NoEvAgd		Dyret i hagjen	1978
NoEvHI		Jomfru Marias gudmorsgåve	1972
NoEvRi		Ridder Skau og jomfru Dame	1969
NoEvRog		Prinsessene som dansa i åkeren	1967
NoEvSoFjMøRo		Guten i gadden	1980
NoEvTel		Eventyr frå Telemark I-II	1974-75
NoEvTrI		Kongsdottera i koppartårnet	1970
NoFoLH	Shetelig, Haakon og Edvard Bull d.e., Sigvald Hasund, Sverre Steen og Wilhelm Keilhau	Det norske folks liv og historie I-XI	1929-38
NoFolkek		Norsk Folkekultur I-XXI	1915-35
NoFolkekal		Norsk Folkekalender	1851, 1856
NoFolkem		Norsk folkemål (festskrift til Halvdan Koht)	1953
NoForPrent		Ymse prent frå Norske Forenede Livsforsikrings a.s.	
NoHage		Norsk hagebruksleksikon	1960
NoHusfl		Norsk Husflid	1966-
NoKong	Snorre Sturlason o.a. (utg. av Finn Hødnebo og Hallvard Magerøy)	Noregs kongesoger I-IV	1979. 4. utg. 1993
NoKrigsleks		Norsk krigsleksikon 1940-45	1995
NoKunn		Norsk Kunngjørelsestidende	
NOL	Engø, Anne og Marit Hovdenak	Nynorskordlista : rettskrivingsordliste for skole, heim og kontor	1996
NoLys		Norsk lysingsblad	1946-

NoMag		Norske magasin	1858-70
NoMat	Ambjørnrud, Olga, Ingunn Børke, Johanne Jansen og Elisabeth Moe (red.)	Norsk mat	1965
NoMålf	Beito, Olav T (red.)	Norske målføretekster	1963
NoMålf ²	Beito, Olav T (red.)	Norske målføretekster	1967
NoMålfOrd ²	Beito, Olav T (red.)	Ordliste til Norske Målføretekster	1967
NoOrds1810-12		Norske ordsamlingar 1810-1812 til Videnskabernes Selskabs Danske Ordbog	1957
NoPedTid		Norsk pedagogisk Tidsskrift	1916-
NoPlant	Thorsrud, Arne og Odd Reisæter	Norske plantenavn	1948
Nord.FBV	Nordeide, Søren	Fraa barn til vaksen	1919
Nord.HH	Nordeide, Søren	I heim og skule	1931
Nord.Kristv.LS	Nordeide, Søren	Lærebok i sjelelære	1925
Nord.LL	Nordeide, Søren	Læraren og lærararbeidet	1923
Nord.P	Nordeide, Søren	Den menneskelege personlegdom	1934
Nord.SS	Nordeide, Søren	Det sjelelege sanningstilstand	1928
NordangerJM	Heintges, Karl	Jern og metall (oms. av Bj. Nordanger)	1979
NordangH	Dumont, René	Hungeren er her! (oms. av H. Nordang)	1976
Norrdal1698	Harboe, Knud Pedersen	Dictionarium Danico-Norvegico-Latinum 1698	1988
Norrdal1743	Hool, Tosten	Ordsamling frå Norrdal	1743
NorrdalNydal	Nydal, Arne	Langs Sæterråsa – frå prestegard til blåbre i Norrdal	2003
NorrdalHaugsrud	Haugsrud, Håkon	Valldalsmålet	2011
Nordg.F	Nordgaard, Ole	Folkemeteorologi, eller Gamle merker for veir og vekst	1912
Nordg.GK	Nordgaard, Ole	Gamle kulturverdier, gammel sed og skikk [i Trøndelag]	1922
Nordg.Stod	Nordgaard, Ole	Stod i fortid og nutid I-II	1914, 1920
Nordh.	Nordhagen, Rolf	Kappilaup, kobbelloppe og kappegullkåre (i MM 1947)	1947

Nordh.Bot	Nordhagen, Rolf	Botaniske studier over bringebær og andre folkelige Rubusnavne i Norden.	1965
Nordh.KH	Nordhagen, Rolf	Kveldkippa og skvattram	1947
Nordh.LT	Nordhagen, Rolf	Lushatt og tyrihjem	1951
Nordh.Mik	Nordhagen, Rolf	Mikkelsbær, mikkelsfisk og Mikkel rev	1950
Nordh.Plant	Nordhagen, Rolf	Studier over gamle plantenavn I-II	1945-47
Nordhordl		(Avisa) Nordhordland	1974-
NordKult		Nordisk Kultur I-XXX	1931-56
NordKultLeks		Kulturhistorisk leksikon for nordisk middelalder fra vikingtid til reformasjonstid I-XXII	1956-78
Nordl.Masfjord	Nordland, Lars	Masfjordboki	I: 1950; II: 1951
Nordlandsbåten		Nordlandsbåten	1990
NordlandsF		Nordlands Framtid	1910-2002
NordliF	Nordli, Øyvind	Fjellet i snø, vind, sol og tåke. Dannevig's fjellbok	2000
NordliL	Nordli, Odvar	Langs veg og sti	1984
Nordmør		Nordmør	1933-1940
Nordnorsk	Bull, Tove og Kjelaug Jetne (red.)	Nordnorsk. Språkarv og språkforhold i Nord-Noreg	1982
NordSleks		Nordiske studier i leksikografi/ Nordiske studiar i leksikografi	1993-
NordSpråkspm		(Årboka) Nordiske språkspørsmål (jf. SprNord)	1955-68
Nordst.Br	Nordstad, Johan	Brytningstid	1936
Nordstr.FBLT	Nordstrøm, Henry	Fiskebett i loner og tjern	1977
Nordtr		(Avisa) Nordtrønderen	
NoRef	Faarlund, Jan Terje, Svein Lie og Kjell Ivar Vannebo	Norsk referansegrammatikk	1997
Noreg		(Bladet) Noreg	1937-40 og ca. 1960-85
Norge1743		Norge i 1743 I-V	2003-08
NorheimA	Norheim, Jørgen	Adjutanten	2008
Norig		(Bladet) Norig	1909-32
Norm.K	Normann, Regine	Krabvaag. Skildringer fra et lidet fiskevær	1905

NorrL		Den norrøne litteraturen I-VI	1961-63
NorrO	Heggstad, Leiv, Finn Hødnebo og Erik Simensen	Norrøn ordbok	1990
NorrO ²	Heggstad, Leiv, Finn Hødnebo og Erik Simensen	Norrøn ordbok	2008
Norsk Jol	Skeidsvoll, Agnar	Norsk Jol	1924-33
Norskl		(Tidsskriftet) Norskklæraeren	1978-
NorskT		(Bladet) Norsk Tidend	1935-
NorskVet.tidsskr.		Norsk veterinærtidsskrift	1889-
Norst.KD	Norstog, Jon	Kong David	1921
Norv		Norvegia	1884-1908
Norveg		Norveg	1951-
NOS		Norges Offisielle Statistikk	
NoSjøf		Norsk Sjøfartsmuseum: katalogar, brosjyrar osv.	
NoSkogbr		Katalog for Norsk Skogbruksmuseum	
NoSkul		Norsk skuleblad	1934-41
NoSold		Norsk Soldatbok	1921
NoSoldT		Norsk Soldatbok. Tillegg	1932
NoSong		Norsk songbok for ungdomsskular og ungdomslag	1927
NoSprÅrsm		Årsmeldingar for Norsk språknemnd/Norsk språkråd/Språkrådet	Norsk språknemnd 1963-71, Norsk språkråd 1972-2004, Språkrådet 2005-
NossB	Noss, Aagot	Bandlaging	1976
NossD	Noss, Aagot	Draktsølvet frå den norske samlinga, Nordiska Museet, Stockholm	1985
NossDr	Noss, Aagot	Draktsølvet	1985
NossFS	Noss, Aagot	Før strykejernet	1976
NossFTK	Noss, Aagot	Frå tradisjonell klesskikk til bunad i Vest-Telemark	2003
NossJølster	Noss, Aagot	Jølster og den gamle klesskikken	2005

NossKMS	Noss, Aagot	Laging av kvinne- og mannsbunader i Setesdal	1979
NossKS	Noss, Aagot	Krone og skaut	1996
NossKTinn	Noss, Aagot	Klesskikk i Tinn i Telemark	1999
NossLK	Noss, Aagot	Lad og krone	1991
NossSET	Noss, Aagot	Sylvsmeden Eivind G. Tveiten	1976
NoUngd		(Bladet) Norsk Ungdom	1916-91
NoYrk-A1	Fallan, Lars	Norsk for ykesfaga 1	1991
NoYrk-A2	Stamnes, Arne	Norsk for yrkesfaga 2	1995
NPK		Nynorsk Pressekontor	1969-
NRanaJac.	Jacobsen, Tor	Ke de skaft? Ranværingord og -historier	1993
NRanaJac. ²	Jacobsen, Tor	Ke de skaft? : ranværingord og -historier	2001
NRK		Norsk Rikskringkasting. Tekster på prent og på internett	
NRKLeKsSoFj	Starheim, Ottar (red.)	NRKs Fylkesleksikon for Sogn og Fjordane	2005
NRKtekst		NRK Teksting av fjernsynsprogram	
NRO	Knudsen, Trygve og Alf Sommerfelt	Norsk Riksmålsordbok	1937-57
NROT	Noreng, Harald	Norsk riksmålsordbok V-VI	1995
NSalm		Nynorsk Salmebok for kyrkja og heim og skule. Kyrkjeutgåva	1929
NSalmT		Kollektar, Epistlar, Evangelie i Nynorsk Salmebok	1930
NSB		Noregs Statsbanar. Ymse blankettar m.m.	
NSL	Sandnes, Jørn, Ola Stemshaug og Kolbjørn Aune	Norsk stadnamnleksikon	1976
NSL ²	Sandnes, Jørn, Ola Stemshaug og Kolbjørn Aune	Norsk stadnamnleksikon	1997
NT1889		Det nye Testamente	1889
NT1914		Det nye Testamente og salmarne	1914
NT1961		Det nye testamentet omsett for ungdom	1961
NT1975		Det nye testamentet	1975
NTM		Norsk tidsskrift for misjonsvitenskap	1947-

NTO		Norsk teknisk ordbok	1981
NTrh.Amtst.		Nordre Trondhjems amtstidende	1848-
NTS		Norsk Tidsskrift for Sprogvidenskap	1928-77
Nu1743		Ordsamling frå Numedal	1743
NuBjørns.	Bjørset, Karl	Målprøver fra Numedal	1904
NuHoff	Hoff, Ingeborg	Numedalsmålet	1949
NuRollBjørns.	Bjørset, Karl	Nord-Rollag-maalets lyd- og formlære i kort omrids tilligemed målprøver fra Numedal og Dovre	1902
NuSchulze	Schulze, Johan Anton	Numedalsmålet – ein arv i ord og namn	1993
Ny jord		Ny jord	1916-76
NyeMega8A	Gulbrandsen, Jan Erik, Arve Melhus og Randi Løchen	Nye Mega 8A. Matematikk for ungdomssteget	2007
Nyg.DRB	Burns, Robert	Dikt (oms. av Olav Nygard)	1923
Nyg.DS	Nygaard, Olav	Dikt i samling	1984
Nyg.DU	Nygaard, Olav	Dikt i utval	1958
Nyg.Fl	Nygaard, Olav	Flodmaal	1913
Nyg.K	Nygaard, Olav	Kvæde	1915
Nyg.Ru	Nygaard, Olav	Runemaal	1914
Nyg.VV	Nygaard, Olav	Ved vebande	1923
NygårdHH	Nygård, Jens Halstein	Haltdalen og haltdalingen I-II	1949
NyhusFR	Nyhus, Sven	Fel'klang på Rørosmål	1983
Nyl.NP	Nylænd, Johanne	Norske plantefargar	1923
NylénSopp	Nylén, Bo	Sopp i Norden og Europa	2001
NynoNytt		nynorsk.no	1997
NynVek		Nynorsk Vekeblad	1934-54
Nyord1945-75	Leira, Vigleik	Nyord i norsk 1945-1975	1982
Nyst.M	Nysted, Liv	Metastase	2003
Nyst.SON	Nysted, Liv	Som om noe noengang tar slutt	1990
Nyst.SPM	Nysted, Liv	Samle på i morgon, vente til i går	1988
NyttomNamn	Norsk namnelag	Nytt om namn	1993-
NyttUnivOslo		(Bladet) Nytt fra Universitetet i Oslo	1962-86
Næmingen	Elden, K. M. (red.)	Næmingen. Blad at bonnom	1899-1903
Næravisa		Næravisa. Lokalavis for Ørsta og Volda	Ca. 2003
NærFortid		Bygd og by i nær fortid I-II	1982

NærFortidAgd		Agder i nær fortid	1984
NærFortidBuTel	Svendsen, Bernt Bærem (red.)	Buskerud og Telemark i nær fortid	1983
NærFortidHI		Hordaland i nær fortid	1985
NærFortidMøRo		Møre og Romsdal i nær fortid	1984
NærFortidRog	Risa, Lisabet (red.)	Rogaland i nær fortid	1983
NærFortidSoFj		Sogn og Fjordane i nær fortid	1987
NærFortidTrl		Trøndelag i nær fortid	1985
NæssGT	Næss, Leonhard	Gamle Torbjørn	1904
NørvågVBH	Nørvåg, Kristian	Veg- og brubygging i Herøy kommune	1988
Nøtterøy-1900Pauls.		= NøtterøyP.	
NøtterøyP.	Paulsen, Ragnhild	Ordbok over Nøttlandsmålet omkring 1900	1981
NøtterøyPauls.	Paulsen, Ragnhild	Gamle ordtam, reggler og uttrykk som de ble uttalt på Nøtterøy omkring 1900	1965
O.Aukr.NT	Aukrust, Olav O.	Nigards-Truls	1951
O.Barst.IMV	Barstad, Olav	I morgon er det val	1929
O.Berg20S	Kvænnavika, Martin [Berg, Olaf]	20 skrøner av Martin Kvænnavika	1903
O.BergKB	Kvænnavika, Martin [Berg, Olaf]	Kvænnavikas beste	1970
O.BergKTS	Berg, Olaf	Kvænnavika på tokt med Survikjækta	1958
O.BergMKS	Kvænnavika, Martin (Berg, Olaf)	Skrøner	1920
O.BergMKS4	Berg, Olaf	Skrøner	1918
O.BergNS	Kvænnavika, Martin [Berg, Olaf]	Nye skrøner	1922
O.BergSJ	Kvænnavika, Martin [Berg, Olaf]	Survikjægta	1907
O.BjerkeMG	Bjerke, Oddbjørg	Museguten Zakkarias	2005
O.Bjørnst.P	Bjørnstad, Oskar	Påskebrunt	1924
O.E.HaugenHNF	Haugen, Odd Einar	Handbok i norrøn filologi	2004
O.EiklidII	Eiklid, Olav	Idrett og idrettsbragder	1952
O.Ellef.FS	Ellefsen, Ole M.	Farefull ferd på Sunnmørskysten	2006
O.Farbr.PO	Farbregd, Oddmunn	Pilefunn frå Oppdalsfjella	1972
O.Fjørtoft.OF	Fjørtoft, Olav	Olaus J. Fjørtoft	1921
O.GoksøyA	Goksøy, Odd	Akkar – rakkar og andre forteljingar	1980

O.H.HaugeAIU	Hauge, Olav H.	Skogen stend, men han skiftar sine tre	2001
O.H.HaugeD	Hauge, Olav H.	Dagbok 1924-1994	2000
O.H.HaugeDS	Hauge, Olav H.	Dikt i samling	1972
O.H.HaugeGO	Hauge, Olav H.	Glør i oska	1946
O.H.HaugeSRS	Hauge, Olav H.	Seint rodnar skog i djuvet	1956
O.HamranVin	Hamran, Olav	Vinlandet	2001
O.Hans.FB	Hanssen, Olaf	Frå Blomelivet	1928
O.HaugenPH	Haugen, Ole	Paa heimegrunn	1907
O.Hell.Gallup	Hellevik, Ottar	Gallupdemokratiet	1972
O.HoelS	Hoel, Ola	Seld	1903
O.HøydalERH	Høydal, Olaus	Erling rømmer heim	1964
O.HøydalGR	Høydal, Olaus	Gutane i Ramnåsheia	1942
O.HøydalV	Høydal, Olaus	Villstyring	1948
O.Kolsr.Land	Kolsrud, Oluf (red.)	Boka om Land I-II	I: 1948, II: 1952
O.Kolsr.OT	Kolsrud, Oluf	Olavskyrkja i Trondheim	1914
O.L.HoelMMN	Hoel, Oddmund Lø-kensgard	Målreising og modernisering i Noreg 1885-1940	2009
O.LidT	Lid, Olav	Tomtefeste	1961
O.M.Høyst.MN	Høystad, Ole Martin	Det menneskelege og naturen	1994
O.Midtt.Ga.B	Midttun, Olav	Merknader i skuleutgåva av Garborg: Bondestudentar	1949
O.Midtt.Ga.H	Midttun, Olav	Merknader i skuleutgåva av Garborg: Haugtussa	1939
O.Midtt.Hels		Helsing til Olav Midttun	1933
O.Midtt.L	Midttun, Olav	Livsminne	1971
O.Midtt.Vi	Midttun, Olav	A.O, Vinje,	1918
O.MoenKj	Moen, Olav	Kjøkenhagen	1933
O.Nordl.Grimm	Grimm, Jacob og Wilhelm	Grimm for barn (oms. av Odd Nordland)	1979
O.Norh.BB	Norheim, Olav	Bilde i berg	1997
O.NæssSLH	Næss, Oddvar	Sjukdoms- og lækjemiddellære for helsefag	1996
O.Odl.Fra	Pickles, Dorothy	Frankrike (oms. av Ottar Odland)	1965
O.OlsenMS	Pease, Howard	Det mystiske skipet (oms. av O. Olsen)	1978
O.OsenTS	Twain, Mark	Tom Sawyer og eventyra hans (oms. av O. Osen)	1984
O.RisteL	Riste, Olav	London-regjeringa I-II	1973, 1979

O.RisteW	Riste, Olav	Weserübung	1990
O.Rytt.A	Xenofon Atheniensis	Anabasis (oms. av Olav Rytter)	1925
O.Rytt.AVV	Lewis, Bernard	Den arabiske verda og Vesten (oms. av Olav Rytter)	1966
O.Rytt.BF	Pusjkin, Aleksander	Bjelkins forteljingar og andre noveller (oms. av Olav Rytter)	1972
O.Rytt.FNH	Rytter, Olav	Frå Nybergsund til Honnørbrygga	1946
O.Rytt.JO	Pusjkin, Aleksander	Jevgenij Onegin (oms. av Olav Rytter)	1966
O.Rytt.R		Rigveda (oms. av Olav Rytter)	1932
O.Rytt.S	Kalidasa	Sakuntala (oms. av Olav Rytter)	1929
O.Rytt.SM	Rytter, Olav	Slavisk målreising	1934
O.Rytt.St	Jirásek, Alios	Stormtid (oms. av Olav Rytter)	1930
O.Rytt.TN	Andrejev, Leonid	Tri noveller (oms. av Olav Rytter)	1925
O.Rytt.VB	Leonov, Leonid	Vi byggjer (oms. av Olav Rytter)	1933
O.S.Hans.Tydal	Hansen, O. Stv.	Bygdefortælling	1873
O.S.RundeBS	Runde, Olga Støylen	Bernt Støylen	2008
O.SandeB2BI	Sande, Ottar	Biologi 2BI	1997
O.Sandel	Sande, Olav	Innestengt	1889
O.SandeSo	Sande, Olav	Fraa Sogn	1887-92
O.Sandv.NK	Sandvik, O. M.	Norsk koralhistorie	1930
O.SkardF	Skard, Olav	Frukthagen	1934
O.Skogst.HF	Skogstad, Ola	Historia fortel	1972
O.Solh.M	Solheim, Odd	Materiallære	1996
O.Storm.Z1	Elgmork, Kåre	Zoologi 1, med arbeidsoppgåver (oms. av O. Storm)	1971
O.Uv.VSG	Uvøyen, Ola	«Vart og stilt frå gammelti'n»	1991
O.Ves.VL	Vesaas, Olav	Å vera i livet	2007
O.VikOB	Vik, Oddmund	Ole Bull	1904
Obad		(Profeten) Obadja. Bib	1921
Obad1938		(Profeten) Obadias. Bib1938	1938
Obr.M	Obrestad, Tor	Marionettar	1969
Obr.NL	Obrestad, Tor	Den norske løve	1970
Obr.SP	Obrestad, Tor	Stå på! Roman om ein arbeidskonflikt	1976

Obr.SS	Obrestad, Tor	Sauda! Streik!	1972
Obr.T	Obrestad, Tor	Tolken	1975
Od.VikEB	Vik, Oddmund	Elektricitet i bygdene	1920
ODS		Ordbog over det danske sprog I-XXVII	1919-54
ODSuppl		Ordbog over det danske sprog	1992-2005
OED		Oxford English Dictionary	1884-1928
OED		Oxford English Dictionary	1990-
OfigsbøG	Ofigsbø, Hallvard (red.)	Gudbrandsdalsboka	1926
Oft.Benj.	Benjaminsen, Terje	Ka du bala med?	2013
OhnstadDFH		Djup fjord og høg himmel (Festskrift til Anders Ohnstad)	1991
Okkenh.DFA	Okkenhaug, Sigrun	Desideria får avløyning	1938
Okkenh.H	Okkenhaug, Sigrun	Helga	1976
Okkenh.L	Okkenhaug, Sigrun	Lauvfall	1920
Oksefj.Fys7år	Bjørnhaug, Andres	Fysikk for ungdomsskulen (oms. av Tormod Oksefjell)	1964
Oksefj.Fys8år	Bjørnhaug, Andres	Fysikk for ungdomsskulen (oms. av Tormod Oksefjell)	1966
OI.VikHj	Vik, Olav	Hjartemål	1941
OI.VikTT	Vik, Olav	Tuva og tårnet	1948
OlafssonKGD	Olafsson, Albert	Kvifor gjorde du det, Kalle?	1980
OldeideS	Oldeide, Liv Mathilde	Skjærgardsliv	1997
OldenJur	Olden, Asgeir	Juridisk ordliste	1987
OmdalYPSS	Bergland, Håvard	Yrkeslære for plate, sveise- og stålkonstruksjonslinje (oms. av Borghild Omdal)	1982
Op		Johannes' openberring. Bib	1921
Op1889		Johannes' Openberring. NT1889	1889
Op1914		Johannes' Openberring. NT1914	1914
Op1938		Johannes' openberring. Bib1938	1938
Op1961		Johannes' openberring. NT1961	1961
Op.FGT	Opedal, Halldor O.	Folk or gamal tid	1972-98
Op.HandvHard	Opedal, Halldor O.	Gamle handverk i Hardanger	1982
Op.HardSjø	Opedal, Halldor O.	Hardingar på sjøen	1968
Op.MM13	Opedal, Halldor O.	Makter og menneske	1985
Op.MM17	Opedal, Halldor O.	Makter og menneske	1988

Op.OH	Opedal, Halldor O.	Soga um ein gard i Hardanger	1995
Oppdal1823		Folkeviser frå Oppdal	1823
OppdalDon.	Donali, Ingeborg	Oppdaling	1988
OppdalDon. ²	Donali, Ingeborg	Oppdaling	2007
OppdalHaugen	Haugen, Einar	Oppdalsmålet	1982
OppdalRi.	Rise, Ola J.	Oppdalsmål	1933
Oppdalsmat		Oppdalsmat	1974
OpplArb		Oppland Arbeiderblad	1924 -
OpplPrestkv.	Prestkvern, Ivar	Opplandsmaalet	1908
OpsataDGG	Opsata, Lars	Den gamle garden	1972
OpsataOD	Opsata, Lars	Oppi dalo	1977
OpsataS	Opsata, Lars	Svein og andre forteljingar	1980
OpstadGM	Opstad, Kristian	Gamle Møre i rit og minne	1979
OpstadØS	Opstad, Kristian	Øyfolket ved storhavet	1964
OpøienT	Opøien, Per	Trønderhumor	1948
OrdO		Ord om ord (årsskrift om leksikografi)	1995-2004
Orgl.FD	Djurhuus, Janus (Jens Hendrik Oliver)	Færøyske dikt (oms. av Ivar Orgland)	1979
OrheimILL	Orheim, Matias	I livsens lundar	1911
OrkdMork.	Morken, Hallvard	Som sagt	1999-2004
Orkdøla		Orkdølafylket	1921-
Orkm	K. M. Elda (red.)	(Bladet) Orkmannen	1925-40
OrtenLR	Orten, Øystein	Livingstones retrett	2003
OrtenR	Orten, Øystein	Rabarbrakrigen	2007
OrtenVN	Orten, Øystein	Vegen til Neverland	2005
Os i HI1743	Leganger, Nils	Ordsamling frå Os i HI	1743
Os i HI1811	Sandberg, Michael Segelche	Skodespel på hordalandsmål frå 1811	1934
OsA	Os, Edvard	Amatørteatret	1928
OsAl.Fugl	Osaland, Ottar Magne	Offisielle og lokale namn på norske spurvefuglar	1969
OsE	Busk, Lars (Edvard Os)	Eventyrlandet	1921
OsHL	Os, Edvard	Handbok i lagsarbeid for ungdomslag og mållag	1922
OsKBU	Os, Edvard	Kroppsøvingar i barne- og ungdomsskolen	1923
Osl.BV	Osland, Erna	Berre du som veit	2003
Osl.K	Osland, Erna	Kryssord	1990
Osl.N	Osland, Erna	Natterammen	1987
Osl.NN	Osland, Erna	Nær nok	2004
Osl.PP	Osland, Erna	Perfekte par	2005

Osl.R	Osland, Erna	Rekneprinsen	2007
Osl.S	Osland, Erna	Salamanderryttaren	1999
OsloBymLa.	Larsen, Amund B. (jr.)	Kristiania Bymål	1907
OslofJindr.	Indrebø, Gustav	Stadnamn fraa Oslofjorden	1929
OsloNorm.	Normann, Ragnhild	Ær 'u helt teit i turnipsen?	1998
OsloNSpar		Oslo Nye Sparebank: Ymse skjema	
OsNB	Os, Edvard	Norsk brevbok	1939
OsNNN	Os, Edvard	Norske namn og nemningar i heren	1920, 2. utg 1941
Osterøy1723		Oppskrifter av folkeliv og ordtilfang frå Osterøy	1723
Ot.SandeB	Sande, Ottar	Bio 2	1997
Oterh.MM	Oterholm, Bjarne	Mat av melk	2006
OTM	Dalen, Arnold og Tor Erik Jenstad	Ordbok over trøndermåla: arkiv og manuskript	
Otprp		Odelstingsproposisjon	
P	Pontoppidan, Erik	Glossarium Norvagicum	1749
P.A.MunchNGH	Munch, Peter Andreas	Norrøne gude- og heltesagn	1996
P.C.FriisSS	Friis, Peder Claussøn	Samlede Skrifter	1881
P.E.OrtenAure	Orten, Per Eilert	Bygdabok for Aure l-	2000
P.G.VollBB	Voll, Per Gunnar	Buene i Budalsfjella	2009
P.-H.HaugenA	Haugen, Paal-Helge	Anne	1968
P.J.Ingebr.SL	Ingebrigtsen, Per Jan	Sofus på landet	1983
P.KvammeTA	Kvamme, Paal	Trollmenn & askeladdar : Norges kuriøse bilproduksjon	2004
P.Lars.LienNF	Larsen, Peter og Sigrid Lien	Norsk fotohistorie	2007
P.N.Grøtv.SF	Grøtvedt, Per Nyquist	Skrift og tale i mellomnorske diplomar fra Folden-området 1350-1450	1974
P.Pauls.GT	Paulsen, Per	Grafisk trykk	1999
P.RamstadRH	Pyles, Howard	Robin Hood (oms. av P. Ramstad)	1987
P.RamstadVH	Verne, Jules	Ei verdsomsegling under havet (oms. av P. Ramstad)	2005
P.RamstadVN	Dickens, Charles	Vesle Nelly (oms. av P. Ramstad)	1948
P.RisteUSA	Buchan, Alastair	USA (oms. av Per Riste)	1965
P.StavangPM	Stavang, Per	Parlamentarisme og maktbalanse	1964
P.StaveM	Stave, Peder o.a.	Mutasjonar	2004

P.Ø.Herads.KH	Heradstveit, Per Øyvind	Kong Harald	1996
PAGPopul	Populistiske Arbeidsgrupper i Bergen	Norsk populisme	1972
PalKomStudie		For et fritt Palestina	2010
ParrV	Parr, Maria	Vaffelhjarte	2005
Pav.Lars.SS	Larsen, Bolette C. Pavels	Smaoe Skjeldringa	1897
PaxLeks		PaxLeksikon 1-7	1978-83
PengerKreditt		Penger og Kreditt	1973-2008 papir-utgåve/ 2008- berre elektronisk utgåve
PennyP		(Bladet) Penny-Posten (utgj. av Vestlandsbanken)	Ca. 1985
Perst.DG	Perstølen, Einfrid	Som dagane går	1980
Perst.LL	Perstølen, Einfrid	Lått og leik	1990
1.-2.Pet		Peters fyrste og andre brev. Bib	1921
1.-2.Pet1889		Peters fyrste og andre brev NT1889	1889
1.-2.Pet1914		Peters fyrste og andre brev. NT1914	1914
1.-2.Pet1938		Peters fyrste og andre brev. Bib1938	1938
1.-2.Pet1961		Peters fyrste og andre brev	1961
PethonFisk	Pethon, Per	Aschehougs store fiskebok	1998
PethonFN	Pethon, Per	Fisker i Norge	1999
PoldenK	Polden, Torbjørn	Kvenndalen – med Kvennbøtæla og Engjamarka	2010
	Katlev, Jan	Politikens Etymologisk ordbog [danske ords historie]	2000
PorsgrReyn.	Reynolds, Hans	Porsgrunns-maal	1951
PoseidPrent		Poseidon Forsikrings a.s.. Ymse skjema	
PostPrent		Ymse blankettar i Postverket	
Preik		Preikaren. Bib	1921
Preik1938		Preikaren. Bib1938	1938
Pridlao		Pridlao. Lokalhistorisk Bygdeblad for Vik Kommune	1984-
ProsaTrl78		Trøndelag '78. Prosasamling	1978

PryserNHS	Pryser, Tore	Norsk historie 1814-1860 : frå standssamfunn mot klassesamfunn	1999
Prøys.	Prøysen, Alf	Verker I-XII	1978
Prøys.DH	Prøysen, Alf	Dørstokken heme	1945
Prøys.DH ²	Prøysen, Alf	Dørstokken heme	1949
Prøys.FT	Prøysen, Alf	Fortellingene om Teskjekjerringa	1998
Prøys.L	Prøysen, Alf	Lørdagsstubber	2014
Prøys.TT	Prøysen, Alf	Trost i taklampa	1951
Prøys.TTi	Prøysen, Alf	Tia og timen	1998
PyntenLE	Pynten, Anthon	Du vakre bygd blant fjelle gjemt, du likest er for meg-	2006
PyntenVV	Pynten, Anthon	Vers å visa heimaifrå	1905
Pågodtnorsk	Fretland, Jan Olav o.a.	På godt norsk. Ei handbok i nynorsk målbruk	1980
R	Ross, Hans	Norsk Ordbog	1895
R1-6	Ross, Hans	Tillegg 1-6 til Norsk Ordbog	1895-1913
R.Alvs.JMB	Alvsen, Ruth	Jomfru Marias brunn	1950
R.Arntz.G	Arntzen, Ragnar	En gruveby	1934
R.B.Hans.N	Hansen, Runbjørg Bremset	Nærøyfolket I-II	2000-04
R.Djup.AaO	Djupedal, Reidar	Om Ivar Aasen og «Norske Ordsprog»	1982
R.Djup.Flo	Djupedal, Reidar	Rasmus Flo	1964
R.Djup.LGD	Djupedal, Reidar	Livet i gamle dagar	1979
R.Djup.Selja	Djupedal, Reidar	Klosteret på Selja	1967
R.Djup.STÅ	Djupedal, Reidar	Selja i tusen år	1966
R.FossLH		Latinske hymnor og sekvensar (oms. av R. Foss)	1938
R.HøydalPN	Høydal, Reidun	Periferiens nasjonsbyggjarar	1995
R.Indr.KS	Andersen-Høntorp, Kr.	Kyrkjesoge (oms. av Ragnvald Indrebø)	1929
R.Indr.KS ²	Andersen-Høntorp, Kr.	Kyrkjesoge (oms. av Ragnvald Indrebø)	1959
R.KarlsenT	Karlsen, Reidar	Taxfree	2000
R.-Kj.VFL	Reichborn-Kjennerud, I.	Våre folkemedisinske lægeurter	1922
R.-Kj.VGT	Reichborn-Kjennerud, I.	Vår gamle trolldomsmedisin I-IV	1928-44
R.KleivaASP	Kleiva, Rønnaug	Andre sida av Paris	2007
R.KleivaIRF	Kleiva, Rønnaug	Ingen reell fare	2003
R.KleivaLKN	Kleiva, Rønnaug	La oss krysse Nilen	2005
R.KleivaVHS	Kleiva, Rønnaug	Vegen heim frå Sarajevo	2009
R.KvammeSS	Kvamme, Ragnar	Spekemat og salt sjø	1975

R.LieKSML	Lie, Rune	Kom og sjå meg leva	1971
R.Lista	Ross, Hans	«Lister»	1900
R.Mag.FK	Magerøy, Ragnhild	Forbannet kvinne	1976
R.Mag.G	Magerøy, Ragnhild	Gunnhild	1957
R.MoGG	Mo, Ragnvald	Gammal grunn	1976
R.NB	Ross, Hans	Norske Bygdemaal I-XVII	1905-09
R.Norm.DGM	Normann, Regine	Det gråner mot høst	1930
R.Norm.F	Normann, Regine	Faafængt	1911
R.Norm.H	Normann, Regine	Eiler Hundevart	1913
R.Norm.K	Normann, Regine	Krabvaag	1905
R.Norm.N	Normann, Regine	Nordlandsnatt	1927
R.Norm.R	Normann, Regine	Riket som kommer	1915
R.Norm.St.	Normann, Regine	Stængt	1908
R.RytterEE	Rytter, Ragna	Elisabeth Edland	1957
R.S	Ross, Hans	Ein Soge-Bundel	1869
R.SagenALK	Sagen, Rolf	Alltid likt å lese om krigen	2003
R.SagenJS	Sagen, Rolf	Josefines songar	2005
R.SagenMG	Sagen, Rolf	Mørkets gjerninger	1976
R.SagenS	Sagen, Rolf	Skog	2004
R.SagenSL	Sagen, Rolf	Sval luft strøymet mot andletet	1981
R.Steinsv.MS	Steinsvik, Rasmus	Med skreppa	1902
R.Steinsv.Tolst	Tolstoi, Leo	Tolstoiboki. Ymse stykke av Leo Tolstoi (oms. av Rasmus Steinsvik)	1898
R.Steinsv.USkr	Steinsvik, Rasmus	Utvalde Skrivter I-III	1916-22
R.SvareFEF	Svare, Reidar	Far etter fedrane	1950
R.SvareSS	Svare, Reidar	Sett og sagt	1967
R.Th.Christ.GV	Christiansen, Reidar Thoralf	Gamle visdomsord	1924
R.Th.Christ.Land	Christiansen, Reidar Thoralf (red.)	Fra gamle dager. Folkeminner i Land. I Landingsboka 2 og i Land II	1926
Ra.DC	Dickens, Charles	David Copperfield I-III (oms. av Ola Raknes)	1912-14
Ra.E	Raknes, Ola	Engelsk-norsk ordbok	1927
Ra.F	Raknes, Ola	Fransk-norsk ordbok	1939-42
Ra.L	Bergson, Henri	Låtten (oms. av Ola Raknes)	1922
Ra.MH	Raknes, Ola	Møtet med det heilage	1927
Ra.Ordl	Raknes, Ola	Fransk-norsk ordliste for gymnasi	1914
Ra.RR	James, William	Religiøs røynsle i sine ymse former (oms. av Ola Raknes)	1920
RabbeHH	Rabbe, Dorthea	Hagevokstrar i hushaldet	1934

RabbenH	Rabben, Bjarne	Herøyboka	I: 1962, II: 1970
RaknesH	Raknes, Jon	Husmannsgjenta	1928
Ram.NB	Ramus, Jonas	Norriges Beskrivelse	1715
Ram.UO	Ramus, Jonas	Ulysses et Outines	1713
RamndalKN	Ramndal, Lars	Eit kvad om Noreg	1964
RanaKnu.	Knudtson, Roald	Ranværingdialekten	1982
RandenBR	Randen, Olav	Brøyte seg rydning	2002
RandenLV	Bright, Chris	Liv på vidvanke (oms. av Olav Randen)	1999
RandenNoEU	Randen, Olav	Norsk i EU	1994
Rasch-EngHV	Rasch-Eng, Rolf	Våpen i Norge 1550-1940	2004
Rasm.KF	Rasmussen, Ivar	Kyrkjesoga for folkeskulen	1922
RaulandRMH		Gamle ord og uttrykk frå Rauland og Øyfjell	1993
RaulandRMH ²		Gamle ord og uttrykk frå Rauland og Øyfjell	1996
RavatnS	Ravatn, Agnes	Stillstand	2009
Rbg1698	Klim, David Gørrissøn	Ordsamling fraa Robyggjelaget fraa slutten av 1600-talet (utgj. av Torleiv Hannaas)	1911
regjeringa.no		Informasjon frå regjeringa og departementa	
ReinStav	Rein, Arild	Stavangertrilogien	2005
ReintonFFH	Reinton, Lars	Folk og fortid i Hol I-II	1954-69
ReintonSr	Reinton, Lars	Sæterbruket i Noreg I-II	1955-57
ReintonTSr	Reinton, Lars	Til seters	1976
Reit.GÅ	Reitan, Jørgen	Gammelt fra Ålen	1982
Reit.NOB	Reitan, Jørgen	Nytrøndsk ordforkorting og betoning	1922
Reit.SSB		Soga um Sigmund Bresteson (oms. av Jørgen Reitan)	1925
Reit.SV		Soga um Vassdølene (oms. av Jørgen Reitan)	1931
Rekd.Kr	Platon	Kriton (oms. av Kristen Rekdal)	1923
Rekked.G	Rekkedal, Christian	Den gamle grendi	1941
Rekked.SA	Rekkedal, Christian	Stort arbeid ned er lagt	1947
ReppLeir	Repp, Gunnar	Leirskole og friluftsliv	1977
RepstadRP	Repstad, Pål	Raud preikestol?	1973
Rettskriv2000	Rettskrivingsnemnda for nynorsk	Ny rettskriving for 2000-talet	2011
Reyn.F	Reynolds, Hans	Færøyarne	1923
Reyn.GVB	Reynolds, Hans	Grønland	1926

Reyn.HT	Reynolds, Hans	Heimlege tonar	1911
Reyn.IV	Reynolds, Hans	I vesterveg	1912
Reyn.TI	Reynolds, Hans	Tilsjøs og iland	1920
Reyn.TNH	Reynolds, Hans	Telerne i den norske her-soga	1909
Ri.Oppdal	Rise, Ola J.	Oppdalsboka	1947-51
Ri1698	Ramus, Jonas	Ordsamling frå Norderhov ikring 1698	1956
RiBlad		Ringerikes Blad	1845-
Ribs.K	Ribsskog, Øyvinn	Kremmere	1963
Rietz	Rietz, Johan Ernst	Ordbok öfver svenska allmoge-språket	1867
RiHall1744	Palludan, Christen	[Ordsamling i] Beskrivelse over Ringerige og Hallingdal	1744
RiLyse	Lyse, Peter	Attved Tyrifjorden	1976
RindalB	Rindal, H.	Bottenlaust	1914
RindalHøih.	Høiholt, Ole	Ordsamling frå Rindal. Elektronisk utg.	
RindalJ.Skjøls.	Skjølvold, Jo	Skjellsord i Rindalsmålet	1993
Rindalshumor	Løset, Magne	Humor i Rindal	2009
RingsakerA.Sv.		Natur og samfunn	2007
RingsakerRH		Ringsakmålet	2009
RioTrøan	Trøan, E.	Tyske ord og ordlag til bruk i gymnaset	1923
RiSkul.	Skulerud, Olai	Utsyn over målet i Norderhov	1926
RisteForkl	Sverdrup, J. R.	Forklaring til Luthers litle katekisme (oms. av Per Riste)	1931
RisteKat	Luther, Martin	Dr. M. Luthers litle katekisme, oms. til norsk av H. U. Sverdrup og til nynorsk av Per Riste	1930
RisørHødn.	Hødnebo, Finn	Risør bymål	2005
RivedalGS	Rivedal, Henning	Gull i sporet	1979
RoaldLF	Roald, Karl Johan	Lov om folkeskolen av 10. april 1959 og Lov om framhaldsskular av 8. november 1946 med seinare endringar	1959
Robb.FGNR	Robberstad, Knut	Frå gamal og ny rett I	1950
Robb.GL		Gulatingslovi (oms. av Knut Robberstad)	1937
Robb.LovL		Lov um landslut frå 14 mars 1930 (oms. av Knut Robberstad)	1930

Robb.R1	Robberstad, Knut	Retts saga 1	1976
Rogaland		(Avisa) Rogaland	1925-88
RoganDGS	Rogan, Bjarne	Det gamle skysstellet	1986
RognanSL	Rognan, Bjarne	Skårunge på Lofothavet	1980
RognanUSH	Rognan, Bjarne	Utafor syng havet	1982
Rognh.Sk	Rognhaug, Anders Moe	Skipshelleren	1943
RogTing1613-25	Thorson, Per	Ordliste med tydingar til Rogalands tingbøker 1613-25	1953
Rolfs.Heims		Ljos yver land. Heimssoga I—II. (Band I oms. av Klaus Sletten)	1907-09
Rolfs.Les	Rolfsen, Nordahl	Nordahl Rolfsens lesebok I-IV	1939-10
Rolfs.LesT	Støylen, Bernt	Læsestykker paa landsmaal	1902
Rolfs.LF		Læsebog for folkeskolen	1894
Rollag1810-12	A. O. Borch	Ordsamling frå Rollag. I NoOrds1810-12	1810-12
RollagTråen	Tråen, Even	Rollagmålet	1997
RolsethKv	Rolseth, P. O.	Kvern fjellet	1947
Rom		Paulus' brev til romarane. Bib	1921
Rom1882		Apostelen Pauli Brev til Romarane (oms. av Elias Blix)	1882
Rom1889		Apostelen Pauli Brev til Romarane. NT1889	1889
Rom1914		Paulus' Brev til Romarane. NT1914	1914
Rom1938		Paulus' brev til romarane. Bib1938	1938
Rom1961		Paulus' brev til romarane. NT1961	1961
Rom.Fest	Almenningen, Olaf og Oddrun Grønvik (red.)	Ord og mål (festskrift til Magne Rommetveit)	1989
Rom.MAO	Rommetveit, Magne	Med andre ord	1993
Rom.PGN	Rommetveit, Magne	På godt norsk	1986
Rombl		Romerikes blad	1902-
RomedalHekn.	Hekneby, Inger	Isa på Mjøsen	1999
RomKolsr.	Kolsrud, Sigurd	Romeriksmålet	1932
RomRasch		Pauli Epistel til de Romere	1950
RomRefs.	Refsum, Helge	Romeriksmålet	1953
Roms1743	Steen, Sverre (utgj.)	Ordliste frå Romsdal. I FalkF	1744
RomsBudst		(Avisa) Romsdals Budstikke	1843-

Romsdalsp		Romsdalsposten	1876-1986
RomSe.		Breve fraa Apostelen Paulus til Romarane (oms. av Alexander Seippel)	1934
RomsOR		O. Rekdals tilskrifter i R og A ²	
RomsOrdt	Skeidsvoll, Agnar	Romsdalske ordtøke (manuskript)	
RomsOrv.	Orvik, Ove	Ta va fole!	2006
RomsRypd.	Rypdal, Hans	Romsdalsmål (Tresfjorden)	1929
RomsVestad	Vestad, Leif Bjørn	Ord og uttrykk frå ytre Romsdal	2009
RongenSS	Rongen, Bjørn	Stille smil	1936
RongenTS	Rongen, Bjørn	To semester	1934
RopeidM	Ropeid, Andreas	Matklokka	1985
RopeidSkav	Ropeid, Andreas	Skav	1960
Rosb.Etym	Rosbach, Johan Hammond	Levende ord	1984
RosseE	Kaaberbøl, Lene	Eldprøva (oms. av Øystein Rosse)	2012
RosseHH	Dossenbach, Hans D.	Hest som hobby (oms. av Øystein Rosse)	1991
RosseKR	Morpurgo, Michael	Kensukes rike (oms. av Øystein Rosse)	2008
RosseSB	Grå Ugle (= Belaney, Archibald Stansfeld)	Sajo og beverungane (oms. av Øystein Rosse)	1989
RosseSH	Kaaberbøl, Lene	Sølvhesten (oms. av Øystein Rosse)	2005
RosseSP	Kaaberbøl, Lene	Skuggeporten (oms. av Øystein Rosse)	2007
RosseST	Kaaberbøl, Lene	Skammarteiknet (oms. av Øystein Rosse)	2005
RosseV	Kaaberbøl, Lene	Villheks (oms. av Øystein Rosse)	2012
RTT		Ordbøker utjevne av Rådet for teknisk terminologi	1958-2001 (nr 1-70)
RTT nr 31		Ordbok for veg- og trafikkteknikk	1973
RudjordLLS	Rudjord, Kåre	Læraren på Lunde skole	2009
RusetÅÅ	Ruset, Arne	Aldri åleine	1987
RusetKK	Ruset, Arne	Kongen av Kattholmen	1991
Rut		Rut. Bib	1921
Rut1938		Rut. Bib1938	1938
Rutebok		Rutebok for Norge	1918-
RutSe.		Rut (oms. av Alexander Seippel)	1934

RyfHetl.	Hetland, Olav	Du VA då go!	2000
RyfLydThors.	Thorson, Per	Målet i Nordaust-Ryfylke	1929
RyfThors.	Thorson, Per	Ryfylke-målet	1930
RygjaT		Rygja Tidend	1909-18
RykkjaMA	Livius, Titus	Marsen over Alpane (oms. av Erling Rykkja)	1931
RykkjaTO	Cicero, Marcus Tullius	Talen for overkommandoen åt Gneus Pompejus (oms. av Erling Rykkja)	1929
RynningSN	Rynning, Paul E.	Salmediktingi i Noreg frå dei fyrste kristne tider i vårt land og fram mot vår tid	1954
Rysst.OS	Rysstad, Gunnar	Orren spelar	1915
Rysst.V	Rysstad, Gunnar	Vaarnott	1904
Rysst.Vigleik	Rysstad, Gunnar	Vigleik	1912
RælingenEriks.	Eriksen, Magnus	En oversigt over maalføret i Rælingen	1915
RødnesMWK	Wergeland-Krog, Sjur	Ord og uttrykk frå Rødnes	1992
Røds.K	Rødseth, Asbjørn	Konsumentteori	1992
Røds.SK	Rødseth, Asbjørn (red.)	Skatt på kraftselskap	1992
Rødt!Tidsskr		(Tidsskriftet) Rødt!	2005 -
RødøySkauge	Skauge, Bjørn	Ord og uttrykk fra Myken i Nordland	2004
RøkkeSGAa		Soga um Grette Aasmundson (oms. av Ola Røkke)	1912
Røks.DSR	Røksund, Birger	Du stora rygd! Frå Bømlø i eldre tider	1979
Røks.GO	Røksund, Birger	Glør or oska	1984
Røks.IPT	Røksund, Birger	I påkomande tilfelle	1988
Røks.MEM	Røksund, Birger	Meir enn maten	1981
Rørm.K	Rørmark, Hilmar	Kinafararen	1943
RørosReit.	Reitan, Jørgen	Rørosmålet	1932
Røsb.H	Røsbak, Ove	Husimellom	1984
Røsb.KP	Røsbak, Ove	Kalsvogn og pottisjord	1979
Røsb.MS	Røsbak, Ove	Månen og skilpadda	1990
Røsb.NDN	Røsbak, Ove	Nå dreg du nattgardina frå	1985
Røssl.PMF	Røssland, Tor Arve	Pode mister fotfestet	2000
Røssl.PS	Røssland, Tor Arve	Plutselig skjøna eg alle songane	2004
RøstadLK	Hustad, P.K.	Lærebok i kjemi (oms. av Anton Røstad)	1921

RøstadLKG	Bruun, Sverre	Lærebok i kjemi for gymnaset (oms. av Anton Røstad)	1916
RøstadM	Knudsen og Falch	Mannekroppen I-II (oms. av Anton Røstad)	1919
RøstadMG	Røstad, Anton	Mitt gudssyn	1963
RøstadN	Zander, R.	Nerveverket (oms. av Anton Røstad)	1925
RøstadNM	Holtsmark, G.	Naturlære for millomskulen (oms. av Anton Røstad)	1925
RøstadUM	Røstad, Anton	Uppgåvor i matematikk til millomskuleeksamen	1927
RøstTynset-hist	Røst, Olaf Christophersen	Bygdehistorier fra Tønset (manuskript)	
RøstTynset-minne	Røst, Olaf Christophersen	Minder fra hjembygden	1883
Røynel.DUI	Røyneland, Unn	Dialektnivellering, ungdom og identitet	2005
S. og V.SkardH		Husmorboka (oms. av Sigmund og Vemund Skard)	1932
S.1789-1815	Schjøtt, Steinar	Fraa 1789 til 1815	1882
S.1789-1889	Schjøtt, Steinar	Fraa 1789 til 1889 I	1892
S.1815-1830	Schjøtt, Steinar	Fraa 1815 til 1830	1883
S.1852TVT	Schjøtt, Steinar	Fraa 1852 til vaar Tid	1886
S.A.Hjelmt.HP	Haugset, Marit o.a.	Helsesekretærarbeid i praksis (oms. av Sissel-Anny Hjelmtveit)	1998
S.Augl.B	Augland, Sigmund J.	Byte-gasten	1931
S.BenumK	Brandt, Tor	Kjemi (oms. av Snorre Benum)	1979
S.BerganBGKSo	Bergan, Solveig	Bumerke i gamle kyrkjer i Sogn	1994
S.BergeSB	Berge, Solveig	Sommaren var best	1980
S.Birk.HH	Birkeland, Sverre	Hauk over hane	1956
S.Birk.KS	Birkeland, Sverre	Kjerringnaud på strilelandet	1950
S.Birk.T	Birkeland, Sverre	Tippedilla	1955
S.Bred.MT	Bredesen, Sissel	Mat-tradisjoner i Trøndelag	198?
S.BøthunVHD	Bøthun, Siri Wølneberg	Verneplan for Hallingskarvet : deltema: Dyreliv	2003
S.Christ.M	Strømsnes, Gunnar	Motoren (oms. av Sigmund Christensen og Kåre Vigestad)	1987
S.D	Schjøtt, Steinar	Dansk-norsk ordbog	1909
S.Domm.KKM	Clarke, Jane	Kvinne kjenn din mat (oms. av Susanne H. Dommersnes)	1998
S.Eriks.K	Eriksen, Sverre	Kontorlære	1977

S.Esk.A	Chateaubriand, François René, vicomte de	Atala (oms. av Severin Eskeland)	1908
S.Esk.B	Reuter, Fritz	Bygdaliv (oms. av Severin Eskeland)	1910-12
S.Esk.FK	Eskeland, Severin	Fanten og kjeringi	1901
S.Esk.FO	Eskeland, Severin	Framandordbok	1919
S.Esk.H	Tagore, Rabindranath	Heimkoma og andre sogor (oms. av Severin Eskeland)	1918
S.Esk.KST	Eskeland, Severin	Kvar skal teiknet stå?	1944
S.Esk.KT	Eskeland, Severin	Kongens tenar – men Guds fyrst	1944
S.Esk.LSM	Ræder, Anton	Lærebok i saga for midskulen, ungdomsskulen og lærarskulen (oms. av Severin Eskeland)	1921
S.Esk.Løl.	Eskeland, Severin	Rasmus Løland	1910
S.Esk.MB	Gras, Felix	Marseille-Bataljonen (oms. av Severin Eskeland)	1919
S.Esk.SER		Soga um Eirik Raude (oms. av Severin Eskeland)	1924
S.Esk.SM	Eskeland, Severin	Soga um millomalderen og den nye tidi	1926
S.Esk.SRL		Soga um Ragnar Lodbrok og sønene hans (oms. av Severin Eskeland)	1914
S.Esk.SRL ²		Soga om Ragnar Lodbrok og sønene hans (oms. av Severin Eskeland)	1944
S.Faugst.HMKS	Faugstad, Svein	Hygiene og mikrobiologi for kokk- og servitørfag	1998
S.Haal.BR	Haaland, Svein	Blå rikdom	2000
S.Haral.GF	Horn, C. W. Ludv. og G. Schulstad	Geografi for folkeskulen (oms av Sigurd Haraldseid)	1961
S.Haral.V1770	Holmboe, Hallvard S.	Verda fram til 1770 (oms av Sigurd Haraldseid)	1977
S.Hegg.S	Soløy, Hergeir [Heggstad, Sigvat]	Soldatæra	1918
S.Hegg.Østg.	Østgaard, N. R.	Ei fjellbygd (oms. av Sigvat Heggstad)	1937
S.Hjelm.Ordl	Hjelmbrekke, Sigbjørn	Økonomisk ordliste	2007
S.HK	Snorre Sturlason	Heimskringla (oms. av Steinar Schjøtt)	1874-79
S.HK ²	Snorre Sturlason	Kongesoger I-II (oms. av Steinar Schjøtt)	1964
S.Kolsr.GAustI	Kolsrud, Sigurd (utgj.)	Gamalt austlandsmål	1915-17
S.Kolsr.GAustIT	Kolsrud, Sigurd (utgj.)	Gamalt austlandsmal	1920

S.Kolsr.Hdm1315-1560	Kolsrud, Sigurd (utgj. og oms.)	Heidmarksbrev 1315-1560	1914
S.Kolsr.Nno	Kolsrud, Sigurd	Nynorsken i sine målføre	1951
S.Kolsr.SG	Ræder, A.	Soga um gamletidi (oms. av Sigurd Kolsrud)	1913
S.Kolsr.SN	Johnsen, Oscar A.	Soga um Norig, Sverige og Danmark (oms. av Sigurd Kolsrud)	1916
S.Kolsr.StubL	Kolsrud, Sigurd	Niels Stub. Etter lagtingsbøker frå Oslo 1572-1580	1957
S.LH	Schjøtt, Steinar	Lærebok i heimssoga	1900
S.LVL	Schjøtt, Steinar	Lærebok i verdshistoria	1909
S.Mag.SK	Snorre Sturlason	Snorres kongesoger I-II (oms av Steinar Schjøtt og Hallvard Magerøy)	1979
S.MeløyK	Meløy, Sigri Sandberg	Kjæreleikar. 14 møte	2006
S.MørkvedSO	Mørkved, Sanna	Seterbruket i Overhalla : 1723-1963	1997
S.N	Schjøtt, Steinar	Norsk ordbok, med ordtyding paa norsk-dansk	1914
S.NelvikVT	Sandeberg, Viveka af	Vask og tekstilbehandling (oms. av Solveig Nelvik)	1977
S.NS	Schjøtt, Steinar	Norigs Soga	1879
S.NSF	Schjøtt, Steinar	Norigs soga	1893
S.O.BergHBB	Berg, Stein Ove	Hestehov og brun beis	1973
S.Sandv.LO	Sandvik, Sigurd	Litl-Ola	1993
S.SeimEH	Seim, Signe	Ekornfolket frå Hundreårsskogen	1993
S.Sel.HBC	Ahnfelt, Trine	Husstellboka C (oms. av Søren Seland)	1977
S.Simm.SS	Simmenes, Sigmund	Soga om Stamneskyrkja	1986
S.SivertsenHR	Sivertsen, Sigurd	Helmer Rise	1928
S.SivertsenIGV	Sivertsen, Sigurd	I grend og vær	1935
S.SivertsenKR	Sivertsen, Sigurd	Kasper Rise og hans hus	1925
S.SivertsenMF	Sivertsen, Sigurd	Mands færd	1927
S.SivertsenSV	Sivertsen, Sigurd	Strandbygg og værbu	1919
S.SkardA	Skard, Sigmund	Atterklang	1987
S.SkardAH	Skard, Sigmund	Auga og hjarta	1973
S.SkardAP	Skard, Sigmund	Amerikanske problem	1949
S.SkardDD	Skard, Sigmund	Dåd og dikt	1963
S.SkardDLO	Skard, Sigmund	Det levande ordet	1972
S.SkardDU	Skard, Sigmund	Dikt i utval	1992
S.SkardFD		Franske dikt (oms. av Sigmund Skard)	1967

S.SkardH.Rytt.GK	Dante Alighieri	Den guddomlege komedien (oms. av Henrik Rytter og Sigmund Skard)	1965
S.SkardJG	Jordanes	Jordanis Gotesoga (oms. av Sigmund Skard)	1932
S.SkardLV	Skard, Sigmund	Lang vår	1946
S.SkardMHK	Skard, Sigmund	Mennesket Halvdan Koht	1982
S.SkardMM	Skard, Sigmund	Målstrid og massekultur	1963
S.SkardMM ²	Skard, Sigmund	Målstrid og massekultur	1985
S.SkardNO	Skard, Sigmund	Norsk Ordbok	1932
S.SkardPF	Skard, Sigmund	Poppel ved flyplass	1970
S.SkardUSA	Skard, Sigmund	USA i norsk historie	1976
S.SkardV		Vagantviser (oms. av Sigmund Skard)	1964
S.SkardVA	Skard, Sigmund	A. O. Vinje og antikken	1938
S.Steinn.IP	Condori Mamani, Asunta	Indianarliv i Peru (oms. av Svanaug Steinnes)	1981
S.Steinn.SO	Galeano, Eduardo	Songen om oss (oms. av Svanaug Steinnes)	1979
S.Sven.B	Svendsen, Sverre Johan	Bøkkerhandverket i Kristiansund 1865-1940	1994
S.Undh.AT	Undheim, Steinar N.	Alikkavatn og tonglatare – nyttevekstar på Jæren	1983
S.VatleGJH	Vatle, Sylvelin	Gubben som ville fange jula i ein håv	2002
S.VatleTDL	Vatle, Sylvelin	Toppheggelig dagbok for Lars	1998
S/SA		Sogningen og Sogns Avis	-1992
Saar.HL	Saareim, Kr.	Husdyrlære	1923
Saga1816	Munch, Johan Storm	Levninger af Nordens gamle Tungemaal udi Norges Provindsial-Dialecter	1816, 1819
SaGB	Berg, Gunnar	Ka du attlet på?	1999
SaGB ²	Berg, Gunnar	Ka du åssja med?	2001
SagenDKK	Sagen, Einar	Daa krigen kom	1936
Saksh.LH	Lysbakken, Sigurd	Lærebok i hagedyrking (oms. av Ingvald Sakshaug)	1922
SalangenMark.	Markussen, Jakob	Lydverket i Salangsmålet	1928
Salm		Salmarne. Bib	1921
Salm1914		Salmarne. Tillegg til NT1914	1914
Salm1938		Salmarne. Bib1938	1938
SalOrdt		Salomos Ordtøke. Bib	1921
SalOrdt1938		Salomos Ordtøke. Bib1938	1938

Saltdal1825	Sommerfelt, Søren Christian	Physisk-oeconomisk Beskrivelse over Saltdalen i Nordlandene	1824-27
Salv.BS	Salveson, Åmund	Bygdasoga for Sand i Ryfylke	1927
Salv.Fm	Salveson, Åmund	Folkeminne	1924
Salv.JBEi	Salveson, Åmund	Jubileums- og bygdebok for Eigersund herad	1937
Salv.TL	Salveson, Åmund	Trond Lauperak	1922
1.-2.Sam		Fyrste og andre Samuelsbok. Bib	1921
1.-2.Sam1938		Fyrste og andre Samuelsbok. Bib1938	1938
1.-2.SamSe.		Samuelsbøkane (oms. av Alexander Seippel)	1930
Sam.Hunst.GM	Samuelsen, Jakob Andr. og Kai Hunstad-bråten	Gamle moinger og andre følk	1991
Sambåndet		Sambåndet	1960-
SamfSoFj		Samferdselsplan for Sogn og Fjordane	1975
Saml100År		Det norske Samlaget 1868-1968	1968
SamlBøk		Bokkatalog for Det Norske Samlaget	
Sandb.V	Sandbeck, Vidar	Vidar Sandbecks visebok	1974
SandelA	Sandel, Cora	Alberte og Jakob	1926
SandelBA	Sandel, Cora	Bare Alberte	1939
SandenRFLNG	Sanden, Jarle	Ro fram – la gå not	1981
SandeSand.	Sandanger, Per	Gamle ord og talemåtar frå Sande og grannebygdene på ytre søre Sunnmøre	1997
SandeSand. ²	Sandanger, Per	Ord frå ei anna tid. Gamle ord og talemåtar frå Sande og grannekommunane på ytre søre Sunnmøre	2000
SandeSand. ³	Sandanger, Per	Ord frå ei anna tid II. Gamle ord og talemåtar frå Sande og grannekommunane på ytre søre Sunnmøre	2005
Sandh.DS	Sandhaug, Otto	Det skrik frå Stygghamarjuvet	1966
Sandh.HNS	Sandhaug, Otto	Haurt nån sålles	1969
Sandh.RS	Sandhaug, Otto	Runer i skoglandet	1964
Sandh.S	Sandhaug, Otto	Sigraren. Ei bygdesoge frå åra etter den store nordiske krig	1974
Sandn.AD	Sandnes, Hallvard	Aslak Dyrdal	1943

Sandn.EID	Sandnes, Hallvard)	Er det ingen dag'e?	1933
Sandn.FF	Sandnes, Hallvard	Folke Frøysnes	1942
Sandn.GS	Sandnes, Hallvard	Gamlekarane på Storebø	1933
Sandn.LD	Sandnes, Hallvard	Livsens dogg	1917
Sandn.NR	Sandnes, Hallvard	Norigards-ram'n	1928
Sandn.PSV	Sandnes, Hallvard	Paa solbrune vidder	1913
Sandn.S	Sandnes, Hallvard	Stavdalsgruvone	1947
Sandn.Skj	Sandnes, Hallvard	Skjoldmøyane	1943
Sandn.SO	Sandnes, Hallvard	Steinar Orvik	1943
SandnesEggebø	Eggebø, Aksel	Sandnesmålet (upublisert ordsamling)	2003
Sandnesp		Sandnesposten	1990-
SandnesSM		Gaugamål. Ord og uttrykk frå Sandnes	1999
Sandsd.LAS	Sandsdalen, Halvor J.	Lyset frå andre sida	1956
Sandsd.S	Sandsdalen, Halvor J.	Silketørkleidet	1955
SandSelbu	Sand, J. P.	Segner fraa Bygdom II	1872
SandSelbu1898	Sand, J. P.	Segner og historier frå Selbu	1898
SandsværSchulze	Schulze, Johan Anton	Noko um målet i Sandsvær	1973
Sandv.IAF	Sandvig, Anders	I arbeid og fest	1947
Sandv.SS	Sandvig, Anders	Seterliv og seterstell	1942
SandveFR	Sandve, Bjørg	Farvel, rullestol!	1985
SandvinFBM	Sandvin, Ingebjørg Sandstaa	Frå botnen av minnekista	1979
SandøyLF	Sandøy, Helge	Lånte fjører eller bunad	2000
SandøyT	Sandøy, Helge	Talemål	1996
SannesH	Sannes, Olav	Hardår	1927
SAOB		Svenska Akademiens ordbok över svenska språket	1898-
SAOL		Svenska Akademiens ordlista	
SarpsborgArb		Sarpsborg Arbeiderblad	1929-
Sars.SV	Sars, Johan Ernst	Samlede værker I-IV	1911-12
SaSkånl.	Skånlund, Einar B.	Saltamålet	1933
SaudaSolb.	Solberg, Jon H.	Ordsamling frå Sauda	1994
SaueV	Saue, Solfrid Rørlien	Vestlandsmat	1987
SAukraOpstad	Opstad, Kristian	Stadnamn frå Indre Otrøy og Tautra, Romsdal	1939
SAukraOrv.	Orvik, Ove	Midsundsk ordbok	1989
SAurdallsl.	Islandsmoen, Annlaug og Arvid	Ko æ no dette?	1999
SAustlStorm		Sør-austlandske målføre etter samlingar av Johan Storm	1924

SBKSkaun		Folkeminne frå Skaun	2006
SchiøtzRomsdal	Schiøtz, Johannes	Om Skovforholdene i Romsdals Amt	1871
SchjøthLangeHS	Schjøth, Hans og Chr. L. Lange	Heimssoga I-II	1923-24
SchmidtFN	Schmidt, Tom	Fagordliste for norsk namnegransking	1981
SchmidtØS	Schmidt, Tom	Nøvn austa åsen. Bustadnamn i Øystre Slidre	2005
Schneid.Hanson	Schneider, J. A.	Bygdemaalsdigteren Hans Hanson	1909
SchrumpfB	Schrumpf, Ellen	Barndomshistorie	2007
Schum.F	Schumann, Marta	Femja	1973
Schum.JMS	Schumann, Marta	Jomfru Maria på Sæbostad	1971
Schum.KSS	Schumann, Marta	Kristi sine søner	1977
Schum.KUS	Schumann, Marta	Korset under Skuggefjellet	1969
Schum.TH	Schumann, Marta	Tynn hinne	1986
Schøn.ErkenSK	Erken, Henriette Schønberg	Stor kokebok for større og mindre husholdninger	1914
Schøn.RGDN	Schønning, Gerhard	Reise som giennem en Deel af Norge i de Aar 1773, 1774, 1775 paa Hans Majestets Kongens Bekostning er giort og beskreven af Gerhard Schønning	1778 (faksimileutg. 1979)
SchøyenF	Schøyen, Carl	Fuglefjell	1943
SchøyenNIV	Schøyen, Carl	Nord i værene	1915
Se.HS	Seippel, Alexander	Ein høg-song	1924
Se.IK	Seippel, Alexander	Merknader i Samuels- og Konge-bøkane eller Israels kongesogur	1930
Se.N-AuD	Seippel, Alexander	Norsk-austerlendsk divan	1923
Se.SSF		Soga um Sindbad Farmann (oms. av Alexander Seippel)	1929
Sef		(Profeten) Sefanja. Bib	1921
Sef1938		(Profeten) Sefanias. Bib1938	1938
Segn I	Hande, Hallvard	Segner fraa Bygdom I	1871
Segn II	Sand, J. P.	Segner fraa Bygdom II	1872
Segn IV	Bergh, Hallvard	Segner fraa Bygdom IV	1879
Seierst.FK	Seierstad, Andreas	Fedrearv og kristenkall	1965
Seierst.KR	Seierstad, Andreas	Kyrkjelegt reformarbeid i Noreg i nittande hundradaaret I	1923
SeimOrdt	Seim, Einar	Norske ordtøkje og herme	1965
SeipLån	Seip, Didrik Arup	Låneordstudier I-II	1915-19

SeipOS		= SeipOSNS	
SeipOSNS	Seip, Didrik Arup	Omstridde spørsmål i norsk språkutvikling	1952.
SeipSph	Seip, Didrik Arup	Norsk språkhistorie til omkring 1370	1931
SeipStud	Seip, Didrik Arup	Studier i norsk språkhistorie	1934
Sel.A	Seland, Hans	Arbeidsmann	1922
Sel.AFV	Seland, Hans	Um Amerika og frendefolket i Vesterheimen	1904
Sel.An	Seland, Hans	Andror	1898
Sel.B	Seland, Hans	Bygdefolk	1907
Sel.DF	Seland, Hans	Dikt til framsegjing	1943
Sel.Ei	Seland, Hans	Einbøling	1923
Sel.ELG	Seland, Hans	Ein liten gut	1891
Sel.FH	Seland, Hans	Frukt-Hagen	1908
Sel.I	Seland, Hans	Inger	1941
Sel.IDS	Seland, Hans	Ivar den spake	1939
Sel.M	Seland, Hans	Moro-stubbar	1942
Sel.PGS	Seland, Hans	Prinsesse Gullsko og systrene hennar	1949
Sel.SL	Seland, Hans	Søren Lande	1942
Sel.TH	Seland, Hans	Tvo herrar	1911
Sel.TK	Seland, Hans	Trældoms kaar	1896
SelbergAD	Kapuscinski, Ryszard	Atter ein dag (oms. av Ole Michael Selberg)	2008
SelbuEndr.	Endresen, Øyalf	Verbal-bøyinga i Selbu-målet	1977
SelbuFN		Selbu i fortid og nåtid	1972-
SelbuFuran	Furan, Torbjørn	Fragmenter av Selbumålets grammatikk	1995
SelbuLa.	Larsen, Amund B.	Selbygmålets lyd lære	1908
SelbuRøset	Røset, Ingulv	Selbu-målet	1999
SelbuRøset ²	Røset, Ingulv	Selbumålet	2008
SelfallDHS	Selfall, Stephan	Dei havandssjuke systemne	1938
Seljord1786	Wille, Hans Jacob	Beskrivelse over Sillejords Præstegield i Øvre-Tellemarken i Norge	1786
SeljordBringa	Bringa, Ole Bjørn	Ord og uttrykk frå Seljord: ordliste fe utvandra og inngrodde seljordingar og andre mæ interesse fe Vest-Telemarkdialekt	2003
SembNFS	Semb, Klara	Norske folkedansar	1985
SenjaDragøy	Dragøy, Trond Gudmund	Nord-norske dialektord med tyding [Senja]	2001

Senjlv.	Iversen, Ragnvald	Senjen-målet	1913
Servering	Hotell- og turistdirektoratet	Servering	1972
Sesam4PS	Elsness, Turid Fosby	Sesam sesam – På sporet	1999
SetHann.	Hannaas, Torleiv	Setesdalsmålet. I NoBygd I	1921
Setr.DRL	Setrom, Ola	Den raude logen	1936
Setr.DSG	Setrom, Ola	Den solbrune garden	1941
Setr.DSM	Setrom, Ola	Der straumane møtest	1946
Setr.MM	Setrom, Ola	Mold og menneske	1944
Setr.MSM	Setrom, Ola	Medan steinane mel	1937
Setr.NTR	Setrom, Ola	Når tuftene ryk	1939
Setr.NUF	Setrom, Ola	Nordan under fjellom	1935
Setr.ÅSR	Setrom, Ola	Eit år sviv rundt	1938
Sfj1646	Jensøn, Christen	Den Norske Dictionarium eller Glosebog (utgj. av Torleiv Hannaas)	1915 (1. utg. 1646)
SfjKors.Ur.	Korsedal, Jan Petter	På hogg å' belegg!	1997
SfjTids		(Tidsskriftet) Sunnfjord	1919-22
SFTRettl		Rettleiar om overvaking av sigevatn frå avfallsdeponi	2005
SHB	Britain, Judy og Sally Harding	Norsk Teknologisk Forlags Store Håndarbeidsbok	1981
Shlv	Vidsteen, Christian Bang	Oplysninger om Bygdemaalene i Søndhordland (men sjå under 2.8.2.1 i denne rettleinga)	1882
SickFDN	Sick, Chr.	Fransk-dansk-norsk haandordbog	1904
Sig.Esk.Geo	Haffner, Einar	Geografi for den høgge skulen II (oms. av Sigurd Eskeland)	1961
Sig.Esk.RA	Eskeland, Sigurd	Rettleiding i amatørfotofering	1930
Sig.Sim.FM	Simonsen, Sigfred	Farsan, mor mi' og de'ainneran	1973
Sigmundst.GF	Sigmundstad, Johan	Guds finger –? Forteljing	1909
Sigmundst.JS	Lyng, John [Sigmundstad, Johan]	Jordens salt	1905
SimonsenDML	Simonsen, Sigfred	Det meste er løgn	1979
SingsåsH.Refs.	Refseth, Harald	En beskrivelse av Singsåsdialekten	1980
SirdalJørg.	Jørgensen, Ragnvald	Sirdal og dialekten	1978
Siverts.FF	Sivertsen, Solfrid	Fillebikkja og Frida	2003
Siverts.P	Sivertsen, Solfrid	Porselensfiguren	1986

Sivillov		Frå Sivillivbokutvalet	1959-62
Sivle	Sivle, Per	Skrifter I-II	1909-10
SivleF	Sivle, Per	En Fyrstikke og andre Viser	1898
Sj.TveitoB	Tveito, Sjur	Biestell	1944
Sjøstr.H	Sjøstrand, Audun	Hundemordet	1985
Sjøstr.UT	Sjøstrand, Audun	Ureint trav	1987
Sk ¹	Skard, Matias	Nynorsk ordbok for rettskriving og litteraturlesnad. 1. utg.	1912
Sk ²	Skard, Matias	Nynorsk ordbok for rettskriving og litteraturlesnad. 2. utg.	1920
Sk ³	Skard, Matias, Eiliv og Vemund	Nynorsk ordbok for rettskriving og litteraturlesnad. 3. utg.	1939
Sk ⁴	Skard, Matias, Eiliv og Vemund	Nynorsk ordbok for rettskriving og litteraturlesnad. 4. utg.	1945
Sk ⁵	Skard, Matias og Vemund	Nynorsk ordbok for rettskriving og litteraturlesnad. 5. utg.	1954
Sk ⁶	Skard, Matias og Vemund	Nynorsk ordbok for rettskriving og litteraturlesnad. 6. utg.	1965
Sk.E	Sofokles	Elektra (oms. av Matias Skard)	1927
Sk.GF	Skard, Matias	Grunnskaden i folkeskulen	1918
Sk.KOi	Sofokles	Kong Oidipus (oms. av Matias Skard)	1930
Sk.M	Evripides	Medeia (oms. av Matias Skard)	1926
Sk.SGO		Soga um Gunnlaug Ormstunga (oms. av Matias Skard)	1872
Sk.SHI		Soga um Håvard Isfjording (oms. av Matias Skard, rev. av Eiliv Skard)	1930
Sk.VS	Skard, Matias	Vaart sjæleliv	1908
Sk.VT	Schiller, Friedrich	Vilhelm Tell (oms. av Matias Skard)	1872
Sk.WT	Schiller, Friedrich	Wilhelm Tell (oms. av Matias Skard)	1917
SkaareMynt	Skaare, Kolbjørn	Mynt i Norge	1978
Skag.HR	Skagestad, Tormod	Hild Rogne	1982
Skag.IG	Skagestad, Tormod	I gryet blir månen grå	1966
Skag.UT	Skagestad, Tormod	Under treet ligg øksa	1955

SkandSang		Skandinaviske Sange	1891
SkappelTNK	Skappel, Simen	Træk af det norske Kvægbrugs Historie i Tidsrummet 1660-1814	1903
Skar	Skar, Johannes	Tilskrifter i A ²	
Skarpr.NH	Skarprud, Johannes	Nytt hjarta	1923
Skarpr.NLB	Skarprud, Johannes	Naar livet blør	1922
Skarpr.ÅÅ	Skarprud, Johannes	Aasulv Aastangen	1923
SkarV	Skar, Johannes	Knut Rasmusson Nordgaren eller Visknut	1933
Skautr.F		Festskrift til Peter Skautrup	1956
Skavl.J	Skavlan, Gunnar	Jarnvegssoga	1926
Skedsmobl		Skedsmobladet	2010-
Skeidsv.NR	Skeidsvoll, Agnar	Norsk reklamelære	1935
SkeieB	Skeie, Jon	Bondeprogrammet	1915
SkienRoks.	Roksund, Leif K.	Skiensdialekten i omriss	1997
SkiftunH	Skiftun, Tor	Hjelmeland	1938
SkiptvetHoff	Hoff, Ingeborg	Skjetvemålet	1946
Skjekk.ND	Skjekkeland, Martin	Dei norske dialektane	1997
Skjekk.VAgd16-	Skjekkeland, Martin	Noko om ei gammal bygdemåls-tekst frå Vest-Agder	1971
Skjelb.S	Skjelbred, Margaret	Skilderier	1985
Skjemt	Austbø, Johan	Skjemtboka. Norsk humor	1933
Skjerv.Fj	Skjerven, Olav	Fjellet syng	1955
SkjervøyK	Skjervøy, Audun	Kvalboka	1997
SkjervøyTH	Lindberg, Knut Vilhelm	Teknikk og handverk (oms. av Audhild Moen, Audun Skjervøy og Hegelin Waldal)	1997
SkjesethSPV	Skjeseth, Alf	Sykle på vatnet	2010
Skjær.DMV	Skjæraasen, Einar	Danse mi vise, gråte min sang	1949
SkjæveslandG	Bø, Sjur	Geografi for ungdomsskolen I-III (oms. av Sverre Skjævesland)	1966-67
SkjåkL.Ekre	Ekre, Lars	Ord frå Skjåk-målet	1966
Skodvin SH	Skodvin, Magne	Samtid og historie	1975
SkodvinKO	Skodvin, Magne	Krig og okkupasjon 1939-1945	1990
SkodvinSON	Skodvin, Magne	Striden om okkupasjonsstyret i Norge	1956
Skogh.S	Skogheim, Dag	Sulis	1980
SkogheimB	Skogheim, Sig.	Bygda-omen	1934
SkogheimDSS	Skogheim, Sig.	Den sjuande stormakta	1932
SkogheimGMA	Skogheim, Sig.	Gifta meg – aldri!	1934

SkognDalen	Dalen, Arnold	Skognamålet	1985
SkolemDNV	Skolem, Kristoffer	Den nye vegen	1925
SkomsøE	Skomsø, Per Arne	Er eg einebarn?	1982
SkotteGI	Knap, Carl	Glossar til engelsk lesebok for middelskolen (oms. av Hans Skotte)	1931
SkramHell.	Skram, Amalie	Hellemyrsfolket I-III	1924 (1. utg. 1887-90)
Skramst.LF	Skramstad, Adolf	Landsens folk	1919
Skramst.O	Skramstad, Adolf	Oplændinger	1917
Skramst.OÅ	Skramstad, Adolf	Oppi Aasmarka	1913
Skrautv.MD	Skrautvol, Gunnar	Medisin for dyr	1928
SkreBW	Skre, Rolv R.	Bjørn West i aktiv innsats	1946
SkredeDDIV	Skrede, Ragnvald	Det du ikkje veit	1949
SkredeG	Skrede, Ragnvald	Gamaldans	1973
SkredeV	Skrede, Ragnvald	Vintersvale	1970
Skredsv.EH	Skredsvig, Christian	Evens hjemkomst	1916
Skredsv.Jul	Skredsvig, Christian	Glæas juleaften	1913
Skredsv.M	Skredsvig, Christian	Møllerens søn	1912
Skrikr.SO	Skrikrud, Eivind	Smør og ost	1914
SkrNMA		Skrifter frå Norsk Målførearkiv	
Skul.Kock	Skulerud, Olai	Nye opplysningar om norsk ordforråd. Nytt Tillegg til «Norsk Ordbog» av Ivar Aasen og Hans Ross. I «Studier tillagnade Axel Kock»	1929
Skul.Torp	Skulerud, Olai	Ein bundel nye norske ord og former I TorpFest	1913
Skul.VN	Skulerud, Olai	Voksterlina åt nynorsken i siste hundreåret	1944
Skuleplan		Skuleplan for folkeskulane i Austre Gausdal	1925
Skumsv.FG	Skumsvoll, Bjarne	Fiskegarn	1977
Skus.St	Skuset, Karl	Staalsett	1916
Skånevik1743	Weyle, Johannes	Ordsamling frå Skånevik	1743
Skåsh.BA	Skåsheim, Anders	Bankarbeid	1921
Skåsh.BB	Skåsheim, A.	Bodberaren I	1933
SkåtunL	Skåtun, Vilh.	Luftfart	1922
Slaatt.OT	Slaattelid, Hermund	[Institutio oratoria. Norsk] Opplæring av talaren I-III = Institutio oratoria	2004

Slaatt.RR	Marcus Tullius Cicero	Romersk retorikk (oms. av Hermund Slaattelid)	1993
SLandEng.Sol.	Engelien, Ola	Itte sæint atte je ær kvæint	1994
SLandEng.Sol. ²		Deinn ækte lænningen ær spissk i klænningen	1998
SlaggardBF	Slaggard, Bjarne	Bestefar fortel	1978
SlaggardDNK	Slaggard, Bjarne	Den nye kongevegen	1967
SlaggardFV	Slaggard, Bjarne	Frende og varg	1945
SlaggardGS	Slaggard, Bjarne	Det gror under snøen	1952
SlaggardST	Slaggard, Bjarne	Storli-tvillingane	1949
SlaggardTDÅ	Slaggard, Bjarne	Tonen din, Åsta	1947
Sletb.S	Jensenius, O. H.	Samfundslære (oms. av Nils Sletbak)	1934
SlettanKST	Slettan, Dagfinn	Kystfolk ser tilbake	1979
SlettenDDR	Sletten, Klaus	Då dagen rann	1952
SletteNoEng	Slette, Theodore	Norsk-engelsk ordbok	1977
SlettoBH	Sletto, Olav	Broder Hans	1948
SlettoD	Sletto, Olav	Dagning	1920
SlettoDH	Sletto, Olav	Domhuset	1936
SlettoDom	Sletto, Olav	Domen (eit hugsyn)	1916
SlettoE	Sletto, Olav	Elveland	1924
SlettoG	Sletto, Olav	Geisli	1920
SlettoGi	Sletto, Olav	Gildet	1932
SlettoO	Sletto, Olav	Odel	1934
SlettoPHB	Sletto, Olav	På høgt berg	1956
SlettoPSpeg	Sletto, Olav	Per Spegil	1939
SlettoPSpel	Sletto, Olav	Per Spelmann	1942
SlettoPSt	Sletto, Olav	Per Stavlang	1941
SlettoS	Sletto, Olav	Sanddal	1910
SlettoSC	Sletto, Olav	Signum Christi	1923
SlettoUBND	Sletto, Olav	Upp bakke og ned dal	1957
SlettoUG	Sletto, Olav	Uppetter glasberget	1929
SlettoUS	Sletto, Olav	Under solhov	1943
Slidre1743	Ruge, Herman	Ordsamling frå Slidre ikring 1743	1926-27
Slotsv.St	Slotsvik, Peter	Storfossen	1909
Slotsv.US	Slotsvik, Peter	Utpaa Stupe	1910
Slyngst.SGN	Slyngstad, Arnfred	Skjergardsnamn frå Sunnmøre	1951
Smith-No.HAL	Smith-Novik, Harald	Hr. agent Lureng	1937
Smith-No.INKD	Smith-Novik, Harald	I natt kjem det	1932
Smith-No.NBD	Smith-Novik, Harald	No brenn det	1930

Smith-No.ST	Smith-Novik, Harald	Stopp tjuven! Komedi i 3 akter	1934
SmølaKruise	Kruise, Arne	Médnamn frå Smøla	1983
Smølam		Smøla-minne	1965-94, 2008-
SmåbrBank		Småbruk- og Boligbank: Ymse skjema	
SneveHH	Sneve, Oluf	Humoristiske historier på trøndermålet	1904
SNL	Norsk nettleksikon (Fritt Ord og Sparebankstiftelsen)	Store norske leksikon	1996-
Snm1762	Strøm, Hans	Physisk og Oekonomisk Beskrivelse over Fogderiet Søndmør, beliggende i Bergens Stift i Norge	1762-66 (opptrykt 1906-08)
Snm1810	Vassbotn, Jon Rasmussen	Nu brugelige Norske Talemaader og Ordsprog	1810
SnmA.	Aasen, Ivar	Søndmørsk Grammatik	1924
Snm-ingen		(Bladet) Sunnmøringen	1946-
SnmKv.	Kvammen, Vigdis Løset	Fole kaule!	1999
Snmp		Sunnmørsposten	1882-
SnmSchum.Kv.	Kvammen, Odd	Dialektinnslag i Marta Schumanns romanar	1976
SnmSkul.	Skulerud, Olai	Av ordtilfanget på Sunnmøre. I O.Midtt.Hels	1933
SnøfuglDTL	Snøfugl, Johan	Du tok livet–	1980
Snåsa1812	Brun, S. B.	Efterretninger om Sneaaasen Præstegjeld 1812	1817
SnåsaBøks.	Bøkseth, Andreas	I setrom	1978
SnåsaKjenst.	Kjenstad, Nikolai Kristian	Snåsamålet	1993
So1743	Harberg, Ananias Kristofer	Ordsamling frå Ytre og Indre Sogn	1743
SoA		Sogn avis	1993-
SOdalSOB		Ord og uttrykk fra Sør-Odal	1989
SOdalSOB ²		Ord og uttrykk fra Sør-Odal	2002
SogFj		(Avisa) Sogn og Fjordane	1936-93
Sogn		(Avisa) Sogn	1932-36
SognDagbl		= SognDbl	
SognDbl		Sogn Dagblad	1955-97
Sogndal1743	Heiberg, Christen	Ordsamling frå Sogndal	1743
Sognelaget1964		Sogn heime og ute. Sognelaget i Oslo 1916-1964	1964

SognerTelsteUST	Sogner, Sølvi og Telste, Kari	Ut og søke teneste. Historia om tenestejentene	2005
SognsT		Sogns Tidend	1877-1947
Solindr.	Indrebø, Gustav	Sognamålet. I NoBygd IV	1937
SoLa.	Larsen, Amund B.	Sognemålene	1926
Solb.I	Solberg, Ragnar	Isgud	1937
Solb.L	Solberg, Ragnar	Livs-skurd	1950
Solborgbladet		Solborgbladet	1929-
SolfjeldG	Solfjeld, Erik	Grøntanlegg	1992
Solh.NF	Solheim, Svale	Nemningsfordomar ved fiske	1940
Solh.Sr	Solheim, Svale	Norsk sætertradisjon	1952
SolhaugSF	Solhaug, Odd	Sånn va det : fortellinger fra Båtsfjord kommune	1985
SolLa.	Larsen, Amund B.	Lydlæren i den solørske Dialekt især i dens Forhold til Oldsproget	1894
SolOdalOrd		Ord og uttrykk fra Solør, Odal og Eidskog	1992
SolS.Kolsr.	Kolsrud, Sigurd	Utsyn over målet i Øyterdalane og Solørbygdene	1944
SolumDal		= SolumDalene	
SolumDalene	Dalene, Halvor	Lydverket i Solumsmålet	1939
SolørTanga	Tanga, Gunnar	Eit og anna om målføret i Solør	1939
SommerKSS		Kong Sverres saga (oms. av Eirik Sommer, rev. av Rasmus Steinsvik)	1899
SommerNS	Sommer, Eirik M. T.	Noregs Saga i stuttmaal	1862
SommerSV	Sommer, Eirik M. T.	Soga-Visor	1921
SongOrkdG		Songbok for Orkdal Landsgymnas	1930
SpaansSL	Spaans, Ronny	Svalene i Lisboa	2008
SpangenMR	Spangen, Amund	Matminne frå Røros	2006
SpangJ	Spang, Einar	Jordøifolket	1923
SparbuBras.	Braset, Karl	Sparbu-maalet	1903
Speideren		(Bladet) Speideren	1911-
SpildoFF	Spildo, Lars S.	Om foring og forproduksjon	1939
Spinn.V	Spinnangr, Jochum	Vektarane	1987
SpL		Sportsfiskerens leksikon	1968
SprNord		(Årsskriftet) Språk i Norden	1970-
SprSaml		(Bladet) Språklig samling	1960-
Språknytt		Språknytt	1973-
Språkrådet.no		Språkrådet.no	2005-

Spurkel.SO	Spurkeland, Jan	Spøt-Olina – og andre folk	1993
SrHard	Hus, Lars T.	Sætrar og sæterbruk i Noreg	1938
Sr-term		Sæterterminologi. Materiale i Institutt for sammenlignende kulturforskning	
SS		Syn og Segn	1894-
S/SA		Sogningen og Sogns Avis	1957-92
SSB		Statistisk sentralbyrå (Statistics Norway)	2005
SSnmSkul.	Skulerud, Olai	Um tviljoding av vokalar i bygdemåli på Søre Sunnmøre	1934
StafsetFNK	Stafset, Knut Didrik-sen	Frøken Nelly Klopstok eller den nationale aand	1906
StafsetPGV	Stafset, Knut Didrik-sen	Paa galne vegar (ein proses)	1906
Stall.BB	Stalleland, Kristen	Bær åt born	1944
Stall.VH	Stalleland, Kristen	Vesle Hallvard	1945
Stangf		(Bladet) Stangfiskeren	
Stang.FV	Stangnes, Helge	Frø i vind: viser og dikt	2003
Stang.LL	Stangnes, Helge	Landet og lyset	1996
StangeAasen	Aasen, Vidar	Slik tala vi	1999
StangeHolmØstby	Østby, Ingeborg Holm	Fra vokalismen i et Hedmarksmaal	1935
Starh.SIH	Starheimsæter, Hermann	Som om eg ikkje hugsar	1997
StatLærKok		Kokebok utgjeven av Statens lærarskole i husstell (oms. av Sverre Skjævesland)	1963
StatPens		Statens pensjonskasse: Skjema o.l.	
StatPensLov		Statens pensjonskasse: Lov av 28. juli 1921	
StauriF	Stauri, Rasmus	Folkehøgskulen i Danmark, Norge, Sverige og Finland	1910
StauriGr	Stauri, Rasmus	Grundtvig	1912
StauriN	Stauri, Rasmus	Nyaarshelg	1914
StaurlandLSF	Staurland, N.	Løn som fortent	1948
Stav1698	Rasch, Jacob	Ordsamling frå Stavanger frå ikring 1698	1957
StavAft		Stavanger Aftenblad	1893-
StavangLPM	Bonnevie, J. A.	Lærebok i plangeometri for millomskulen	1922
StavBe	Berntsen, Mandius	Ordsamlingar på setlar frå Stavanger	

StavBe.La.	Berntsen, Mandius og Amund B. Larsen	Stavanger Bymål	1925
StavBernts.	Berntsen, Mandius	Levninger av u-omlyd og w-omlyd i Stavanger bymål. I La.Fest.	1924
StavEriks.	Eriksson, Hanne	Vanna ri – nå e' det nerskreve	1996
StavEriks. ²	Eriksson, Hanne	Vannari II – nå e' det nerskreve	[2002]
StavGabr.	Gabrielsen, Finn	Eg eller je?	1984
StavRosl.	Rosland, Rolf	Ka seie du?	1996
StavSv.	Svendsen, Martin	Syntaksen i Stavanger bymål	1931
SteenLys	Steen, Albert	Med lys og lampe gjennom tidene	1970
SteenRom	Steen, Sverre	Romerike	1934
Steff.Sj	Steffensen, N. J.	Sjøtang	1933
SteigenSB	Steigen bondekvinne- lag	Ord og uttrykk fra Steigen	1988
Steinh.FF	Steinhamar, August	Fangen og freden	1921
Steinn.GSN	Steinnes, Asgaut	Gamal skatteskipnad i Noreg I-II	1930-33
Steinn.LL	Steinnes, Asgaut	Leidang og landskyld	1927
SteinnesHK	Steinnes, Asgaut	Heimbygds-kunnskap	1935
Steinsn.Karms	Steinnes, Svein	Klyvje- og ridesalar i Karmsund	1961
SteiroF	Steiro, Paul Kristian	Fides quaerens intellectum (hovudoppgåve i teologi)	2000
Stemsh.Leik	Stemshaug, Marit og Ola	Dette leika vi med : norske leiker frå dei eldste tider til vår tid	2004
Stemsh.NIO	Stemshaug, Ola	Norske innbyggjarnemningar i overført tyding	2002
StenePT	Stene, Torbjørn	Patologi for tannlækjarassistentar	1979
StenersenMF	Stenersen, Iver	Mammaguten og farsbånet	1932
Sterna		(Tidsskriftet) Sterna	1950-87
StevAust.	Austad, Knut	Stevsamling fraa Sætisdalen	1894
StevBe.		(= Be.Stev)	
StevNF	Bø, Olav (red.)	Norsk folkedikting. V Stev	1957
StevSteff.	Steffen, Richard	Norska stev	1899
StillStund		(Bladet) Stille stunder	1889-
Stjør1770	Rachløw, Børre Henrich	Ordsamling frå Stjørdalen	1770
StjørBl		Stjørdalens Blad	1892-

StjørHolmen	Holmen, Haakon	En oversigt over Stjørdalsmaalets syntaks	1919
StjørnaT.Stallv.	Stallvik, Tor	Stadnamn frå Stjørna	1969
StjørOrdt	Björgum, Olav og Olav Røkke (red.)	Som dei gamle sa for eit ord Ordtak og talevendingar frå Stjørdal	1921
StMeld		Stortingsmelding	
StodHæ.	Hægstad, Marius	Vokalharmonien i Stodmålet. I Norv II	1908
Stokk.KG	Hagenauer, Johann	Kaldtkjøkken-gleder (oms. av Jostein Stokkeland)	1992
Stokk.N1	Stenersen, Øivind, Ivar Libæk og Terje Emblem	Noreg 1 før 1850 (oms. av Jostein Stokkeland)	1983
StokkeRoms	Stokke, Løve	Hus og husbygging i Romsdalen	1997
Stokl.Br	Stokland, Olav	Brennefolket	1914
Stokl.SN	Stokland, Olav	Storlæte og narreskap	1919
Stokl.T	Stokland, Olav	Trua	1929
StoraasTGT	Storaas, Reidar	Tonediktaren Geirr Tveitt	1990
Stord1743	Schmidt, Wilhelm	Ordsamling frå Stord	1743
StordHøyl.	Høyland, Ola	Ord som held på å døy ut i Stordamålet	1972
StordRa.Aarø	Rabben, Jan	Namnevandring i Stord og Fitjar	2001
StorebrandPrent		Storebrand Forsikring a.s, Trygdevilkår for motorvogner	1930
Storfjordnytt		Storfjordnytt	1979
StormarkHM	Gaarder, Inger Margrethe	Heimstaden min	1975
StorMeld		Stortingsmelding	
StormKortOrdl	Storm, Johan	Kortere Ordliste med Forklaring af Lydskriften	1884
StormOrdl	Storm, Johan	Ordlister over lyd- og formlæren i norske bygdemaal	1920
StorTid		Stortingstidende	
Stortinget.no	Informasjonstenesta på Stortinget	Stortinget.no	2000-
StorøyBBN	Storøy, Haakon	Han Brede og han Balder og nybrottet	1938
Stprp		Stortingsproposisjon	
StrannaL	Stranna, Olav	Lundesoga	1925
StraumeSS	Straume, Eili	Salmar og Songar	1919
Straumsh.S	Straumsheim, Henrik	Stølshelg	1917

Straumsh.S ²	Straumsheim, Henrik	Stølselg	1931
Streitl.B	Streitlien, Ivar A.	Barndomsminner og nogo attåt	1975
Streitl.BF	Streitlien, Ivar A.	Bygdebok for Folldal I-III	I: 1972. II: 1974. III: 1980
Streitl.L	Streitlien, Ivar A.	Livsminne I-II	1978-79
StrikkN	Kjellberg, Anne ofl	Strikking i Norge	1987
Strilen		(Bladet) Strilen	1961-
StrindTils.	Tilset, Arne	Målet i Strinda i Sør-Trøndelag	1924
Strømm.Joh.N	Strømme, Fred	Namdalskost	2004
StrømmenTA	Strømmen, Kjersti	Tatt av Asia	2003
Strømn.FF	Strømnes, Åsmund Lønning	Folkeskulelærarar i Fattig-Noreg	2006
Strømn.KP	Strømnes, Åsmund Lønning	Kunnskapssyn og pedagogikk	1993
Sttid		Stortingstidende	
Stubh.LRP	Stubhaug, Bjarte	Når livet røyner på	2008
StudForum		(Bladet) Studentforum	1965-2004
StudGerm		Studia germanica tillägnade Ernst Albin Kock	1934
StudieNM		Studiehefte til prinsippprogram for Noregs Mållag	1997
StudSam		Studieplan. Samyrke. Opplysningsnemnda for bønder og fiskarar. 6	1935
StudUnger		Sproglig-historiske studier tilegnede professor C.R. Unger	1896
Studvest		(Bladet) Studvest	1945-
StuguHB	Stugu, Ola Svein	Historie i bruk	2008
StølenCK	Stølen, Svein	En cocktail av kjemikalier	2011
Stør.Meld	Støren, E.	Meldalen gjennom det 19. aarhundrede	1902
Støyl.NBL	Støylen, Bernt	Norske barnerim og leikar	1899
Støyl.UKE	Tomas a Kempis	Um Kristi etterfylgjing (oms. av Bernt Støylen)	1932
Støyl.Vigsl	Støylen, Bernt	Tilbed og ten Herren	1928
SudmannM	Sudmann, Bernhard	Mylnaren	1911
SueFP	Sue, Eugène	Folkeliv i Paris	1899
Sul.FM	Sulåmo, Per	Fortelling etter fedrene – minne etter mødrene	1989
Sul.RG	Sulåmo, Per	Rast i Gammelvollbua og andre fortellinger	1993

Sul.V	Sulåmo, Per	Valfart og andre fortellinger II	1994
Sulap		Sulaposten	2005-
SuldalS.Sandv.	Sandvik, Sigurd	Gamle ord frå Suldal	1986
SuldalsmS.Sandv.	Sandvik, Sigurd	Suldalsmålet	1991
SuldalsmT2S.Sandv.	Sandvik, Sigurd	Tillegg II til Suldalsmålet	2002
SuldalsmTS.Sandv.	Sandvik, Sigurd	Tillegg til Suldalsmålet	1996
Suldalsp		Suldalsposten	1976-
SundbøUTS	Sundbø, Annemor	Usynlege trådar i strikkekunsten	2005
SundeGryt.BN	Sunde, Helge	Båtane i nord	1987
SundEM	Sund, Nils	Eg minnest	1951
SundI.TB	Sundland, Egil	Tjuv bankar på	1960
Sundt I-XI	Sundt, Eilert	Verker i utvalg	1974-78
SundtB		= SundtBN	
SundtBN	Sundt, Eilert	Bygningsskik paa Bygderne i Norge	1900
SundtH	Sundt, Eilert	Harham, et eksempel fra fiskeridistriktene	1971
SundtOSTN	Sundt, Eilert	Om sædeligheds-Tilstanden i Norge	1857-66
SundtR	Sundt, Eilert	Om Renlighedsstellet i Norge	1869
SundvorDBL	Sundvor, Pål	Det blir ein løyndom	1965
SundvorDRS	Sundvor, Pål	Den raude streken	1950
SundvorIHU	Sundvor, Pål	I morgon hender underet	1952
SundvorNF	Sundvor, Pål	Som nakne fjell	1981
SundvorVL	Sundvor, Pål	Vandraren og lykka	1955
SunnanåSRK	Sunnanå, Olav	Stadnamn i Rennesøy Kommune	2007
SunddalJenst.	Jenstad, Tor Erik	Sunddalsmålet	1985
SunddalOrdJenst.	Jenstad, Tor Erik	Sunddalsord	2007
SunneL	Sunne, Linn T.	Luna	2003
Sunnh		(Avisa) Sunnhordland	1902-
Sunnhordland		(Tidsskriftet) Sunnhordland	1914-
Sunnm.Arb		Sunnmøre Arbeideravis	1931-85
SurnadalHolten	Holten, Ola J.	Dativbruken i Surnadalsmålet. Uprenta hovudoppgåve	1974
Sv.Sandv.VBH	Sandvik, Sverre	Vi byggjer hardingfele	1983
SVarangerPauls.	Paulsen, Kjell-Arthur	Litt om det norske språket i Øst-Finnmark tidligere og i dag.	1971

SvareG	Caesar, Gaius Julius	Gallarkrigen (oms. av Bjarne Svare)	1925
SvareJD		Jorsalferda åt danene (oms. av Bjarne Svare)	1934
SvartedalenF	Svartedalen, Jon	Frelst	1903
SveenPD	Sveen, Reidar	Petter Dass og diktingi hans	1912
SveinU		(Tidsskriftet) Svein Urædd	1868-70
SvelloGol	Svello, Hallvard	Boka om Gol I	1961
Svenn.PI	Bleiklie, Ivar	Plantelære (oms. av Hj. Svennevik)	1925
Sverdr.MM	Sverdrup, Jakob	Maal og maalskyldskap	1916
Sverdr.Søy		Soga um Øyrbyggjerne (oms. av Jakob Sverdrup)	1912
Sverre		= SommerKSS	
Svins.A	Svinsaas, Ingvald	Attersyn	1972
Svins.DMS	Svinsaas, Ingvald	Du må sjå om oss	1978
Svins.Pr	Svinsaas, Ingvald	Proprietæren	1980
SvVäxtn	Lyttkens, August	Svenska Växtnamn I-III	1904-15
SykkylvenGreb.	Grebstad, Jan (red.)	Ord og uttrykk i Sykkylven	1999
SykkylvenOrd		Ord og uttrykk frå Sykkylven I-II	1990, 1992
Symra		Symra. Tidsskrift for Norges Studerende Ungdoms Avholdsforbund	1906-40
SyMøre		(Bladet) Synste Møre	2005-
Syng		Syng!	1977
SyngM	Dale, Alv Reidar (red.)	Syng meir	1982
Syrgjes		Syrgjesongarne, Bib	1921
Syrgjes1938		Syrgjesongarne, Bib1938	1938
Syrj.B	Syrjämäki, Gunnar	Bilteknikk	1990
Sysvorti	Stalleland, Kristen (red.)	Sysvorti	1887-91
SyvdeA.Nordal	Nordal, Arnold (red.)	Ord og vendingar frå Syvdemålet	1998
Sæl.LS	Sæland, Jon	Lærebok i sauealing	1918
Sæl.NS	Sæland, Jon	Ny sauebok	1930
Sæl.SF	Sæland, Jon	Sauedrifter til fjells	1921
Sæl.SS	Sæland, Jon	Sau og saustell	1944
Sæl.SV	Sæland, Jon	Sein vaarlembing er best	1925
Særh.SRog	Særheim, Inge	Stadnamn i Rogaland	2007
SæsbøeAÅ	Sæsbøe, Aksel	Atterskin av år	1970
SæterMSNL	Sæter, Alf A.	Mitt stakkars nye liv	1974
SæterTS	Sæter, Alf A.	To i storm	1975

SætreSkul	Sætre, Olav	Har skulen funne inn til livsnerven i uppseding til brorskap og internasjonalt samliv?	1935
SøbergSAV	Søberg, Morten	Senatet som aldri vart	2009
SødalFS	Sødal, Henrik	Til Finnmark med «Skjerstad»	1952
SødalKH	Sødal, Henrik	Frå kultursoga i Hemne etter 1830-åra	1976
SøgneLun.	Lunde, Peter	Målet i Søgne	1913
SømmeSjø	Sømme, Jakob D.	Sjøfiske	1965
SøraaSSF	Søraa, Helge	Småstubber fra skog og fjell	1987
SørboS	Sørbo, Jan Inge	Symfoni no. 3, Opus 41	2006
SørebøAROH	Sørebø, Herbjørn	Alle reiser er ein omveg heim	1974
SørebøJR	Sørebø, Herbjørn	Jens R.	2001
SørebøM	Sørebø, Herbjørn	Medieliv	2003
SørebøMD	Sørebø, Herbjørn	Minuttdemokratiet	1970
SørebøNH		Norsk humor	1995
SørebøTJ	Sørebø, Herbjørn	Tapte jomfruer	1987
SørebøTM	Sørebø, Herbjørn	Tidleg ein morgon	1979
SørflatenBÅ	Sørflaten, Magne	Bodet frå ånderverda	1937
SørflatenM	Sørflaten, Magne	Motordilla	1927
SørflatenNR	Sørflaten, Magne	No ramlar det alt	1937
SørfoldOls.	Olsen, Johan	Ord og uttrykk fra Leirfjord i Sørfold : «Du må ittj snakk'!»	2003
Sørl.Thes.Nno II	Sørlie, M. og R. The- sen	(Merknader i) Norsk bokheim, Nynorsk II	1939
Sørlandet		(Avisa) Sørlandet	1923-90
SørlieBBS	Sørlie, Mikjel	Bergens eldste bymål og andre studier	1969
SørlieFT	Sørlie, Mikjel	Færøysk tradisjon i norrønt mål	1936
Sør-Trøndelag		(Avisa) Sør-Trøndelag	1908-
SørumS.Kolsr.	Kolsrud, Sigurd	Målet i Sørum	1961
Søyl.KG	Teien, Thor Richard	Kva skal vi ha i glaset? (oms. av Aud Søylund)	1995
T	Torp, Alf	Nynorsk etymologisk ordbok	1919
T.BakkeAT	Desplechin, Marie	Aldri tilfreds (oms. av Tove Bakke)	2009
T.BakkeLS	Desplechin, Marie	Like sint (oms. av Tove Bakke)	2010
T.Bruv.SSS	Bruvoll, Torstein Engum	Skogbruk og skogsarbeid i Snåsa	1998

T.Christ.E.Steinn.GJ	Holtedahl, Olaf og Hans Glømme	Geologi og jordlære (oms. av Torstein Christensen og Eirik Steinnes)	1938
T.Christ.E.Steinn.GJ ²	Holtedahl, Olaf og Hans Glømme	Geologi og jordlære (oms. av Torstein Christensen og Eirik Steinnes)	1946
T.Christ.JG	Christensen, Torstein, og M. Ødelien	Jordkultur og gjødsellære	1937
T.Christ.JU	Christensen, Torstein	Jordbruksbok for ungdomen	1934
T.DyrvikUO	Dyrvik, Torbjørn	Ulvik under okkupasjonen	1995
T.E.HoelG	Hoel, Tore Elias	Glaskula	2003
T.E.HoelV	Hoel, Tore Elias	Vinterfilm	2005
T.EidnesBGS	Kareliussen, Steinar	Brann- og gassalarmlegg med sløkkingsystem (oms. av Trond Eidnes)	1991
T.EidnesDT	Liset, Kolbjørn	Digital teknikk (oms. av Trond Eidnes)	1986
T.EidnesKTF	Lauritzen, Odd	Kjemi for teknisk fagskule (oms. av Trond Eidnes)	1990
T.G.HeggemS5	Heggem, Tor Gunnar	Samfunnsfag 5	1997
T.H.HaugeDLV	Hauge, Toril Hjartåker	Den lange vegen til likeglede	2005
T.HansenSLKN	Hansen, Tor	Storlaksen kom i natt	1974
T.HaugeLS	Hauge, Tore	Littlemannen og skoftungen	1994
T.Hell.BB	Helland, Thore Eithun	Bitterhonning blues	2003
T.Hell.NR	Helland, Thore Eithun	Natta blir til regn	2008
T.Hårs.ITM	Hårsaker, Tore	Isolasjons- og tekkemetoder	1998
T.Jonas.UK	Jonassen, Terje	Den usynlege kona	2008
T.KummenV	Kummen, Tea	Villveng	1947
T.KvammeWetåsR-LNM	Kvamme, Torstein og Åse Wetås	Revidert liste over norske maur	2010
T.Lars.M.Hars.NBB	Larsen, Terje	Namn frå by og bø	2008
T.Loup.M	Loupedalen, Torjus	Morgedal	1947
T.MyhreT	Myhre, Tove	Tivolireise	2008
T.Solh.IS	Solheim, Torolv	I solnedgangstider	1976
T.Solh.SK	Solheim, Torolv	Ei strilekrønike	1978
T.SundDNK	Sund, Torvald	Da nissen kyssa mamma	2003
T.SundFTH	Sund, Torvald	Første tørn på Havterna	1986
T.SundHR	Sund, Torvald	Hautsommår i reinfjellet	1979
T.SundOOS	Sund, Torvald	Onkel Oskars saueost og andre godbitar	1996
T.SundSD	Sund, Torvald	Seglet og dansen	1999
T.Tufte.Bakom	Tufte, Thorbjørn	Bakom blånene: hvor storfisken ennå vaker	1967
T.ValstadTKH	Valstad, Tilla	Teodora kommer hjem	1935

T.Visl.D	Vislie, Tormod	Dagun	1922
TA		Telemarksavisa	1994- (nettutgå- ve frå 1996)
Taksd.KD	Wilson, Elizabeth	Kledd i draumar (oms. av Asgjerd Taksdal)	1989
Taksd.TMN	Salih, Tayeb	Trekket mot nord (oms. av Asgjerd Taksdal)	1978
TaktTone1	Tronshaug, Hans Jacob	Med takt og tone 1	1995
TakvamSK	Takvam, Marie	Syngjande kjelder	1954
Talatrosten		Talatrosten	1967-2001
TallaksonDE	Tallakson, Asgaut	Dikt aa eventyr	1926
Tandst.AS	Tandstad, Kjetil	Absolutt Sunnmøre	2007
Tandst.HH	Tandstad, Kjetil	Handbok for huslause	1982
Taraldl.FGH	Taraldlien, Bendik	Fraa gard og heid	1924
Taraldl.Fyresdal	Taraldlien, Bendik	Fyresdal	1910
TeigeLV	Teige, Trude	Lene seg mot vinden	2004
Tel17-		Ordsamling frå Telemark frå 1700-talet	
TelArb		Telemark Arbeiderblad	1921-94
Teldbl		Telemark dagblad	1933
TelegrIn		Instruksjonar for teneste i telegrafverket I-V	1935-38
TelegrMask		Lærebok i maskinlære for telegrafskulen	1927
TelegrMek		Lærebok i mekanikk for telegrafskulen	1933
TelegrReg		Norsk telegrafreglement	1939
Telem		(Avisa) Telemarkingen	1975-85
Telen		(Avisa) Telen	1928-
Teln.	Telnes, Jørund	Skrifter I-II	1925
Teln.GH	Telnes, Jørund	Guro Heddelid	1880
Teln.RB	Telnes, Jørund	Rupe-Ber	1878
TelSkul.	Skulerud, Olai	Telemaalet i umriss	1918
TelT.Tveito	Tveito, Tone Jorunn (red.)	På tvers	2004
TeolOrdl		Teologisk ordliste	1931
1.-2.Tess		Paulus' fyrste og andre brev til tessalonikarane. Bib	1921
1.-2.Tess1889		Apostelen Pauli' fyrste og andre Bev til Thessalonikarne. NT1889	1889

1.-2.Tess1914		Paulus' fyrste og andre Brev til Thessalonikarane. NT1914	1914
1.-2.Tess1938		Paulus' fyrste og andre brev til tessalonikarane Bib1938	1938
1.-2.Tess1961		Paulus' fyrste og andre brev til tessalonikarane NT1961	1961
Thes.ES	Hamre, Harald [Thesen, Rolv]	Etter stormen	1945
Thes.Ga	Thesen, Rolv	Arne Garborg	1933
Thes.MM	Thesen, Rolv	«Mennesket og maktene»	1942
Thes.Ørj	Thesen, Rolv	Tore Ørjasæter	1935
ThueKVR	Thue, Leif	Kjerringi vil rå	1936
TidsHistSo		Tidsskrift utgitt av Historielaget for Sogn l-	1910-
TidsHvaler		Øyene/Hjembygda Hvaler. Lokalhistorisk tidsskrift	1979-97
TidsLæge		Tidsskrift for Den norske legeforening (til 2008: lægeforening)	1881- (I perioden 1881-89 var namnet: Tidsskrift for praktisk Medicin. I 1941-45 var det: Tidsskrift for Norges legeforbund.)
TidsNoLa		Tidsskrift for Det norske landbruk	
TidsRett		Tidsskrift for Rettsvitenskap	1888-
TidsSnmHist		Tidsskrift for Sunnmøre Historielag	
TidsTeol		Tidsskrift for teologi og kirke	1930-
TidsVaHist		Tidsskrift for Valdres historielag	1916-67
TillerF	Tiller, Per Olav	Førkrigsbarndom	1992
1.-2.Tim		Paulus' fyrste og andre brev til Timoteus. Bib	1921
1.-2.Tim1889		Apostelen Pauli fyrste og andre Brev til Timotheus. NT1889	1889
1.-2.Tim1914		Paulus' fyrste og andre Brev til Timotæus. NT1914	1914
1.-2.Tim1938		Paulus' fyrste og andre brev til Timoteus Bib1938	1938

1.-2.Tim1961		Paulus' fyrste og andre brev til Timoteus NT1961	1961
TimberlidOS	Timberlid, Rune	Operasjon Siskin	2008
TimeTi.	Time, Tor	Haurt saure eller kort om dialekt i Time	1986
TingvollGjul	Gjul, Jo Eirik	Ordsamling frå Gyl	2002
Tinn1743	Fermann, Severin Olse	Ordsamling frå Tinn ikring 1743	1994
TinnGollo	Gollo, Svein	Gamle ord i Tinn-målet	1997
TinnKlon.	Klonteig, Olav	Fjellbygder i attersyn	2000
TinnOrdb	Skulerud, Olai	Ordbok over Tinnsmalet (Ms)	
TinnSkul.	Skulerud, Olai	Tinnsmalet	1922-38
Tiralj		Tiraljøren. Blade oplæste og angrebne i Studentersamfundet	1871
Tit		Paulus' brev til Titus. Bib	1921
Tit1889		Apostelen Pauli Brev til Titus. NT1889	1889
Tit1914		Paulus' Titus til Titus. NT1914	1914
Tit1938		Paulus' brev til Titus Bib1938	1938
Tit1961		Paulus' brev til Titus NT1961	1961
Tjelm.DK	Tjelmeland, Halvard	Den kalde krigen	2006
Tjensv.Mat	Tjensvoll, Margrete Grude	Mat og matstell	1942
TjøllingSchulze	Schulze, Johan Anton	Målføret i Tjølling	1974
TjøttaFL	Tjøtta, Lars A.	Flinta-Lars	1985
TO		Teknisk Ordbok (manuskript)	
Tob.Smed	Tobiassen, Anna Helene	Smeden i eldre tid	1981
TodalBruset	Bruset, Kristen	Todalsmålet	1998
TodalMo	Mo, Eilert	Todalsmålet	1922
Toiv.Finsk	Toivonen, Yrjö Henrik	Suomen kielen etymologinen sanakirja I-VI	1955-78
Tok.Folg.T	Folgerø, Halvor og Finn Tokvam	Tyl	2005
TolaasN	Tolaas, Jon	Nattkino	1992
TolaasSj	Tolaas, Jon	Sju	1971
TopJ		Topografisk Journal for Norge	1792-1808
Tores.PVV	Toresen, Hans	På villan veg	1915
Tork.GR	Torkelsen, Per Inge	Gledelig røyk og godt nyttår!	2003

Torkilds.MM	Torkildsen, Terje	Marki Marco	2008
TorpFest		Festskrift til professor Alf Torp paa hans 60 aars fødselsdag	1913
TorridalFrøyset	Frøyset, Inger	Torridalsmålet	1957
Tors.MS	Torsvik, Gaute	Menneskenatur og samfunnsstruktur : ein kritisk introduksjon til økonomisk teori	2003
Torv.UÅ	Torvund, Olav	I ungdoms aar og andre sogor	1919
TorvikGodNo	Torvik, Ingvald	God norsk i skrift og tale	1957
Totenm		Totenmål og anna mål	1981-
TotFaarl.	Faarlund, Jan Terje	Totenmålet	[2000]
TotlandHHF	Totland, Ole Jakob	Hardstyret held fram	2009
Totn		Totn	1949-2006
TradmatRennebu	Eggan, May-Lill, Anne Helene Kvam og Birgit Foss	Tradisjonsmat i Rennebu. Kulturbakgrunn, oppskrifter	2004
TradmatTrl		Gammeldags mat. Tilberedelse av mat og oppskrifter fra Trøndelag ca. 1850-1900	198?
TranøyIN	Tranøy, Betuel Sofus	Industrireisinga i Noreg	1943
TranøyS	Tranøy, Betuel Sofus	Sildefisket	1953
TranøyTS	Tranøy, Betuel Sofus	Torskefisket og ymse andre sjøfiske	1948
Trh1700	Dalen, Arnold	Norske ord i Nysteds leksikalske manuskript	2007
TrhDalen	Dalen, Arnold	Trondheimsmålet	1978
TrhHusøy	Husøy, Tormund Ledang	Skoill' de' vær' en påtår, kanskje? Ord og uttrykk fra Trondheim og omegn	1997
TrlFSkr		Trøndelag Folkemuseum Skrifter (heradsnamn framfor)	
TrlGTekst	Dalen, Arnold og Jan Ragnar Hagland (utgj.)	I det meest upolerede Bondesprog. Tekster på trøndermål 1706-1856	1985
TrlLa.	Larsen, Amund B.	Oversigt over de trondhjemske dialekters slægtskabsforhold	1886
Tr-låna	Dahle, Kolbein, Eli Grytli og Dag Nielsen	Trønderlåna	2005
TrohaugD	Trohaug, Ragnfrid	Dobbeltgjengaren	2004
TromsøH.Hans.	Hansen, Odd Magnus Heide	E du lamme mæ?	1998

TrondenesGrytne	Grytne, Johan	Ord og uttrykk fra Grøtavær og Aøvestad på ytre Grytøy (elektronisk utg.)	2004
TrondenesOlsrud	Olsrud, Ivar	Ordsamling frå Grytøya (elektronisk utg.)	2004
TrsBl		Bladet Tromsø	1898-
Trsbymlv.	Iversen, Ragnvald	Syntaksen i Tromsø bymaal	1918
TrsStang.	Stangnes, Helge	Kjøss meg på måndag – så har du heile veka fri	2000
TrygslandM	Trygsland, Guri	Mannfolkprat	[1930]
Trysil1784	Smith, Axel Christian	Ordsamling i Beskrivelse over Trysild Præstegield i Aggershuus Stift i Norge	1784 (trykt 1798)
Trysilboka	Lillevold, Eyvind	Trysil-boka. Garder og slekter I-	1943-
TrysilFlod.	Floden, Jon	Me' are oL	1999
TrysilGard.	Gardaasen, Paul	Målet i Øst-Trysil	1931
TrysilNordg.	Nordgaard, Peder	Liste over ord fra talemålet i Trysil	1982
TrytiSlang	Tryti, Tone	Norsk slang	1985
TrytiSlangO	Tryti, Tone	Norsk slangordbok	2008
TrædalNJ	Trædal, Lasse	«Det var hardført». Arbeidarminne frå Næs Jernverk [i Holt]	1997
TrøgstadS.Sim.	Simonsen, Synnøve	Ol og olstø fraa Nordre Baastad	1982
TrøndAv		Trønder-Avisa	1952- (1900-52 under andre namn)
Trøndermål	Dalen, Arnold og Ola Stemshaug (red.)	Trøndermål. Språkarv og språkforhold i Trøndelag og på Nordmøre	1972
TrøndO	Dalen, Arnold og Tor Erik Jenstad	Trønderordboka	1997
TrøndO ²	Jenstad, Tor Erik og Arnold Dalen	Trønderordboka	2002
TuAG	Tu, Torvald	Ane Gurina	1924
TuB	Tu, Torvald	Blomar fraa heid	1915
TuddalHovde	Hovde (Gvåle), Gudrun	Tuddølmålet	1946
TuDF	Tu, Torvald	Den framande	1930
TuDLEV	Tu, Torvald	Det lyser etter vegen	1940
TuEIH	Tu, Torvald	Eld i hjartekrå	1928
TuFF	Tu, Torvald	Fart i friinga	1933

TuFF	Tu, Torvald	For fjåge folk	1950
TuFS	Tu, Torvald	Friar-sjau	1925
TuG	Tu, Torvald	Gullfuglen og andre eventyr	1944
TuGG	Tu, Torvald	Gjennom grindane	1953
TuGift	Tu, Torvald	Gift deg! komedie i tre akter	1935
TuGift.G	Tu, Torvald	Giftande gjenta	1927
TuHM	Tu, Torvald	Hagen min	1931
TuJ	Tu, Torvald	Jærdikt	1943
TuKH	Tu, Torvald	Kvinnfolk-hjarta	1923
TuKj	Tu, Torvald	Kjærleiksvegen	1925
TuKP	Tu, Torvald	Kjærlege par	1926
TuKR	Tu, Torvald	Kjærleiken rår	1929
TuL	Tu, Torvald	Lynglandet	1922
TuLB	Tu, Torvald	Like born leikar best	1922
TuMSK	Tu, Torvald	Men størst er kjærleiken	1943
TuS	Tu, Torvald	Seinsumar	1937
TuSBM	Tu, Torvald	Storbrekkmyri	1914
TustnaS.Lien	Lien, Solfrid Helene	Dialektord frå Fuglvåg (særemne)	2002
TusvikKGB	Sandwall-Bergström, Martha	Kulla-Gulla på barneheimen (oms. av Marit Tusvik)	1989
TuTJ	Tu, Torvald	Trygve Johannes	1943
TuUV	Tu, Torvald	Ung vilje	1920
TuVL	Tu, Torvald	Vona og livet	1943
Tv.A	Tvedt, Jens	Asallbær	1917
Tv.BP	Tvedt, Jens	Brite-Per	1924
Tv.DJ	Tvedt, Jens	Djup jord	1904
Tv.G	Tvedt, Jens	Godmenne	1927
Tv.GL	Tvedt, Jens	Guds løn	1906
Tv.HB	Tvedt, Jens	Haavard Brittanus	1908
Tv.HS	Tvedt, Jens	Hamskiftet	1897
Tv.HT	Tvedt, Jens	Hamna-tjonet	1889
Tv.IF	Tvedt, Jens	Inn i fjordarne	1911
Tv.JG	Tvedt, Jens	Jardtrud Gilurdi	1912
Tv.Kj	Tvedt, Jens	Kjærleik	1887
Tv.Kr	Tvedt, Jens	Kraaka	1909
Tv.LL	Tvedt, Jens	Laam og leid	1928
Tv.LS	Tvedt, Jens	Laurdagskveld til støls	1892
Tv.MA	Tvedt, Jens	Madli und' apalen	1925
Tv.N	Tvedt, Jens	Nybrot	1888
Tv.R	Tvedt, Jens	Ramnagrø	1922
Tv.SS	Tvedt, Jens	Skuggar og solglytt	1886
Tv.TH	Tvedt, Jens	Tengill Hovda	1891

Tv.V	Tvedt, Jens	Vanheppa	1920
Tv.Æ	Tvedt, Jens	Ættarvende	1923
TveitBuestad	Buestad, Sigmund	Vokalismen i Tveitmålet	1952
TveitenPL	Tveiten, Asbjørn	Private lærarskular 1890-1947	1994
TveitoB	Tveito, Einride	Bygdespelaren	1911
TveitoM	Tveito, Einride	Mikaelskyrkja	1917
TveitoR	Tveito, Einride	Ran	1920
TveitoÆtt	Tveito, Einride	Ættargarden	1918
Tydalsb		Tydalsboka I. Bygda gjennom tidene	1972
TyldenTKAA	Tylden, Per	Tidi kjem aldri att	1969
TynsReit.	Reitan, Jørgen	Tynnsetmålet	1926
TynsSelmer	Selmer, Ernst W.	Likevekt og tiljevning i Tynsetmålet	1950
TysfjordStor.	Storfjord, Thorbjørn	Nordlandske fiskerbåter og nordlandsk fiskebruk	1951
Tysnes		(Bladet) Tysnes	1953-
Tysnes1743	Christie, Edvard	Ordsamling frå Tysnes	1743
TysnesHeggl.	Hegglund, Johannes	Tysnesmålet	2007
Tønsb.Kn	Knudsen, Trygve	Om Tønsbergs bymål. I La. Fest	1924
TønsbergBl		Tønsbergs Blad	1870-
Ugl.Sy	Ugland, Thorbjørg Hjelman	Sy bunaden sjøl	1993
UlateigDKM	Ulateig, Egil	Den kvite mann i Kenya	1973
Ullel.D	Boccaccio, Giovanni	Dekameronen (oms. av Magnus Ulleland)	1969-71
UllensakerStok.	Stokstad, Olaug Julseth	Som sagt i Ullsaker	1997
UllensakerStok. ²	Stokstad, Olaug Julseth	Rakster og skrabbslått	2000
UlsteinE	Ulstein, Ragnar	Englandsfarten	1965, 1967
UlsteinH	Ulstein, Ragnar	Harpegjengen	1961
UlsteinS	Ulstein, Ragnar	Svensketrafikken	I: 1974, 2: 1975, 3: 1977
UlsteinSV	Ulstein, Ragnar	Som skyttel i vev	1995
UlsteinWaage	Waage, Peder Fritz	Ord og tradisjon. Ei samling ord og uttrykk, segner og legender	1997
Undel.G	Undeland, Lars	Grønsakdyrking	1952
Underd.KS	Underdal, Anders	Kvitterli-songar	1919
Underl.FP	Underlid, Kjell	Fattigdommens psykologi	2005

UndheimLFGB	Bruun, Sverre	Lærebok i fysikk for gymnaset (oms. av Bjarne Undheim)	1963
UndheimLFGV	Bruun, Sverre	Lærebok i fysikk for gymnaset (oms. av Bjarne Undheim)	1962
Ungdomsvon		Ungdomsvon	1926-
Unger1844	Unger, Carl Richard	Norske Dialekt-Ord uddragne af en Reisendes Optegnelser (i tidsskriftet Nor III)	1844
Unglyden		Unglyden	1899-1967
UngN		(Bladet) Ung Norig (frå 1935 Ung Noreg)	1918-26 og 1935-36
UngSkog		Ungdomen og skogen	1924
Univ		Universitetet i Oslo: Ymse skjema, føresegner o.l.	
Universitas		(Bladet) Universitas	1946-
Unneb.R	Unneberg, Marie	Ranveig	1915
Up.A	Uppdal, Kristofer	Andedrag	1918
Up.AE	Uppdal, Kristofer	Altarelden	1920
Up.D	Uppdal, Kristofer	Domkyrkjebyggjaren	1921
Up.DS	Uppdal, Kristofer	Dansen gjennom Skuggeheimen	1921
Up.E	Uppdal, Kristofer	Elskhug	1919
Up.Fj	Uppdal, Kristofer	Fjellskjeringa	1924
Up.G	Uppdal, Kristofer	Galgeberget	1930
Up.H	Uppdal, Kristofer	Herdsla	1924
Up.IS	Uppdal, Kristofer	I skiftet	1922
Up.J	Uppdal, Kristofer	Jotunbrunnen	1925
Up.K	Uppdal, Kristofer	Kongen	1953
Up.Ku	Uppdal, Kristofer	Kulten	1947
Up.Kv	Uppdal, Kristofer	Kvæde	1905
Up.ODD	Uppdal, Kristofer	Om diktning og diktarar	1965
Up.R	Uppdal, Kristofer	Røysingfolket	1923
Up.S	Uppdal, Kristofer	Solbløding	1918
Up.SL	Uppdal, Kristofer	Sol-laug	1908
Up.SR	Uppdal, Kristofer	Snø-rim	1915
Up.St	Uppdal, Kristofer	Stigieren	1919
Up.TL	Uppdal, Kristofer	Trolldom i lufta	1922
Up.U	Uppdal, Kristofer	Uversskyer	1917
Up.US	Uppdal, Kristofer	Ung sorg	1905
Up.V	Uppdal, Kristofer	Vandringa	1923

Up.VA	Uppdal, Kristofer	Ved Akerselva og andre forteljingar	1910
Up.VF	Uppdal, Kristofer	Villfuglar	1909
UppFram.		Upp og fram. Blad for Sunnmøre krins av kristelege foreiningar for unge	1903-
UrheimNV	Urheim, Odmund	Nokre Viser	1874
UrnesDHT	Urnes, Arnfinn	Dei heimlege tonar	1935
UrstadNamdal	Urstad, Olav	Namdalsmålet: Ord og ordbøyningar i målføret i Øvre-Namdalen	1958
Utg.Jur	Utgård, Karl Arne	Juridisk og administrativ ordliste: bokmål-nynorsk	2002
V	Vidsteen, Christian Bang	Ordbog over Bygdemaalene i Søndhordland	1900
V.D	Vidsteen, Christian Bang	Dansk-norsk Ordbog	1907
V.Espel.SBS	Espelend, Velle	Den store boka om spøkelse	1999
V.MørkHS	Mørk, Vidar	Hjartespråk og skriftmål	1975
V.SlettenRR	Sletten, Vegard	Rogaland rundt	1948
V.W.Jac.SON	Jacobsen, Vigdis Wiik	Serpentinittisert olivinstein i Nordfjord	1977
Va1743		Ordsamling frå (øvre) Valdres	1743
VaaDikt	Vaa, Aslaug	Dikt i utval	1964
VaageAJ	Vaage, Ragnvald	Av jord er du komen	1941
VaageB	Vaage, Ragnvald	Bylgja	1913
VaageBK	Vaage, Ragnvald	Bø-karane	1928
VaageG	Vaage, Ragnvald	Gullbergland	1915
VaageGT	Vaage, Ragnvald	Gutane på Tedneholmen	1977
VaageLS	Vaage, Ragnvald	Liv som strir	1912
VaageM	Vaage, Ragnvald	Mannsemne	1974
VaageMS	Vaage, Ragnvald	Mot stupe	1933
VaageStr	Vaage, Ragnvald	Strengspel	1914
VaaHL	Vaa, Aslaug	Honningfuglen og leoparden	1965
VaaM	Vaa, Aslaug	Munkeklokka	1966
VaBeito	Beito, Olav T.	Valdres-målet	1958
VadsøHatl.	Hatlebrekke, Hildur	Vadsø-dialekten med glimt fra dialektene i Kiby og Ekkerøy	1981
VadsøSprHatl.	Hatlebrekke, Hildur	Språkforhold i Vadsø by (med særlig vekt på svake verb)	1976

VAgd16-	Thomassøn, Jørgen	Ældre norske sprog minder I. Maallære og ordtøke fraa Vest-Agder (utgj. av Torleiv Hannaas)	1911
VAgdHann.	Hannaas, Torleiv	Vestegde-målet. I NoBygd II	1925
VAgdOrd		Gamle ord og uttrykk fra bygder i Vest-Agder	2003
VaHad1743		Ordsamling frå Valdres og Hadeland	1743
Valdres		(Avisa) Valdres	1903-
Valdres1743		Ordsamling frå (øvre) Valdres	1743
Vals.TK	Valstad, Tilla	Teodora kommer hjem (elektronisk utg.; jf. T. ValstadTKH)	2000
Vandv.BGO	Vandvik, Eirik	Blant gudar på Olymp	1956
Vandv.FEM	Vandvik, Eirik	Far etter menneske	1945
Vandv.GrTrag		Greske tragediar I-II (oms. av Eirik Vandvik)	1948, 1954
Vandv.II	Homer	Iliaden (oms. av Eirik Vandvik)	1951
Vandv.UA	Cicero	Um alderdomen (oms. av Eirik Vandvik)	1931
VangFV	Vang, A, E.	Fraa Valdres	1915
VanneboAN	Vannebo, Kjell Ivar	Aksjonsart i norsk	1969
VannesP	Vannes, Johann	Plast. Bearbeiding	1966
VanvikPATrh	Vanvik, Arne	A Phonetic-Phonemic Analysis of the Dialect of Trondheim	1966
Vanylven1743	Vingaard, Hans	Ordsamling frå Vanylven	1743
VanylvenWidn.	Widnes, Marie Lovise	Målet hennar mor	2001
VaraldsøyGrav.	Gravdal, Vilhelm	Gamle ord og uttrykk frå Gravdal og Mundheim	1987
Vard		Vardenboka. 25-årsskrøfte før fylkeslage «Varden»	1925
Varden		(Avisa) Varden	1874-
VardøStøme	Støme, Oddvar	Vår eigen stemme	1994
Varingen		Varingen	1946-
VartdalGjers.	Gjersdal, Jakob	Gamle ord og uttrykk frå Vartdalsstranda	2001
Vassb.M	Vassbotn, Anders	Meinhøve. Spelstykkje	1898
Vassb.N	Vassbotn, Anders	Nybrotsmenn. Spelstykkje i tvo bolkar	1900
Vassb.P	Vassbotn, Anders	Pinseveir. Spelstykkje i ei akt	1895
Vassb.Sk	Vassbakke, O. K.	Skulehagen	1935

VatneSlyngst.	Slyngstad, Arnfred Ivar	Stadnamna i Vatne herad	1930
VattenA	Vatten, Ingeborg Åsen	Ales	1979
VattenAFL	Vatten, Ingeborg Åsen	Ales finn lykka	1982
VattenAL	Vatten, Ingeborg Åsen	Ales lengtar	1980
VattenDV	Vatten, Ingeborg Åsen	Dokter'n vår	1978
VattenFFF	Vatten, Ingeborg Åsen	Frå fjell til fjord	1977
VattenTT	Vatten, Ingeborg Åsen	Dei snille trolla i Tussan	1977
VattenUN	Vatten, Ingeborg Åsen	Under Nordmørsfjell	1977
VefsnBB		Gamle ord, ordtak, regler o.a	1982
VefsnLund.	Lundestad, Halvard	Ordsamling frå Vefsn	1992
VefsnLund. ²	Myrnes, Petter	Ordsamling frå Vefsn	2003
VefsnRiksh.	Riksheim, Vilhjelm	Ljodvokstren i Vefsnmålet	1921
VefsnTonRiksh.	Riksheim, Vilhjelm	Noko um tonelag i Vefsnmålet. I LaFest	1924
VegaBV		Målføre på Vega både før og no	2003
VegaEngen	Engen, Brynhild	Vegamålet	1977
VegaWika	Wika, Nils O.	Ordlste frå Vega	1977
Veit.ØklandR	Veiteberg, Jorunn og Einar Økland	Reklamebildet	1986
VekaSuld	Veka, Johan	Liv og Iagnad i Suldal	1944
VenstreNorge	Worm-Müller, Jacob S.	Venstre i Norge	1933
VenåsDFM	Venås, Kjell	Den fyrste morgonblånen. Tekster på norsk frå dansketida	1990
VenåsIAU	Venås, Kjell	Ivar Aasen og universitetet	2000
VenåsLIA	Venås, Kjell	Livssoga åt Ivar Aasen	1996
VenåsLV	Venås, Kjell	Linne verb i norske målføre	1974
VenåsNGr	Venås, Kjell	Norsk grammatikk. Nynorsk	1990
VenåsStV	Venås, Kjell	Sterke verb i norske målføre	1967
VenåsTF	Venås, Kjell	Då tida var fullkomen. Ivar Aasen	1996
VerdalGS	Verdal, Aake O.	Glitt og skimt	1968
VerdalH.M.Ivers.	Iversen, Harald Morten	Ord fra Verdal	2008
VerdalLaur.	Lauritzen, Kristin	Talemålet i Vera	1980
VerneZK	Verne, Jules	Zarens kurér	1896
VES	Johnsen, Egil Børre (red.)	Vårt eget språk I-III	1987
Ves.21år	Vesaas, Tarjei	21 år	1953
Ves.AT	Vesaas, Tarjei	Avskil med treet	1953
Ves.B	Vesaas, Tarjei	Bleikeplassen	1946

Ves.BK	Vesaas, Tarjei	Båten om kvelden	1968
Ves.Br	Vesaas, Tarjei	Bruene	1966
Ves.Brannen	Vesaas, Tarjei	Brannen	1961
Ves.DSH	Vesaas, Tarjei	Dei svarte hestane	1928
Ves.DSS	Vesaas, Tarjei	Det store spelet	1934
Ves.DUM	Vesaas, Tarjei	Dei ukjende mennene	1932
Ves.EVD	Vesaas, Tarjei	Ein vakker dag	1959
Ves.F	Vesaas, Tarjei	Fuglane	1957
Ves.FR	Vesaas, Tarjei	Fars reise	1930
Ves.GB	Vesaas, Tarjei	Guds bustader	1925
Ves.GG	Vesaas, Tarjei	Grindegard	1925
Ves.GK	Vesaas, Tarjei	Grindekveld	1926
Ves.HF	Vesaas, Tarjei	Huset og fuglen	1971
Ves.HH	Vesaas, Tarjei	Hjarta høyrer sine heimlandstonar	1938
Ves.HM	Vesaas, Tarjei	Huset i mørkret	1945
Ves.Is	Vesaas, Tarjei	Is-slottet	1963
Ves.K	Vesaas, Tarjei	Kimen	1940
Ves.K ²	Vesaas, Tarjei	Kimen	1965
Ves.KH	Vesaas, Tarjei	Klokka i haugen	1929
Ves.Kj	Vesaas, Tarjei	Kjeldene	1946
Ves.KRH	Vesaas, Tarjei	Kvinner ropar heim	1969
Ves.LEL	Vesaas, Tarjei	Løynde eldars land	1953
Ves.LF	Vesaas, Tarjei	Lykka for ferdesmenn	1949
Ves.LH	Vesaas, Tarjei	Leiret og hjulet	1936
Ves.LL	Vesaas, Tarjei	Leiken og lynet	1947
Ves.LS	Vesaas, Tarjei	Liv ved straumen	1970
Ves.M	Vesaas, Tarjei	Morgonvinden	1947
Ves.MB	Vesaas, Tarjei	Menneskebonn	1923
Ves.S	Vesaas, Tarjei	Signalet	1950
Ves.SH	Vesaas, Tarjei	Sendemann Huskuld	1924
Ves.SS	Vesaas, Tarjei	Sigrid Stallbrokk	1931
Ves.ST	Vesaas, Tarjei	Sandeltreet	1933
Ves.T	Vesaas, Tarjei	Tårnet	1948
Ves.U	Vesaas, Tarjei	Ultimatum	1934
Ves.V	Vesaas, Tarjei	Vindane	1952
Ves.V ²	Vesaas, Tarjei	Vindane	1959
Ves.VD	Vesaas, Tarjei	Ver ny, vår draum	1956
Ves.VN	Vesaas, Tarjei	Vårnatt	1954
VeSkog	Ve, Søren	Skog og treslag i Indre Sogn frå Lærdal til Fillefjell	1940
Vestab.Rev	Vestaberg, Carl	Rev	1929

VestbyKarlst.	Karlstad, Henning	Å sa du? På leiting etter Vestbymålet	2014
Vesterålen		(Avisa) Vesterålen	1921-
VestfBråv.	Bråvoll, Ole	Vestfoldmål. Ord og vendinger fra Andebu	1964
VestfMin		(Tidsskriftet) Vestfoldminne	1924-
VestfNeTelFoldv.	Foldvik, Arne Kjell	«Å ær'e du sier?»	2004
Vestlp		Vestlandsposten	1878-1916
VestlTB		Vestlendingar i Tysklandsbrigaden : 1947-1953	1999
Vestm		(Bladet) Vestmannen	1985-
Vestmar		(Avisa) Vestmar	1867-1997
VestNytt		(Avisa) Vestnytt	1987-
VestrumES	Vestrum, Arne	Englands saga til um lag 1080	1895
VestrumLK	Vestrum, Arne	Ei liti lærebok i kjemi skrivi aat lærarskular, landbruksskular og andre ungdomsskular	1898
Veterb		Veterinærberetningen	1892-
VevleML	Vevle, Olav	Minne frå livsferdi	1937
VegøyVestad	Vestad, Jon Peder	De sa me – ord og uttrykk frå Rødven etter Aase Hunnes	1991
VG		(Avisa) Verdens Gang	1945-
Vi.Blk	Vinje, Aasmund Olavsson	Blandkorn	1867
Vi.D	Vinje, Aasmund Olavsson	Diktsamling	1864
Vi.OD	Vinje, Aasmund Olavsson	Olaf Digre	1927
Vi.SkrS	Vinje, Aasmund Olavsson	Skrifter i samling I-V	1916-21
Vi.SkrU	Vinje, Aasmund Olavsson	Skrifter i Utval I-VI	1882-90
Vi.St	Vinje, Aasmund Olavsson	Storegut	1932
Vi60		Vi over 60	1982-
Viger.GKNR	Vigerust, Vegard	Guten som ville kjøpe Norsk Rikskringkasting	1957
Viger.M	Vigerust, Vegard	Mikla	1970
Viger.St	Vigerust, Vegard	Stålstuten	1954
VigmostadBergst.	Bergstøl, Tore	Vigmostadboka II	1960

VigOrdl	Vig, Ole	Ordliste i fleire nummer av tidsskriftet Den norske Folkeskole	1855-56
Vik1743	Daae, Anders	Ordsamling frå Vik i Sogn	1743
Vikebl		Vikebladet (frå 1989 Vikebladet Vestposten)	1929-
Viking		Viking	1937-96
VikSeim	Seim, Anders	Noko um vokalverket i Vikjamålet	1912
VikSkjør.	Skjørvo, Hermund	Ordsamling frå Vik i Sogn I-II	1933
VikværVeg		Vikværseke vegar til målet	2008
VikørBL	Vikør, Jørgen	Brørne på Lihaug	1941
VikørDD	Vikør, Jørgen	Dreng som duger	1934
VikørPL	Vikør, Jørgen	På Liestøl	1932
Villm		(Bladet) Villmarksliv	1973-
VillunEFA	Villun, K. [Fløgstad, Kjartan]	Ein for alle	1976
Vinduet		(Tidsskriftet) Vinduet	1947-
VisefBe.		= Be.NV	
Visl.AaV	Vislie, Vetle	Aasmund Vinje	1920
Visl.B	Vislie, Vetle	Boksoga for lærarskular, gymnas og ungdomsskular	1915
Visl.DRR	Vislie, Vetle	Det ruskar i ro	1904
Visl.E	Vislie, Vetle	Eldbjørg	1931
Visl.GG	Vislie, Vetle	Gullguden og andre gudar	1927
Visl.H	Vislie, Vetle	Heldøla	1895
Visl.HS	Vislie, Vetle	Henrik Svane	1918
Visl.IV	Vislie, Vetle	Inga frå Varteig	1924
Visl.L	Vislie, Vetle	Livsvilje	1921
Visl.S	Vislie, Vetle	Solvending	1897
Visl.SV	Vislie, Vetle	Sigvard Vegard	1915
VivelidB	Vivelid, Lars	Bjørndalssvarta	1973
VivelidDHS	Vivelid, Lars	Det hende kring Skinnarfjell	1979
VivelidLBV	Vivelid, Lars	Langs blodfar på villfjell	1971
VivelidSV	Vivelid, Lars	Skrik i villmarksnetter	1972
VL		(Avisa) Vårt Land	1945-
VlBank		Vestlandsbanken: Blankettar o.l. – etter ca. 2005 også årsmeldingar	
VlbankÅrsm		Vestlandsbanken: Årsmeldingar (fram til ca. 2005; sjå òg VlBank)	
VlLandbr		(Bladet) Vestlandsk Landbruk	1914-

VI-læraren		Nasjon – region – profesjon	1995
VIMål50År		Vestlandske Mållag 1904-1954	1954
VInytt		Vestlandsnytt	1906-
VISals		Vestlandske Salslag. Ymse skjema	
VISalsÅrs		Vestlandske Salslag. 10-årsskrift 1920-1930	1930
Vo.Ty	Voss, J. Fredrik	Tysk-norsk ordbok	1933
VoHe.	Heggstad, Leiv	Vossemålet	1933
Volda1743	Munthe, Iver	Ordsamling frå Volda	1743
VoldaØrstaØrs.	Ørstavik, Ragnar	Gamle ord og uttrykk	1996
Volund		Volund	-2003
Voss1750		Anmerknng om Vossernes Seremonialia ved deres Gilder og Edukation fra først til sidst. I Folkev	1850
VossRøthe	Røthe, Eirik	Vossamålet i ord og vendingar	1994
VoV	Vidsteen, Christian Bang	Oplysninger om Vossemaalet	1884
VriesAEW	Vries, Jan de	Altnordisches etymologisches Wörterbuch	1962
VSO		Videnskabernes Selskabs Danske Ordbog	1793-1905
Vstrål1698	Bork, Jacob Laugesen	Ordsamling frå Bø i Vesterålen ikring 1698	1956
VstrålMart.	Martinussen, Birger	Maalet i Bø i Vesteraaalen	1907
VstrålOrv.	Orvik, Ove	Vesterålsk ordbok	1997
VstrålOrv. ²	Orvik, Ove	Ord og dialekt i Vesterålen	2003
VTB		Vest-Telemark Blad	1973-
VTel1743	Paus, Peder Hanssøn	Ord og Talemaader. Ordsamling frå Vest-Telemark. I Norig 1929 og Årbok for Telemark 1980 (=VTel1743G)	1743
VTel1743G	Gjermundsen, Arne Johan	Ei ordsamling frå 1700-talet. I Årbok for Telemark 1980 (=VTel1743)	1980
VTel1821	Svenungsen, Niels	Det norske Fjeldsprog, som Nutiden brugeligt øverst i Fjeldene, af øvre Tellemarken	1985
Vågan1810-12	Colban, E. A.	Ordsamling frå Vågan. I NoOrds1810-12	1810-12
VågenILV	Vågen, Tormod	I livsens vår	1933

VågnesSF	Vågnes, Øyvind	Sekundet før	2010
VågslidS	Vågslid, Eivind	Skaldeord	1952
VågslidStadn	Vågslid, Eivind	Stadnamntydingar I-IV	1958-84
VågåHo.	Horne, Helga	Aksent og kvantitet i Vaagaamaalet	1917
VågåMIK		(Årsskriftet) Vågå – sagt og skrivi gjennom ti'in	1992-
VårKirke		(Tidsskriftet) Vår kirke	1887-1982
VårSamtid		(Bladet) Vår Samtid. Aktuell orientering for skoleungdom	1965-82
Vårvon		Vårvon XVII og Valdres folkehøgskule i 40 år	1939
W	Wille, Hans Jacob	Norsk Ordbog indeholdende en Samling af Norske Ord som især bruges i Sillejord (utgj. av Jan Ragnar Hagland 1975; jf. Hagl.W)	1780
W.-AallJN	Weiser-Aall, Lily	Julehalmen i Norge	1953
W.-AallSF	Weiser-Aall, Lily	Svangerskap og fødsel i nyere norsk tradisjon	1968
W.Wer.SL	Werenskjold, Werner [Vingnir]	Salomons Laas	1866
WaggenGL	Waggen, Lars	Gamaltids livekaar aat bondefolk i Inntrøndelagen fraa 1800-1850	1908
WalgermoMHB	Walgermo, Alf Kjetil	Mitt bankande hjarte	2011
WaltonIA	Walton, Stephen J.	Ivar Aasen	1991
WaltonTV	Walton, Stephen J.	Den teksta versjonen	2006
Wangens.J	Magnusson, Erik	Jordkula (oms. av Boye Wangenstein)	1973
WedeldIDR	Wedeld, Bodil Dyb	I dette du rører ved	1988
WedeldIV	Wedeld, Bodil Dyb	I villhagen	1976
Welh.FGB	Welhaven, Elisabeth	Fortællinger fra det gamle Bergen	1897
Werg.L	Wergeland, Henrik	Langeleiken	1922
WetåsKM	Wetås, Åse	Kasusbortfallet i mellomnorsk	2008
Widn.G	Widnes, Marie Lovise	Gangdøra og andre viser	1958
Wild.A	Wildenvey, Gisken	Andrine	1929
Wild.AK	Wildenvey, Gisken	Andrine og Kjell	1934
WingerSS	Wolf, Klaus-Peter	Sjøuhyre i sikte! (oms. av Cecilie Winger)	2005
WintherHFO		Haand-Ordbog over forskjellige fremmede Ord, som jevnlig forekomme i det norske Sprog	1831

WolffVise	Wolff, Odin Henrik	Da Hain Pe Walsset høgst Vrakaren i Tranheim drak Bryllaap Me Captins Daatra ti Nesgala i Schogn, Vart inpuun Stainan hopsæt taa ein taa Grain-Guto, ette Naalmørs Maalføre, saaleisen	1761
WorsøeH	Worsøe, Peter	Harpen	1870
Ws	Wilse, J. N.	Norsk Ordbog eller Samling af Norske Ord i sær de som bruges i Egnen af Spydeberg og viidere paa den Østre-kant af Norge	1780
Y.B.GjertsenRF	Gjertsen, Yngvar Bull	Rekneskapskurs for fiskarar	1935
Y.Skjæv.NR	Skjæveland, Yngve	Nasjonal retorikk i Det Norske Nationalblad 1815-1821	1996
Ymse		Ymse Smaastykke utgjevne av Det norske Samlaget	1869
YRendalSolum	Solum, Borghild (red.)	Dialektord fra Ytre Rendal	1991
YstaasB	Ystaas, Torunn	Børa	1998
YstaasLE	Ystaas, Torunn	Liv Engebretsdotter	1994
Ytreb.NH	Ytreberg, Nils A.	Nordlandske handelssteder: virke, hverdag, reiseliv, fest	1941
Zak		(Profeten) Zakarja. Bib	1921
Zak1938		(Profeten) Sakarias. Bib1938	1938
ZetlitzSDNB	Zetlitz, Jens	Sange for Den Norske Bondestand	1912
ÆkreNS	Ækre, Eivind [Flatin, Tov]	Nokre stubbar aat born	1923
Ø.B.KarlsenBH	Karlsen, Øyvind Bremer	Brone hestær fins ikkje	1979
Ø.B.KarlsenKTD	Karlsen, Øyvind Bremer	Kjerringa som ikkje hadde tider til å daude	1997
Ø.BjørnsonG	Bjørnson, Øyvind	Gruva	1991
Ø.H.Solh.S	Solheim, Øivind Henrik	Stupet	1978
Ø.KøhnS	Køhn, Øystein	Spikking	1998
Ø.M.Andr.O	Andresen, Øystein Molstad	Oddemann	2006
Ø.RianNKF	Rian, Øystein	For Norge, kjempers fødeland	2005
Ø.Viges.BMK	Jensen, Eigil	Boka om moderne karosserireparasjonar (oms. av Øystein Vigestad)	1987

Ø.Viges.DT	Venås, Helge	Digitalelektronikk (oms. av Øystein Vigestad)	1991
Ø.Viges.ED	Gether-Rønning, Frode	Elektronikk og datateknologi (oms. av Øystein Vigestad)	1992
Ø.Viges.EE	Aune, Anne E. Braaten	Ergonomi for elverksfag (oms. av Øystein Vigestad)	1991
Ø.Viges.EEM	Müller, Wolfgang	Elektroteknikk og elektriske maskinar (oms. av Øystein Vigestad)	1991
Ø.Viges.H	Tveit, Anne	Helsefagboka (oms. av Øystein Vigestad)	1998
Ø.Viges.M-3MS	Erstad, Gunnar	Matematikk 3MS (oms. av Øystein Vigestad)	1988
Ø.Viges.P	Ignatowitz, Eckhard	Prosessskjemi (oms. av Øystein Vigestad)	1995
Ø.Viges.S	Guldal, Liv	Sosialfagboka (oms. av Øystein Vigestad)	2000
Ø.Viges.T	Jonassen, Svein E.	Tekstilreinhold (oms. av Øystein Vigestad)	1998
Ød.Va	Ødegaard, O. K.	Gamalt fraa Valdres I, V-VII	1911, 1921-32
Ød.Va-folk	Ødegaard, O. K.	Valdresfolk	1919
Ød1852	Østgaard, Nikolai Ramm	En Fjeldbygd : Billeder fra Østerdalen	1852
Ødeg.LJ	Ødegaard, N.	Ei lita jordbrukslære	1920
ØdS.Kolsr.	Kolsrud, Sigurd	Utsyn over målet i Østerdalane og Solørbygdene (jf. Sols.Kolsr.)	1944
ØdSTrl1855	Reitan, Anders	Samling av ord og ordtak frå bygder i Nord-Østerdal og Sør-Trøndelag 1855-1857. I ÅrbGlåm 1958 s, 25-34	1958
ØfstiF	Øfsti, Robert	Fotballbildet	1988
Øgl.A	Øglænd, Finn	Amok	2004
Øgl.H	Øglænd, Finn	Hjarteblod	1993
Øgl.R	Øglænd, Finn	Rebell	2003
ØgrimRST3	Øgrim, Otto	Rom, stoff, tid 3	1981
ØieMM	Øie, John	Maal og mæling	1913
ØieTT	Øie, John	Tal og teljing	1913
ØklandAA	Økland, Einar	Amatør-album	1969
ØklandDD	Økland, Einar	Den dumme	1988
ØklandG	Økland, Einar	Galskap	1998
ØklandGA	Økland, Einar	Gull-alder	1972
ØklandNI	Økland, Einar	Nå igjen	1982
ØklandPG	Økland, Einar	Poetiske gleder	2003
ØklandSG	Økland, Einar	Svart i det grønne	1967

ØklandSS	Økland, Einar	Stille stunder	1974
Ølmh.EF	Gundersen, Asbjørn	Ei enkel fargelære (oms. av Per Arvid Ølmheim)	1998
Ølmh.FT	Opsahl, Per	Fibrar og tekstilar (oms. av Per Arvid Ølmheim)	1977
Ølmh.HM	Prøven, Ranveig E.	Hygiene og mikrobiologi (oms. av Per Arvid Ølmheim)	2006
Ølmh.IE	Svensen, Per E.	Innføring i elektronikk (oms. av Per Arvid Ølmheim)	1989
Ølmh.KS	Ulseth, Gunnar	Kommunikasjon på sjøen (oms. av Per Arvid Ølmheim)	1998
Ølmh.MV	Utg. av Yrkesskaderådet for handverk og industri	Materiallære for verkstader (oms. av Per Arvid Ølmheim)	1978
Ølmh.NN	Dragsnes, Hans L.	Navigasjon og navigasjonsmidler (oms. av Per Arvid Ølmheim)	2000
Ølmh.OK	Julseth, Armand	Oppskrifter for kokkefaget (oms. av Per Arvid Ølmheim)	1980
Ølmh.OT	Gram-Johannessen, Thor	Overflatebehandling av tre (oms. av Per Arvid Ølmheim)	1980
Ølmh.R	Uhlen, Odd	Rørleggjarboka (oms. av Per Arvid Ølmheim)	1996
Ølmh.RM1	Hushovd, Randi Ulven	Vg1 Restaurant- og matfag. Nynorsk (oms. av Per Arvid Ølmheim)	2006
Ølmh.T	Viestad, Konrad M.	Tømrarteikning (oms. av Per Arvid Ølmheim)	1990
Ølmh.Vev	Lund-Iversen, Berit	Å veva (oms. av Per Arvid Ølmheim)	1980
Ølmh.VST	Heistad, Kari	Vask og stell av tekstilar (oms. av Per Arvid Ølmheim)	1977
ØraRHH	Øra, Truls	Romanen om Helge Hauge	1979
ØreK.Grytli	Grytli, Kåre	Lydverket i Øremålføra	1948
ØreL.Grytli	Grytli, Lars	Oversyn over verbalbøyinga i Øremålføra	1952
Ørj.APT	Ørjasæter, Tore	Anne på Torp	1930
Ørj.Chr	Ørjasæter, Tore	Christophoros	1948
Ørj.DLB	Ørjasæter, Tore	Den lange bryllaupsreisa	1949
Ørj.E	Ørjasæter, Tore	Ettersommar	1953
Ørj.El	Ørjasæter, Tore	Elvesong	1932
Ørj.F	Ørjasæter, Tore	Fararen	1922

Ørj.GL	Ørjasæter, Tore	Gudbrand Langleite	1913
Ørj.J	Ørjasæter, Tore	Jonsokbrev	1936
Ørj.JG	Ørjasæter, Tore	Jo Gjende	1917
Ørj.Sk	Ørjasæter, Tore	Skiringsgangen	1925
Ørj.US	Ørjasæter, Tore	Uppheimen på Sandnes	1933
ØSlidreHegge	Hegge, Ole O.	Utgreiding um målet i Øystre Slidre i Valdres	1925
ØSlidreSkatt.	Skattebo, Gudbrand A.	Gamle ord og uttrykk frå Øystre Slidre (elektronisk utg.)	2004
ØSlidreØSH	(Utg. av) Øystre Slidre historielag	Gamle ord og uttrykk frå Øystre Slidre	2003
Østb.	Østberg, Kristian	Norsk bonderett I-XII	1927-39
Østb.D	Østberg, Kristian	Dugnad	1926
ØstbyND	Østby, Jon Birger	Nomenklatur for drikkestell	1983
ØstbyNSS	Østby, Jon Birger	Nomenklatur for spise- og serveringsbestikk	1983
ØstbØK	Østbø, Bjarne	Kvardagskvede	1964
ØstbØV	Østbø, Bjarne	Vindfall	1977
Øster.Kv	Østereng, Karl	Kvernvatn	1914
ØstgaardFSF	Østgaard, Nikolai Ramm	Fra Skov og Fjeld	1858
Østlendingen		Østlendingen	1901-
Østlp		Østlands-posten	1881-
ØverbyBB	Øverby, Gunnar	Bakemetoder og brødtyper ved hjemmebakningen på landsbygden	1932
ØveråsBBF	Øverås, Asbjørn	Bjørnstjerne Bjørnsons foreldre	1964
ØveråsFN	Øverås, Asbjørn	Fridtjof Nansen	1946
ØveråsFV	Øverås, Asbjørn	Frå virke og vitskap	1956
ØveråsIS	Øverås, Asbjørn	Indianarar og indianarproblem i Sambandsstatane	1955
ØveråsIØE	Øverås, Asbjørn	Indonesia – øyriket under ekvator	1959
ØveråsOG	Øverås, Asbjørn	Olav Gullvåg	1942
ØveråsRS	Øverås, Asbjørn	Romsdals saga I-II	1928-41
ØvHall1836		Samtale imillio tva Hallinga um ait Gravarøl	1836
ØvHall1838		Fæsterøllet i den hallingdalske Dialect	1838
Øvretv.DV	Øvretveit, Karl	Dulde vegar	1943
ØvSolGBKL		Gamle ord og uttrykk fra Øvre Solør	1979

ØvTel1785	Lund, Johann Michael	Forsøg til Beskrivelse over Øvre-Tellemarken i Norge	1785
Øyavis		Øyavis	2000-
ØyeNI	Øye, A.	Nederving og individualisme	1938
ØyerBjørns.	Bjørset, Karl	Øier-målets lyd- og formlære i kort omrids med målprøver	1910
ØyerRyb.	Rybakken, Ola T.	Ord frå bygdemålet i Øyer og Tretten	2000
ØyerRyb.T	Rybakken, Ola T.	Ord frå bygdemålet i Øyer og Tretten. Tillegg	2002
ØyeVH	Øye, A.	Vitamin og helse	1940
ØyriMed	Øyri, Audun	Norsk medisinsk ordbok	1988
ØyriMed ²	Øyri, Audun	Norsk medisinsk ordbok	2001
ØyriMed ³	Øyri, Audun	Norsk medisinsk ordbok	2003
Å.Bjørnst.SG	Bjørnstad, Åsmund	Korn: frå steinalder til genalder	2005
Å.Elst.KN	Elstad, Åse	Kystkvinner i Norge	2004
Å.Fares.BM	Farestveit, Åsmund	Berserken og mor hans	1986
Å.Forf.KF	Forfang, Åsmund	Kringsett av fiendar	1976
Å.G.SkardBS	Skard, Åse Gruda	Barnet i samfunnet	1965
Å.G.SkardFH	Skard, Åse Gruda	Fulle hender	1986
Å.G.SkardSBVT	Schweinitz, Karl de	Slik blir vi til (oms. av Åse Gruda Skard)	1935
Å.Kostv.TFL	Kostveit, Åsta Østmoe	Ta til takke	2005
Å.-M.NesseAHK	Nesse, Åse-Marie	Av hav er du komen	1970
Å.-M.NesseBJM	Neruda, Pablo	Balladen om Joaquin Murieta (oms. av Åse-Marie Nesse)	1972
Å.-M.NesseMLN	Nesse, Åse-Marie	Maisguden lyser i natta	1971
Å.Nords.FMS	Grimen, Gerhard	Fysikk for maritime skular (oms. av Åshild Nordstrand)	1984
Å.Nords.FNS		Fakta om narkotiske stoff (oms. av Åshild Nordstrand)	2004
Å.Nords.H2	Bjørnstad, Lissbeth o.a.	Hjelpepleiaren. 2 (oms. av Åshild Nordstrand)	1995
Å.Nords.LM	Myhre, Liv	Litt musikkgrammatikk (oms. av Åshild Nordstrand)	1993
Å.Nords.LS	Schjølberg-Gamnes, Thorvald	Lærebok i servering (oms. av Åshild Nordstrand)	1986
Å.Nords.MH	Løvik, Astrid	Mat og helse (oms. av Åshild Nordstrand)	1987
Å.Nords.YH	Bjørnstad, Lissbeth	Yrkeslære for hjelpepleiarar (oms. av Åshild Nordstrand)	1990
Å.SetromOS	Setrom, Åsta	Ola Setrom	1987

Å.Skadb.S	Gudbrandsen, Jan-Are	Sveiseteori (oms. av Åshild Skadberg)	1996
Å.SveenS	Sveen, Åsmund	Svartjord	1937
Å.SveenSF	Malmberg, Sigvard	Sverre på fangst (oms. av Å. Sveen)	1937
ÅdalSkul.	Skulerud, Olai	Utsyn over målføret i Ådal (Ringerike)	1927
ÅfarliL.Saksh.GSM	Åfarli, Tor Anders og Laila Sakshaug	Grammatikk: syntaks og morfologi med norsk i sentrum	2006
ÅfjordM.Nesh.	Nesheim, Magnhild	Stadnamn i Åfjord	1981
ÅlBygd	Warberg, Thor	Ål bygdesoge	2008
ÅlBygd	Svarteberg, Kristen	Aal bygdesoge I-IV	1952-69
ÅlDial	Søyland, Aud (red.)	Me og uss, de og dikko. Dialekt i Ål og Torpo	2006
ÅlenReit.	Reitan, Jørgen	Aalens maalføre	1906
ÅlHol1844	Hansen, Caspar og Andreas Wulfsberg Grytting	Ordsamling frå Ål og Hol	1844
ÅlTorpoOrd		Gamle ord og uttrykk i Ål	1996
ÅlTorpoOrdT		Gamle ord og uttrykk i Ål. Tillegg	1997
ÅlvundeidN.Mag.	Magerøy, Nils M.H.	Olvundeidmålet	1960
ÅmotGranl.	Granlund, Thorbjørn	Gamle ord og uttrykk fra Osen	2008
ÅndalsnesA		Åndalsnes Avis	1926
ÅrbAlta		Altaboka	1982-
ÅrbBjørnør		Årbok for Bjørnør historielag	1968-
ÅrbBU		Norsk årbok for barne- og ungdomslitteratur	1983-
ÅrbDNT		Årbok for Den Norske Turistforening	1868-
ÅrbDøl		Årbok for Dølaringen	1930-38
ÅrbFlatanger		Årbok for Flatanger	1994-
ÅrbFos		Årbok for Fosen historielag	1947-
ÅrbFrøya		Årbok for Frøya historielag	1975-
ÅrbGbr		Årbok for Gudbrandsdalen	1939-
ÅrbGlåm		Årbok for Glåmdalen	1941-
ÅrbHad		Årbok for Hadeland	1968-
ÅrbHelg		Årbok for Helgeland	1970-
ÅrbHoltålen		Oppunder fjellbandet. [Årbok for Holtålen]	1979-
ÅrbKvæfjord		Årbok for Kvæfjord	1987-
ÅrbLof		Lofotboka	1978 -

ÅrbMalvik		Årbok	2000-
ÅrbMeldal		Årbok for Meldal historielag	1959-
ÅrbNamd		Namdalen	1959-
ÅrbNfj		Årbok for Nordfjord	1951-
ÅrbNTrl		Årbok for Nord-Trøndelag historielag	1921-
ÅrbNærøy		Ytri halva	1994-
ÅrbOrkd		Årbok for Orkdal historielag	1982-
ÅrbRana		Årbok for Rana	1968-
ÅrbRøros		Fjell-folk	1976-
ÅrbSamnanger		Gamle dagar i Samnanger	2000-
ÅrbSenja		Årbok for Senja	1972-
ÅrbSkog		Årbok for Norsk Skogbruksmuseum	1954-
ÅrbSparbu		Årbok for Sparbu historielag	1950-
ÅrbStavTF		Stavanger turistforenings årbok	1914 -
ÅrbSteigen		Årbok for Steigen	1976 -
ÅrbStjør		Historisk årbok	1986-
ÅrbStrinda		Strinda den gang da	2001-
ÅrbSTT		Årbok for Skien-Telemark Turistforening	1928-
ÅrbSørf		Årbok for Sørfold	1978-
ÅrbSørli		Eielø'n	1991-
ÅrbTrl		Årbok for Trøndelag	1967-
ÅrbTrlF		Årbok for Trøndelag folkemuseum (i 1977-79 Årsskrift for ...)	1977-2004
ÅrbTrysil		Årbok for Trysil	1979-2004
ÅrbVa		Årbok for Valdres	1968-
ÅrbVerdal		Årbok for Verdal Historielag	1949-77
ÅrbVerran		Årbok for Verran historie- og museums lag	1995-
ÅrbØvOrkd		Årbok for Øvre Orkdal historielag	1968-81
ÅrbÅrdal		Årbok for Årdal sogelag	1950-
ÅrdalA.Bj.	Bjørkum, Andreas	Årdalsmål hjå eldre og yngre	1968
ÅrdalMidtt.	Midttun, Sigurd Dahl	Stadnamn i Årdal i Sogn	1958
ÅrsskrHareid		Årsskrift for Hareid historielag	1974-
ÅrsskrHTG		Årsskrift frå Historielaget for Telemark og Grenland	1918-
ÅrsskrKlæbu		Årsskrift for Klæbu historielag	1982-

ÅrsskrLesja		Årsskrift	1983-
ÅrsskrLevanger		Årbok for Levanger historielag	1981-
ÅrsskrLom		Heim og Bygd. Lite gâmålt frå Lom	1987-
ÅrsskrNdm		Årsskrift for Nordmøre historielag	1921-
ÅrsskrOppdal		Bøgda vår	1979-
ÅrsskrRennebu		Årsskrift for Rennebu historielag	1950-
ÅrsskrRindal		Årsskrift for Rindal heimbygdlag	1976-
ÅrsskrRoms		Årsskrift for Romsdal sogelag	1921-
ÅrsskrSingsås		Far tå folk	2005-
ÅrsskrSnåsa		Kumur	1980-
ÅrsskrStøren		Bygdabladet for Støren, Rognes og Snøan	1997-
ÅrsskrSuldal		Gamalt frå Suldal	1997-
ÅrsskrSunndal		Leikvin	1976-
ÅrsskrVolda		Årsskrift for Volda sogelag	1917-
ÅseralHand.	Handeland, Asborg	Ord og uttrykk i åsdølmålet	2001
ÅseralSeip	Seip, Didrik Arup	Lydverket i Åsdølmålet	1915
Åsmundst.OH	Aasmundstad, Olav	Ovanum Helgefell	1924
ÅsskardBH	Bøklepp, Gunnar, Bernt Bøe og Gunnvald Bøe	Teft og tykkje	2004
ÅvikGK	Åvik, Reidar	Gullviklosen og kona hans	1937

6

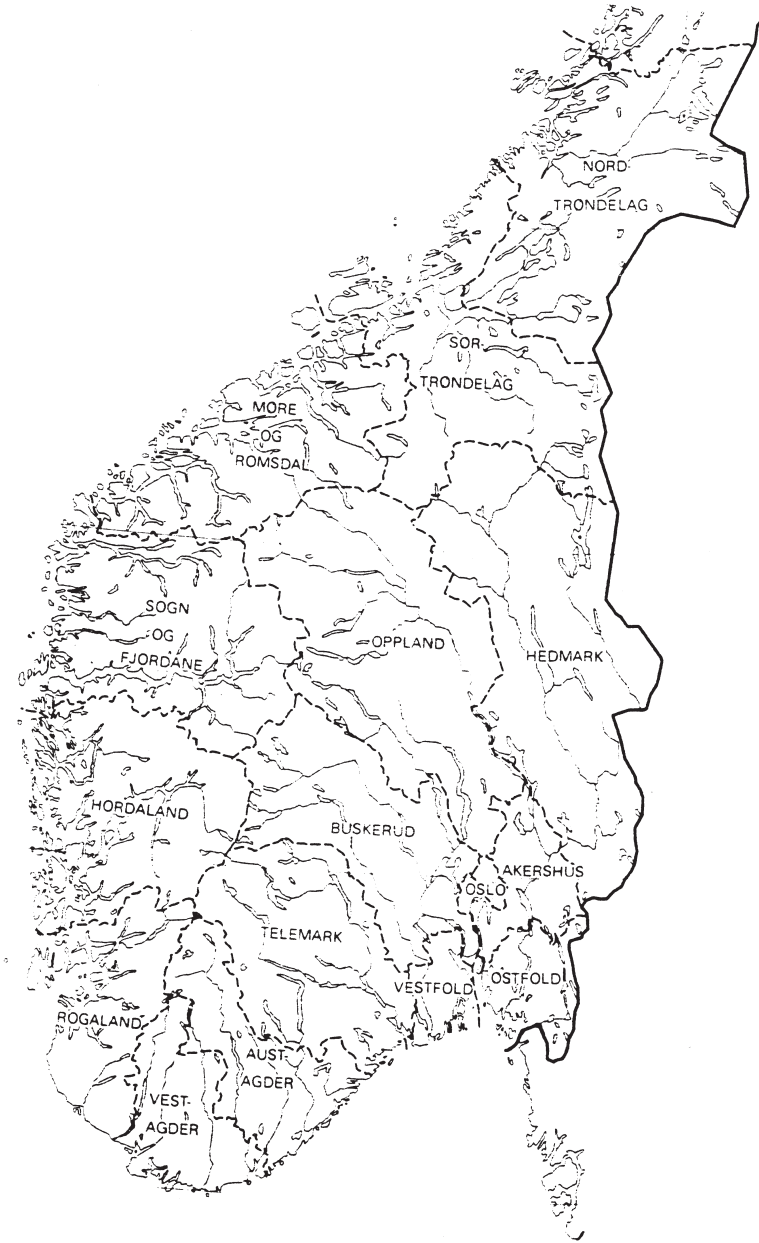
Kart

For å klargjere dei geografiske referansane i Norsk Ordbok tar vi på dei følgjande sidene inn kart over fylke, landskap og kommunar, slik at dei til saman dekker heile landet.

Fylkeskarta står på s. 362–363. Dei baserer seg på fylkesinndelinga som gjeld frå 1972 fram til ei ny inndeling blir gjeldande, i skrivande stund planlagt til 2020. Det vil seie at Bergen, som var eige fylke fram til 1972, her er innlemma i Hordaland.

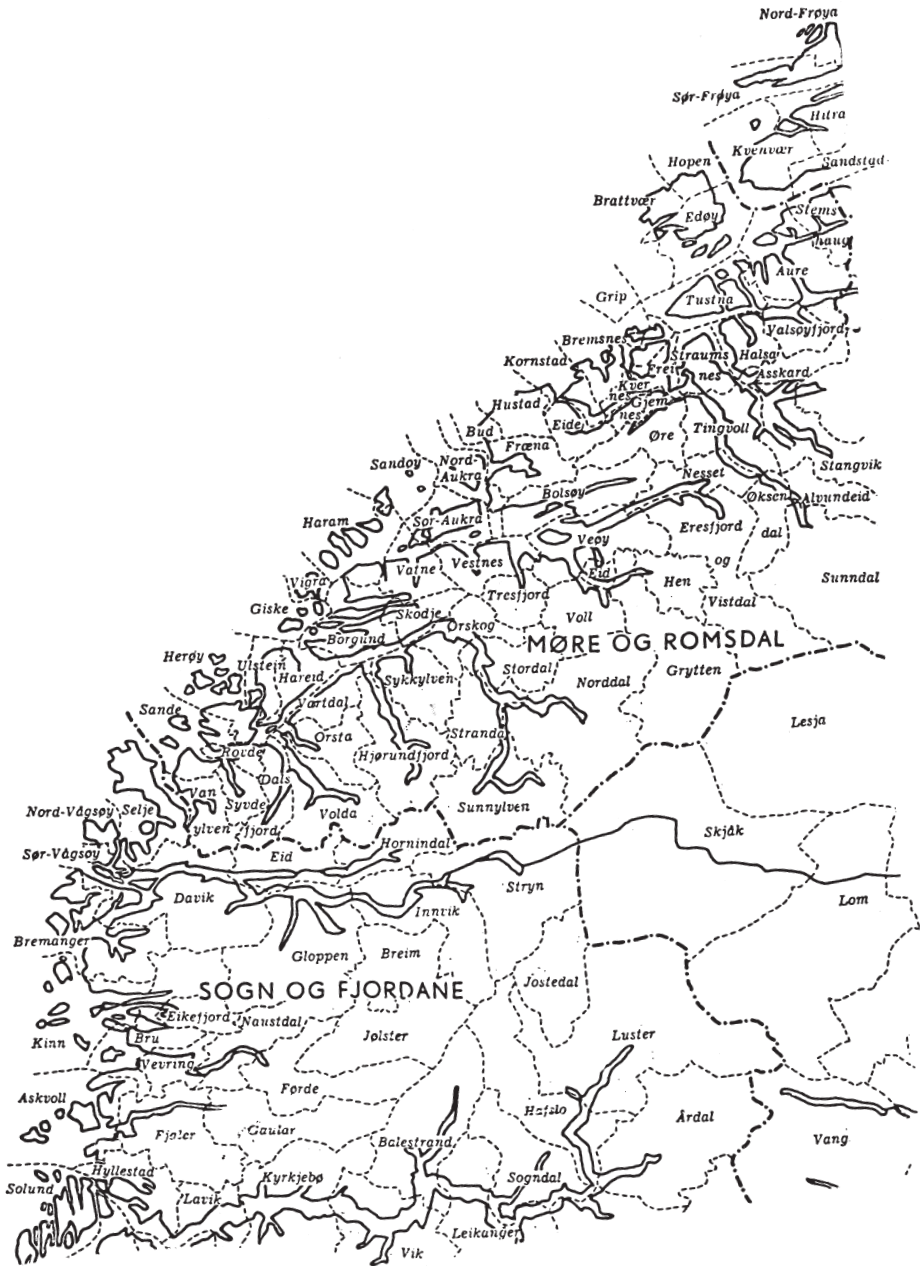
Landskapskarta står på s. 364–365. Landskapsnemningane og grensene er teikna inn av Johan A. Schulze.

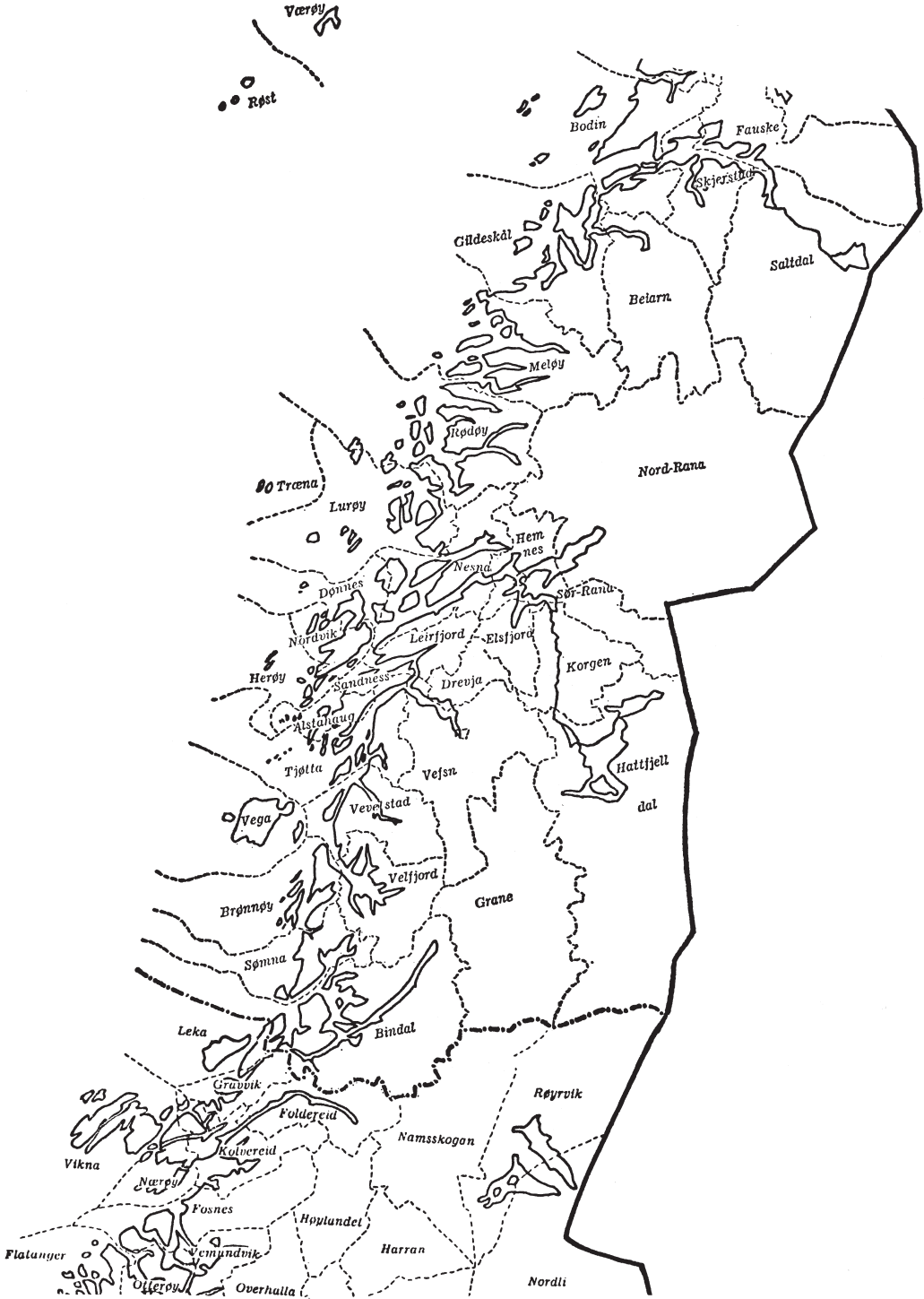
Kommunekarta står på s. 366–373. Karta er, liksom sjølve ordboka og kommunelista ovanfor (5.4), basert på kommuneinndelinga som gjaldt i 1947.

ABCDE
FGHIJK
LMNNO
PQRST
UVWXY
ZÆØÅ

